

FAKULTATIVNI PREDMETI

Programi za predmete MATEMATIKA, HEMIJA i GEOGRAFIJA nalaze se u „Prosvetnom glasniku”, br. 6/90 i 4/91 godine.

MUZIČKI UMETNICI NASTAVNI PLANovi I PROGRAMI ZA MUZIČKU ŠKOLU OBRAZOVANI PROFILI U ČETVOROGODIŠNJEM OBRAZOVANJU

1. Muzički izvođač – klasične muzike
2. Muzički izvođač – džez muzike
3. Muzički saradnik – teoretičar
4. Muzički saradnik – etnomuzikolog
5. Muzički izvođač – crkvene muzike
6. Muzički izvođač – rane muzika
7. Dizajner zvuka

2. ORGANIZACIJA RADA

ODSECI:

- VOKALNO – INSTRUMENTALNI
- DŽEZ
- TEORETSKI
- ETNOMUZIKOLOŠKI
- RANA MUZIKA
- CRKVENA MUZIKA
- MUZIČKA PRODUKCIJA I SNIMANJE ZVUKA

OBRAZOVANI PROFILI:

- MUZIČKI IZVOĐAČ – KLASIČNE MUZIKE
- MUZIČKI IZVOĐAČ – DŽEZ MUZIKE
- MUZIČKI IZVOĐAČ – RANE MUZIKE
- MUZIČKI IZVOĐAČ – CRKVENE MUZIKE
- MUZIČKI SARADNIK – TEORETIČAR
- MUZIČKI SARADNIK – ETNOMUZIKOLOG
- DIZAJNER ZVUKA

VOKALNO-INSTRUMENTALNI ODSEK

Glavni predmet je INSTRUMENT (violina, viola, violončelo, kontrabas, flauta, oboa, klarinet, saksofon, fagot, horna, truba, trombon, tuba, udaraljke, harfa, klavir, orgulje, harmonika, gitara, tambura, mandolina, cimbalo, citra) ili SOLO PEVANJE

DŽEZ ODSEK

Glavni predmet je INSTRUMENT (gitara, kontrabas, violina, bas gitara, klavir, klavijature i sintisajzer, saksofon i klarinet, truba, trombon, džez bubnjevi) ili DŽEZ PEVANJE

ODSEK ETNOMUZIKOLOŠKI

Glavni predmet je TRADICIONALNO SRPSKO PEVANJE ili SVIRANJE

ODSEK CRKVENA MUZIKA

Glavni predmet je CRKVENO POJANJE SA TIPIKOM

ODSEK RANE MUZIKE (izborni odsek)

Glavni predmet je INSTRUMENT (Gudački instrumenti, lauta, renesansna harfa, čembalo, orgulje, duvački instrumenti) ili RANO PEVANJE

Izborni odsek za ranu muzika mora da se izučava u isto vreme sa nekim drugim obaveznim odsekom u srednjoj muzičkoj školi

ODSEK MUZIČKA PRODUKCIJA I SNIMANJE ZVUKA

Glavni predmet je TEHNOLOGIJA ZVUČNO-MUZIČKOG PROCESA, MIDI

TEORETSKI ODSEK

Glavni predmet je SOLFEĐO

ISPITI

U muzičkim školama polažu se sledeći ispiti:

1. prijemni
2. godišnji
3. razredni
4. popravni
5. maturski

PRIJEMNI ISPIT

Prijemni ispit polaže se pre upisa u prvi razred srednje muzičke škole i mogu mu pristupiti kandidati koji imaju završenu osnovnu muzičku školu i kandidati koji nemaju završenu osnovnu muzičku školu ako prethodno polože ispit za proveru nivoa znanja, završnog razreda osnovnog muzičkog obrazovanja.

Kandidati koji nisu završili redovno osnovno školovanje, a završili su OMŠ mogu da se upišu u SMŠ gde pohađaju nastavu stručnih predmeta.

Škole mogu vršiti proveru psihofizičkih preduslova za bavljenje muzikom.

Prijemni ispit polaže se u junskom ispitnom roku.

Sadržaj prijemnog ispita:

Vokalno-instrumentalni odsek, Džez odsek, Odsek rane muzike – ispit se polaže iz dva dela:

1. instrument-solo pevanje;
2. solfeđo sa teorijom (usmeni ispit).

Teoretski odsek, Etnomuzikološki odsek*, Muzička produkcija i snimanje zvuka, Crkvena muzika ispit se polaže iz tri dela:

1. Usmeni ispit iz solfeđa;
2. Pismeni ispit, solfeđo – diktat;
3. Pismeni ispit – test iz teorije muzike.

* Učenici koji upisuju etnomuzikološki odsek polažu još i srpsko-tradicionalno pevanje ili sviranje.

Godišnji ispit se polaže na kraju nastavnog perioda tekuće školske godine.

Razredni ispit se polaže po pravilima koje propisuje Zakon o srednjoj školi.

Popravni ispit se polaže po pravilima koje propisuje Zakono srednjoj školi.

MATURSKI ISPIT:

Maturski ispit u srednjoj muzičkoj školi učenici polažu:

Za obrazovne profile: Izvođač klasične muzike, Izvođač džez muzike, Izvođač rane muzike, **MATURSKI ISPIT** se, pored pismenog zadatka iz srpskog jezika – maternjeg jezika, sastoji i iz ispita iz glavnog predmeta.

Za obrazovni profil muzički saradnik – etnomuzikolog, **MATURSKI ISPIT** se sastoji pored pismenog zadatka iz srpskog jezika – maternjeg jezika, ispita iz glavnog predmeta i iz pismenog rada iz **ETNOMUZIKOLOGIJE**.

Za obrazovni profil Izvođač crkvene muzike ispit se sastoji pored pismenog zadatka iz srpskog jezika – maternjeg jezika i iz predmeta **CRKVENO POJANJE SA TIPIKOM**.

Za obrazovni profil Dizajner zvuka, ispit se sastoji pored pismenog zadatka iz srpskog jezika – maternjeg jezika i iz predmeta **TEHNOLOGIJA ZVUČNO-MUZIČKOG PROCESA – SAVREMENA MIDI KOMPOZICIJA I PRODUKCIJA**.

Za obrazovni profil Muzički saradnik **MATURSKI ISPIT** se, pored pismenog zadatka iz srpskog jezika – maternjeg jezika, sastoji iz pismenog i usmenog ispita za predmete Harmonija i Solfeđo.

Nastavničko veće može osloboditi polaganja dela godišnjeg ispita ili ispita u celosti, učenike koji su osvojili nagrade na domaćim i međunarodnim takmičenjima iz glavnog predmeta, u obimu koji je adekvatan izvedenom programu na takmičenjima. Za učenike se može organizovati godišnji ispit u formi solističkog koncerta.

Godišnji ispit, za učenike kojima je odobreno ubrzano napredovanje, polaže se u dva ispitna roka, januarskom, ispit razreda u koji su upisani tekuće školske godine a ispite za naredni razred u junskom ili avgustovskom ispitnom roku.

GODIŠNJI ISPITI SE OBAVLJAJU IZ SLEDEĆIH PREDMETA:

VOKALNO INSTRUMENTALNI ODSEK

I razred: Glavni predmet, Teorija muzike

II razred: Glavni predmet, Kamerna muzika, Solfeđo, Uporedni klavir

III razred: Glavni predmet, Kamerna muzika

IV razred: Solfeđo, Harmonija

DŽEZ ODSEK

I razred: Glavni predmet, Džez teorija

II razred: Glavni predmet, Solfeđo, Uporedni klavir, Džez teorija

III razred: Glavni predmet, Aranžiranje

IV razred: Solfeđo, Harmonija, Aranžiranje

ODSEK ETNOMUZIKOLOŠKI

I razred: Glavni predmet, Narodne igre, Etnomuzikologija, Solfeđo

II razred: Glavni predmet, Narodne igre, Etnomuzikologija, Solfeđo, uporedni klavir

III razred: Glavni predmet, Narodne igre, Etnomuzikologija, Solfeđo, Harmonija

IV razred: Narodne igre, Etnomuzikologija, Solfeđo, Harmonija

CRKVENA MUZIKA

I razred: Glavni predmet, Teorija muzike

II razred: Glavni predmet, Solfeđo, Uporedni klavir,

III razred: Glavni predmet, Liturgika, Dirigovanje

IV razred: Solfeđo, Harmonija, Dirigovanje, Istorija hrišćanstva

RANA MUZIKA (izborni odsek)

I razred: Glavni predmet

II razred: Glavni predmet

III razred: Glavni predmet

TEORETSKI ODSEK

I razred: Solfeđo, Teorija muzike

II razred: Solfeđo, Klavir

III razred: Solfeđo, Harmonija, Kontrapunkt, Dirigovanje

IV razred: Kontrapunkt, Dirigovanje, Klavir

MUZIČKA PRODUKCIJA I SNIMANJE ZVUKA

I RAZRED: Solfeđo, Teorija muzike

II razred: Solfeđo, Uporedni klavir

III razred: Solfeđo, Glavni predmet, Tehnologija zvučno-muzičkog procesa – AUDIO

IV razred: Solfeđo, Harmonija

ORGANIZACIJA NASTAVE

U srednjoj muzičkoj školi nastava je individualna, grupna i razredna. Čas traje 45 minuta.

PODELA ODELJENJA NA GRUPE PO ODSECIMA

VOKALNO-INSTRUMENTALNI ODSEK

A) individualna nastava: Glavni predmet, Uporedni klavir

B) U grupama od 2 učenika: Čitanje s lista, Korepeticija – za klaviriste i orguljaše.

- V) U grupama od 3 učenika: Kamerna muzika
- G) U grupama od 8 učenika: Solfeđo, Teorija muzike, Harmonija, Muzički oblici, Kontrapunkt
- D) U grupama od 15 učenika: Istorija muzike sa upoznavanjem muzičke literature, Nacionalna istorija muzike, Etnomuzikologija, Muzički instrumenti
- Đ) U grupama do 60 učenika: Orkestar/Hor

DŽEZ ODSEK

- A) Individualna nastava: Glavni predmet, Uporedni klavir
- B) U grupama od 3 do 12 učenika; Mali ansambli
- V) u grupama od 8 učenika: Solfeđo, Teorija, Kontrapunkt, Džez teorija, Harmonija, Muzički oblici, Razvijanje sluha, Aranžiranje
- G) U grupama od 15 učenika: Džez istorija, Istorija muzike sa upoznavanjem muzičke literature , Muzički instrumenti, Nacionalna istorija muzike

ETNOMUZIKOLOŠKI ODSEK

- A) Individualna nastava: Glavni predmet, uporedni klavir
- B) U grupama od 3 do 6 učenika: Narodni ansambli, Narodna igra
- V) U grupama od 8 učenika: Solfeđo, Teorija muzike, Harmonija, Kontrapunkt, Etnomuzikologija, Etnologija, Muzički oblici,
- G) U grupama od 15 učenika: Istorija muzike sa upoznavanjem muzičke literature, Muzički instrumenti, Nacionalna istorija muzike
- D) u grupama do 60 učenika: HOR

CRKVENA MUZIKA

- A) Individualna nastava: Uporedni klavir
- B) u grupama od 2 učenika: Sviranje partitura
- V) U grupama do 8 učenika: Solfeđo, Teorija muzike, Harmonija, Muzički oblici, Dirigovanje, Stari zavet, Novi zavet, Crkveno slovenski jezik, Liturgika
- D) U grupama do 15 učenika: Istorija muzike sa upoznavanjem muzičke literature, Kontrapunkt, Muzički instrumenti, Etnomuzikologija, Istorija hrišćanstva
- Đ) u grupama do 60 učenika: HOR

RANA MUZIKA (izborni odsek)

- A) Individualna nastava. Glavni predmet, General bas
- B) Grupe od 8 učenika: Uvod u ranu muziku, Istorija igre i kostima
- V) U grupama od 3 učenika: Sviranje u ansamblu

MUZIČKA PRODUKCIJA I SNIMANJE ZVUKA

- A) Individualna nastava: Uporedni klavir
- B) u grupama do 8 učenika: Glavni predmet, Tehnologija zvučno-muzičkog procesa – AUDIO, Tehnologija zvučno-muzičkog procesa – savremena MIDI kompozicija i produkcija, Solfeđo, Teorija muzike, Osnovi dizajniranja zvuka za medije, Savremena harmonija sa improvizacijom i orkestracijom, Osnovi projektovanja elektroakustičke kompozicije, Audio tehnika, Harmonija, Muzički oblici, Kontrapunkt
- V) u grupama do 15 učenika: Istorija muzike sa upoznavanjem muzičke literature, Nacionalna istorija muzike, Muzički instrumenti, Osnovi akustike, Čitanje partitura s osnovama dirigovanja

TEORETSKI ODSEK

- A) Individualna nastava: Klavir

B) u grupama od 2 učenika: Sviranje horskih partitura

V) U grupama do 8 učenika: Solfeđo, Teorija muzike, Harmonija, Muzički oblici, Kontrapunkt, Dirigovanje, Uvod u komponovanje

D) U grupama do 15 učenika: Istorija muzike sa upoznavanjem muzičke literature, Muzički instrumenti, Etnomuzikologija, Nacionalna istorija muzike

Đ) u grupama do 60 učenika: HOR

MUZIČKI UMETNICI-NASTAVNI PROGRAMI

B. STRUČNI PREDMETI

ZAJEDNIČKI PREDMETI ZA SVE ODSEKE MUZIČKE ŠKOLE

TEORIJA MUZIKE

CILJEVI

Unapređivanje notnog pisma i razumevanje notnog teksta

Povezivanje savladanih pojedinačnih oblasti teorije muzike u jedinstvenu saznavnu celinu, upotrebljivu da dalje muzičko školovanje

Sagledavanje teorije muzike kao značajne olakšice za izvođačku praksu

Usavršavanje na savladavanju elemenata za buduću analizu muzičkog dela

ZADACI

Usvoje i prošire znanja o notnom pismu i notnom tekstu

Razviju sposobnost na povezivanju pojedinih oblasti teorije muzike

Razviju sposobnost za istraživanje muzičkog sadržaja

Razviju sposobnost korelacije teorije muzike i ostalih predmeta

I RAZRED

(1 čas nedeljno, 35 časova godišnje)

NOTNO PISMO: note i pauze različitog trajanja; linijski sistem i pomoćnice; ključevi; predznaci; imenovanje tonova.

TONSKI SISTEM I NJEGOVA OKTAVNA PODELA: čitanje i pisanje tonova u različitim ključevima i u raznim oktavama.

RITAM I METRIKA: osnovne i nepravilne ritmičke podele; sabiranje i produžavanje ritmičkih vrednosti; grupisanje kraćih vrednosti u okviru ritmičke jedinice i ritmičkih jedinica u taktove; razlozi i vrste metričke podele muzičkog toka; prosti, složeni i mešoviti taktovi; normalni poredak naglasaka i njegovi poremećaji (sinkopa, ritmički, melodijski i motivski naglasak, veštački akcenti); promenljiva metrika; poliritmija i polimetrija; ametričan muzički tok.

INTERVALI: polustepen i celi stepen, dijatonski i hromatski; veličine i vrste intervala; polustepenska mera intervala i njihov enharmonizam; obrtaji intervala; melodijski i harmonski intervali; konsonanca i disonanca.

LESTVICE: vrste tetrahorada; dijatonske durske i molske lestvice; kvintni krug; modusi; lestvice specifične graće – pentatonska, celostepena, umanjena, orijentalno-folklorne lestvice; hromatska lestvica; lestvični intervali.

AKORDI: pojam i vrste akorda, njihovi oblici – osnovni i obrtaji; lestvični akordi i njihova mnogostranost; akordi u novijoj muzici – terčni višezvuci, akordi s dodatim disonancama, kvartni akordi, klasteri.

TONALITET: pojam i strukturalna osnova tonaliteta, njegovo melodijsko i harmonsko ispoljavanje; kadenca; srodnost tonaliteta; načini promene tonaliteta.

Dinamika; tempo; artikulacija; ornamentika; pomoćni znaci i skraćenice; razni izrazi.

NAČIN OSTVARIVANJA PROGRAMA

Valja uvek imati na umu da je teorija muzike, u stvari, u najvećoj meri praktičan predmet i da pre svega kao takav ima svoj smisao i vrednost, čineći osnovu za izučavanje drugih, složenijih muzičko-teorijskih disciplina, za solfećo, i za svakojako praktično muziciranje. Zato i nastava ovog predmeta treba da se tek u nužnoj meri bavi načelnim tumačenjima i sistematizacijom u čemu učenike treba prevashodno uputiti na udžbenike da daleko najveću pažnju posveti praktičnim vežbama, usmenim i pismenim (uvek i sa osloncem na realan zvuk), kroz koje će se pouzdano ovladati pre svega intervalima, lestvicama i akordima, ali takođe i svim elementima muzičke pismenosti, neophodnim za svakog školovanog muzičara. Temeljno i potpuno raščišćavanje pojmova već na ovom stupnju školovanja veoma je važno za dalji rad na mnogim predmetima, kako u daljem toku srednje muzičke škole, tako i na studijama. Isto tako treba insistirati da se učenici naviknu na pravilno, precizno i pregledno pisanje notnog teksta bilo ko je vrste, kao uvek čitkog muzičkog „rukopisa”; ovo naročito kroz domaće zadatke, koji se po prirodi predmeta i već naglašenoj potrebi njegovog praktičnog savladavanja nameću kao nužni u velikom broju. Ipak, i usmeno vežbanje na času je sasvim neophodno, pri čemu valja nastojati i na brzini odgovora, jer samo brz odgovor odražava stvarno i pouzdano znanje, kada se radi o pitanjima ove vrste.

Valja napomenuti da je, s obzirom na doneta predznanja učenika iz osnovne muzičke škole, moguće i poželjno, radi čvršće veze sa živom muzičkom praksom da se pojedine oblasti, u programu pojedinačno razložene (ritmika, metrika, intervali, lestvice, akordi), prikazuju i praktikuju u uzajamnom prožimanju, a ne previše odvojeno, što nosi opasnost odlaganja u apstrakciju. Iz istog razloga vrlo je bitno da se sve razmatrane pojave prikazuju i kroz praktične primere iz muzičke literature (uključujući narodnu muziku), a naročito one poznatije što olakšava i dobro razumevanje i trajno pamćenje određenih pojmova.

ZAHTEVI NA GODIŠNjEM ISPITU

Pismeni ispit: Test iz teorije

Usmeni ispit:

a) Tri pitanja iz pređenog gradiva.

MUZIČKI INSTRUMENTI

CILJEVI

Teorijsko ovladavanje funkcijom pojedinačnog instrumenta

Razvoj praktične upotrebe instrumenta u orkestru, solo i kamernoj muzici

Usvajanje notacije ključeva i transpozicije pojedinih instrumenata

Usavršavanje analize partitura i pojedinih instrumentalnih deonica

ZADACI

– Proširivanje znanja o muzičkoj literaturi

– Razvijanju sposobnosti na prepoznavanju instrumenata po zvuku i izgledu

– Rad na analizi partitura i instrumentalnih deonica

– Razvijanje sposobnosti da porede grupe instrumenata i njihove uloge u orkestru

I RAZRED

(1 čas nedeljno, 35 časova godišnje)

Osnovni pojmovi o zvuku – definicija, osobine, alikvotni niz, prirodno i temperovano štimovanje, kamerni ton, refleksija, rezonanca.

Podela muzičkih instrumenata. Opšta načela stvaranja zvuka na pojedinim njihovim vrstama.

Gudački instrumenti – građa, izvođačka tehnika, istorijat, literatura.

Trzani žičani instrumenti – harfa, gitara, istorijske i folklorne varijante.

Klavir i čembalo – građa, izvođačka tehnika, literatura. Istorijske varijante.

Drveni duvački instrumenti. Srodnost i razlike. Transpozicija.

Limeni duvački instrumenti. Zajednička svojstva tehnike i zvuka. Ventilni mehanizmi i njihovo dejstvo. Istorijski razvoj.

Duvački instrumenti sa mehom. Građa, funkcionisanje, istorijat i literatura orgulja. Harmonika i ostali instrumenti ovog roda.

Ljudski glas. Razlike između vokalnog i instrumentalnog medija.

Udaraljke. Osnovne zvučne razlike zavisno od materijala i načina proizvodnje zvuka. Uloga i notacija.

Električni muzički instrumenti. Sintetički zvuk. Instrumentalni ansambli. Glavne vrste kamernih sastava i orkestara, njihova zvučna svojstva, mogućnosti i literatura. Uobičajena postavka instrumenata u orkestru i poredak u partituri. Uporedno sagledavanje instrumentarijuma – opšta zvučna svojstva pojedinih vrsta i grupa instrumenata, tonski rasponi, značaj i uobičajene uloge, istorijski tok razvoja.

Programu odgovara važeći udžbenik „Muzički instrumenti” Dejana Despića, izdavač Zavod za udžbenike i nastavna sredstva Beograd–Novi Sad i „Nota” Knjaževac (I izdanje 1989).

NAČIN OSTVARIVANJA PROGRAMA

Težište u prikazivanju instrumenata treba staviti na glavne predstavnike svoje vrste i one koji u savremenoj praksi imaju najistaknutiju ulogu i najznačajniju literaturu (violina, violončelo, harfa, klavir, flauta, oboa, klarinet, fagot, horna, truba, trombon, orgulje, timpani); ostale prikazati prevashodno u poređenju s njima, kao varijante.

Bezuslovno treba insistirati na prepoznavanju instrumenata po zvuku i po izgledu, kroz što veći broj dobro odabranih muzičkih primera iz najpoznatije literature, kao i slika (crteža) instrumenata, a prema mogućnostima i kroz prikaz najvažnijih instrumenata uživo, ili video snimkom. Poseta javnim časovima u školi, kao i eventualnim koncertima, posebno orkestarskim, takođe treba da pomogne uspješnije usvajanje gradiva.

Probleme notacije, ključeva, transpozicija, kao i upoznavanje specifičnih izvođačkih uputstava i termina, treba obraditi (i) kroz pismene vežbe, eventualno domaće zadatke, a takođe analizom partitura i pojedinih instrumentalnih deonica u literaturi.

HARMONIJA

CILJEVI

Razvoj uloge harmonije u muzici

Razvoj osnovnih elemenata harmonije

Upoznavanje strogog i slobodnog harmonskog stava

Upoznavanje vanakordskih tonova

Razvoj akordskih veza

Razvoj promene tonaliteta

Razvoj na prepoznavanju i analizi različitih harmonskih stilova

ZADACI

Razvoj uloge harmonije u muzici

Razvoj osnovnih elemenata harmonije

Razvoj sposobnosti rada u slobodnom harmonskom stavu

Rad na upotrebi vanakordskih tonova

Rad na savladavanju akordskih veza

Rad na savladavanju promene tonaliteta (dijatomska, hromatska modulacija, enharmonska modulacija)

Rad na prepoznavanju i analizi različitih harmonskih stilova

II RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

UPOZNAVANJE MATERIJE I SVRHE PREDMETA.

STROGI HARMONSKI STAV

Pojam i uloga harmonije, kao oblikotvornog, izražajnog, kolorističkog i stilskog činioca u muzici. Strogi i slobodni harmonski stav. Kratko obnavljanje pojmova o akordima i njihovo prepoznavanje u slobodnoj fakturi. Opšti pojmovi o vanakordskim tonovima kroz analizu jednostavnih primera. Obim, podela i uloga glasova u strogom harmonskom (horskom) četvoroglasu.

TROZVUCI GLAVNIH STUPNJEVA

Postavljanje kvintakorada glavnih stupnjeva (u duru i harmonskom molu) u četvoroglasni harmonski stav. Vezivanje – pismeno i na klaviru – kvintakorada glavnih stupnjeva. Kvintno srodstvo i susedni odnos. Stroga, slobodna i poluslobodna veza. Zabranjena kretanja i kritični tonovi. Promena sloga i položaja. Obnavljanje i utvrđivanje gradiva.

TONALITET I FUNKCIJE

Pojam tonaliteta i njegovo ispoljavanje kroz odnos glavnih trozvuka. Kadenca. Sviranje i prepoznavanje osnovnih kadencirajućih obrta iz sva tri početna položaja. Uloga i primena kadencirajućeg kvartsekstakorda. Tonična, subdominantna i dominantna funkcija – njihovi glavni predstavnici (T, S i D) i zamenici (VI, III, II i VII stupanj). Tercna srodnost akorada. Usmeni harmonski diktat: prepoznavanje akordskih funkcija, glavnih i sporednih trozvuka.

SPOREDNI TROZVUCI

Kvintakord VI stupnja; varljiva kadenca (i na klaviru). Kvintakord II stupnja. Kvintakordi III i VII stupnja. Prividni dominantni odnos akorada; sekvence: V-I/VI-II...I-IV/VII-III...I-V/VI-III u duru i molu (i na klaviru). Obnavljanje i utvrđivanje gradiva.

OBRTAJI KVINTAKORADA

Sekstakordi glavnih trozvuka. Sekstakordi sporednih tro- zvuka. Sviranje sekvence sa sekstakordima: V6-I/IV6-VII/..Kvartsekstakordi – obrtajni, zadržični, skretnični i prolazni. Sviranje potpune autentične i proširene kadence sa kadencirajućim kvartsekstakordom.

Obnavljanje i utvrđivanje gradiva.

HARMONIZACIJA MOLDURA, PRIRODNOG

I MELODIJSKOG MOLA

ČETVOROZVUCI

Glavni četvorozvuci. Dominantni septakord i njegovi obrtaji. Septakord II stupnja i obrtaji; akord sa dodatom sekstom. Sviranje proširene kadence sa upotrebom kvintsekstakorda II stupnja. Septakord VII stupnja i obrtaji.

VANAKORDSKI TONOVI

Zadržica (jednostruka). Prolaznica (jednostruka). Skretnica (jednostruka). Prethodnica. Slobodni (uskočni) i napušteni (iskočni) vanakordski tonovi; teška prolaznica i skretnica, prolazna i skretnična zadržica. Figurirani harmonski stav. Obnavljanje i utvrđivanje gradiva. Obavezno raditi po jedan pismeni zadatak u polugodištu.

III RAZRED

(2 časa nedeljno, 70 časova godišnje)

SPOREDNI ČETVOROZVUCI

Figurativna („slučajna“) i sekventna pojava sporednih četvorozvuka (I, IV, III i VI stupnja). Sekvenca prividnih dominantnih odnosa sa primenom četvorozvuka (jednog ili oba) u modelu.

PETOZVUCI

Dominantni nonakord, njegovi obrtaji i razrešenja.

SLOŽENIJE I HROMATSKE POJAVE VANAKORDSKIH

TONOVA

Dvostruke i trostruke zadržice, skretnice i prolaznice. Skretnično okruženje akordskog tona (4-2-3, 2-4-3 i sl.). Hromatski vanakordski tonovi. Pojam alteracije, realteracije, unakrsnice, otvorene i skrivene hromatike.

NAJVAŽNIJI ALTEROVANI AKORDI KLASIČNE

HARMONIJE

Tonalno stabilne i tonalno labilne alteracije, njihova uloga u formiranju alterovanih akorada. Alterovani akordi dijatonskog i hromatskog tipa – strukturalne razlike. Princip vantonalnih akorada. Dominantina dominantna (DD), dominantna za subdominantu(DS) i njihovi zamenici. Napolitanski sekstakord (N). Prekomerna dominantna (+ D). Dominantina dominantna kao tvrdo

umanjeni Četvorozvuk (– DD) i njen zamenik kao dvostruko umanjeni VIDOVI PROMENE TONALITETA.

Mutacija, tonalno istupanje, tonalni skok, modulacija. Vrste modulacija i njihov značaj u muzičkim oblicima. Neposredna i posredna modulacija.

DIJATONSKA MODULACIJA

Sredstva dijatonske modulacije i načini izvođenja. Obnavljanje mnogostranosti trozvuka. Modulacione grupe (neposredna modulacija). Modulacija preko posrednog tonaliteta (četvrta grupa). Sviranje na klaviru neposrednih dijatonskih modulacija.

OSTALI ALTEROVANI AKORDI

Vantonalne dominante i njihovi zamenici za II, VI i III stupanj. Dominanta napolitanskog akorda (DN). Moguće alteracije u okviru akorada dominante, subdominante i VII stupnja. Sviranje kadenca sa primenom alterovanih akorada (DD, N). Sviranje hromatskih sekvenca sa modelima D2-T6 (hromatika u basu) i DD7-D7 (lanac dominantnih septakorada). Pregled klasičnog fonda alterovanih akorada.

PEDAL

Pojam i vidovi pedala (orglpunkta), prvenstveno analitički. Tipičan harmonski tok na završnom pedalu tonike (miksoliđijsko istupanje T-DS-S-D-T, i njegove varijante).

Obavezno raditi po jedan pismeni zadatak u polugodištu.

ZAHTEVI NA GODIŠNjEM ISPITU

Pismeni ispit:

- a) harmonizacija zadatog soprana;
- b) harmonizacija obeleženog basa.

Usmeni ispit:

- a) dva pitanja iz prećenog gradiva;
- b) sviranje na klaviru jedne neposredne dijatonske modulacije i jednostavnijeg generalbasa.

IV RAZRED

(2 časa nedeljno, 66 časova godišnje)

HROMATSKA MODULACIJA

Pojam i sredstva hromatske modulacije. Hromatska modulacija pomoću preznačenja akorada (dijatonskog i hromatskog tipa). Modulacija pomoću promene sklopa akorada. Modulacija pomoću hromatske i prividne terčne srodnosti. Modulacija pomoću eliptičnih veza. Sviranje jednostavnijih hromatskih modulacija.

ENHARMONSKA MODULACIJA

Pojam i sredstva enharmonske modulacije. Enharmonska zamena i enharmonsko preznačenje. Enharmonsko preznačenje umanje–nog četvorozvuka. Enharmonsko preznačenje dominantnog četvorozvuka (enharmonizam male septime). Enharmonsko preznačenje tvrdo umanjenog četvorozvuka. Enharmonsko preznačenje prekomernog trozvuka. Sviranje jednostavnijih enharmonskih modulacija (pomoću umanjenog i dominantnog četvorozvuka).

PREGLED RAZVOJA HARMONSKIH STILOVA

Primeri iz literature za osnovna obeležja i sredstva harmonije u stilu baroka (J. S. Bah, Hendl), klasike (Hajdn, Mocart, Betoven), ranog romantizma (Šubert, Šuman, Šopen), zrelog romantizma (List, Brams) i nacionalnih škola (Grig, Musorgski, St. Mokranjac). Osnovne informacije i primeri za harmonske postupke u impresionizmu (Debisi), kod klasika XX veka (Prokofjev, Stravinski, Bartok, Šenberg, Hindemit) i kod jugoslovenskih kompozitora (Hristić, Slavenski).

Obavezno raditi po jedan pismeni zadatak u polugodištu.

ZAHTEVI NA GODIŠNjEM ISPITU

Pismeni ispit:

- a) harmonizacija zadatog soprana;
- b) harmonizacija obeleženog basa.

Usmeni ispit:

- a) tri pitanja iz celokupnog prećenog gradiva harmonije;
- b) sviranje jedne modulacije na klaviru.

NAČIN OSTVARIVANJA PROGRAMA (UPUTSTVO)

Izučavanje ovog predmeta omogućava da učenik i usvoji osnovne zakonitosti i logiku harmonskog jezika, razvije harmonski sluh, a ne samo da se osposobi da korektno (ili šablonski) radi harmonske zadatke.

Nastava harmonije ne sme da se ograniči samo na teorijsko upoznavanje učenika sa sadržajima programa, već od početka treba nastojati da se učenik osposobi da svesno analizira harmonski stav. Pri tom je veoma važno da svaka teorijska postavka bude oživljena zvukom i primerima iz literature; svaka novoobraćena akordska veza treba da bude odsvirana više puta i pažljivo odslušana. Radi toga su u programu zastupljeni i (usmeni) harmonski diktati, tako da se prepoznavanjem funkcija i karakterističnih veza učenik od početka navikava da čuje harmoniju. U toku izrade zadataka učenik ne treba da koristi klavir, ali kad je zadatak urađen treba ga svakako odsvirati, kako bi rezultat mogao biti proveren sluhom. Poželjno je da učenici otpevaju zadatak koji je urađen na tabli, jer se tako, pored zvučnog doživljaja harmonskog toka i provere melodijske linije svakog glasa, dobija i autentičan efekat (boja), s obzirom da se radi o zamišljenom horskom stavu.

U vezi s izradom zadataka valja voditi računa da se na zadatom basu formira muzikalna sopranska linija i obratno – pri harmonizaciji soprana dobra linija basa. Težište treba, naravno, staviti na harmonizaciju soprana, jer tu učenik može najviše da pokaže koliko je ovladao logikom harmonskog izražavanja. Zbog toga je već u II razredu uvedena i metoda jedinic Vanakordski tonovi (u jednostavnijim vidovima), jer je njihova upotreba ne samo značajna nego i neophodna u izradi iole razvijenog i dobro osmišljenog zadatka. Iz istog razloga se i izvestan broj „slučajnih” kvartsekstakorada obrađuje ranije. Ostalo gradivo iz ovih oblasti ostvaruje se u III razredu.

U toku rada postepeno treba preći i na rešavanje neobeležene basa, pošto njegova izrada pruža učeniku veće mogućnosti, ali zahteva i više samoinicijative, kao i temeljnije poznavanje materije. Najbolje je da posle svake savladane jedinice (preko obeležene basa i harmonizacije soprana) učenici izrade i nekoliko neobeležene basova, primenjujući stečena znanja (već počev od saekstakorada glavnih stupnjeva!). Sve izrađene zadatke treba i analizirati.

Osim sviranja kadenca, sekvenca, dijatonski i (jednostavnijih) hromatskih i enharmonskih modulacija, predviđeno je i sviranje generalbasa (ispitni program na kraju III razreda). Ove vežbe treba započeti već u II razredu, posle obrade svih kvintakorada. Postepeno ovladavanje odgovarajućim harmonskim vezama na klaviru doprineće potpunijem usvajanju gradiva uopšte. Razume se da nastavnik vrši izbor najpogodnijih zadataka; uz to, poželjno je zadavati i kraće, jednostavnije soprane za direktno harmonizovanje na klaviru.

U gradivu III razreda se posle gradiva iz dijatonike (koje se nadovezuje na prethodnu godinu) predviđa u redosledu i postepeno uvođenje hromatskih elemenata – najpre u vidu hromatskih figurativnih tonova, a odmah zatim i najvažnijih klasičnih alterovanih akorada – radi približavanja realnoj harmonskoj praksi klasičara i obogaćenja harmonskog fonda za izradu zadataka još uvek u okviru jednog tonaliteta. Tek potom sledi i mogućnost promene tonaliteta, a za njom se proširuje dalje akordski fond ostalim alterovanim – u okviru toga i vantonalnim – akordima. Hromatska modulacija se nadovezuje u IV razredu. Međutim, moguće je već u III razredu ukazati na primenu napolitanskog akorda u toj vrsti modulacije, jer se ta primena proceduralno ne razlikuje od načina dijatonskog moduliranja (preznačenje akorda). Pedal (na kraju III razreda) treba obraditi prevashodno na primerima iz literature, a manji broj zadataka posvetiti nekim tipičnim rešenjima sa toničnim pedalom na završetku.

Pošto se enharmonskom modulacijom zaokružuju sadržaji klasične harmonije, trebalo bi ostatak časova organizovati tako da se obnavljanje gradiva odvija uporedo sa nastavnim jedinicama iz oblasti „Pregled razvoja harmonskih stilova” – kako se kontinuitet u praktičnom radu ne bi prekidao. Sam pregled harmonskih stilova treba dati sažeto i u najvažnijim potezima, sa isticanjem najkarakterističnijih obeležja i sredstava, jer se po novoj koncepciji izučavanja harmonije na FMU taj predmet (tokom tri godine) obrađuje upravo kao svojevrsan pregled harmonskih stilova, nadovezujući se na (pretpostavljeno) poznavanje sredstava i tehnike tradicionalne harmonije, stečeno u srednjoj školi. Stilski karakteristični primeri treba bezuslovno da budu prikazani i zvučno, a ne samo vizuelno i analitički.

U svakom razredu su predviđena po dva pismena zadatka, odnosno po jedan u svakom polugodištu, u trajanju od dva školska časa.

KONTRAPUNKT

CILJEVI

Sagledavanje istorijskog razvoja kontrapunkta

Osposobljavanje za usavršavanjem rada na vokalnom kontrapunktu

Osposobljavanje za usavršavanjem rada na instrumentalnom kontrapunktu

Upoznavanje sa baroknom instrumentalnom polifonijom

ZADACI

Razvijanje sposobnosti za sagledavanjem istorijskog razvoja kontrapunkta

Razvijanje sposobnosti rada na vokalnom kontrapunktu

Razvijanje sposobnosti razlikovanja vrsta imitacije

Razvijanje sposobnosti rada na instrumentalnom kontrapunktu

Izučavanje tonalnog plana fuge

Razvijanje sposobnosti rada na baroknoj instrumentalnoj polifoniji

III RAZRED

(2 časa nedeljno, 70 časova godišnje)

OSNOVI VOKALNOG KONTRAPUNKTA

Istorijski razvoj kontrapunkta. Modusi – vrste i karakteristike. Kontrapunktska melodija. Kantus firmus.

DVOGLASNI KONTRAPUNKT VOKALNOG STILA

Disonance i konsonance u dvoglasu. Kadence dvoglasnog stava. Mešoviti kontrapunkt (floridus) – oblikovanje melodije u floridusu i njene ritmičko-metričke osobenosti; tretman disonance u floridusu. Slobodan dvoglasni stav. Komplementarni ritam.

IMITACIJA

Pojam i vrste imitacije. Interval imitacije. Preobražaj odgovora u imitaciji – inverzija, augmentacija, diminucija, retrogradni odgovor.

TRETMAN TEKSTA U VOKALNOM KONTRAPUNKTU

Izrada dvoglasnog polifonog stava sa tekstom.

TROGLASNI POLIFONI STAV

Karakteristike troglasnog stava. Sazvučja i kadence u troglasu. Floridus u troglasu. Primena disonance (konsonantna kvarta, parazitska disonanca). Troglasni stav sa dva floridusa na kantus firmus. Imitacioni troglasni stav, sa tekstom.

VOKALNI POLIFONI OBLICI

Kanon (pojam i vrste). Tehnika izrade kanona; izrada jednostavnijih primera. Motet – analitički, a praktično po jedan odsek moteta na dati tekst, u dvoglasu i u troglasu.

ZAHTEVI NA GODIŠNJEM ISPITU

Pismeni ispit: izrada jednog odseka troglasnog moteta na dati tekst.

Usmeni ispit:

- a) dva pitanja iz pređenog gradiva;
- b) analiza jednog moteta – u osnovnim potezima.

IV RAZRED

(2 časa nedeljno, 66 časova godišnje)

OSNOVI INSTRUMENTALNOG KONTRAPUNKTA

Stilsko-istorijske razlike između vokalnog (strogog) i instrumentalnog (slobodnog) stila polifonije. Melodika, ritmika i metrika instrumentalnog kontrapunkta. Harmonska osnova i stil barokne polifonije. Tretman disonance u baroknoj polifoniji. Izrada stilske melodije barokno-polifonog tipa, različitih ritmičkih profila.

DVOGLASNI INSTRUMENTALNI POLIFONI STAV

Predstavljanje harmonske osnove dvozvucima. Izrada slobodnog dvoglasnog stava. Vrsta imitacije u baroknoj polifoniji – analitički i praktično (u oktavi, u kvinti, u tonalnoj inverziji). Kanon – vrste i tehnike; praktična izrada u oktavi. Obrtajni kontrapunkt – praktično u oktavi, ostali informativno; smisao i primena obrtajnog kontrapunkta. Sekvenca u kontrapunktskim oblicima – analitički i praktično.

INVENCIJA

Oblik i tonalni plan invencije. Dvoglasna invencija – praktično jedna do dve cele invencije. Troglasna invencija – analitički.

VIŠEGLASNI INSTRUMENTALNI STAV

Harmonske, melodijske i ritmičke karakteristike višeglasnog polifonog stava. Praktična izrada troglasnog stava, bez primene imitacije. Trostruki obrtajni kontrapunkt – analitički.

FUGA

Oblik i tonalni plan fuge. Odgovor – realan, tonalan, modulirajući. Kontrasubjekt – sve i praktično. Ekspozicija fuge – praktično, troglasna. Proširena ekspozicija i kontra-ekspozicija. Međustavovi u fugi. Sprovodni i završni deo fuge. Streta i orglpunkt (pedal). Fuga sa dve ili više tema (tipovi fuge – bez ulaženja u pojedinosti). Primena fuge. Fugato (analitički).

OBLICI BAROKNE INSTRUMENTALNE

POLIFONIJE – INFORMATIVNO

Preludijum, koralna predigra, tokata, fantazija, ričerkar.

ZAHTEVI NA GODIŠNjem ISPITU

Pismeni ispit: izrada ekspozicije troglasne fuge na zadatu temu, sa tonalnim odgovorom, bez velikog međustava;

Usmeni ispit:

- a) dva pitanja iz prećenog gradiva;
- b) analiza jednostavnije troglasne ili četvoroglasne fuge J. S. Baha.

NAČIN OSTVARIVANjA PROGRAMA (UPUTSTVO)

Da bi se karakter renesansne polifonije približio učenicima, neophodno je na početku (uz metodsku jedinicu „osnovi vokalnog kontrapunkta”) koristiti zvučne ilustracije – preslušati odlomak mise i bar jedan motet Palestrine. Preslušavanje odgovarajuće literature valja sprovoditi i kasnije, naročito prilikom obrade tretmana teksta, višeglasnog stava i vokalnih polifonih oblika (motet). Istom cilju doprineće i pevanje zadataka izrađenih na času, što je neobično važno i za razvoj polifonog sluha.

Barokna polifonija je učenicima bliža, s obzirom da je slušaju i sviraju od početka svoga muzičkog obrazovanja. Ipak, i ovde će zvučne ilustracije doprineti boljem uvidu u stilske osobenosti barokne muzike i pružiti pouzdaniju osnovu za praktičan rad, a i za analitičko sagledavanje.

Obrada gradiva barokne polifonije zahteva dosta elastičnosti. I ovde praktičan rad započinje od izrade drugog glasa na zadati (svojevrsan) kantus firmus, za čime sledi samostalno pisanje dvoglasa, potom i troglasa – preko zadatog harmonskog plana i harmonskog ritma, sa zadatim počecima glasova ili bez njih, pa sve do izrade odgovarajućih polifonih oblika.

Obrada polifonih sekvenca i zahteva posebnu pažnju i kontinuiranu praksu, paralelno sa savladavanjem ostalog gradiva, jer sekvence u polifoniji čine važno „vezivno tkivo“, čija dobra izrada značajno utiče na kvalitet celine. Posebnu pažnju valja posvetiti dobroj izradi modulirajućih sekvenca, najpre prema zadatom modelu, a potom po sopstvenom, sa datim tonalnim ciljem tipičnih usmerenja. Nužno je raditi i dvoglasne i troglasne sekvence.

U oba razreda treba predvideti izradu po jednog pismenog zadatka u svakom polugodištu, u trajanju od dva školska časa.

ISTORIJA MUZIKE SA UPOZNAVANJEM MUZIČKE LITERATURE

CILJEVI

Osposobljavanje na razlikovanju različitih muzičkih karakteristika u odnosu na vremensku distancu

Podsticanje korelacije sa ostalim muzičkim predmetima

Usavršavanje sposobnosti za klasifikaciju perioda muzičke istorije

Razvoj na stvaralaštvu istaknutih kompozitora svake epohe

Razvoj i usavršavanje na poznavanju muzičke literature

ZADACI

Rad na razlikovanju različitih muzičkih karakteristika u odnosu na vremensku distancu

Rad na podsticanju korelaciji sa ostalim muzičkim predmetima

Unapređivanje sposobnosti za klasifikaciju perioda muzičke istorije

Unapređivanje znanja o stvaralaštvu istaknutih kompozitora svake epohe

Rad na unapređivanju poznavanja muzičke literature

II RAZRED

(1 čas nedeljno, 35 časova godišnje)

MUZIČKA KULTURA PRETKLASNOG DRUŠTVA I STAROG VEKA

Muzička kultura prvobitne zajednice i naroda Istoka.

Muzika Stare Grčke i Rima.

Zvučne ilustracije: primeri iz folkloru, primeri grčkih himni, notni primeri muzike naroda na niskom razvojnom stupnju, inserti muzike naroda Istoka i Stare Grčke.

MUZIČKA KULTURA SREDNJEG VEKA

Gregorijanski koral. Vizantijska muzika. Višeglasje od IX do XIV veka, Svetovna srednjovekovna muzika. Srednjovekovna teorija i notacija.

Zvučne i notne ilustracije: tipični primeri jednoglasne duhovne i svetovne muzike srednjeg veka, prvi oblici višeglasja.

MUZIKA RENESANSE

Stilske karakteristike renesanse, Agnova u Francuskoj i Italiji, Renesansa u flamanskim zemljama. Protestantski koral. Francuska muzika zrele renesanse. Rimski škola. Palestrina, Lasca. Venecijanska škola. Engleski vircinalisti.

Zvučne i notne ilustracije: izbor iz duhovnih i svetovnih kompozicija stvaralaca Agnova i predstavnika franko-flamanske škole, izbor iz stvaralaštva Palestrine i Lasa, vokalna i vokalno-instrumentalna muzika XVI veka. Muzika vircinalista.

III RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

BAROK

Stilske karakteristike baroka. Nastanak opere. Firentinska kamerata. Monteverdi. Opera u Veneciji i Napulju. Francuska lirska tragedija i Lili. Nemačka i engleska opera XVII veka.

Duhovna muzika baroka. Instrumentalna muzika XVII i XVIII veka: Freskobaldi, Bukstehude, Koreli, Vivaldi.

Vrhunski predstavnici baroka: J. S. Bah i G. F. Hendl (analitički prikaz svih žanrova i etape ovih stvaralaca).

Na prelazu između baroka i klasičke: Tartini, Kupren, D. Skarlati.

Dela za slušanje: izbor iz stvaralaštva Monteverdija, italijanskih i francuskih operских majstora. Izbor iz dela Freskobaldija, Bukstehudea, Korelija i Vivaldija.

Bah: izbor iz vokalno-instrumentalnog stvaralaštva – „Pasija po Mateju”, Misa ha-mol, svetovne i duhovne kantate, izbor iz muzike za čembalo: Francuske, Engleske svite, „Dobro temperovani klavir” i dr. Izbor iz kamernog i orkestarskog stvaralaštva. Jedan violinski koncert (po izboru), jedan koncert za čembalo (po izboru). Brandenburški koncerti, orkestarske svite (ha-mol, De-dur). Orguljska dela.

Hendl: izbor numera iz oratorijuma, oratorijum „Mesija”, Končerta grosa or. 3 i or. 6, orguljski koncerti (izbor), svite „Muzika na vodi”, „Muzika za vatromet”, izbor iz operskog stvaralaštva. Izbor iz muzike Tartinija, Kuprena i Skarlatija (sonate).

PRETKLASIKA I KLASIKA

Stilske karakteristike pretklasičke. Opera serija XVIII veka u Italiji, Francuskoj – Ž. F. Ramo. Opera bufo i opera komik, balad opera i zingšpil. Pergolezi, Gretri. Glukova reforma opere. Manhajmska, bečka i berlinska škola.

Stilske karakteristike klasičke. Muzička klasika: J. Hajdn, V. A. Mocart, L. V. Betoven (analitički prikaz svih ključnih žanrova ovih stvaralaca).

Dela za slušanje: izbor iz operskog stvaranja (Pergolezi, Gluk: „Orfej i Euridika”, „Alčesta”), izbor iz dela manhajmskih majstora i Bahovih sinova.

Hajdn: izbor iz simfonija, sa akcentom na poslednje, „Londonske”, izbor iz kamernog stvaralaštva, izbor iz koncerata (Es-dur za trubu), jedan violinski, jedan klavirski, izbor iz klavirskih sonata, najznačajniji delovi iz oratorijuma „Stvaranje sveta” ili „Godišnja doba”.

Mocart: izbor pojedinih odlomaka iz opere „Figarova ženidba”, „Don Đovani”, „Čarobna frula” (video snimci), izbor simfonija: Es-dur, ge-mol, Ce-dur, izbor iz klavirskih sonata, iz kamernog stvaranja, Serenada. Divertimento „Mala noćna muzika”, izbor iz koncerata za razne instrumente, Rekvijem (odlomci).

Betoven: presek kroz svih devet simfonija, presek kroz klavirske sonate iz sva tri stvaralačka perioda, odabrani kvarteti iz sva tri stvaralačka perioda, jedna violinska sonata („Prolećna”, „Krojerova”), izbor iz koncertnog stvaranja, presek kroz klavirske koncerte, Violinski koncert De-dur, Misa solemis (odlomci).

ROMANTIZAM I

Stilske karakteristike romantizma. Rani romantizam: Šubert, Mendelson, Šuman, Šopen (ili po žanrovima: klavirska muzika ranih romantičara, solo pesma, instrumentalni koncert i razvoj simfonije).

Dela za slušanje: izbor iz najznačajnijih dela ranoromantične muzike za klavir (Šuberta, Mendelsova, Šumana, Šopena), solo pesme (Šuberta i Šumana), koncerata (Mendelsova, Vebera, Šopena, Šumana), simfonije (Šubert, Šuman, Mendelson, detaljna analiza Šubertove „Nedovršene” simfonije).

Programska muzika. Berlioz, List.

Dela za slušanje: Berlioz, detaljna analiza „Fantastične simfonije”, List, sonata ha-mol, Koncert za klavir i orkestar Es-dur, simfonijske poeme (izbor), izbor iz klavirske muzike, presek kroz sve tri sveske „Godine hodočašća”, rapsodije i dr.

Ranoromantična opera u Italiji, Francuskoj i Nemačkoj. Dela za slušanje: izbor iz dela Rosinija (numere i scene iz „Seviljskog berberina”), Belinija („Norma”) i Donicetija, Majerbera i Vebera („Čarobni strelac”).

Vagner, Verdi, veristi, francuska opera u drugoj polovini XIX veka.

Dela za slušanje: izbor scena i presek muzičkih drama od „Holanćanina lutalice” do „Parsifala”. Verdi: odabrane scene i numere iz opera: „Nabuko”, „Rigoletto”, „Trubadur”, „Travijata”, „Aida”, „Otelo”, „Falstaf”. Rekvijem (odlomci). Izbor iz opera Pučinija („Toska”, „Madam Baterflaj”), Gunoa („Faust”), Bizea („Karmen”, scene i numere).

IV RAZRED

(2 časa nedeljno, 66 časova godišnje)

ROMANTIZAM II

Nemačka instrumentalna muzika druge polovine XIX veka: Brams, Brukner, Maler, Štraus, francuska instrumentalna muzika druge polovine XIX veka – Frank.

Dela za slušanje: izbor iz klavirskog stvaranja Bramsa, izbor iz simfonija (I–IV), izbor iz koncerata i kamernog stvaranja. Brukner – izbor iz simfonija, Te Reiš. Maler: jedna simfonijska poezija po izboru, jedan ciklus solo pesama. Štraus: izbor iz simfonijskih poema, „Saloma”, igra velova, „Kavaljer s ružom”. Frank: simfonijska De-mol, Preludijum, koral i fuga, sonata za violinu i klavir A-dur (detaljna analiza).

Nacionalne škole u XIX veku.

Ruska nacionalna škola. Glinka, Petrica i Čajkovski.

Češka nacionalna škola – Smetana, Dvoržak.

Španska, norveška i finska muzika – De Falja, Grig, Sibelijus.

Dela za slušanje: Glinka, fragmenti iz opere „Ivan Susanjin”, „Ruslan i Ljudmila”. Borodin – odabrane scene i arije iz opere „Knez Igor”, „Bogatirska” simfonijska, „Iz srednje Azije”.

Musorgski: scene iz opere „Boris Godunov”, „Slike sa izložbe”, izbor solo pesama. Rimski-Korsakov: scene i arije iz poznatih opera, „Šeherezada”. Čajkovski: izbor iz simfonijskog stvaralaštva (IV, V i VI simfonijska) i iz ostalih orkestarskih dela, izbor iz koncerata, izbor scena iz opera „Evgenije Onjegin”, „Pikova dama”, izbor iz muzike za balet („Labudovo jezero” i dr.), izbor iz kamernog i klavirskog stvaranja („Godišnja doba”).

Smetana: izbor odlomaka iz opere „Prodana nevesta”, izbor iz ciklusa simfonijskih poema „Moja domovina”. Dvoržak: simfonijska „Iz novog sveta”, Slovenske igre, Koncert za violončelo.

Izbor iz dela De Falje, Griga i Sibelijusa.

IMPRESIONIZAM

Debisi, Ravel, Skrjabin.

Dela za slušanje: izbor iz klavirskog, kamernog, vokalnog i orkestarskog stvaralaštva Debisija, fragmenti iz opere „Peleas i Melisanda”. Ravel: izbor iz klavirskog, vokalnog i kamernog stvaralaštva, Španska rapsodija, „Ciganin”, „Bolero”, jedan klavirski koncert. Skrjabin: izbor iz klavirske i simfonijske muzike.

STILSKE KARAKTERISTIKE MUZIKE XX VEKA

Ekspresionizam, izvori i glavni predstavnici: Šenberg, Berg i Vebern.

Nacionalne škole u muzici XX veka. Stravinski, Bartok, Janaček.

Neoklasicizam u evropskoj muzici XX veka. Šestorica u Francuskoj. Hindemit, Prokofjev, Šostakovič.

Stilska stremljenja u muzici druge polovine XX veka (od 1945. do danas).

Dela za slušanje: izbor iz različitih, reprezentativnih žanrova Šenberga, Berga i Veberna. Stravinski: odlomci iz baleta „Petruška”, „Posvećenje proleća”. Bartok: Muzika za udaraljke, žičane instrumente i čelestu, Koncert za orkestar, izbor iz gudačkih kvarteta, Allegro barbaro, za klavir. Sati: izbor iz dela za klavir. Crokofjev: Klasična simfonijska, „Romeo i Julija” (odlomci), izbor iz klavirske muzike, koncerta i simfonija. Šostakovič: izbor iz simfonijske, kamernog i klavirske muzike.

Štokhauzen, Bulez, Mesijen, izbor iz stvaralaštva.

(Savremena dela, ako je to moguće, slušati u živom izvođenju, na festivalima ove vrste muzike).

NAČIN OSTVARIVANJA PROGRAMA

Nastavna građa sistematizovana je po istorijsko-stilskim celinama u cilju sticanja što šireg opštemuzičkog obrazovanja učenika kao i povezivanja ovog predmeta sa ostalim stručnim (muzički oblici, harmonija, kontrapunkt) kao i šire stručnim predmetima (istorija književnosti, istorija, istorija umetnosti). Svaka veća jedinica iz gradiva mora biti praćena zvučnim, tj. Slušnim primerima, dok najveći stvaraoci moraju biti i slušno i analitički obrađeni. U tu svrhu treba uvek birati najpopularnija dela, deci dostupna i jednostavna za pamćenje. Neophodno je što više učenike angažovati prilikom slušanja muzike, koristeći partiture, note, likovne ili filmske, video priloge. Izučavajući najznačajnije pojave i stvaraoce učenici treba da se služe svom raspoloživom literaturom: J. Andrejs: Historija muzike I, II i III, Roksanda Pejović:

Istorija muzike I, II, Sonja Marinković: Istorija muzike, B. Radović: Mala istorija muzike, pa, samim tim metoda rada ne treba da bude isključivo verbalna i narativna, već dijaloška, na osnovu pročitano a i slušanog. Takođe je poželjno da se koriste različiti testovi, za određene stvaralačke oblasti ili likove, za upoređivanje različitih oblasti, stilova ili žanrova. Ovim predmetom potrebno je razviti ljubav prema muzici, interesovanje za posetu koncerata, aktivno slušanje muzike preko različitih sredstava. Za pojedine oblasti moguće je uraditi seminarske radove, čitati ih javno i time razvijati proces mišljenja, povezivanja, zaključivanja i razvijati elemente pismenosti i izražavanja.

MUZIČKI OBLICI

CILJEVI

Upoznavanje elemenata muzičkih oblika

Upoznavanje formi muzičkih oblika

Usavršavanje sposobnosti za analizom formi muzičkih oblika

ZADACI

Rad na sposobnosti razlikovanja elemenata muzičkih oblika

Razvijanje sposobnosti samostalne analize solo pesme, ronda, varijacija, svite, sonate, koncerta

Rad na analizi oblika vokalno-instrumentalnih formi

II RAZRED

(1 čas nedeljno, 35 časova godišnje)

ELEMENTI MUZIČKOG OBLIKA

Rečenica i period pravilne konstrukcije. Strukturalni i tematski elementi rečenice i perioda – dvotakt, motiv i rad sa motivom; figura i pasaž. Odstupanje od pravilne građe rečenice i perioda. Niz i lanac rečenica.

OBLIK PESME

Dvodelna pesma (tipovi a b i a a b a). Trodelna pesma (tipovi a b a i a b s). Složena trodelna pesma.

PRIMENA OBLIKA PESME

Mali instrumentalni komadi, menuet, skerco, marš, stilizovane igre.

ANALIZA ODGOVARAJUĆIH DELA IZ MUZIČKE LITERATURE

III RAZRED

(1 čas nedeljno, 35 časova godišnje)

RONDO

Preklasični i klasični I, II i III vrste.

VARIJACIJE

Ornamentalne, karakterne, kontrapunktske (čakona i pasakalja).

SVITA

Barokna svita, novija svita (u glavnim crtama).

SONATA

Istorijski razvoj sonate (u osnovnim crtama) – barokna sonata, Skarlatijev sonatni oblik. Klasičan sonatni stav – u jednostavnim, manje-više pravilnim primerima.

IV RAZRED

(2 časa nedeljno, 66 časova godišnje)

SONATNI RONDO

SONATNI CIKLUS KLASIČARA

Poredak i broj stavova, međusobni kontrasti, tipični oblici pojedinih stavova u ciklusu.

SLOŽENIJI OBLICI SONATNOG STAVA POSLE KLASICIZMA. Mogućna odstupanja od pravilnog oblika

RAZVOJ SONATNOG CIKLUSA U ROMANTIZMU, počev od Betovenovih kasnijih opusa

PRIMENA SONATNOG CIKLUSA U KAMERNIM

I ORKESTARSKIM KOMPOZICIJAMA

OBLIK KONCERTA i njegov istorijski razvoj

OSTALI INSTRUMENTALNI OBLICI

Uvertira, slobodni oblici (fantazija, rapsodija, balada i sl.); programska muzika – simfonijska poema.

VOKALNI I MUZIČKO-SCENSKI OBLICI

Specifičnosti vokalnih oblika; odnos teksta i muzike (u glavnim crtama). Solo pesma. Horska pesma: madrigal, novija horska pesma, oblik rukoveti u našoj muzici. Rečitativ i arija. Opera i muzička drama. Balet (u osnovnim crtama). Oratorijum, kantata, pasija. Misa i rekvijem, liturgija i opelo. Obnavljanje i utvrđivanje gradiva.

NAČIN OSTVARIVANJA PROGRAMA (UPUTSTVO)

Da bi učenici usvojili određene pojmove i shvatili njihovu uzajamnu povezanost, da bi im se olakšao pristup u analizi manjih i većih celina, kao i složenijih oblika, neophodno je obratiti pažnju na redosled i fleksibilnost u izlaganju gradiva pojedinih metodskih jedinica.

Polazak od rečenice i perioda, kao elementa muzičkog oblika, a tek potom izučavanje njihovih strukturalnih odnosno tematskih elemenata – dvotakta i motiva, predlaže se zato što su učenicima rečenica i period najbliže i najlakše obuhvatne formalne celine, poznate bilo kroz sviranje muzičke literature, ili kroz rad na harmoniji, čiji se zadaci uglavnom i postavljaju kao rečenice i periodične celine, počev od učenja kadence i polukadence. Poželjno je, međutim, da se posebna pažnja posveti upravo mikrostrukтури oblika, jer njeno temeljno razumevanje i analitičko upoznavanje ima presudan značaj za dalje uspešno snalaženje i u složenijim formalnim celinama. U prvoj godini učenja predmeta za to je ostavljeno dovoljno vremena.

Najviše časova je predviđeno za dobro savladavanje oblika pesme i sonate, kao ključnih, koje čine osnovu mnogih muzičkih dela različitih žanrova, naziva i namena. Razume se da i analitički rad, iz tih razloga, treba da se na tim oblicima najviše zadrži. U vezi s analizom – ne samo ovih oblika – posebno valja naglasiti potrebu zvučnog prikaza svakog analiziranog primera, a nikako ne samo njegove vizuelne, apstraktne analize.

Prilikom obrade pojedinih metodskih jedinica biće potrebno da se učenicima objasne i neki pojmove iz oblasti kontrapunkta (npr. Kantus firmus u vezi sa pasakaljom, imitacija i inverzija kod žige u sviti, fugato kod barokne sonate i sl.), može pre no što su oni obraćeni na časovima predmeta kontrapunkt. Takvo povezivanje, kao i ono sa oblikotvornim činionicima harmonije (kadence, sekvence, tonalni odnosi i preokreti itd.), upravo treba da uvek ukazuje na tesnu uzajamnu povezanost i interakciju triju muzičkih „disciplina” koje su metodski razdvojene u sklopu muzičkog školovanja.

ETNOMUZIKOLOGIJA

CILJEVI

Upoznavanje učenika sa razvojem etnomuzikologije

Razvijanje sposobnosti za pravilnom upotrebom termina folklor, muzički folklor, etnomuzikologija

Razvijanje sposobnosti za razlikovanje zvučnih karakteristika vokalne, instrumentalne i vokalno-instrumentalne tradicionalne muzike

Razvijanje sposobnosti za razlikovanje i uočavanje karakteristika srpske tradicionalne muzike kao i karakteristike muzike ostalih Balkanskih naroda

ZADACI

Rad na upoznavanju učenika sa razvojem etnomuzikologije

Rad na razvijanju sposobnosti za pravilnom upotrebom termina folklor, muzički folklor, etnomuzikologija

Rad na razvijanju sposobnosti za razlikovanje zvučnih karakteristika vokalne, instrumentalne i vokalno-instrumentalne tradicionalne muzike

Upoznavanje sa publikovanom i diskografskom arhivom

Rad na razvijanju sposobnosti za razlikovanje i uočavanje karakteristika srpske tradicionalne muzike kao i karakteristike muzike ostalih Balkanskih naroda

Rad na analizi zapisa srpske tradicionalne muzike

III RAZRED

(1 čas nedeljno, 35 časova godišnje)

UVOD

Etnomuzikologija kao nauka o muzičkom folkloru – razvoj u svetu i kod nas, prvi fonograf, centsistem; institucije gde se proučava narodna muzika; publikacije, diskografija, arhivi.

FOLKLOR

Pojam, definicija. Srodne nauke – folkloristika, etnologija. Muzički folklor – podela prema akustičkim izvorima: vokalna, vokalno-instrumentalna i instrumentalna muzika. Ostale naučne discipline: organologija, etnokoreologija.

VOKALNA MUZIKA

Narodna pesma – pojam, nastanak, varijante. Klasifikacije narodnih pesama po raznim kriterijumima – namena, književne vrste, kalendar. Sinkretizam kao važna osobenost vokalne tradicije. Pojam „glas” u srpskom narodnom pevanju i crkvenom pojanju. Vokalna tradicija u Srbiji: jednoglas, višeglas. Starije seosko dvoglasno pevanje. Novije seosko dvoglasno pevanje.

INSTRUMENTALNA MUZIKA

Narodni instrument kao čovekova „produžena ruka”. Opšta klasifikacija narodnih muzičkih instrumenata. Aerofoni instrumenti.

LITERATURA I POMAGALA

D. Golemović: Etnomuzikologija, udžbenik za srednju muzičku školu

D. Dević: Etnomuzikologija, skripte I–III, Beograd 1977. Niz etnomuzikoloških radova o raznim problemima iz etnomuzikologije

Diskografija naše narodne muzike, audio i video materijal iz iste oblasti.

ZAHTEVI NA GODIŠNjEM ISPITU

Usmeni ispit sa tri pitanja iz pređenog gradiva

IV RAZRED

(1 čas nedeljno, 33 časa godišnje)

Narodno pevanje u Crnoj Gori. Narodno pevanje u Hrvatskoj. Narodno pevanje u Bosni i Hercegovini. Narodno pevanje u Makedoniji.

Narodno pevanje na Balkanu – Bugarska, Grčka, Albanija. Gradska folklorna muzika. Novokomponovana narodna muzika.

Narodni muzički instrumenti: idiofoni, membranofoni i kordofoni.

Instrumentalni ansambli.

Vokalno-instrumentalna tradicija: pevanje uz gusle. Analiza melopoetskih oblika – stih, oblik, kadence, ritam, tonski nizovi.

LITERATURA I POMAGALA

D. Golemović: Etnomuzikologija, udžbenik za srednju muzičku školu

D. Dević: Etnomuzikologija, skripta I–III, Beograd 1977. Niz muzičkofolklornih monografija i etnomuzikoloških radova o raznim problemima iz oblasti etnomuzikologije

Diskografija naše narodne muzike i muzike balkanskih naroda, audio i video materijal iz iste oblasti.

ZAHTEVI NA GODIŠNJEM ISPITU

Usmeni ispit sa dva pitanja iz pređenog gradiva i jednom melopoetskom analizom narodne pesme.

NAČIN OSTVARIVANJA PROGRAMA

Nastavni program, obuhvaćen navedenim oblastima, formulisan je kroz jasno definisane nastavne jedinice koje se obrađuju u skladu sa datim fondom časova. Vodeći računa o strukturi gradiva iz etnomuzikologije, koja u mnogome za učenike predstavlja potpuno novi predmet, važno je maksimalno približiti materiju učenicima.

Priprema obuhvata čitav spektar aktivnosti – od detaljnog proučavanja literature (starijih izdanja, ali i novih publikacija), izbora adekvatne diskografije, izrade powerpoint prezentacije. Posebno je važno obučiti učenike da razlikuju tradicionalnu muziku od ostalih vidova upotrebe tradicionalne muzike u današnje vreme.

NACIONALNA ISTORIJA MUZIKE

CILJEVI

Osposobljavanje na razlikovanju različitih muzičkih karakteristika u odnosu na vremensku dinstancu

Podsticanje na korelaciji sa ostalim muzičkim predmetima

Sagledavanje stvaralaštva istaknutih kompozitora svake epohe

Usavršavanje poznavanju muzičke literature.

ZADACI

Rad na razlikovanju različitih muzičkih karakteristika u odnosu na vremensku dinstancu

Unapređivanje rada na korelaciji sa ostalim muzičkim predmetima

Unapređivanje saznanja stvaralaštva istaknutih kompozitora svake epohe

Unapređivanje poznavanja muzičke literature

IV RAZRED

(1 čas nedeljno, 33 časa godišnje)

IZVORI I KORENI SRPSKE MUZIKE

Počeci muzike kod Slovena. Srpska srednjovekovna muzika, svetovna i duhovna. Turski period (XV–XVIII vek).

POČECI GRAĐANSKE MUZIKE – XVIII VEK

ROMANTIZAM U SRPSKIM ZEMLJAMA

Muzika u Miloševoj Srbiji. Prethodnici Kornelija Stankovića.

Kornelije Stanković i počeci romantizma.

Davorin Jenko i češki muzičari u Srbiji XIX veka.

JOSIF MARINKOVIĆ

STEVAN MOKRANJAC

VOJVOĐANSKI MUZIČARI PERIODA ROMANTIKE

Isidor Bajić

SRPSKA MUZIKA NA PRELAZU U XX VEK

Binički, Krstić, Joksimović.

MUZIKA XX VEKA

Prvi moderni pravci XX veka. Konjović, Milojević, Hristić, Slavenski.

Stojanović, Paunović, Manojlović.

Nastavljači nacionalnog smera: Tajčević, Živković, Nastasijević, Bandur, Vukdragović.

Predstavnici evropske moderne u međuratnom periodu (praška grupa): Logar, Milošević, Čolić, Ristić, Marić, Vučković, Rajčić.

Tendencije u srpskoj muzici posle II svetskog rata. Josif, Radić, V. Mokrancjac, Obradović, Radovanović, Maksimović, Despić, Ozgijan, Z. Hristić, M. Mihajlović, Jevtić, Kulenović, Trajković, Erić, Hofman.

Dela za slušanje: izbor iz zapisa srenjevekovne muzike. Šlezinger: Igre za orkestar. Stanković: izbor dela za klavir, („Što se bore misli moje”), obrade narodnih melodija za hor, izbor iz duhovne muzike (Liturgija). Jenko: Uvertira „Kosovo”, izbor iz horske muzike. Tolinger: „Listići” za klavir, „Kosovka” za hor i orkestar (odlomci). Marinković: izbor iz solo pesama, horova i Kola, izbor iz duhovne muzike. Mokrancjac: analiza Rukoveti, Kozara i Primorskih napjeva, izbor iz duhovne muzike (Liturgija, Opelo) i dr. I. Bajić: izbor iz klavirske muzike, solo pesama i horova. Binički: odlomci iz opere „Na uranku”, izbor iz horske muzike.

Konjović: pregled opera (od „Kneza od Zete” do „Otađbine”), scene i odlomci iz „Koštane”, izbor iz solo pesama, horske muzike („Vragolan”), izbor iz kamerne muzike. Simfonija ce-mol. Milojević: izbor iz solo pesama, klavirske muzike i horske muzike („Muha i komarac”), Intima za gudački orkestar, balet „Sobareva metla”, odlomci.

Hristić: odlomci iz baleta „Ohridska legenda”, izbor iz solo pesama, horova. Opelo u be-molu, oratorijum Vaskresenje (odlomci).

Slavenski: Balkanofonija, Sonata relićoza, izbor iz horova („Voda zvira”), kvarteti („Pesme moje majke”), Simfonija orijenta (odlomci).

Stojanović: minijature za violinu i klavir, izbor iz violinskih koncerata.

Tajčević: izbor iz solo pesama i horova („Četiri duhovna stiha”), izbor iz klavirske muzike (Balkanske igre). Živković: izbor iz horske muzike. Nastasijević: odlomci iz opere „Đurađ Branković”. Vukdragović: kantate („Svetli grobovi”), vokalna lirika (izbor).

Logar: numera iz opere „Pokondirena tikva” i baleta „Zlatna ribica”. Milošević: izbor iz dela.

Ristić: izbor iz simfonija (II i VIII). Marić: odlomci iz „Pesama prostora” i Vizantijskog koncerta. Rajčić: 3. Klavirski koncert, odlomci iz opere „Simonida”, izbor iz minijatura za klavir.

Josif: Snoviđenja. Radić: Spisak, odlomak iz kantate „Ćele kula”. V. Mokrancjac: odlomci iz simfonija, izbor iz klavirske muzike („Odjeci”). Obradović: Mikrosimfonija, odlomak iz Koncerta za violončelo. Despić: izbor iz klavirske muzike. Radovanović: odlomak iz Audiospacijala. Maksimović: izbor iz vokalne muzike. Mihajlović: Nokturni, „Šta sanjam”. Trajković: Arion za gitaru i gudače. Kulenović: Bugi za klavir i orkestar. Jevtić: izbor iz koncertantne muzike. Erić: Sagloop.

NAČIN OSTVARIVANJA PROGRAMA

Obiman program neophodno je realizovati uz zvučne primere, kojih je namerno veći broj kako bi nastavnik mogao da izvrši dodatni, sopstveni izbor. Sva raspoloživa literatura (Andreis, Cvetko, Đurić-Klajn: Historijski razvoj muzičke kulture u Jugoslaviji, R. Cejović: Jugoslovenska istorija muzike, Vlastimir Perić: Muzički stvaraoci u Srbiji) treba da posluži i

da se koristi, kako bi manji deo časa predstavljao iznošenje biografskih i dr. informacija, a veći „ozvučenje” materije. Dela za slušanje u XX veku birana su tako da predstavljaju ne samo tipična ostvarenja određenog autora, već su značajna kao međaši različitih stilskih usmerenja. Potrebno je studioznije i duže zadržavanje na delima najvećih stvaralaca koja treba obraditi kroz analizu i prikaz celokupnog rada; npr Mokranjac: Rukoveti ili Konjović: muzičke drame. Podrazumeva se korelacija sa opštom istorijom muzike, istorijom umetnosti i istorijom književnosti. U koliko je moguće, koristiti video snimke i druge vrste prezentacije savremene muzike (televizijske emisije), posete festivalima savremene muzike, koncertima. Način proveravanja gradiva treba da bude raznovrstan – pored narativnog, do dijaloške metode, sistema testiranja, do seminarskih radova koji bi pojedinu materiju produbili sa više aspekata – analitičkog, istorijskog i sl.

SOLFEDO ZA SVE ODSEKE SEM TEORETSKOG ODSEKA

CILJEVI

Sticanje novog i koordinisanje i sistematizacija usvojenog znanja sa nivoa OMŠ u funkciji shvatanja, percepcije i recepcije muzike.

Razumevanje sadržaja muzike i osposobljavanje za opažanje, izvođenje i tumačenje muzike.

Kontinuirani razvoj muzikalnosti i muzičke pismenosti.

Korelacija i interakcija sadržaja rada na nastavi solfeda sa sadržajima na nastavi instrumenta, kamerne muzike, hora ili orkestra i svim drugim vidovima teoretske nastave.

ZADACI

Rad na unapređivanju sposobnost razumevanja muzičkog sadržaja.

Rad na interpretaciji, pamćenju i zapisivanju muzičkog teksta.

Rad na praćenju latentne harmonija u instruktivnim primerima i primerima iz umetničke instrumentalne i vokalne literature.

Rad na unapređivanju korelaciji i interakciji sa sadržajem rada teoretske nastave, kao i nastavi instrumenta, kamerne muzike, hora, orkestra.

I RAZRED

(2 časa nedeljno, 70 časova godišnje)

MELODIKA

Obnavljanje tonaliteta do četiri predznaka – dijatonika, mutacije i modulacije; dijatonske modulacije na dominantu ili paralelu – početni tonalitet do dva predznaka;

dvoglasno pevanje – dijatonika;

pevanje srpskih narodnih pesama.

INTONIRANJE I OPAŽANJE

Opažanje osnovnih tonova, grupe tonova i dvozvuka u tonalitetu;
opažanje hromatskih tonova – obim kvarte: a1 – de2 i e1 – a1 – i njihovo imenovanje abecedom, bez pevanja;
harmonske veze: glavni stupnjevi, strogo vezivanje akorada;
opažanje i intoniranje štimova do četiri predznaka.

RITAM

Ritmičko i ravnomerno čitanje – inserti iz literature.

Ritmičke figure i vrste takta:

utvrđivanje figura četvorodelne podele sa pauzama i ligaturama i suprotstavljanje punktiranog ritma i triole;

deoba trodela u ritmovima trodelne podele jedinice;

obnavljanje narodnih ritmova.

DIKTATI

Melodijski i ritmički diktati u okviru gradiva iz melodike i ritma – usmeni i pismeni.

ISPITNI ZAHTEVI

Usmeni diktat – prema melodijskoj etidi;

Melodijska etida;

Ritmička etida.

II RAZRED

(2 časa nedeljno, 70 časova godišnje)

MELODIKA

Dijatonika: pregled tonaliteta do sedam predznaka;

postavka alteracija – tonaliteti do dva predznaka;

dijatomske modulacije prvog kvintnog srodstva i mutacije;

pevanje srpskih narodnih pesama;

upoznavanje modusa informativno – pevanje lestvice i kadence.

INTONIRANJE I OPAŽANJE

Opažanje i intoniranje štimova i dvozvuka u tonalitetu;

opažanje dijatonskih i hromatskih tonova – de1 – de2;

harmonske veze: troglas, stroge harmonske veze, glavni stupnjevi i akordi na II i VII tonaliteti do četiri predznaka.

RITAM

Ravnomerno i ritmičko čitanje inserata iz literature i instruktivnih vežbi;

utvrđivanje deobe trodela, obrada duole i osmodelna podela ritmičke jedinice;

promene vrste takta – prema primerima iz literature.

DIKTATI

Zapisivanje pojedinačnih i grupe tonova i dvozvuka u tonalitetu;

jednoglasni melodijsko-ritmički diktati iz gradiva mlodike;

zapisivanje srpskih narodnih pesama.

ISPITNI ZAHTEVI

Usmeni diktat – prema melodijskoj etidi;

Melodijska etida;

Ritmička etida.

III RAZRED

(2 časa nedeljno, 70 časova godišnje)

MELODIKA

Alteracije: skokovi u alterovane tonove i napuštanje alterovanih tonova skokom;
postavka alt-ključa i primeri iz literature u alt-ključu;
modulacije u tonalitetu prve i druge kvintne srodnosti sa većim melodijsko-ritmičkim zahtevima, kao i u udaljene tonalitete;
jednoglase i dvoglasne srpske narodne pesme;
višeglasni primeri iz literature.

OPAŽANJE I INTONIRANJE

Opažanje modusa;
sistematizacija štimova;
harmonске veze: dijatonske modulacije.

RITAM

Ravnomerno čitanje u alt-ključu;
ritmičko čitanje – promene metra i ritmičkih vrsta;
polimetrija: 3:2, 2:3, 4:3 i 3:4.

DIKTATI

Ritmički diktati u okviru gradiva iz ritma;
melodijski diktati: alteracije i modulacije.

ISPITNI ZAHTEVI

Jednoglasi pismeni diktat – modulacije ili alteracije;
Dvoglasni pismeni diktat – homofoni dvoglas, diatonika;
Ritmičko čitanje sa lista – iz godišnjeg gradiva;
Pevanje melodijskog primera sa lista.

IV RAZRED

(2 časa nedeljno, 66 časova godišnje)

MELODIKA

Labilne alteracije – elipse i vantonalne dominante;
modulacije – dvoglasno i troglasno pevanje;
jednoglase i dvoglasne narodne pesme sa promenom metra ili sa harmonskim promenama.

INTONIRANJE I OPAŽANJE

Opažanje modusa i motiva sa modalnim elementima;
opažanje i intoniranje harmonskih veza – mutacije i modulacije.

RITAM

Tenor-ključ – ravnomerno i ritmičko čitanje;
nepravilne ritmičke grupe – utvrđivanje gradiva III razreda i obrada kvintole i septole;
ritmičko čitanje instruktivnih primera i inserata iz literature.

DIKTATI

Jednoglasi diktati – prema gradivu iz melodike;
dvoglasni diktati – diatonika i modulacije;
ritmički diktati – prema gradivu iz ritma;
zapisivanje narodnih pesama sa tekstem.

ISPITNI ZAHTEVI

Jednoglasi diktat – modulativni primer ili primer sa alteracijom;
Zapisivanje dvoglasnog homofonog primera, diatonika i hromatske promene;
Zapisivanje srpske narodne pesme sa tekstem;
Ritmičko čitanje sa lista;
Pevanje primera sa lista iz gradiva melodike.

Nastava solfeđa treba da obezbedi razvoj muzičkog sluha i muzičke pismenosti sinhronizacijom procesa opažanja i reprodukcije. Samim tim, metodologija i sadržaji programa usmeravaju se ka zamišljanju notne slike na osnovu slušnog muzičkog sadržaja i, suprotno, zamišljanje zvuka (glasom i na svom instrumentu) na osnovu uvida u notni tekst. Jedino tako instrumentalisti mogu čuti u sebi ono što treba da odsviraju, a teoretičari da budu pripremljeni za savlađivanje svih teorijskih disciplina.

Postojeći obrazovni smerovi imaju veoma slične sadržaje programa. Razlika se najviše ogleda u tome što se kod instrumentalista više forsira instrumentalno ritmičko čitanje i opažanje intervala i akorada, a kod teoretičara rad i na opažanju i na reprodukciji. Harmonski sluh, pevanje sa lista, čiste intonacije i instrumentalno ritmičko čitanje postupno se razvijaju tokom četvorogodišnjeg školovanja. Zahtev koji se postavlja vokalno-instrumentalnim izvođačima koncipiran je tako da omogućava učenicima produžavanje školovanja na svim odsecima fakultetske nastave, što, uostalom, potvrđuju i ispitni zahtevi u IV razredu i zahtevi za proveru ispunjenosti uslova na fakultetima u našoj zemlji (pa i u inostranstvu).

Organizacija časa solfeđa umnogome doprinosi uspešnoj realizaciji programa. Predlaže se ustaljeni rad na opažanju i intoniranju (na početku časa), pevanje sa lista i diktat (melodijski i ritmički, a sa kombinovanjem istih – jednog časa duži rad na ritmu, sledećeg na melodici) i ritmičko čitanje (u kombinaciji sa ravnomernim čitanjem).

Predmetni nastavnici mogu dobiti osnovnu orijentaciju za savlađivanje pojedinih nastavnih oblasti u datim uputstvima:

MELODIKA

Funkcionalna postavka tonova u tonalitetu i tonalno postavljanje modulacija, alteracija i ostalih tonalnih problema. Predlaže se rad na transponovanju motiva, naročito za utvrđivanje stupnjeva u okviru harmonskih funkcija i u pripremnom radu za pevanje modulacija (alteracija i modusa). Imenovanje tonova: solmizacijom – u pevanju sa lista i ritmičkom čitanju, a abecedom – u opažanju i intoniranju akorada, kao i usmenoj analizi intervala pre pevanja.

Priprema za pevanje jednog melodijskog primera izvodi se opažanjem tonova i melodijskih motiva (sa problematikom u melodijskom primeru), dakle intoniranje tonova i motiva, ritmičko čitanje solmizacijom, uzimanje intonacije (štima) od kamertona i pevanje primera. Preporučuje se nastavnicima da etide sa modulacijama harmonizuju na klaviru, bez sviranja melodijske deonice. Naravno, harmonizacija je poželjna i kod savlađivanja drugih melodijskih oblasti, ali je kod modulacija najpotrebnija.

Instruktivni primeri služe za pripremanje pevanja (ili ritmičkog čitanja) vokalno-instrumentalne literature, dakle, ne smeju biti dominantni u odnosu na umetničku muziku.

Dvoglasno i troglasno pevanje podrazumeva rad na čistoj intonaciji, a to će biti pripremljeno stabilnom fiksacijom lestvičnih stupnjeva preko njihove uloge u glavnim harmonskim funkcijama. Dvoglasno i troglasno pevanje počinje se u osnovnoj školi, ali je i sada potrebno prvo raditi na kratkim motivima i na jednovremenom pevanju svih deonica. Za dvoglas se preporučuje sledeći način rada:

grupno ili pojedinačno pevanje (po dvoje) oba glasa;

pevanje jedne deonice dok nastavnik drugu izvodi na klaviru (ili glasom);

pevanje jedne deonice, a sviranje druge na klaviru (pojedinačno).

Za obradu troglasa koristiti iste sadržaje rada koji se obrađuju u harmonskim vezama. Tako će se olakšati i troglasno pevanje i opažanje harmonskih veza (literatura A. Olujić: Razvoj harmonskog sluha).

INTONIRANJE I OPAŽANJE

U ovoj oblasti se napušta zastarela praksa opažanja i intoniranja bez imenovanja, bez oslanjanja na tonalitet i na apsolutnu intonaciju od kamertona. Do pojave odgovarajuće literature, za ovu oblast pomoćice sugestije nastavnika koji su odavno prešli na svesno opažanje tonova, intervala i akorada.

Rad na opažanju osnovnih tonova sa postupnim uvođenjem hromatskih odvija se sviranjem pojedinih tonova u dužem trajanju, a sa asocijacijom na C-dur. Dakle, tonovi se mogu imenovati solmizacijom. Poželjno je da se opaženi tonovi tokom godina i zapisuju u linijskom sistemu. Za opažanje apsolutnih visina (abecedom) koristi se suprotan način rada: sviranje tonova u kratkom trajanju sa dužom pauzom između dva tona, s tim da se u početku najviše pojavljuje sam kamerton, a kasnije se hromatski tonovi javljaju potpuno slobodno, sa i bez realterovanja istih. Da ne bi došlo do zabune oko enharmonskih tonova, najbolje je utvrditi

tonske nizove: e-ef-fis-ge-gis-a-be-ha-ce-cis-de s tim da se u I razredu vežbanja odvijaju u okviru jedne čiste kvarte, pa posebno druge (e-a, a-de), bez povezivanja svih tonova u okviru jednog diktata. Opažanjem osnovnih tonova (na celoj klavijaturi) razvija se tonalni način mišljenja i opažanja onim istim redosledom uvođenja hromatskih tonova kojim su se pojavljivali na prelazu iz modalnosti u dur-mol sistem. Opažanje u malom obimu, sa čestim hromatskim promenama tonova, ne rešava se intervalski već pamćenjem tonskih visina sa orijentacijom prema tonu koji se prvi urezuje u svest čestim ponavljanjem. Spajanjem ova dva načina rada znatno se ubrzava rad na melodijskim diktatima i na pevanju sa lista. I u ovom programu umesto slobodnih dvozvuka traži se opažanje pojedinačnih tonova.

Intoniranje intervala i akorada vezuje se za tonalitet i za kamerton. Rad na štimovima (intoniranju i opažanju toničnog trozvuka na osnovu datog kamertona) treba negovati još od osnovne muzičke škole. Svesno opažanje i svesno imenovanje štimova i harmonskih veza znatno će doprineti razvoju sluha, a samim tim i razvoju muzikalnosti naših učenika. Ne treba zaboraviti da je u našim krajevima evidentna nerazvijenost harmonskog sluha, s ob- zirod na našu jednoglasnu folklornu muzičku tradiciju (literatura A. Olujić, navedeno delo).

RITAM

Inovacije ritmične nastave omogućavaju odvajanje današnje nastave solfeđa od jednog već zaboravljenog predmeta, notna pevanja koje je ostavilo traga u shvatanju i realizaciji solfeđa. Dakle, pojavljuje se instrumentalni solfeđo, okretanje nastave prema potrebama lakog čitanja instrumentalnog teksta „u tri dimenzije”, kako kažu instrumentalisti: ritmičke figure i vrste – artikulacije i fraziranje – tempo. Naravno postupnost u radu i odgovarajuća literatura sa metodskim uputstvima za rad učiniće ovu disciplinu izvodljivom. Jedino tako solfeđo može u potpunosti da zadovolji potrebe korelacije i koordinacije sa instrumentalnom nastavom.

U nastavi ritma opredeljuje se za smer: od zvuka ka notnoj slici i tumačenju, i to preko melodijskih primera iz literature, a ne preko posebno pisanih vežbi. One služe u toku rada za usavršavanje nekih ritmičkih problema, ali samo kao most od prvih zvučnih impresija do čitanja instrumentalnog teksta.

Za ritam i za obradu melodike treba što više koristiti originalne kompozicije, sa eventualnim neznatnim adaptacijama za solfeđo (bez menjanja tempa i bez transponovanja). U cilju približavanja potrebama nekih smerova muzičkih struka na studijama, uvodi se čitanje alt i tenor ključa, ali tek od III razreda i prema mogućnostima pojedinih klasa.

Ritmičke vrste i figura prate od I do IV razreda razvoj nastave na ritmovima suprotnih vrsta: ritmovima parne distribucije (dvoedelnim podelama ritmičke jedinice), trodelnim ritmovima i ritmovima naše narodne muzike. Treba posebno obratiti pažnju na razlike u akcentovanju suprotnih vrsta i figura, a prema uputstvima datim u učenicima autora Z. Vasiljević, Solfeđo-ritam, I–III.

U oblasti ritmičkog čitanja predviđa se obrada dve vrste etida, jednih sa lakšim figurama i osnovnim vrstama taktova – da bi se preko njih uvodili teži zahtevi iz fraziranja. Artikulacije i akcentovanja, i sa gradivom te godine, ali sa manjim zahtevima u pogledu tempa i svih onih oznaka koje prate instrumentalnu literaturu.

Za vreme ritmičkog čitanja, opažanje vrste takta, pevanja melodijskih primera, neophodno je koristiti precizno taktiranje sa jasno naznačenim početkom svake jedinice brojanja. Kod ritmičkih i melodijskih diktata takođe se predlaže taktiranje – sve do onog momenta kada većina učenika u razredu ne ovlada unutar– njim osećajem o proticanju vremena i ritmičkom pokretu u taktu, odnosno dvotaktu.

DIKTATI

Vežbe diktata treba sprovoditi na svakom času. Ne može se jednostavno reći „usmeni diktat prethodi pismenom” jer se pismeni ne priprema samo usmenim diktatom. Naime, opažanje pojedinačnih tonova i fiksacija stupnjeva u dijatonici daje mogućnost da se pride melodijskom diktatu bez nekih drugih priprema, s tim da se tonske visine zapisuju u jednakom trajanju.

Ritmički diktati i opažanje pojedinačnih tonova spaja se postepeno sa grauiranjem zahteva naizmenično iz melodike i ritma. Opažanje motiva, kao vid usmenih diktata, koristi se naročito kod opažanja modulacionih prelaza, tako da ova vrsta opažanja prethodi jednoglasnom diktatu sa modulacijama. Dakle, spajanje ritmičkog diktata i opažanja tonova – zajedno sa postavkom štima, slušanjem dijatonskih kretanja u harmonskim vezama (čime se učvršćuje u svesti tonalitet) daju snažnu osnovu za pismeni diktat. Opažanje intervala (ili slobodnih dijatonskih dvozvuka) u tonalitetu priprema rad na dvoglasnom diktatu. Paralelno sa tim, moguće je

obraditi i polifono kretanje dvoglasa posebno praćenjem donjeg glasa koji se teže čuje iz fizioloških razloga (teže se primaju niski tonovi od viših).

U okviru organizacije časa, treba planirati 2/3 vremena za razne vidove opažanja, a samo 1/3 za pevanje melodijskih primera. Jedino se na taj način solfeđu omogućuje uspešno ostvarivanje programskih zahteva i ciljeva same nastave.

UPOREDNI KLAVIR

za učenike SVIH ODSEKA sem TEORETSKOG i SOLO PEVANJA na VOKALNO-INSTRUMENTALNOM ODSEKU,
na DŽEZ ODSEKU, na ODSEKU ZA MUZIČKU PRODUKCIJU,
na ODSEKU ZA ETNOMUZIKOLOGIJU i na ODSEKU
ZA CRKVENU MUZIKU

CILJEVI

- Razvoj unapređivanja izvođačke tehnike: skale, sviranje kandeci, etide, tehničke vežbe, jednostavne vežbe za polifoniju, sonatine, vežbe za čitanje s lista, vežbe za četvororučno sviranje
- Razvoj sposobnosti učenika za povezivanje ovog predmeta sa glavnim predmetom koji učenik izučava

ZADACI

- Rad na usavršavanju izvođačke tehnike
- Rad na usavršavanju tehničkog nivoa koji treba da je u funkciji potreba primene osnovnog, odnosno glavnog predmeta koji učenik izučava

I RAZRED

(1 čas nedeljno, 35 časova godišnje)

TEHNIČKE DISCIPLINE

Durske skale sa belih dirki (Ce, Ge, De, A, E, Ha, Ef) u osminama u obimu dve oktave, sa autentičnom kadencom na kraju (I, IV, V, I – uski slog).

Trozvuci (istih tonaliteta) simultano i razloženo troglasno,, kroz dve oktave paralelno.

ŠKOLA ZA KLAVIR

U nedostatku početne škole za stariji uzrast može se koristiti:

J. Kršić: Početna škola Nikolajev: Početna škola Bajer: Početna škola i druge etide

J. Kršić: Klavirska čitanka za II razred, Diverno op. 176 – izbor težih Lemoan op. 37 – lakše.

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

- 40 vežbi iz neke početne škole;
- tri etide;
- četiri kompozicije po slobodnom izboru, različitih stilova i karaktera;
- dve klavirske pratnje malih komada za solo instrument (violina, gitara....) ili kompozicije za četiri ruke (Jela Kršić: „Zasvirajmo zajedno” I sveska).

II RAZRED

(1 čas nedeljno, 35 časova godišnje)

TEHNIČKE DISCIPLINE

Sve durske skale u osminskim triolama u obimu tri oktave paralelno.

Molske skale sa belih dirki (a, ha, ce, de, e, ef) u osminama, kroz dve oktave paralelno, sa autentičnom kadencom na kraju (I, IV, V, I – uski slog).

Svi durski i molski trozvuci navedenih tonaliteta simultano i razloženo četvoroglasno, kroz dve oktave paralelno.

Diverno op. 176 – teže

Lemoan op. 37, Heler – izbor Bertini op. 100 – izbor i ostale etide iste težine

SONATINE

Vanhal, Andre, Betoven, Klementi, Haslinger i dr....

KOMPOZICIJE PO SLOBODNOM IZBORU

Obuhvatiti najmanje kompozitore iz tri epohe; jedna kompozicija treba da bude klavirska pratnja za solo instrument, ili kompozicija za četiri ruke.

OBAVEZNI MINIMUM GRADIVA

- a) šest etida sa različitim tehničkim zahtevima;
- b) jedna sonatina ili više stavova različitog karaktera iz raznih sonatina;
- v) pet kompozicija po slobodnom izboru različitog karaktera i stila od starih majstora do savremenog stvaralaštva.

ZAHTEVI ZA GODIŠNJI ISPIT

Jedna skala;

Jedna etida;

Jedan stav sonatine;

Jedan komad

III RAZRED

(1 čas nedeljno, 35 časova godišnje)

TEHNIČKE DISCIPLINE

Durske skale kroz četiri oktave paralelno u laganim šesnaestinama.

Molske skale u triolama paralelno kroz tri oktave. Trozvuci durski i molski simultano. Veliko razlaganje dur i mol trozvuka u osminama kroz dve oktave.

Dominantni i umanjeni septakordi simultano i razloženo četvoroglasno kroz dve oktave.

ETIDE

Černi op. 849 – izbor Bertini op. 100 – izbor Berens op. 88 – izbor

Kršić–Ranković: Zbirka klavirskih kompozicija za savlađivanje tehničkih problema, I sveska – izbor

I drugi autori virtuoznih komada ili etida odgovarajuće težine.

KOMPOZICIJE POLIFONOG STILA

J. S. Bah: Male kompozicije za klavir.

Polifone kompozicije iz raznih epoha odgovarajuće težine.

KOMPOZICIJE PO SLOBODNOM IZBORU

Obuhvatiti kompozicije različitog karaktera i stila – bar jedna da bude za četiri ruke (J. S. Bah: Kompozicije za četiri ruke) i savladati dve klavirske pratnje za instrument koji učenik uči na vokalno instrumentalnom odseku.

OBAVEZNI MINIMUM GRADIVA

- a) šest etida sa različitim tehničkim zahtevima;
- b) dve kompozicije polifonog stila;
- v) četiri kompozicije po slobodnom izboru.

IV RAZRED

(1 čas nedeljno, 33 časova godišnje)

TEHNIČKE DISCIPLINE

Durske i molske skale kroz četiri oktave paralelno u šesnaestinama.

Trozvuci simultano i razloženo, četvoroglasno kroz četiri oktave. Veliko razlaganje trozvuka kroz dve oktave paralelno.

Dominantni i umanjeni septakord simultano i razloženo četvoroglasno, a veliko razlaganje kroz dve oktave paralelno.

ETIDE

Černi op. 849 – teže Černi op. 299 I sveska – lakše Berens op. 88 i op. 61 – izbor Kršić–Ranković: Izbor etida, Heler op. 100

I drugi autori etida ili virtuoznih komada odgovarajuće težine.

KOMPOZICIJE POLIFONOG STILA

J. S. Bah: Male kompozicije za klavir J. S. Bah: 12 malih preludijuma J. S. Bah: 6 malih preludijuma

Polifone kompozicije iz različitih epoha odgovarajuće težine.

SONATINE

Klementi, Kulau, Hajdn, Čimaroza, Skarlatti, Mocart, Betoven i drugi.

KOMPOZICIJE PO SLOBODNOM IZBORU

J. Kršić: Klavirska hrestomatija za IV razred

Dve kompozicije klavirske pratnje odgovarajućeg instrumenta.

OBAVEZNI MINIMUM GRADIVA

- a) četiri etide različitih tehničkih zahteva;
- b) tri polifone kompozicije različitog karaktera;
- v) jedna cela sonatina;
- g) tri slobodne kompozicije različitog karaktera.

UPOREDNI KLAVIR
za SOLO PEVAČE na VOKALNO INSTRUMENTALNOM
ODSEKU

CILJEVI

- Razvoj unapređivanja izvođačke tehnike: skale, sviranje kandeci, etide, tehničke vežbe, jednostavne vežbe za polifoniju, sonatine, vežbe za čitanje s lista, vežbe za četvororučno sviranje.
- Razvoj sposobnosti učenika za povezivanje ovog predmeta sa glavnim predmetom koji učenik izučava.

ZADACI

- Rad na usavršavanju izvođačke tehnike
- Rad na usavršavanju tehničkog nivoa koji treba da je u funkciji potreba primene osnovnog, odnosno glavnog predmeta koji učenik izučava.

I RAZRED

(1 čas nedeljno, 35 časova godišnje)

TEHNIČKE DISCIPLINE

Durske skale u osminama paralelno u obimu dve oktave. Molske skale u osminama u obimu dve oktave paralelno. Durski i molski trozvuci simultano i razloženo u obimu dve oktave troglasno. Kadenca I, IV, V, I.

ETIDE

Lemoan op. 37 – izbor Černi op. 849 – lakše Heler – izbor lakših etida
I drugi autori dečjih etida i malih komada odgovarajuće težine.

POLIFONE KOMPOZICIJE

J. S. Bah: Male kompozicije za klavir

SONATINE

J. Kršić–D. Šišmanović: Izbor sonatina Klementi – izbor Dijabeli – izbor Kulau – izbor.

KOMPOZICIJE PO SLOBODNOM IZBORU

Dela različitog karaktera iz različitih epoha na odgovarajućem tehničkom nivou.

OBAVEZNI MINIMUM GRADIVA

- a) 12 etida različitog karaktera;
- b) tri polifone kompozicije;
- v) dve sonatine;
- g) tri kompozicije po slobodnom izboru.

II RAZRED

(1 čas nedeljno, 35 časova godišnje)

TEHNIČKE DISCIPLINE

Durske i molske lestvice u paralelnom kretanju u osminama u obimu dve oktave. Durski i molski trozvuci četvoroglasno simultano i razloženo u obimu dve oktave. Kadenca I, IV, V, I.

ETIDE

Černi op. 849 – izbor težih Černi op. 299 I i II sveska – izbor Bertini op. 100 – izbor Berens op. 88 – izbor Heler – izbor.

POLIFONE KOMPOZICIJE

J. S. Bah: Male kompozicije za klavir J. S. Bah: 12 malih preludijuma – lakši, Polifone kompozicije drugih autora različitih epoha odgovarajuće težine.

SONATINE

Klementi, Kulau, Dusek, Dijabeli, Hajdn, Mocart

KOMPOZICIJE PO SLOBODNOM IZBORU

Dela različitog karaktera iz različitih epoha na odgovarajućem tehničkom, nivou.

OBAVEZNI MINIMUM GRADIVA

- a) osam etida sa različitim tehničkim zahtevima;
- b) tri polifone kompozicije;
- v) jedna cela sonatina ili tri stava iz različitih sonatina različitog karaktera;
- g) tri kompozicije po slobodnom izboru različitog karaktera.

ZAHTJEVI ZA GODIŠNJI ISPIT

Jedna skala;

Jedna etida;

Jedna polifona kompozicija;

Dva stava sonatine;

Jedna kompozicija po slobodnom izboru.

III RAZRED

(1 čas nedeljno, 35 časova godišnje)

TEHNIČKE DISCIPLINE

Durske i molske skale u triolama kroz tri oktave paralelno. Durski i molski trozvuci u malom razlaganju kroz tri oktave četvoroglasno.

Dominantni i umanjeni četvorozvuci u osminama u malom razlaganju kroz dve oktave.

ETIDE

Černi op. 849 – teže

Černi op. 299 I i II sveska – teže

Bertini op. 100 – izbor

Berens op. 61 – izbor

Heler – izbor

Kršić–Ranković: Zbirka klavirskih kompozicija za savlađivanje tehničkih problema, I sveska

POLIFONE KOMPOZICIJE

J. S. Bah: 12 malih preludijuma

J. S. Bah: 6 malih preludijuma – lakši

Polifone kompozicije raznih autora iz različitih epoha na odgovarajućem tehničkom nivou.

SONATINE

Klementi, Kulau, Dijabeli, Dusek, Hajdn, Mocart i drugi autori

KOMPOZICIJE PO SLOBODNOM IZBORU

Mali komadi slobodnog oblika raznih autora iz različitih

epoha (menueti, skerca, gavote, igre i drugi oblici odgovarajuće težine).

OBAVEZNI MINIMUM GRADIVA

a) osam etida različitih tehničkih zahteva;

b) četiri kompozicije polifonog karaktera;

v) jedna cela sonatina;

g) četiri kompozicije slobodnog oblika od kojih jedna treba da bude klavirska pratnja vokalne deonice, solo pesme ili vokalize.

IV RAZRED

(1 čas nedeljno, 33 časa godišnje)

TEHNIČKE DISCIPLINE

Durske i molske skale u šesnaestinama kroz četiri oktave paralelno.

Durski i molski trozvuci u velikom razlaganju kroz dve oktave paralelno.

ETIDE

Kršić–Ranković: Zbirka klavirskih kompozicija za savlađivanje tehničkih problema, I sveska

Berens op. 61 I sveska Černi op. 299 I i II sveska Heler – izbor težih etida.

POLIFONE KOMPOZICIJE

J. S. Bah: 12 malih preludijuma – teži J. S. Bah: 6 malih preludijuma – lakših Hendl: Male kompozicije.

Polifone kompozicije raznih autora iz različitih epoha na odgovarajućem tehničkom nivou.

SONATINE

Hajdn, Mocart, Betoven

KOMPOZICIJE PO SLOBODNOM IZBORU P. I. Čajkovski: Album za mlade op. 39 R.

Šuman: Album za mlade op. 68 Kabalevski: Kompozicije za klavir op. 27 B. Bartok: Za decu, I sveska

Kompozicije drugih autora iz različitih epoha i različitih stilova na odgovarajućem tehničkom nivou.

OBAVEZNI MINIMUM GRADIVA

- a) šest etida;
- b) četiri polifone kompozicije;
- v) dve sonatine;
- g) četiri kompozicije po slobodnom izboru od čega jedna treba da bude laka klavirska pratnja vokalne deonice, solo pesme ili vokalize.

NAČIN OSTVARIVANJA PROGRAMA:

Pedagog mora da sagleda u potpunosti ličnost učenika sa kojim radi, njegove psihofizičke sposobnosti. On planira i individualni program za svakog učenika na godišnjem nivou, vodeći računa o postupnosti u povećavanju zahteva i razvoju učenikovih pijanističkih i muzičkih sposobnosti. Tako će i repertoar u pojedinim slučajevima biti usmeren prema mogućnostima učenika. To ipak ne bi trebalo da donese prevelika odstupanja u pogledu godišnjeg programa rada. Predložena literatura je samo osnova za izbor kompozicija, a on ne isključuje iz rada ostala slična dela drugih autora koja svojim kvalitetima i zahtevima uspešno doprinose profesionalnom razvoju učenika.

KOREPETICIJA ZA KLAVIRISTE I ORGULJAŠE

CILJEVI

– Razvijanje učenika sa ciljem ovladavanja veštine brzog i tečnog čitanja notnog teksta, radi osposobljavanja učenika za korepetitorsku praksu;

– Upoznavanja sa širom klavirskom, instrumentalnom i vokalnom literaturom.

ZADACI

– Rad na usavršavanju sposobnosti učenika da posle kraće vizualne analize uspešno pročita zadani notni tekst poštujući sve zadane parametre (tonalitet, tempo, dinamiku, artikulaciju, ritam...);

– Rad na usavršavanju sposobnosti za analizu teksta i razvijanje sposobnosti da unapred vidi notni materijal, a po mogućstvu i čuje melodijske i harmonske pokrete koji slede.

– Osposobljavanje učenika za uspešnu saradnju sa drugim instrumentalistom (pevačom).

I RAZRED

(1 čas nedeljno, 35 časova godišnje)

POČETNE ŠKOLE ZA VIOLINU Dejan Marković: I, II i III sveska Rodionov: Mali komadi za violinu

KOMADI ZA VIOLINU

Dejan Marković: Neka uvek bude pesma, I i II sveska Hrestomatija I i II sveska Zlatne stepenice I i II sveska

Miranov: Pesme i plesovi starih majstora

KONČERTINA ZA VIOLINU

J. S. Bah: Laki končertino

Kohler: Končertino Ge-dur

Nikolić: Končertino Ge-dur

Riding: Končertino Ha-mol, Ge-dur i De-dur

Komarovski: Končertino Ge-dur

Portnof: Končertino E-mol i A-mol

Vivaldi: Končertino Ge-dur Dela za violu po izboru nastavnika

KOMADI ZA VIOLONČELO

Hrestomatija I i II sveska

Magi: Komadi sa klavirom I i II sveska

Mac: Mala svita

KOMADI ZA KONTRABAS

Baklanova: Zbirka lakih komada

Uvarova–Miljuških Havšenko: Zbirka klasičnih komada

KOMADI ZA TAMBURU

P. I. Čajkovski: Napolitanska pesma N. Baklanova: Horovod Ž. F. Ramo: Tamburin L.

Bokerini: Menuet J. Brams: Maćarska igra br. 5 Fibih: Sonatina de-mol op. 27

KOMADI ZA FLAUTU

M. Mirković–M. Egić: Zbirka lakih komada R. le Roj i X. Klasens: I i II sveska

Razni komadi za KLARINET, OBOU i FAGOT predviđeni po programu za I i II razred osnovne muzičke škole

KOMADI ZA TRUBU

Alojz Strnad: Kompozicije za trubu i klavir

KOMADI ZA HORNU

Dubravko Marković: Zbirka lakih kompozicija Razni komadi za ostale LIMENE DUVAČKE INSTRUMENTE predviđeni po programu za I i II razred osnovne muzičke škole

UDARALJKE

D. Palijev: 20 komada za doboš uz pratnju klavira – izbor pet komada

Svegirev: Komadi za ksilofon i klavir – izbor tri komada C. Mekenzi: Končertino za timpane i klavir

VOKALNA LITERATURA Abt: Melodijske vežbe Panofka: Melodijske vežbe Voka:
Melodijske vežbe Konkone: Melodijske vežbe

R. Tirnanić: Pesme i arije starih majstora – izbor iz I sveske

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

a) za korepeticiju u toku godine treba obraditi i uvežbati najmanje 30 dela različitog karaktera i oblika, za različite instrumente.

SVAKI UČENIK JE OBAVEZAN DA DVA PUTA
GODIŠNJE – ILI JEDANPUT U SVAKOM
POLUGODIŠTU – NASTUPI NA INTERNOM
ILI JAVNOM ČASU KAO KOREPETITOR

II RAZRED

(1 čas nedeljno, 35 časova godišnje)

KOMADI ZA VIOLINU

D. Marković: Komadi III i IV sveska J. Skripač: II sveska P. Nikolić: Varijacije A-dur

Baklanova: Sonatina Martinu: Sonatina

Od predklasike do moderne I i II sveska

Tartini: Sarabanda

Telemann: Sarabanda i Gavota

L. Bokerini: Menuet

Vioko: Alegro

Stojanović: Romansa

Marčelo: Grave i Alegro

Koreli: Alegro De-dur

Rubinštajn: Preslica

KONČERTINA I KONCERTI ZA VIOLINU Baklanova: Končertino Janšinova: Končertino

Zajc: Končertino Ge-dur Hubert: Končertino u stilu Vivaldija

Vivaldi: Koncert De-dur; Ge-dur; a-mol i drugi Komarovski: Koncert A-dur

Vioti: Koncert Ce-dur op. 23

A. Mocart: Mali koncert Telemann: Sonatine

Dela za violu po izboru nastavnika

SONATE I KOMADI ZA VIOLONČELO

Mac: Svita Ce-dur Mac: Sonata da kamera Mati: Komadi II i III sveska Breval: Končertino

Bodio: Končertino Ce-dur

Vivaldi: Koncert Ce-dur; a-mol Štamic: Koncer Ce-dur

A. Mocart: Pesme L. van Betoven: Pesme

Dela za kontrabas po izboru nastavnika

KOMADI ZA TAMBURU

V. A. Mocart: Turski marš B. Figotin: Romansa Riding: Koncert Ha-mol op. 35 Korumarez:

Španski ples Daken: Kukavica

Vivaldi: Koncert A-mol

FLAUTA

R. le Roj i X. Klasens: III i IV sveska Gluk: Pisma Orfeja

A. Mocart: Andante Ce-dur

Vivaldi: Končerto br. 5 Ef-dur Telemann: Sonata

Razni komadi i lakši sonatni oblici za SVE DUVAČKE INSTRUMENTE

UDARALJKE

D. Palijev: 19 komada za timpane i klavir – izbor 5 komada Ž. K. Tavernije: „Vesa 2” za vibrafon i klavir M. Ptažinski: Skerco za ksilofon i klavir C. Kvik: Solističke zbirke za marimbu i ksilofon uz pratnju klavira – izbor pet komada

VOKALNA LITERATURA

B. Cvejić: Za mlade pevače

Izbor lakših pesama jugoslovenskih autora (Binički, Milojević, Zajc, Berko i drugi)

Izbor lakših operskih arija (podrazumeva se da su lakše za pijaniste)

A. Mocart: Arija Suzane iz „Figarove ženidbe”

Đ. Rosini: Serenada Almavive iz „Seviljskog berberina” P. I. Čajkovski: Uspavanka Marije iz „Mazepe” Đ. Verdi: Arija Acučene iz „Trubadura” Đ. Pučini: Arija Manon iz „Manon Lesko” i slično

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA:

a) za korepeticiju u toku godine treba obraditi i uvežbati najmanje 25 dela različitog karaktera i oblika, za različite instrumente.

SVAKI UČENIK JE OBAVEZAN DA DVA PUTA

GODIŠNJE – ILI PO JEDANPUT U POLUGOĐU – NASTUPI NA INTERNOM ILI

JAVNOM ČASU KAO KOREPETITOR

III RAZRED

(1 čas nedeljno, 35 časova godišnje)

DELA ZA VIOLINU

J. Hajdn: Koncert Ce-dur Rakov: Končertino Kabalevski: Koncert J. S. Bah: Koncert E-dur; Demol

Vivaldi: Koncert Ce-dur Bruh: Adačo op. 56

Josip Slavenski: Jugoslovenska pesma i igra

A. Mocart: Rondo Be-dur i Ge-dur

L. van Betoven: Menuet: Ge-dur; Rondo Ge-dur Berio: Fantazija op. 100; Valcer op. 58; Arilje pr. 1; 12 italijanskih melodija

DELA ZA VIOLU

M. Glinka: Mazurka

Tanjejev: List sa albuma op. 33

I. Stravinski: Pastorala

L. Jadov: Preludij op. 11 br. 1

Živorad Grbić: Album za mlade violiste

DELA ZA VIOLONČELO Fore: „Posle sna” Stanojlo Rajičić: Elegija J. Hajdn: Koncert Ce-dur

L. Bokerini: Koncert Be-dur A. Borodin: Serenada P. I. Čajkovski: Romansa op. 5 L. Bokerini:

Largo i Allegro Dela za kontrabas po izboru nastavnika

DELA ZA TAMBURU

F. Šubert: Pčelica A. Hačaturjan: Nokturno P. I. Čajkovski: Barkarola Rakov: Končertino

Kabalevski: Omladinski koncert J. S. Bah: Koncert E-dur

DELA ZA FLAUTU

Telemann: Sonata Ef-dur G. F. Hendl: Sonate br. 4, 6 i 7 J. S. Bah: Sonate br. 4 i 6

Vivaldi: Koncert br. 1 i 2 Lekler: Sonata Ha-mol

DELA ZA OBOU

R. Šuman: Romansa

G. F. Hendl: Koncert ge-mol; Sonata br. 2

DELA ZA KLARINET

Stamic: Koncert Es-dur Perminov: Balada Bruno Barun: Minijature

DELA ZA FAGOT

A. Mocart: Koncert Be-dur I stav Stanojlo Rajičić: Pisma i igra

DELA ZA TRUBU

Kalinovski: Zbirka igara i melodija J. Hajdn: Koncert Es-dur II stav

DELA ZA HORNU

K. Sen-Sans: Romansa op. 36

Mladen Pozajić: Stara melodija

Boris Papandopulo: Stara ljubavna pesma

Dela za ostale limene duvačke instrumente po izboru nastavnika

UDARALJKE

K. X. Keper: „Divertimento” za timpane i klavir N. J. Živković: „Srpski valcer” za ksilofon ili marimbu uz pratnju klavira

M. Ptažinska: četiri prelida za vibrafon i klavir

VOKALNA LITERATURA

Skarlati: Pesme i Arije Čimaroza: Pasmе i Arije J. Hajdn: Pesme G. F. Hendl: Arije Mihovil Logar: Uspavanka Stanojlo Rajičić: Pesme Z. M. Škerjanc: Pesme

Radmila Tirnanić: Pesme i arije starih majstora III sveska

BALETSKA LITERATURA

Milan Zamurović: „Klavirske minijature” za baletske i muzičke škole – sveska 3

P. I. Čajkovski: „Labudovo jezero” II čin – „Vals nevesta”; br. 17 Opšti vals

HORSKA LITERATURA

M. Tajčević: Narodne pesme za dvoglasni dečji ili ženski hor S. Mokranjac: Rukoveti – po izboru

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA:

a) za korepeticiju u toku godine treba obraditi i uvežbati najmanje 15 dela različitog karaktera i oblika, za različite instrumente.

SVAKI UČENIK JE OBAVEZAN DA DVA PUTA

GODIŠNJE – ILI PO JEDAN PUT U SVAKOM

POLUGODIŠTU – NASTUPI NA INTERNOM

ILI JAVNOM ČASU KAO KOREPETITOR

IV RAZRED

(1 čas nedeljno, 33 časa godišnje)

DELA ZA VIOLINU

F. Mendelson: Koncert e-mol, Vijetan: Koncert be. 2 i 4 L. van Betoven: Romansa Ge-dur i Ef-dur J. Brams: Uspavanka op. 49 br. 4; Skerco; Valcer op. 39 i op. 15 Bravničar: Mladi koncertant II Bruh: Koncert ge-mol B. Bartok: Pet slovačkih narodnih pesama P. I. Čajkovski: Andante kantabile op. 11; Barkarola op. 37 br. 6; Romansa op. 5; Melanholična serenada op. 26; Tri komada op. 42

Dvoržak: Album za violinu i klavir E. Grig: Lirski komadi op. 38

J. Hajdn: Serenada G. F. Hendl: 25 komada

Milivoje Ivanović: Od pretklasike do moderne III sveska

Jugoslovenski autori za violinu i klavir

Kabalevski: Album komada

Miloje Milojević: Elegija

Martinu: Sonatina

D. Šostakovičš Tri igre; Četiri preludijuma

A. Mocart: Koncerti Ge-dur i A-dur

DELA ZA VIOLU

V. A. Mocart: Koncert Ce-dur A. Vivaldi: Koncert Ef-dur J. S. Bah: II koncert E-dur Dejan

Despić: Balada Bozduganov: Komadi za violu

DELA ZA VIOLONČELO

P. I. Čajkovski: Pisma jeseni; Andante kantabile op. 11 Fore: Elegija Granados: Španska igra

G. F. Hendl: Adačo i Alegreto

J. Hajdn: Koncert De-dur

L. Bokerini: Menuet; Rondo

Dela za kontrabas po izboru nastavnika

DELA ZA TAMBURU

D. Radić: Pisma i igra K. Babić: Alegro za tamburu N. R. Korsakov: Bumbarov let Lekler:

Tamburin F. Mendelson: Koncert e-mol V. A. Mocart: Koncert Be-dur

DELA ZA FLAUTU

J. S. Bah: Sonata br. 7 Lekler: Koncert Ce-dur Fore: Fantazija

V. A. Mocart: Koncert Ge-dur i De-dur J. Hajdn: Koncert De-dur

DELA ZA OBOU

D. Čimarozza: Koncert Albinoni: Koncert Be-dur i De-dur B. Bartok: Tri narodne pesme za obou
J. Hajdn: Koncert Ge-dur V. A. Mocart: Koncert Es-dur

DELA ZA KLARINET

K. M. v Veber: Končertino Kramarž: Koncert Es-dur Ščedrin: Komadi B. Bartok: Komadi

DELA ZA FAGOT

David: Končertino

Vivaldi: Koncert za fagot a-mol

DELA ZA TRUBU

L. van Betoven: Romansa Glier: Andante i Varijacije

DELA ZA TROMBON

Lami: Komad sa varijacijama Kleris: Molitva Bara: Introdukcija i Serenada G. F. Hendl:
Koncert ef-mol

DELA ZA HORNU

A. Mocart: Koncert De-dur; Koncert Es-dur J. Hajdn: Koncert De-dur

Krešimir Baranović: Elegija Petar Stojanović: Adađo i Rondo Damaz: Uspavanka R. Šuman:

Adaćo i Allegro op. 70 K. M. v Veber: Končertino e-mol op. 45

Dela za ostale limene duvačke instrumente po izboru nastavnika

UDARALJKE

K. X. Keper: „Mitologija” – 3 skice za timpane i orkestar (klavir)

Šinstajn: Sonata br. 1 za timpane i klavir

Rafling: Koncert za marimbu, ksilofon, vibrafon i orkestar (klavir)

VOKALNA LITERATURA

Petar Konjović: Lirika; Moja zemlja Boris Papandolupo: Pesme Josif Marinković: Pesme A.

Hačaturijan: Pesme Miloje Milojević: Pesme S. Prokofjev: Pesme Rahmanjinov: Pesme F.

Šubert: Pesme R. Šuman: Pesme; Dueti

F. Mendelson: Dueti Perizoti: Stare arije

Ia albuma „Jugoslovenskih solo pesama” – I, II i III sveska

BALETSKA LITERATURA

Milan Zamurović: „Klavirske minijature” za baletske i muzičke škole IV sveska

L. Delib: „Kopelija” – I čin – Slavenske teme sa varijacijama

HORSKA LITERATURA

M. Tajčević: Narodne pesme za dečji i ženski troglasni hor St. Mokranjac: Rukoveti – po izboru

OBAVEZAN MINIMUM PROGRAMA

a) u toku godine učenik treba da uvežba najmanje 10 dela različitog karaktera i za različite instrumente

**SVAKI UČENIK JE OBAVEZAN DA DVA PUTA
GODIŠNJE – ILI PO JEDANPUT U TOKU SVAKOG
POLUGODIŠTA – NASTUPI NA INTERNOM ILI
JAVNOM ČASU KAO KOREPETITOR**

NAČIN OSTVARIVANJA PROGRAMA (UPUTSTVO)

Orguljaši predmet korepeticiju izvode kao i klaviristi – svirajući klavir.

Predmet korepeticija je veoma povezan sa predmetom kamerna muzika i to bi trebalo imati u vidu prilikom ostvarivanja plana i programa. Trebalo bi imati stalni uvid u ostale predmete koji sa ovim predmetom čine zajedništvo, ono što se naziva muzika. Tu se pre svega misli na glavni predmet – klavir, a zatim na harmoniju, solfedo, muzičke oblike i istoriju muzike.

Korepeticija je pokazivanje znanja i umenja pa je neophodno da se stečeno znanje na času primenjuje i u praksi.

Obuka na časovima podrazumeva uputstva za vežbanje, ukazivanje na određenu problematiku i njeno rešavanje, dok praksa treba da omogući proveravanje znanja. Kako su mogućnosti i vežbanje i sviranje individualna stvar, treba i korepeticiju posmatrati na taj način. Normalno je

da se program ovog predmeta za jednog učenika prilagođava, pre svega, njegovom instrumentalnom nivou, a zatim njegovoj spretnosti, znanju, brzini savlađivanja zadataka. Imajući sve to u vidu proizilazi da nastavnik mora biti veliki poznavalac svih problema i osobnosti literature kako bi svakog učenika mogao dovesti do kompletnog znanja i umenja u korepeticiji. Ostvarivanje ovog programa treba da bude prilagođeno individualnom radu mnogo više nego ostalim muzičkim predmetima, između ostalog i zato što u praksi treba objediniti celokupno znanje iz oblasti muzike.

KAMERNA MUZIKA

CILJEVI

- Usavršavanje sposobnosti za zajedničkim muziciranjem
- Negovanje i međusobno usklađivanje intonacije
- Poznavanje i slušanje drugih glasova u ansamblu
- Razvijanje sposobnosti komuniciranja, dijaloga, osećanja solidarnosti, efikasne saradnje sa drugima i sposobnosti za timski rad.

ZADACI

Rad na unapređivanju sposobnosti usaglašavanju individualnog sa grupnim muziciranjem.

Rad na usaglašavanju intonacije i artikulacije sa ostalim članovima u grupnom radu.

Osposobljavanje za dalji rad i školovanje u okviru nastave grupnog muziciranja.

Rad na razvijanju sposobnosti komuniciranja, dijaloga i efikasne saradnje sa drugim članovima.

I RAZRED

(1 čas nedeljno, 35 časova godišnje)

VIOLINA, VIOLA, VIOLONČELO, KONTRABAS

Dela autora ranog baroka – visoke renesanse – tipa ričerkara, kanona, invencija i drugih polifonih oblika u kojima je moguće organizovati ansamble, prema mogućem potencijalu, najrazličitijih instrumenata.

Kalvirska trija Klengela, Roulija, Šugara.... Najlakše staroklasične duo i trio sonate – autori: Koreli, Lekler, Tartini, Vivaldi, Lokateli, Hendl, Samartini, Marčelo, Veračini, Teleman, Albinoni i dr. Mazas: Dueti za dve violine Plejel: Dueti za dve violine Popor: Dueti za dva čela. Gudački kvarteti za dve violine, violu i violončelo autora: Stanić, Čajkovski, Škerjanc, Mendelson, Grig, Mac Šubert: Rozamunda.

Gudački kvarteti za solo violinu i gudački kvartet:

Stanić: Andante

G. F. Hendl: Melodija

Ž. F. Ramo: Gavota

Veračini: Largo

Koreli: Andante

Cenkinson: Igra vila

Štamic, Sen-Sans

GITARA

Kod izbora literature uporedo izvoditi komade u kojima gitara ima solističku, a zatim i korepetativnu ulogu.

Početi sa kompozicijama renesansno-baroknog perioda, zatim klasicizma, a upoznati učenike i sa delima savremenih muzičkih žanrova.

Vjekoslav Andre: Gitara u kamernoj muzici Uroš Dojčinović: Antologija muzike za giteru u Srbiji (Ed. Prometej)

Jovan Jovičić: 24 dueta F. Karulja za dve gitare (Ed. Nota) Ferdinando Karulji: Dueti za dve gitare op. 333/P Anton Dijabeli: Laki dueti za gitaru i klavir (Ed. Schott, GA. 22, 23, 24, 25.)

Jizef Kofner: op. 168 i druga dela po izboru nastavnika, a mogu i transkripcije kompozicija Baha, Betovena, Kuprena, Mocarta, Persla, Ramoa....

TAMBURA i MANDOLINA

S. Vukosavljev: Zbirka dueta

Ivanović: Zbirka konpozicija za dve violine i klavir – prilagoditi za tambure u raznim kombinacijama

V. Andre: Gitara u kamernoj muzici – kompozicije za tri gitare

J. S. Bah: Bure

V. Krajmčar: Pastorala

Šnajder: Menuet

Ž. F. Ramo: Tamburin

I druga dela po izboru nastavnika

HARFA

Blango: Končerto za harfu i klavir

F. Šubert: Ave Marija – violina, harfa

Ovens: Sgeep81eeue8 varijacije flauta, harfa

M. Ravel: Habanera – flauta, harfa

K. Debisi: Devojka sa lanenom kosom – flauta, harfa

Irske narodne melodije za dve harfe

Druga dela slične težine

KLAVIR i ORGULJE

KLAVIRSKI DUO – KOMPOZICIJE ZA ČETVORORUČNO SVIRANJE I ZA SVIRANJE NA DVA KLAVIRA

V. A. Mocart: Sonata Ce-dur za klavir 19 četvororučno V. A. Mocart: Sonata De-dur

L. van Betoven: Varijacije na temu „Isć Jepke ReIp” J. Marinković: Sonatina J. Kr. Bah: Sonata Ef-dur

J. Kršić: Izbor iz zbirke „Zasvirajmo zajedno” D. Šostakovič: Prelid i Tarantela

Kompozicije za klavir četvororučno i za dva klavira iz domaćih i stranih zbirki odgovarajuće težine, a po izboru nastavnika

HARMONIKA

DUO HARMONIKA

V. N. Motov: Lirska pesma V. N. Motov: Intermeco V. N. Motov: Estonska polka

V. A. Mocart: Menuet – transkripcija L. V. Gavrilova P. I. Čajkovski: Preludijum op. 21 br. 1 – transkripcija L. V. Gavrilova

M. Balakirev: Pisma bez reči – iz svite za klavir – transkripcija L. V. Gavrilova

M. Čurlonis: 4 preludijuma – transkripcija L. V. Gavrilova D. Šostakovič: Creludijum Ce-dur J.

Brams: Menust Ge-dur

TRIO HARMONIKA

L. van Betoven: Kavatina (iz kvarteta) op. 130 – transkripcija L. V. Gavrilova

A. Novikov: Putevi – transkripcija L. V. Gavrilova K. Sen-Sans: Kornjača – iz svite „Karneval životinja”

F. Šubert: Muzički momenat I druga dela odgovarajuća po obimu i zahtevima

FLAUTA

R. Savnik: Fugeta za flautu, obou i fagot

DVE FLAUTE

F. Devijen: 18 lakih dueta K. F. E. Bah: 10 lakih dueta

B. De Bomortje: Šest svita L. van Betoven: Sonata Ge-dur

TRI FLAUTE

J. J. Kvanc: Tri trija OU 3 30-32 K. J. Pec: Simfonija De-dur J. Han: Trio flauta ili klarineta

OBOA

K. M. v Veber: Sonata za dve oboe i klavir

K. Hofer: Tema sa varijacijama za obou, klarinet i fagot

KLARINET

F. Devine: šest dueta za dva klarineta K. Laslo: Maćarske melodije za dva klarineta M. Eliezer: Mala svita za klarinet, flautu i klavir J. Han: Trio flauta ili klarineta

F. Mendelson: Duo koncertantni op. 114 – dva klarineta Gabuči: 50 dueta za dva klarineta

FAGOT

L. van Batoven: Duo br. 1 za klarinet i fagot L. van Betoven: Duo br. 2 za klarinet i fagot L. van Betoven: Duo br. 3 za klarinet i fagot

SAKSOFON

Najlakše staroklasične duo i trio sonate – J. S. Bah, G. F. Hendl, V. A. Mocart, Fisker, G. F. Telemann, K. V. Gluk i slične kompozicije i transkripcije odgovarajuće težine

TRUBA

Đ. Tošić: Dueti za dve trube

P. Sikeira: Dueti za limene duvačke instrumente

TROMBON

B. Slokar: Škola za tenor trombon – izbor dua R. Miler: Škola za trombon II deo, – izbor dua

HORNA

V. A. Mocart: Dueti – po izboru

X. Voksmann–D. M. Gover: Škola za hornu I i II sveska – dueti po izboru

Za ostale duvačke instrumente odgovarajuća dela po izboru nastavnika

UDARALJKE

Instrumenti na kojima se izvodi nastava u sva četiri razreda su: doboš, timpani, skilofon, marimba, vibrafon, zvončići, sve vrste sitnih Latinoameričkih udaraljki, tam-tamovi (1–4 komada) drvena kutija (toooJ-Moskb 1–5 komada) i ostali ritmički membranofoni instrumenti.

Tehničke vežbe – izvoćenje raznih kombinacija složenih ritmičkih obrazaca.

Napomena: Nastava za udaraljke se izvodi na taj način što se učenici postave za jedan od instrumenata – svako za jedan instrument koji pripada grupi ritmičkih udaraljki – i izvode zadate obrasce u svim kombinacijama. Jedni sviraju jednostavne, dok drugi, na te iste sviraju sola u okviru takta. Učenici se smenjuju tako što u svakom ponavljanju cele vežbe učenik svira uvek različitu deonicu.

Izbor dueta za doboš nemačkih, francuskih, ruskih, poljskih i bugarskih autora – X. Knauer, V. Snegirev i dr.

Memfis: Dueti za doboš iz knjige „Etide za razvoj tačnosti i preciznosti u sviranju i za razvoj brzine u čitanju s lista”

V. Skovera: Vežbe za udaračke ansamble

J. Stojko: „Etida”, „Skice” i „Ritam” sa ansamble udaraljki

A. L. Skarmolin: 12 dueta za melodijske instrumente D. Paliev: Ansambli za različite udaračke instrumente Z. Metalidi: Komadi i ansambli za udaraljke

SOLO PEVANJE

Kompozicije starih italijanskih majstora za dva glasa uz pratnju klavira – Leonardo Leo, Benedeto Marčelo i dr.

Kompozicije starih italijanskih majstora za glas i gitaru – Kačini

Kompozicije za dva glasa iz ciklusa „Divljuše” Isidora Bajića

Kompozicije za dva glasa Miloja Milojevića, Titova, Varlamova, Glinke i dr.

OBAVEZAN MINIMUM PROGRAMA

a) dva dueta;

b) dva ciklična dela.

UČENIK JE OBAVEZAN DA U SVAKOM POLUGODIŠTU

NASTUPI, U KAMERNOM SASTAVU,

BAR NA INTERNOM ČASU

II RAZRED

(1 čas nedeljno, 35 časova godišnje)

VIOLINA, VIOLA, VIOLONČELO, KONTRABAS

Staroklasične duo i trio sonate: Koreli, Lekler, Tartini, Vivaldi, Lokateli, Hendl, Samartini, Marčelo, Veračini, Teleman, Albinoni, Đeminijani, Fuks....

Gudački kvinteti – solo violina i gudački kvartet:

G. F. Teleman: Menuet

Štamic: Grave

J. Sibelijus: Tužni valcer

Martinu: Arabeska br. 5

D. Skarlatti: Pastoral

P. I. Čajkovski: Tužna pesma

Lakša dela za klavirski trio autora Vere Milanković,

Klengela, Bema

X. Sit: Komadi za gudački kvartet

X. Persl: Kvarteti

F. A. Miče: Kvartet Ce-dur

GITARA

Pored dua svirati i literaturu namenjenu sastavima za tri, četiri i pet instrumenata

Vjekoslav Andre: Gitara u kamernoj muzici

Uroš Dojčinović: Antologijas muzike za gitaru u Srbiji

Jovan Jovičić: 24 dueta F. Karilja za dve gitare

GITARA I KLAVIR

A. Dijabeli: Dueti op. 68

M. Guiljani: op. 65; op. 68; op. 93; op. 104.

DVE GITARE

F. Karulji: op. 333/Š; op. 34; op. 120; op. 146.

M. Guiljani: op. 16a; op. 55; op. 75; op. 80; op. 92; op. 94.

J. Kofner: op. 80; op. 87; op. 40.

F. Sor: op. 34; op. 38; op. 39; op. 61; op. 62.

L. Von Kal: op. 24; op. 39

TRI GITARE

A. Dijabeli: op. 62 F. Granjani: op. 12 J. Kofner: op. 168

GITARA I FLAUTA ILI VIOLINA

M. Guiljani: op. 25; op. 52; op. 74; op. 75; op. 77; op. 81 F. Granjani: op. 8 F. Korulji: op. 109

Tria, kvarteti i kvinteti L. Bokerinija, M. Guiljanija, L. Von Kala, F. Karulja, F. Molinoa i dr.

E. Kiralj: Narcis – gudački kvartet Šuljagin: Muha S. Vukosavljev: Zbirka terceta

V. Andre: Kompozicije za tri gitare – prilagoditi tamburama

G. F. Teleman: Menuet

L. Bokerini: Menuet

L. Kal: Lagani trio – I i II stav

I druga dela po izboru nastavnika

HARFA

Boksa: Nokturno br. 1 – klarinet, harfa Š. Guno: Ave Marija – flauta (violončelo), harfa

Andrejsen: Intermeco za flautu i harfu Ž. Bize: Manuet za flautu i harfu

F. Šopen: Varijacije na Rosinijevu temu za flautu i harfu Molnar: Proleće u moru – flauta, harfa

Druga dela odgovarajuće težine

KLAVIR i ORGULJE

KOMPOZICIJE ZA KLAVIR ČETVORORUČNO

V. A. Mocart: Sonate Be-dur L. van Betoven: Sonata De-dur op. 6 J. Kr. Bah: Sonata A-dur F.

Pulank: Sonata E. Grig: Norveške igre M. Živanović: Ala džez M. Živanović: Cez folk Ernst

Bah: Andante

KOMPOZICIJE ZA DVA KLAVIRA J. Kr. Bah: Sonata Ge-dur F. Culank: Vals – Mizet R.

Šuman – K. Debisi: Studije za dva klavira J. Kršić: Zasnirajmo zajedno I i II – izbor V. Kršić –

S. Nikolajević: I, II i III deo – izbor

HARMONIKA

DUO HARMONIKA

Hačaturjan: Igra Ege iz baleta „Spartak” – transkripcija A. Surkova

M. Oginski: Poloneza – transkripcija N. I. Rizolja J. Benda: Arija M. Kolesa: Skercino R.

Bojko: Jesenji pejzaž

Trojan: Tarantela

A. Ljadov: Valcer – transkripcija A. Tolmačova E. Grig: Elegija – transkripcija F. Buševa A.

Salin: Intermeco

TRIO HARMONIKA

J. Drbenko: Seoski harmonikaši

A. Ljadov: Muzička tabakera – transkripcija A. Tolmačova

Petrov: Humoreska – transkripcija A. Makarova

Zolotarjov: Marš vojnika iz „D. svite br. 1” – transkripcija J. Išanjina

KVARTET HARMONIKA

L. Ljubovski: Preludijum i fuga Bloh: Sonatina za violinu i harmoniku i druga dela odgovarajućih zahteva i obima

FLAUTA

DVE FLAUTE

R. Valentn: Šest sonata G. F. Teleman: Sonaga Ge-dur G. F. Hendl: Sonata e-mol Ž. K. Nodo:

Sonata ha-mol A. Reih: Varijacije za dve flaute

TRI FLAUTE

J. Hajdn: Tri trija F. Devijen: Sonata ge-mol

Vauda: Trio flauta OBOA

F. Berkas: Dueti za dve oboe

KLARINET

Ž. Lefevr: 12 sonata za dva klarineta M. Krocjer: Trio za klarinet, fagot i klavir V. Emanuel: Sonata za klarinet, flautu i klavir Videman: 30 leosć1e RieNe za dva klarineta L. van Betoven: Duo br. 1 – klarinet, fagot i klavir L. van Betoven: Duo br. 2 – klarinet, fagot i klavir L. van Betoven: Duo br. 3 – klarinet, fagot i klavir L. van Betoven: Trio Be-dur op. 11 – klarinet, violončelo i klavir

FAGOT

P. Sikeira: Dueti za dva fagota, dva trombona SAKSOFON

Dela J. S. Baha, G. F. Hendla, N. Fedorova, S. Kritička I knjiga, X. Kloze, M. Šoponikova i druga originalna dela ili transkripcije odgovarajuće težine

TRUBA

N. Veikler: Dueti za dve trube Đ. Tošić: četiri tria za tri trube

TROMBON

O. di Laso: dva moteta – dva trombona

Bertoloti: Sapope A11a Oi1p1a – dva trombona

R. Šuman: «^Meg Ke1 (eg – sekstet limenih duvača R. Šuman: Vojnički marš – sekstet limenih duvača D. Uber: Karneval – tri trombona P. M. Diboia: A ReLJ Ra8, 12 tria – tri trombona A11e Tapge ai8 Ješ U1e1og1i8-KoJeh, 17. Jć – sekstet limenih duvača

HORNA

P. Konjović: Svita „San letnje noći” – kvintet Ž. Iber: Tgo18 r1ese8 égeu18 – kvintet R. Šuman: «^Meg Ke1(eg – sekstet limenih duvača R. Šuman: Vojnički marš – sekstet limenih duvača

A. Mocart: Muzičke šale – dve horne, gudački kvartet E. Boza: Sonatina – kvartet

J. Slavenski: Kvintet

M. Hajdn: Divertimento – kvartet

V. A. Mocart: 12 komada za dve horne

V. Divernoia: četiri trija za tri horne

Dela za ostale limene duvače po izboru nastavnika

UDARALJKE

Instrumenti na kojima se izvodi nastava navedeni su u programu I razreda

Izbor dueta za doboš nemačkih, francuskih, ruskih, poljskih i bugarskih autora – X. Knauer, V. Snegirev i dr.

Memfis: Dueti za doboš iz knjige „Etide za razvoj tačnosti i preciznosti u sviranju i za razvoj brzine u čitanju s lista”

O. Balaž: osam tria za timpane, doboš i tom-tomove V. Znamenski: Obrada poznatih kompozicija za ansamble udaraljki

M. I. Pekarski: Muzika za udaračke instrumente G. Rojter: Fuga – za ksilofon, vibrafon i marimbu K. Debisi: Mali Crnac – za dve marimbe ili ksilofon i marimbu

SOLO PEVANJE

Kompozicije za dva glasa uz pratnju klavira, ili drugog instrumenta – gitara, harfa, čembalo – iz zbirki: Monteverdi, Šuman, Hendl, Brams, Mendelson, Rubištajn i dr.

a) dva dueta;

b) dva ciklična dela.

UČENIK JE OBAVEZAN DA U SVAKOM POLUGODIŠTU

NASTUPI, U KAMERNOM SASTAVU,

BAR NA INTERNOM ČASU

ZAHTEVI NA ISPITU: Dve kompozicije različitog karaktera

III RAZRED

(2 časa nedeljno, 70 časova godišnje)

VIOLINA, VIOLA, VIOLONČELO, KONTRABAS

Sonate za dva instrumenta iz epohe baroka, predklasicizma i klasicizma ili lakše sonate i sonatine romantičara: Vivaldi, Koreli, Pergolezi, Del-Abako, Hendl, Telemann, Marčelo, Lokateli, Albinoni, Gluk, K. F. E. Bah, Štamic, Špor, Menda, Šubert, Mendelson....

A. Vivaldi: Sonate za violinu i baso-kontinuo; Sonate za čelo i baso-kontinuo
G. F. Teleman: Sonate i Sonatine za violinu i baso-kontinuo G. F. Hendl: Sonate za violinu i baso-kontinuo Palestrina: Osam ričerkara za četiri instrumenta F. Kupren: Mala svita za dve violine i čelo Veračini: Sonate za dve violine i baso-kontinuo Samartini: Sonata E-dur op. I za dve violine i baso-kontinuo G. F. Teleman: Koncert za četiri violine; Sonata za četiri violine Koreli: Kamerna muzika za dve violine i klavir Kalmar: Divertimente za dve violine i čelo G. F. Teleman: Mali komadi za dve violine Plejel: Dueti za dve violine Dipor: Dueti za dva čela Doniceti: Sonata za violinu (ili flautu) i harfu – I stav Fibih: „S cvećem u ruci” za flautu, violinu i klavir Enriko Josif: Komad za obou, violinu, klavir i kontrabas Pilni: Menuet za violinu, čelo i harfu Pilni: Nokturno za violinu, čelo i harfu Fromer: Serenada za violinu, čelo i harfu J. Hajdn: Sonata za dve violine, čelo i klavir op. 8 broj 4, 5. i 6. J. S. Bah: Trio sonata za dve violine, čelo i klavir J. Brams: Sekstet Be-dur br. 8 za dve violine, dve viole i dva čela

GITARA

Vjekoslav Andre: Gitara u kamernoj muzici – poglavlje posvećeno koncertima za gitaru i orkestar

Vivaldi: Koncert za gitaru i gudačko orkestar F. Karulji: Koncerti op. 140; op. 127

F. Molino: op. 56 M. Guiljani: op. 30; op. 36; op. 70

DVE GITARE

F. Sor: op. 41; op. 44 ć18; op. 53; op. 55 M. Guiljani: op. 35; op. 66; op. 67; op. 69; op. 116 M. K. Tedesko: op. 196 L. Brouver: Mikro komadi za dve gitare Po izboru nastavnika transkripcije Baha, Skarlatija, De Falje, Granadosa, Albeniza(sugerišu se radovi E. Pujola, M. Lo-beta, F. Tarege....)

TAMBURA i MANDOLINA

M. Orešković: Ženidba – kvartet; Čuj, diko

A. Mocart: Mala noćna muzika J. Štraus: Picikato polka

J. Hajdn: Kvartet br. 36 F. K : Mala svita za dve violine i čelo L. Kal: Lagani trio I, II, III i IV stav V. Andre: Kompozicije za tri gitare I druga dela po izboru nastavnika

HARFA

G. Doniceti: Sonata – violina (flauta), harfa Boksa: Nokturno br. 2 i br. 3 – klarinet, harfa

Damas: Sonata – klarinet, harfa Turnije: Dva romantična prelida – violina, harfa Iber:

Ep1g‘as1e – violina (flauta), harfa

Tedeski: Elegija – violončelo, harfa Druga dela odgovarajuće težine

KLAVIR i ORGULJE

F. Šopen: Varijacije

Dvoržak: Slovenske igre – izbor J. Brams: Maćarske igre – izbor

J. Brams: Valceri K. Debisi: Balada

Obrade kompozicija Benja, Coplina, Vilijemsa Z. Dimitrijević: Raš Je dialge I. Stravinski: Peća i vuk – svita

Pojedinačne kompozicije Šuberta, Mendelzona, Bramsa, Satia, Pulanka i drugih autora

J. Kršić: Zasvirajmo zajedno I i II sveska

Kršić – S. Nikolajević: Klavirski duo I, II, III deo – izbor

HARMONIKA

DUO HARMONIKA

A. Šalajev: Valcer – elegija A. Timošenko: Marš iz svite Ruske slike Z. Tkač: Praznik L. Vilčik: Valcer tabakere

J. Jucević: Svita u starom stilu – preludijum i fuga A. Ribalkin: Koncertni komad

TRIO HARMONIKA

J. Derbenko: Skomrašina

N. Čajkin: Ukrajinska rapsodija

L. Belman: Gotska svita – transkripcija N. Hudakova

Introdukcija i koral

Menuet

Molitva

Tokata

P. I. Čajkovski: Minijturni marš ia svite br. 1 op. 43 A. Štogarenko: Gopak iz simfonijske svite – transkripcija V. Stečenka

G. Šenderjov: Prolečna šetnja A. Golubjatnikov: Elegija

B. Britn: Sentimentalna sarabanda – transkripcija V. Zinovjeva

KVARTET HARMONIKA

Rahmanjinov: Humoreska – transkripcija V. Zinovjeva

Filipenko: Prolečni valcer F. Fugaca: Skerco

Trojan: Carev slavuj – svita za violinu, gitaru i harmoniku I druga odgovarajuća literatura po obimu i zahtevima

FLAUTA

J. J. Kvac: Tri dueta op. 2 V. F. Bah: Šest dua V. A. Mocart: Duo De-dur A. Štadler:

Divertimento De-dur

TRI FLAUTE

F. Valter: Četiri skice

ČETIRI FLAUTE

A. Rejha: Kvartet De-dur op. 12 A. Čerepnjin: Kvartet op. 60

OBOA

J. D. Zelenka: 6 sonata za dve oboe i fagot J. Hofmajster: Tercet za tri flaute/oboe K. Loilet:

Trio sonata za obou, flautu i klavir

KLARINET

Vildgan: Mali trio za klarinet, flautu i fagot P. Krejn: Trio za klarinet, fagot i klavir

L. van Betoven: Trio op. 38 – klarinet, fagot, klavir Glinka: Patetični trio – klarinet, fagot, klavir

F. Mendelson: Koncert za dva klarineta

A. Mocart: Divertimento br. 8 – flauta, oboa, klarinet,

horna, fagot

FAGOT

Ž. F. Ramo: Svita za dva fagota J. Hajdn: Divertimento za dva fagota L. van Betoven: Duo za klarinet i fagot

A. Mocart: Sonata za fagot i violončelo (fagot)

SAKSOFON

Dua, tria, kvarteti i kvinteti – standardni sastavi – po izboru

Dela L. van Betovena, R. Šumana, E. Griga, F. Šopen, S. Krtička II knjiga, M. Šoprnikova i slične kompozicije ili transkripcije odgovarajuće težine.

TRUBA

Đ. Tošić: pet kvarteta za četiri trube

TROMBON

J. S. Bah: Sarabande – sekstet limenih duvača J. S. Bah: Fuge – sekstet limenih duvača A.

Farkaš: Pesme i Igre – sekstet limenih duvača

Boris: Dve kancone – tri trombona

G. F. Teleman: Sonata kanonika – dva trombona

HORNA

LJ. Marić: Duvački kvintet

D. Despić: Vinjete – kvintet

K. D. Dittersdorf: Rag(1(a t A, 1p R, 1p R – kvintet

F. Danci: Kvintet br. I, II

J. S. Bah: Sarabande – sekstet limenih duvača

J. S. Bah: Fuge – sekstet limenih duvača

S. Barber: Letnja muzika – kvintet

N. R. Korsakov: Nokturno za četiri horne

Odgovarajuća dela, za ostale limene duvačke instrumente, po izboru nastavnika

UDARALJKE

J. Kent–Vilijems: Afrički skečevi – za ritmičke udaraljke A. Vivaldi: Koncert za dve violine a-mol – obrada J. S. Bah: 15 dvoglasnih invencija – obrada G. Prior: Slarrlpš ćapLJ – komad za tri izvođača (tapšača) I. Albeniz: Iberia – ciklus pesama za ansambl udaraljki A. Vivaldi: Koncert za dva violončela ge-mol – obrada

SOLO PEVANJE

D. Despić: Trio za glas, klarinet i klavir

Lakši dueti i terceti starih majstora i iz opera V. A. Mocarta

J. Hajdn: Terceti J. Brams: I sveska op. 66 – dueti J. Brams: I sveska op. 75 – dueti L. van

Betoven: Terceti, kvarteti R. Šuman: Dva glasa za klavir

Kompozicije za dva glasa uz pratnju klavira – Čajkovski, Glinka, Musorgski i dr

OBAVEZAN MINIMUM PROGRAMA

a) dva dueta;

b) dva ciklična dela.

UČENIK JE OBAVEZAN DA U SVAKOM POLUGODIŠTU

NASTUPI, U KAMERNOM SASTAVU,

BAR NA INTERNOM ČASU

ZAHTEVI NA ISPITU: Dve kompozicije različitog karaktera

IV RAZRED

(2 časa nedeljno, 66 časova godišnje)

VIOLINA, VIOLA, VIOLONČELO, KONTRABAS

Negovati što više standardnih tipova kamernih sastava – dua, trija, kvarteta, kvinteta.

F. Kupren: Trio sonata za dva visoka glasa i baso-kontinuo

Fuks: Koncert za gitaru, violinu, violu i čelo D. Skarlatti: Kvartet za flautu, dve violine i baso-kontinuo G. F. Teleman: „Poljska” sonata za violinu, violu i baso– kontinuo

Vivaldi: Trio u Ce-duru za gitaru, violinu i čelo Đ. Tartini: Trio sonate

Lokateli: Trio sonate Miča: Gudački kvarteti Nardini: Gudački kvarteti

J. Hajdn: Sonata za dve violone i baso-kontinuo; Sonate za dve violine; Sonate za violinu i violu; „Londonska” tria za dve flaute i čelo; Kvintet Es-dur za klavir, violinu, violončelo i dve horne

F. E. Bah: Kvintet za violinu, violu, klavir i kontrabas Šajdler: Sonata De-dur za gitaru i violinu (ili dve gitare)

A. Mocart: Trio Es-dur za violinu, violu i klavir Albrechtsberger: Sonata za gudački trio; Partita za flautu, harfu i bas

L. van Betoven: Trio Be-dur op. 18 za klarinet, violončelo i klavir

Vanjhal: Trija op. 20 za klarinet, violinu i čelo ili fagot

Dvoržak: Tercet za dve violine i violončelo Z. Kodalj: Intermeco za gudački trio

G. Doniceti: Sonata za violinu i harfu

F. Šubert: Kvintet op. 114 za klavir i gudački kvartet

L. Bokerini: Kvintet za dve violine, violu i dva violončela

A. Mocart: Tri kvarteta Ce-dur, E-dur i A-dur za flautu (violinu), violinu, violu i čelo

B. Širola: Trio De-dur za klavir, violinu i čelo Gnesin: Trio za klavir, violinu i čelo op. 63 L.

van Betoven: Tria op. 3; op. 9 br. 1; op. 9 br. 2; op. 9 br. 3; op. 8 – serenada; op. 25

K. M. v Veber: Klavirski trio ge-mol op. 63 za violinu, violončelo i klavir

GITARA

Akcenat dati na literaturu kamerne muzike XX veka i klasike

F. Sor: op. 41; op. 54 bis; op. 63

M. Guiljani: op. 130; op. 137; op. 116; op. 65; op. 101; op. 102; op. 103

J. K. Merc: Dueti za dve gitare F. Ferandiere: Koncerti

I. Kramskoj: Koncerti br. 1 i br. 2 M. M. Ponce: Južni koncert

J. Rodrigo: Koncert Agapćieg, Fantazija za jednog džentlmena X. Vila Lobos: Koncert za gitaru i mali orkestar M. K. Tedesko: Koncerti op. 99 i op. 160

TAMBURA

Prokofjev: Scena iz baleta Romeo i Julija

A. Mocart: Kvartet de-mol

A. Vivaldi: Trio Ce-dur za gitaru, violinu i čelo – prilagoditi tamburi

P. Čekalov: Fuga br. 5 Grandjani: Sonata op. 2 I druga dela po izboru nastavnika

HARFA

G. F. Hendl: Largo za dve harfe

Manuel de Falja/Šubert: Španska igra br. 2 za dve harfe

Krumpholtz: Sonata Ef-dur – violina (flauta), harfa

M. Ravel: Pavana – violina, harfa

Boaldje: Solo za hornu i harfu

Boksa: Tema s varijacijama – klarinet, harfa

Albrestberger: Cartita in Ce – flauta, harfa, violončelo

Iber: Trio – flauta, violina, harfa

Turnije: Četiri prelida za dve harfe

KLAVIR i ORGULJE

ČETVORORUČNO SVIRANJE I SVIRANJE NA DVA KLAVIRA

Z. Hristić: Katerplet

M. Guld: Pavana

B. Bartok: Mikrokosmos – izbor

Dvoržak: Slovenske igre

Šuman i Debisi: Studije za dva klavira J. Kršić: Zastvirajmo zajedno I, II – izbor

Kršić – S. Nikolajević: Klavirski duo I, II, III deo – izbor

HARMONIKA

DUO HARMONIKA

N. Rimski Korsakov: Poljski iz opere „Pan vojvoda” – transkripcija P. Gvozdjeva

N. Lisenko: Rapsodija br. 2 – transkripcija P. Gvozdjeva I. Šamo: Letnje večerice iz ciklusa „Slike ruskih živopisaca” K. Mjaskov: Koncertna pesma Ž. Matis: Koncertni komad

F. Mendelson: Rondo kapričiozo – transkripcija B. Larionova i V. Savina

I. Albeniz: Tango op. 165 br. 2 – transkripcija V. Rozanova i P. Šaškina

K. Heist: Fantazija

TRIO HARMONIKA

A. Glazunov: Koncertni valcer – transkripcija A. Tolmačova E. Lekuona: Malagenija – transkripcija N. Hudakova

Timošenko: Svita za tri harmonikr – Marš, Serenada i Finale

Zolotarjov: Rondo kapričiozo

V. A. Mocart: Mala noćna muzika – transkripcija I. A. Jaškeviča

J. Derbenko: Livenjski perebori J. Derbenko: Orlovska motanja J. Derbenko: Kadriļj

Pikulj: Bolhovske humoreske J. Hodosko: Izložba

Prokofjev: Navoćenje op. 4 br. 4

Repnjikov: Dva komada

LJutoslavski: Vesela polka

Šelb: Kvartet za violinu, harmoniku, klavir i violončelo i druga odgovarajuća literatura po obimu i zahtevima

FLAUTA

DVE FLAUTE

F. Kulau: Tri dua op. 10; Tri dua op. 80; Tri dua op. 81; Tri dua op. 87

K. Firsteno: Šest dueta op. 137

X. Berlioz: Trio za dve flaute i harfu

P. Kihler: Tri komada za flautu, harmoniku i klavir

ČETIRI FLAUTE

F. Kulau: Kvartet e-mol op. 103 E. Boka: Tri komada

OBOA

J. Hajdn: Duvački kvintet – oboa, flauta, klarinet, fagot, horna

V. A. Mocart: Divertimento br. 9 – flauta, oboa, klarinet, fagot, horna

L. Van Betoven: Kvintet op. 71 – flauta, oboa, klarinet, horna, fagot

Iber: Tri brza komada – flauta, oboa, klarinet, horna, fagot J. K. Bah: Septet – oboa, dva klarineta, dve horne, dva fagota V. A. Mocart: Serenada – dve oboe, dva klarineta, dve horne, dva fagota

KLARINET

L. van Betoven: Dva dua za klarinet i fagot

Rene: 6 koncertnih dueta za dva klarineta

M. D. Levin: Španska nostalgija za klarinet i flautu J. Hunt: Kvartet za četiri klarineta

A. Mocart: 5 divertimenta za drvene duvače

FAGOT

Ž. Iber: Trio za obou, klarinet, fagot

M. Glinka: Trio za klarinet, fagot i klavir

G. F. Teleman: Kvartet za flautu, obou, fagot i klavir

J. Hajdn: Kvintet za flautu, obou, klarinet, fagot i hornu

SAKSOFON

Dela J. S. Baha, V. A. Mocarta, L. van Betovena, M. Ravela, J. Sibelijusa, B. Bartoka, N. Rimskog–Korsakova i druga originalna dela ili transkripcije odgovarajuće težine S. Krtička: II sveska X. Kloze: II sveska M. Šopornikova: Hrestomatija Rivčuni: Škola igre za saksofon

TRUBA

Đ. Tošić: Tri kvarteta za duvačke instrumente

TROMBON

D. Iber: MoJegp Tgo18 – 3 trombona D. Sper: Dva sonate – 3 trombona J. Horovic: Mi81s Na11

A. Mocart: 2 dua , G. F. Teleman: Sonate za 4 trombona

HORNA

Z. Vauda: Pasteli – kvintet E. Josif: Divertimento – kvintet

A. Mocart: Kvintet – horna, gudački kvartet L. van Betoven: Kvintet

A. Raih: Kvintet Be-dur

J. Brams: Trio – violina, horna, klavir

O. Nikolai: Dueti za dve horne

B. Mariasi: Renesansni komadi za limene duvačke instrumente

Dela za limene duvačke instrumente odgovarajuće težine, po izboru nastavnika

UDARALJKE

A. Vivaldi: Koncert za tri mandoline Ge-dur – obrada J. S. Bah: Koncert za dve violine de-mol – obrada

Prokofjev: Egipatske noći – kratki komad za ansambl udaraljki (obrada)

D. Mio: Smrt tirana – za ansambl udaraljki (obrada) M. Ravel: Španski sat – kratki komad za ansambl udaraljki (obrada)

SOLO PEVANJE

Kompozicije starih majstora za glas, violinu i klavir – M. Česti, B. Paskvini, F. Provernale i dr. Kompozicije za glas, čelo i klavir – G. F. Hendl, B. Gafi i dr. D. Despić: Kompozicija za glas, klarinet i klavir ili violinu i klavir

F. Šubert: „Pastir na steni” za glas, klarinet i klavir Dueti i terceti iz opera V. A. Mocarta J.

Brams: II sveska op. 28 i dr.

OBAVEZAN MINIMUM PROGRAMA

a) dva dueta;

b) dva ciklična dela.

UČENIK JE OBAVEZAN DA U SVAKOM POLUGODIŠTU
NASTUPI, U KAMERNOM SASTAVU, NA JAVNOM ČASU
ILI KONCERTU

NAČIN OSTVARIVANJA PROGRAMA (UPUTSTVO)

Predmet kamerna muzika je u tesnoj vezi sa predmetima korepeticija i čitanje s lista pa sve to treba imati u vidu prilikom planiranja programa kako bi se ostvarila korelacija sa navedenim disciplinama koje sa ovim predmetima čine zajedništvo.

Obuka na časovima podrazumeva uputstvo za vežbanje, ukazivanje na određenu problematiku i njeno razrešavanje, dok praksa treba da pruži mogućnost provere koliko, šta i kako je urađeno, kao i dokle se stiglo. Kako su i mogućnosti sviranja i vežbanja individualna stvar i kamernu muziku treba posmatrati na taj način, bez obzira koliko je učenika u grupi na času. Normalno je da se program za jednog učenika – dok se učenik vodi kroz predmet kamerna muzika – prilagođava njegovom instrumentalnom nivou, njegovoj spretnosti, znanju i brzini savladavanja zadataka.

HOR

CILJEVI

- Animiranje i osposobljavanje učenika za grupno muziciranje.
- Usaglašavanje individualnog izvođenja sa zahtevima pevanja u grupi.
- Usavršavanje intonacije i artikulacije svih učenika u svim vidovima grupnog muziciranja.
- Razvijanje percepcije slušanja ostalih članova u grupi..
- Razvijanje želje za radom i ostvarivanjem uspeha u grupi.

ZADACI

Rad na unapređivanju sposobnosti za savladavanje težih kompozicija horske literature.

Rad na usaglašavanju individualnog izvođenja sa grupnim muziciranjem.

Rad na osposobljavanju usaglašavanja intonacije i artikulacije sa ostalim članovima hora.

Rad na usavršavanju vokalne tehnike.

Rad na usavršavanju pravilnog disanja i impostaciji.

I RAZRED (2 časa nedeljno, 70 časova godišnje),

II RAZRED (2 časa nedeljno, 70 časova godišnje),

III RAZRED (2 časa nedeljno, 70 časova godišnje),

IV RAZRED (2 časa nedeljno, 66 časova godišnje).

Hor se formira od učenika sva četiri razreda pa je i program jedinstven, ali se samo razlikuje godišnji fond časova.

Vežbama pravilnog disanja i impostacije učenike upoznavati sa osnovnim elementima horske vokalne tehnike.

Smisao za čistotu intonacije, precizan ritam, muzičku frazu, harmoniju, polifoniju, agogičko i dinamičko nijansiranje razvijati ne samo interpretacijom pojedinih dela već i tehničkim vežbama.

Zajedničkim slušanjem i kolektivnim muziciranjem insistirati na timskom radu i jedinstvu ansambla.

Upoznavati učenike sa domaćom i stranom horskom literaturom i osposobljavati ih za nastupe, kao profesionalne pevače, na koncertima.

LITERATURA

B. Špiler: Umetnost solo pevanja

Stevan Mokranjac: Rukovet II, VI, VII, VIII, IX – lakše Stevan Mokranjac: Rukoveti III, V, X, XI, XV – teže Stevan Mokranjac: Primorski napjevi – ženski i mešoviti Stevan Mokranjac: Liturgija – stavovi: Svjati Bože, Tebepojem, Svjat, Budi imja gospodnje

M. Milojević: Muha i komarac J. Marinković: Zadovoljna reka – sa klavirom M. Tajčević: Magdo – pesma iz stare Srbije K. Manojlović: Sever duva, S. Hristić: Stavovi iz Opela be-mol: Svjati Bože, Amin, Vječna pamjat

K. Babić: Sosa sa satom – ženski i mešoviti hor K. Babić: Žablja idila – mešoviti hor Pored navedenih dela repertoar hora treba da sadrži i Himnu Sv. Savi (obrada K. Babić ili Z. Vauda) U horske kompozicije slične težine spadaju dela sledećih kompozitora: K. Stankovića, I. Bajića, M. Tajčevića, M. Logara, V. Ilića, R. Petrovića, D. Radića, D. Kostića

STRANA LITERATURA

Palestrina, Laso, Veki, Gastoldi, Hasler, Monteverdi i ostali kompozitori renesanse radi savladavanja kontrapunktnog horskog stava

Jakobus Galus: Moteti J. S. Bah: Korali i Kantate G. F. Hendl: Oratorijumi Pergolezi:

J. Hajdn: Oratorijumi, Mise

P. Česnakov: Svjati Bože ljudi tvoja – ženski i mešoviti hor P. I. Čajkovski: Bogorodice Djevo, F. Pulank: Rg – ženski hor Transkripcije horova iz opera klasičara i romantičara

NAČIN OSTVARIVANJA PROGRAMA (UPUTSTVO)

U zavisnosti od sastava učenika, godina starosti i drugih uslova škola može organizovati horove: ženski, muški i mešoviti. Izvestan broj učenika se upravo u ovom periodu nalazi u fazi mutiranja pa profesor treba da bude veoma pažljiv u tretmanu ovakvih glasova. Nemarnost prema ovom problemu može prouzrokovati kasnije trajno oštećenje glasnica.

Prema broju učenika horovi mogu biti velikog sastava ili kamerni i pevati dvoglasna, troglasna, četvoroglasna ili višeglasna dela.

NAPOMENA: Početkom školske godine nekoliko časova posvetiti isključivo vežbama za kostabdominalno disanje, jačanje dijafragme i mišića, naročito sa ledne strane. Ovi mišići su od esencijalnog značaja za pravilan apodo a potpuno nerazvijeni, pa ih vežbama treba aktivirati. Takođe raditi vežbe za spuštanje laringsa i slobodan rad rezonantnog aparata: jezika, nepca, usana i donje vilice. Ove vežbe su apsolutno zanemarene a bez njih je nemoguće dobiti pravilan, slobodan i lep ton. U toku školske godine ovako tretiranu tehniku obnavljati i trenirati.

Čas treba da sadrži: početni, centralni i završni deo.

Početni deo časa – 10 do 15 minuta – namenjen je tehničkim vežbama i upevavanju. Kroz vokalizaciju i druge vežbe tretirati probleme postavljanja vokala, nekih komplikovanijih suglasnika (l, r, t), vežbe za kratki i dugi dah, za legato, stakato, dikciju i dr.

Centralni deo časa – posvetiti delu koje je predviđeno za određeni čas. Učenici treba da uvežbavaju pravilan ritam, agogiku i dikciju parlato pevanjem nakon čega se prelazi na ostale izvođačke elemente. Uvežbavanjem notnog teksta uobličava se fraza, razrađuje dinamika.

Profesor treba da napravi selekciju delova kompozicije koji zahtevaju posebno uvežbavanje. Najčešće su to intonativni, ali mogu biti i ostali problemi izvođačke tehnike, gore navedeni.

Upotreba klavira je minimalna, ali profesor mora biti spreman da kompoziciju tečno odsvira radi uobličavanja tonske slike. Njegova spremnost za čas ne sme biti dovedena u pitanje jer je time omogućena dinamičnost časa i angažman učenika. U ovoj fazi rada kompoziciju obrađivati po deonicama.

Završni deo časa – posvetiti spajanju glasova u raznim kombinacijama: sopran-alt, tenor-bas, sopran-bas, alt-tenor itd. Na kraju spajati sve glasove korišćenjem elemenata koji su obraćeni u prva dva dela časa.

Scenski nastupi predstavljaju naročiti stimulans za učenike. Ovaj vrlo važan segment horskog pevanja ne treba zanemarivati. Profesor bi trebalo da zajedno sa horom da proanalizira kvalitet i eventualne nedostatke nakon svakog nastupa. Njihov angažman u narednim nastupima biće lako uočljiv. Način ocenjivanja: Kao što je navedeno, scenskim nastupima ovaj predmet dobija svoj potpuni smisao. Zato je učestvovanje na priredbama uslov za dobijanje ocena. U toku školske godine trebalo bi prirediti najmanje dva koncerta na kojima bi se hor predstavio publici.

Zajedno sa nastupima u ocenu hora treba podjednako uvrstiti prisustvo i angažman učenika na probama. Dirigent može da ocenjuje i kvalitet pevanja i nivo naučene kompozicije u toku školske godine. Za ovakvu vrstu provere je najzgodnije pevanje u kvartetu, kvintetu u zavisnosti od sastava hora i kompozicije.

ORKESTAR

CILJEVI

Razvijanje sposobnosti učenika za grupno muziciranje.

Usavršavanje sposobnosti da se individualno izvođenje podredi potrebama grupnog.

Usavršavanje sposobnosti za usaglašavanjem intonacije i artikulacije svih učenika u svim vidovima grupnog muziciranja.

Razvijati percepciju slušanja ostalih članova.

Razvijati želju za radom u grupnom muziciranju.

ZADACI

Rad na osposobljavanju za dalje orkestarsko muziciranje.

Animiranje učenika za muziciranje u velikim ansamblima.

Rad na usaglašavanju individualnog sa grupnim muziciranjem.

Rad na unapređivanju intonacije i artikulacije sa ostalim članovima u grupnom radu.

I RAZRED (2 časa nedeljno, 70 časova godišnje),

II RAZRED (2 časa nedeljno, 70 časova godišnje),

III RAZRED (2 časa nedeljno, 70 časova godišnje),

IV RAZRED (2 časa nedeljno, 66 časova godišnje).

Pošto se orkestar formira od učenika sva četiri razreda program je jedinstven, ali se po razredu ostvaruje različit fond časova.

Učenike upoznati sa osnovnim principima kolektivnog muziciranja.

Osposobljavati mlade muzičare usavršavanjem svih elemenata da aktivno učestvuju u uobličavanju umetničkog dela – intonacija, ritam, dinamika, artikulacija i dr.

Upoznavati učenike sa orkestarskom literaturom i različitim stilovima i za saradnju sa solistom, odnosno horom.

Prosviravanjem većeg broja muzičkih dela sticati orkestarsku praksu radi pripremanja za ulazak u profesionalne orkestre, i javne nastupe na koncertima.

GUDAČKI ORKESTAR Lakša dela

V. Đorđević: Srpske igre za gudački orkestar J. Slavenski: Svita za gudački orkestar M. Logar: Ce-durska simfonijeta

V. Peričić: Pesma i igra za violinu ili klarinet i orkestar

G. F. Hendl: Rinaldo – uvertira

Pahelbel: Kanon i žiga

Albinoni: Adađo

Ramo: Tamburin A-dur
P. Hindemit: Pet komada za gudače
M. Tajčević: Divertimenta br. 2 i 3
Teža dela
Vivaldi: Koncerti; Četiri godišnja doba Koreli: Končerta grosa
A. Mocart: Mala noćna muzika
P. Maskanji: Kavalerija rustikana – uvertira E. Grig: Holberg svita
Božić: Podibarski žal K. Babić: Svira čokoza

SIMFONIJSKI ORKESTAR Lakša dela

J. K. Bah: Simfonija Be-dur; Simfonija Es-dur G. F. Hendl: Muzika na vodi; Muzika za vatromet J. Hajdn: Koncert za klavir i orkestar De-dur i Ge-dur V. Milanković: Vodič kroz orkestar – Orkestarska svita „Iz dečjih priča” Teža dela
K. V. Gluk: Ifigenija na Aulidi – uvertira J. Hajdn: Simfonija Es-dur br. 85; Ge-dur br. 94; br. 103; De-dur br. 104
A. Mocart: Otmica iz Saraja – uvertira L. van Betoven: Egmont – uvertira
F. Šubert: Simfonija br. 3 i br. 8 J. Brams: Mađarske igre A. Dvoržak: Slovenske igre

DUVAČKI ORKESTAR

J. Gotovac: Ero s onoga sveta Hubert Motaj: Eigoraglu Z. Bozoti: Tamo daleko
Dvoržak: Slavenska igra br. 8
P. I. Čajkovski: Slovenski marš – dosta teško
Prokofjev: Marš iz opere „Zaljubljen u 3 narandže” J. Štraus: Na lepom plavom Dunavu
J. Štraus: Prolećno doba J. Štraus: Život umetnika Valde Tempel: E81ir1ap(1pa Vinko Savnik: Motiv iz Ospa – potpuri Ž. Bize: Karmen – potpuri J. Štraus: Ciganin baron – potpuri B. Smetana: Prodana nevesta – potpuri Đ. Verdi: Travijata – potpuri F. Supe: Fest – uvertira Đ. Verdi: Nabuko – uvertira Đ. Verdi: Trubadur – uvertira Đ. Rosini: Regina – uvertira F. Supe: Laka konjica – uvertira F. Supe: Pesnik i seljak – uvertira D. Jenko: Đido – uvertira Ž. Ofenbah: Orfej u paklu – uvertira R. Vagner: Tanhojzer – uvertira Vinko Savnik: Svečana koračnica K. Fridman: Pozdrav Bernu, Savnik: Beograd
V. Mustajbašić: Stazama heroja Vlada Mustajbašić: Sveti Sava V. Mustajbašić: Karađorđe Šofler: R11š 8(ag Rodionov: Poema Luj Anderson: Praznik trubača Vili Lefler: Diksi parada K. Bortner: Ekstra post marš
K. Bortner: Dunav diksi Hilgar: Manegen diksi N. Dopšinski: Obala Misisipi diksi Putarek: Pozdrav Beogradu – marš

ORKESTAR HARMONIKA

R. Bruči: Simfonijeta; Preludijum; Arija i Finale; Imaginacija, R. Ozgijan: Metamorfoze
B. Bjelinski: Festivalska simfonijeta; Orfej XX veka; Divertimento; Ivanov: Muzički momenat, Mazurka, Pohod B. R. Nešić: Tri epizode, Pašćan: Srpska svita, L. Mećeri: Preludijum i skerco; Intermeco
Govednik: Tokata
X. Breme: Pastoral i fuga na Hendlovu temu; Simfonijska predigra
Jakobi: Simfonijska svita; Španske impresije R. Virtner: Varijacije za orkestar harmonika
X. Herman: Ruska fantazija
Originalne kompozicije za solo harmoniku i orkestar – Herman, Mar, Feld, Miler, Rubkov, Rizolj i dr razne transkribovane kompozicije za orkestar harmonika – J. S. Bah, J. Brams, Đ. Rosini, A. Borodin, A. Hačaturijan, A. Dvoržak i dr.

ORKESTAR TAMBURA i MANDOLINA

Vukosavljev: Svita iz albuma Isidor Bajić M. Nešić: Neven kolo
I. Hadnačev: Tamburaško kolo M. Popov: Vojvoćanska igra br. 1 M. Vukdragović: Andante Kantabile i Alegro B. Joksimović: Svetozarevo kolo S. Hristić: Grlica R. Bruči: Triptih

T. Ostojić: Srpsko novosadsko kolo S. Radosavljević: Vojvodino moja K. Babić: Dve igre
B. Britn: II stav Jednostavne simfonije
S. Prokofjev: Scena iz baleta „Romeo i Julija”
A. Dormažinjski: Lihoraduška
P. Čekalov: Fuga br. 5
L. Pris: Intermeco
I druga dela po izboru nastavnika

NAČIN OSTVARIVANJA PROGRAMA (UPUTSTVO)

Časovi orkestra bi trebalo da učenicima rasvetle osnovne zakonitosti koje vladaju profesionalnim orkestrima. U zavisnosti od afiniteta i angažmana profesora – dirigenta ovi orkestri mogu postati biseri mladalačkog muziciranja.

Ukoliko učenici, iz objektivnih razloga, nisu pohađali ovaj predmet u osnovnoj muzičkoj školi dirigent im na časovima orkestra mora razjasniti osnovne zadatke. Učenici ovog uzrasta treba da su u stanju da se samostalno pravilno naštimumu u čemu im za početak pomažu dirigent i stariji učenici – iskusniji članovi orkestra. Osim toga moraju im biti objašnjena značenja pojmova u partituri kao što supzz., agso (ass, registri u orkestru harmonika, savladati bas, kontru, čelo u orkestru tambura i dr.) Gudačima treba negovati smisao za ujednačene poteze gudala u pogledu kretanja i načina upotrebe. Važno je naučiti članove orkestra da razumeju i reaguju na pokrete dirigenta. Za ovako mlade ansamble preciznost dirigenta je neophodna. Četvorogodišnje pohađanje nastave orkestra u srednjoj školi trebalo bi da svakom učeniku obezbedi upoznavanje sa različitim stilovima muzike i načinom i smislom raznovrsnog muziciranja. Za gudački, duvački i tamburaški orkestar od primarnog značaja je tačna intonacija. Pažljivo kontrolisana intonativna preciznost negovana u ansamblu ocrtaće se i u solističkom sviranju ovih učenika. Učenici se moraju navikavati da slušaju svoju i ostale deonice da bi logično uobličili celokupnu tonsku sliku. Posebnu pažnju treba posvetiti frazirungu, artikulaciji, ritmu i dinamici. U pogledu finog zajedničkog muziciranja, kompaktnog zvuka neophodno je uskladiti različite instrumente raznorodnih grupa (gudači sa duvačima). Čitanje s lista ne sme biti zanemareno. Nekada su odvojene probe neophodne. One ne treba da traju dugo da se ne bi izgubila dinamika i smisao rada. Uloga koncert-majstora i vođe deonica mora se ne samo razjasniti već i negovati. Ovim se angažman učenika i inspirativna atmosfera podižu na visok nivo. Svaki učenik mora znati zašto sedi na određenom mestu u orkestru, a onaj koji napreduje može da se nagradi prelaskom za pult bliže koncert-majstoru. Ako dirigent insistira na pravilnom sviračkom stavu i načinu sedenja na probi tu će naviku učenik preneti i u profesionalan orkestar. Početkom školske godine među članovima orkestra može se organizovati audicija za koncert majstora na kojoj bi prisustvovali i drugi profesori u školi, kao što je, npr. šef orkestra. Program za audiciju može da sačinjava aktuelna kompozicija koju izvodi orkestar i delo koje se čita s lista. Učenici vole izazove; za ovaj će uložiti sav svoj trud i znanje, a bez sumnje će im ovaj predmet postati jedan od najomiljenijih. Transkripcije dela su nekada neophodne. Time dirigent prilagođava delo svom ansamblu uz uslov da su intervencije neznatne i stručno urađene. Od ogromne važnosti su nastupi i treba ih što češće organizovati tokom školske godine. Ovde treba negovati i scenski nastup jer on uvek deluje kako na publiku tako i na izvođače. Najveći broj učenika koji se iz redova srednje škole opredeli za profesionalno bavljenje muzikom svira u orkestrima, stoga značaj časova orkestra mora biti jasan ne samo dirigentu i učenicima već i njihovim profesorima glavnog predmeta. Profesor može da ocenjuje i kvalitet sviranja u toku godine. Za ovakvu vrstu provere je najpreciznije sviranje kompozicije u kvartetu, kvintetu itd. u zavisnosti od sastava orkestra.

ČITANJE S LISTA

CILJEVI

Razvoj učenika na savladavanju veštine brzog i tečnog čitanja notnog teksta

Razvoj učenika na osposobljavanju za korepetitorsku praksu

Upoznavanja učenika sa širom klavirskom, instrumentalnom i vokalnom literaturom

ZADACI

Rad na osposobljavanju učenika da posle kraće vizualne analize uspešno pročita zadani notni tekst poštujući sve zadane parametre (tonalitet, tempo, dinamiku, artikulaciju, ritam...)

Rad na osposobljavanju učenika za analizu teksta i razvijanje sposobnosti da unapred vidi notni materijal, a po mogućstvu i čuje melodijske i harmonske pokrete koji slede.

Razvijanje opšteg poznavanja muzičke literature.

Nastava predmeta čitanje s lista obuhvata i upoznavanje orkestarske-horske literature.

I RAZRED

(1 čas nedeljno, 35 časova godišnje)

VIOLINA

A. Koreli: Končerto groso op. 6 br. 7 G. Toreli: Simfonija ce-mol op. 6 A. Vivaldi: Končerto groso op. 3

Vivaldi: Simfonija

L. Sorkočević: Simfonija br. 6 De-dur L. Sorkočević: Simfonija br. 4 Ef-dur L. Sorkočević: Simfonija br. 3 De-dur K. Stamic: Orkestarski kvartet op. 4 J. S. Bah: Brandenburški koncert br. 5 De-dur J. S. Bah: Brandenburški koncert br. 1 Ef-dur J. S. Bah: Brandenburški koncert br. 3 Ge-dur J. Hajdn: Simfonija br. 31 De-dur

Navedena dela se nalaze u svesci Milorada Đurića: Orkestarske studije za violinu, I sveska („Nota”, Knjaževac, 1979)

VIOLA

J. S. Bah: Simfonija Ef-dur, I stav

J. S. Bah: Brandenburški koncert br. 1; br. 2 – I stav; br. 3 Ge-dur; br. 4 Ge-dur; br. 5 De-dur; br. 6 Be-dur J. S. Bah: Koncert za violinu a-mol J. S. Bah: Koncert za violu E-dur J. S. Bah: Koncert za flautu, violinu i klavir a-mol J. S. Bah: Koncert za klavir de-mol

J. Hajdn: Simfonija br. 12; Simfonija br. 16; Simfonija br. 99

A. Mocart: Čarobna frula – uvertira

V. A. Mocart: Figarova ženidba – uvertira

Navedena dela se nalaze u svesci Petra Ivanovića: Orkestarske studije za violu, I sveska („Nota”, Knjaževac, 1979)

VIOLONČELO

J. Hajdn: Simfonija br. 88; Simfonija br. 94 Ge-dur; Simfonija br. 101 De-dur – Časovnik; Simfonija br. 103 Es-dur; Simfonija br. 104 De-dur – Londonska

V. A. Mocart: Čarobna frula – uvertira; Don Žuan – uvertira; Figarova ženidba – uvertira

A. Mocart: Simfonija br. 30 De-dur – Hafnert; Simfonija br. 40 ge-mol; Simfonija br. 41 Ce-dur – Jupiter

L. van Betoven: Simfonija br. 1 Ce-dur op. 21; Simfonija br. 2 De-dur op. 36; Simfonija br. 3 Es-dur op. 55 – Eroika; Simfonija br. 5 ce-mol op. 67; Simfonija br. 6 Ef-dur op. 68 – Pastoralna; Simfonija br. 7 A-dur op. 92; Simfonija br. 9 de-mol op. 125 L. van Betoven: Uvertira „Leonora” br. 3 op. 72a Navedena dela se nalaze u svesci Relje Četkovića: Orkestarske studije za violončelo, I sveska („Nota”, Knjaževac, 1979)

KONTRABAS

Muzika baroka i pretklasike

G. F. Hendl: Orkestarska svita „Muzika na vodi” J. S. Bah: Pasija po Mateju – hor i rečitativ J. S. Bah: Koncert za violinu E-dur J. S. Bah: Koncert za klavir i orkestar ef-mol J. S. Bah: Čakona de-mol

J. S. Bah: Brandenburški koncert Be-dur, Ef-dur, Ge-dur K. V. Gluk: Ifigenija na Tauridi – uvertira Izraditi sve ležeće poteze gudala

Sva navedena dela mogu se naći u zbirci Vojina Draškocija i Jurija Počevskog: „Orkestarske studije za kontrabas” I deo

GITARA

Jovan Jovičić: Škola gitare za mlade početnike Jovan Jovičić: Škola za gitaru I i II deo

Prek: Album I, II, III

Andre: Zbirka kompozicija za klasičnu gitaru Deonice kamernе muzike

I druga dela po izboru nastavnika

SVE VRSTE TAMBURA i MANDOLINA

Vukosavljev: Tamburaški orkestri I S. Vukosavljev: Žice tamburice br. 2

J. Njikoš: Tamburaški orkestri – izabrana dela X S. Vukosavljev: Varoške pesme br. 1 M. Copov: Negotin marš M. Popov: Srpska zora marš M. Popov: Splet srpskih narodnih igara

HARFA

K. V. Gluk: Orfej i Euridika

G. Doniceti: Ljubavni napitak – arija Nemansa Nemorina M. Glinka: Ivan Susanjin – arija O. Respigi: Stare igre i arije D. Radić: Tri grama vremena

Sopoćani

Kalenić

Manasija

B. Smetana: Vltava – simfonijska poema C. Frank: Simfonija u de-molu II stav M. Musorgski: Noć na golom brdu Pućini: Boemi – predigra za III čin Pućini: Toska – Molitva iz II čina Ž.

Bize: Arlezijanka – druga orkestarska svita

Pastorala

Intermeccо

Menuet

J. Slavenski: Simfonija Oriјenta

KLAVIR i ORGULJE

Početa škole za klavir: Nikolajev, Kršić

Gnjesina: Klavirska abeceda

Divernoa: Etide op. 76

Lešhorn: Etide op. 192

Lemoan: etide

Berens: Etide op. 70

Izbor sonatina za II razred osnovne škole

Kompozicije autora XVII i XVIII veka 1a, 1b, 2 Kunc: 200 kratkih kanona Bah: Male kompozicije

Lahivickaja: Redakcija zbornika polifonih kompozicija

„Naši kompozitori za male pijaniste” – zbirka

Album jugoslovenskih klavirskih kompozicija

Prvi koraci, I i II sveska

Prvi uspesi, I i II sveska

B. Bartok: Mikrokosmos, I i II sveska

R. Šuman: op. 68

Majkapar: op. 16

Kabalevski: 24 lake kompozicije op. 30 D. Skarlati: Male igre i komadi K. F. E. Bah: Mali komadi za klavir Zbirke renesansnih kompozicija R. Šuman: Album za mlade F. Šubert: Zbirka igara P. I. Čajkovski: Album za mlade S. Prokofjev: „Muzika za decu” op. 65 C. Frank: 18 manjih komada

Hačaturjan: 10 komada

Vežbe za razvijanje memorije i brzog pamćenja, odgonetanje nastavnika ili završetka jedne misli ili rečenice, transponovanje jednostavnih vežbica u tonalitete za sekundu naviše i niže.

HARMONIKA

Vuković–Terzić: Škola za klavirsku harmoniku I i II razred A. Fakin: Škola za klavirsku harmoniku I i II razred

M. Baračkova: Originalne solističke kompozicije domaćih i stranih autora I sveska

Marković: Škola za osnovno muzičko obrazovanje klasične harmonike I razred

L. Međeri: Izbor kompozicija za harmoniku I druga odgovarajuća literatura

FLAUTA

J. S. Bah: Misa u ha-molu; Pasija po Mateju; Magnifikat; Božićni oratorijum; Casijapo Jovanu; Kantata br. 46

L. van Betoven: Simfonija br. 1; br. 2; br. 3; br. 4; br. 5 F. Mendelson: Simfonija br. 3; br. 4

Dvoržak: Karneval uvertira br. 92; Simfonija br. 2 F. List: Prelidi; Klavirski koncert br. 1

J. Sibelijus: Simfonija br. 5; br. 7 C. Frank: Simfonija De-mol

Ž. Bize: Arlezijanka svita br. 1; Arlezijanka svita br. 2 X. Berzlioz: Uvertira „Benvenuto Čelini”; Uvertira „Ciganski karneval”; Menuet iz „Faustovog prokletstva” Rosini: Uvertira „Semiramida” M. Ravel: „Moja majka guska” M. Musorgski: „Hovanščina” K. Debisi:

Nokturna P. Hindemit: Kamerna muzika br. 1

OBOA

J. Hajdn: Simfonija br. 100 Ge-dur – Vojnička; Simfonija br. 101 De-dur – Časovnik; Simfonija br. 103 Es-dur; Simfonija br. 104 De-dur – Londonska

A. Mocart: Koncert za violinu Ge-dur (KU 216)

V. A. Mocart: Simfonija br. 34 Ce-dur (KU 338); Simfonija br. 35 De-dur (KU 385); Simfonija br. 36 Ce-dur (KU 425); Simfonija br. 38 De-dur – Craška (KU 504); Simfonija br. 40 Ge-mol (KU 550); Simfonija br. 41 Ce-dur – Jupiter (KU 551)

V. A. Mocart: Koncert za klavir De-dur (KU 416); Koncert za klavir Be-dur (KU 595)

V. A. Mocart: Koncert za violinu A-dur (KU 219) V. A. Mocart: Koncert za obou Ce-dur (KU 314) V. A. Mocart: Otmica iz Saraja – Uvertira (KU 384); Figarova ženidba –

Uvertira (KU 492); Don Žuan – Uvertira (KU 527); Tako čine sve – Uvertira (KU 588)

L. van Batoven: Simfonija br. 1 Ce-dur op. 21; Simfonija br. 2 De-dur op. 36; Simfonija br. 3 Es-dur op. 55 – Eroika; Simfonija br. 4 Be-dur op. 60; Simfonija br. 5 ce-mol op. 67; Simfonija br. 6 Ef-dur op. 68 – Pastoralna; Simfonija br 7 A-dur op. 92; Simfonija br 8 Ef-dur op. 93; Simfonija br. 9 de-mol op. 125 L. van Betoven: Koncert za klavir br. 1 Ce-dur op. 15 L. van Betoven: Koncert za violinu De-dur op. 61 L. van Betoven: Uvertira „Leonora” br. 3 op. 72a; Uvertira „Egmont” op. 84

Rosini: Seviljski berberin – uvertira; Italijanka u Alžiru – uvertira; Svraka kradljivica – uvertira G. Doniceti: Don Paskvale – uvertira

Navedena dela se nalaze u svesci LJubiše Petruševskog: Orkestarske studije za obou, I sveska („Nota”, Knjaževac, 1979)

KLARINET

A. Mocart: Figarova ženidba; Don Žuan; Čarobna frula – uvertira; Simfonija Es-dur br. 39; Simfonija Ge-mol br. 40

L. van Betoven: Koncert za violinu De-dur; Uvertira Leonora I; Uvertira Leonora II; Uvertira Leonora III; Uvertira Koriolan; Uvertira Egmont; Simfonija br. 1 Ce-dur; Simfonija br. 3 Es-

dur; Simfonija br. 4 Be-dur; Simfonija br. 5 C-mol; Simfonija br. 7 A-dur; Simfonija br. 8 E-dur (I stav) Rosini: Seviljski berberin – uvertira F. Šubert: Simfonija br. 8 ha-mol
F. Mendelson: uvertira Fingalova pečina; Bajka o lepoj Meluzini
R. Šuman: Simfonija br. 1 Be-dur; Simfonija br. 3 Es-dur
F. List: Prelidi

M. I. Glinka: Ivan Susanjin

P. I. Čajkovski: Ščelkunščik

M. P. Musorgski: Noć na golom brdu

Hristić: Ohridska legenda

O. Respigi: Rimske fontane (simfonijska poema)

Dvoržak: Slovenska igra br. 8

FAGOT

A. Mocart: Klavirski koncert De-mol br. 20 L. v Betoven: Prve simfonija – alleĝgo sop ćg10 L.
v Betoven: Treća simfonija – I stav

Ž. Bize: Karmen

Rosini: Italijanka u Alžiru Verdi: Sicilijanske večeri P. I. Čajkovski: Italijanski kaprićo J.

Hajdn: Simfonija Ge-dur L. van Betoven: Erioka F. Šubert: Nedovršena simfonija

SAKSOFON

Transkripcije odgovarajućih dela po izboru nastavnika

TRUBA

L. van Betoven: Fidelio

R. Vagner: Majstori pevaći

V. A. Mocart: Čarobna frula

G. Doniceti: Kći puka

G. Majerber: Hugenoti

J. Hajdn: Godišnja doba

V. A. Mocart: Figarova ženidba

V. A. Mocart: Simfonija Es-dur

L. van Betoven: Simfonija br. 5 ce-mol

K. M. v Veber: Jubel – uvertira

X. Marše: Templar i Jevrejka

K. M. v Veber: Oberon

R. Vagner: Majstori pevaći

X. Berlioz: Faustovo prokletstvo

Verdi: Trubadur; Bal pod maskama R. Vagner: Loengrin L. van Betoven: Simfonija br. 1 Ce-

dur R. Vagner: Tanhojzer B. F. Obe: Nema iz Portićija J. Lahner: Reblćpeg – Nealgeg X.

Berlioz: Oslobođenje od ropstva K. Goldmark: Simfonija Es-dur R. Vagner: Parsifal L. Spor:

Simfonija F. Mendelson: Hebridi G. Majerber: Hugenoti K. Krojcer: Rasipnik R. Vagner:

Valkire J. Halevi: Jevrejin

Navedena dela se nalaze u svesci Marka Kranjćevića: Orkestarske studije za trubu, I sveska („Nota”, Knjaževac, 1979)

TROMBON

L. Kerubini: Vodonoša – uvertira Đ. Rosini: Svraka kradljivica – uvertira Ž. Ofenbah: Orfej u podzemlju – uvertira Keler-Bela: Komićna uvertira

Đ. Rosini: Seviljski berberin – uvertira; Veljem Tel – uvertira

V. A. Mocart: Rekvijem – Tića šlgiš G. Doniceti: Lućija od Lamermura – binska muzika Ž.

Bize: Karmen – binska muzika

A. Mocart: Don Žuan; Čarobna frula L. van Betoven: Simfonija br. 5 Ce-mol

F. Šubert: Simfonija br. 8 ha-mol („Nedovršena”) Đ. Verdi: Bal pod maskama; Travijata;

Trubadur, Aida

Prokofjev: Peća i vuk op. 67 R. Vagner: Rienci – uvertira

Dvoržak: Simfonija br. 9 (5) E-mol op. 95 („Iz novog sveta”) L. Delib: Kopelija (Mazurka iz baleta)

G. Majerber: Igra bakljama br. 1 (Raske11apg) Navedena dela se nalaze u svesci Vinka Valečiča: Orkestarske studije za trombon, I sveska („Nota”, Knjaževac, 1979)

HORNA

J. Hajdn: Simfonija br. 2 De-dur („Londonska simfonija”) J. Hajdn: Simfonija br. 18 fis-mol

J. Hajdn: Simfonija br. 16 Ge-dur („Oksfordska simfonija”) J. Hajdn: A11edgo u luase De-dur

J. Hajdn: Godišnja doba – oratorijum J. Hajdn: Koncert za violončelo De-dur

A. Mocart: Idomeneo; Čarobna frula; Don Žuan

TUBA

Po izboru nastavnika

UDARALJKE Doboš –

Č. Memfis: Etide za razvoj brzine u čitanju s lista Timpani –

E. Kene: „Timpani” Etide – izbor za 2, 3 i 4 timpana Ksilofon-vibrafon –

M. Goldenberg: Moderna škola za ksilofon – izbor etida koje odgovaraju zahtevima ovog predmeta V. Veigl: Etide za ksilofon

PRIMERI ZA UPOZNAVANJE ORKESTARSKE

LITERATURE Doboš –

J. Gotovac: Simfonijsko kolo

D. Ober: Rga R1auo1o; Nijema iz portičija

Đ. Rosini: Svraka kradljivica – uvertira

Đ. Verdi: Sicilijanske večeri – uvertira; Nabuko – uvertira

Timpani –

J. S. Bah: Svite za orkestar – jedan primer – III svita

A. Mocart: Simfonija u Es-duru; Čarobna frula – uvertira

J. Hajdn: Oksford – Simfonija

L. van Betoven: M188a 8o1ešp18 u De-duru – S1opa, Adpi8 Dei; Prometej – uvertira; Fidelio – uvertira; Egmont – uvertira; Simfonija br. 1 Ce-dur; Simfonija br. 2 De-dur; Simfonija br. 3 Es-dur; Simfonija br. 4 Be-dur

J. Brams: Simfonija br. 1 ce-mol; Simfonija br. 2 De-dur; Simfonija br. 3 Ef-dur Ksilofon

B. Britn: Vodič kroz orkestar

Rahmanjinov: Simfonijske igre M. Ravel: Guska – moja mama (svita) N. R. Korsakov: Priča o caru Saltanu A. Hačaturijan: Simfonija br. 1

I. Stravinski: Svadba – sve četiri slike S. Prokofjev: Skitska svita

B. Bartok: Sonata za dva klavira i udaraljke Veliki bubanj i činele

P. I. Čajkovski: Labudovo jezero – valcer iz baletske svite Ž. Bize: Karmen – uvertira I.

Stravinski: Petruška Tamburina

P. I. Čajkovski: Italijanski kapričo Kastanjete (koncertne, ručne i ručne sa drškom) – S.

Prokofjev: Klavirski koncert br. 3 P. I. Čajkovski: Labudovo jezero – španska igra Triangl

N. R. Korsakov: Šeherezada Marakas

S. Crokofjev: Romeo i Julija – igra devojaka iz balet Zvončići

J. S. Bah: Casakalja

A. Mocart: Čarobna frula

P. I. Čajkovski: Labudovo jezero; Uspavana lepotica – varijacije

R. Korsakov: Priča o caru Saltanu

Rahmanjinov: Simfonijske igre

Glazunov: Koncert za violinu i orkestar

SOLO PEVANJE

Abt: Vežbe za glas i klavir od br. 1–10 Vokali: Vežbe sa tekstom

Zbirka za mlade pevače – lakše kompozicije starih majstora (Kaldara, Kačini, Bančini i dr.)

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

a) 10 etida;

- b) 15 kompozicija različitog sadržaja, oblika i karaktera;
- v) dve kompozicije predviđene programom za kamerno muziciranje;
- g) dve kompozicije za orkestar – hor.

II RAZRED

(1 čas nedeljno, 35 časova godišnje)

VIOLINA

J. Hajdn: Simfonija br. 88 J. Hajdn: Simfonija br. 94 J. Hajdn: Simfonija br. 31 De-dur J. Hajdn: Simfonija br. 101 De-dur J. Hajdn: Simfonija br. 104 De-dur J. Hajdn: Simfonija br. 94 Ge-dur J. Hajdn: Simfonija br. 103 Es-dur

A. Mocart: Simfonija br. 35 De-dur V. A. Mocart: Simfonija br. 41 Ce-dur V. A. Mocart: Simfonija br. 39 Es-dur

V. A. Mocart: Figarova ženidba – uvertira F. Šubert: Simfonija br. 8 ha-mol

Navedena dela se nalaze u Milorad Đuričić: Orkestarske studije za violinu I sveska („Nota”, Knjaževac, 1979) I druga dela odgovarajuće težine i obima

VIOLA

V. A. Mocart: Idomeneo – uvertira; So81 1ap 1i11e – uvertira V. A. Mocart: Simfonija br. 35 De-dur – Hafner; Simfonija br. 36 – Lincer; Simfonija br. 40 ge-mol; Simfonija br. 41 Ce-dur – Jupiter

L. Kerubini: Vodonoša – uvertira

Đ. Rosini: Seviljski berberin – uvertira; Svraka kradljivica – uvertira

L. van Betoven: Uvertire „Koriolan” op. 67; „Leonora” br. 1 op. 72a; „Leonora” br. 2 op. 72a; „Leonora” br. 3 op. 72a

L. van Betoven: Simfonija br. 3 Es-dur – Eroika – op. 55; Simfonija br. 5 ce-mol op. 67; Simfonija br. 6 Ef-dur – Pastoralna – op. 68

Navedena dela se nalaze u svesci Petra Ivanovića: Orkestarske studije za violu, I sveska („Nota”, Knjaževac, 1979)

VIOLONČELO

L. van Betoven: Uvertira „Koriolan” op. 62 F. Šubert: Simfonija br. 4 ce-mol – Tragična; Simfonija br. 2 Be-dur; Simfonija br. 7 Ce-dur; Simfonija br. 8 Ha-mol – Nedovršena

R. Šuman: Simfonija br. 1 Be-dur op. 38; Simfonija br. 2 Ce-dur op. 61; Simfonija br. 4 De-mol op. 120

F. Mendelson: Simfonija br. 3 E-mol op. 56 – Škotska; Simfonija br. 4 A-dur op. 90 – Italijanska; Simfonija br. 5 De-mol op. 107 – Reformacijska

F. Mendelson: Uvertira „Fingalova pećina” op. 26 K. M. v Veber: Oberon – uvertira; Čarobni strelac – uvertira; Eurijante – uvertira

Veber–Berlioz: Poziv na igru op. 65 X, Berlioz: Fantastična simfonija op. 14 X. Berlioz: Harold u Italiji op. 16 – Simfonija sa violom obligato

X. Berlioz: Rimski karneval op. 17

Navedena dela se nalaze u svesci Relje Četkovića: Orkestarske studije za violončelo, I sveska („Nota”, Knjaževac, 1979)

KONTRABAS Klasicizam

J. Hajdn: Simfonije br. 99 Es-dur; br. 94 Ge-dur; br. 101 De-dur; br. 104 De-dur

V. A. Mocart: uvertire iz opra „Don Žuan”, „Figarova ženidba”, „Čarobna frula”, „Otmica iz Seraja”

V. A. Mocart: simfonije Es-dur KU 543; br. 40 ge-mol; br. 41 – Jupiter; br. 35 De-dur – Hafner; br. 36 Ce-dur – Lincer L. van Betoven: Simfonije br I, II, III, IV i V Posvetiti pažnju skačućim potezima gudala. Sva navedena dela mogu se naći u zbirci Vojina Draškocija i Jurija Počevskog: „Orkestarske studije za kontrabas” I deo

GITARA

Jovan Jovičić: Škola za gitaru II i III deo

Andre: Zbirka kompozicija za klasičnu gitaru

F. Noad: Renesansna gitara F. Noad: Barokna gitara F. Noad: Klasična gitara i druga literatura po izboru nastavnika

SVE VRSTE TAMBURA i MANDOLINA

Vukosavljev: Žice tamburice br. 3 i br. 4

J. Njikoš: Tamburaški orkestri – izabrana dela XI S. Vukosavljev: Narodne igre iz Vojvodine Jugoslovenska edicija: Tamburaški orkestri – Zvuci tambure br. 1

HARFA

Toma: Minjon

Verdi: Aida – introdukcija, hor, scena I duet iz II čina Ž. Bize: Karmen – arija iz II i III čina K.

Sen-Sans: Samson i Dalila – arija Dalile iz II čina Adam: Žizela – balet II čin Š. Guno: Faust

A. Borodin: Knez Igor – kavatina Končakovne

M. Musorgski: Soročinski sajam

Đordano: Andre Šenije

Skrjabin: I simfonija

M. Vukdragović: Vezilja slobode

D. Radić: Uspravna zemlja

KLAVIR i ORGULJE

Bertini op. 100: Etide

J. Kršić: Klavirska vežbanka

J. S. Bah: Male kompozicije

J. S. Bah: Mali preludijumi

J. S. Bah: Mali preludijumi i fugete

Razne lakše polifone kompozicije – samo dva glasa

Kabalevski op. 51: Varijacije Ef-dur

Kulau: Varijacije Ge-dur

Prvi uspesi: II sveska J. Hajdn: Male igre

J. Hajdn: 10 nemačkih igara

J. Hajdn: 12 menueta

J. Hajdn: Lakše sonatine – izbor iz Zbirke Šišmanović–Kršić

V. A. Mocart: 14 lakših kompozicija

V. A. Mocart: Bečke sonatine

Grečaninov: Dečja knjiga

L. van Betoven: Ekoseze i nemačke igre

L. van Betoven: Varijacije – izbor lakših

B. Bartok: Mikrokosmos II sveska

B. Bartok: Mikrokosmos III sveska

Lutoslavski: 12 malih komada

P. I. Čajkovski: Album za mladež

P. I. Čajkovski: Godišnja doba – izbor lakših

F. Šubert: Zbirka igara I i II sveska

F. Šubert: 6 lakih komada

R. Šuman: op. 124 Albumlater

E. Grig: op. 17 Norveške igre

E. Grig: Lirski komadi – izbor

HARMONIKA

Učenika upoznati s osnovnim principima transponovanja na lakšim kompozicijama primerenim II razredu.

Vuković–Terzić: Škola za klavirsku harmoniku III razred A. Fakin: Škola za klavirsku harmoniku Na sveska

M. Baračkova: Originalne solističke kompozicije domaćih i stranih autora II sveska

F. Krig: Male kompozicije zaboravljenih majstora XVIII veka Z. Vukosavljev: Kompozicije za harmoniku III i IV razred L. Međeri: Izbor kompozicija za harmoniku X. P. Hese: Polifoni komadi I sveska

LJ. Micić: Zbirka etida i odabranih kompozicija III i IV razred

I druga odgovarajuća literatura FLAUTA

L. van Betoven: Simfonija br. 6; br. 7; Koralna fantazija op. 80; Uvertira „Leonora” br. 3 K. Sen Sans: Simfonija br. 3 R. Šuman: Simfonija br. 1

Prokofjev: „Romeo i Julija” Svita br. 1; „Romeo i Julija” Svita br. 2

A. Borodin: „Knez Igor” – Polovecke igre A. Rusel: „Paukova šuma”

A. Brukner: Simfonija br. 4; br. 6; br. 7; br. 8; br. 9 P. I. Čajkovski: „Mocartijana” Svita br. 4; Simfonija br. 5; „Romeo i Julija”

B. Blaher: Varijacije za orkestar Z. Kodalj: „Igre iz Galante” L. Delib: Kopelija R. Vagner: Preludijum iz „Parsifala” Đ. Verdi: Rekvijem J. Brams: Varijacije na Hajdnovu temu X.

Berlioz: Fantastična simfonija E. Elgar: „Zagonetne varijacije” D. Mijo: Somfonijska svita br. 2

D. Kabalevski: Svita „Kola Brenjon” M. Ravel: Svita „Kuprenov grob”

OBOA

F. Šubert: Simfonija br. 7 Ce-dur; Simfonija br. 8 ha-mol – Nedovršena

F. Šubert: Rozamunda – uvertira X. Berlioz: Fantastična simfonija op. 14 X. Berlioz: Uvertira „Rimski karneval» op. 9 Ž. Bize: Simfonija Ce-dur

Ž. Bize: Arlezijanka – svita br. 1; Arlezijanka – svita br. 2 J. Brams: Simfonija br. 1 ce-mol op. 68; Simfonija br. 2 De-dur op. 73; Simfonija br. 3 Ef-dur op. 90; Simfonija br. 4 e-mol op. 98

J. Brams: Varijacije na Hajdnovu temu op. 56a J. Brams: Koncert za klavir br. 1 de-mol op. 15; Koncert za klavir br. 2 Be-dur op. 83

J. Brams: Koncert za violinu De-dur op. 77 R. Šuman: Simfonija br. 1 Be-dur op. 38; Simfonija br. 2 Ce-dur op. 61; Simfonija br. 3 Es-dur op. 97; Simfonija br. 4 de-mol op. 120 R. Šuman: Koncert za klavir a-mol op. 54 B. Smetana: Prodana nevesta – Uvertira

J. Štraus: Slep miš – Uvertira; Ciganin baron – Uvertira P. I. Čajkovski: Simfonija br. 4 ef-mol op. 36; Simfonija br. 5 e-mol op. 64; Simfonija br. 6 be-mol op. 74

P. I. Čajkovski: Koncert za klavir br. 1 be-mol op. 23 P. I. Čajkovski: Koncert za violinu De-dur op. 35 P. I. Čajkovski: Ščelkunščik; Labudovo jezero – baletska svita; Romeo i Julija (Uvertira – fantazija)

F. Mendelson: Simfonija br. 3 a-mol op. 56 – Škotska; Simfonija br. 4 A-dur op. 90 – Italijanska

F. Mendelson: Koncert za violinu e-mol op. 64 F. Mendelson: San letnje noći op. 21 – Uvertira; Uvertira „Fingalova pećina” op. 26

F. Mendelson: San letnje noći – Skerco Đ. Verdi: Travijata; Nabuko R. Leonkavalo: Bajaco Navedena dela se nalaze u svesci LJubiše Petruševskog: Orkestarske studije za obou, I sveska („Nota”, Knjaževac, 1979)

KLARINET

L. van Betoven: Fidelio; Simfonija br. 2 De-dur; Simfonija br. 6 Ef-dur

G. Doniceti: LJubavni napitak K. M. V Veber: Coziv na igru F. Šubert: Rozamunda

F. Mendelson: Simfonija br. 3 a-mol; Simfonija br. 4 A-dur R. Šuman: Simfonija br. 2 Ce-dur; Simfonija br. 4 d-mol; Koncert za klavir A-mol

F. V Supe: Lepa Galateja Đ. Rosini: Italijanka u Alžiru – uvertira K. M. v Veber: Čarobni strelac F. List: Mazepa; Mađarska rapsodija br. 2 – kadenca J. Brams: Simfonija br. 1 ce-mol; Simfonija br. 2 De-dur; Akademska uvertira; Tragična uvertira C. Frank: Simfonijske varijacije V. Belini: Norma; Mesečarka B. Smetana: Prodana nevesta I čin Ž. Bize: Karmen – uvertira Đ. Pučini: Madam Baterflaj II čin V. Belini: Puritanci C. Geršvin: Amerikanac u Parizu M. Ravel: Bolero

FAGOT

L. van Betoven: Leonora F. Mendelson: Italijanska simfonija V. A. Mocart: Don Žuan – uvertira L. van Betoven: Klavirski koncert br. 2 J. Brams: Druga simfonija J. Brams: Treća simfonija P. I. Čajkovski: Šesta simfonija L. van Betoven: Klavirski koncert br. 5 L. van Betoven: Peta simfonija – II stav X. Berlioz: Fantastična simfonija

SAKSOFON

Transkripcije odgovarajućih dela po izboru nastavnika

TRUBA

R. Wagner: Prsten Nibelunga

L. van Beethoven: Simfonija br. 3 Es-dur

R. Wagner: Loengrin; Tristan i Izolda; Sumrak bogova

F. Mendelson: Mirno more; Srećan put

Đ. Verdi: Aida

F. Šubert: Pesnik i seljak

Ž. Bize: Karmen

E. Hamperdink: Ivica i Marica

J. S. Bah: Božićni oratorijum – Arija

G. F. Hendl: Arija

J. S. Bah: Arija

J. S. Bah: Kantata za sva vremena G. F. Hendl: Dettinger te Deum Anonimus: Koncert za 7 truba i timpane J. S. Bah: Brandenburški koncert Ef-dur K. Monteverdi: Orfej; Favola in musica Anonimus: Dve fanfare L. Mocart: Koncert za trubu

Navedena dela se nalaze u svesci Marka Kranjčevića: Orkestarske studije za trubu, I sveska („Nota”, Knjaževac, 1979)

TROMBON

Đ. Rosini: Svraka kradljivica – uvertira K. Orf: Karmina burana F. List: Prelidi

L. Delib: Kopelija – muzika iz baleta R. Wagner: Tanhojzer – predigra za operu J. Brams: Mađarska igra br. 5

V. A. Mocart: Čarobna frula – uvertira; Don Žuan – II čin P. I. Čajkovski: Klavirski koncert br. 1 be-mol F. Šubert: Simfonija br. 8 ha-mol – Nedovršena R. Šuman: Simfonija br. 1 Be-dur op. 38; Simfonija br. 2 Ce-dur op. 61

A. Brukner: Simfonija br. 1 ce-mol; Simfonija br. 2 ce-mol Đ. Verdi: Rigoletto

Borodin: Polovecke igre iz opere „Knez Igor» P. I. Čajkovski: Uvertira 1812

P. I. Čajkovski: Simfonija br. 4 ef-mol op. 36; Simfonija br. 5 ce-mol op. 64; Simfonija br. 6 ha-mol op. 74 R. Wagner: Tristan i Izolda Ž. Bize: Karmen J. Brams: Tragična simfonija

X. Berlioz: Mađarski marš iz „Faustovog prokletstva” op. 24

M. P. Musorgski: Nać na golom brdu

P. Maskanji: Kavalerija rustikana

R. Leonkavalo: Bajaco

M. P. Musorgski: Slike sa izložbe

B. Bartok: Koncert za orkestar

Navedena dela se nalaze u svesci Vinka Valečića: Orkestarske studije za trombon, I sveska („Nota”, Knjaževac, 1979)

HORNA

A. Mocart: Klavirski koncert ce-mol (KU 491) V. A. Mocart: Klavirski kvintet Es-dur (KU 542)

V. A. Mocart: Serenada Es-dur (KU 375); Serenada ce-mol (KU 388)

V. A. Mocart: Divertimento De-dur (KU 334) V. A. Mocart: Kvintet Es-dur (KU 407) V. A. Mocart: Koncertantna simfonija (KU 297b); Simfonija Ge-mol (KU 550)

V. A. Mocart: Adađo Es-dur

TUBA

Po izboru nastavnika

UDARALJKE

Doboš –

Č. Memfis: Etide za razvoj brzine u čitanju s lista Timpani –

E. Kene: Timpani etide – izbor za 2, 3 i 4 timpana Ksilofon-vibrafon –

M. Goldenberg: Moderna škola za ksilofon – izbor etida koje odgovaraju zahtevima ovog predmeta V. Veigl: Etide za ksilofon

PRIMERI ZA UPOZNAVANJE ORKESTARSKE LITERATURE

Doboš–A. Borodin: Knez Igor – Polovecke igre
Hačaturijan: Spartak, II čin baleta P. I. Čajkovski: „1812” – uvertira
M. Ravel: Bolero, J. Štraus–otac: Radecki marš – sa uvodom na dobošu solo
Timpani – G. F. Hendl: Aleluja, A. Mocart: Rekvijem, J. Hajdn: Londonske simfonije – simfonija s udarcem timpana; Simfonija s virblom na timpanima
L. van Betoven: Simfonija br. 6 Ef-dur; Simfonija br. 7 A– dur; Simfonija br. 8 Ef-dur; Simfonija br. 9 de-mol; Koncert za violinu De-dur; Koncert za klavir Ge-dur br. 4; Koncert za klavir Es-dur br. 5, J. Brams: Simfonija br. 4 ce-mol; Koncert za violinu De-dur Ksilofon – S. Rahmanjinov: Simfonija br. 3
A. Hačaturijan: Gajana II čin – igra devojaka i IV čin – igra sablji
I. Stravinski: Žar ptica – balet; Petruška S. Prokofjev: Aleksandar Nevski – kantata B. Bartok: Muzika za gudače, čelestu i udaraljke Veliki bubanj i činele – P. I. Čajkovski: Labudovo jezero – čardaš iz baletske svite
R. Korsakov: Šeherezada a2 i viseća činela, L. van Betoven: Simfonija br. 9 de-mol – IV stav Tamburina (daire, def) – Ž. Bize: Karmen – uvertira za IV čin opere K. Debisi: Igra Kastanjete (koncertne, ručne i ručne sa drškom) – S. Prokofjev: Drugi koncert za violinu i orkestar P. I. Čajkovski: Ščelkunščik – balet Ž. Bize: Karmen II čin
Triangl – F. List: Klavirski koncert br. 1 Es-dur, S. Prokofjev: Aleksandar Nevski – kantata Zvončići – P. I. Čajkovski: Uspavana lepotica – valcer S. Rahmanjinov: Simfonija br. 3; Varijacije na Paganinijevu temu, Glazunov: Koncertni valcer I. Stravinski: Petruška, O. Respigi: Rimske pinije
SOLO PEVANJE
Abt: Vežbe za glas i klavir – od broja 10 Konkone: op. 9 Vežbe za glas i klavir od 1–8 Lakše kompozicije italijanskih majstora (Karisimi, Kačini, Bonančini, Falkonieri, Pergolezi, Šubert, Grečaninov i dr.)

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

- a) 10 etida;
- b) 15 kompozicija različitog sadržaja, oblika i karaktera;
- v) dve kompozicije predviđene programom za kamerno muziciranje;
- g) dve kompozicije za orkestar – hor.

III RAZRED

(1 čas nedeljno, 35 časova godišnje)

VIOLINA

A. Mocart: Čarobna frula – uvertira, Arija Morena V. A. Mocart: Otmica iz Saraja – uvertira, V. A. Mocart: Simfonija br. 38 De-dur V. A. Mocart: Simfonija br. 41 Ce-dur V. A. Mocart: Simfonija br. 40 ge-mol V. A. Mocart: Simfonija br. 41 Ce-dur V. A. Mocart: Simfonija br. 40 ge-mol B. Smetana: Prodana nevesta – uvertira J. Majseder: Scena iz baleta Đ. Rosini: Viljem Tel – uvertira L. Delib: Kopelija – svita iz baleta B. Britn: Jednostavna simfonija II stav B. Britn: Jednostavna simfonija IV stav V. Mokranjac: Divertimento za gudače
Navedena literatura se nalazi u dvema sveskama Milorada Đuričića: Orkestarske studije za violinu sveska I i II („Nota”, Knjaževac, 1979)

I druga literatura koja odgovara zahtevima

VIOLA

L. van Betoven: Koncert za klavir br. 4 op. 58 L. van Betoven: Simfonija br. 7 A-dur op. 92 L. van Betoven: Koncert za klavir br. 5 op. 73 L. van Betoven: Simfonija br. 9 de-mol op. 125 L. van Betoven: M188a 80letš8 op. 123 L. van Betoven: Koncert za violinu De-dur K. M. v Veber: Čarobni strelac – uvertira; Eurijente – uvertira; Rgesloga – uvertira; Oberon – uvertira; Jubilarna uvertira, F. Šubert: Simfonija br. 2 Be-dur; Simfonija br. 4 ce-mol – Tragična; Simfonija br. 7 Ce-dur, R. Šuman: Simfonija br. 1 Be-dur op. 38 R. Šuman: Uvertira „Manfred” R. Šuman: Koncert za klavir a-mol op. 54

Navedena dela se nalaze u svesci Petra Ivanovića: Orkestarske studije za violu, I sveska („Nota”, Knjaževac, 1979)

VIOLONČELO

A. Ponkieli: Đokonda – Igra satova

Đ. Rosini: Seviljski berberin – uvertira; Viljem Tel – uvertira

M. I. Glinka: Ruslan i Ljudmila – uvertira Ž. Bize: Arlezijanka – Svita br. 1

J. Brams: Simfonija br. 1 ce-mol op. 68; Simfonija br. 4 E-mol op. 98; Simfonija br. 2 De-dur op. 73; Simfonija br. 3 Ef-dur op. 90

J. Brams: Koncert za klavir br. 2 Be-dur op. 83 B. Smetana: Prodana nevesta – uvertira P. I.

Čajkovski: Slovenski marš op. 31 P. I. Čajkovski: Serenada za gudače Ce-dur op. 48 P. I.

Čajkovski: Labudovo jezero – Svita iz baleta – op. 20 P. I. Čajkovski: Simfonija br. 4 Es-dur op. 36; Simfonija be. 5 e-mol op. 64; Simfonija br. 6 ha-mol op. 74 – Patetična P. I. Čajkovski:

Koncert za klavir br. 1 op. 23 P. I. Čajkovski: Romeo i Julija – uvertira – fantazija Navedena dela se nalaze u svesci Relje Četkovića: Orkestarske studije za violončelo, I sveska („Nota”, Knjaževac, 1979)

KONTRABAS

L. van Betoven: Simfonija VI, VII, VIII i IX

L. van Betoven: uvertire Koriolan; Leonora br. 3; Osvećenje doma

K. M. f Veber: uvertire Oberon; Precioza; Eurijante; Čarobni strelac

F. Šubert: Simfonije br. 7 Ce-dur; br. 8 Ha-mol – Nedovršena

F. Mendelson: Simfonije br. 3 a-mol; br. 4 A-dur F. Mendelson: Uvertira „Fingalova pećina” R.

Šuman: Simfonije br. 1 Be-dur; br. 1 Ce-dur; br. 4 de-mol F. List: Mazepa – simfonijska poema

J. Brams: Simfonije br. 1 ce-mol; br. 2 De-dur; br. 3 Ef-dur; br. 4 E-mol

Sva navedena dela mogu se naći u zbirci Vojina Draškocija i Jurija Počevskog: „Orkestarske studije za kontrabas” I deo

GITARA

F. Noad: Renesansna gitara, F. Noad: Barokna gitara, F. Noad: Klasična gitara, U. Peters:

Klasici gitare I–V Laki primeri savremene muzike i primeri u kojima postoji nepravilan ritam, po izboru nastavnika

I druga literatura po izboru nastavnika

SVE VRSTE TAMBURA i MANDOLINA

J. Brams: Mađarska igra br. 5 M. Popov: Vojvođanska igra br. 2 M. Popov: Srpska igra br. 2

S. Vukosavljev: Končertino za basprim i tamburaški orkestar

Radu: Ples pahuljica, valcer

J. Štraus: Na lepom, plavom Dunavu

A. Mocart: Mala noćna muzika Z. Mulić: Vranjanska rapsodija

J. Njikoš: Vojvođanska rapsodija

Buci – Peča – Z. Mulić: Lolita

HARFA

R. Wagner: Tanhojzer – Volframova romansa o noćnoj zvezdi, III čin

Đ. Verdi: Trubadur

Đ. Verdi: Moć sudbine – Uvertira; Arija Eleonore IV čin

Ž. Masne: Don Kihot

M. Ravel: Pavana za preminulu infantkinju

Asafjev: Bahčisarajska fontana – balet po Puškinu

B. Britn: Orkestarski priručnik za mlade

S. Hristić: Ohridska legenda

J. Gotovac: Ero s onoga svijeta

P. I. Čajkovski: Romeo i Julija – uvertira, fantazija P. I. Čajkovski: Italijanski kapričo D.

Obradović: Skerco – Uvertira

KLAVIR i ORGULJE

D. Skarlati: Sonate – lakše

J. S. Bah: Preludijumi iz Dobro temperovanog klavira J. Hajdn: Sonate – izbor

A. Mocart: Sonate – izbor F. Šopen: Valceri

F. Šopen: Mazurke

F. Šubert: Valceri

P. I. Čajkovski: Godišnja doba – izbor

J. Brams: op. 39 16 valcera

E. Grig: Lirski komadi

K. Debisi: Dečji kutak

Prokofjev: Prolazne vizije – izbor i druga dela slične težine po izboru nastavnika

HARMONIKA

Transponovanje složenijih kompozicija. Učenika upoznati s osnovnim principima izrade transkripcija za harmoniku na lakšim kompozicijama klavirske i orguljske literature.

V. Vuković–Terzić: Izbor etida i kompozicija I sveska V. Vuković–Terzić: Izbor etida za klavirsku harmoniku II sveska

Vuković–Terzić: Izbor kompozicija za klavirsku harmoniku III sveska

LJ. Micić: Zbirke etida i odabranih kompozicija IV i V razred

Fakin: Škola III sveska

Z. Vukosavljev: Kompozicije za harmoniku IV i V razred X. P. Hese: Polifoni komadi II sveska

L. Mečeri: Izbor kompozicija za harmoniku I druga odgovarajuća literatura

FLAUTA

J. Brams: Simfonija br. 1; br. 2; br. 3; br. 4

M. Musorgski: „Noć na golom brdu”

Đ. Rosini: Uvertira „Svraka kradljivica”

R. Šuman: Simfonija br. 1

M. Ravel: Valcer; Koncert za levu ruku; Bolero

G. Maler: Simfonija br. 1; br. 3; br. 4; br. 5; br. 6; br. 8; br. 9

Prokofjev: Klasična simfonija op. 25

P. Hindemit: „Slikar Matis”; Simfonijeta in E F. Mendelson: „San letnje noći” Skerco i

Nokturno N. Rimski–Korsakov: Simfonija br. 2 „Antar” I. Stravinski: Simfonija u 3 stava D.

Šostakovič: Simfonija br. 1 Čajkovski: Simfonija br. 2 op. 17 M. Šoson: Simfonija op. 20 R. V.

Vilijems: „Londonska simfonija”

OBOA

D. Čimaroza: Tajni brak – Uvertira Đ. Rosini: Svilene lestvice – Uvertira

Belini: Norma

R. Wagner: Zigfrid – Prsten Nibelunga III; Zigfridova

R. Wagner: Uvertira „Faust”

Đ. Verdi: Rigoletto (I, II, III čin); Trubadur (I, II, III, IV čina); Sicilijanske večeri – Uvertira;

Moć sudbine – (Uvertira i I, II, III čin); Bal pod maskama (preludijum, I i III čin); Don Karlos (I, II, III, IV čin); Aida (I, II, III, IV čin); Falstaf (I, II, III čin);

Đ. Pučini: Toska (I, II, III čin); Boemi (I, II, III, IV čin); Madam Baterflaj (I, II čin); Turandot (I, II, III čin)

Navedena dela se nalaze u svesci LJubiše Petruševskog: Orkestarske studije za obou, II sveska („Nota”, Knjaževac, 1979)

KLARINET

L. van Betoven: Simfonija br. 3 Es-dur; Simfonija br. 8 Ef-dur;

Đ. Rosini: Italijanka u Alžiru; Semiramida; Seviljski berberin – I čin

F. Šubert: Simfonija br. 7 Ce-dur F. Mendelson: Muzika za San letnje noći X. Berlioz: Faustovo prokletstvo; Benvenuto Čelini F. List: Mađarska rapsodija br. 1; Mađarska rapsodija br. 2; Mađarska rapsodija br. 3

J. Brams: Simfonija br. 3 Ef-dur C. Frank: Simfonija u de-molu M. I. Glinka: Kamarinskaja

P. I. Čajkovski: Romeo i Julija; Mocartijana; Simfonija br. 5 E-mol

V. Belini: Kapuleti i Monteki Ž. Bize: Karmen

Đ. Verdi: Trubadur; Moć sudbine – uvertira; Falstaf; Aida R. Wagner: Tanhojzer; Loengrin; Holanćanin lualica; Zigfridova idila

O. Respigi: Rimske pinije C. Geršvin: Rapsodija u plavom

FAGOT

L. van Betoven: Violinski koncert D. Šostakovič: Peta simfonija P. I. Čajkovski: Violinski koncert P. I. Čajkovski: Šesta simfonija N. R. Korsakov: Španski kapričo V. A. Mocart: Tako čine svi – uvertira Đ. Verdi: Moć sudbine F. Mendelson: Violinski koncert E-mol

A. Mocart: Jupiter simfonija M. Ravel: Španska rapsodija

SAKSOFON

Krtička: I knjiga X. Kloze: I sveska

B. Prozvić: Hrestomatija

M. Španikova: Hrestomatija

A. Rivčun: Škola – Igra za saksofon

A. Eberst: Orkestarski album za klarinet I sveska – transkripcija

Transkripcije u Es i Be saksofon

TRUBA

L. van Betoven: Uvertira „Leonora” br. 3 op. 72a

Đ. Rosini: Viljem Tel – uvertira’; Semiramida – uvertira

N. Rimski–Korsakov: Car Saltan – svita iz opere

X. Berlioz: Rimski karneval – uvertira op. 9

X. Berlioz: Beatrisa i Benedikt – uvertira

Ž. Bize: Arlezijanka – Svita br. 2

J. Brams: Tragična uvertira

F. Šubert: Simfonija br. 7 E-dur

P. I. Čajkovski: Italijanski kapričo op. 45

P. I. Čajkovski: Simfonija br. 4 op. 36

L. van Betoven: Simfonija br. 9 de-mol op. 125

A. Dvoržak: Simfonija br. 9 (5) e-mol op. 95

A. Dvoržak: Koncert za violončelo ha-mol op. 104

N. Rimski–Korsakov: Španski kapričo op. 34

N. Rimski–Korsakov: U stepi

S. Rahmanjinov: Rapsodija na Paganinijevu temu op. 43

N. Rimski–Korsakov: Šeherezada op. 35

R. Štraus: Til Ojlenšpigel – simfonijska poema op. 28

G. F. Hendl: Izrael u Egiptu

A. Toma: Minjon – uvertira

Đ. Verdi: Rekvijem

R. Wagner: Faust – uvertira

M. De Falja: Trorogi šešir

Z. Kodalj: Mađarski psalm

G. Šarpantije: Impresije iz Italije

K. Debisi: More

E. Elgar: Enigma varijacije op. 36

Brukner: Simfonija br. 4 I. Stravinski: Vatromet op. 4

F. v Supe: Pesnik i seljak – uvertira P. I. Čajkovski: Slovenski marš op. 31 E. Altonen:

Hirošima – simfonija M. Ravel: Dafnis i Kloe – baletska svita Navedena dela se nalaze u svesci

Marka Kranjčevića: Orkestarske studije za trubu, II sveska („Nota”, Knjaževac, 1979)

TROMBON

N. Rimski–Korsakov: Šeherezada M. Musorgski: Noć na golom brdu; Slike sa izložbe J. Brams: Simfonija br. 1 e-mol; Simfonija br. 3 Ef-dur L. van Betoven: Simfonija br. 5 ce-mol; Simfonija br. 9 de-mol op. 125

Đ. Verdi: Travijata; Trubadur; Rigoletto; Don Karlos; Moć sudbine – uvertira; Aida

R. Wagner: Loengrin; Valkire – Jahanje valkira J. Brams: Simfonija br. 1 ce-mol op. 68; Simfonija br. 2 De-dur op. 73

X. Berlioz: Fantastična simfonija op. 14

N. Rimski–Korsakov: Šeherezada – simfonijska svita

G. Maler: Simfonija br. 3 de-mol

F. List: Prelidi – simfonijska poema

F. List: Mađarska rapsodija br. 2

X. Berlioz: Rimski karneval op. 9 – uvertira

P. I. Čajkovski: Koncert za klavir br. 1 be-mol op. 23

P. I. Čajkovski: Frančeska da Rimini

Navedena dela se nalaze u svesci Vinka Valečića: Orkestarske studije za trubu, II sveska („Nota”, Knjaževac, 1979)

HORNA

A. Mocart: Simfonija de-mol

L. van Betoven: Simfonija br. 3 Es-dur op. 55; Simfonija br 6 Ef-dur op. 68; Simfonija br. 7 A-dur op. 92; Simfonija br. 9 De-mol op. 125

F. Mendelson: San letnje noći – nokturno J. Brams: Simfonija br. 1 ce-mol op. 68; Simfonija br. 3 Ef-dur op. 90; Simfonija br. 4 e-mol op. 98 F. List: Prelidi – simfonijska poema E. Grig: Koncert za klavir i orkestar A-mol C. Frank: Simfonija de-mol

A. Dvoržak: Koncert za violončelo i orkestar ha-mol A. Dvoržak: Simfonija br. 9 L. van Betoven: Kvintet br. 16

L. van Betoven: Sekstet Es-dur op. 71; Sekstet Es-dur op. 81ć; Septet op. 20; Oktet op. 103 L. van Betoven: Rondino

L. van Betoven: Violinski koncert De-dur op. 61 L. van Betoven: Klavirski koncert br. 5 Es-dur op. 73 L. van Betoven: Uvertira Egmont op. 84 L. van Betoven: Fidelio op. 72ć

L. van Betoven: Uvertira Leonora br. 1 op. 138; Uvertira Leonora br. 3 op. 72a

TUBA

Po izboru nastavnika

UDARALJKE

Doboš–D. Agostini: Priprema za čitanje s lista

Timpani -E. Kene: Timpani etide – izbor za 2, 3 i 4 timpana

Ksilofon – vibrafon – M. Goldenberg: Moderna škola za ksilofon – izbor etida koje odgovaraju zahtevima ovog predmeta, Veigl: Etide za vibrafon

PRIMERI ZA UPOZNAVANJE ORKESTARSKE LITERATURE

Doboš–N. R. Korsakov: Španski kapričo; Šeherezada III i IV stavsvite

D. Šostakovič: Simfonija br. 5; Simfonija br. 7; Simfonija br. 8

Prokofjev: Poručnik Kiže M. Ravel: Dafnis i Kloe

G. Maler: Simfonija br. 3 – doboš iza bine Timpani –

N. R. Korsakov: Šeherezada

P. I. Čajkovski: Romeo i Julija – uvertira fantazija; Simfonija br. 5

A. Dvoržak: Simfonija iz Novog sveta br. 9 i br. 5

B. Smetana: Moja domovina – Vltava

L. Spor: Koncert za violinu br. 7 e-mol, II stav op. 38

F. B. Mendelson: Simfonija br. 3 Škotska

J. Sibelijus: Simfonija br. 1; Finlandija

R. Štraus: Domestika – simfonijska poema; Saloma – opera

Đ. Verdi: Rekvijem – Misa

G. Maler: Simfonija br. 1 – Titan; Simfonija br. 5 X. Berlioz: Fantastična simfonija; Kralj Lir – uvertira; Benvenuto Čelini

S. Prokofjev: Klasična simfonija D. Šostakovič: Simfonija br. 1 P. Konjović: Koštana – simfonijski triptih

Ksilofon–D. Šostakovič: Simfonije br. 4; Simfonija br. 5; Simfonija br. 6; Simfonija br. 7; Simfonija br. 11 C. Geršvin: Porgi i Bes – uvertira X. Tomazi: Aziatski koncert A. Berg: Vozek – opera

Veliki bubanj i činele – Đ. Verdi: Rekvijem – Misa

P. I. Čajkovski: Romeo i Julija – uvertira fantazija

Tamburin (def, daire) – Ž. Bize: Arlezijanka iz opere Karmen, N. R. Korsakov: Šeherezada

Triangl – L. van Betoven: Simfonija br. 9

Kastanjete (koncertne, ručne i ručne sa drškom) –
M. Glinka: Noć u Madridu – Španska uvertira br. 1
S. Prokofjev: Simfonija br. 5 II stav Zvončići
S. Prokofjev: Aleksandar Nevski – kantata; Četvrti klavirski koncert
L. Delib: Lakme – arija sa zvončićima K. Sen-Sans: Karneval životinja – Akvarijum F. List:
Tarantela R. Štraus: Don Žuan

SOLO PEVANJE

Vežbe iz vokaliza: Abt, Vakai Vežbe sa tekstom: Kankone op. 9 i dr.
Kompozicije starih majstora: Skarlati, Kačini, Kaldara, Falkonieri, Pergolezi i dr.

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

- a) 8 etida;
- b) 12 kompozicija različitog sadržaja, oblika i karaktera;
- v) dve kompozicije predviđene programom za kamerno muziciranje;
- g) dve kompozicije za orkestar – hor.

IV RAZRED

(1 čas nedeljno, 33 časa godišnje)

VIOLINA

- L. van Betoven: III simfonija Es-dur op. 55
- L. van Betoven: IV simfonija Be-dur op. 60
- L. van Betoven: VI simfonija Ef-dur op. 68
- L. van Betoven: VII simfonija A-dur op. 92
- L. van Betoven: IX simfonija de-mol op. 125
- L. van Betoven: Leonora br. 3 pr. 72a – uvertira
- J. Brams: Koncert za klavir op. 15
- J. Brams: I simfonija ce-mol op. 68
- J. Brams: II simfonija De-dur op. 73
- F. Šubert: Simfonija ha-mol
- A. Adam: Žizela – svita iz baleta
- A. Dvoržak: IX simfonija e-mol
- B. Smetana: Vltava – simfonijska poema br. 2
- P. I. Čajkovski: Labudovo jezero – baletska svita
- P. I. Čajkovski: IV simfonija ef-mol op. 36
- P. Konjović: Velika čoččeka igra – opera „Koštana”
- S. Rajičić: Simfonija in E

Navedena literatura se nalazi u knjigama Milorada Đuričića: Orkestarske studije za violinu II sveska („Nota”, Knjaževac, 1979)

I druga literatura koja odgovara po zahtevima i obimu

VIOLA

- R. Šuman: Simfonija br. 2 Ce-dur op. 61; Simfonija br. 3 Es-dur op. 97; Simfonija br. 4 de-mol op. 120
- F. Mendelson: Simfonija br. 3 a-mol op. 56 – Škotska F. Mendelson: Koncert za violinu e-mol op. 64 F. Mendelson: Simfonija br. 5 de-mol op. 107 – Reformacijska
- F. Mendelson: Uvertira „Fingalova pećina” – Hebridi – op. 26; San letnje noći – uvertira op. 21
- F. Mendelson: San letnje noći – skrco op. 61 F. Mendelson: Simfonija br. 4 de-mol op. 90 – Italijanska G. Majerber: Hugenoti – opera u 4 čina Ž. Bize: Karmen – opera u 4 čina
- Đ. Verdi: Trubadur – opera u 4 čina; Rigoletto = opera u 3 čina; Aida – opera u 4 čina; Bal pod maskama – opera u 3 čina; Otelo – opera u 4 čina

Navedena dela se nalaze u svesci Petra Ivanovića: Orkestarske studije za violu, I sveska („Nota”, Knjaževac, 1979)

VIOLONČELO

N. R. Korsakov: Šeherezada op. 25 – Simfonijska svita N. R. Korsakov: Španski kapričo op. 34
A. Dvoržak: Simfonija br. 8 (4) Ge-dur op. 88; Simfonija br. 9 (5) e-mol op. 95 – „Iz novog sveta” E. Elgar: Enigma varijacije op. 36 C. Frank: Simfonija de-mol
A. Brukner: Simfonija br. 4 Es-dur; Simfonija br. 7 E-dur G. Maler: Simfonija br. 1 De-dur; Simfonija br. 4 Ge-dur P. Dika: Čarobnjakov učenik – Simfonijska poema J. Sibelijus: Simfonija br. 2 De-dur op. 43 S. Prokofjev: Simfonija br. 5 op. 100 S. Prokofjev: Klasična simfonija op. 25 D. Šostakovič: Simfonija br. 1 Ef-mol op. 10; Simfonija br. 5 de-mol op. 47
Navedena dela se nalaze u svesci Relje Četkovića: Orkestarske studije za violončelo, I sveska („Nota”, Knjaževac, 1979)

KONTRABAS

R. Štraus: Simfonija br. 1 ef-mol

R. Štraus: Don Žuan – simfonijska poema; Makbet; Smrt i preobraženje; Til Ojlenšpigel; „Tako je govorio Zaratustra”, Don Kihot; Život junaka; Simfonija domestika P. I. Čajkovski: Serenada za gudače P. I. Čajkovski: Svita za orkestar br. 3; br. 4 P. I. Čajkovski: Krcko Oraščić

P. I. Čajkovski: Simfonija br. 1 ge-mol; br. 2 ce-mol; br. 3; br. 4; br. 5; br. 6

P. I. Čajkovski: Manfred; Italijanski kapričo; Uvertira 1812

P. I. Čajkovski: Romeo i Julija; Frančeska Rimini; Uspavana lepotica

P. I. Čajkovski: Evgenije Onjegin; Mazepa – opera; Pikova Dama; Čarobnica – opera

Đ. Verdi: opere Rigoletto; Trubadur; Travijata; Bal pod maskama; Moć sudbine; Makbet; Don Karlos; Aida; Otelo; Falstaf Đ. Verdi: Rekvijem

Kod opera izabirati najznačajnije delove za kontrabas. Sva navedena dela mogu se naći u zbirci Vojina Draškocija i Jurija Počevskog: „Orkestarske studije za kontrabas” I deo

GITARA

F. Noad: Renesansna gitara F. Noad: Barokna gitara F. Noad: Klasična gitaru U. Peters: Klasici gitare I–V Primeri savremene muzike i primeri u kojima postoji nepravilan ritam, po izboru nastavnika

I druga literatura po izboru nastavnika

SVE VRSTE TAMBURA i MANDOLINA

Peratumbas–Hajo: Željezničarski marš S. Vukosavljev: Apoteoza šune S. Vukosavljev: Banat, poema

S. Vukosavljev: Končertino za samicu solo i tamburaški orkestar

S. Vukosavljev: Mađarska rapsodija K. Babić: Alegro za tamburu

J. Andrić: Koncert u a-molu za basprim i tamburaški orkestar

M. Vukdragović: Lirski intermeco Rust-M. Popov: Majska šetnja Vinkler: Andaluzijska igra Miliker-A. Radu: Laura valcer A. Rojeldje-A. Radu: Bagdad, uvertira A. Radu: LJubazni san – rumunska potpurija A. Hačatirijan – Z. Miler: Valcer iz baleta „Maske” M. Štatkić: Španska rapsodija Đ. Rosini – Z. Miler: Seviljski berberin – uvertira B. Smetana – S. Vukosavljev: Igra komedijaša iz „Prodane neveste”

HARFA

Đ. Verdi: Bal pod maskama

B. Smetana: Višegrad – simfonijska poema

P. I. Čajkovski: Labudovo jezero – solo kadenca

A. Dvoržak: Rusalka – arija Rusalke

P. I. Čajkovski: Valcer cveća iz baleta „Ščelkunščik”

Dvoržak: Rapsodija br. 3 Ž. Masne: Verter

N. R. Korsakov: Španski kapričo N. R. Korsakov: Snjeguročka R. Leonkavallo: Bajaco Đ.

Pučini: Boemi P. Maskanji: Kavalarija Rustikana

Literatura: Vladeta Milanković: Orkestarske studije za harfu I i II deo

KLAVIR i ORGULJE

J. S. Bah: Goldberg varijacije – izbor J. S. Bah: Partite – izbor

A. Mocart: Sonate – izbor V. A. Mocart: Fantazije; Rondo J. Hajdn: Sonate – izbor

L. van Betoven: Sonate – izbor lakših pojedinih stavova

F. Šopen: Nokturna – izbor

F. Šopen: Prelidi – izbor
R. Šuman: pr. 15 KMeg Zsepe
F. Šubert: Muzički momenti
K. Debisi: Prelidi – izbor
Skrjabin: Prelidi op. 11 – izbor
C. Geršvin: Prelidi
Rahmanjinov: Muzički komadi i prelidi – izbor

HARMONIKA

Transponovanje složenijih kompozicija. Transkripcije za harmoniku. Izvođačka redakcija.
V. Vuković–Terzić: Izbor etida II sveska
Vuković–Terzić: Izbor kompozicija III sveska LJ. Micić: Zbirke etida i kompozicija VI razred
Černi–Bukovski: Etide
J. S. Bah: Dvoglasne invencije L. Međeri: Izbor kompozicija za harmoniku Z. Vukosavljev:
Kompozicije za harmoniku VI razred i druga odgovarajuća literatura

FLAUTA

P. I. Čajkovski: Simfonija br. 4; br. 6; Simfonija „Manfred”; „Frančeska da Rimini”
A. Dvoržak: Simfonija br. 4
B. Smetana: Uvertira za „Prodanu nevestu”
N. Rimski–Korsakov: „Šeherezada”; „Španski kapričo”
Đ. Rosini: Uvertira „Viljem Tel”
K. Sen Sans: „Karneval životinja”
A. Toma: Uvertira „Minjon”
M. Ravel: „Španska rapsodija”
Prokofjev: Simfonija br. 5; „Peća i vuk” Z. Kodalj: „Hari Janoš” – Svita
L. Janaček: Simfonijeta
K. Debisi: „More”; „Popodne jednog fauna”
P. Hindemit: Simfonijske metamorfoze; Harmonija sveta
A. Šenberg: Kamerna Simfonija
R. Štraus: „Saloma”
I. Stravinski: „Petruška”

OBOA

P. Maskanji: Kavaljerija rustikana U. Đordano: Andre Šenije (I, II, III, IV čin) B. Bartok:
Koncert za orkestar
A. P. Borodin: Polovecke igre iz opere „Knez Igor” B. Britn: Ratni rekvijem op. 20 B. Britn:
Piter Grajms E. Eliar: Uvertira „SOSKATOKE” op. 40 M. P. Musorgski: Slike sa izložbe S.
Prokofjev: Klasična simfonija op. 25 S. Rahmanjinov: Koncert za klavir br. 2 op. 18; Koncert za
klavir br. 2 op. 30
N. R. Korsakov: Šeherezada op. 35
N. R. Korsakov: Španski kapričo op. 34
R. Štraus: Kavaljer s ružom op. 59 (I, II, III čin)
R. Štraus: Igra Salome op. 54
I. Stravinski: Petruška
I. Stravinski: Polčinela
I. Stravinski: Orfej
I. Stravinski: Posvećenje proleća
Navedena dela se nalaze u svesci LJubiše Petruševskog: Orkestarske studije za obou, II sveska
(„Nota”, Knjaževac, 1979)

KLARINET

G. Doniceti: Don Paskvale
Đ. Rosini: Viljem Tel; Svraka kradljivica – uvertira; Seviljski berberin
K. M. Veber: Oberon
X. Berlioz: Fantastična simfonija

J. Brams: Simfonija br. 4 e-mol
P. I. Čajkovski: Italijanski kapričo; Simfonija br. 4 Ef-mol; Simfonija br. 6 ha-mol
A. P. Borodin: Polovecke igre iz opere Knez Igor N. Rimski–Korsakov: Šeherezada B.
Smetana: Prodana nevesta M. P. Musorgski: Boris Godunov
Đ. Verdi: Rigoletto; Travijata; Moč sudbine; Bal pod maskama; Don Karlos; Otelo
R. Wagner: Tristan i Izolda; Majstori pevači
Đ. Pučini: Boemi; Toska; Madam Baterflaj; Devojka sa zapada
O. Respigi: Rimske fontane
R. Štraus: Til Ojlenšpigel
M. Ravel: Dafnes i Kloe
I. Stravinski: Priča o vojniku; Žar ptica S. Prokofjev: Klasična simfonija

FAGOT

Đ. Rosini: Seviljski berberin – uvertira
Đ. Verdi ; Rekvijem
N. R. Korsakov: Šeherezada
M. Ravel: Bolero
Đ. Verdi: Aida
D. Šostakovič: IX simfonija
V. A. Mocart: Figarova ženidba
L. van Betoven: IV simfonija
P. I. Čajkovski: V simfonija
A. Mocart: Čarobna frula

SAKSOFON

Krtička: II knjiga X. Kloze: II sveska
B. Prozvić: Hrestomatija M. Šaponikova: Hrestomatija A. Rivčun: Škola igara saksofon A.
Eberst: II sveska za klarinet – transkripcija I druga dela odgovarajuće težine – transkripcije, po izboru nastavnika

TRUBA

M. Ravel: Bolero
M. Ravel: Koncert za klavir Ge-dur
M. Ravel: Španska rapsodija
S. Prokofjev: Zaljubljen u tri narandže – marš
S. Prokofjev: Ruska uvertira
F. List: Rapsodija br. 2
M. P. Musorgski: Slike sa izložbe
I. Stravinski: Žar ptica – svita
O. Respigi: Rimske svečanosti – simfonijska poema; Rimske pinije – simfonijska poema
L. Rozicki: Pan Tvardovski – balet
Z. Kodalj: Hari Janoš – svita
D. Skarlati-A. Kasela: Tokata
I. Stravinski: Petruška – balet
I. Stravinski: Pulčinela – svita
S. Prokofjev: Aleksandar Nevski – kantata
S. Prokofjev: Skitska svita
C. Geršvin: Amerikanac u Parizu
C. Geršvin: Koncert za klavir Ef-dur
B. Britn: Varijacije i fuga na Perslovu temu
D. Šostakovič: Koncert za trubu op. 35
D. Šostakovič: Simfonija br. 5; Simfonija br. 9
E. Lalo: Španska simfonija – za violinu i orkestar
S. Prokofjev: Poručnik Kiže op. 60

S. Prokofjev: Romeo i Julija – Baletska svita br. 1 op. 64 bis

J. Sibelijus: Koncert za violinu op. 47

A. Skrjabin: Poema ekstaze op. 54

K. Debisi: Praznik

S. Prokofjev: Peća i vuk

B. Bartok: Koncert za violu

B. Bartok: Koncer za klavir br. 2

Navedena dela se nalaze u svesci Marka Kranjčevića – Đorđa Tošića: Orkestarske studije za trubu, II sveska („Nota”, Knjaževac, 1979)

TROMBON

Đ. Rosini: Viljem Tel – uvertira A. Borodin: Polovecke igre – iz opere „Knez Igor” P. I. Čajkovski: Uvertira 1812; Frančeska da Rimini A. Dvoržak: Simfonija br. 9 e-mol – Iz novog sveta P. I. Čajkovski: Simfonija br. 4 ef-mol; Simfonija br. 5 ce-mol; Simfonija br. 6 ha-mol

G. Maler: Simfonija br. 3 de-mol B. Smetana: Prodana nevesta – uvertira J. Brams: Simfonija br. 3 Ef-dur op. 90; Simfonija br. 4 e-mol op. 98

A. Brukner: Simfonija br. 9 de-mol A. Toma: Hamlet

R. Wagner: Loengrin – uvodna muzika za II čin; Holanćanin lualica – uvertira

K. Orf: Karmina burana – oratorijum

M. Ravel: – Ga ua18 – koreografska poema M. Ravel: Dafnes i Kloe – balet M. Ravel: Bolero

I. Stravinski: Pulčinel – balet

I. Stravinski: Simfonija psalama

I. Stravinski: Žar ptica – baletska svita

P. Hindemit: Koncertna muzika – za gudače i limene duvače

I. Stravinski: Simfonija 1p S

R. Štraus: Til Ojlenšpigel – simfonijska poema; Tako je govorio Zaratustra – simfonijska poema

Navedena dela se nalaze u svesci Vinka Valečića: Orkestarske studije za trombon, II sveska („Nota”, Knjaževac, 1979)

HORNA

Brukner: Simfonija br. 4; Simfonija br. 7

R. Štraus: Simfonijske poeme „Til Ojlenšpigel” op. 28; „Iz Italije” op. 16; „Don Žuan” op. 20; „Tako je govorio Zaratustra” op. 30; „Život junaka” op. 40

P. I. Čajkovski: Simfonija br. 4; Simfonija br. 5; Simfonija br. 6

K. Debisi: Popodne jednog fauna M. Ravel: Pavana; Bolero G. Maler: Simfonija br. 1; Simfonija br. 5 L. van Betoven: Simfonija br. 1 Ce-dur op. 21; Simfonija br. 2 De-dur op. 36; Simfonija br. 3 Es-dur op. 55 („Eroika”); Simfonija br. 4 Be-dur op. 60; Simfonija br. 5 ce-mol op. 67; Simfonija br. 6 Ef-dur op. 68 („Pastoralna”); Simfonija br. 7 A-dur op. 92; Simfonija br. 8 Ef-dur op. 93; Simfonija br. 9 de-mol op. 125 F. Šubert: Simfonija br. 4 ce-mol („Tragična”); Simfonija br. 5 Be-dur; Simfonija br. 7 Ce-dur; Simfonija br 8 ha-mol („Nedovršena”)

F. Šubert: Oktet Ef-dur op. 166

TUBA

Po izboru nastavnika

UDARALJKE

Doboš–D. Agostini: Priprema za čitanje s lista

Timpani–E. Kene: Timpani etide – izbor za 2, 3 i 4 timpana

Ksilofon – vibrafon – M. Goldenberg: Moderna škola za ksilofon – izbor etida koje odgovaraju zahtevima ovog predmeta

Veigl: Etide za vibrafon

PRIMERI ZA UPOZNAVANJE ORKESTARSKE LITERATURE

Doboš – N. R. Korsakov: Priča o caru Saltanu – I svita D. Šostakovič: Simfonija br. 9; Simfonija br. 10; Simfonija br. 11

Prokofjev: Romeo i Julija – Maske i Tibaltova smrt

Timpani – P. I. Čajkovski: Simfonija br. 5; Simfonija br. 6 A. Dvoržak: Simfonija br. 4 (br. 8)

B. Smetana: Prodana nevesta – uvertira E. Elgar: Varijacije br. 7

F. B. Mendelson: Simfonija br. 4 – Italijanska; Simfonija br. 5 – Reformatorska
 J. Sibelijus: Koncert za violinu
 R. Štraus: Don Žuan – simfonijska poema; Elektra – opera G. Maler: Simfonija br. 6; Simfonija br. 7; Simfonija br. 9 X. Berlioz: Karneval – uvertira; Harold u Italiji D. Šostakovič: Simfonija br. 5; Simfonija br. 8; Simfonija br. 9
 R. Vagner: Rienci – opera; Holandanin lualica – uvertire I, II, III čina
 Ksilofon – D. Šostakovič: Simfonija br. 14; Simfonija br. 15; Zlatno doba – polka iz baletske svite; Koncert za violinu br. 1; Koncert za čelo br. 2
 C. Geršvin: Amerikanac u Parizu
 P. Konjović: Koštana – simfonijski triptihon
 Veliki bubanj i čineli – M. Musorgski: Noć na golom brdu
 P. I. Čajkovski: Simfonija br. 4
 Tamburina (daire, def) –
 P. Konjović: Koštana – simfonijski triptihon A. Dvoržak: Karneval – uvertira Triangl –
 S. Prokofjev: Romeo i Julija – Maske iz svite
 Kastanjete (koncertne, ručne i ručne sa drškom) – M. Glinka: No1a Agadopega – Španska uvertira br. 2 R. Vagner: Tanhojzer – deo iz opere Praporci – K. Orf: Karmina burana – br. 8
 Zvončići–S. Prokofjev: Skitska svita
 L. Delib: Kopelija – igra iz baleta
 K. Sen–Sans: Samson i Dalila – svita iz opere
 R. Vagner: Zigfrid – III čin
 F. List: Mađarska rapsodija br. 2
 P. Dika: Čarobnjakov učenik
 SOLO PEVANJE

Vežbe iz vokaliza: Kankone op. 9, Abt, Litgen, Aprile, Mirzojeva, Rosini i dr
 Kompozicije starih majstora, romantičara, jugoslovenskih kompozitora, slovenskih kompozitora (Hendl, Martini, Skarlati, Marčelo, Šubert, Mendelson, List, Binički, Marinković, Milojević, Rahmanjinov, Čajkovski i dr.)

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

- a) 8 etida;
- b) 12 kompozicija različitog sadržaja, oblika i karaktera;
- v) dve kompozicije predviđene programom za kamerno muziciranje;
- g) dve kompozicije za orkestar – hor.

NAČIN OSTVARIVANJA PROGRAMA (UPUTSTVO)

Predmet čitanje s lista povezan je sa glavnim predmetom, predmetom kamerna muzika i predmetom orkestar šta i treba imati u vidu prilikom ostvarivanja plana i programa. Nesumnjivo je da je ovaj predmet povezan i sa drugim muzičkim disciplinama: solfedo, teorija muzike, harmonija, kontrapunkt, muzički oblici i istorije muzike.

Nastavu izvoditi individualno ili u parovima kako bi efekat obuke bio što je moguće veći. Znanja stečena na časovima ovog predmeta treba da omoguće učeniku njihovu najširu primenu u praksi.

Nastavu čitanja s lista treba započeti najjednostavnijim vežbama, etidama ili kompozicijama, koje se rade u nižim razredima osnovne muzičke škole. Najvažnije je insistirati na kontinuiranom kretanju kroz tekst – bez prekida ili zadržavanja. Ritam mora biti izveden bez greške, puls ujednačen – u onom tempu u kome se mogu izvesti prethodni zahtevi. Pogrešno odsvirane note mogu se tolerisati i zbog njih ne treba prekidati čitanje; pre sviranja treba pregledati tekst (predznaci). Kada se kod učenika učvrsti sposobnost neprekidnog kretanja kroz kom– poziciju i potpuno pravilnog ritmiziranja, mogu mu se postavljati detaljniji zahtevi u vezi sa tempom, i sa kompletnim muzičkim izražavanjem – fraziranje, dinamika, artikulacija, boja....

Postepeno širiti opseg čitanog teksta. Nastava podrazumeva uputstva za vežbanje, ukazivanje na određenu problematiku sa kojom se srećemo u muzičkoj literaturi i, svakako, kako je rešiti i prevazići. Praksa treba da omogući učeniku njegov nesmetan rad nad kompozicijama kod kuće, na času, na repetacijama orkestra i kamernih ansambala. Kroz četiri godine obuke na ovom

predmetu tehnika „prima vista” treba da bude rutinska i uobičajena stvar kao sastavni i neodvojivi deo kulture učenika sa srednjim obrazovanjem.

GUDAČKI INSTRUMENTI

CILJEVI

Permanentan rad na usavršavanju memorije i muzičkog sluha.
Razvijanje instrumentalne tehnike kroz muziku kao sredstva muzičkog izraza.
Razvijanje i usavršavanje veštine muzičkog načina razmišljanja.
Razvijanje sposobnosti za koncertnu delatnost kao i smisao za zajedničko muziciranje.
Razvijanje afiniteta prema improvizaciji, kao jednom od načina razvoja muzičkog mišljenja.
Pripremanje učenika za profesionalnu delatnost.

ZADACI

Pronalaženje i planiranje pedagoških postupaka pomoću kojih će se optimalno podsticati razvoj individualnih kvaliteta učenika.
Usavršavanje memorije i muzičkog sluha.
Upoznavanje učenika sa stilovima svih muzičkih razdoblja.
Negovanje kulture izvođačkih pokreta.
Osposobljavanje učenika za dalje školovanje i permanentno usavršavanje.
Osposobljavanje za samostalno kreiranje interpretacije dela različitih stilova.

VIOLINA

I RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

VEŽBE I STUDIJE SKALA Šradik: Vežbe za levu ruku Šradik: Vežbe za desnu ruku Ševčik: op. 1, 2, 8 i 9 Grigorijan: Skale i arpeđa K. Fleš: Sistem skala M. Ivanović: Sistematske studije skala Studije promene pozicija i dvoglasa.

ETIDE

Krojcer: 42 etide Mazas: Etide op. 36 , Fiorilo: 36 etida Dont: op. 37

Zbirke ruskih autora i druge zbirke po izboru nastavnika koje odgovaraju mogućnostima učenika

DELA VELIKE FORME

Vivaldi: Koncerti ge-mol, Ge-dur, A-dur, De-dur II i III stav Albinoni: Koncert A-dur

Nardini: Koncert a-mol J. S. Bah: Koncert a-mol J. Hajdn: Koncert Ge-dur Vioti: Koncert br. 20 i 22 G. F. Hendl: Sonate Koreli: Sonate Krojcer: Koncerti br. 13 i 19

A. Mocart: Koncert De-dur , Rode: Koncert br. 6, 7, 8 i drugi

DELA MALE FORME

M. Ivanović: Festival melodija I i III sveska M. Ivanović: Jugoslovenski repertoar M. Ivanović: Od pretklasike do moderne, II sveska

Rimski–Korsakov: Pesma indijskog gosta D. Šostakovič: Romansa

L. van Betoven: Kontradansa i Menuet

Veračini: Largo

K. V. Gluk: Melodija

A. Vivaldi: Intermeco

J. Hajdn: Menuet De-dur

Daken: Kukavica

A. Koreli: Allegro

Mateson: Arija

Ž. F. Ramo: Gavota sa varijacijama Fioko: Allegro

F. Šubert: Pčelica i druga dela po izboru nastavnika

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA:

a) Studije promene pozicija i dvoglasa;

b) pet durskih, istoimenih molskih i hromatskih skala sa razloženim trozvucima i četvorozvucima;

v) 10 etida;

g) dva dela velike forme: jedan koncert i jedna predklasična ili klasična sonata;

d) četiri male forme – komada.

ISPITNI PROGRAM

Durska i istoimena molska skala – prema tonalitetu jedne od kompozicija iz ispitnog programa sa razloženim akordima i dvoglasima, terce, sekste, oktave (skale treba svirati sa potezima iz grupe ležećih, bacanih, skaćućih i kombinovanih);

Dve etide od kojih jedna Krojcerova (od broja 5);

Koncert I ili II i III stav, ili cela sonata;

Jedno delo male forme (bira se prema učenikovim sklonostima) – tehničke teškoće nisu odlučujuće.

ISPITNI PROGRAM SE IZVODI NAPAMET

II RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

VEŽBE I STUDIJE SKALA

Šradik: Vežbe za levu ruku Šradik: Vežbe za desnu ruku Ševčik: op. 1 (I i II sveska), op. 8 i op. 9 Grosman: Vežbe za levu ruku Grigorijan: Skale i arpeđa M. Ivanović: Sistematske studije skala Studije promena pozicija i dvoglasa

ETIDE

Krojcer: 42 etide Rode: 24 kaprisa op. 22 Kamponjeli: Etide Fiorilo: 36 etida

Zbirke ruskih autora i druge zbirke po izboru

DELA VELIKE FORME

J. S. Bah: Koncert a-mol i ge-mol J. S. Bah: Četiri invencije

Vivaldi: Sonata De-dur Vioti: Koncerti br. 22 i 24 Vitali: Čakona

G. F. Hendl: Sonate Koreli: La Folia

A. Mocart: Koncerti De-dur i Ge-dur Kabalevski: Omladinski koncert
G. F. Teleman: Dvanaest fantazija za violinu solo – izbor Rode: Koncerti J. Hajdn: Sonate
I druga dela odgovarajuće težine po izboru nastavnika

DELA MALE FORME

M. Ivanović: Jugoslovenski repertoar M. Ivanović: Festival melodija
M. Ivanović: Od pretklasike do moderne, II i III sveska Zlatne stepenice, III sveska
P. I. Čajkovski: Barkarola, Jesenja pema, Pisma bez reči
A. Hačaturjan: Nokturno
Vjenjavski: Legenda, Mazurka, Poljska pesma
Veračini: Largo
J. Hajdn: Kapričo
Daken: Kukavica
Dvoržak–Vilhelm: Humoreska Deplan: Intrada
F. Mendelson–Krajsler: Pisma bez reči
A. Mocart: Menuet De-dur Paradiz: Sicilijana Fioko: Alegro
Franker–Krajsler: Sičilijana i Rigodon
Druga dela odgovarajuće težine po izboru nastavnika

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

- a) Studije promena pozicija i dvoglasa;
- b) osam durski, istoimenih moltskih i hromatskih skala sa razloženim trozvucima i četvorozvucima koje nisu obrađivane u I razredu;
- v) 10 etida;
- g) dva dela velike forme: jedan koncert i jedna klasična sonata (preporučuju se dva stava iz jedne od Telemanovih fantazija za solo violinu kao priprema za izvođenje Bahovih partita i sonata za violinu solo);
- đ) četiri dela male forme – komada.

ISPITNI PROGRAM

Durska i istoimena moltska skala, prema tonalitetu jedne od kompozicija iz ispitnog programa, sa razloženim akordima i dvoglasima; terce, sekste, oktave – skale treba izvoditi sa potezima iz grupe ležećih, bacanih, skaćućih i kombinovanih;
Dve etide od kojih jedna Krojcerova (od broja 10);
Koncert I ili II i III stav ili cela sonata;
Jedno delo male forme izabrano prema sklonostima učenika – tehničke teškoće nisu odlučujuće.
ISPITNI PROGRAM SE IZVODI NAPAMET

III RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

VEŽVE I STUDIJE SKALA Šradik: Vežbe za levu ruku Šradik: Vežbe za desnu ruku

Grosman: Vežbe za levu ruku

Ševčik: op. 1 III i IV sveska Griegorijan: Skale i arpeđa

K. Fleš: Sistem skala

E. Giljems: Svakodnevne vežbe violinista (24 skale) Studija promene pozicija i dvohvata

Pripreme vežbe za prstoredne oktave i decime

ETIDE

Krojcer: 42 etide Dankla: Etide op. 73 Roveli: Etide Rode: 24 kaprisa op. 22 Druge zbirke etida po izboru

DELA VELIKE FORME

J. S. Bah: Koncerti E-dur i de-mol

Vivaldi: teži koncerti Lekler: Koncert de-mol

J. Hajdn: Koncert Ce-dur

A. Mocart: Koncert Ge-dur, A-dur, Be-dur Pergolezi: Koncert Be-dur

Špor: Koncert br. 7, 8, 9 i 11

Vioti: Koncert br. 22

Rakov: Končertino

Kabalevski: Omladinski koncert

J. S. Bah: stavovi iz sonata i partita za violinu solo

G. F. Hendl: Sonata

Lokateli: Sonata ge-mol

Lekler: Sonata De-dur

F. Šubert: Sonatina De-dur

DELA MALE FORME

V. A. Mocart: Rondo Be-dur i Ge-dur V. A. Mocart: Menuet P. Sarasate: Romansa Andaluzna P. Sarasate: Španska igra Ris: Cerpetum mobile N. Rimski Korsakov: Bumbarov let Granados–Krajsler: Španska igra Vjenjavski: Legenda Vjenjavski: Mazurka Dušan Radić: Pisma i igra Josip Slavenski: Jugoslovenska pjesma i igra Kosta Manojlović: Igra udovica Vasilije Mokranjac: Stara pjesma i igra Druga dela po izboru nastavnika koja odgovaraju mogućnostima učenika

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

a) Studije promene pozicija i dvohvata;

b) pripremne vežbe za prstoredne oktave i decime;

v) osam durskih, istoimenih moltskih i hromatskih skala sa razloženim trozvucima i četvorozvucima, koje nisu obrađivane u prethodnim razredima – do četiri povisilice i četiri snizilice, koje se češće pojavljuju u literaturi, treba stalno usavršavati;

g) 10 etida;

d) dva dela velike forme: jedan koncert i jedna sonata;

đ) dva lakša stava iz partita J. S. Baha;

e) četiri dela male forme.

ISPITNI PROGRAM

Durska i istoimena moltska skala – prema tonalitetu jedne od kompozicija iz ispitnog programa – sa razloženim akordima i dvoglasima; skalu treba izvoditi sa potezima iz grupe ležećih, bacanih, skaćućih i kombinovanih;

Dve etide od kojih jedna Krojcerova u dvozvucima;

Jedan stav is partita J. S. Baha za solo violinu;

Koncert I ili II i III stav;

Delo male forme odabrano prema sklonostima učenika.

ISPITNI PROGRAM SE IZVODI NAPAMET

IV RAZRED

(3 časa nedeljno, 99 časova godišnje)

VEŽBE I STUDIJE SKALA Šradik: Vežbe za levu ruku Šradik: Vežbe za desnu ruku O. Ševčik: op. 1 III i IV sveska, op. 3 Grosman: Vežbe za levu ruku Grigorijan: Skale i arpeđa K. Fleš: Sistem skala

E. Giljems: Svakodnevne vežbe za violiniste Studije promene pozicija i dvohvati Prstoredne oktave i decime

ETIDE

Krojcer: 42 etide Dankla: Etide op. 73 Rode: 24 kaprisa op. 22 Dont op. 35

DELA VELIKE FORME

J. S. Bah: Koncert E-dur Lekler: Koncert de-mol J. Hajdn: Koncert Ce-dur

V. A. Mocart: Koncert Ge-dur, A-dur, De-dur, Be-dur

Bruh: Koncert ge-mol

F. Mendelson: Koncert e-mol

Vjenjavski: Koncert de-mol

Lalo: Španska simfonija

A. Hačaturjan: Koncert

Ivo Mane Jarnović: Koncert De-dur

Petar Stojanović: Koncerti
Stevan Hristić: Fantazija za violinu i orkestar
J. S. Bah: Sonate i partite za violinu solo
Koreli–Leonar: La folija
Vitali: Čakona
Veračini: Sonate e-mol i ha-mol F. Šubert: Sonatine
Dvoržak: Sonatine Vasilije Mokranjac: Sonata Josip Slavenski: Slavenska sonata
DELA MALE FORME
J. S. Bah: Arija na ge žici – iz Svite br. 3
A. Mocart: Rondo Ge-dur, Be-dur, Ce-dur Lekler: Tamburen
Tartini–Krajsler: Varijacije na temu Korelija Punjani–Krajsler: Preludijum i Alegro Franken–
Krajsler: Sičilijana i Rigodon Ris: Perpetum mobile P. I. Čajkovski: Melodija P. I. Čajkovski:
Razmišljanje
Prokofjev: Pet melodija B. Bartok: Maćarski napevi
Fran Lotka: Žetelačka i Slepčaka
Lucijan Marija Škerjanc: Romantični intermecc
Dušan Radić: Pisma i igra
Josip Slavenski: Jugoslovenska pjesma i igra
Miloje Milojević: Srpska igra
Vasilije Mokranjac: Stara pjesma i igra
Živorad Grbić: Nevestina pjesma i kolo
Druga dela po izboru nastavnika a koja odgovaraju učeniku
OBAVEZNI MINIMUM GRADIVA

- a) Studije promena pozicija i dvohvata;
- b) prstoredne oktave i decime;
- v) durske i molske skale kroz četiri oktave – Ge, A, Be – u tonalitetima koji se češće pojavljuju do četiri povisilice i če– tiri snizilice i dalje usavršavati;
- g) osam etida;
- d) dva dela velike forme: koncert i sonata;
- ć) dva stava iz partite ili sonate J. S. Baha za violinu solo;
- e) četiri dela male forme.

ISPITNI PROGRAM

Dve etide sa različitom problematikom;
Dva stava iz partite ili sonate J. S. Baha za violinu solo;
Koncert – ceo;
Virtuozni komad;
Jedno delo domaćeg autora.

ISPITNI PROGRAM SE IZVODI NAPAMET Skale se ne sviraju kao ispitni zahtev ali se preporučuje provera znanja iz skala u toku školske godine.

VIOLA

I RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

Najjednostavnije durske i molske skale sa kvintakordima u svim obrtajima sa upotrebom poteza: detaše, legato, martele i spikato. Iste skale svirati i u dvojn timer notama: terce, sekste, oktave.

TEHNIČKE VEŽVE

O. Ševčik: op. 1. sveska I i II O. Ševčik: op. 8 i 9

Šradik: Škola violske tehnike, sveska I (Pageles, New York Citi. International music company)

A. Neinski: Vežbe u dvojn timer notama za violu, sveska I (Sofija, Nauka i iskustvo, 1956)

A. Neinski: Vežbe u dvojn timer notama za violu, sveska II (Sofija, Nauka i iskustvo, 1960)

A. Vaksman: Vežbe i skale u dvojn timer notama za violu (Moskva, „Muzika”, 1957)

K. Fleš: Sistem skala

ETIDE

Hrestomatija za violu (Moskva, „Muzika”, 1990) Izabrane etide za violu (M. Rejtih, izdavač Moskva, „Muzika”, 1962)

T. Orsag: Škola za violu (saradnici: Temešvari i P. Lukač, Budimpešta)

E. Kajzer: op. 55. F. Mazas: op. 36. Sveska I R. Krojcer: Sveska I

K. Moravec: Izabrane etide i studije (Prag)

Etide za osnovno učenje viole (Moskva, „Muzika”, 1965)

Bruni: Škola za violu

SONATE

G. F. Teleman: Sonate a-mol

X. Ekle: Sonata Ge-mol (obrada P. Klengel, „Peters”, Lajpcig)

KONCERTI

G. F. Teleman: Koncert Ge-dur (PVM, Krakov)

Handoškin: Koncert (Moskva, „Muzika”)

Vanhal: Koncert (S. Sigarev, Sofija, „Nauka i iskustvo”, 1957)

KOMADI

Klasični komadi I, II i III sveska (Peters, Lajpcig) Komadi za violu (D. Buzduganov, Sofija, „Nauka i iskustvo”, 1963)

Komadi kompozitora XIX veka (E. Strahov, Moskva, „Muzika”, 1967)

Zbirka pedagoškog repertoara za violu i klavir za više razrede, sveska II (M. Rejtih, Moskva, „Muzika”, 1967) Komadi (Borisovski, Moskva, „Muzika”, 1965) Minijature za violu (T. Gonet, PVM, Krakov) X. Persl: Arije i plesovi (PVM, Krakov) J. Vitols: Komadi za violu i klavir (Riga, 1964) E. L. Urai: Arija antika (Grac) Ž. F. Ramo: Tamburin (M. Rejtih – F. Krajsler) A. Koreli: Alegro (M. Rejtih – F. Krajsler) P. Lokateli: Arija (M. Rejtih – F. Krajsler) O. Zih: Elegija za violu i klavir.

Miletić: Monolog (S. Grgić, Beograd, Album jugoslovenskih kompozitora, 1970)

R. Košić: Andante (S. Grgić, Beograd, Album jugoslovenskih kompozitora, 1970)

R. Kambasković: Bagatela (S. Grgić, Beograd, Album jugoslovenskih kompozitora, 1970)

V. Baronijan: Prelid (S. Grgić, Beograd, Album jugoslovenskih kompozitora, 1970)

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

a) po jedna etida iz svakog dela „Hrestomatije”;

b) tri komada;

v) dva koncerta ili dve sonate.

ISPITNI PROGRAM

Dve durske i istoimene molske skale u svim obrtajima kvintakorda i septakordima u tonalitetima ispitnog programa – durske skale izvoditi još u tercama, sekstama i oktavama – razloženo i zajedno;

Dve etide različitog karaktera, od kojih jedna Krojcerova;

Koncert I ili II ili III stav;

Komad uz pratnju klavira – prvenstveno jugoslovenskih kompozitora.

ISPITNI PROGRAM SE IZVODI NAPAMET

II RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

Trooktavne durske i molske skale sa različitim ritmičkim pokretima i potezima po redosledu u laganom tempu u dvojnim notama – terce, sekste, oktave.

TEHNIČKE VEŽBE

Šradik: Škola violske tehnike (Pageles, New York Citi. International music company)

A. Neinski: Vežbe u dvojnim notama za violu, sveska I (Sofija, „Nauka i iskustvo”, 1958)

A. Neinski: Vežbe u dvojnim notama za violu, sveska II (Sofija, „Nauka i iskustvo”, 1960)

A. Vaksman: Vežbe i skale u dvojnim notama za violu (Moskva, „Muzika”, 1957)

O. Ševčik: op. 8 i 9 K. Fleš: Sistem skala

ETIDE

Hrestomatija (Moskva, „Muzika”, 1990)

Krojcer: II sveska

Rode:

K. Moravec: Izabrane etide (Prag) Bruni: Škola za violu Kompanjoli: op. 22 (Milano, Rikordi)

Fiorilo: Etide

SONATE

Treksler: Sonatine (Brajtkof №. 5815) G. F. Teleman: Sonata a-mol (Peters, Lajpcig) G. F.

Teleman: Šest sonata – Kanon (transkripcija za dve viole prof. Kornelij Meres, Bukurešt,

„EŠliga tig1ka1e”, 1967) X. Ekle: Sonata ge-mol (Paul Klengel, Peters, Lajpcig) Flekton:

Sonata in Ge (Šot, London)

G. F. Hendl: Izabrane sonate (M. Rejtih, Moskva, „Muzika”, 1963)

A. Gedike: Sonata br. 1 (Moskva, „Muzika», 1959)

KONCERTI

G. F. Teleman: Koncert Ge-dur (VPM, Poljska) F. A. Hofmajster: Koncert De-dur L. Firket:

Koncert Handoškin: Koncert

KOMADI

Klasični komadi I, II i III sveska (Peters, Lajpcig) Komadi za violu (D. Bozduganov, Sofija, „Nauka i iskustvo”, 1963)

Zbirka pedagoškog repertoara (M. Rejtih, Moskva, „Muzika”, 1966)

Komadi kompozitora XIX veka (E. Strahov, Moskva, „Muzika”, 1962)
Komadi kompozitora XIX veka (E. Strahov, Moskva, „Muzika”, 1966)
Grudzinski: Minijature (VPM 2523) I. Vitols: Komadi za violu i klavir (Riga, 1964)
I. Lotka – Kalinski: Mala svita (S. Grgić, Beograd, Album jugoslovenskih kompozitora za violu i klavir, 1970)
T. Vidošić: Emprompti (S. Grgić, Beograd, Album jugoslovenskih kompozitora za violu i klavir, 1970)
Ž. Grbić: Nevestina pesma (S. Grgić, Beograd, Album jugoslovenskih kompozitora)

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

- a) po jedna etida iz svakog dela hrestomatije;
- b) dva koncerta ili dve sonate;
- v) četiri komada.

ISPITNI PROGRAM

Durske skale u dvozvucima – terce, sekste, oktave, a molske na način na koji su se u I razredu izvodile durske skale, odnosno prvo razloženo, a zatim zajedno;

Dve etide različitog karaktera, od kojih jedna, po mogućstvu, Krojcerova;

Koncert, sva tri stava;

Komad uz pratnju klavira, prvenstveno jugoslovenskih kompozitora.

ISPITNI PROGRAM SE IZVODI NAPAMET

III RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

Durske i molske skale kroz tri oktave sa razloženim trozvucima i dvozvucima – terce, sekste, oktave.

TEHNIČKE VEŽBE

Primroz: Tehnika pamćenja (Technique de memorie)

K. M. v Veber: Studije dvohvata, lestvica i arpeđa, I i II sveska

Šradik: Škola za tehniku viole

A. Neinski: Vežbe u dvozvucima, I i II sveska

K. Fleš: Sistem lestvica

O. Ševčik: op. 3, 40 varijacija

O. Ševčik: op. 1, sveska III i IV

Štajner: Tehnika viole, I sveska

ETIDE

Hrestomatija (Moskva, „Muzika”, 1990)

Kampanjoli: op. 22, 41 kapris (Rikordi – Milano)

Rode: 24 kapriča op. 22

Dankla: Etide op. 73

Krojcer: 60 studija za violu

Hofmajster: 12 etida br. 329 (Hamburg)

SONATE

K. Stamic: Sonata u Be-duru F. Mendelson: Sonata u Ce-duru Hamer: Sonata br. 2, 3 i 4

Marčelo: Sonate u Ge-duru David: Sonatina Graun: Sonata u Ce-duru A. Koreli: Sonata XII de-mol Nardini: Sonata de-mol Fuks: Sonata de-mol Bunin: Sonata za violu i klavir G. F. Hendl:

Izabrane sonate Gedike: Sonata be. 1

KONCERTI

G. F. Hendl: Koncert ha-mol K. Stamic: Koncert De-dur M. Hajdn: Koncert za violu J. Šubert:

Koncert Gerster: Končertino op. 16 Bek: Koncert G. Benda: Koncert Ef-dur Hofštetner: Koncert Ce-dur

KOMADI

G. F. Teleman: Svita u De-duru P. Hindemit: Meditacija Kalivoda: Nokturna op. 186 F. List: Zaboravljena romansa

M. Glinka: Mazurka Tanjejev: List iz albuma op. 33 A. Ljadov: Prelid op. 11 br. 1. I.
Stravinski: Pastoral D. Šostakovič: Adado Špik: 5 slika za violu i klavir
Devčić: Mikromelodija Alberto Marković: Muzika za violu Čekini–M. Miletić: Madrigal za violu i gitaru

S. Grgić: Kompozicije jugoslovenskih autora za violu i klavir, sveska I i II

A. Lvov: 24 kaprisa (Moskva, „Muzika”, 1990)

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

a) po jedna etida iz svakog dela hrestomatije;

b) dva koncerta ili dve sonate;

v) četiri komada različita po karakteru.

ISPITNI PROGRAM

Dve durske i istoimene molske skale kroz tri oktave sa razloženim akordima (po Flešu); svirati u dvojnim notama: terce, sekste, oktave;

Dve etide različitog karaktera, jedna obavezno Krojcerova;

Koncert, sva tri stava;

Komad, prvenstveno jugoslovenskih autora, uz pratnju klavira.

ISPITNI PROGRAM SE IZVODI NAPAMET

IV RAZRED

(3 časa nedeljno, 99 časova godišnje)

Poznavanje svih skala u svim vidovima njihovih izvođenja.

TEHNIČKE VEŽBE

Primroz: Tehnika pamćenja (Technique de memorie) Berber: Studije dvohvata, lestvica i arpeđa,

I i II sveska Šradik: Škola za tehniku viole A. Neinski: Vežbe u dvozvucima, I i II sveska K.

Fleš: Sistem lestvica O. Ševčik: op. 3, 40 varijacija O. Ševčik: op. 1, sveska III i IV Štajner:

Tehnika viole, I sveska

ETIDE

Hrestomatija (Moskva, „Muzika”, 1990) Dankla: Etide op. 73 Rode: 24 kaprisa op. 22 Palaško:

Rode: Koncertna etida Krojcer: 60 studija za violu (nastavak) Ankoleti: 12 studija op. 125

Hofmajster: 12 etida br 329 (Hamburg)

SONATE

J. Brams: Sonata op. 120/1

P. Hindemit: Sonata za violu solo, op. 25/1

P. Hindemit: Sonata op. 11/4

Honeger: Sonata

F. Mendelson: Sonata u Ce-duru

K. Štamic: Sonata u Be-duru

L. Bokerini: Sonata de-mol

Valentini: Sonata E-dur

Ristić: Sonata za violu

Vlado Milošević: Sonata za violu

Boris Papandopulo: Sonata za violu

Krejči: Sonata cis-mol, op. 57

D. Šostakovič: Sonata za violu i klavir op. 147

KONCERTI

David: Koncert za violu Glazunov: Koncert

J. Hajdn: Koncert De-dur (transkripcija) J. Kr. Bah: Konvert Ce-mol J. S. Bah: Koncert E-dur (transkripcija) Domžalicki: Koncert za violu i klavir

Miletić: Koncert za violu i orkestar Stojanović: Koncert za violu Šulek: Koncert za violu

KOMADI

K. M. Veber: Andante i Rondo ungareze P. Hondemit: Žalobna muzika Bruh: Romansa u Ef, op. 85 David: Komad za violu Bah–Kodalj: Fantazija hromatika J. Hajdn: Menuet

Domžalicki: Pet bagatela za violu i klavir op. 41 Miroslav Miletić: Rapsodija za violu i klavir
Primož Ramovš: Skice za violu i klavir Primož Ramovš: Nokturno za violu i klavir F. Lotka–
Kalinski: Sljepačka (Red. L. Miranov) S. Grgić: Kompozicije jugoslovenskih autora za violu i
klavir, I i II sveska

A. Lvov: 24 kaprisa (Moskva, „Muzika”, 1990)

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

- a) po jedna etida iz svakog dela hrestomatije;
- b) glisanda i flažoleti;
- v) čitanje sa lista kamernih i orkestarskih dela, kao i sola iz istih;
- g) dva stava iz svita ili sonata J. S. Baha;
- d) dva koncerta;
- đ) četiri komada različita po karakteru.

ISPITNI PROGRAM

Dve etide različitog karaktera – jedna, po mogućstvu, u dvozvucima;

Bah – dva stava iz sonate ili partite;

Koncert – sva tri stava;

Dva primera iz orkestarske literature;

Komad uz pratnju klavira – prvenstveno jugoslovenskih autora.

ISPITNI PROGRAM SE IZVODI NAPAMET

VIOLONČELO

I RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

SKALE

S. Kaljanov: Tehnika violončela

M. Simić: Skale sa pomoćnim tonovima i trozvucima

TEHNIČKE VEŽVE

R. Mac: Uvod u sviranje na palčaniku R. Mac: Položaj i prelazi Kosman: Triler vežbe Fejar:
Tehničke vežbe, II sveska

ETIDE

Li: 40 etida op. 31 Kumer: Etide Docauer: Etide II Dipor: Etide Merk: Etide R. Mac: 30 etida I.
Poparić: Etide

KOMADI

J. S. Bah: Arioza D. Poper: Gavota 2. Vasilije Mokranjac: Stara pesma P. I. Čajkovski:
Nokturno Gopar: Uspavanka

DELA VELIKE FORME

J. Klengel: Končerto Ce-dur G. Golterman: Končerto br. 1 A. Vivaldi: Koncert De-dur op. 3 br.
9 J. B. Breval: Končertino Ef-dur

Đ. Tartini: Koncert De-dur P. Boni: Largo

J. S. Bah: I svita Ge-dur – 3 stava J. B. Samartini: Sonata Ge-dur G. F. Hendl: Sonata ge-mol
Vivaldi: Sonata za violončelo B. Marčelo: Sonata Ce-dur

Druga dela iz svetske i domaće literature odgovarajućeg tehničkog nivoa

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

a) Osam durskih i molskih skala sa trozvucima, različitim potezima i ritmičkim varijacijama,
preko četiri oktave;

b) osam etida;

v) tri komada;

g) dva dela velike forme.

ISPITNI PROGRAM

Jedna skala sa potezima i trozvukom – po izboru komisije;

Jedna etida različitog tipa tehnike;

J. S. Bah: jedan stav iz I svite

Prvi stav iz jednog od navedenih koncerata

ISPITNI PROGRAM SE IZVODI NAPAMET

II RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

SKALE

S. Kaljanov: Tehnika violončela

TEHNIČKE VEŽBE

R. Mac: Uvod u sviranje na palčaniku R. Mac: Položaji i prelazi Kosman: Triler vežbe Fejar: Tehničke vežbe III sveska

ETIDE

Li: 40 etida Merk: Etide Dipor: Etide I. Poparić: Etide R. Mac: 30 etida Gricmaher: Etide, I sveska M. Simić: 40 etida Docauer: Etide III sveska

KOMADI

Sen Sans: Labud M. Papalis: Sicilijana Rahmanjinov: Serenada M. Milojević: Legenda o Jefimiji F. Kupren: Pastoral L. Bokerini: Menuet

DELA VELIKE FORME

Romberg: Koncert De-dur

A. Mocart: Koncert za fagot – prerada za violončelo A. Vivaldi: Koncert a-mol

J. Kr. Bah: Koncert ce-mol J. Hajdn: Koncert De-dur – mali J. S. Bah: Svita A. Vivaldi: Sonate

A. Koreli: Sonate Đ. Čeveto: Sonate L. Bokerini: Sonata Ce-dur

Druga dela svetske i domaće literature odgovarajućeg tehničkog nivoa

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

a) osam durskih i molskih skala sa trozvucima, različitim potezima i ritmičkim varijacijama preko četiri oktave;

b) osam etida;

v) četiri komada;

g) tri dela velike forme.

ISPITNI PROGRAM

Jedna skala sa potezima i trozvukom – po izboru;

Jedna etida različitog tipa tehnike – po izboru;

J. S. Bah: dva stava iz I svite;

Prvi stav iz jednog od navedenih koncerata;

ISPITNI PROGRAM SE IZVODI NAPAMET

III RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

SKALE

Durske i molske skale kroz četiri oktave, terce, sekste i oktave; kroz tri oktave sa različitim potezima.

TEHNIČKE VEŽBE

Kosman: Triler vežbe Fejar: Tehničke vežbe

ETIDE

Gricmaher: I sveska Merk: Etide Dipor: Etide Docauer: Etide I. Poparić: Etide

KOMADI

Granados: Intermeco Glazunov: Pisma trubadura Petar Konjović: Hajdučka Dejan Despić: Sičilijana, David Poper: Mazurka

I. Poparić: Kompozicije za ansamble violončela (broj 4, 5, 6 i 8)

SONATE

L. Bokerini: Sonata Ge-dur Ariosti: Sonata e-mol Ke d'Erveloa: Svita Ekler: Sonata ge-mol

KONCERTI

Golterman: Koncert a-mol i ha-mol Davidov: Koncert br. 1 Rombert: Koncert e-mol br. 4 A. Vivaldi: Koncert a-mol Leo: Koncert

SVITE

J. S. Bah: Svita br. 2

Koristiti i druga dela odgovarajućeg tehničkog nivoa

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

a) Tri durske i tri molske skale u tercama, sekstama i oktava – vama prevezano bez štrihova;

b) šest etida;

- v) četiri komada;
- g) Bahova svita;
- d) sonata i koncert.

ISPITNI PROGRAM

Jedna skala sa tercama, sekstama i oktavama;

Jedna etida;

Dva stava iz svite – obavezno Preludijum;

Cela sonata ili I ili II i III stav koncerta.

ISPITNI PROGRAM SE IZVODI NAPAMET

IV RAZRED

(3 časa nedeljno, 99 časova godišnje)

SKALE

Sve durske i molske skale kroz četiri oktave sa različitim potezima, terce, sekste i oktave kroz tri oktave.

Kosman: Triler vežbe Fejar: Tehničke vežbe

ETIDE

Dipor: Etide

Poper: Etide

Docauer: Etide

Franšom: Kapriča

Pjati: Kapriča – prvi kapričo

Grecmaher: I sveska

I. Poparić: Etide

KOMADI

P. I. Čajkovski: Pisma Fore: Elegija Albeniz: Malagenija K. Sen Sans: Alegro apasionato

Poper: Tarantela

I. Poparić: Kompozicije za ansambke violončela (broj 4, 5, 6 i 8)

SONATE

L. van Betoven: Sonata br. 1 Breval: Sonata Ge-dur Franker: Sonata E-dur L. Bokerini: Sonata A-dur

KONCERTI

Klengel: Koncert de-mol L. Bokerini: Koncert Be-dur K. Sen Sans: Koncert a-mol A. Vivaldi:

Koncert a-mol, PV 35 F. E. Bah: Koncert a-mol

SVITE

J. S. Bah: Svita br. 3

Druga dela odgovarajućeg tehničkog nivoa

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

a) Tri durske i tri molske skale u tercama, sekstama i oktavama;

b) šest etida;

v) pet komada;

g) Bahova svita;

d) koncert.

ISPITNI PROGRAM

Dve etide;

Virtuozni komad;

Kompozicija iz XX veka – po mogućstvu domaćeg kompozitora;

Dva stava iz Bahove svite br. 3 – obavezno Preludijum;

Ceo koncert;

ISPITNI PROGRAM SE IZVODI NAPAMET

KONTRABAS

I RAZRED

(3 časa tedeljno, 105 časova godišnje)

SKALE

Durske i molske skale kroz dve oktave, razloženi trozvuci – osnovni i kombinovani potezi.

LITERATURA Tošev: I deo Madenski: I sveska

ŠKOLE

F. Simandl: IV sveska – melizmi, foršlag, nahšlag, grupeto, mordent, trileri

F. Simandl: V sveska – palčeva pozicija Ludvig Štrajher: Palčeva pozicija Montag: IV sveska (Petrači): Palčeva pozicija

ETIDE

Hrabe: I sveska

I sveska Štorh – Hrabe: I deo (16 etida) Libon: 12 etida

SONATE

I. Gajar: a-mol I. Gajar: e-mol B. Marčelo: Ef-dur A. Koreli: e-mol

KOMADI

Po izboru nastavnika a da su odgovarajuće težine

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

a) pet skala;

b) Simandl – obe sveske ili vežbe drugog autora za odgovarajuće tehničke probleme;

v) L. Štrajher prvih deset strana – ili od drugog autora vežbe slične problematike i obima;

g) 25 etida;

d) dva komada;

đ) jedna sonate.

ISPITNI PROGRAM

Jedna durska ili molska skala kroz dve oktave, razložene terce i trozvuci;

Jedna tehnička vežba;

Jedna etida;

Dva stava sinate (lagani i brzi) ili komad sa klavirom.

ISPITNI PROGRAM SE IZVODI NAPAMET

II RAZRED

(3 časa tedeljno, 105 časova godišnje)

SKALE

Durske i molske skale kroz dve i tri oktave, razložene terce, trozvuci, osnovni i kombinovani potezi.

LITERATURA

Tošev: II deo Madenski: II sveska

ŠKOLE

F. Simandl: VI i VII sveska Ludvig Štrajher: Palčeva pozicija Montag: IV i V sveska (Petrači): Palčeva pozicija

ETIDE

Hrabe: I i II sveska I sveska Štorh – Hrabe: II deo Černi, Krojcer – izbor

SONATE

Fleš, Teleman, Gajar i druge odgovarajuće kompozicije. KOMADI

Po izboru nastavnika a da su odgovarajuće težine

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

a) pet skala;

b) Simandl – VI sveska cela i polovina VII sveske ili vežbe drugog autpra odgovarajućih tehničkih problema;

v) 25 etida;

g) dva komada;

d) jedna sonate.

ISPITNI PROGRAM

Jedna durska ili molska skala kroz tri oktave, razložene terce i trozvuci;

Jedna tehnička vežba;

Jedna etida;

Cela sonata ili dva stava sonate i komad sa klavirom.

ISPITNI PROGRAM SE IZVODI NAPAMET

III RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

SKALE

Durske i molske skale kroz tri oktave, terce, dvohvati, arpeđa.

LITERATURA

Tošev: III deo Madenski: II sveska

ŠKOLE

F. Simandl: VII i VIII sveska

Štrajher, Montag, (Petraki): Nastavak palčeve pozicije

ETIDE

Hrabe: II sveska F. Simandl – Gradus: I deo Černi, Krojcer, Nani – izbor

SONATE

Fleš, Teleman, Ekler i druge odgovarajuće kompozicije.

KONCERTI

Šperger, Porpora, Hofmajster, Pihl, Kapuči

KOMADI

Po izboru nastavnika a da su odgovarajuće težine

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

a) pet skala;

b) Simandl – VII do kraja i VIII sveske – flažoleti ili vežbe drugog autpra odgovarajućih tehničkih problema;

v) 25 etida;

g) dva komada;

d) jedna sonate;

ć) jedan koncert.

ISPITNI PROGRAM

Jedna durska ili molska skala, razložene terce, trozvuci;

Jedna etida;

Jedan komad sa klavirom;

Jedan koncert – ceo.

ISPITNI PROGRAM SE IZVODI NAPAMET

IV RAZRED
(3 časa nedeljno, 99 časova godišnje)

SKALE

Durske i molske skale, terce, dvohvati, arpeća.

LITERATURA

Tošev: IV deo Madenski: II sveska

ŠKOLE

F. Simandl: VIII sveska

Štrajher, Montag, (Petraki): Nastavak palčeve pozicije

ETIDE

F. Simandl – Gradus: II deo Štorh – Hrade: II sveska (koncertne etide) J. Novosel: 6 kaprisa za kontrabas Černi, Krojcer, Nani – izbor

SONATE

A. Vivaldi: e-mol G. F. Hendl: ge-mol Farkaš

SVITE

Bah, Friba KONCERTI

Vanhal, Dragoneti, Dittersdorf KOMADI

Po izboru nastavnika a da su odgovarajuće težine

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

- a) pet skala;
- b) Simandl – VIII do kraja ili vežbe drugog autpra odgovarajućih tehničkih problema;
- v) 10 etida;
- g) jedan kapris;
- d) dva komada;
- ć) jedna sonate;
- e) dva stava svite;
- ž) jedan koncert.

ISPITNI PROGRAM

Jedna koncertna etida;

Dva stava svite;

Jedan komad sa klavirom;

Jedan koncert – ceo.

ISPITNI PROGRAM SE IZVODI NAPAMET

NAČIN OSTVARIVANjA PROGRAMA GUDAČKIH
INSTRUMENATA

Sadržaj programa u nastavi gudačkih instrumenata obezbeđuje nastavak i nadgradnju edukacije učenika u njegovom osposobljavanju za uključenje u profesionalnu delatnost a takođe i za dalji nastavak školovanja.

Programi obuhvataju različita stilska razdoblja i obezbeđuju mogućnost sistematičnog i postupnog savladavanja instrumentalno-izvođačkih i kreativnih zahteva, u skladu sa principom jedinstva razvoja muzičkih i tehničkih komponenti kod učenika.

Izbor dela iz literature treba shvatiti samo kao podsetnik koji ni u kom slučaju ne može biti potpun. Sonate, koncerti i kompozicije različitih stilova predstavljaju područje širih i raznovrsnih muzičko-tehničkih i umetničkih zadataka koji teško podležu formalističkom svrstavanju u određeni razred.

Pedagog mora da sagleda u potpunosti ličnost učenika sa kojim radi, njegove psihofizičke sposobnosti, i da mu pomogne pri profesionalnom opredeljenju i usmeravanju. On planira i individualni program za svakog učenika vodeći računa o postupnosti u povećavanju zahteva i harmoničnom razvoju učenikovih instrumentalnih i muzičkih sposobnosti.

Poseban deo u nastavi, danas veoma važan, su pripreme učenika za takmičenja. Ona mogu biti veoma korisna kao podsticaj u radu, kao motiv za veći broj odgovornih javnih nastupa i, naročito zbog izuzetno koncentrisanog usmerenog rada sa talentovanim učenicima. Tako će i repertoar u pojedinim slučajevima biti usmeren prema zahtevima na određenom takmičenju. To ipak ne bi trebalo da donese prevelika odstupanja u pogledu predenog godišnjeg programa, jer je prelaženje što većeg repertoara u ovim godinama od suštinske važnosti za svakog budućeg mladog izvođača.

Predložena literatura je i putokaz za pripravnike u pogledu izbora programa. Spisak odabranih kompozicija ne isključuje iz rada ostala slična dela i drugih autora koji svojim kvalitetima i zahtevima uspešno doprinose profesionalnoj edukaciji učenika.

Izbor i obim programa sačinjen je za prosečno obdarene, profesionalno usmerene učenike. Izuzetno talentovanim, zahteve treba povećati.

U prvoj godini školovanja, nastavnik treba da proveri kvalitet i vrstu prethodnog razvoja učenika, odnosno prisutnost organskog spoja kreativnih i tehničko-izvođačkih komponenti. U tom smislu treba pre svega proveriti nivo školovanosti muzičkog sluha (sposobnost percepcije i apercepcije zvuka) koji mora da vodi i organizuje izvođačke pokrete. Posle prve i druge godine učenik treba da poseduje visok nivo sposobnosti formiranja jasnih zvučnih predstava kako bi u samostalnom radu mogao da razvija i usavršava psihomotornu relaciju koja ide od doživljaja zvuka prema pokretu, odnosno od predstave prema njenoj realizaciji. Ovakva tipologija psihomotorne aktivnosti treba da bude prisutna kako u formiranju tehničko-izvođačkih navika tako i u savladavanju umetničke literature.

CILJ

Permanentan rad na usavršavanju memorije i muzičkog sluha.
Razvijanje instrumentalne tehnike kroz muziku kao sredstva muzičkog izraza.
Razvijanje i usavršavanje veštine muzičkog načina razmišljanja.
Razvijanje sposobnosti za koncertnu delatnost kao i smisao za zajedničko muziciranje.
Razvijanje afiniteta prema improvizaciji, kao jednom od načina razvoja muzičkog mišljenja.
Pripremanje učenika za profesionalnu delatnost.

ZADACI

- Proširivanje znanja o muzici za gitaru i lautu kroz razne epohe.
- Razvijanje profesionalnog pristupa izučavanju i radu na muzičkim delima.
- Osposobljavanje za samostalni rad na kompoziciji i samostalno kreiranje interpretacije.
- Razvijanje tehničkih sposobnosti učenika kroz rad na skalama, akordima i specifičnim tehničkim vežbama.
- Podsticanje i razvijanje sposobnosti za koncertnu delatnost.
- Pronalaženje i razvoj individualnih kvaliteta učenika.
- Upoznavanje sa značajnim delima, kompozitorima i izvođačima koristeći dostupne snimke.
- Usmeravanje učenika prema profesionalnoj delatnosti.

I RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

SKALE

Dijatomske durske i molske skale kroz tri oktave; hromatska skala kroz tri oktave; terce, sekste, oktave, decime, razlaganje trozvuka i četvorozvuka; kadence u sva tri položaja.

Skale i odgovarajuće intervale i vežbe vežbati počev od vrlo sporih tempa u legatu i stakatu, koristeći različite prstorede desne ruke i ritmičke varijante ().

ŠKOLE I ETIDE

J. Jovičić: Škola za gitaru II, III, IV i V deo

E. Puhol: Escuela rotonada

A. Karlevaro: Cuadernos no. 1, 2, 3, 4

M. Karkasi: Etide op. 60 – broj 1, 2, 3, 6, 7, 11, 12, 14, 19

F. Sor – A. Segovia: 20 etida – broj 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 13, 15

N. Koste: Etide op. 38

M. Đulijani: Etide op. 48

D. Aguado: Etide

L. Lenjani: Kapriča

E. Puhol: Grado superior – broj 1, 2

Druge etide po izboru nastavnika

CIKLIČNA DELA

M. Đulijano: Sonatine op. 71 – broj 1, 2, 3 F. Karuli: Sonate F. Molino: Sonate A. Diabelli:

Sonata Ce-dur, A-dur G. F. Hendl: Sarabanda i varijacije M. Karkasi: Varijacije De-dur, A-dur

J. A. Logi: Partite a-mol, Ce-dur S. L. Vajs: Svita „L’Infidelle”

Druga dela po izboru nastavnika

KOMADI

Izbor komada od epohe renesanse do XX veka – Daulend, Sans, Leroa, Nageles, Aguado, Sor, Đulijani, Tarega, Vila-Lobos, Brouver i dr – poželjno je da izbor komada obuhvati neku tremolo kompoziciju.

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

a) Osam etida;

b) osam komada;

v) dva ciklična dela.

ISPITNI PROGRAM

Jedna skala sa vežbama i kadencom;

Dve etide;
Ciklično delo;
Komad.

ISPITNI PROGRAM SE IZVODI NAPAMET

II RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

SKALE

Dijatonske durske i molske skale kroz tri oktave; hromatska skala kroz tri oktave; terce, sekste, oktave, decime, razlaganje trozvuka i četvorozvuka; kadenca u sva tri položaja.

Skale i sve pripadne vežbe treba vežbati i dalje i legato i stakato, uz proširenje upotrebe ritmičkih varijanti; učenika osposobiti da može da svira već u brzom tempu – m. m. = 100–112.

ŠKOLE I ETIDE

J. Jovičić: Škola za gitaru III, IV i V sveska

E. Puhol: Escuela rotonada

A. Karlevaro: Cuadernos no. 1, 2, 3, 4

M. Karkasi: Etide op. 60

F. Sor–A. Segovija: 20 etida

Koste: Etide op. 38

M. Čulijani: Etide op. 48 i op. 100

D. Aguado: Etide

L. Lenjani: Kapriča

E. Puhol: Grado Superior

Druge etide po izboru nastavnika.

CIKLIČNA DELA

Sonate, sonatine, svite ili varijacije iz literature a po izboru nastavnika.

KOMADI

Izbor komada iz literature za gitaru od renesanse do XX veka – izbor može da sadrži i transkripcije (npr. dela Albeniza, Granadosa i dr.).

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

- a) Osam etida;
- b) osam komada;
- v) dva ciklična dela.

ISPITNI PROGRAM

Skala sa vežbama i kadcencama izvedena na više različitih načina i u potrebnom tempu;

Dve etide;

Ciklično delo;

4. Komad.

ISPITNI PROGRAM SE IZVODI NAPAMET

III RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

SKALE

Dijatonske durske i molske skale kroz tri oktave; hromatska skala; terce, sekste, oktave, decime, razloženi trozvuci i četvorozzvuci; kadenca u sva tri položaja.

Nastaviti rad na skalama kao jednom od osnovnih sredstava tehničkog razvoja primenom različitih ritmičkih kombinacija. Težiti tome da se učenik sigurno kreće kroz već sasvim brza tempa (mm = 120).

ŠKOLE I ETIDE

J. Jovičić: Škola za gitaru III, IV i V deo

E. Puhol: Escuela rotonada

A. Karlevaro: Cuadernos 1, 2, 3, 4

F. Sor-A. Segovija: 20 etida

Koste: Etide op. 38

E. Puhol: Grado superior i etide iz Škole

X. Vila-Lobos: Etide X. Sagreras: Etide D. Aguado: Etide

Druge etide iz literature po izboru nastavnika J. S. BAH

U III razredu u program ulazi i muzika J. S. Baha te je, shodno tome, tokom godine potrebno uraditi bar dva stava iz neke svite – ukoliko profesor ne oceni da je moguće može se uraditi i neka veća i složenija kompozicija, npr. fuga.

CIKLIČNA DELA

Sonate, varijacije, svite iz literature a po izboru nastavnika.

KOMADI

Izbor komada iz literature od renesanse do XX veka.

OBAVEZAN MINIMUM PROGRAMA

a) Osam etida;

b) osam komada;

v) dva ciklična dela.

ISPITNI PROGRAM

Skala sa vežbama i kadencama izvedena na više različitih načina i u potrebnom tempu;

Dve etide;

Dva stava Baha;

Ciklično delo;

Komad.

ISPITNI PROGRAM SE SVIRA NAPAMET

IV RAZRED

(3 časa nedeljno, 99 časova godišnje)

SKALE

Dijatomske durske i molske skale kroz tri oktave; hromatska skala; terce, sekste, oktave, decime, razloženi trozvuci i četvorozvuci; kadence u sva tri položaja.

ŠKOLE I ETIDE

J. Jovičić: Škola za gitaru III, IV i V sveska

E. Puhol: Escuela rotonada

A. Karlevaro: Cuadernos 1, 2, 3, 4

X. Vila-Lobos: Etide

F. Sor – A. Segovija: 20 etida

N. Koste: Etide op. 38

E. Puhol: Grado superior i etide iz Škole

D. Aguado: Etide

X. Sagreras: Etide

Druge etide iz literature

J. S. BAH

Dva stava iz neke Bahove svite ili neka Bahova kompozicija složenijeg sadržaja i forme (npr. Čakona De-mol i sl.).

CIKLIČNA DELA

Sonate iz šire literature npr: F. Sor: Sonata op. 22, op. 25, op. 15 M Đulijani: Sonata op. 15 A.

Diabelli: Sonata Ef-dur

M. M. Ponce: Sonatina meridional, Sonata klasika F. M. Toroba: Sonatina X. Turina: SONATA

U obzir dolaze i razvijene jednostavačne sonatne forme kao što su:

M. Đulijani: Grande ouvertire, Grand sonata Eroika

KOMADI

Izbor komada od epohe renesanse do XX veka – potrebno je u izbor uključiti bar jednu kompoziciju domaćeg autora: D. Bogdanovića, V. Trajkovića, J. Jovičića, V. Ivanovića i dr.

ISPITNI PROGRAM

Završni ispit može se, zavisno od programa, koncipirati na dva načina:

Jedna koncertna etida ili 1. Jedna koncertna etida

Sonata 2. Prvi stav sonate

Dva stava Baha 3. Cella Bahova svita ili kompozicija koja po dužini može biti ekvivalent sviti

Kompozicija domaćeg autora 4. Kompozicija domaćeg autora

Komad 5. Komad

ISPITNI PROGRAM SE IZVODI NAPAMET

NAČIN OSTVARIVANJA PROGRAMA

Pri izboru kompozicija, naročito u I razredu koji je u izvesnom smislu spona osnovne i srednje škole, treba se rukovoditi idejom afirmisanja pravilnog funkcionisanja sviračkog aparata, tj. stvaranjem čvrste psihofizičke veze između učenika, instrumenta i muzike. Program, pogotovo u početku I razreda, ne treba da sadrži teške kompozicije već težina mora biti u zahtevima koji se učeniku postavljaju – npr. tonska lepota i izražajnost, fraziranje, tempo, dinamika, nijansiranje boja, agogika. Ovakvim kontinuiranim pristupom učvrstiće se kod učenika kritički odnos prema zahtevima muzičkog teksta, a to je važan korak u pravcu njegovog osamostaljenja.

Pri postavljanju ili obradi kompozicija iz programa nastavnik je dužan da, bar u nekoliko rečenica, upozna učenika sa kompozitorom i sa vremenom i stilom u kojem je delo nastalo.

Različiti vidovi animacije učenika učiniće interpretaciju maštovitijom, ubedljivijom i raznovrsnijom.

Kompozicije iz programa mnogobrojne su i raznovrsne. O njihovom izboru odlučuje nastavnik ne zaboravljajući da etide i tehničke vežbe moraju pokriti sve aspekte tehnike, a da ostale kompozicije treba da su što različitije i po vremenu nastanka (stil) i po karakteru.

Izuzetno je važno da se navedeni postupci počnu dosledno promenljivati od samog početka I razreda srednje muzičke škole jer predstavljaju obrazac po kome se odvija profesionalno muzičko školovanje i daju čvrstu i zdravu osnovu za razvoj muzičke ličnosti.

TAMBURA

CILJ

Permanentan rad na usavršavanju memorije i muzičkog sluha.

Razvijanje instrumentalne tehnike kroz muziku kao sredstva muzičkog izraza.

Razvijanje i usavršavanje veštine muzičkog načina razmišljanja.

Razvijanje sposobnosti za koncertnu delatnost kao i smisao za zajedničko muziciranje.

Razvijanje afiniteta prema improvizaciji, kao jednom od načina razvoja muzičkog mišljenja.

Pripremanje učenika za profesionalnu delatnost.

ZADACI

– Pospešivanje daljeg razvoja tambure i zadržanje njenog ravnopravnog statusa sa ostalim instrumentima u obrazovnom sistemu.

- Upoznavanje i ovladavanje svim tamburaškim instrumentima: E – basprim, tamburaško čelo, E – kontra i tamburaški bas.
- Osposobljavanje novih kadrova (budućih predavača), orkestarskih svirača kao i solista koji će svojim delovanjem povećati popularnost ovog autohtonog instrumenta.

TAMBURA E PRIM

I RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

Tokom I razreda osposobiti učenika da svira, pored TAMBURE E PRIM i TAMBURU E BASPRIM i KONTRU.

E PRIM SKALE

Obrada četiri durske, istoimene molske i hromatske skale sa razloženim akordima, kroz dve oktave.

ETIDE I VEŽBE

Fleš: Sistem skala Baklanova: Etide – srednje težine O. Ševčik: op. 7 Šradik: Vežbe Grigorijan: Skale i arpeđa

Koristiti violinsku i ostalu literaturu koja je u opsegu tambure E PRIM i odgovara težini programa za I razred. Nastavniku se prepušta sloboda da tamo gde to lepota melodije zahteva transponuje kompoziciju za oktavu više ili niže. Isto se preporučuje i kod savladavanja pozicija i izvesnih tehničkih problema.

DELA VELIKE FORME

Vivaldi: Koncert a-mol; Koncert Ge-dur I stav

A. Mocart: Koncert De-dur R. Bruči: Stare igre i arije Koreli: Sonate

G. F. Hendl: Sonate

KOMADI

M. Ivanović: Festival melodije I i II sveska K. Daken: Kukavica Fibih: Poema K. Babić: Dve igre

Labov: Obrada ruske narodne pesme I. Bajić: Dve minijature – Čekanje, Sanje Veračini: Largo

F. Šubert: Pčelica J. S. Bah: Arija

NARODNO STVARALAŠTVO

I. Bajić: Sarajevka

Vukosavljev: Veliko bunjevačko kolo

S. Vukosavljev: Varoške pesme br. 1 – izbor S. Vukosavljev: Narodne igre iz Vojvodine – izbor Vl. Cetrović Carevac: Svilen konac, Kolo br. 1 Druga dela po izboru nastavnika koja odgovaraju tehničkim mogućnostima učenika.

EBASPRIM

Pravilno držanje instrumenta. Postavka leve i desne ruke. Tremolo.

SKALE

Obraditi četiri durske, istoimene molske i hromatske skale sa razloženim akordima.

LITERATURA

S. Vukosavljev: Žice tamburice br. 1 i 2

ETIDE, KOMADE I DELA IZ LITERATURE NARODNOG STVARALAŠTVA iz literature za E PRIM prilagoditi za E BASPRIM (četiri etide, dva komada i dve narodne pesme–igre po izboru nastavnika).

KONTRA

Pravilno držanje instrumenta. Postavljanje leve i desne ruke. Učenje svih durskih i molskih akorada i njihovih obrtaja.

SKALE

Obraditi šest durskih i molskih skala.

LITERATURA

S. Vukosavljev: Vojvođanska tambura S. Vukosavljev: Žice tamburice br. 1 i 2 Druga dela, gde je kontra u ulozi korepeticije, po izboru nastavnika.

ETIDE, KOMADE I DELA IZ LITERATURE NARODNOG STVARALAŠTVA iz literature za E PRIM i E BASPRIM prilagoditi za KONTRU u ulozi korepetitora (četiri komada i šest narodnih pesama – igara po izboru nastavnika).

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

E PRIM

- a) sve predviđene skale;
- b) osam etida – vežbi;
- v) jedno delo velike forme;
- g) četiri komada;
- d) tri narodne pesme;
- đ) tri narodne igre.

EBASPRIM

- a) sve predviđene skale;
- b) dve etide;
- v) dva komada;
- g) dve narodne pesme ili igre.

KONTRA

- a) svi durski i molski akordi;
- b) dva komada u ulozi korepetitora;
- v) četiri narodne pesme ili igre u ulozi korepetitora;
- g) četiri orkestarske kompozicije – deonica kontre.

ISPITNI PROGRAM

E PRIM

Jedna durska ili molska skala sa razloženim akordima kroz dve oktave;

Jedna etida;

Jedan komad ili narodna pesma – igra

Končertino ili jedan stav iz veće forme.

EBASPRIM

Jedna durska ili molska skala sa razloženim akordima kroz dve oktave;

Jedna narodna pesma ili igra;

Jedan komad.

KONTRA

Jedna durska i jedna molska skala sa razloženim akordima;

Jedna narodna pesma ili igra u ulozi korepetitora;

Jedna orkestarska deonica.

ISPITNI PROGRAM ZA E PRIM SE SVIRA NAPAMET (uz pratnju klavira ili tamburaške kontre) a za E BASPRIM i KONTRU IZ NOTA.

II RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

Tokom školske godine nastavlja se osposobljavanje učenika za sviranje instrumenata koje su učili prethodne godine.

E PRIM

SKALE

Obraditi šest durskih, istoimenih molskih i hromatskih skala koje nosu obrađivane u I razredu, sa razloženim akordima i dvohvatima, kroz dve oktave.

ETIDE I VEŽBE

Baklanova: Zbirka etida Šradik: Vežbe O. Ševčik: op. 7

M. Ivanović: Sistemska studija skala Grigorijan: Skale i arpeđa

Druga violinska literatura po izboru nastavnika

DELA VELIKE FORME

A. Vivaldi: Koncert a-mol, De-dur Kabalevski: Omladinski koncert M. Molcer: Končertino za prim Rode: Koncerti J. Hajdn: Sonate J. Budaškin: Koncert

KOMADI

K. Daken: Kukavica A. Hačaturjan: Nokturno P. I. Čajkovski: Barkarola S. Vukosavljev: Adađo S. Vukosavljev: Varoške pesme br. 1 – izbor S. Vukosavljev: Narodne igre iz Vojvodine – izbor Zlatne stepenice: III sveska F. Šubert: Pčelica

Jugoslovensko narodno stvaralaštvo M. Nešić: Kokica M. Nešić: Vojničko kolo VI. Petrović Carevac: Resavka kolo VI. Petrović Carevac: Acino kolo S. Vukosavljev: Ardelana S.

Vukosavljev: Mađarac S. Vukosavljev: Kolo iz Banata br. 1

EBASPRIM

SKALE

Obraditi šest durskih, istoimenih moltskih i hromatskih skala sa razloženim akordima, koje nisu obrađivane u I razredu.

ETIDE, KOMADE I DELA IZ LITERATURE NARODNOG STVARALAŠTVA iz literature za E PRIM prilagoditi za E BASPRIM (četiri etide, dva komada i četiri narodne pesme – igre po izboru nastavnika).

KONTRA SKALE

Obraditi šest durskih i moltskih skala i d ominantni septakordi sa obrtajima i ostali akordi – prekomerni, umanjeni – i njihova primena.

Upoznavanje sa ulogom KONTRU u orkestru. Upoznavanje sa instrumentom A KONTRA kroz orkestarsku literaturu.

LITERATURA

S. Vukosavljev: Žice tamburice br. 1 i 2 – izbor Jugoslovenska edicija: Tamburaški orkestru – Zvuci tambure br. 1

P. I. Čajkovski: Valcer cveća – transkripcija za tamburaški orkestar Z. Mulića

Đ. Rosini: Seviljski berberin – transkripcija Z. Mulića Ž. Bize: Uvertira za operu Karmen – transkripcija Z. Mulića Narodno stvaralaštvo za tamburu kao instrument korepeticije, po izboru nastavnika.

ETIDE, KOMADE I DELA IZ LITERATURE NARODNOG STVARALAŠTVA iz literature za E PRIM i E BASPRIM prilagoditi za KONTRU u ulozi korepetitora (četiri komada i šest narodnih pesama – igara po izboru nastavnika).

Obraditi šest orkestarskih kompozicija – deonica za kontru

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

E PRIM

- a) sve predviđene skale;
- b) osam etida;
- v) dve velike forme;
- g) četiri komada;
- d) tri narodne pesme;
- đ) tri narodne igre.

EBASPRIM

- a) sve predviđene skale;
- b) dve etide;
- v) dva komada;
- g) jedna narodna pesma;
- d) jedna narodna igra.

KONTRA

- a) sve predviđene skale;
- b) pet narodnih pesama i igara u ulozi korepetitora;
- v) četiri deonice za kontru iz orkestarske literature.

ISPITNI PROGRAM

E PRIM

Jedna durska ili moltska skala sa razloženim akordima kroz dve oktave;

Jedna etida;

Jedan komad ili narodna pesma – igra;

4. Koncert I ili II i III stav. EBASPRIM

Jednodurska ili molska skala sa razloženim akordima kroz dve oktave;

Jedna narodna pesma i igra;

Jedan komad.

KONTRA

Jedna durska i jedna molska skala sa razloženim akordima;

Jedna narodna pesma ili igra u ulozi korepetitora;

Jedna orkestarska deonica.

ISPITNI PROGRAM ZA E PRIM SE SVIRA NAPAMET (uz pratnju klavira ili tamburaške kontre) a za E BASPRIM i KONTRU IZ NOTA

III RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

Tokom III razreda osposobiti učenika da svira, pored TAMBURE E PRIM i TAMBURU A BASPRIM i ČELO.

E PRIM SKALE

Obrada šest durskih i šest molskih skala kroz dve i tri oktave sa razloženim trozvucima i četvorozvucima, kao i sa dvozvucima – terce i sekate.

ETIDE I VEŽBE

Kajzer: Etide Krojcer: Etide Šradik: Vežbe Fleš: Sistem skala Grigorijan: Skale i arpeđa
DELA VELIKE FORME

J. S. Bah: Koncert E-dur

Vivaldi: teži koncerti J. Hajdn: Sonate – po izboru Kabalevski: Omladinski koncert Rakov:
Končertino

KOMADI

N. Rimski Korsakov: Bumbarov let Dušan Radić: Pesma i igra Vasilije Mokranjac: Stara pesma
i igra K. Babić: Alegro za tambure Vjenjavski: Legenda; Mazurka

A. Mocart: Menuet F. Šubert: Pčelica

NARODNO STVARALAŠTVO

V. Jovanović: Milčevo kolo, Jovanović: Dančica – kolo

Vukosavljev: Sremačko kolo S. Tomić: Tamburaško kolo M. Nešić: Radničko kolo

M. Nešić: Neven kolo J. Mlinko: Prid prozorom

ABASPRIM

Pravilno držanje instrumenta. Postavka leve i desne ruke. Pozicije. Tremolo.

SKALE

Obraditi četiri durske, istoimene molske i hromatske skale sa razloženim akordima kroz dve oktave.

ETIDE I VEŽBE

Baklanova: Etide – izbor etida srednje težine Šradik: Vežbe Fleš: Sistem skala

KOMADI

K. Sen-Sans: Labud

Mokranjac: Stara pesma

I druga dela slične težine po izboru nastavnika

NARODNO STVARALAŠTVO

Vukosavljev: Banatski zaplet S. Vukosavljev: Sitno banatsko

VI. Pavlović Carevac: Nizamski rastanak i druga dela slične težine po izboru nastavnika

ČELO

Pravilno držanje instrumenta. Postavka leve i desne ruke. Pozicije. Tremolo.

SKALE

Obraditi četiri durske i istoimene molske i hromatske skala sa razloženim akordima.

ETIDE

M. Simić: 42 etide za violončelo – izbor Somlo Klara: Studije za violončelo

KOMADI

I Volčkov: Pedagoški repertoar za violončelo

Sapošnikov: Laki komadi

Druga odgovarajuća dela po izboru nastavnika

NARODNO STVARALAŠTVO

VI. Pavlović Carevac: Svilen konac M. Nešić: Kokica

I druga dela odgovarajuće težine po izboru nastavnika

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

E PRIM

- a) sve predviđene skale;
- b) šest etida – vežbi;
- v) jedno delo velike forme;
- g) dva komada;
- d) tri narodne pesme;
- đ) tri narodne igre.

ABASPRIM

- a) sve predviđene skale;
- b) dve etide;
- v) dva komada;
- g) dve narodne pesme ili igre.

ČELO

- a) sve predviđene skale;
- b) dve etide;
- v) dva komada;
- v) dve narodne pesme ili igre.

ISPITNI PROGRAM

E PRIM

Jedna durska i paralelna molska skala sa razloženim akordima;

Jedna etida;

Jedan komad ili narodna pesma – igra;

Jedno delo velike forme.

ABASPRIM

Jedna durska ili molska skala sa razloženim akordima;

Jedan komad;

Jedna narodna pesma ili igra.

ČELO

Jedna durska ili molska skala sa razloženim akordima;

Jedan komad;

Jedna narodna pesma – igra.

ISPITNI PROGRAM ZA E PRIM SE SVIRA NAPAMET, a za A BASPRIM i ČELO IZ

NOTA uz pratnju klavira

IV RAZRED

(3 časa nedeljno, 99 časova godišnje)

Tokom IV razreda nastaviti sa osposobljavanjem učenika da svira, pored TAMBURE E PRIM i TAMBURU A BASPRIM i ČELO, a osposobiti učenika da svira i TAMBURAŠKI BAS.

E PRIM

SKALE

Obraditi durske i molske skale sa četiri, pet i šest predznaka u svim vidovima tehnike; dvozvuci – terce i sekate.

ETIDE I VEŽBE

Šradik: Vežbe Krojcer: Etide Dont: Etide Rod: 24 kapriča Grigorijan: Skale i arpeđa
DELA VELIKE FORME

F. Mendelson: Koncert E-mol J. S. Bah: Koncert E-dur F. Šubert: Sonatine

V. A. Mocart: Koncert Ge-dur; Koncert Be-dur

Mokranjac: Sonate

P. Stojanović: Koncerti

KOMADI

P. I. Čajkovski: Melodija Lekler: Tamburin M. Milojević: Srpska igra F. List: Kao duh Laure B.

Bartok: Mađarski napevi

NARODNO STVARALAŠTVO

M. Popov: Žurka, ciganska igra

Vukosavljev: Veliko bačko kolo S. Vukosavljev: Vlaško kolo

S. Vukosavljev: Svištovka

I druga dela slične težine po izboru nastavnika

ABASPRIM

SKALE

Obraditi četiri durske, istoimene molske i hromatske skale sa razloženim akordima kroz dve oktave.

ETIDE I VEŽBE

N. Baklanova: Etide – izbor Kajzer: Etide Šradik: Vežbe Fleš: Sistem skala

KOMADI

L. Bokerini: Menuet

A. Mocart: Menuet D. Radić: Pisma i igra I. Bajić: Đavoli

M. Nešić: Kokica, igra

I druga dela slične težine po izboru nastavnika

NARODNO STVARALAŠTVO

Vukosavljev: Subotičko kolo S. Vukosavljev: Krecavi ketuš

VI. Pavlović Carevac: Niško kolo VI. Pavlović Carevac: Resavsko kolo VI. Pavlović Carevac:

Ssvilen konac I druga dela slične težine po izboru nastavnika

ČELO

SKALE

Obraditi četiri durske i istoimene molske i hromatske skala sa razloženim akordima.

ETIDE I VEŽBE

M. Simić: 42 etide za violončelo – izbor

KOMADI

D. Kristinik: Drobности za violončelo F. Gricmaher: op. 67 F. Antal: Škola za violončelo i druga odgovarajuća dela po izboru nastavnika

NARODNO STVARALAŠTVO

VI. Pavlović Carevac: Resavka kolo VI. Pavlović Carevac: Duj, duj

I druga dela odgovarajuće težine po izboru nastavnika

BAS

Pravilan stav pri sviranju i držanje instrumenta. Postav– ka leve i desne ruke u osnovnom položaju. Pravilno držanje i upotreba kožne trzalice otkucavanjem i tremolom.

SKALE

Sve durske i molske skale kroz jednu i dve oktave sa trozvucima i na načine.

Usavršavanje tehnike leve i desne ruke od I do VI pozicije kroz tamburašku i ostalu orkestarsku literaturu.

LITERATURA

L. Montag: Škola za kontrabas I i II

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

E PRIM

- a) sve predviđene skale;
- b) šest etida;
- v) jedno delo velike forme;
- g) dva komada;
- d) tri narodne pesme;
- ć) tri narodne igre.

ABASPRIM

- a) sve predviđene skale;
- b) dve etide;
- v) dva komada;
- g) dve narodne pesme ili igre.

ČELO

- a) sve predviđene skale;
- b) dve etide;
- v) dva komada;
- v) dve narodne pesme ili igre.

BAS

- a) sve predviđene skale sa načinima;
- b) sve pozicije;
- v) pet orkestarskih deonica.

ISPITNI PROGRAM

E PRIM

- Jedna koncertna etida;
- Jedan komad ili narodna pesma – igra;
- Jedno delo velike forme – koncert

EBASPRIM

- 1. Jedan komad ili pesma – igra

ABASPRIM

- 1. Jedan komad ili pesma – igra

KONTRA

- 1. Jedan komad ili pesma – igra – u ulozi korepetitora ČELO

- 1. Jedan komad ili pesma – igra

BAS

- 1. Dve orkestarske deonice – karakteristična mesta.

ISPITNI PROGRAM ZA E PRIM SE SVIRA NAPAMET I UZ KLAVIRSKU PRATNJU, A ZA OSTALE INSTRUMENTE IZ NOTA i klavirska pratnja je poželjna ali nije obavezna.

TAMBURA A BASPRIM

I RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

Tokom školske godine osposobiti učenika da svira, pored A BASPRIMA ČELO i E KONTRU. ABASPRIM SKALE

Obraditi četiri durske, istoimene molske i hromatske skale sa razloženim akordima, kroz dve oktave.

ETIDE – VEŽBE

Baklanova: Etide – srednje težine Šradik: Vežbe Fleš: Sistem skala

Violinske etide srednje težine po izboru nastavnika Druga dela po izboru nastavnika.

DELA VELIKE FORME

J. S. Bah: Svita Ge-dur

Vivaldi: Koncert De-dur

S. Vukosavljev: Končertino za basprim i tamburaški orkestar R. Bruči: Stare igre i arije G. F.

Hendl: Sonate

KOMADI

L. Bokerini: Menuet K. Sen Sans: Labud

A. Mocart: Turski marš

P. I. Čajkovski: Marš iz baleta „Ščelkunščik”

Mokranjac: Stara pesma Ž. Daken: Kukavica

NARODNO STVARALAŠTVO

M. Nešić: Radničko kolo M. Nešić: Neven kolo

Vukosavljev: Banatski zaplet

S. Vukosavljev: Kolo iz Banata br. 2

S. Vukosavljev: Narodne igre iz Vojvodine

S. Vukosavljev: Varoške pesme br. 1

VI. Pavlović Carevac: Nizamski ristanak

Druga dela odgovarajuće težine po izboru nastavnika.

ČELO

Pravilno držanje instrumenta. Postavka leve i desne ruke. Tremolo.

SKALE

Obraditi šest durskih, istoimenih moltskih i hromatskih skala sa razloženim akordima.

ETIDE

M. Simić: 42 etide za violončelo – izbor

KOMADI

I. Volčkov: Pedagoški repertoar za violončelo – izbor R. Sapošnjikov: Laki komadi za violončelo – izbor i druga dela odgovarajuće težine po izboru nastavnika.

NARODNO STVARALAŠTVO

S. Vukosavljev: Veliko bačko kolo VI. Cavlović Carevac: Svilen konac

Drugi odgovarajući komadi i narodno stvaralaštvo po izboru nastavnika

KONTRA

Pravilno držanje instrumenta. Postavka leve i desne ruke.

SKALE

Učenje svih durskih i moltskih akorada i njihovih obrtaja.

NARODNO STVARALAŠTVO

S. Vukosavljev: Vojvođanska tambura

Druga dela za tamburu u ulozi korepetitora po izboru nastavnika.

ETIDE, KOMADE I DELA IZ LITERATURE NARODNOG STVARALAŠTVA iz literature za E PRIM i A BASPRIM prilagoditi za KONTRU u ulozi korepetitora (četiri komada i šest narodnih pesama – igara po izboru nastavnika)

OBAVEZAN MINIMUM PROGRAMA

ABASPRIM

a) sve predviđene skale;

b) pet etida – vežbi;

v) dva komada;

g) tri narodne pesme;

d) tri narodne igre;

đ) jedno delo velike forme.

ČELO

a) sve predviđene skale;

b) dve etide;

v) dva komada;

g) dve narodne pesme ili igre.

KONTRA

a) svi durski i moltski trozvuci;

b) dva komada u ulozi korepetitora;

v) četiri narodne pesme ili igre u ulozi korepetitora;

g) četiri orkestarske kompozicije – deonice kontre.

ISPITNI PROGRAM

ABASPRIM

Jedna durska ili moltska skala sa razloženim akordima kroz dve oktave;

Jedna etida;

Jedan komad ili narodna pesma – igra;

Jedan od stavova iz veće forme.

ČELO

Jedna skala sa razloženim akordima;

Jedan komad;

Jedna narodna pesma ili igra.

KONTRA

Jedna durska i jedna molska skala sa razloženim akordima;

Jedan komad, ili narodna pesma ili igra u ulozi korepetitora;

Jedna orkestarska deonica.

ISPITNI PROGRAM ZA A BASPRIM SE SVIRA NAPAMET i uz instrumentalnu pratnju dok se program za ČELO I KONTRU SVIRA IZ NOTA

II RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

Tokom školske godine nastaviti sa osposobljavanjem učenika da svira, pored A BASPRIMA, ČELO i E KONTRU.

ABASPRIM

SKALE

Obraditi šest durskih, istoimenih molskih i hromatskih skala sa razloženim akordima i dvohvatima, koje nisu obrađivane u I razredu, sa načinima i raznim ritmičkim kombinacijama – stakato, legato.

ETIDE I VEŽBE

Kajzer: Etide Baklanova: Zbirka etida Grosman: Vežbe

M. Ivanović: Sistemska studija skala

Druga literatura po izboru nastavnika a koja odgovara zahtevima programa

Navedena literatura je za violinu ali odgovara i basprimu s tim što se, prilikom izbora etida, mora voditi računa o opsegu instrumenta.

DELA VELIKE FORME

J. S. Bah: Svita

Koreli: Sonate

A. Mocart: Koncert De-dur

A. Mocart: Koncert Ge-dur A. Vivaldi: Koncert a-mol A. Vivaldi: Koncert Ge-dur Druga dela po izboru nastavnika.

KOMADI

G. F. Teleman: Menuet

Rahmanjinov: Serenada

M. Ivanović: Festival melodija

A. Hačaturjan: Nokturno

P. I. Čajkovski: Barkarola

P. I. Čajkovski: Jesenja pesma

K. Korumarjov: Španska igra

Druga odgovarajuća dela po izboru nastavnika.

NARODNO STVARALAŠTVO

Vukosavljev: Narodne igre iz Vojvodine – izbor S. Vukosavljev: Varoške pesme br. 1 – izbor

S. Vukosavljev: Sitno banatsko kolo, Ardeljana, Mađarac, Subotičko kolo

VI. Pavlović Carevac: Resavka kolo, Acino kolo, i druga odgovarajuća dela po izboru nastavnika.

ČELO

SKALE

Obraditi pet durskih i istoimenih molskih i hromatskih skala sa razloženim akordima.

ETIDE – VEŽBE

M. Simić: 42 etide za violončelo – izbor

KOMADI

D. Kristinik: Drobности; Pre violončela Somlo Klara: Studije za violončelo i druga dela iste težine po izboru nastavnika

NARODNO STVARALAŠTVO

VI. Pavlović Carevac: Resavka, Duj, duj i druga dela iste težine po izboru nastavnika

KONTRA

Upoznavanje sa ulogom kontre u orkestru kroz orkestarsku literaturu. Uloga kontre kao instrumenta za korepeticiju

SKALE

Dominantni septakordi sa obrtajima i ostali akordi – prekomerni, umanjeni – i njihova primena

NARODNO STVARALAŠTVO

S. Vukosavljev: Žice tamburice br. 1 i 2 – izbor Jugoslovenska edicija: Tamburaški orkestri – Zvuci tambure br. 1

P. I. Čajkovski: Valcer cveća – transkripcija za tamburaški orkestar Z. Mulića

Đ. Rosini: Seviljski berberin – transkripcija Z. Mulića Ž. Bize: Uvertira za operu „Karmen” – transkripcija Z. Mulić

ETIDE, KOMADE I DELA IZ LITERATURE NARODNOG STVARALAŠTVA iz literature za E PRIM i A BASPRIM prilagoditi za KONTRU u ulozi korepetitora (četiri komada i šest narodnih pesama – igara po izboru nastavnika)

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

ABASPRIM

- a) sve predviđene skale;
- b) pet etida;
- v) dva komada;
- g) tri narodne pesme;
- d) tri narodne igre;
- đ) jedno delo velike forme.

ČELO

- a) sve predviđene skale;
- b) dve etide;
- v) dva komada;
- g) dve narodne pesme ili igre.

KONTRA

- A svi planom predviđeni akordi;
- b) dva komada u ulozi korepetitora;
- v) četiri narodne pesme ili igre u ulozi korepetitora;
- g) četiri deonice za kontruu iz orkestarske literature.

ISPITNI PROGRAM

ABASPRIM

Jedna durska ili molska skala sa razloženim akordima kroz dve oktave;

Jedna etida;

Jedan komad ili narodna pesma – igra;

Koncert I ili II i III stav.

ČELO

Jedna durska ili molska skala sa razloženim akordima kroz dve oktave;

Jedan komad;

Jedna narodna pesma ili igra. KONTRA

Jedna narodna pesma ili igra u ulozi korepeticije;

Jedna orkestarska deonica.

ISPITNI PROGRAM ZA A BASPRIM SE SVIRA NAPAMET i uz instrumentalnu pratnju dok se program za ČELO I KONTRU SVIRA IZ NOTA.

III RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

Tokom školske godine osposobiti učenika da svira, pored A BASPRIMA, E PRIM i E BASPRIM.

ABASPRIM

SKALE

Obraditi šest durskih i molskih skala kroz dve oktave sa razloženim trozvucima i četvorozvucima, kao i dvozvuke – terce i sekste.

ETIDE I VEŽBE

N. Baklanova: Etide – izbor

Šradik: Vežbe Kajzer: Etide – izbor Grigorijan: Skale i arpeđa

DELA VELIKE FORME

Vivaldi: Koncerti – teži J. Hajdn: Sonate – po izboru Rakov: Končertino

A. Mocart: Koncert A-dur Lekler: Sonata De-dur

Druga dela po izboru nastavnika

KOMADI

A. Mocart: Menuet

K. Babić: Alegro za tambure D. Radić: Pisma i igra

Vukosavljev: Diptih I. Bajić: Đavolan

N. Rakov: Komadi u 24 tonaliteta Vjenjavski: Mazurka

Druga odgovarajuća dela po izboru nastavnika

NARODNO STVARALAŠTVO

S. Vukosavljev: Kolo ia Banata br. 2

S. Vukosavljev: Galop kolo

I. Popov: Dunda kolo

I. Popov: Kolo iz Srbije

Druga odgovarajuća dela po izboru nastavnika

E PRIM

Pravilno držanje instrumenta. Postavka leve i desne ruke. Pozicije. Tremolo.

SKALE

Obraditi četiri durske, istoimene molske i hromatske skale sa razloženim akordima kroz dve oktave.

ETIDE – VEŽBE

N. Baklanova: Etide – izbor etida srednje težine Šradik: Vežbe Fleš: Sistem skala

KOMADI

Ivanović: Festival melodija I i II sveska – izbor Ž Daken: Kukavica

I druga dela iste težine po izboru nastavnika

NARODNO STVARALAŠTVO

I. Bajić: Sarajevka M. Nešić: Kokica VI. Pavlović Carevac: Svilen konac I druga dela iste težine po izboru nastavnika

EBASPRIM

Pravilno držanje instrumenta. Postavka leve i desne ruke. Pozicije. Tremolo.

SKALE

Obraditi četiri durske, istoimene molske i hromatske skale sa razloženim akordima

ETIDE

N. Baklanova: Etide – izbor etida srednje težine I druga dela predložena za E PRIM i A

BASPRIM prilagođena tehničkim mogućnostima E BASPRIMA

KOMADI

Koristiti komade predložene za E PRIM i A BASPRIM a prilagođena tehničkim mogućnostima E BASPRIMA

NARODNO STVARALAŠTVO

S. Vukosavljev: Subotičko kolo VI. Cetrović Carevac: Svilen konac

M. Nešić: Neven kolo

I druga dela slične težine po izboru nastavnika.

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

ABASPRIM

- a) sve predviđene skale;
- b) šest etida;
- v) dva komada;
- g) jedno delo velike forme;
- d) tri narodne pesme;
- đ) tri narodne igre.

E PRIM

- a) sve predviđene skale;
- b) dve etide;
- v) dva komada;
- g) dve narodne pesme ili igre.

EBASPRIM

- a) sve predviđene skale;
- b) dve etide;
- v) dva komada;
- g) dve narodne pesme ili igre.

ISPITNI PROGRAM

ABASPRIM

Jedna durska i paralelna molska skala sa razloženim akordima;

Jedna etida;

Jedan komad ili narodna pesma – igra;

Jedno delo velike forme.

E PRIM

Jedna durska ili molska skala sa razloženim akordima;

Jedan komad;

Jedna narodna pesma ili igra.

EBASPRIM

Jedna durska ili molska skala sa razloženim akordima;

Jedan komad;

Jedna narodna pesma ili igra.

ISPITNI PROGRAM ZA A BASPRIM SE SVIRA NAPAMET i uz instrumentalnu pratnju dok se program za E PRIM i E BASPRIM SVIRA IZ NOTA i uz klavirsku pratnju.

IV RAZRED

(3 časa nedeljno, 99 časova godišnje)

Tokom školske godine nastaviti sa osposobljavanjem učenika da svira, pored A BASPRIMA i E PRIM i E BASPRIM, a dodaje se i TAMBURAŠKI BAS.

ABASPRIM

SKALE

Obraditi durske i molske skale sa četiri, pet i šest predznaka u svim vidovima tehnike. Dvozvuci – terce i sekste.

ETIDE I VEŽBE

Šradik: Vežbe Krijcer: Etide – izbor Rode: 24 kapriča – izbor Grigorijan: Skale i arpeda

DELA VELIKE FORME

V. A. Mocart: Koncert A-dur F. Šubert: Sonatine – izbor

J. Andrić: Koncert za basprim i tamburaški orkestar M. Molcer: Svita za basprim i tamburaški orkestar

P. I. Čajkovski: Melodija

B. Bartok: Mađarski napevi – izbor

I. Bajić: Đavolan; Skerco

I. Popov: Vojvođanska igra br. 1

I. Popov: Vojvođanska igra br. 2

Druga odgovarajuća dela po izboru nastavnika.

NARODNO STVARALAŠTVO

D. Isakov: Igra iz Vranja M. Popov: Žurka; Ciganska igra VI. Pavlović Carevac: Pašona kolo VI. Pavlović Carevac: Sdvilen konac Druga odgovarajuća dela po izboru nastavnika.

E PRIM

SKALE

Obraditi četiri durske, istoimene molske i hromatske skale sa razloženim akordima kroz dve oktave.

ETIDE – VEŽBE

Kajzer: Etide – izbor Šradik: Vežbe Grigorijan: Skale i arpeđa

KOMADI

Rubinštajn: Melodija M. Milojević: Srpska igra Lekler: Tamburin

I druga dela iste težine po izboru nastavnika

NARODNO STVARALAŠTVO

S. Vukosavljev: Banatski zaplet S. Vukosavljev: Sitno banatsko M. Nešić: Vojničko kolo M. Nešić: Gajdaško kolo.

I druga dela iste težine po izboru nastavnika.

EBASPRIM SKALE

Obraditi četiri durske, istoimene molske i hromatske skale sa razloženim akordima, a koje nisu obrađene u prethodnoj godini.

ETIDE

N. Baklanova: Etide – izbor etida srednje težine Kajzer: Etide – izbor Grigorijan: Skale i arpeđa

I druga dela predložena za E PRIM i A BASPRIM prilagođena tehničkim mogućnostima E

BASPRIMA

KOMADI

S. Vukosavljev: Uspavanka M. Ivanović: Festival melodija I i II sveska Koristiti komade predložene za E PRIM i A BASPRIM a prilagođena tehničkim mogućnostima E BASPRIMA.

NARODNO STVARALAŠTVO

S. Vukosavljev: Veliko bunjevačko kolo S. Vukosavljev: Kolo iz Banata br. 2 S. Vukosavljev: Sitno banatsko I druga dela slične težine po izboru nastavnika.

BAS

Pravilan stav pri sviranju i držanje instrumenta. Postavka leve i desne ruke u osnovnom položaju. Pravilno držanje i upotreba kožne trzalice otkucavanjem i tremolom.

SKALE

Sve durske i molske skale kroz jednu i dve oktave sa trozvucima i na načine.

Usavršavanje tehnike leve i desne ruke od I do VI pozicije kroz tamburašku i ostalu orkestarsku literaturu.

LITERATURA

L. Montag: Škola za kontrabas I i II S. Vukosavljev: Žice tamburice br. 1, 2, 3 i 4

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

ABASPRIM

a) sve predviđene skale;

b) šest etida;

v) dva komada;

g) jedno delo velike forme;

d) tri narodne pesme;

đ) tri narodne igre.

E PRIM

- a) sve predviđene skale;
- b) dve etide;
- v) dva komada;
- g) dve narodne pesme ili igre.

EBASPRIM

- a) svi predviđene skale;
- b) dve etide;
- v) dva komada;
- g) dve narodne pesme ili igre.

BAS

- a) sve predviđene skale;
- b) sve pozicije;
- v) pet orkestarskih deonica.

ISPITNI PROGRAM

ABASPRIM

- Jedna koncertna etida;
- Jedan komad ili narodna pesma – igra;
- Jedno delo velike forme – koncert.

E PRIM

- 1. Jedan komad ili pesma – igra.

EBASPRIM

- 1. Jedan komad ili pesma – igra.

KONTRA

- 1. Jedan komad ili pesma – igra.

ČELO

- 1. Jedan komad ili pesma – igra.

BAS

- 1. Dve orkestarske deonice – karakteristična mesta.

ISPITNI PROGRAM ZA A BASPRIM SE SVIRA NAPAMET i uz instrumentalnu pratnju, A ZA OSTALE INSTRUMENTE IZ NOTA, klavirska pratnja je poželjna ali nije obavezna.

MANDOLINA

CILJ

- Permanentan rad na usavršavanju memorije i muzičkog sluha.
- Razvijanje instrumentalne tehnike kroz muziku kao sredstva muzičkog izraza.
- Razvijanje i usavršavanje veštine muzičkog načina razmišljanja.
- Razvijanje sposobnosti za koncertnu delatnost kao i smisao za zajedničko muziciranje.
- Razvijanje afiniteta prema improvizaciji, kao jednom od načina razvoja muzičkog mišljenja.
- Pripremanje učenika za profesionalnu delatnost.

ZADACI

- Pospešivanje daljeg razvoja mandoline i zadržanje njenog ravnopravnog statusa sa ostalim instrumentima u obrazovnom sistemu.
- Osposobljavanje novih kadrova (budućih predavača), orkestarskih svirača kao i solista koji će svojim delovanjem povećati popularnost ovog autohtonog instrumenta.

I RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

VEŽBE I STUDIJE SKALA

Šradik: Vežbe za levu ruku Grigorijan: Skale i arpeđa

ETIDE

Nenad Sekulić: Škola za mandolinu

Edvard Ciukza: Čitanka za mandolinu (Varšava 1963)

Krojcer: 42 etide

Mazas: Etide or. 36

Fiorilo: 36 etida

Dont: or. 37

Zbirke ruskih autora i druge zbirke po izboru nastavnika koje odgovaraju mogućnostima učenika

DELA VELIKE FORME

A. Vivaldi: Koncerti ge-mol, Ge-dur, A-dur, De-dur II i III stav Albinoni: Koncert A-dur J.

Hajdn: Koncert Ge-dur G. F. Hendl: Sonate Koreli: Sonate

DELA MALE FORME

M. Ivanović: Festival melodije I i III sveska M. Ivanović: Jugoslovenski repertoar M. Ivanović: Od pretklasičke do moderne, II sveska

Rimski–Korsakov: Pesma indijskog gosta L. van Betoven: Kontradansa i Menuet Veračini: Largo

K. V. Gluk: Melodija

A. Vivaldi: Intermeco

J. Hajdn: Menuet De-dur

Nenad Sekulić: Izbor komada za mandolinu

Ludvik Čeh: Popularne melodije za mandolinu (Varšava 1963.)

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA:

- a) Studije promene pozicija i dvoglasa;
- b) pet durskih, istoimenih moltskih i hromatskih skala sa razloženim trozvucima i četvorozvucima;
- v) 10 etida;
- g) dva dela velike forme: jedan koncert i jedna predklasična ili klasična sonata;
- d) četiri male forme – komada.

ISPITNI PROGRAM

Durska i istoimena moltska skala – prema tonalitetu jedne od kompozicija iz ispitnog programa – sa razloženim akordima i dvoglasima, terce, sekste, oktave;

Dve etide;

Koncert I ili II i III stav, ili cela sonata;

Jedno delo male forme (bira se prema učenikovim sklonostima) – tehničke teškoće nisu odlučujuće.

ISPITNI PROGRAM SE IZVODI NAPAMET

II RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

VEŽBE I STUDIJE SKALA

Šradik: Vežbe za levu ruku Ševčik: or. 1 (I i II sveska), or. 8 i or. 9 Grigorijan: Skale i arpeća
M. Ivanović: Sistematske studije skala Studije promena pozicija i dvoglasa

ETIDE

Nenad Sekulić: Škola za mandolinu Edvard Ciukza: Čitanka za mandolinu (Varšava 1963)
Krojcer: 42 etide Rode: 24 kaprisa or. 22

Zbirke ruskih autora i druge zbirke po izboru

DELA VELIKE FORME

A. Vivaldi: Sonata De-dur Vitali: Šakona G. F. Hendl: Sonate Koreli: La Folia J. Hajdn: Sonate
I druga dela odgovarajuće težine po izboru nastavnika

DELA MALE FORME

M. Ivanović: Jugoslovenski repertoar M. Ivanović: Festival melodija

M. Ivanović: Od pretklasike do moderne, II i III sveska Vjenjavski: Legenda, Mazurka, Poljska pesma Veračini: Largo

Nenad Sekulić: Izbor komada za mandolinu

Ludvik Čeh: Popularne melodije za mandolinu (Varšava

Daken: Kukavica

A. Dvoržak–Vilhelm: Humoreska F. Mendelson–Krajsler: Pesma bez reči Paradiz: Sicilijana
Fioko: Allegro

Franker–Krajsler: Sičilijana i Rigodon

Druga dela odgovarajuće težine po izboru nastavnika

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

- a) Studije promena pozicija i dvoglasa;
- b) osam durskih, istoimenih moltskih i hromatskih skala sa razloženim trozvucima i četvorozvucima koje nisu obrađivane u I razredu;
- v) 10 etida;
- g) dva dela velike forme: jedan koncert i jedna klasična sonata;
- ć) četiri dela male forme – komada.

ISPITNI PROGRAM

Durska i istoimena moltska skala, prema tonalitetu jedne od kompozicija iz ispitnog programa, sa razloženim akordima i dvoglasima; terce, sekste, oktave;

Dve etide;

Koncert I ili II i III stav ili cela sonata;

Jedno delo male forme izabrano prema sklonostima učenika – tehničke teškoće nisu odlučujuće.

ISPITNI PROGRAM SE IZVODI NAPAMET

III RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

VEŽBE I STUDIJE SKALA

Šradik: Vežbe za levu ruku Grosman: Vežbe za levu ruku O. Ševčik: or. 1 III i IV sveska
Grigorijan: Skale i arpeđa K. Fleš: Sistem skala

E. Giljems: Svakodnevne vežbe violinista (24 skale) Studija promene pozicija i dvohvata
ETIDE

Nenad Sekulić: Škola za mandolinu Krojcer: 42 etide Roveli: Etide

Druge zbirke etida po izboru

DELA VELIKE FORME

Vivaldi: teži koncerti Lekler: Koncert De-mol

J. Hajdn: Koncert Ce-dur

I druge zbirke po izboru nastavnika koje odgovaraju mogućnostima učenika

DELA MALE FORME

A. Mocart: Rondo Be-dur i Ge-dur Vjenjavski: Legenda

Vjenjavski: Mazurka Dušan Radić: Pisma i igra Josip Slavenski: Jugoslovenska pesma i igra
Kosta Manojlović: Igra udovica Vasilije Mokranc: Stara pesma i igra Nenad Sekulić: Izbor
komada za mandolinu i druga dela po izboru nastavnika koja odgovaraju mogućnostima učenika

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

a) Studije promene pozicija i dvohvata;

b) pripremne vežbe za prstoredne oktave i decime;

v) osam durskih, istoimenih molskih i hromatskih skala sa razloženim trozvucima i četvorozvucima, koje nisu obrađivane u prethodnim razredima do četiri povisilice i četiri snizilice, koje se češće pojavljuju u literaturi, treba stalno usavršavati;

g) 10 etida;

d) dva dela velike forme: jedan koncert i jedna sonata;

ć) četiri dela male forme.

ISPITNI PROGRAM

Durska i istoimena molska skala – prema tonalitetu jedne od kompozicija iz ispitnog programa – sa razloženim akordima i dvoglasima;

Dve etide;

Koncert I ili II i III stav;

Delo male forme odabrano prema sklonostima učenika.

ISPITNI PROGRAM SE IZVODI NAPAMET

IV RAZRED

(3 časa nedeljno, 99 časova godišnje)

VEŽBE I STUDIJE SKALA

Šradik: Vežbe za levu ruku

Ševčik: or. 1 III i IV sveska, or. 3 Grosman: Vežbe za levu ruku Grigorijan: Skale i arpeđa

K. Fleš: Sistem skala

E. Giljems: Svakodnevne vežbe za violiniste Studije promene pozicija i dvohvati

ETIDE

Nenad Sekulić: Škola za mandolinu Krojcer: 42 etide Dont or. 35

Zbirke ruskih autora i druge zbirke odgovaraju mogućnostima učenika

DELA VELIKE FORME

J. Hajdn: Koncert Ce-dur

Ivo Mane Jarnović: Koncert De-dur

Koreli–Leonar: La folija

I druga dela po izboru nastavnika koje odgovaraju mogućnostima učenika

DELA MALE FORME

J. S. Bah: Arija na ge žici – iz Svite br. 3 V. A. Mocart: Rondo Ge-dur, Be-dur, Ce-dur Lekler: Tamburen

Franken–Krajsler: Sičilijana i Rigodon

Dušan Radić: Pesma i igra

Josip Slavenski: Jugoslovenska pesma i igra

Miloje Milojević: Srpska igra

Vasilije Mokranjac: Stara pesma i igra

Živorad Grbić: Nevestina pesma i kolo

Nenad Sekulić: Izbor komada za mandolinu

Druga dela po izboru nastavnika a koja odgovaraju učeniku

OBAVEZNI MINIMUM GRADIVA

a) Studije promena pozicija i dvohvata;

b) prstoredne oktave i decime;

v) durske i molske skale kroz četiri oktave – Ce, Ha, A – u tonalitetima koji se češće pojavljuju do četiri povisilice i četiri snizilice i dalje usavršavati;

g) osam etida;

d) dva dela velike forme: koncert i sonata;

đ) četiri dela male forme.

ISPITNI PROGRAM

Dve etide sa različitom problematikom;

Koncert – ceo;

Virtuozni komad;

Jedno delo domaćeg autora

ISPITNI PROGRAM SE IZVODI NAPAMET

Skale se ne sviraju kao ispitni zahtev ali se preporučuje provera znanja iz skala u toku školske godine.

NAČIN OSTVARIVANJA PROGRAMA TAMBURE I MANDOLINE

Sadržaj programa u nastavi tambure i mandoline treba da obezbedi nastavak edukacije učenika i njegovu nadgradnju za uključivanje u profesionalnu delatnost. Pri izboru kompozicija pored navedenih treba voditi računa o pravilnom funkcionisanju sviračkog aparata i korelaciji između učenika, instrumenta i muzike.

Programi su sastavljeni od različitih stilskih razdoblja i obezbeđuju sistematično savladavanje instrumentalno-izvođačkih zahteva i razvoj muzičkih i tehničkih komponenti kod učenika.

U prvoj godini treba staviti akcenat na svirački aparat, naročito desnu ruku – položaj i način držanja trzalice što utiče na kvalitet tremola i lepotu tona.

Pri izboru kompozicija koje treba da budu raznovrsne u smislu epoha, karaktera i tehničkih zahteva nastavnik ne sme da zaboravi na etide i tehničke vežbe koje treba da pokriju sve tehničke probleme.

Posle prve i druge godine učenik treba da poseduje zavidan nivo sposobnosti u formiranju tona – tremolu i da ovlada elementima kao što su lepota tona, fraziranje, tempo, dinamika i nijansiranje, koji su preduslov za formiranje jasnih zvučnih predstava.

Izuzetno je važno da se nastavnik dosledno drži navedenih principa koji su bitni za kompletan razvoj muzičke ličnosti. Takođe je od velike važnosti da se učeniku tokom četverogodišnjeg školovanja kroz lakše kompozicije omogući i sviranje na ostalim tamburaškim instrumentima.

Korišćenje stečenog znanja na ovim instrumentima je najbolje primeniti i razvijati u kamernoj muzici i orkestru.

Ovaj deo programa je jako bitno realizovati jer takvom edukacijom se od učenika stvara tamburaš opšte prakse koji će stečeno znanje moći da prenosi primeni u predavačkoj i orkestarskoj praksi.

HARFA

CILJ

- Permanentan rad na usavršavanju memorije i muzičkog sluha.
- Razvijanje instrumentalne tehnike kroz muziku kao sredstva muzičkog izraza.
- Razvijanje i usavršavanje veštine muzičkog načina razmišljanja.
- Razvijanje sposobnosti za koncertnu delatnost kao i smisao za zajedničko muziciranje.
- Razvijanje afiniteta prema improvizaciji, kao jednom od načina razvoja muzičkog mišljenja.
- Pripremanje učenika za profesionalnu delatnost.

ZADACI

- Razvijanje lestvične i pasažne tehnike
- Sticanje kondicione spremnosti
- Razvijanje sposobnosti za polifono vođenje glasova
- Usavršavanje artikulacije prstiju
- Razumevanje složenijih muzičkih oblika
- Razvijanje sposobnost interpretacije.

I RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

SKALE

Treba obraditi durske i molske skale u obimu od tri oktave sa razloženim trozvucima, dominantnim i umanjenim septakordima.

TEHNIČKE VEŽBE

Frojo: Tehničke vežbe – po izboru Labare: Kompletna metoda – po izboru

ETIDE

Naderman: I – Trideset etida – po izboru Boksa: I – Etide – po izboru Naderman: Sonatine I i II
Sonate – Sonatine

KOMPOZICIJE ZA IZVOĐENJE

G. F. Hendl: Sarabanda Bedžik Dobrodinski: Igre iz Svite za harfu Heselmans: Jesenje lišće;
Menuet; Preludijum br. 2 Glier: U polju M. Turnije: Preludijum br. 1 i 2 Građani: Jesen

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

- 10 etida različitog karaktera;
- dve sonatine;
- tri kompozicije za izvođenje.

ISPITNI PROGRAM

- Skale;
 - Dve etide različitog karaktera;
 - Jedna kompozicija starog majstora;
 - Jedna sonatina;
 - Jedna kompozicija za izvođenje
- ISPITNI PROGRAM SE IZVODI NAPAMET

II RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

SKALE

Sve durske i molske skale u oktavama, zatim u razmaku sekste i decime u kretanju kroz tri do četiri oktave u osminama, sa razloženim trozvukom, dominantnim i umanjenim septakordima.

TEHNIČKE VEŽBE

Labare: Kompletna metoda – po izboru Magistreti: Tehničke studije – po izboru

ETIDE

Naderman: II – 24 preludija – po izboru Siker: I – Etide – po izboru Naderman: Sonatine br. 3, 4 i 5

Vernije: Prvi stav iz Sonate op. 51 br. 1 i op. 51 br. 2 Sonate – Sonatine

KOMPOZICIJE ZA IZVOĐENJE

J. S. Bah: Dva komada iz „Ana Magdalena” Haselmans: Patrola A. Turnije: Preludijum br. 3 i 4

Građani: Tri preludijuma; Duboka reka; Preludijumi D. Gostuški: Nokturno Haselmans: Melanholična serenada

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

a) 10 etida različitog karaktera;

b) dve sonatine;

v) pet komada.

ISPITNI PROGRAM

Skale;

Dve etide različitog karaktera;

Jedna kompozicija starog majstora;

Jedna sonatina ili sonata;

Jedna kompozicija za izvođenje .

ISPITNI PROGRAM SE IZVODI NAPAMET

III RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

SKALE

Pored uobičajenih trozvuka i četvorozvuka po kvintnom krugu naviše i naniže potrebno je obratiti veću pažnju na sviranje arpeđa, kao i na alterovane akorde, jer će se takvi pojavljivati u literaturi za harfu.

ETIDE

Boksa: Etide or. 318 br. 2 – dvadeset etida (ove Etide se mogu podeliti u tri grupe prema problematici koja se u njima nalazi)

Grupa „A” – Etide za prste – br. 21, 28, 30, 31, 34, 35, 37, 38, 39 i 40

Grupa „B” – Etide melodijsko-harmonskog karaktera – br. 24, 27, 31 i 33

Grupa „V” – Etide za sviranje stakata – br. 22, 23, 25, 26, 29 i 36 Bah – Građani: Etide – po izboru

STARI STIL

Građani: „Mala klasična svita” G. F. Hendl: Pasakalja Čipoli: Gavota i žiga

I druga dela u starom stilu po slobodnom izboru.

SONATNI OBLIK

Naderman: Sonatina br. 6 Majer: Sonata Ge-mol Rozeti: Sonata Ce-dur br. 6 Kardon: Sonate – po izboru

I drugi komadi XIX i XX veka na sličnom tehničkom nivou po izboru nastavnika

KOMPOZICIJE ZA IZVOĐENJE

Građani: Dve narodne francuske pesme; Jesen Haselmans: Preludijum or. 52 A. Turnije: Četiri preludijuma iz or. 14 Salcedo: Muzička kutija Rozati: Preludijum

I druga dela domaćih i stranih kompozitora po slobodnom izboru

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

a) etide iz grupe „A” br. 21, 30, 32, 38 i 40;

b) etide iz grupe „B” – br. 24, 27, 31 i 33;

v) etide iz grupe „V” – br. 22, 25 i 26;

g) dve kompozicije starog stila;

d) dve kompozicije sonatnog oblika;

đ) dve kompozicije za izvođenje.

ISPITNI PROGRAM

Skale;

Dve etide različitog karaktera;

Kompozicija u starom stilu;

Sonata;

Kompozicija po slobodnom izboru.

ISPITNI PROGRAM SE IZVODI NAPAMET

IV RAZRED

(3 časa nedeljno, 99 časova godišnje)

SKALE

Svirati skale u svim kombinacijama.

ETIDE

Boksa: or. 62 (ove Etide se mogu podeliti u četiri grupe ma da se u pojedinim etidama pojavljuje i prožima više vrsta tehničkih problema)

Grupa „A” – Etide za prste – br. 1, 4, 5, 6, 13, 16, 17, 19, 22 i 25 Grupa „B” – Etide za arpeđa – br. 10, 12 i 24 Grupa „V” – Etide za oktavne i ritmičke etide – br. 3, 7, 15, 17, 20 i 23

Grupa „G” – Etide melodijsko-harmonskog karaktera – br. 2, 8, 9, 11, 14 i 21

Bah – Građani: Etide – po izboru Dusek: Sonata Ce-mol

STARI STIL

Španski majstori (XVI–XVII vek): Revizija Kabaleta Hendl–Renije: Gavota sa varijacijama Odgovarajuća dela po izboru nastavnika

SONATNI OBLIK

Krumholz: Sonata u Be-duru or. 17 br. 1; Sonata u De-duru or. 17 Dusik: Sonata u Ce-duru

G. F. Hendl: Končerto grosso Be-dur u originalu Ili drugo sonatno delo na istom stupnju tehnike, po izboru nastavnika

KOMPOZICIJE ZA IZVOĐENJE

Iber: Fantazija Iber: Skercato Votkins: Svita Haselmans: Žitana Haselmans: Balada Sen-Sans: Fantazija

Debisi: Mesečina; Devojka sa lanenom kosom; Arabeska Granados: Španska igra br. 2

I druge kompozicije XIX i XX veka sličnog tehničkog nivoa

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

a) etide iz grupe „A” – br. 4, 5, 6, 19 i 25;

b) etide iz grupe „B” – br. 14;

v) etide iz grupe „V” – br. 3 i 7;

g) etide iz grupe „G” – br. 2, 9, 11 i 21;

d) jedna kompozicija u cikličnom obliku ili dve obične;

đ) jedna sonata ili koncert;

e) dve kompozicije iz strane literature;

ž) jedna kompozicija iz domaće licerature.

ISPITNI PROGRAM

Jedna teža etide;

Jedna kompozicija po izboru;

Sonata ili koncert po izboru;

Jedna kompozicija za izvođenje iz strane literature;

Jedna kompozicija za izvođenje iz domaće literature.

ISPITNI PROGRAM SE IZVODI NAPAMET.

Ovaj program je samo osnovni okvir koji nastavnicima služi kao putokaz i primer. Nastavnik bi trebalo svojim radom, znanjem i iskustvom da prilagodi program svakom učeniku i neprestano ga proširuje i dopunjava, prateći i usvajajući sve pozitivne novosti i kretanja na području harfističke pedagogije. Način i redosled realizacije programa odabira nastavnik po svojoj proceni, podstičući učenike na samostalni odabir pojedinih kompozicija kao i na samostalnu obradu istih. Svojim radom nastavnik treba da podstiče kritičnost, samostalnost, osećaj odgovornosti i takmičarski duh kod učenika. Izražavajući se muzikom, učenik aktivira svoje emocije i maštu, što podstiče njegov kreativni pristup muzičkoj reprodukciji i nastupima pred publikom. Sve to razvija učenikovu ličnost, pamćenje, radne navike i utiče na njegove vanmuzičke aktivnosti oblikujući ga kao celokupnu ličnost.

Potrebno je pojačati intenzitet nastupanja kroz koja će učenik razviti i sposobnost kreiranja pred publikom, kao i savladavanje treme prilikom javnih nastupa. Nastavnik treba da odredi ritam javnih nastupa svakog učenika prema njegovim mogućnostima. Minimum nastupa tokom školske godine – bar četiri ili pet nastupa, s tim što se program može ponavljati.

Važan segment u sticanju prakse učenika su svakako i takmičenja. Zahtevni program koji treba da se izvede u celosti uz posebno psihičko opterećenje, doprinosi bržem prevladavanju treme kao i razvijanju pravilnog odnosa prema uspehu ili neuspehu donosi. Tom prilikom nastavnik zahteva od učenika da u kratkom roku savlada nova muzička dela, zbog čega je neophodno da se u nastavni proces ukomponuje i čitanje s lista. U sklopu tog časa je obavezna i obrada orkestarskih deonica za harfu.

Osim čitanja s lista sa kratkom pripremom, važno je učenje napamet solističkih delova štima, radi boljeg snalaženja u orkestru.

KLAVIR

CILJEVI

Razvoj aktivnosti unutrašnjeg i spoljašnjeg sluha pomoću primera i zadataka prilagođenih učenicovim individualnim sposobnostima (sviranjem harmonsko-melodijskih obrazaca po sluhu i improvizovanjem na zadatu kadencu).

Razvoj tehnike svesnog memorisanja (učenjem, samo iz nota, bez upotrebe instrumenta, kratkih, relativno jednostavnih kompozicija, po izvođačkim teškoćama lako dostupnih učeniku četvrtog razreda osnovne škole).

Izgradnja muzičke fantazije i profiliranje kriterijuma u oblasti muzičke estetike (povremenim diskusijama o umetničkom sadržaju i vrednosti izvođenih kompozicija i zadavanjem učeniku domaćih zadataka vezanih za ovu tematiku).

Razvoj učenikove sposobnosti integralnog izvođenja muzičkog dela (redovnim preslušavanjem učenikovog sviranja u celini).

Postizanje efikasnosti izvođačkog aparata, radom na tehničkim vežbama i kompozicijama s problematikom pozicionih i vanpozicionih figuracija, arpeđa, udvojenih tonova, akorada, trilera, tremola, repeticija i skokova.

Proširivanje znanja iz oblasti muzičke teorije i rad na povezivanju tog znanja sa izvođačkom praksom (putem detaljne strukturalne analize svih izvođenih kompozicija).

Postizanje veštine izvođenja poliritmičkih teškoća sviranjem lestvica u poliritmičkim kombinacijama.

ZADACI

- Rad na razvijanju unutrašnjeg i spoljašnjeg sluha pomoću primera i zadataka prilagođenih učenikovim individualnim sposobnostima
- Rad na razvijanju tehnike svesnog memorisanja
- Rad na razvijanju muzičke fantazije i profiliranje kriterijuma u oblasti muzičke estetike
- Rad na razvijanju učenikove sposobnosti integralnog izvođenja muzičkog dela
- Unapređivanje izvođačke veštine „pevanja” na klaviru izučavanjem kompozicija polifone strukture (troglasnih i lakših četvoroglasnih) i kompozicija sa romantičarskom kantilenom
- Usavršavanje efikasnosti izvođačkog aparata, radom na tehničkim vežbama i kompozicijama sa problematikom pozicionih i vanpozicionih figuracija, arpeđa, udvojenih tonova, akorada, trilera, tremola, repeticija i skokova.
- Proširivanje znanja iz oblasti muzičke teorije i rad na povezivanju tog znanja sa izvođačkom praksom putem detaljne strukturalne analize svih izvođenih kompozicija.
- Usavršavanje veštine izvođenja poliritmičkih teškoća sviranjem lestvica u poliritmičkim kombinacijama.
- Obogaćivanje učenikovog takmičarskog iskustva (za učenike koji ispoljavaju takmičarsku ambiciju i natprosečnu izvođačku sposobnost).

I RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

SKALE I AKORDI

Sve durske, molske i hromatske lestvice u razmaku oktave, terce, sekste i decime kroz četiri oktave u šesnaestinama u paralelnom kretanju.

Duple oktave kroz dve oktave u osminama i kroz tri oktave u triolama, u razmaku oktave, terce, sekste i decime u paralelnom kretanju.

Arpeđa: veliko razlaganje trozvuka, dominantnog i umanjenog septakorda sa obrtajima, kroz četiri oktave u šesnaestinama, paralelno (bez kombinacija).

ETIDE

Černi: or. 740, or. 299 – izbor Kramer–Bilov: Etide – izbor F. List: or. 1 – izbor Nojpert: Etide – izbor

POLIFONE KOMPOZICIJE

J. S. Bah: Troglasne invencije – bar dve napamet

Francuske svite – izbor G. F. Hendl: Svite – izbor

SONATE I KONCERTI koji dolaze u obzir za rad u srednjoj školi neće biti svrstavani po pojedinim razredima, već će biti nabrojani na kraju, kao i izbor KOMPOZICIJA RAZNIH STILOVA. Ovaj izbor je samo podsetnik za nastavnika i ne znači da ga se treba kruto pridržavati – bogatstvo klavirske literature daje nastavniku mogućnost da u rad uključi i druga

delu sličnih zahteva, vodeći računa o psihofizičkim sposobnostima učenika i zavisno od njegove spremnosti za kompletne izvođačke zahteve koje pred njega postavlja određeno delo.

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

- a) šest etida – od kojih tri napamet;
- b) tri polifone kompozicije;
- v) jedna cela sonata i jedna sonata ili koncert delimično;
- g) tri kompozicije raznih stilova – po izboru.

SMOTRA TEHNIKE

Durske i molske lestvice po belim dirkama, u razmaku oktave, paralelno kroz četiri oktave u šesnaestinama, arpeđa trozvuka u osnovnom položaju (bez obrtaja) kroz četiri oktave paralelno;

Jedna etida iz programa.

ISPITNI PROGRAM

Jedna etida – poželjno da bude Černi;

Jedna troglasna invencija J. S. Baha;

Jedna cela sonata;

Jedna kompozicija po izboru.

ISPITNI PROGRAM SE IZVODI NAPAMET

II RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

SKALE I AKORDI

Sve durske, molske i hromatske lestvice u razmaku oktave, terce, sekste i decime kroz četiri oktave u šesnaestinama u paralelnom kretanju.

Duple oktave kroz dve oktave u osminama i kroz tri oktave u triolama, u razmaku oktave, terce, sekste i decime u paralelnom kretanju.

Duple terce kroz dve oktave u osminama. Arpeđa: veliko razlaganje trozvuka, dominantnog i umanjenog septakorda sa obrtajima, kroz četiri oktave u šesnaestinama, paralelno (bez kombinacija).

ETIDE

Černi: op. 740, op. 365 – izbor Klementi: Gradus ad Parnasum – izbor Mošeles: op. 70 – izbor Moškovski: op. 72 – izbor F. List: op. 1 – izbor Nojpert: Etide – izbor

POLIFONE KOMPOZICIJE

J. S. Bah: Francuske svite Engleske svite Preludijumi i fuge

Dobro temperovani klavir, I i II – izbor G. F. Hendl: Svite – izbor

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

- a) šest etida – od toga tri napamet;
- b) tri polifone kompozicije;
- v) dve sonate ili sonata i koncert – jedno delo u celini, drugo delimično;
- g) tri kompozicije raznih stilova.

SMOTRA TEHNIKE

Sve durske i molske lestvice – svi tonaliteti – kroz četiri oktave u šesnaestinama, paralelno, u razmaku oktave, kao i hromatske skale kroz četiri oktave paralelno;

Arpeđa trozvuka – veliko razlaganje – u osnovnom položaju (bez obrtaja) kroz četiri oktave paralelno;

Jedna etida iz programa.

ISPITNI PROGRAM

Dve etide različitih tehničkih zahteva – jedna obavezno Klementi;

Tri stava – obavezni sarabanda i jedan brzi stav – iz Francuske svite J. S. Baha ili Svite G. F. Hendla;

Jedna sonata ili koncert – celo delo;

Jedna kompozicija po slobodnom izboru.

ISPITNI PROGRAM SE IZVODI NAPAMET

III RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

SKALE I AKORDI

Sve durske, molske i hromatske lestvice u razmaku oktave, terce, sekste i decime kroz četiri oktave u šesnaestinama u paralelnom kretanju.

Duple oktave kroz dve oktave u osminama i kroz tri oktave u triolama, u razmaku oktave, terce, sekste i decime u paralelnom kretanju.

Duple terce kroz četiri oktave u šesnaestinama. Arpeđa: veliko razlaganje trozvuka, dominantnog i umanjenog septakorda sa obrtajima, kroz četiri oktave u šesnaestinama, paralelno – bez kombinacija.

ETIDE

Černi: or. 740, Tokata

Klementi: OgaJib aJ Ragpaviš – izbor

Mošeles: or. 70 – izbor

Moškovski: or. 72 – izbor

F. Mendelson: or. 104

Šuman–Paganini: Etide or. 3 – izbor

Arenski: or. 36

Rubinštajn: or. 23

Kesler: or. 20, or. 100 – izbor

POLIFONE KOMPOZICIJE

J. S. Bah: Engleske svite Partite

Italijanski koncert Preludijumi i fuge G. F. Hendl: Svite – teže

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

a) pet etida različitih tehničkih zahteva;

b) dve polifone kompozicije;

v) dve sonate ili sonata i koncert – jedno delo u celini, drugo delimično;

g) tri kompozicije raznih stilova po slobodnom izboru;

d) u toku godine učenik OBAVEZNO treba javno da izvede I ili II i III stav koncerta za klavir i orkestar.

SMOTRA TEHNIKE

Sve durske i molske lestvice – svi tonaliteti – kroz četiri oktave u šesnaestinama, paralelno, u razmaku oktave, kao i hromatske skale kroz četiri oktave paralelno;

Arpežo dominantni i umanjeni septakord u osnovnom položaju (bez obrtaja) kroz četiri oktave u šesnaestinama;

Arpeđa trozvuka – veliko razlaganje – u osnovnom položaju (bez obrtaja) kroz četiri oktave paralelno;

Jedna etida iz programa.

ISPITNI PROGRAM

Jedna virtuoзна etida;

Dva stava iz Engleske svite J. S. Baha, ili dva stava iz Partite (dva od obaveznih stavova), ili preludijum i fuga;

Cela sonata;

Jedno delo iz epohe romantizma.

ISPITNI PROGRAM SE IZVODI NAPAMET

IV RAZRED

(3 časa nedeljno, 99 časova godišnje)

SKALE I AKORDI

Sve durske, molske i hromatske lestvice u razmaku oktave, terce, sekste i decime kroz četiri oktave u šesnaestinama u paralelnom kretanju.

Duple oktave kroz dve oktave u osminama i kroz tri oktave u triolama, u razmaku oktave, terce, sekste i decime u paralelnom kretanju.

Duple terce kroz četiri oktave u šesnaestinama. Arpeđa: veliko razlaganje trozvuka, dominantnog i umanjenog septakorda sa obrtajima, kroz četiri oktave u šesnaestinama, paralelno – bez kombinacija.

ETIDE

Moškovski: or. 72, or. 48

Kesler: or. 20, or. 100 Klementi – najteže

F. Šopen: or. Roblć., or. 10 i 25 – izbor List – Paganini: Etide – izbor, Igra patuljaka, Žubor šume, Uzdah

Skrjabin: or. 8 – izbor, or. 2 cis-mol Rahmanjivon: Etide – slike or. 33 Rubinstajn: or. 23

Arenski: or. 41, or. 36 Šimanovski: or. 4

POLIFONE KOMPOZICIJE

J. S. Bah: Preludijumi i fuge (^TK I i II) Italijanski koncert Partite

Koralne predigre Kapričo Be-dur Tokate itd

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

a) tri koncertne etide;

b) dve polifone kompozicije – obavezno jedan preludijum i fuga;

v) jedna sonata;

g) tri kompozicije različitih stilova.

SMOTRA TEHNIKE

Sve durske i molske lestvice – svi tonaliteti – kroz četiri oktave u šesnaestinama, paralelno, u razmaku oktave, kao i hromatske skale kroz četiri oktave paralelno;

Arpežo dominantnog i umanjenog septakorda u osnovnom položaju kroz četiri oktave u šesnaestinama;

Arpeđa trozvuka – veliko razlaganje – u osnovnom položaju (bez obrtaja) kroz četiri oktave paralelno;

Jedna etida iz programa.

ISPITNI PROGRAM

Jedna koncertna etida;

Jedan preludijum i fuga;

Jedna sonata;

Jedno romantično delo;

Jedno delo autora XX veka;

Jedno delo jugoslovenskog autora.

ISPITNI PROGRAM SE IZVODI NAPAMET NAPOMENA: Na završnom ispitu moraju biti zastupljeni svi stilovi; ukoliko se ne svira klasična sonata, već sonata iz perioda romantizma ili XX veka, klasični period mora biti zastupljen nekim drugim delom (npr. varijacije, fantazija, rondo i sl).

IZBOR LITERATURE ZA SVE RAZREDE SONATE

A. Mocart: KU 279 Ce-dur, KU 280 Ef-dur, KU 281 Be-dur, KU 309 Ce-dur, KU 310 A-mol, KU 311 De-dur, KU 330 Ce-dur, KU 331 A-dur, KU 332 Ef-dur, KU 333 Be-dur, KU 457 C-mol, KU 570 Be-dur, KU 576 De-dur

J. Hajdn: Noć. 20 ce-mol, Noć. 23 Ef-dur, Noć. 43 As-dur, Noć. 32 ha-mol, Noć. 44 ge-mol, Noć. 46 As-dur, Noć. 49 Es-dur, Noć. 50 Ce-dur, Noć. 52 Es-dur

L. van Betoven: or. 2 br. 1 ef-mol, pr. 2 br. 2 A-dur, pr. 2 br. 3 Ce-dur, or. 7 Es-dur, pr. 10 br. 1 C-mol, or. 10 br. 2 Ef-dur, or. 10 br. 3 De-dur, or. 13 C-mol, or. 14 br. 1 i 2, or. 22 Be-dur, or. 27 br. 1 i 2, or. 28 De-dur, or. 3ž br. 1, 2 i 3, or. 78 Fis-dur, or. 90 E-mol, Klementi: or. 47 br. 2 Be-dur, or. 39 br. 2 Ge-dur, or. 34 br. 1 Ce-dur, or. 26 br. 2 Fis-mol, or. 40 br. 2 Ha-mol, or. 40 br. 3 De-mol E. Grig: Sonata E-mol, Prokofjev: Sonata br. 1 Ef-mol F. Šubert: Sonate – izbor

KONCERTI

G. F. Hendl: Ef-dur

J. S. Bah: ef-mol, de-mol, A-dur

J. Hajdn: De-dur, Ge-dur, Ce-dur

V. A. Mocart: KU 175 De-dur, KU 238 Be-dur, KU 246 Ce-dur, KU 271 Es-dur, KU 413 Ef-dur, KU 414 A-dur, KU 415 Ce-dur, KU 449 Es-dur, KU 450 Be-dur, KU 451 De-dur, KU 453 Ge-dur, KU 456 Be-dur, KU 459 Ef-dur, KU 466 D-mol, KU 467 Ce-dur, KU 482 Es-dur, KU 488 A-dur, KU 491 C-mol, KU 503 Ce-dur, KU 537 De-dur, KU 595 Be-dur

L. van Betoven: Koncert br. 1, 2 i 3 E. Grig: Koncert A-mol F. Mendelson: Koncert ge-mol i De-mol Kabalevski: Koncert a-mol or. 9 D. Šostakovič: Koncert Ef-dur br. 2

Koncertni komadi za klavir i orkestar – Veber, Mendelson, Sen-Sans

KOMPOZICIJE RAZLIČITIH STILOVA

D. Skarlati: Sonate – izbor D. Čimaroza: Sonate Paradizi: Tokata Galupi: Sonate

J. Hajdn: Varijacije ef-mol, Kapričo Ce-dur, Ge-dur

A. Mocart: Fantazije Ce-mol KU 396, KU 475, Adado Ha-mol, KU 540, Rondo A-mol, KU 511, Varijacije Ce-dur, De-dur, Ge-dur itd.

L. van Betoven: Varijacije Ef-dur or. 34, 32 varijacije C-mol, Rondo Ce-dur i Ge-dur or. 51, Andante favori Ef-dur, Rondo or. 129 itd.

F. Šubert: Muzički momenti, Emprompti or. 90 i 142 R. Šuman: Arabeska, Dečje scene, Leptiri or. 2, Varijacije na temu Klare Vik or. 5, Fantastični komadi – izbor, Novelete – izbor, Romanse or. 28 itd.

F. Šopen: Valceri, nokturna, mazurke, poloneze, tarantele, emprompti (sva četiri), Ekoseze, Balade br. 2 i 3, Skerca br. 1 i 2, Brilljantne varijacije or. 28 itd.

F. List: Cetrarkini soneti, Utehe, LJubavni snovi, Poloneza Es-dur, Godine hodočašća – izbor, Mađarske rapsodije – izbor, transkripcije solo pesama Šuberta, Šumana, Šopena itd F.

Mendelson: Pesme bez reči, Rondo kapričoza J. Brams: Rapsodije, 4 balade, izbor iz or. 117, or. 118, or. 119 P. I. Čajkovski: Godišnja doba, Dumka, Varijacije Ef-dur Skrjabin: Prelidi – izbor

Rahmanjinov: Elegija, Polišinel, Muzički momenti – izbor, Prelidi – izbor

K. Debisi: Bergamska svita, Estampe, Svita „Za klavir”, Prelidi – izbor itd.

Prokofjev: Romeo i Julija, Prolazne vizije, Komadi or. 4 i or. 12 itd.

B. Bartok: Rumunske igre, Mikrokozmos – izbor, Allegro barbaro itd.

D. Šostakovič: Tri fantastične igre, Prelidi or. 34 itd.

DELA DOMAĆIH KOMPOZITORA

M. Tajčević: Prelidi, Balkanske igre Milošević: Sonatina

Peričić: Sonatina

Rajičić: Etide, Igre, Humoreske

LJ. Marić: Preludijumi, Etida, Brankovo kolo J. Slavenski: Jugoslovenska svita, Svita „Sa Balkana»

Mokranjac: Sonata Ce-dur, Fragmenti, Igre, Etide, Intime

B. Simić: Varijacije i tokata; Sonatina

D. Despić: Nokturna, Vinjete, Minijature, Humoristične etide

K. Babić: Prelidi đokozi, Tokata, Fuga M. Mihailović: Tri preludijuma

D. Radić: Tri preludijuma, Sonata lesta, Svita za klavir, 4 sonatine

M. Logar: Zlatna ribica, Burleske K. Miljković: Nevidljive niti

Božić: Nokturno, Lirika Atosa

NAČIN OSTVARIVANJA PROGRAMA

Sviranje lestvica i arpeđaje svedeno, kao kod većine savremenih pijanističkih škola, na osnovne elemente, bez kombinacija, suprotnog kretanja i sl. To je učinjeno radi sistematskog rešavanja ovog važnog dela rada na tehnici, radi ovladavanja svim tonalitetima a ne beskonačnog zadržavanja na samo par lestvica. Tako iz godine u godinu može da se ostvari kvalitativan napredak u tehničko– tonskoj realizaciji, ujednačenosti, brzini, kroz različite načine izvođenja (forte-pesante, piano-leggiero) itd. Naravno, ukoliko nastavnik želi, može i dalje da radi sa učenicima i ove kombinacije, pod uslovom da već vladaju pomenutim osnovnim elementima u svim lestvicama.

Izbor dela iz literature treba shvatiti samo kao podsetnik koji ni u kom slučaju ne može biti potpun. Etide i polifona dela svrstane su po godinama učenja kao obavezni deo pijanističke edukacije svakog učenika; sonate, koncerti i kompozicije raznih stilova predstavljaju područje

širih i raznovrsnih muzičko-tehničkih i umetničkih zadataka koji teško podležu formalističkom svrstavanju u određeni razred.

Pedagog mora da sagleda u potpunosti ličnost učenika sa kojim radi, njegove psihofizičke sposobnosti, i da mu pomogne pri profesionalnom opredeljenju i usmeravanju. On planira i individualni program za svakog učenika (najviše za jedno polugodište) vodeći računa o postupnosti u povećavanju zahteva i harmoničnom razvoju učenikovih pijanističkih i muzičkih sposobnosti.

Poseban deo u nastavi, danas veoma važan, su pripreme učenika za takmičenja koja mogu biti veoma korisna kao podsticaj u radu, kao i motiv za veći broj odgovornih javnih nastupa naročito zbog izuzetno koncentrisano usmerenog rada sa talentovanim učenicima. Tako će i repertoar u pojedinim slučajevima biti usmeren prema zahtevima na određenom takmičenju. To ipak ne bi trebalo da donese prevelika odstupanja u pogledu pređenog godišnjeg programa, jer je prelaženje što većeg repertoara u ovim godinama od suštinske važnosti za svakog budućeg mladog pijanistu.

SMOTRA TEHNIKE obavezna je za svakog učenika kroz sva četiri razreda srednje škole. Bez pozitivne ocene na smotri NE MOŽE se pristupiti godišnjem ispitu. Učenik koji nije zadovoljio na smotri tehnike mora da je ponovi.

Na svim javnim nastupima, smotri i ispitu ceo program IZVODI SE NAPAMET.

Predložena literatura je podsetnik za profesora, a putokaz za pripravnike u pogledu izbora programa. Spisak odabranih kompozicija ne isključuje iz rada ostala slična dela i drugih autora koja svojim kvalitetima i zahtevima uspešno doprinose profesionalnoj edukaciji učenika. U toku četvorogodišnjeg srednjeg školovanja učenik je dužan da javno izvede dve Betovenove sonate u celiti, a sonate Hajdna, Mocarta, Klementija, Šuberta i drugih autora predviđene su za godišnje izpite tokom celog školovanja, uključujući i maturalni ispit.

Izbor i obim programa sačinjen je za prosečno obdarene, profesionalno usmerene učenike. Izuzetno talentovanim učenicima zahteve treba povećati, a onima ispod proseka, koji tokom godine ne mogu da savladaju određeni program za prelaz u sledeći razred preporučiti blagovremeno usmeravanje ka odsecima, višim školama i fakultetima gde će moći da nastave školovanje.

ORGULJE

CILJEVI

Razvoj aktivnosti unutrašnjeg i spoljašnjeg sluha pomoću primera i zadataka prilagođenih učenikovim individualnim sposobnostima (sviranjem harmonsko-melodijskih obrazaca po sluhu i improvizovanjem na zadatu kadencu).

Razvoj tehnike svesnog memorisanja (učenjem, samo iz nota, bez upotrebe instrumenta, kratkih, relativno jednostavnih kompozicija, po izvođačkim teškoćama lako dostupnih učeniku četvrtog razreda osnovne škole).

Izgradnja muzičke fantazije i profiliranje kriterijuma u oblasti muzičke estetike (povremenim diskusijama o umetničkom sadržaju i vrednosti izvođenih kompozicija i zadavanjem učeniku domaćih zadataka vezanih za ovu tematiku).

Razvoj učenikove sposobnosti integralnog izvođenja muzičkog dela (redovnim preslušavanjem učenikovog sviranja u celini).

Postizanje efikasnosti izvođačkog aparata, radom na tehničkim vežbama i kompozicijama s problematikom pozicionih i vanpozicionih figuracija, arpeđa, udvojenih tonova, akorada, trilera, tremola, repeticija i skokova.

Proširivanje znanja iz oblasti muzičke teorije i rad na povezivanju tog znanja sa izvođačkom praksom (putem detaljne strukturalne analize svih izvođenih kompozicija).

Postizanje veštine izvođenja poliritmičkih teškoća sviranjem lestvica u poliritmičkim kombinacijama.

ZADACI

Usavršavanje artikulacije legata i non legata, melodijskog krešenda i upotrebe žaluzije i valjka. Upoznavanje sa kompozicijama relativno složenije homofone fature, jednostavne polifone fature.

Upoznavanje sa stilovima i nacionalnim školama kroz osnovne oblike orguljskih kompozicija, kao što su koralne obrade starih majstora, oblik varijacija i preludijum i fuga jednostavnije polifone fature.

Upoznavanje baroknih registarskih ansambala, u skladu sa mogućnostima.

Upoznavanje osnova registriranja.

Uvežbavanje svih vrsta promene zvuka, kroz odgovarajuću literaturu.

SADRŽAJI PROGRAMA ZA I I II RAZRED

Usavršavanje artikulacije, legata – non legata, melodijskog „krešenda”, upotrebe „žaluzija” i „valjka”.

Kompozicije relativno složenije homofone fature, jednostavne polifone fature, a „trio” sa „kantus firmusom” minimalno kolorisanim.

Upoznavanje sa stilovima i nacionalnim školama kroz osnovne oblike orguljskih kompozicija: koralne obrade starijih majstora i raznih varijacionih oblika; preludijuma i fuga jednostavnije polifone fature. Barokni registarski ansambli (u skladu sa mogućnostima kojima će se raspolagati). Upoznavanje sa osnovama registriranja. Uvežbavanje svih vrsta promene zvuka kroz odgovarajuću literaturu.

I RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

TEHNIČKE VEŽBE

Roman Armbrust: Pedalne vežbe

Herman Keler: „Umetnost sviranja na orguljama” – pedalne i manuelne vežbe

J. Švedčuk: „Pedalne vežbe za orgulje”

LITERATURA

Jan Podbielski: Preludijum Jakub Sova: J. J. Fuks: Fuge

Kavaconi, Andrea Gabrieli, Vincenco Pelegrini i dr. italijanski majstori: Himne, Intonacije, Tokate, Kancone, Samuel Šait, Arnolt Šlik, J. J. Froberger, J. Pakelbel i dr.: Koralne obrade, Varijacije i Fuge, Jan Tituz, Pjer Atenjan, Luj Kupren, Andre Rezon, Pjer di Maž i dr.: Magnifikati, Svite, Mise, Fuge, Dijalozi itd.

J. S. Bah: „Mala orguljska knjiga”, izbor jednostavnih preludijuma i fuga (manualiter), koralni: četvoroglasni sa pedalom i koralne obrade – dvoglasne i višeglasne (manualiter).

Mali komadi, fujete, preludijumi L. Mocarta, J. N. Himela, A. F. Hesa, A. J. Rejha, koralne obrade Bramsa, mali komadi F. Lista, T. Diboja, C. Frank: Dela za harmonijum ili orgulje.

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

a) Riman i Hvrđčuk – pedalne i manuelne vežbe (oko br. 50, a Hvedčuk cela I sveska);

b) po tri kompozicije italijanskih, nemačkih i francuskih starih majstora;

v) deset najlakših koralna iz „Male knjige” J. S. Baha;

g) tri preludijuma i fuge (manualiter) starih majstora;

d) osam kraćih kompozicija autora XIX i XX veka.

ISPITNI PROGRAM

Dve kompozicije starih majstora;

Dve koralne obrade iz „Male knjige” J. S. Baha (jedna homofono-polifona, a druga sa kantus firmusim);

Preludijum i fuga starih majstora (može manualiter);

Dve kompozicije autora XIX ili XX veka.
ISPITNI PROGRAM SE SVIRA IZ NOTA

II RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

TEHNIČKE VEŽBE

Roman: Armbrust – pedalne vežbe

Herman Keler: „Umetnost sviranja na orguljana” – pedalne i manuelne vežbe

X. Keler: kadence, generalbas, osnove gradnje orgulja, gregorijanski koral

J. Švedčuk: „Pedalne vežbe za orgulje”

LITERATURA

Pjotr Zelekovski: Fantazija

Diomedes Kabo: Fuga

J. K. Kuhaž: Pastoral, Preludijum

B. Paskvini, D. Cipoli, A. Vivaldi, Đambatista Martini: Varijacije, Tokate, Kancone, Pastorale
N. Le Beg, N. De Grinji, Žak Bojvin, Gilen: Ofertorija, Mose, Himne, Čakone, Fuge, Dijalozi,
„Velike igre”, „Pune igre”, Nezarodov rečitativ, Trompetin bas i diskant itd.

Đeremi Klark, V. Bird, Con Bul, O. Gibson, Džon Stenli, X. Persel, T. Talis: Preludijumi,
Koralne obrade, Serenade, Fantazije, Mise, Magnifikati, Marševi i dr

J. J. Froberger, J. Pahelbel, G. Bem, Dž. G. Valter, G. F. Hendl, G. Mufat, J. K. Kerl i td:
Preludijumi i fuge, Čakone, Svite, Tokate, Fantazije, Koralne obrade, Partite

J. S. Bah: Mali preludijumi i fuge (e-mol, Ef-dur, Ge-dur), Mala orguljska knjiga, Koralne
obrade (manualiter)

K. B. Kopživa, J. Zah, J. K. Vanhal. F. K. Briksi: Preludijumi, Fuge, Pastorale itd.

J. G. Albrechtsberger, M. Hajdn, A. J. Rajh: fugete, preludijumi i fuge, mali komadi za orgulje

X. Berlioz, T. Dibo, A. Grdalž: komadi za orgulje, fuge, tokate, ofertoria itd.

M. Reger: Koralne obrade or. 135a

X. Šreder: Preludijum, Trio–Andantino, Dijalog

M. Dipre: Kancona or. 62 br. 2

Žan Langl: Preludijum u starom stilu

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA:

a) Riman – pedalne i manuelne vežbe do kraja;

Keler – kadence u svim tonalitetima, deset vežbi iz generalbasa;

b) po tri kompozicije starih majstora italijanske, francuske i nemačke škole;

v) pet koralnih obrada homofono-polifone fature iz „Male knjige” J. S. Baha, tri sa imitacijom
ili stalnim kontrapunktom, dva sa kolorisanim kantus firmusim;

g) dva mala preludijuma i fuge J. S. Baha;

d) dve kompozicije varijacionog oblika – čakona, partita;

đ) tri kompozicije autora XIX ili XX veka.

ISPITNI PROGRAM

Dve kompozicije starih majstora;

Jedna kompozicija starih majstora varijacionog oblika;

Tri koralna iz „Male knjige” J. S. Baha, različite fature;

Jedan mali preludijum i fuga J. S. Baha;

Dve kompozicije autora XIX i XX veka.

ISPITNI PROGRAM SE SVIRA IZ NOTA

SADRŽAJI PROGRAMA ZA III I IV RAZRED

Sadržaji programa omogućavaju upoznavanje učenika sa osnovama građe orgulja, vrstama traktura, osnovama intoniranja, konstrukcijom cevi, različitosti registra i istorijskim razvojem orgulja; ovladavanje artikulacijom i ostalim dinamičkim i agogičkim mogućnostima koje pruža moderan sviraonik – podrazumeva se moderna ili stara mehanička traktura; usavršavanje u pratnji: „gregorijanskog”, protestantskog koralna, pratnji mešovitoj hora, solista – vokalnih i instrumentalnih; ovladavanje izvođenjem jednostavnijih i kraćih „trio” kompozicija;

ovladavanje „registriranjem” odgovarajućih kompozicija po programu; usavršavanje u pedalnoj tehnici.

Skale, razlaganje akorada, skokovi i u brzom tempu, oktave i ornamenti u pedalu obavezno u IV razredu.

Savladati interpretiranje oblika stare muzike, baroka, klasike i manjih oblika muzike XIX i XX veka.

III RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

TEHNIČKE VEŽBE

Keler: Umetnost sviranja na orguljama Đermani: I sveska do 15 vežbe Čentemeri: skale i akordi

LITERATURA

Đ. Freskobaldi: Kapričo, Bergamska (iz Muzičkog cveća), Tokate i sveska, Francuske pesme K. Merulo: Tokate za orgulje A. Skarlati: Sonate, Fuge

A. De Kabezon, J. B. Kabanile, C. Zeisaks, A. Soler: Tiento-ričerkar-tokata, Glosado, Bataja („Bitka”), Igre

F. Kupren: Mise, Svite

L. Maršan, J. F. Dendrije, N. Klerambo: Svite, Fuge, Dijalozi i dr.

J. P. Svelink: Fantazija, Varijacije, Preludijumi. J. K. Kerl: Kapričo „Kuku”

J. Pahelbel: Varijacije, Fuge, Tokate, koralne obrade D. Bukstehude: Fuga Ce-dur

J. S. Bah: „Mala knjiga”. Mali preludijumi i fuge, koralne obrade

J. Hajdn: „Muzička kutija”

L. v. Betoven: Adao Ef-dur, Pet komada za R1olepićg

Brukner: Fuga De-mol, Postludijum De-mol, Komadi za orgulje

J. Brams: Koralne obrade R. Šuman: Komadi za orgulje M. Reger: Koralne obrade or. 135a M.

Stahuljak: Koralne obrade Samo Vremšak: Sonata

Stanko Premrl: Varijacije, Preludijumi i dr.

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

a) Đermani: Pedalne vežbe do br. 15, I sveska;

b) pet kompozicija starih majstora – jedan varijacioni oblik i jedna koralna obrada;

v) deset koralnih obrada iz „Male knjige” J. S. Baha;

g) tri mala preludijuma J. S. Baha;

d) dve kompozicije iz perioda klasike;

đ) tri kompozicije autora XIX i XX veka.

ISPITNI PROGRAM

Dve kompozicije starih majstora;

Jedna koralna obrada Pahelbela ili Bukstehudea;

Tri korala iz „Male knjige” J. S. Baha;

Jedan Mali preludijum i fuga J. S. Baha;

Dve kompozicije autora XIX i XX veka.

ISPITNI PROGRAM SE SVIRA IZ NOTA

IV RAZRED

(3 časa nedeljno, 99 časova godišnje)

TEHNIČKE VEŽBE

Keler: Umetnost sviranja na orguljama Đermani: I sveska do 15 vežbe Čentemeri: skale i akordi

LITERATURA

Đ. Freskobaldi: Tokata iz II sveske,

M. Rosini: Preludijumi, Fuge, Komadi za orgulje K. Merulo: Tokate I i II sveska F. Kupren:

Dela za orgulje L. K. Daken: Božići Ge-dur, De-dur N. Klarambo: Svita br. 2 J. P. Svelink:

Fantazije, Varijacije i dr. D. Bukstehude: Preludijumi i fuge, Čakone, koralne obrade J.

Pahelbel: Preludijumi, fuga i čakona u De-molu, Arije sa varijacijama, Tokate, Ričarkari, koralne obrade Froberger, Kerl, Mufat, Pretorius, Šajt: Tokate, Preludijumi, Fuge, Čakone, Pasakalje, koralne obrade

J. S. Bah: „Mala knjiga”, Mali preludijumi i fuge, Pastoralna Ef-dur B^U 540, Preludijum i fuga E-mol B^U 533, Preludijum i fuga Ce-mol B^U 549, Preludijum i fuga Ce-dur B^U 545, Fuga Ce-mol B^U 575, Fuga Ge-mol B^U 578.

G. F. Hendl: Orguljski koncerti – original

A. Mocart: Adađo Ef-dur

List, Brukner, Brams: mali komadi, koraklne obrade, preludijumi i dr.

L. Belman: Gotska svita

M. Reger: Skerco, Romansa, Perpetum mobile, Intermeco or. 80 II sveska

A. Glazunov: Preludijum i fuga soĉ. 93 Zoltan Kodalj: Misa De-mol

Samuel Dikom: Ćakona, Preludijum sa fugom, Peludijum u Ef E. Aro: Pet kontrasta

Prepek: Improvizata u Ce-duru D. Andrić: Sonata za orgulje

A. Vidaković: Fantazija i fuga za orgulje K. Babić: Fuga Vladimir Tošić: Varial

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

a) Đermani: pedalne veđbe, I sveska;

b) tri kompozicije starih majstora;

v) pet koralnih obrada iz „Male knjige”;

g) dva mala preludijuma i fuge i jedan veliki – B^U 533, 549 ili 545;

d) tri kompozicije XIX i XX veka;

đ) dve kompozicije savremenih autora.

ISPITNI PROGRAM

Dve kompozicije starih majstora;

Dve koralne obrade J. S. Baha;

Preludijum i fuga J. S. Baha;

Jedna velika ili dve manje kompozicije XIX ili XX veka;

Jedna kompozicija savremenog autora.

ISPITNI PROGRAM SE SVIRA IZ NOTA

NAĀIN OSTVARIVANJA PROGRAMA

Sviranje skala je svedeno na osnovne elemente, bez kombinacija, suprotnog kretanja, a radi ovladavanja svim tonalitetima. Tako iz godine u godinu mođe da se ostvari kvalitativan napredak u tehniĉko-tonskoj realizaciji, ujednaĉenosti, brzini, kroz razliĉite naĉine izvođenja.

Izbor dela iz literature treba shvatiti samo kao podsetnik koji ni u kom sluĉaju ne mođe biti potpun. Sonate, koncerti i kompozicije razliĉitih stilova predstavljaju podruĉje širih i raznovrsnih muziĉko-tehniĉkih i umetniĉkih zadataka koji teško podleđu formalistiĉkom svrstavanju u određeni razred.

Predlođena literatura je putokaz za pripravnike u pogledu izbora programa. Spisak odabranih kompozicija ne iskljuĉuje iz rada ostala sliĉna dela i drugih autora koji svojim kvalitetima i zahtevima uspešno doprinose profesionalnoj edukaciji uĉenika.

Pedagog treba da sagleda u potpunosti liĉnost uĉenika sa kojim radi, njegove psihofiziĉke sposobnosti, i da mu pomogne pri profesionalnom opredeljenju i usmeravanju. Nastavnik planira i individualni program za svakog uĉenika vodeći raĉuna o postupnosti u poveĉavanju zahteva i harmoniĉnom razvoju uĉenikovih pijanistiĉkih i muziĉkih sposobnosti.

HARMONIKA

CILJEVI

Razvoj na usavršavanju tehničkih i muzičkih elemenata kao nerazdvojne celine.

Razvoj na primeni raznih načina izvođenja artikulacija, dinamike i registara u zavisnosti od stila i karaktera kompozicija.

Podsticanje izvođačkih sposobnosti učenika, razvoj muzičkog ukusa i ljubavi prema muzičkim ostvarenjima raznih pravaca.

Razvoj jedinstva muzičkog i tehničkog kod učenika kroz upoznavanje kompletne ličnosti učenika, njegovih opštih psihofizičkih osobina.

ZADACI

– Rad na usavršavanju tehničkih i muzičkih elemenata kao nerazdvojne celine.

– Rad na usavršavanju primene raznih načina izvođenja artikulacija, dinamike i registara u zavisnosti od stila i karaktera kompozicija.

Rad na podsticanju izvođačkih sposobnosti učenika.

Rad na razvijanju muzičkog ukusa i ljubavi prema muzičkim ostvarenjima raznih pravaca.

Usavršavanje jedinstva muzičkog i tehničkog kod učenika kroz upoznavanje kompletne ličnosti učenika, njegovih opštih psihofizičkih osobina.

I RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

TEHNIČKE VEŽBE

Sve durske i molske (harmonske i melodijske) lestvice: paralelno, suprotno, terce i sekste (odnos između leve i desne klavijature); oktave i tercoktave lomljene i simultano.

Sve hromatske lestvice u paralelnom i suprotnom kretanju.

ARPEĐO

Durski i molski potpuni kvintakord, dominantni i umanje ni septakord u malom i velikom razlaganju i simultano. Učenika upoznati i sa sviranjem u suprotnom kretanju.

Sve lestvice svirati u šesnaestinama, tempo 120 i više ili u:

četvrtinama (jedanput kroz jednu oktavu);

osminama (jedanput kroz dve oktave);

triolama (jedanput kroz tri oktave ili tri puta kroz dve oktave);

šesnaestinama (dva puta kroz dve oktave);

sekstolama (dva puta kroz tri oktave ili tri puta kroz dve oktave);

tridesetdvojkama (dva puta kroz četiri oktave ili četiri puta kroz dve oktave).

Lestvice još svirati na desnoj klavijaturi poštujući datu ritmičku strukturu, a na levoj u četvrtinama i obrnuto. Tempo za jednu četvrtinu 60 i više.

Sve lestvice svirati na osnovnom (standard) basu ili na melodijskom basu.

ETIDE

I. Havliček, Koncertne etide – po izboru K. Černi, or. 740 – po izboru u odgovarajućoj transkripciji K. Černi, or. 299 – po izboru u odgovarajućoj transkripciji Klementi, etide po izboru u odgovarajućoj transkripciji Kramer–Bilov, etide po izboru u odgovarajućoj transkripciji N. Čajkin, Etide za harmoniku – A-dur, Ef-mol, E-mol i De-mol J. Šišakov, „Tri etide za harmoniku” (Moskva, 1962. godine) M. Dviljanski, „Etida-intermeco” (Moskva, „Sov. kompozitor”, 1975. godine)

POLIFONE KOMPOZICIJE

J. S. Bah, Dvoglasne i troglasne invencije J. S. Bah, Mali orguljski prelidojumi i fuge J. Pahelbel, Dela za orgulje – po izboru R. Ščedrin, Fuga (Moskva, „Sov. kompozitor”, 1981) N. Anajev, Fuga A-mol (Moskva, „Sov. Kompozitor”, 1981) G. F. Hendl, Fugeta Ef-dur (Moskva, „Sov. kompozitor”, 1981)

G. Dmitrijev, Preludijum i fuga (Moskva, „Sov. kompozitor”, 1988)

V. Čelnokov, Preludijum i fuga ce-mol (Moskva, „Sov. kompozitor”, 1989)

V. Sarijev, Fuga Ge-mol (Moskva, „Sov. kompozitor”, 1989)

LJadov, Fuga De-mol (Moskva, „Sov. kompozitor”, 1971) M. Glinka, Fuga Es-dur (Moskva, „Muzika”, 1969)

J. Šišakov, Preludijum i fuga De-mol (Moskva, „Sov. kompozitor”, 1978)

KOMPOZICIJE CIKLIČNOG OBLIKA

Zolotarjov, Dečje svite – po izboru („Antologija”, VIII sveska)

Jemeljanov, „Skice prirode” (Lenjingrad, „Sov. kompozitor”, 1960)

Bonakov, „4 kompozicije na ruske teme” (Moskva, „Sov. kompozitor”, 1977)

„Iz dečjeg života” (Moskva, „Muzika”, 1990)

„Pet lirskih pesama” (Moskva, „Muzika”, 1990)

J. Derbenko, Svite i dečje svite – po izboru

G. Vdovin, „Pet trenutaka” (Moskva, „Sov. kompozitor”, 1979)

V. Merkušin, „Mala svita” (Moskva, „Sov. kompozitor”, 1982)

A. Bizov, „Ruski crteži” (Moskva, „Sov. kompozitor”, 1982.) J. Nalbadjan, Svita „Jermenske skice” (Moskva, „Muzika”, P. Londonov, „Maskarada igračaka” (Moskva, „Sov. kompozitor”, 1983) A. Repnjikov, Dečja svita „Suvenir”

KOMPOZICIJE PO IZBORU

N. Rimski–Korsakov, „Bumbarov let” (Moskva, „Sov. kompo– zitor”, 1980.)

D. Skarlatti, Sonate – po izboru D. Čimaroza, Sonate – po izboru P. I. Čajkovski, „Godišnja doba” – po izboru

Čajkin, „Lirski valcer” (Moskva, „Muzika”, 1984) P. Londonov, „Seoska slika” (Moskva, „Muzika”, 1980) C. Frank, Preludijum (Moskva, „Muzika”, 1980)

A. Glazunov, Valcer (Moskva, „Muzika”, 1966) J. Derbenko, „Trk vremena”

J. Šišakov, „Cirkuski marš” (Moskva, „Sov. kompozitor”, 1984)
A. Holminov, „Nokturno” (Moskva, „Sov. kompozitor”, 1984) Ribalkin, „Muzički momenat”
M. Golub, „12 preludijuma za harmoniku” – po izboru (Moskva, „Muzika”, 1967)
K. Sen-Sans, „Labud” (Moskva, „Sov. kompozitor”, 1989) M. Moškovski, „Tarantela”
(Moskva, „Sov. kompozitor”, D. Šostakovič, „Španska igra” (Moskva, „Muzika”, 1970) Pored
navedene literature može se koristiti i druga koja odgovara uzrastu i tehničkim mogućnostima
učenika.

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

- a) osam etida različite tehničke problematike;
- b) dve polifone kompozicije;
- v) jedna kompozicija cikličnog oblika;
- g) dve kompozicije, po izboru, različitog karaktera.

U toku školske godine obaviti najmanje jednu proveru tehnike svakog učenika.

ISPITNI PROGRAM

Dve etide;

Jedna poligona kompozicija;

Jedna ciklična kompozicija;

Jedna kompozicija po izboru.

ISPITNI PROGRAM SE IZVODI NAPAMET

II RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

TEHNIČKE VEŽBE

Sve durske i molske (harmonske i melodijske) lestvice: paralelno, suprotno, terce i sekste (odnos između leve i desne klavijature); oktave i tercoktave lomljene i simultano.

Sve hromatske lestvice u paralelnom i suprotnom kretanju.

ARPEĐO

Durski i molski potpuni kvintakord, dominantni i umanjeni septalord u malom i velikom razlaganju i simultano. Učenika upoznati i sa sviranjem u suprotnom kretanju.

Sve lestvice svirati u šesnaestinama, tempo 132 i više ili u:

- četvrtinama (jedanput kroz jednu oktavu), tempo 66 i više;
- osminama (jedanput kroz dve oktave);
- triolama (jedanput kroz tri oktave ili tri puta kroz dve oktave);
- šesnaestinama (dva puta kroz dve oktave);
- sekstolama (dva puta kroz tri oktave ili tri puta kroz dve oktave);
- tridesetdvojkama (dva puta kroz četiri oktave ili četiri puta kroz dve oktave).

Lestvice još svirati na desnoj klavijaturi poštujući datu ritmičku strukturu, a na levoj u četvrtinama i obrnuto. Tempo za jednu četvrtinu 60 i više.

Sve lestvice svirati na osnovnom (standard) basu ili na melodijskom basu.

ETIDE

Gradus ad Parnasum, I i II sveska – po izboru I. Havliček, Koncertne etide – po izboru K. Černi, or. 740 – po izboru K. Černi, or. 299 – po izboru Klementi, Etide – po izboru Kramer–Bilov, Etide – po izboru

Šenderjov, „24 koncertne etide” – po izboru (Moskva, „Muzika”, 1990)

G. Tiškevič, Etide Ce-dur, Ef-dur (Moskva, 1949) I. Ilin, Etida Ef-dur (Moskva, 1961) N.

Čajkin, Etida De-dur (Moskva, 1961) O. Pirogov, Etida Ce-dur (Moskva, 1961)

Kobiljanski, Etida As-dur (Moskva, 1961)

I. Šmit, Etida A-dur (Moskva, „Sov. kompozitor”, 1975)

POLIFONE KOMPOZICIJE

J. S. Bah, Mali orguljski preludijumi i fuge – po izboru J. S. Bah, izbor iz dela za orgulje J.

Pahelbel, izbor iz dela za orgulje

Stara češka orguljska muzika – po izboru („Peters”, br. 9928a) P. Čekalov, Fuga de-mol (Moskva, „Sov. kompozitor”, 1973) F. Vasiljev, Fuga za harmoniku – po izboru M. Čurljonis, Fuga-koral (Moskva, „Sov. kompozitor”, 1987) R. Ščedrin, Fuga (Moskva, „Sov. kompozitor”, 1986) F. Šopen, Fuga A-mol (Moskva, „Muzika”, 1981)

KOMPOZICIJE CIKLIČNOG OBLIKA

Zolotarjov, Dečje svite – po izboru („Antologija”, VIII sveska)

J. Derbenko, Svite i dečje svite – po izboru

Nagajev, Dečja svita br. 2” (Moskva, „Sov. kompozitor», 1982)

Zolotarjov, „Tri komada” (Moskva, „Sov. kompozitor”, 1982) V. Bonakov, „Kamerna svita” (Moskva, „Muzika”, 1990) „Ruska svita” (Moskva, „Sov. kompozitor”, 1977)

R. Ščedrin, „4 kompozicije” iz baleta „Konjić Grbonjić” (Moskva, „Muzika”, 1981)

F. Šubert, „3 kompozicije” (Moskva, „Sov. kompozitor”, 1981)

M. Magidenko, Sonata (Moskva, „Muzika”, 1978) J. Salavjov, „Lirski triptih” (Moskva, „Sov. kompozitor”, 1976)

„Baltička svita” (Moskva, „Sov. Kompozitor”, 1976)

KOMPOZICIJE PO IZBORU

D. Skarlati, Sonate – po izboru D. Čimaroza, Sonate – po izboru

A. Ljadov, „Eksprompt” (Moskva, „Sov. Kompozitor”, 1990) „Muzička tabakerka” (Moskva,

„Muzika”, 1990) F. Šubert, Skerco (Moskva, „Muzika”, 1967) A. Repnjikov, „Monolog” (Moskva, „Sov. kompozitor”, 1974) „Baso ostinato” (Moskva, „Sov. Kompozitor”, 1984) J.

Derbenko, „Eksprompt” (Moskva, „Sov. Kompozitor”, 1986)

„Nova kadrilj” (Moskva, „Sov. Kompozitor”, 1987) J. Šišakov, „Eksprompt u ritmu tarantele” (Moskva, „Sov. Kompozitor”, 1987)

P. Senica, „Skerco” (Kijev, „Muz. Ukraina”, 1980) A. Borodin, „Nokturno” (Moskva,

„Muzika”, 1982) G. Kamaldinov, „Lirska fantazija” (Moskva, „Sov. Kompozitor», 1987)

A. Kukubajev, „Skerco” (Moskva, „Sov. Kompozitor”, 1982)

Paganini, „Karneval u Veneciji” (Moskva, „Sov. Kompozitor”, 1968)

Pored navedene literature može se koristiti i druga koja odgovara tehničkim mogućnostima i uzrastu učenika.

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

a) osam etida različite tehničke problematike;

b) dve polifone kompozicije;

v) jedna kompozicija cikličnog oblika;

g) dve kompozicije, po izboru, različitog karaktera.

U toku školske godine obaviti najmanje jednu proveru tehnike svakog učenika.

ISPITNI PROGRAM

– Dve etide;

– Jedna polifona kompozicija;

– Jedna ciklična kompozicija;

– Jedna kompozicija po izboru.

ISPITNI PROGRAM SE IZVODI NAPAMET

III RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

TEHNIČKE VEŽBE

Sve lestvice sa svim elementima iz prethodnog razreda. Tempo za šesnaestine 144 i više, odnosno 72 i više za četvrtine.

Lestvice se mogu dopuniti i drugim tehničkom vežbama po izboru nastavnika (repeticija na tonu, repeticija na akordima, kratkim mehom na dva i na tri itd.).

ETIDE

K. Černi, or. 740 – po izboru K. Černi, or. 299 – po izboru Kramer–Bilov, Etide – po izboru OgaJib aJ Ragpaviš, II i III sveska – po izboru Šenderjov, „24 koncertne etide” – po izboru M. Dviljanski, Etide Ce-dur, A-mol (Moskva, „Sov. Kompozitor”, 1989)

I. Laher, Etida a-mol (Moskva, „Sov. Kompozitor”, 1989) G. Rozelen, Etida Ge-dur (Moskva, „Sov. Kompozitor”, 1989) F. Lekupe, Etida Ce-dur (Moskva, „Sov. Kompozitor”, 1989) E. Jucevič, Etide E-dur, E-mol (Kijev, 1963) K. Mjaskov, Etida A-dur, A-mol (Kijev, 1963) S. Čapki, Etide Ce-dur, Ha-mol, A-mol, Ce-mol (Kijev, „Muzička Ukraina”, 1963)

POLIFONE KOMPOZICIJE

J. S. Bah, izbor iz dela za orgulje

J. S. Bah, „Dobro temperovani klavir” – po izboru

D. Bukstehude, izbor iz dela za orgulje

J. Pahelbel, izbor iz dela za orgulje

D. Šostakovič, „24 preludijuma i fuge” – po izboru

P. Lando, Troglasna fuga (Moskva, „Sov. Kompozitor”, 1987)

N. Rimski-Korsakov, Fuga (Moskva, „Sov. Kompozitor”, 1984)

R. Kemularija, „Polifona kompozicija” (Kojev, „Muzička Ukraina”, 1985)

A. Aleksandrov, Fuga E-mol (Moskva, „Sov. Kompozitor”, 1987)

A. Poljšina, Fuga (Moskva, „Muzika”, 1981)

P. Čekalov, Preludijum i fuga (Moskva, „Sov. Kompozitor”, 1982)

A. Hačaturjan, „Rečitativ i fuga” br. 2 (Moskva, „Sov. Kompozitor”, 1988)

KOMPOZICIJE CIKLIČNOG OBLIKA

X. Luk, „Sonata br. 1” J. Matis, „5 bagatela” V. Zubicki, Dečje svite – po izboru I. Jakšević, Sonata

V. Podgorni, „Tri kompozicije» (Kijev, „Muzička Ukraina”, 1988)

V. Zolotarjov, „Pet kompozicija» (Kijev, „Muzička Ukraina”, 1981)

„Kamerna svita” („Antologija” V sveska) B. Bartok, „4 bagatele” (Kijev, „Muzička Ukraina”, 1980) G. Komrakov, „6 lirskih kompozicija” (Moskva, „Sov. Kompozitor”, 1981)

J. Šamo, „Sonata br. 3” (Moskva, „Muzika”, 1986) V. Bonakov, „Sonata-balada” (Moskva, „Sov. kompozitor”, 1977)

V. Semjonov, „Bugarska svita” (Lenjingrad, „Muzika”, 1984) G. Šenderjov, „Ruska svita” („Antologija” V sveska)

KOMPOZICIJE PO IZBORU

D. Skarlatti, Sonate – po izboru J. Hajdn, Sonate – po izboru V. A. Mocart, Sonate – po izboru F. Brož, „Hromatske varijacije” P. Mederi, „Prelid i skerco” A. Repnikov, „Tokata” („Antologija” V sveska) F. Mendelson, „Fantazija-kapris” (Moskva, „Sov. Kompozitor”, 1989)

Holminov, „Koncertna kompozicija” (Moskva, „Muzika”, 1962)

Dikusarov, „Skerco” (Moskva, „Muzika”, 1966)

V. Zolotarjov, „Ferafontov manastir” („Antologija” V sveska) V. Trojan, „Razrušena katedrala”

Žurbin, „Koncertna burleska” (Moskva, „Muzika”, 1985) F. List, „Zaboravljeni valcer” (Moskva, „Sov. Kompozitor”, 1989)

Podgorni, „Razmišljanje” (Kiev, „Muzička Ukraina”, 1988) M. Dviljanski, „Skerco” (Moskva, „Muzika”, 1982)

Pored navedene literature može se koristiti i druga odgovarajuća.

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

a) šest etida različite tehničke problematike,

b) jedna polifona kompozicija,

v) jedna kompozicija cikličnog oblika,

g) dve kompozicije, po izboru, različitog karaktera.

U toku školske godine obaviti najmanje jednu proveru tehnike svakog učenika.

ISPITNI PROGRAM

– Dve etide;

– Jedna polifona kompozicija;

– Jedna ciklična kompozicija;

– Jedna kompozicija po izboru.

ISPITNI PROGRAM SE IZVODI NAPAMET

IV RAZRED

(3 časa nedeljno, 99 časova godišnje)

TEHNIČKE VEŽBE

Sve lestvice sa svim elementima iz prethodnih razreda. Tempo za šesnaestine 156 i više, odnosno 78 i više za četvrtine.

ETIDE

K. Černi, or. 740 – po izboru K. Černi, or. 299 – po izboru Kramer–Bilov, Etide – po izboru Šenredjov, „24 koncertne etide” – po izboru N. Paganini–F. List, „Velike etide” – po izboru (Kijev, „Muzička Ukraina” 1983)

POLIFONE KOMPOZICIJE

J. S. Bah, izbor iz dela za orgulje

J. S. Bah, „Dobro temperovani klavir” – po izboru

D. Bukstehude, izbor iz dela za orgulje

D. Skarlatti, Fuga (Moskva, „Sov. Kompozitor”, 1968)

D. Šostakovič, „24 preludijuma i fuge” – po izboru J. Salavjov, Preludijum, fuga i postludija (Moskva, „Sov. Kompozitor”, 1976)

K. Sarokin, Creludijum i fuga (Moskva, „Sov. Kompozitor”, 1985)

V. Podvala, Preludijum i fuga (Kojev, „Mizočka Ukraina”, 1978)

B. Černogorski, Tokata i fuga (Moskva, „Musika”, 1986) N. Garlov, Prekudijum i fuga de-mol (Moskva, „Muzika”, 1976)

KOMPOZICIJE CIKLIČNOG OBLIKA

V. Zolotarjov, „Sonata br. 2” („Antologija” VI sveska) A. Nagajev, „Sonata br. 1” (Moskva, „Muzika”, 1981) K. Volkov, „Sonata br. 1” („Antologija” VIII sveska)

Holminov, Svita („Antologija” IV sveska)

J. Derbenko, „5 ruskih slika” („Antologija” VII sveska)

Čajkin, „Ukrajnska svita” („Antologija” VI sveska) „Koncertni triptih” (Moskva, „Muzika”, 1988)

L. Belman, „Gotska svita” (Moskva, „Muzika”, 1986)

Kusjakov, Sonate – po izboru

M. Simanski, „Koncertni triptih” (Moskva, „Sov. Kompozitor”, 1976)

I. Šamo, „Tri kompozicije” iz svite „Slike ruskih živopisaca” (Moskva, „Sov. kompozitor”, 1987)

I. Šamo, „Sonata br. 1” (Moskva, „Muzika”, 1985) X. Breme, „Divertičento in Ef” (Moskva, „Sov. Kompozitor”, 1979)

G. Šenderjov, „Karakterna svita” (Kijev, „Muzička Ukraina”, 1985)

J. Šišakov, „Svita a-mol” (Moskva, „Sov. Kompozitor”, 1987)

KOMPOZICIJE PO IZBORU

D. Skarlatti, Sonate – po izboru J. Hajdn, Sonate – po izboru

A. Mocart, Sonate – po izboru

A. Govednik, „Introdukcija i rondo-skercando” L. Međeri, Skerco

Žuk, Poema (Kiev, „Muzička Ukraina”, 1985)

R. Ščedrin, „Baso ostinato” (Moskva, „Muzika”, 1981)

Poljevoj, „Intermeco” (Kiev, „Muzička Ukraina”, 1981) V. Podgorni, „Preludijum” (Moskva, „Sov. Kompozitor”, 1982) J. Najmušin, „Skerco” (Moskva, „Muzika”, 1990)

A. Žurbin, „Tokata” („Antologija” VI sveska) J. Derbrnko, „Tokata” (Moskva, „Muzika”, 1990)

P. Londonov, „Skerco-tokata” (Moskva, „Muzika”, 1982) F. Šubert – F. List, „Šumski car”

(Moskva, „Muzika”, 1982) A. Hačaturjan, „Valcer” (Moskva, „Muzika”, 1982) K. Bom, „Perpetjum mobile” (Moskva, „Muzika”, 1988) Pored navedene literature može se koristiti i druga odgovarajuća.

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

a) četiri etide različite tehničke problematike,

b) jedna polifona kompozicija,

- v) jedna kompozicija cikličnog oblika,
- g) dve kompozicije, po izboru, različitog karaktera.

ISPITNI PROGRAM

- Jedna koncertna etida;
- Jedna polifona kompozicija;
- Jedna ciklična kompozicija;
- Dve kompozicije, po izboru, različitog karaktera. Poželjno je da najmanje dve kompozicije budu originalno pisane za harmoniku.

ISPITNI PROGRAM SE IZVODI NAPAMET

NAČIN OSTVARIVANJA PROGRAMA

Usavršavanje jedinstva muzičkog i tehničkog razvoja učenika gradi se kroz detaljno upoznavanje kompletne ličnosti učenika, njegovih opštih psihofizičkih osobina, muzičke i tehničke spremnosti, kao i svih ostalih elemenata bitnih za eventualne izmene u načinu rada kroz složenije i odgovornije zadatke.

Nastavni program za harmoniku je većim delom originalno koncipiran na osnovu iskustava stečenih u radu i na osnovu odgovarajućih rezultata dobijenih u našoj zemlji, a delimično orijentisan i prema programskim zahtevima za ostale instrumente. Međutim, izvorna literatura na kojoj se bazira program potiče, uglavnom, iz stranih zemalja: Rusije, Nemačke, Češke i Poljske dok se među transkripcijama preporučuju određene etide i kompozicije koje odgovaraju harmonici, a posebno mnoge originalne kompozicije pisane za ruski bajn. Broj etida i određenih kompozicija po razredima dat je kao minimum, uz zahtev za maksimum u kvalitetu izvođenja. Međutim, ne treba sve učenike zadržati na utvrđenom minimumu; naprotiv, treba im dopustiti da napreduju prema svojim mogućnostima.

Pojedine alternative, npr. u ispitnom programu, navedene su radi šireg izbora prilikom, eventualnog, nedostatka originalne ili adekvatno transkribovane kompozicije, kao i radi pružanja mogućnosti za planiranje novih, u međuvremenu štampanih dela. Pažljivo treba planirati i određeni izvođački program namenjen javnim nastupima, za svakog učenika posebno. Program muzičkog obrazovanja treba da omogući paralelno razvijanje muzičke i tehničke sposobnosti učenika uz svesno motivisanje za istrajan rad radi kvalitetnog muzičkog izražavanja, prema tome, i želja za ovladavanjem tehničkim elementima potiče iz potrebe za pravilnim tumačenjem muzičkog sadržaja.

Sagledavajući tehničke zadatke desne i leve ruke, uz prilagođavanje individualnim mogućnostima svakog učenika, treba pravilno odabrati etide, imajući u vidu njihovu namenu.

Lepota tona na svakom instrumentu predstavlja vrednost, pa stoga i posebnu pažnju treba posvetiti i negovanju tona uz pomoć tehnike prstiju i meha. Rad na tehnicima meha treba uskladiti prema određenoj artikulaciji, stilu i kompletnom muzičkom izražavanju. Postizanje određenog tempa levom i desnom rukom, kroz ujednačen rad prstiju u tehničkim vežbama i etidama, takođe traži da služi kvalitetnijem muzičkom doživljaju. Upotreba registra treba da bude pravilno postavljena, u odnosu na pojedine muzičke i tehničke zahteve. Upoznavanje i primena melodijskog baritonbasa doprinosi kvalitetnijem i adekvatnijem izvođenju originalnih i transkribovanih, posebno polifonih kompozicija, uz obavezno teorijsko i praktično poznavanje sklopova i funkcija akordskih standard basova. Posebnu pažnju treba obratiti transkribovanju kompozicija koje se, zahvaljujući primeni pomenutog melodijskog basa, odnosno proširenom obimu basova strane instrumenta, mogu izvoditi čitanjem iz originalne literature, kao npr, pojedine Kramerove etide, Skarlatijeve sonate, Bahove klavirske i orguljske kompozicije i drugo. Za izvođenje transkribovanih orguljskih dela potrebna je posebna tehnika i stilska priprema.

Obavezno je da svaki učenik u toku školske godine, u sva četiri razreda, izvede najmanje dve originalne kompozicije za harmoniku, kao i da najmanje dva puta nastupi na internom, odnosno javnom času, ili smotri, kolokvijumu i sl.

Ispitni program treba da obuhvati najmanje dve originalne kompozicije, odnosno etide, a preporučuje se sviranje jedne lestvice od četiri koje su zadate nekoliko dana pre ispita.

Uz navedenu literaturu može se koristiti i druga, odgovarajuća po zahtevima i obimu.

Kompletan izbor literature (etida, polifona kompozicija i sve kompozicije koje se izvode) treba da bude strogo postavljen, prilagođen individualnosti učenika i interesu njegovog najcelishodnijeg muzičkog školovanja. Međutim, u svakom tako prilagođenom izboru treba da budu zastupljene sve osnovne komponente muzičke nastave jer negovanje kvaliteta tona,

ritmičke i metričke stabilnosti, memorije, dinamičkih i agogičkih odnosa i sličnog, stavlja pred učenika i nastavnika još jedan u nizu zadataka u pravcu formiranja kompletne muzičke ličnosti učenika i dalje afirmacije instrumenta.

U korelaciji sa ostalim muzičkim predmetima, a usko vezano za kamerno, odnosno orkestarsko sviranje nastava harmonike treba da deluje i na estetsko, intelektualno i drugo odgovarajuće vaspitanje učenika koristeći muzičku tradiciju naših naroda i narodnosti, kao i muzičko nasleđe drugih naroda. Detaljna analiza u praktičnom proveravanju vrednosti pojedinih originalnih kompozicija za harmoniku, kao i odgovarajućih transkripcija, treba da osamostali učenika u pravcu njegovog budućeg odabiranja, ili eventualnog sviranja kvalitetne originalne literature. Upoznavanje sa glavnim stilovima muzičkog izražavanja treba da prati i razvijanje učenikove sposobnosti kritičkog zapažanja i formiranje njegove muzičke kulture kako bi se što pre osposobio za samostalan rad, samokontrolu i samokritiku.

DRVENI DUVAČKI INSTRUMENTI

CILJEVI (za sve drvene duvačke instrumente)

Razvoj tehnike disanja.

Razvoj postavke funkcionalne i fleksibilne ambažure.

Razvoj kultivisanja tonova.

Razvoj tehnike prstiju.

Razvoj ka osnovnim odlikama stilskih epoha kojima može da prilagodi sopstvenu individualnost.

Razvoj učenika ka solističkom, kamernom i orkestarskom izvođenju.

ZADACI (za sve drvene duvačke instrumente)

Rad na razvijanju tehnike disanja.

Rad na postavljanju funkcionalne i fleksibilne ambažure.

Rad na kultivisanju tona – intonacija, dinamika – kontrola, razvoj, nijansiranje.

Rad na razvijanju kontrolisane tehnike prstiju.

Rad na ovladavanju osnovnih odlik stilskih epoha kojima učenik može da prilagodi sopstvenu individualnost.

Rad na razvijanju radne discipline koja iziskuje sistematičnost, studioznost i apsolutnu posvećenost.

Rad na razvoju učenika za izvođenje: solističko, kamerno i orkestarsko.

FLAUTA

I RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

SKALE

Sve durske i molske skale u razlaganju, sa razloženim trozvucima, dominantnim i umanjenim četvorozvucima, kroz dve oktave u svim artikulacijama, u šesnaestinama, MM = 100–120, napamet.

TONSKE I TEHNIČKE VEŽBE

M. Mois: O zvučnosti

LJ. Dimitrijević: Tonske vežbe od 1 do 9

J. Erdeg: Tehničke vežbe, I sveska Tafanel–Gober: Tehničke vežbe od 1 do 7

LJ. Dimitrijević: Vežbe za dvostruki jezik

ETIDE

E. Keler: Etide or. 33, I sveska

T. Berbigije: 18 etida

E. Keler: Etide op. 33, II sveska

I. Lučesi: Izbor etida, I sveska

I druge zbirke etida sličnog sadržaja i težine

KOMPOZICIJE ZA IZVOĐENJE

V. A. Mocart: Andante Ce-dur

G. F. Hendl: Sonata Ge-dur, Sonata a-mol

J. S. Bah: Sonata Es-dur, Sonata A-dur

L. Vinči: Sonata De-dur

Ž. K. Nodo: Sonata Ge-dur

A. Vivaldi: Sonata Ge-mol

K. F. E. Bah: Sonata Ge-dur

G. Doniceti: Sonata Ce-dur

R. Šuman: Tri romense op. 94

R. Hofman: Skerco or. 101

J. Andersen: Skercino op. 55 br. 6

K. Sen-Sans: Romansa op. 37

A. Vivaldi: Koncert Ge-dur or. 10 br. 4

J. A. Hase: Koncert Ha-mol

J. G. Linike: Koncert Ge-dur
K. V. Gluk: Koncert Ge-dur
M. Hajdn: Koncert De-dur
A. E. M. Gretri: Koncert Ce-dur
K. F. Abel: Koncert Ce-dur

I druga dela slične težine i sadržaja

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

a) u toku svakog polugodišta, po kvintnom krugu (istoimeni dur i mol) najmanje dva puta preći sve seltvice;

b) na svakom času praktikovati po jednu tonsku i tehničku vežbu (po izboru nastavnika);

v) dve zbirke etida, odnosno po pet etida mesečno;

g) četiri komada;

d) šest sonata i četiri koncerta.

ISPITNI PROGRAM

– Jedna durska i jedna molska skala;

– Dve etide različitog karaktera;

– Delo za izvođenje uz pratnju klavira.

PROGRAM SE IZVODI NAPAMET

II RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

SKALE

Sve durske i molske skale u razlaganju, sa razloženim trozvucima, dominantnim i umanjenim četvorozvucima, kroz dve oktave u svim artikulacijama, u šesnaestinama, MM = 110-128, napamet.

TONSKE I TEHNIČKE VEŽBE

M. Mois: O zvučnosti

LJ. Dimitrijević: Tonske vežbe od 10 do 15

J. Erdeg: Tehničke vežbe II sveska Tafanel–Gober: Tehničke vežbe od 8 do 17

LJ. Dimitrijević: Vežbe za legato

M. A. Rajhert: Dnevne vežbe br. 5

ETIDE

Tafanel–Gober: 24 progresivne etide

E. Keler: 25 romantičnih etida or. 66

J. Heker: 24 etide or. 6

G. Gariboldi: Velike etide u stilu or. 134

i druge zbirke etide sličnog sadržaja i težine

KOMPOZICIJE ZA IZVOĐENJE

V. A. Mocart: Sonata Ce-dur, KU 14 br. 5

G. F. Hendl: Sonata e-mol

J. S. Bah: Sonata Ce-dur, Sonata E-dur

G. F. Teleman: Svita a-mol

G. F. Teleman: XII Fantazija za flautu solo

L. Van Betoven: Serenada op. 8

Štamic: Osam kapriča za flautu solo

E. Kronke: Svita za flautu solo op. 175

Tober: Uspavanka op. 46

F. Šopen: Varijacije na Rosinijevu temu

B. Martinu: Skerco

A. Vivaldi: Koncert De-dur or. 10 br. 3

Đ. B. Pergolezi: Koncert Ge-dur

L. Bokerini: Koncert De-dur or, 27
L. Hofman: Koncert De-dur
F. A. Resler–Roseti: Koncert De-dur
Z. Vauda: Nokturno
Z. Vauda: Snovi za flautu solo
Z. Vauda: Estampa za flautu solo
i druga dela slične težine i sadržaja

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

- a) dva puta u toku svakog polugodišta obraditi, po kvintnom krugu (istoimeni dur i mol) sve skale;
- b) na svakom času obraditi po jednu tonsku i tehničku vežbu, po izboru nastavnika;
- v) dve zbirke etida, odnosno po pet etida mesečno;
- v) četiri komada;
- g) šest sonata i četiri koncerta.

ISPITNI PROGRAM

- Jedna durska i jedna molska skala;
 - Dve etide različitog karaktera;
- Delo za izvođenje uz pratnju klavira.

PROGRAM SE IZVODI NAPAMET

III RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

SKALE

Sve durske i molske skale u razlaganju, sa razloženim trozvucima, dominantnim i umanjenim četvorozvucima, kroz dve oktave u svim artikulacijama, u šesnaestinama, MM = 120–134, napamet.

TEHNIČKE VEŽBE

M. Mois: Tehničke studije i vežbe
M. Mois: Skale i arpeđa
M. Mois: Škola artikulacije
J. Erdeg: Tehničke vežbe III sveska

ETIDE

T. Bem: 24 kapriča or. 26
B. Firstenau: 24 etide or. 125
F. Šindler: 24 Bahove studije
E. Keler: Etide or. 33 III sveska
i druge zbirke etida sličnog sadržaja i težine

KOMPOZICIJE ZA IZVOĐENJE

V.A. Mocart: Rondo De-dur V. A. Mocart: Koncert Ce-dur
J. S. Bah: Sonata E-mol
K. F. E. Bah: Sonata A-mol za flautu solo
M. Mare: „Ludosti Španije” („Re8 Ro11e8 J‘E8rašpe”) za flautu solo
M. Kronke: Svita u starom stilu op. 81
F. Šubert: Introdukcija, Tema i Varijacije op. 1
K. Sen-Sans: „Odelet”
M. Blave: Koncert A-mol
F. Devijen: Koncert Ge-dur
K. Štamic: Koncert Ge-dur or. 29
V. Blodek: Koncert De-dur
K. Debisi: Sirings za flautu solo
Ž. Iber: Komad za flautu solo

A. Oneger: „Igra kože” za flautu solo
M. Živković: Svita u klasičnom stilu op. 4
i druga dela slične težine i sadržaja

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

- a) četiri puta po kvintnom krugu – istoimeni dur i mol;
- b) na svakom času po jedna tonska i tehnička vežba na svakom času, po izboru nastavnika;
- v) dve zbirke etida, odnosno pet etida mesečno;
- g) četiri sonate ili svite;
- d) pet komada;
- đ) tri koncerta.

ISPITNI PROGRAM

Jedna durska i jedna molska skala;
Dve etide različitog karaktera;
Delo za izvođenje uz pratnju klavira – OBAVEZNO NAPAMET.

IV RAZRED

(3 časa nedeljno, 99 časova godišnje)

SKALE

Sve durske i molske skale u razlaganju sa razloženim trozvucima, dominantnim i umanjanim četvorozvucima, kroz dve oktave u svim artikulacijama, u šesnaestinama, MM = 126–144, napamet.

TEHNIČKE VEŽBE

M. Mois: Mehanizam – Hromatizam
M. Mois: Dnevne vežbe
J. Erdeg: Tehničke vežbe IV sveska

ETIDE

V. De Mikelis: 24 etide or. 25
E. Keler: 30 virtuoznih etida or. 75
Tafanel–Gober: 12 velikih virtuoznih etida
J. Andersen: 24 etide or. 15i druge zbirke etida sličnog sadržaja i težine

KOMPOZICIJE ZA IZVOĐENJE

J. S. Bah: Sonata Ha-mol
J. S. Bah: Partita A-mol za flautu solo
A. F. Dopler: Fantazija op. 26
G. Fore: Fantazija op. 79
Ž. I: Fantazija
Ž. Enesku: Kantabile i Presto
F. Gober: Nokturno i Alegro skercando
A. Veber: Skerceto
S. Šaminad: Končertino op. 107
J. J. Kvac: Koncert Ge-dur
V.A. Mocart: Koncert De-dur KU 314
V. A. Mocart: Koncert Ge-dur KU 315
K. Rajneke: Koncert De-dur
J. Rivije: Koncert
D. Despić: Partita or. 60 za flautu solo
P. Ozgijan: Koncertantna svita
i druga dela slične težine i sadržaja

U okviru nastavnog plana i programa obuhvaćena je osnova sviranja na PIKOLO FLAUTI, prilagođavanje specifičnoj postavci usnika na usnama, upoznavanje sa svim tonovima iz zvučnog obima instrumenta, njihovo izjednačavanje po boji, jačini i kvalitetu, kao i sticanje

osnovnih veština u tehnici sviranja pikolo flaute kroz sviranje skala, tehničkih vežbi, etida, kompozicija za izvođenje i lakših primera iz orkestarske literature.

LESTVICE

Sve durske i molske skale kroz jednu (u II polugodištu u razlaganju i kroz dve oktave), sa razloženim trozvucima i četvorozvucima u različitim artikulacijama, od umerenih osmina do šesnaestina u tempu: četvrtina MM 100.

TEHNIČKE VEŽBE

Tafanel–Gober: Tehničke vežbe, br. 1 i 2

ETIDE

LJ. Dimitrijević: Škola za flautu I knjiga, od 23. do 55. strane (vežbe u rasponu de1 do ce3 – zvučno od de2 do ce4)

LJ. Dimitrijević: Škola za flautu II knjiga (vežbe u rasponu od ce3 do ha3 – zvučno od ce4 do ha4)

KOMADI, SONATE, KONCERTI

M. Blave: Gavota I iz Koncerta A-mol

M. Koret: Rondo

J. S. Bah: Rondo i Menuet iz Svite Ha-mol

G. F. Hendl: Bure i Menuet iz Sonate Ge-dur

J. L. Dusek: Menuet

E. Kronke: or. 92 „Veseli trenutak”

V. Kronke: Gavota

V. Pop: „Španska igra”

G. F. Teleman: Menuet II iz Svite A-mol

F. J. Gosek: Gavota i Tamburen

G. F. Hendl: Sonata Ge-mol

G. F. Hendl: Sonata Ef-dur

G. F. Teleman: Sonata Ef-dur

A. Vivaldi: op. 10 Koncert br. 4 Ge-dur

A. Vivaldi: op. 10 Koncert br. 5 Ef-dur

J. G. Linike: Koncert Ge-dur

i druga dela slične težine i sadržaja, po izboru nastavnika U toku II polugodišta učenika upoznati sa lakšim solima za pikolo flautu iz orkestarske literature.

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

FLAUTA

- a) četiri puta sve skale po kvintnom krugu (istoimeni dur i mol);
- b) na svakom času najmanje po jedna tonska i tehnička vežba, po izboru nastavnika;
- v) dve zbirke etida, odnosno četiri etide mesečno;
- g) dve sonate;
- d) četiri komada;
- đ) dva koncerta.

PIKOLO FLAUTA

- a) sve skale kroz dve oktave, uvek u ujednačenom tempu;
- b) sve navedene vežbe iz Škole za flautu I i II knjiga;
- v) deset komada;
- g) dve sonate;
- d) dva koncerta;
- đ) osam sola iz orkestarske literature.

ISPITNI PROGRAM

FLAUTA

- Jedna etida virtuoznog karaktera;
- Komad virtuoznog karaktera;

– Koncert

ISPITNI PROGRAM SE IZVODI NAPAMET

PIKOLO FLAUTA

- Dva komada uz pratnju klavira;
- Jedna sonata ili koncert uz pratnju klavira;
- Dva sola iz orkestarske literature.

OBOA

I RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

SKALE

Sve durske i molske skale u obimu duodecime ili dve oktave, prema mogućnostima, razloženi tonični trozvuci i dominantni septakordi u durskim skalama, razloženi tonični trozvuci i umanjeni septakordi u molskim skalama.

Skale treba svirati u osminskom pokretu i u svim artikulacijama.

Hromatske skale u osminama od be–ef3.

ETIDE

Vileman: 37 (45) etide

X. Brod: Etide i sonate, I deo

L. Bleze: Tehnika oboe – prvi deo

KOMPOZICIJE ZA IZVOĐENJE

R. Šuman: I romansa G. F. Hendl: Sonata ce-mol G. F. Teleman: Sonata Ce-mol

J. Levandovska: Sonatina ili neko drugo ciklično delo

P. Merlot: Pastoralna arija

Hofman: Mali komadi za obou i klavir

i ostala dela na nivou prvog razreda po izboru nastavnika – arije, romanse, serenade, igre.

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

a) dve različite škole etide;

b) šest komada.

ISPITNI PROGRAM

– jedna durska i jedna molska skala;

– Dve etide različitog karaktera;

– Jedna kompozicija sa klavirom OBAVEZNO NAPAMET.

II RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

SKALE

Sve durske i molske skale u obimu duodecime ili dve oktave, razloženi tehnički trozvuk ili dominantni septakord u duru, razloženi tonični trozvuk i umanjeni septakord u molu.

Skale treba svirati u šesnaestinskom pokretu i u svim artikulacijama.

Hromatska skala u šesnaestinama od be do ef3.

ETIDE

Blat: 11 etida

Blat: 25 etide

L. Bleze: Tehnika oboe, drugi deo

KOMPOZICIJE ZA IZVOĐENJE

G. F. Teleman: Sonata A-mol ili Ge-mol

R. Šuman: II romansa

G. F. Hendl: Sonata II G.

F. Hendl: Koncert br. 1

Koreli–Barbirpli: Koncert

Albinoni: Koncert Be-dur ili De-dur

F. Fore: Grave i Allegro Đokozo i druga dela odgovarajuće težine po izboru nastavnika.

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

- a) dve različite škole etida;
- b) dva komada;
- v) jedan komad domaćeg autora;
- g) jedna sonata;
- d) jedan koncert.

ISPITNI PROGRAM

- Jedna durska i jedna molska skala;
- Dve etide različitog karaktera;
- Telemann – jedna od navedenih sonata

ISPITNI PROGRAM SE IZVODI NAPAMET

III RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

SKALE

Obraditi sve durske i molske skale u obimu instrumenta – od be do ge³ – razloženi tonični trozvuci i dominantni septakord u duru, razloženi tonični trozvuk i umanjeni septakord u molu. Skale svirati u šesnaestinskom pokretu, bržem tempu i u svim artikulacijama.

Sve skale vežbati sa sekundama i tercama u triolskom i šesnaestinskom pokretu, umerenog tempa, legato i non legato.

Hromatska skala u svim artikulacijama, u brzom tempu od be do ge³. Sve skale se izvode napamet.

ETIDE

Šmit: I deo

Šmit: II deo Ferling: 18 etida

Izbor etida u redakciji LJ. Petruševskog

KOMPOZICIJE ZA IZVOĐENJE

R. Šuman: Romansa A-mol

A. Koreli: Koncert Ef-dur

G. F. Hendl: Koncert Ge-mol

Ž. Iber: E8sa1e8 Ko 2 G. Arnani: Romansa

Š. Kolen: Laka konkursna sola za obou i klavir
op. 34 ili op. 40

K. Odak: Rondo J. Bomartie: Sonata E-mol F. F. Beminiiani: Sonata I

B. Marčelo: Sonata Ef-dur, De-dur, De-mol, Ge-mol F. Benda: Sonata in Ef F. Gal: Sonata

Đ. B. Pergolezi: Koncert za obou

D. Fon Dittersdorf: Koncert Ge-dur

Ž. M. Lekler: Koncert Ce-dur

G.F. Telemann: Koncert Ef-mol

T. Albinoni: Koncert De-dur

G. F. Hendl: Sonate Ce-mol, Ge-mol

Kolen: Konkursni solo br. 1

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

- a) dve različite škole etida;
- b) dva komada;
- v) jedno domaće delo;
- g) tri sonate;
- d) dva koncerta.

ISPITNI PROGRAM

- Jedna durska i jedna molska skala sa trozvucima, dominantnim i umanjenim septakordom (non legato);
- Dve etide različitog karaktera;
- Kompozicija za izvođenje sa klavirom.

ISPITNI PROGRAM SE IZVODI NAPAMET

IV RAZRED

(3 časa nedeljno, 99 časova godišnje)

SKALE

Obraditi sve durske i molske skale u obimu instrumenta – od be do ge3 – sa razloženim toničnim i dominantnim septakordom u duru, razloženim toničnim trozvucima i umanjenim septakordima u molu – u šesnaestinskom pokretu, brzom tempu i u svim artikulacijama.

Sve skale svirati sa sekundama i tercama u triolskom i šesnaestinskom pokretu, u brzom tempu, legato i non legato.

Hromatska skala u svim artikulacijama, u veoma brzom tempu od be do ge3. Sve skale se izvode napamet.

ETIDE

Luft: Etide za obou Ferling: 48 etida

Izbor etida u redakciji LJ. Petruševskog

KOMPOZICIJE ZA IZVOĐENJE

Čimaroza: Koncert Ce-dur A. Marčelo: Koncert De-mol

A. Vivaldi: Koncert A-mol

Vivaldi: Koncert Ef-dur P. Hindemit: Sonata Radomir Petrović: Sonatina

Dejan Despić: Pastoral za obou solo op. 64

Albinoni: Koncert De-mol br. 9

J. Hajdn: Koncert Ce-dur

Kolen: Konkursni solo br. 2

V. A. Mocart: Koncert Ce-dur

Milan Vlajin: Rondino

X. Buser: Asturna op. 84

G. Pjerne: Komad u ge molu

I. Kovač: Skerco

A. Smailović: Pastoral

K. Sen Sans: Sonata op. 166

I. Petrić: Sonatina

X. Bauman: Sonata

V. Belini: Koncert E-mol

D. Molik: Končertino Ce-dur

B. Bjelinski: Koncert

U okviru nastavnog plana i programa obuhvaćena je osnova sviranja na ENGLESKOM ROGU, upoznavanje sa svim tonovima iz zvučnog obima instrumenta, njihovo izjednačavanje po boji, jačini i kvalitetu, kao i sticanje osnovnih veština u tehnici sviranja engleskog roga kroz sviranje lestvica, tehničkih vežbi, etida, kompozicija za izvođenje i lakših primera iz orkestarske literature.

LITERATURA

A. M. R. Baret: 40 etida

B. Marčelo: Sonata za engleski rog i klavir

G. Doniceti: Koncert za engleski rog i orkestar

P. Hindemit: Sonata za engleski rog i klavir

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

a) dve različite škole etida;

b) dva komada;

v) jedno domaće delo;

g) tri sonate;

d) dva koncerta.

ENGLESKI ROG

a) pet etida;

b) sinata ili koncert.

OBOA

Jedna etida;

Kompozicija virtuoznog karaktera;

Delo jugoslovenskog ili slovenskog autora.

Koncert I, II, III stav

ISPITNI PROGRAM SE IZVODI NAPAMET

ENGLESKI ROG

Jedna etida;

Jedna sonata ili koncert.

KLARINET

I RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

SKALE

Obraditi sve durske i molske skale do visine tona ge³ sa trozvucima, dominantnim i umanjenim septakordima. Skale svirati razloženo u laganim osminama i šesnaestinama na sledeći način: sekunde, terce, oktave, trozvuk dominantni i umanjeni septakord.

Hromatsku skalu svirati od e malo do ge³ sa malom sekundom.

ETIDE

Kloze: I sveska

Lefevr: Metodo I

Bruno Brun: III sveska

L. Videman IV sveska

Gomabo: 21 kapričo

Obavezno paralelno raditi dve različite škole

KOMPOZICIJE ZA IZVOĐENJE

Bruno Brun: Izbor malih komada

Kompozicije sa klavirom na nivou gradiva I razreda po izboru nastavnika

KONCERT

Štamic: Koncert Be-dur – ceo

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

a) tri komada;

b) Štamicov koncert.

ISPITNI PROGRAM

Jedna durska i jedna molska skala kroz tri oktave sa trozvukom, dominantnim i umanjenim septakordom;

Dve etide različitog karaktera;

Jedan komad uz pratnju klavira.

KOMAD SE SVIRA NAPAMET.

II RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

SKALE

Obraditi sve durske i molske skale do visine tona ge³ sa trozvucima, dominantnim i umanjenim septakordima. Skale svirati razloženo u laganim osminama i šesnaestinama na sledeći način: sekunde, terce, oktave, trozvuk dominantni i umanjeni septakord.

Hromatski skalu svirati od e malo do ge³ sa malom sekundom.

ETIDE

Kloze: I i II sveska

Žan Žan: I sveska

Lefevr: III sveska

Bruno Brun: IV sveska

KOMPOZICIJE ZA IZVOĐENJE

R. Wagner: Adađo

Pjerne: Kanconeta

Fibih: Selanka

K. M. v Veber: Varijacije

Druge kompozicije sa klavirom na nivou gradiva II razreda po izboru nastavnika

KONCERT

Hofmajster: Koncert Be-dur

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

a) Tri komada;

b) Hofmajsterov koncert.

ISPITNI PROGRAM

– Jedna durska i jedna molska skala kroz tri oktave sa trozvukom, dominantnim i umanjenim septakordom;

– Dve etide različitog karaktera;

– Komad uz pratnju klavira KOMAD SE SVIRA NAPAMET.

III RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

SKALE

Obraditi sve durske i molske skale do visine tona a3 sa trozvucima, dominantnim i umanjenim septakordima. Skale svira– ti razloženo u laganim osminama i šesnaestinama na sledeći način: sekunde, terce, oktave, trozvuk dominantni i umanjeni septakord.

Hromatsku skalu svirati od e malo do a3 sa malom sekundom.

ETIDE

Ul: I sveska – po izboru

Žan Žan: I i II sveska

Blat: 12 kapriča Krepš: 350 etida

KOMPOZICIJE SA KLAVIROM na nivou gradiva III razreda po izboru nastavnika

KONCERTI

K. M. Veber: Končertino Štamic: Koncert Es-dur

Kramarž: Koncert Es-dur

Perminov: Balada

ISPITNI PROGRAM

– Jedna durska i jedna molska skala kroz tri oktave sa trozvucima, dominantnim i umanjenim septakordom;

– Dve etide različitog karaktera;

– Komad uz pratnju klavira. KOMAD SE SVIRA NAPAMET.

IV RAZRED
(3 časa nedeljno, 99 časova godišnje)

SKALE

Obraditi sve durske i molske skale do visine tona a3 sa trozvucima, dominantnim i umanjenim septakordima. Skale svirati razloženo u laganim osminama i šesnaestinama na sledeće načine: sekunde, terce, oktave, trozvuk dominantni i umanjeni septakord.

Hromatsku skalu svirati od e malo do a3 sa malom sekundom.

ETIDE

Ul: II sveska 48 etida

Kavalin: 30 kapriča

Đanijeri: 12 etida Žan Žan: II i III sveska

KOMPOZICIJE SA KLAVIROM na nivou gradiva IV razreda po izboru nastavnika

KONCERTI

K. M. Veber: Končertino

A. Rabo: Konkurski solo

Perminov: Balada

Bonar: Rondo

Bruno Brun: Miniature

K. M. fon Veber: Koncert Es-dur, Ef-mol

V. A. Mocart: Koncert A-dur

K. Sen Sans: Sonata

Danci: Sonata

Gober: Fantazija

U drugom polugodištu IV razreda, kada su učenici već dobro savladali probleme na klarinetu, upoznaju se sa **BAS KLARINETOM** i njegovim tehničkom mogućnostima. Tehnika dirki i usnik su isti kao i kod klarineta, razlika je u veličini i zvuku – bas klarinet zvuči za oktavu niže od klarineta.

Zbog svoje glomaznosti nije podesan da bude solistički instrument pa se isključivo upotrebljava kao orkestarski instrument i u kamernim sastavima.

Upoznavanje bas klarineta treba da se ogleda u sviranju orkestarskog materijala, solo deonica i to:

C. Frank: Simfonija De-mol

Đ. Verdi: solo mesta iz opera „Moć sudbine”, „Aida”, „Don Karlos”, „Falstaf”, „Otelo”

R. Vagner: solo mesta iz opera „Tanhojzer”, „Loengrin”, „Tristan i Izolda”

Đ. Pučini: solo mesta iz opera „Boemi”, „Toska”, „Madam Baterflaj”

Respigi: solo mesta iz opera „Rimske fontane”, „Rimske pinije”

P. I. Čajkovski: solo mesta iz baleta „Romeo i Julija”, „Ščelkunčik”, „Labudovo jezero”

P. I. Čajkovski: solo mesta iz opera „Pikova dama”, „Evgenije Onjegin”

S. Hristić: solo mesta iz baleta „Ohridska legenda” P. Konjović: solo mesta iz opere „Koštana”

X. Vikman: Kompozicije za dva klarineta, alt klarinet i bas klarinet

X. Voknam: Kompozicije za 4 klarineta, alt klarinet i bas klarinet

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

BAS KLARINET

a) 10 orkestarskih sola.

ISPITNI PROGRAM

– Jedna etida;

– Jedan koncert;

– Jedno virtuožno delo – kompozicija jugoslovenskog ili slovenskog autora

I RAZRED

(3 časa tedeljno, 105 časova godišnje)

SKALE

Obraditi sve durske i molske skale do visine tona ef3 (fis3) sa trozvucima i dominantnim i umanjenim septakordima. Stakato u laganim osminama i šesnaestinama, trozvuci legato u savladanom rasponu.

Hromatska skala.

ETIDE

J. Blakman: Škola za saksofon

P. Herer: Škola za saksofon

B. Brun: III sveska za klarinet – po izboru (transkripcije)

J. Jetl: Škola za saksofon

Preporučuje se upotreba literature za klarinet, obou i slične, odgovarajuće instrumente prema saksofonu.

KOMPOZICIJE ZA IZVOĐENJE

B. Brun: Izbor lakih komada – transkripcija – za saksofon na nivou gradiva I razreda srednje škole

Klaus Peter Bruhman: Romansa

Gerhard Mor: Očekivanje

F. Šubert: Serenada

Upotrebljavati transkripcije iz literature za violončelo, klarinet i obou, na nivou I razreda srednje škole

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

a) dve različite škole etida;

b) jedan komad;

v) jedno jugoslovensko delo.

ISPITNI PROGRAM

Jedna durska i jedna molska skala sa dominantnim i umanjenim septakordima;

Dve etide različitog karaktera;

Komad sa klavirom

ISPITNI PROGRAM SE IZVODI NAPAMET

II RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

SKALE

Obraditi sve durske i molske skale do visine tona ef3 (fis3) sa trozvucima, dominantnim i umanjenim septakordima. Stakato u laganim šesnaestinama, šesnaestinama legato. Trozvuci, dominantni i umanjeni septakordi u savladanom rasponu. Hromatska skala.

ETIDE

J. Blekman: I škola za saksofon

P. Herer: Saksofon škola II

B. Brun: IV sveska za klarinet – etide po izboru

J. Jetl: Škola za saksofon

F. Hauk: Nova škola za saksofon

Obavezno raditi dve paralelne škole.

KOMPOZICIJE ZA IZVOĐENJE

B. Brun: Izbor malih komada

K. Štamic: Koncert Es-dur – transkripcija

M. Ciri: Kapričo za saksofon i klavir op. 52

J. Majer: Noveleta za alt saksofon i klavir

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

a) dve različite škole etida;

- b) dva komada;
- v) jedno jugoslovensko delo.

ISPITNI PROGRAM

- Jedna durska i jedna molska skala sa trozvucima, dominantnim i umanjenim septakordima – ne razloženo, stakato;
- Dve etide različitog karaktera;
- Komad sa klavirom.

ISPITNI PROGRAM SE IZVODI NAPAMET.

III RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

SKALE

Obraditi sve durske i molske skale u obimu instrumenata do ef3 (fis3) sa razloženim trozvucima, dominantnim i umanjenim četvorozvucima, stakato u šesnaestinama.

Legato trozvuci, dominantni četvorozvuci.

Hromatske skale stakato i legato. Paralelne dijatonske terce.

ETIDE

J. Jetl: 12 etida za alt saksofon

X. Kloze: 15 raspevanih etida za saksofon
(najmanje 6 etida)

X. Kloze: Kompletna metoda za saksofon
– dnevne vežbe i tri koncertne etide

Švajcarska melodija

Nemačka melodija

Madridski

Gustav Bumke: op. 43 II i III sveska, 36 etida i 24 džez etide

KOMPOZICIJE ZA IZVOĐENJE

Rafel Ginter: or. 71 Končertino za alt saksofon ili Rečitativ za alt saksofon i klavir

Perinom: Balada

Friker: Obad za saksofon i klavir

Bernar Kuc: „Stara Rusija” – fantazija

J. Hajdn: Fantazija

I druga dela odgovarajuće težine po izboru nastavnika.

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

- a) dve različite škole etida;
- b) tri komada;
- v) jedno jugoslovensko delo.

ISPITNI PROGRAM

- Jedna durska i jedna molska skala sa trozvucima, dominantnim i umanjenim septakordima;
- Dve etide različitog karaktera;
- Dve kompozicije sa klavirom.

ISPITNI PROGRAM SE IZVODI NAPAMET

IV RAZRED

(3 časa nedeljno, 99 časova godišnje)

SKALE

Sve durske i molske skale u obimu instrumenata do ef3 (fis3) sa razloženim trozvucima, dominantnim i umanjenim septakordima.

Paralelne sekunde, terce i kvarte.

Artikulacije primeniti u radu sa svim skalama sa posebnim težištem na figuru dve legato dve stakato. Hromatska skala stakato, legato.

ETIDE

Kavalini: Izbor kapriča – transkripcija klarinet X. Kloze: Kompletna metoda za sve saksofone – dnevne vežbe po izboru

X. Kloze: Raspevane etide – teže koncertne etide Gustav Bumke: IV i V sveska – tehničke vežbe

KOMPOZICIJE ZA IZVOĐENJE

Zigfrid Karg Elert: or. 153 25 vežbi op 153 i 1 sonata, sveska I i II

P. Hindemit: Sonata za alt saksofon

Zigfrid Siara: Sonatina ala džez

Dušan Radić: Končertino – transkripcija klarineta

Gober: Fantazija – transkripcija

V. A. Mocart: Koncert br. 2 Es-dur – transkripcija horne

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

- a) dve različite škole etida;
- b) dva komada;
- v) jedno jugoslovensko delo;
- g) jedan koncert;
- d) jedna sonata.

ISPITNI PROGRAM

- Jedna etida;
- Koncert I, II, III stav – OBAVEZNO NAPAMET;
- Kompozicija virtuoznog karaktera;
- Kompozicija jugoslovenskog ili slovenskog autora.

FAGOT

I RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

SKALE

Treba obraditi sve durske i molske skale u obimu duodecime ili dve oktave, prema mogućnostima instrumenta, razliženi tonični trozvuci i dominantni septakordi u brzim osminama – napamet.

ETIDE

Obraditi dve različite škole etida

KOMPOZICIJE ZA IZVOĐENJE

J. Vajsenborn: Sveska I, or. 8 Starokalomski: Svita Hara Laslo: Škola za fagot II sveska

KOMADI

Mali komadi i transkripcije, odnosno kompozicije sa klavirom na nivou gradiva I razred a po izboru nastavnika.

Lignpelter: Končertino

Kolomic: Skerco

B. Trudić: Skerco

M. Stahuljak: Rondo za fagot i klavir op. 21 br. 2

J. Vajsenborn: Romansa

F. Mendelson: Pesme bez reči or. 85 br. 14

J. Vajsenborn: Andante

Temeljnije upoznavanje tenor ključa čije je učenje započeto u IV razredu osnovne muzičke škole.

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

a) dve različite škole etida;

b) tri komada;

v) jedan končertino.

ISPITNI PROGRAM

– Jedna durska i jedna molska skala sa razloženim toničnim trozvucima i dominantnim septakordima u brzim osminama – stakato;

Dve etide različitog karaktera;

Kompozicija sa klavirom OBAVEZNO NAPAMET.

II RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

SKALE

Obraditi sve durske i molske skale u obimu dve oktave ili duodecime, prema mogućnostima instrumenta. Razloženi tonični, dominantni i umanjeni četvorozvuci u šesnaestinama – napamet.

ETIDE

J. Vajsenborn: Sveska II or. 8 od 1 do 25

O. Burdo: Velika kompletna metoda – tehničke vežbe

KOMPOZICIJE ZA IZVOĐENJE

J. Vajsenborn: Kapričo

M. Glinka: Putnikova pesma

M. Musorgski: Stari zamak

L. Milde: Andante ili Romansa

K. Debisi: Mali crnac

A. Logo: Svita

B. Bjelinski: Dve invencije

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

a) dve različite škole etida;

b) tri komada;

v) jedan koncert.

ISPITNI PROGRAM

– Jedna durska i jedna molska skala, sa toničnim trozvukom i dominantnim septakordom, razloženo – stakato;

– Dve etide različitog karaktera;

– Kompozicija sa klavirom OBAVEZNO NAPAMET.

III RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

SKALE

Durske i molske skale u obimu tri oktave: Ce, Be, Ha, Cis, De, ce, be, cis, de.

Ostale skale kroz dve oktave plus kvinta – prema mogućnostima instrumenta.

Razloženi, tonični, dominantni, umanjeni četvorozvuci u šesnaestinama i hromatske skale.

Vežbe u tenor ključu.

ETIDE

Kopraš: Etide II deo Milde: Etide op. 24 od 1 do 10

Ubrado: Tehničke vežbe

KOMPOZICIJE ZA IZVOĐENJE

K. Štamic: Koncert Ef-dur

A. Vivaldi: Koncert A-mol

V. A. Mocart: Koncert Be-dur – I stav

Stanojlo Rajičić: „Pesma i igra”

Hilmera: Kon umoro

Druga odgovarajuća dela domaćih autora

Emil Koseto: Koncertantna svita

Ž.B. Bomortije: Sonata Ge-mol Mišel Koret: Sonata De-mol

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

a) dve različite škole etida;

b) tri komada;

v) jedan koncert;

g) jedno domaće delo.

ISPITNI PROGRAM

– Jedna durska i jedna molska skala, sa trozvucima, domi– nantnim i umanjnim četvorozvucima – non legato;

– Dve etide različitog karaktera;

– Kompozicija sa klavirom **OBAVEZNO NAPAMET.**

IV RAZRED

(3 časa nedeljno, 99 časova godišnje)

SKALE

Obraditi durske i molske skale u obimu tri oktave: Ce, Be, Ha, De, Cis, ce, be, ha, de, cis.

Ostale skale treba izvoditi kroz dve oktave plus kvinta – prema karakteristikama instrumenta.

Dominantni i umanjni četvorozvuci u šesnaestinama i hromatske skale.

Vežbe u tenor i violinskom ključu.

ETIDE

Milde: Etide op. 24 od 11 do 25

Milde: Koncertne etide or. 25 – pet lakših po izboru

KOMPOZICIJE ZA IZVOĐENJE

J. Kr. Bah: Koncert Be-dur

V. A. Mocart: Koncert Be-dur

A. Vivaldi: Koncert – jedan teži

K. M. Veber: Koncert Ef-dur

A. Vivaldi: Sonata a-mol David: Končertino Mirošnjikov: Skerco

P. Hindemit: Sonata

J. Petrić: Sonata

i druga odgovarajuća dela jugoslovenskih autora.

U drugom polugodištu IV razreda učenici treba da upoznaju **KONTRAFAGOT** i njegove tehničke karakteristike. Po obliku i načinu sviranja, odnosno po samoj grif tabeli, sličan je fagotu.

U orkestru uglavnom ima prateću ulogu, odnosno duplira i pojačava određene basovske deonice, ali i pored toga njemu su poverene kratke solo deonice karakteristične za njegovu boju i vrlo dubok registar.

Posebna literatura ne postoji i koriste se škole iz programa za fagot, po izboru nastavnika, a karakteristične solo deonice iz orkestarske literature koji bi trebalo da svaki učenik fagotista upozna i savlada su:

G. Maler: Simfonije br. 2 i 9

L. van Betoven: Simfonije br. 5 i 9

D. Šostakovič: Simfonija br. 5

M. Ravel: „Moja majka guska”

M. Musorgski: Slike sa izložbe

P. Dika: Čarobnjakov učenik

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

FAGOT

a) dve različite škole etida;

b) tri komada;

v) jedno domaće delo;

g) jedan koncert;

d) jedna sonata.

KONTRAFAGOT

a) šest orkestarskih sola.

ISPITNI PROGRAM

Jedna etida;

Koncert I, II, III stav **OBAVEZNO NAPAMET**;

Kompozicija virtuoznog karaktera;

Delo jugoslovenskog ili slovenskog autora.

LIMENI DUVAČKI INSTRUMENTI

TRUBA

CILJEVI

Razvijanje i nadgradnja osnove kroz njihovu primenu u tehnički složenijim zahtevima

Razvijanje i očuvanje non presa i širenjeopsega

Razvoj usavršavanja sviranja intervala

Kontrola tona u šesnaestinkama i sekstolama

Kontrola kvaliteta tona kod akcenta u legatu i kod martelata

Kontrola tona u ppp i fff

Razvoj na izvođenju legato intervala do duodecime

ZADACI

Rad na razvijanju tehnike disanja.

Rad na kultivisanju tona – intonacija, dinamika – kontrola, razvoj, nijansiranje.

Rad na razvijanju kontrolisane tehnike prstiju.

Rad na ovladavanju osnovnih odlika stilskih epoha kojima učenik može da prilagodi sopstvenu individualnost.

Rad na razvijanju radne discipline koja iziskuje sistematičnost, studioznost i apsolutnu posvećenost.

Rad na razvoju učenika za izvođenje: solističko, kamerno i orkestarsko.

I RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

SKALE

Obraditi durske i molske skale u obimu duodecime ili dve oktave – prema mogućnostima učenika. Tonični trozvuci i dominantni septakordi u laganim šesnaestinama – napamet.

DNEVNE VEŽBE

Za ovu vrstu vežbanja koristiti škole: Stamp, Kolin, Karuzo, Šlozberg ili Kalet. Svaka od ovih škola obrađuje slične komponente i uz svaku vežbu stoje iscrpna objašnjenja. Vežbe učenik može da koristi prema svojim mogućnostima. Ove škole se rade u sve četiri godine.

ETIDE

A. Strnad: II sveska za srednju školu – od br. 1–15 J. Arban: Vežbe za hromatiku J. Arban: Razloženi dur tonaliteti J. Arban: Vežbe za legato Đ. Tošić: I sveska etida

Zigmund Hering: Knjiga III – progresivni trubač P. Klodonir: 20 malih etida Zigmund Hering: 32 etide – od 1 do 12

I druge etide sličnog karaktera i težine po izboru nastavnika

KOMPOZICIJE ZA IZVOĐENJE

Kogan: Koncert

P. I. Čajkovski: Napolitanska igra S. Bolotin: Lake melodije – izbor Švarc: Romansa

G. F. Hendl: Sonata u Ef-duru (obrada Žan Tilde) J. Ed. Bara: Oriental Đ. Tošić: Obrade Mokranjca

I neki drugi komad ili koncert sličnog karaktera i težine

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

a) dve različite škole etida;

b) tri komada;

v) jedno domaće delo.

ISPITNI PROGRAM

– Jedna durska i jedna molska skala;

– Jedna etida sa umerenim tehničkim zahtevima;

– Jedna melodijska etida;

– Jedna kompozicija sa klavirom.

KOMPOZICIJA SA KLAVIROM SE SVIRA NAPAMET

II RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

SKALE

Durske i molske skale u obimu duodecime ili dve oktave – prema mogućnostima učenika – i razloženi tonični trozvuk i dominantni septakord u sporijim šesnaestinama.

DNEVNE VEŽBE

Prikazane u I razredu obavezno koristiti

ETIDE

Đ. Tošić: II i III sveska etida J. Arban: Hromatske triole

J. Arban: Predvežbe za vežbe sa ukrasima – strana 81 kompletne metode

J. Arban: Vežbe za legata

J. Arban: Vežbe za dupli i tripli jezik

Z. Hering: 32 etide – od br. 2–22

Z. Hering: Četvrta knjiga

P. Klodimir: 12 karakterističnih etida

Krparov: Etide – od br. 1–9

I druge etide slične težine i karaktera po izboru nastavnika.

KOMPOZICIJE ZA IZVOĐENJE

Kuprinski: Kavatina K. Švan: Sonata za trubu i klavir G. Bali: Andante i Allegro G. F. Hendl:

Arija i Varijacija M. Silvanski: Koncert za trubu i klavir I drugi komad slične težine ili lakši stav neke ciklične kompozicije po izboru nastavnika.

OBAVEZNI MINIMU PROGRAMA

a) obraditi dve različite škole etida;

b) četiri komada;

v) jednu lakšu cikličnu kompoziciju;

g) jedan stav koncerta.

ISPITNI PROGRAM

– Jedna durska i jedna molska skala po programu;

– Dve etide različitog karaktera;

– Komad sa klavirom.

KOMAD SA KLAVIROM SE SVIRA NAPAMET.

III RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

SKALE

Obraditi durske i molske skale u obimu duodecime ili dve oktave – prema mogućnostima učenika. Razliženi tonični, dominantni i umanjeni četvorozvuci u šesnaestinama i pristupačnim artikulacijama. Hromatska skala – sve napamet.

DNEVNE VEŽBE

Obavezno koristiti dnevne vežbe prikazane u I razredu

ETIDE

Đ. Tošoć: IV i V sveska etida

Strnad: Zbirka etida za srednju školu – od br. 50–75 J. Arban: Intervali

J. Arban: Dupli i tripli jezik J. Arban: Vežbe za ukrase Bali: 15 etida

Krparov: Etide – od br. 10 – 12

I druge škole etida sličnih tehničkih zahteva po izboru nastavnika

KOMPOZICIJE ZA IZVOĐENJE SA KLAVIROM

Vejivanovski: Sonata Ge-mol Volf: „Rostoker svita” Martinu: Sonatina Runjon: Prvi solo za konkurs Tile: Mali koncert za trubu Šaju: Konkurski komad Kule: Solo za konkurs J. Bergmans:

La Šenil

Šepelev: Skercino I. Bobrovski: Skercino A. Skajo: Komad za konkurs A. Bokam: Arlekinada

X. Buser: Andante i Skerco

P. Mendez: Hota

E. Marten: Koncertni rondo

E. Bozas: Badinaž

L. van Betoven: Arija

A. Gedike: Koncertna etida or. 49

M. Balakirev: Gruzinska pesma

Balasanjan: Koncertne etide – izbor L. Kogan: Skerco

B. Marčeldo: Skercando

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

a) dve različite škole etida;

b) tri komada;

v) jednu sonatu ili sonatinu;

- g) jedan koncert;
- d) jedno domaće delo.

ISPITNI PROGRAM

Jedna durska i jedna molska skala sa dominantnim trozvucima i umanjenim četvorozvucima;
Dve etide različitog karaktera;
Dva orkestarska sola;
Kompozicija sa klavirom.

KOMPOZICIJA SA KLAVIROM SE SVIRA NAPAMET.

IV RAZRED

(3 časa nedeljno, 99 časova godišnje)

SKALE

Ponoviti skale iz prethodnih razreda s tim da se sviraju i u legato tehnici i u nešto bržim šesnaestinama.

DNEVNE VEŽBE

Obavezno koristiti dve dnevne vežbe prikazane u I razredu

ETIDE I VEŽBE

Strnad: Etide za srednju školu – od br. 75 do kraja J. Arban: Etide – od br. 1–8

Šarli: 30 etide – od br. 1 – 10 Bič: Etide – drugi deo Đ. Tošić: VI sveska Đ. Tošić: Novi zvuci trube

KONCERTI I KOMADI

Butri: Trompetunija

M. Logar: Omladinski koncert za Ce trubu

Arutunjan: Koncert

Vigert: Koncert De-dur

Sen-Sans: Fantazija u es-molu

Fiala: Končertino ge-mol

Humel: Koncert Es-dur

J. Hajdn: Koncert Es-dur

A. Mocart: Mali koncert

Gedike: Koncert za trubu i orkestar E. Porino: Končertino

F. Depre: Končertino G. Delerue: Končertino R. Buotri: Končertino J. Ibo: Sonata P. Hindemit: Sonata J. M. Defaj: Sonatina

J. S. Bah: Brandenburški koncert br. 2 (transkripcija Krparev)

J. B. Arban: Varijacije na „Normu» od Belinija J. B. Arban: Karneval u Veneciji

Šepelov: Skercino

A. Aratunjan: Koncertni skercio

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

- a) dve različite škole etida;
- b) dva komada;
- v) jedan stav sonate;
- g) jedan koncert;
- d) jedno domaće delo ili delo slovenskog autora.

ISPITNI PROGRAM

Jedna etida cikličnog karaktera;

Koncert – najmanje trostavačni;

Komad virtuoznog karaktera;

Kompozicija jugoslovenskog ili slovenskog autora;

Kranjčević–Tošić: Orkestarske studije.

JEDNA KOMPOZICIJA OD NAVEDENIH SE IZVODI
NAPAMET.

TROMBON

CILJEVI

Razvoj sposobnosti učenika za izvođenje: solističko, kamerno, orkestarsko.

Razvoj učenika ka kultivisanju tona.

Razvoj učenika na ovladavanju osnovnih odlika stilskih epoha kojima učenik može da prilagodi sopstvenu individualnost.

Razvoj sposobnosti učenika na tehnici prstiju.

ZADACI

Rad na razvijanju tehnike disanja.

Rad na kultivisanju tona – intonacija, dinamika – kontrola, razvoj, nijansiranje.

Rad na razvijanju kontrolisane tehnike prstiju.

Rad na ovladavanju osnovnih odlik stilskih epoha kojima učenik može da prilagodi sopstvenu individualnost.

Rad na razvijanju radne discipline koja iziskuje sistematičnost, studioznost i apsolutnu posvećenost.

Rad na razvoju učenika za izvođenje: solističko, kamerno i orkestarsko.

I RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

SKALE

Durske i molske skale u obimu duodecime ili dve oktave, prema mogućnostima učenika.
Tonični trozvuci i dominantniseptakordi napamet.

ETIDE

K. Kopraš: I sveska R. Miler: Tehničke studije 1. deo E. Gaetke: Dnevne vežbe F. Poder: 24 studije E. Getke: Skale

Kolin: Metoda 1. Deo

KOMPOZICIJE

S. Gordon: Tée 1seéegd R. Kleris: Tćete Je sopsougv R. Botri: Sćoga1 uag1e R. Kleris: Molitva Lami: Sćoga1 uag1e Gajneber: Sarabanda

CIKLIČNA DELA

Gajard: Sonate – po izboru

ISPITNI PROGRAM

Skale predviđene za prvi razred;

Dve etide različitog karaktera;

Jedna kompozicija sa klavirom – **OBAVEZNO NAPAMET.**

II RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

SKALE

Durske i molske skale u obimu duodecime ili dve oktave, prema mogućnostima učenika.
Razloženi tonični, dominantni i umanjeni četvorozvuci u šesnaestinama.

KLJUČEVI

Upoznati tenor ključ K. Kopraš: 1. sveska

ETIDE

K. Kopraš: 1. sveska R. Miler: Tehničke studije 1. i 2. deo E. Getke: Dnevne vežbe E. Getke: Skale

E. Getke: Etide – ritam, artikulacija F. Poder: 24 studije

Kolin: Metoda 1. deo

KOMPOZICIJE

R. Butri: Trombonara P. M. Diboa: Dva marša J. Bergman: Ra Jatte a ćagće E. Boza: Čakona A. Devanžer: Humoreska

CIKLIČNA DELA

Gajard: Sonate – po izboru

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

a) tri komada izvesti na javnom času;

b) jedna sonata izvedena na javnom času.

ISPITNI PROGRAM

Skale predviđene za drugi razred;

Dve etide različitog karaktera;

Jedna kompozicija sa klavirom – **OBAVEZNO NAPAMET.**

III RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

SKALE

Durske i molske skale u obimu dve oktave. Razloženi tonični trozvuci, dominantni i umanjeni četvorozvuci. Hromatske skale u šesnaestinama u tempu.

KLJUČEVI

Obraditi alt ključ

ETIDE

K. Kopraš: 2. Sveska R. Miler: 3. Sveska F. Vobaron: Etide E. Getke: Dnevne vežbe E. Getke: Skale

E. Getke: Etide – ritam, artikulacija

Kolin: Metoda 1. i 2. deo IR RREH1V1R1TU; R1R TK1RREK

ORKESTARSKE STUDIJE

Vinko Valečić: Orkestarske studije za trombon, skripte za treći razredmuzičke škole 1. deo

KOMPOZICIJE

I. Desport: Fantazija

I. E. Barat: Introdukcija i serenada

Kazinier: Kapriča

Mazis: Emprompti

M. Pot: Koncertne etide

CIKLIČNA DELA

Gajar: Sonate – po izboru J. R. Telman: Komčertino đokozo E. Sašes: Končertino Novakovski: Končertino

R. Korsakov: Koncert E-dur

ISPITNI PROGRAM

Jedna durska i jedna molska skala sa trozvucima, dominantnim i umanjenim četvorozvucima kroz dve oktave – NAPAMET;

Dve etide različitog karaktera;

Jedna kompozicija sa klavirom – OBAVEZNO NAPAMET;

Jedno ciklično delo sa klavirom.

IV RAZRED

(3 časa nedeljno, 99 časova godišnje)

SKALE

Obraditi durske i molske skale u obimu dve oktave, razložene tonične četvorozvuke, dominantne i umanjene četvorozvuke i hromatske skale u brzim šesnaestinama.

KLJUČEVI

Etide u tenor i alt ključu

ETIDE

K. Kopraš: 2. sveska F. Vobaron: Etide R. Miler: 3. sveska E. Getke: Dnevne vežbe E. Getke:

Skale i arpeđa Kolin: Metoda 1. i 2. deo

ORKESTARSKE STUDIJE

Vinko Valečić: Orkestarske studije za trombon – skripta za četvrti razred srednje muzičke škole 2. deo

KOMPOZICIJE

G. Freskobaldi: Tokata

E. Boza: Notadde a čase K. Sen–Sans: Kavatina K. Odak: Emprompti

Lovec: Rečitativ i Arija

CIKLIČNA DELA

Gajar: Sonate – po izboru

Vivaldi: Sonate – po izboru G. F. Hendl: Koncert ef-mol F. David: Končertino Njes-dur

Vagenzal: Koncert

R. Korsakov: Koncert Be-dur

Blažević: Koncert br. 2 Des-dur

J. Bošnjak: Tri pesme za trombon i orkestar

ISPITNI PROGRAM

Jedna etida koncertnog karaktera;

Koncert sva tri stava – OBAVEZNO NAPAMET;

Kompozicija virtuoznog karaktera;

Delo jugoslovenskog ili slovenskog kompozitora.

HORNA

CILJEVI

Razvoj sposobnosti učenika za izvođenje: solističko, kamerno, orkestarsko.

Razvoj učenika ka kultivisanju tona.

Razvoj učenika na ovladavanju osnovnih odlika stilskih epoha kojima učenik može da prilagodi sopstvenu individualnost.

Razvoj sposobnosti učenika na tehnici prstiju.

ZADACI

Rad na razvijanju tehnike disanja.

Rad na kultivisanju tona – intonacija, dinamika – kontrola, razvoj, nijansiranje.

Rad na razvijanju kontrolisane tehnike prstiju.

Rad na ovladavanju osnovnih odlika stilskih epoha kojima učenik može da prilagodi sopstvenu individualnost.

Rad na razvijanju radne discipline koja iziskuje sistematičnost, studioznost i apsolutnu posvećenost.

Rad na razvoju učenika za izvođenje: solističko, kamerno i orkestarsko.

I RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

SKALE

Obraditi sve durske i molske skale u obimu duodecime, ili dve oktave.

Tonične trozvuke, dominantne i umanjene septakorde izvoditi u tempu umerenih osmina.

Trilere bez upotrebe ventila vežbati u laganom tempu.

ETIDE

E. Kaucki: I sveska M. Zimolug: Etide II sveska Kopraš: I sveska do broja 20

KOMPOZICIJE ZA IZVOĐENJE

M. Vljajin: 6 Bagatela Sen Sans: Končertino or. 94 Boca: U Irskoj Baš: Nokturno Sen Sans: Romansa or. 36 V. A. Mocart: Koncert br. 1 De-dur Druga dela po izboru nastavnika

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

- a) dve različite škole etida;
- b) četiri kompozicije za izvođenje.

ISPITNI PROGRAM

- Jedna durska i jedna molska skala;
- Dve etide različitog karaktera;
- Jedna kompozicija sa klavirom.

KOMPOZICIJA SA KLAVIROM IZVODI SE NAPAMET.

II RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

SKALE

Sve durske i molske skale u obimu duodecime, ili dve oktave. Tonični, dominantni i umanjeni četvorozvuci u sporim šesnaestinama.

Transpozicije u e, Es, De i Ce horni.

Trilere bez upotrebe ventila treba vežbati u bržem tempu. Intervale – kvinte, sekste, seprime i oktave – izvoditi, odnosno svirati odvojeno, sa naglaskom (stakato) i vezano (legato) nagore, od piano do forte, a na dole od forte do piano u svim durskim i molskim skalama. Uvežbati upotrebu dvostrukog i trostrukog jezika u sviranju.

ETIDE

M. Zimolug: Etide II sveska M. Alfonz: I sveska Kopraš: I sveska, do kraja

KOMPOZICIJE ZA IZVOĐENJE

Glazunov: Reveri

A. Mocart: Koncert br. 3 Es-dur Koreli: I sonata

Matis: Koncert br. 2 or. 24 Olker:

R. G. Monteren: Balada Druga dela po izboru nastavnika

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

- a) dve različite škole;
- b) četiri komada;
- v) dva dela jugoslovenskih autora.

ISPITNI PROGRAM

Jedna durska i jedna molska skala sa toničnim, dominantnim i umanjenim četvorozvucima;
Tri etide različitog karaktera;
Jedna kompozicija sa klavirom.

KOMPOZICIJA SA KLAVIROM SE SVIRA NAPAMET.

III RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

SKALE

Sve durske i molske skale u obimu duodecime, ili dve oktave. Razloženi tonični, dominantni i umanjeni četvorozvuci u bržim šesnaestinama. Hromatske skale stakato i legato.

ETIDE

Kopraš: II sveska Alfons: II sveska Gale: Etide or. 57

KOMPOZICIJE ZA IZVOĐENJE

Koreli: Iz zbirke „Jedanaest sonata”

Prisl: Skerceto

Osborc: Serenada

Mocart: 12 dueta za hornu

Kaucki: Vrasnohorska svita

Mocart: Koncert or. 2 Es-dur

Domeniko: Varijacije

Matis: Koncert br. 1

Druga dela po izboru nastavnika

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

- a) dve različite škole etida;
- b) tri komada;
- v) jedan končertino;
- g) jedna sonata;
- d) jedan koncert;
- đ) jedno domaće delo.

ISPITNI PROGRAM

Jedna durska i jedna molska skala sa trozvucima, dominantnim i umanjanim četvorozvucima – non legato;

Dve etide različitog karaktera;

Jedna kompozicija sa klavirom.

KOMPOZICIJA SA KLAVIROM SVIRA SE NAPAMET.

IV RAZRED

(3 časa nedeljno, 99 časova godišnje)

SKALE

Sve durske i molske skale sa razloženim trozvucima (tonični i dominantni) i četvorozvucima (umanjani) i hromatske skale u legatu i stakatu, sve u brzom tempu.

ETIDE

Gale: Etide or. 13 Alfons: Etide III sveska Kocer: Etide or. 81 Bekarosi: Deset kapriča

KOMPOZICIJE ZA IZVOĐENJE

Mocart: Koncert br. 1 De-dur Mocart: Koncert br. 2 Es-dur Matis: Koncert or. 24 Kerubini: Sonata br. 2

Rajnberger: Sonata or. 178

Koreli: Iz zbirke „Jedanaest sonata”

Petar Stojanović: Adado i Rondo

Dušan Kostić: Parodija i Groteska

Depui: Varijacije

Depart: Normandijska balada

Hening: Dueti za dve horne

K. Baranović: Elegija

Betoven: Sonata

Kohut: Končerto

Bone: Suvenir

Solobuh za hornu

J. Štraus: Don Žuan, Til Ojlenšpigel P. I. Čajkovski: Simfonija br. 5 B. Bartok: Igračka svita F.

List: Prelidi M. Ravel: Pavana

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

- a) dve različite škole etida;
- b) tri komada;
- v) jedno domaće delo;
- g) jedna sonata;
- d) jedan koncert.

ISPITNI PROGRAM

– Jedna etida;

– Jedna kompozicija virtuoznog karaktera;

– Kompozicija jugoslovenskog ili slovenskog autora;

– Koncert I, II i III stav. **KONCERT SE SVIRA NAPAMET.**

TUBA

CILJEVI

Razvoj sposobnosti učenika za izvođenje: solističko, kamerno, orkestarsko.

Razvoj učenika ka kultivisanjeu tona.

Razvoj učenika na ovladavanju osnovnih odlika stilskih epoha kojima učenik može da prilagodi sopstvenu individualnost.

Razvoj sposobnosti učenika na tehnici prstiju.

ZADACI

Rad na razvijanju tehnike disanja.

Rad na kultivisanju tona – intonacija, dinamika – kontrola, razvoj, nijansiranje.

Rad na razvijanju kontrolisane tehnike prstiju.

Rad na ovladavanju osnovnih odlika stilskih epoha kojima učenik može da prilagodi sopstvenu individualnost.

Rad na razvijanju radne discipline koja iziskuje sistematičnost, studioznost i apsolutnu posvećenost.

Rad na razvoju učenika za izvođenje: solističko, kamerno i orkestarsko.

I RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

Upoznavanje učenika sa osnovama instrumenta. Držanje instrumenta, osobine. Početno pravilno disanje i postavljanje usnika. Vežbanje sa usnikom. Vežbanje dugih tonova i intervala.

SKALE

Durske i molske skale u celim i polovinskim notnim vrednostima, a toničnim trozvukom.

ETIDE

R. Kicer: Škola za tubu I deo

KOMPOZICIJE ZA IZVOĐENJE

Lakši komadi po izboru nastavnika i mogućnostima učenika.

ISPITNI PROGRAM

- Jedna lestvica po izboru predmetnog nastavnika;
- Dve etide različitog karaktera;

– Jedna kompozicija – komad.

II RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

SKALE

Durske i molske skale u polovinskim notnim vrednostima, tonični trozvuk, dominantni i umanjeni četvorozvuk.

ETIDE

R. Kicer: Škola za tubu II deo

KOMPOZICIJE ZA IZVOĐENJE

Muzički komadi – transkripcije po izboru nastavnika i mogućnostima učenika.

ISPITNI PROGRAM

- Jedna lestvica;
- Dve etide različitog karaktera;
- Jedna kompozicija – komad sa klavirskom pratnjom.

III RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

SKALE

Durske i molske skale u osminama i šesnaestinama, tonični trozvuk, dominantni i umanjeni četvorozvuk sa malim i velikim razlaganjem.

Hromatske skale.

ETIDE

K. Kopraš: Etide I deo

KOMPOZICIJE ZA IZVOĐENJE

E. Saš: Končertino za bas Ef-Be

G. Vihtl: Končertino za bas Ef-Be

Komadi uz klavirsku pratnju

Orkestarske kompozicije – po izboru nastavnika.

ISPITNI PROGRAM

- Jedna lestvica;
- Dve etide različitog karaktera;
- Jedna kompozicija – komad ili koncert sa klavirskom pratnjom.

IV RAZRED

(3 časa nedeljno, 99 časova godišnje)

SKALE

Durske i molske skale u šesnaestinama, tonični trozvuk, dominantni i umanjeni četvorozvuk sa malim i velikim razlaganjem. Hromatske skale.

ETIDE

K. Kopraš: Etide II deo

KOMPOZICIJE ZA IZVOĐENJE

E. Saš: Končertino za bas Ef-Be G. Vihtl: Končertino za bas Ef-Be Komadi uz klavirsku pratnju

Orkestarske kompozicije.

ISPITNI PROGRAM

Jedna etida heterogenog značaja;

Jedna kompozicija – komad sa klavirskom pratnjom.;

Koncert ili druga ciklična kompozicija sa klavirskom ili orkestarskom pratnjom.

NAČIN OSTVARIVANJA PROGRAMA DUVAČKIH INSTRUMENTA

Tokom četvorogodišnjeg školovanja u srednjoj muzičkoj školi, neophodno je obratiti pažnju na sve elemente koje je potrebno savladati kako bi se omogućio pravilan razvoj učenika. Posebno je značajan kontinuiran rad na specifičnostima duvačkih instrumenata kao što su intonacija, kvalitet tona, izjednačenost registara, udarci jezikom i kontrola. U odnosu na uzrast učenika, veoma je bitno održavanje i razvoj fizičke kondicije učenika, odnosno proširivanje njegovog disajnog kapaciteta kroz odgovarajuće fizičke vežbe i vežbe za disanje.

Predložena literatura za duvačke instrumente samo je putokaz nastavnicima za svaki razred u smislu težine i obima dela uz postupno povećavanje zahteva i ne isključuje mogućnost izbora sličnih dela drugih autora. Nastavnik treba da izabere odgovarajući program prema sposobnostima i afinitetu svakog učenika kroz koji će se najbolje razvijati njegova tehnika, muzikalnost, fraziranje, način mišljenja i oblikovanje dela, i koji će mu omogućiti harmoničan razvoj. Pored toga, veoma je korisno vežbanje memorije kroz učenje napamet, kako dela iz literature, tako i etida, kao i podsticanje rada na improvizaciji.

U praćenju razvoja učenika, veoma značajnu ulogu imaju smotre, javni nastupi i takmičenja. Preporučljivo je da škola organizuje smotru tehnikepo razredima na kojoj bi trebalo da nastupe svi učenici kroz sva četiri razreda srednje škole. Učenik koji ne pokaže zadovoljavajući uspeh na smotri tehnike, trebalo bi da je ponovi.

U pogledu javnih nastupa, preporučuje se da svaki učenik ima najmanje po dva nastupa u polugodištu.

U odnosu na sposobnosti učenika, njegov rad i napredak, nastavnik može da opredeli učenika za učešće na nekom od takmičenja. Međutim, radeći na takmičarskom programu, nikako ne bi trebalo zanemariti rad na osnovnim elementima predviđenim programom za odgovarajući razred, kako ne bi došlo do stagnacije učenika.

Na svim javnim nastupima, smotri i ispitu treba težiti da se program izvodi napamet.

UDARALJKE

CILJEVI (za sve udaračke instrumente)

- Razvijanje sposobnosti izvođenja na svim udaračkim instrumentima.
- Razvijanje tehničkih elementa potrebne za ovladavanje instrumentima.
- Razvijanje sposobnosti učenika ka razlikovanju muzičkih stilskih odlika u različitim vremenskim periodima.
- Razvijanje izvođačke tehnike: muzička fraza, precizno izvođenje svake ritmičke figure.
- Razvijanje sposobnosti učenika da razlikuje i izvodi različite karaktere ritmičkih tokova i pulsacije.
- Upoznavanje stilskih pravaca u muzici.
- Razvijanje sposobnosti učenika da izvodi raznovrsni repertoar na udaraljka kao solista, kamerni muzičar i član orkestra.

ZADACI (za sve udaračke instrumente)

- Rad na upoznavanju sa istorijskim razvojem udaraljki od njihovog nastanka preko njihovog razvoja do danas.
- Rad na upoznavanju svih udaračkih instrumenata, njihovog sklopa i upotrebe.
- Rad na upoznavanju izvođačke tehnike.
- Rad na upoznavanju stilskih pravaca u muzici.
- Rad na sposobnosti učenika da izvodi raznovrsni repertoar na udaraljka kao solista, kamerni muzičar i član orkestra.

I RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

DOBOŠ

TEHNIČKE VEŽBE

Poni Li Lein: Tehničke vežbe za kontrolu palica na dobošu „P. A. S.” Internacionalni rudimenti za doboš – prvih 40 rudimenata

ETIDE

Čarls Memfis: Etide za razvoj tačnosti i preciznosti u sviranju i za razvoj brzine u čitanju sa lista (rudimentalni pristup)

Valentin Snegirev: Etide za doboš (rad na dinamicima – klasičan pristup)

Izbor iz zbirke etida nemačkih, ruskih, bugarskih, čeških i poljskih autora (X. Knauer, D Paliev, K Kupinski itd.)

KOMADI

Dobri Paliev: 20 komada za doboš solo uz klavir Zigfrid Fink: Sonata za doboš solo

Žak Prez: 10 lakih komada za doboš i klavir baziranih na klasičnim delima za klavir

TIMPANI

TEHNIČKE VEŽBE

D. Paliev: Tehničke vežbe za 2, 3 i 4 timpana

Žan Batinj: Nova francuska škola za timpan

ETIDE

D. Paliev: Etide za timpane – izbor X. Knauer: Etide za timpane I knjiga – izbor R. Hohrajner: Etide za timpane – izbor K. Kupinski: Etide za timpane – izbor E. Koine: Timpani – izbor etida za dva timpana

KOMADI

D. Paliev: 19 komada za timpan uz klavir P. Mekenzi: „Končertino” za timpane i klavir

KSILOFON I MARIMBA

TEHNIČKE VEŽBE

Moris Goldenberg: Moderna škola za ksilofon – tehničke vežbe

L. X. Stivens: „Mel'coJ o! Mouetep! 1og Maptća” – izbor vežbi

ETIDE

K. Kupinski, F. Volfart, M. Platnov: 15 etida za ksilofon D. Paliev: Etide za ksilofon – izbor

KOMADI

K. Kupinski: Komadi za ksilofon uz klavir (obrada) V. Snegirev: Komadi za ksilofon uz klavir (obrada) N. Multanova: Komadi za ksilofon uz klavir (obrada) N. J. Živković: „Zabavni ksilofon” knjiga I – solo N. J. Živković: „Zabavna marimba” knjiga I – izbor iz zbirke J. Mur: Bah za marimbu – izbor iz zbirke

VIBRAFON

Skale – raditi sve skale po kvintnom i kvartnom krugu, trozvuke i četvorozvuke.

TEHNIČKE VEŽBE

V. Garvud: Tehničke vežbe sa 4 palice za vibrafon L. Torebruno: Metoda za vibrafon – tehničke vežbe

ETIDE

L. Torebruno: Etide iz knjige „Metoda za vibrafon” – izbor

Vaigl: Etide za vibrafon – izbor

KOMADI

Fink: Solo knjiga za vibrafon – izbor

J. Živković: Zabavni vibrafon knjiga I solo

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

a) sve skale, tehničke vežbe i akorde po programu;

b) po šest etide za svaki instrument;

v) po dve kompozicije za izvođenje po instrumentu.

ISPITNI PROGRAM DOBOŠ

Dve etide – jedna može da bude solo komad; 2. Jedan komad uz pratnju klavira.

TIMPANI

Jedna solo etida;

Jedan komad uz pratnju klavira.

VIBRAFON – KSILOFON – MARIMBA

Solo etida – izbor instrumenta;

Solo komad uz klavir – različit instrument od solo etide. ISPITNI PROGRAM SE SVIRA ZA DOBOŠ I TIMPANE IZ NOTA, A ZA VIVRAFON, KSILOFON I MARIM– BU NAPAMET.

II RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

DOBOŠ

TEHNIČKE VEŽBE

P. L. Lein: Tehničke vežbe za kontrolu palica na dobošu „P. A. S.” Internacionalni rudimenti za doboš – prvih 40 rudimenata

ETIDE

Čarls Memfis: Etide za razvoj tačnosti i preciznosti u sviranju i za razvoj brzine u čitanju sa lista – rudimentalni pristup N. J. Živković: 10 etida za solo doboš – klasičan pristup Izbor iz zbirki nemačkih, ruskih, bugarskih, čeških i poljskih autora (X. Knauer, R. Hohrajner, V. Snegirev, K. Kupinski, D. Paliev itd.).

KOMADI

D. Paliev: 20 komada za doboš solo uz klavir M. Kolgras, D. Agostini: Rekapitulacija za doboš solo,

TIMPANI

TEHNIČKE VEŽBE

D. Paliev: Tehničke vežbe za 2, 3 i 4 timpana Žan Batinj: Nova francuska škola za timpan

ETIDE

D. Paliev: Etide za timpane – izbor K. Kupinski: Etide za timpane – izbor R. Hohrajner: Etide za timpane – izbor X. Knauer: Etide za timpane – izbor X. Koine: Timpani – izbor etida za 2 i 3 timpana

KOMADI

D. Paliev: 19 komada za timpan uz klavir – komadi za 2 i 3 timpana

Alan Ridut: Sonatine za timpane – solo komad Daniel Pons: Sonata za timpane – solo komad

KSILOFON I MARIMBA

TEHNIČKE VEŽBE

M. Goldenberg: Moderna škola za ksilofon – tehničke vežbe J. Ksavier: Marimba 1 – tehničke vežbe

ETIDE

K. Kupinski, F. Volfart, M. Platnov: 15 etida za ksilofon D. Paliev: Etide za ksilofon – izbor M. Goldenberg: 39 etida za ksilofon solo – izbor

KOMADI

K. Kupinski: Komadi za ksilofon uz klavir (obrada)

V. Snegirev: Komadi za ksilofon uz klavir (obrada)

N. Multanova: Komadi uz ksilofon uz klavir (obrada)

N. J. Živković: Zabavni ksilofon knjiga I – solo

N. J. Živković: Zabavna marimba knjiga I – solo

P. Mur: Bah za marimbu – izbor iz zbirke

P. Kvik: „Solistička zbirka za marimbu i ksilofon uz klavir”

N. J. Živković: „Makedonija” za ksilofon ili marimbu i klavir

VIBRAFON

Skale – raditi sve po kvintnom i kvartnom krugu, trozvuke i četvorozvuke.

TEHNIČKE VEŽBE

V. Garvud: Tehničke vežbe sa 4 palice za vibrafon L. Torebruno: Metoda za vibrafon – tehničke vežbe

ETIDE

L. Torebruno: Etide iz knjige „Metoda za vibrafon” – izbor

Vaigl: Etide za vibrafon – izbor KOMADI

J. Živković: Zabavni vibrafon knjiga I – solo J. C. Tavenije: „VESA 2” za vibrafon i klavir

Cibulka: Stefani Gavite za vibrafon i klavir

Fink: Solo knjiga za vibrafon

C. Elbe: „MAOO10GATA” za vibrafon i orkestar/klavir

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

a) sve skale, akordi i tehničke vežbe po programu;

b) po šest etide za svaki instrument;

v) po dve kompozicije za svaki instrument.

ISPITNI PROGRAM DOBOŠ

Dve etide – jedna može da bude solo komad; 2. Jedan komad uz pratnju klavira.

TIMPANI

Jedna solo etida;

Jedan komad uz pratnju klavira.

VIBRAFON – KSILOFON – MARIMBA

Solo etida – izbor instrumenta;

Solo komad uz klavir – različit instrument od solo etide.

ISPITNI PROGRAM SE SVIRA ZA DOBOŠ I TIMPANE

IZ NOTA, A ZA VIBRAFON, KSILOFON I MARIMBU

NAPAMET

III RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

DOBOŠ

TEHNIČKE VEŽBE

P. L. Lein: Tehničke vežbe za kontrolu palica na dobošu „P. A. S.” Internacionalni rudimenti za doboš – prvih 40 rudimenata

D. Agostinji: Studije za doboš – fundamentalna tehnika – viši nivo

ETIDE

N. J. Živković: 10 etida za solo doboš – klasičan pristup Č. Kerigen: 12 etida za doboš – rudimentalni pristup D. Agostini: Priprema za čitanje sa lista – klasičan pristup

KOMADI

D. Paliev: 20 komada za doboš aolo uz klavir

Šinstain: Resital svite za doboš solo D. Agostini: za doboš solo

TIMPANI

TEHNIČKE VEŽBE

D. Paliev: Tehničke vežbe za 2, 3 i 4 timpana Žan Batinj: Nova francuska škola za timpan

ETIDE

D. Paliev: Etide za timpane – izbor

K. Kupinski: Etide za timpane – izbor

R. Hohrajner: Etide za timpane – izbor

X. Knauer: Etide za timpane II knjiga – izbor

X. Koine: Timpani – etide za 3 i 4 timpana

J. Zegalski: 30 etida za 4 timpana – izbor od prvih 15 etida

KOMADI

D. Paliev: 19 komada za timpan uz klavir – komadi za 3 i 4 timpana

Hjuston: Svite za timpane – solo komad

I. Anastasov: Epizoda za timpane uz klavir K. X. Keper: Divertimento za timpane i klavir (original pratnja za gudački orkestar)

KSILOFON I MARIMBA

TEHNIČKE VEŽBE

M. Goldenberg: Moderna škola za ksilofon – tehničke vežbe L. X. Stivens: „MelóJ o! Mouetep! log Magl tca”

ETIDE

M. Goldenberg: 39 etida za ksilofon solo KOMADI

K. Kupinski: Komadi za ksilofon uz klavir

Snegirev: Komadi za ksilofon uz klavir

N. J. Živković: Zabavni ksilofon, knjiga I – solo

N. J. Živković: Zabavna marimba, knjiga I – solo

P. Mor: Bah za marimbu – izbor iz zbirke

P. Kvik: Solistička zbirka za marimbu i ksilofon sz klavirom

A. Hačaturijan: „Igra sablji” za ksilofon i klavir (obrada) J. Brams: Mađarska igra br. 5 za ksilofon i klavir (obrada) Z. Abro: Tiko-Tiko za ksilofon uz klavir (obrada) M. Ptažinska:

Skercó za ksilofon i klavir

VIBRAFON

TEHNIČKE VEŽBE

D. Fridman: Tehnika demfovanja i korišćenja pedala na vibrafonu

ETIDE

D. Fridman: Etide iz knjige „Tehnika demfovanja i korišćenja pedala na vibrafonu”

L. Torebruno: Etide iz knjige „Metoda za vibrafon” – izbor

KOMADI

J. Živković: Zabavni vibrafon, knjiga I solo

M. Ptažinska: Četiri prelida za vibrafon i klavir – izbor

Rafling: Koncert za marimbu, vibrafon, ksilofon i orkestar – jedan stav

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

a) po šest etida za svaki instrument;

b) po dve kompozicije za svaki instrument.

ISPITNI PROGRAM DOBOŠ

Dve etide – jedna može da bude solo komad; 2. Jedan komad uz pratnju klavira.

TIMPANI

Jedna solo etida;

Jedan komad uz pratnju klavira.

VIBRAFON – KSILOFON – MARIMBA

Solo etida -izbor instrumenta;

Solo komad uz klavir – različit instrument od solo etide.

ISPITNI PROGRAM SE SVIRA ZA DOBOŠ I TIMPANE

IZ NOTA, A ZA VIVRAFON, KSILOFON I MARIM- BU

NAPAMET

IV RAZRED

(3 časa nedeljno, 99 časova godišnje)

DOBOŠ

TEHNIČKE VEŽBE

P. L. Lein: Tehničke vežbe za kontrolu palica na dobošu „P. A. S.” Internacionalni rudiment za doboš – prvih 40 rudimenata

D. Agostini: Studije za doboš – fundamentalna tehnika, viši nivo

ETIDE

Č. Kerigen: 12 etida za doboš – rudimentalan pristup J. Delekluz: 12 etida za doboš – klasičan pristup D. Agostini: Pripreme za čitanje sa lista – klasičan pristup

KOMADI

D. Paliev: 20 komada za doboš solo uz klavir N. J. Živković: „Reggo Ja sopseglo Ko 1” solo D.

Agostini: Voz za doboš solo Dr F-R. Berger: „Ka R’as” za doboš solo

TIMPANI

TEHNIČKE VEŽBE

D. Paliev: Tehničke vežbe za 2, 3 i 4 timpana Žan Batinj: Nova francuska škola za timpan

ETIDE

D. Paliev: Etide za 4 timpana – izbor etida K. Kupinski: Etide za 4 timpana – izbor etida X.

Koine: Timpani – etide za 4 i 5 timpana J. Zegalski: 30 etida za 4 timpana

KOMADI

D. Paliev: 19 komada za timpan uz klavir – komadi za 4 timpana

F. Ferstil: Francuska svita za 4 timpana solo V. Šinstain: Sonata Br.1 za timpan uz klavir K. X.

Keper: „Mulčo – lošlsa” 3 skice za timpane i orkestar/klavir

V. Šinstain: „Timpani /Roto-tom/ solo za melodijsko sviranje – solo

KSILOFON I MARIMBA

TEHNIČKE VEŽBE

M. Goldenberg: Moderna škola za ksilofon – tehničke vežbe

ETIDE

M. Goldenberg: 39 etida za ksilofon solo

C. O. Maser: Etide u Ce-duru or. 6 br. 10 za marimbu solo

KOMADI

K. Kupinski: Komadi za ksilofon uz klavir N. J. Živković: Zabavni ksilofon, knjiga II solo N. J. Živković: Zabavna marimba, knjiga I solo N. J. Živković: Srpski valcer za ksilofon ili marimbu uz klavir

M. Toširo: Koncert za ksilofon i klavir F. Kriger: „Bravura – Fantazija” za ksilofon uz klavir/orkestar

Atanasov: Rondo za ksilofon i klavir VIBRAFON

TEHNIČKE VEŽBE

D. Fridman: Tehnika demfovanja i korišćenje pedala na vibrafonu

ETIDE

D. Fridman: Etide iz knjige „Tehnika demfovanja i korišćenje pedala na vibrafonu”

KOMADI

Monti: Čardaš za vibrafon i klavir (obrada)

G. Barton: Zbirka komada za vibrafon solo (obrada) N. J. Živković: Zabavni vibrafon, knjiga I solo M. Ptažinska: Četiri prelida za vibrafon uz klavir M. Glentvort: „Vlief log Ollcégl” solo

Fink: Koncert za vibrafon i orkestar (klavirska pratnja)

S. Rifling: Koncert za marimbu, vibrafon, ksilofon i orkestar – ceo koncert

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

a) po šest etida za svaki instrument;

b) po dve kompozicije za svaki instrument.

ISPITNI PROGRAM DOBOŠ

Solo kompozicija;

Kompozicija uz pratnju klavira koja može biti sastavni deo svite ili koncerta.

TIMPANI

Solo kompozicija;

Kompozicija uz pratnju klavira koja može biti sastavni deo svite ili koncerta.

MELODIJSKE UDARALJKE

(VIBRAFON, KSILOFON, MARIMBA)

Dve solo kompozicije;

Dve kompozicije uz pratnju klavira (komad, svita, sonata ili koncert).

ISPITNI PROGRAM SE SVIRA ZA DOBOŠ I TIMPANE

IZ NOTA, A ZA VIBRAFON, KSILOFON I MARIMBU

NAPAMET

NAČIN OSTVARIVANJA PROGRAMA UDARALJKI

Navedene metodološke jedinice obuhvataju sve muzičko-tehničke zahteve koji su kao zadatak neophodni da se savladaju. U skladu sa ovim načinjen je i izbor iz svetske literature za UDARALJKE koji uključuje: škole, zbirke tehničkih vežbi i studija, etide, komade i kompozicije slobodne forme. Data literatura najistaknutijih svetskih pedagoga i kompozitora za udaraljke, nastala je u različitim vremenskim periodima, samim tim učenici mogu da upoznaju stilske pravce u muzici.

Ostavljeno je dovoljno prostora i za individualno proširenje ove literature, o čemu odlučuje svaki nastavnik posebno ukoliko je pojedini učenik savladao i prevazišao okvire navedenog sadržaja. U ovakvim slučajevima nastavnik se obavezno mora rukovoditi muzičko-tehničkim zahtevima koji odgovaraju programu razreda u kome je učenik kao i njegovoj muzičko-tehničkoj zrelosti.

Mada su neke od pomenutih kompozicija obrade za udaračke, uglavnom melodijske instrumente, one značajno doprinose delu programa koji se bavi poznavanjem određenih stilskih pravaca.

Gradivo je sistematizovano prema tehničkim i muzičkim zahtevima i prilagođeno je izučavanju i savlađivanju uz redovan i kontinuiran rad.

CIMBALO

I RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

Savladati opušteno držanje palica, čista pedalizacija – ne skraćivati vrednost nota. Usmeravati učenika ka shvatanju ispravnog fražiranja.

TEHNIKA

Tremolo, udvojeni, usiljeni udari jednog tona, pratnja narodne pesme.

SKALE

Sve durske i molske skale.

AKORDI

Troglasni, mali razloženi, harmonska kadenca u velikom razlaganju.

ETIDE

J. Dadak: Etida V. Brada: Osmotaktovke G. Alaga: Izbor etida Karkasi: Kaprićioza Kajzer:
Etide za violinu Krojcer: Etide za violinu J. S. Bah: Menueti, Preludi

KOMPOZICIJE ZA NASTUP

A. Pek: Soneti br. 1, 2. i 3.

Pek: Poetska etida, Ekloga, Meditacija, Divertimento, Srata pesma, Brada: Adado

L. Mazurova: Preludijum – Tokatina L. Pap: Devet bagatela za cimbal B. Sarisi: Sonatina za cimbal, Palkovski: Slu-foks etida A. Hačaturjan: Etida

M. Cincia: Koncertno brdo J. Leh: Varijacije za cimbal G. Koca: Divertimenta (EMV) G. Alaga: Koncertna etida De-mol

B. Bartok: Veče na selu i ostali izbor iz ciklusa Deci Z. Kanak: Svita za violinu, klarinet, cimbal
Z. Kanak: Na sam cimbal – slobodna fantazija na motiv vla–ške pesme sa ritmičkom pratnjom
Jakubiček: Slovačke pesme za dva cimbal Narodne pesme – po izboru

I druga dela po izboru nastavnika koja odgovaraju tehnič–kim mogućnostima učenika

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

a) sve skale;

b) 30 tehničkih vežbi;

v) 10 etida;

g) 10 narodnih pesama;

d) pet komada za izvođenje;

GODIŠNJI ISPIT

Dve durske i dve molske skale sa razloženim septakordima, arpežo i veliko razlaganje;

Dve etide;

Jedna kompozicija J. S. Baha;

Dva komada različitog karaktera;

Jedna narodna pesma.

ISPITNI PROGRAM SE IZVODI NAPAMET

II RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

Produbljivanje tehničkih osnova u sviranju cimbal, razvijanje tehničke sposobnosti. Učenika usmeravati ka samostalnom rešenju instrumentalnog sviranja – pedalizacija, smenjivanje palica, fražiranje i dr.

Raditi na nijansama udara, usmeravati ka muzikalnom izrazu, muzičkoj fantaziji i harmonfijskom osećanju.

Spremati slušaoce za interpretacione seminare, školske večeri.

Potpomagati samopouzdanje u pratnji narodne pesme.

TEHNIKA

Tremolo u dvoglasu krešendo i dekrešendo; terce, oktave, sekste, sekvence, tipovi udara, melodijski ukrasi.

SKALE

Sve durske, molske i hromatske skale. AKORDI

Četvoroglasni, šestoglasni sa obrtima razloženi, arpežo, septakordi, umanjeni akordi, veliko razlaganje.

ETIDE

V. Brada: Osmotaktne Mazas: Op. 36 – izbor(etide za violinu) Krojcer: Izbor (etide za violinu)

Blumenstangel: Op. 33 – izbor (etide za violinu) A. Ceno: Etide (za gitaru)

J. S. Bah: Preludiji – izbor (za klavir); Invencije – izbor (za klavir)

I druge etide po izboru nastavnika koje odgovaraju tehničkim mogućnostima učenika

KOMPOZICIJE ZA NASTUP

A.Pek: Rapsodije J. Dadak: Beskidski pozdravi A. Pek: Koncertna etida hromatska L. Janaček:

Izbor iz ciklusa „Po zaraslom puteljku” B. Bartok: Pisma A. Buš: Polka, Valcer J. Mazurova:

Preludijum, Tokatina F. Tarega: Izbor kompozicija Novaček: Perpetuum mobile

Palkovski: Varijacije Ge-mol za klarinet (violu) i cimbal Š. Čikoš: Varijacije na istočnoslovačku karičku

Pal Karolji, Narodne pesme – po izboru

I druga dela odgovarajuće težine po izboru nastavnika

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

a) sve skale;

b) 30 tehničkih vežbi;

v) 10 etida;

g) 10 narodnih pesama;

d) pet komada za izvođenje.

GODIŠNJI ISPIT

Dve durske i dve molske skale sa akordima šestoglasnim, razloženim sa obrtajima, arpežo, veliko razlaganje;

Dve etide;

Jedna kompozicija J. S. Baha (ili Kronera);

Dve koncertne kompozicije različitog karaktera;

Dve narodne pesme.

ISPITNI PROGRAM SE IZVODI NAPAMET

III RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

Nastaviti sa stečenim tehničkim i muzičkim sposobnostima i proširivati ih u cilju sticanja daljnjih tehničkih i izražajnih elemenata koji su neophodni za savladavanje komplikovanijih umetničkih solo i kamernih kompozicija.

Povećati zahteve za kultivisanim sviranjem i plemenitosti tonova, dinamikom, agogikom.

Usmeravati ka individualnom izrazu u interpretaciji kompozicija za nastup. Samostalan rad sa narodnom pesmom.

TEHNIKA

Tremolo, intervali, skokovi, sekvence.

SKALE

Sve durske i molske skale u tercama, oktavama i sekstama utempu.

AKORDI

Septakordi, umanjeni akordi, arpežo, akordska kadena u tempu.

ETIDE

F. Fiorilo: 36 kapriča (za violinu) J. Merk: 20 vežbi (za violinu) F. Simandl: Oga⁸ aJ Ragpa (za kontrabas) J. S. Bah: Sonate i Partite – izbor (za violinu) D. Skarlati: Stare češke tabulature (za klavir) i druge odgovarajuće etide po izboru nastavnika

KOMPOZICIJE ZA NASTUP

Pek: Nokturno

K. Kon: Struneni

Palkovski: Varijacije na slovačke teme Z. Kanak: Sonata za cimbal

K. Debisi: Arabeska

J. Matis: Četiri kompozicije za trubu i cimbal

F. Frolka: Kako kukavica kuka

Z. Kanak: Svita za violinu, klarinet i cimbal

Vanša: Epifori za klarinet, cimbal, sopran

L. Janaček: Izbor iz ciklusa „Po zaraslom puteljku” M. Paganini: MoIo RegreIo, Narodne pesme – po izboru

Dela po izboru nastavnika koja odgovaraju tehničkim mogućnostima učenika

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

a) sve skale;

b) 20 tehničkih vežbi;

v) 10 etida;

g) 10 narodnih pesama;

d) pet komada za izvođenje;

đ) dve polifone kompozicije.

GODIŠNJI ISPIT

Dve durske i dve molske skale sa arpeđima i akordskom kadencom;

Dve etide različitih tehničkih zahteva;

Jedna kompozicija J. S. Baha (ili D. Skarlatija);

Dve kompozicije za izvođenje različitog karaktera;

Jedna narodna pesma – samostalan rad.

ISPITNI PROGRAM SE IZVODI NAPAMET

IV RAZRED

(3 časa nedeljno, 99 časova godišnje)

Utvrđiti stečene instrumentalne sposobnosti i celokupni muzičko-umetnički fundament.

TEHNIKA

Tremolo u oktavama, sekstama, troglasnim akordima u dinamičkom izvođenju.

SKALE

Sve durske i molske skale u tempu.

AKORDI

Akordske kadence i arpeđa.

ETIDE

B. Kampanjoli: Izbor (za violinu) D. Poper: Op. 73, II deo – izbor (za violončelo) J. S. Bah: Sonate i Partite – izbor (za violinu); Francuske svite – izbor (za klavir) i druge po izboru nastavnika

KOMPOZICIJE ZA NASTUP

Karel Reiner: Koncertne etide E. Petrovič: Nokturna (EJŠo Mi81sa Vi⁸are8()) A. Barios:

Katedrala (za gitaru) J. B. Ferster: Sanjanje III (za klavir) J. Dadak: Končertino za cimbal

J. Burghauser: Mogućnosti – mali ansambl sa cimbalom A. Cek: Koncert za cimbal

N. Rimski-Korsakov: Bumbarov let (za violončelo)

A. Haba: Svita za cimbal or. 91

J. Nečas: Traženje – Rapsodijeta za cimbal i kamerni orkestar O. Člubna: Slovački nokturno za cimbal i kamerni sastav I. Stravinski: Reg-tajm, Palkovski: Varijacije i fuga za cimbal, gudače i timpa– ne or. 32, B. Bartok: 15 seljačkih pesama (za klavir); Rumunske igre (za klavir)

Narodne pesme – po izboru

I druga dela po izboru nastavnika odgovarajuće težine

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

- a) sve skale;
- b) 20 tehničkih vežbi;
- v) 10 etida;
- g) 10 narodnih pesama;
- d) pet komada za izvođenje;
- đ) dve polifone kompozicije.

GODIŠNJI ISPIT

Dve etide različitih tehničkih zahteva;

Jedna polifona kompozicija;

Dve koncertne kompozicije različitog karaktera;

Jedna narodna pesma – samostalan rad;

Koncert za cimbalu i kamerni sastav.

ISPITNI PROGRAM SE IZVODI NAPAMET.

CITRA

I RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

SKALE

Durske i molske skale u obimu tri oktave sa razloženim trozvucima, dominantnim septakordima (austrijska citra)

TEHNIČKE VEŽBE

Albert Vezali: Tehničke vežbe, 1. sveska – po izboru X. Prel: Škola za citre, 1. sveska

ETIDE

A. Vezali: Zbirka etida za citre, 1. sveska – 3759. – po izboru J. Haustajn: Sonatine 1 – 2 – 3775 – 3776 – po izboru J. S. Bah: Menueti – po izboru

KOMPOZICIJE ZA IZVOĐENJE

G. F. Hendl: Sarabande

F. G. Knocinger: Izbor kompozicija za citre – od broja 55–100 X. Prel: Škola za citre, 1. sveska – izbor kompozicija koje udgovaraju tehničkim mogućnostima učenika

Balog Šandor: Škola za citru – narodne pesme i igre za mađarske citre – po izboru (ViJare81, 1993)

ISPITNI PROGRAM

Austrijska citra:

Skale;

Dve etide različitog karaktera;

Jedna sonatina;

Jedna kompozicija za izvođenje. Mađarska citra:

Tri narodne pesme ili igre.

ISPITNI PROGRAM SE IZVODI NAPAMET.

II RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

SKALE

Durske i molske skale u oktavama – kroz tri oktave, u osminama sa razloženim trozvukom, dominantnim septakordima. Obraditi: duole, triole, kvintole, sekstole. Metrika, ritmika i tempo. Ornamentika i flažoleti – austrijska citra.

TEHNIČKE VEŽBE

A. Vezali: Tehničke vežbe, 2. sveska – po izboru

X. Prel: Škola za citre, 2. sveska

ETIDE

Vezali: Zbirka etida za citre, 2. sveska – 3760. – po izboru J. Haustajn: Sonatine 3. – 3777. – po izboru

J. Haustajn: Sonate 1–3 (š e1pet NaD) – 3768. – 3770.

Hladki: Etide 1. – 3589.

KOMPOZICIJE ZA IZVOĐENJE

F. G. Knocinger: Izbor kompozicija za citre – od broja 101–133

J. S. Bah: Preludij – izbor (kompozicije za klavir) X. Prel: Škola za citre, 2. sveska – izbor kompozicija koje udgovaraju tehničkim mogućnostima učenika

Balog Šandor: Škola za citru – narodne pesme i igre za mađarske citre – po izboru

ISPITNI PROGRAM

Austrijska citra:

Dve durske i dve molske skale;

Akordi;

Jedna duža etida;

Dve kraće etide;

J. Haustajn: Sonata – po izboru. Mađarska citra:

Dve narodne pesme;

Dve narodne igre.

ISPITNI PROGRAM SE IZVODI NAPAMET.

III RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

SKALE

Pored uobičajenih trozvuka i četvorozvuka po kvintnom krugu naviše i naniže obratiti veću pažnju na sviranje alterovanih akorada.

Skale svirati u tercama, sekstama i oktavama kroz ceo mogući opseg na citri.

Hromatske skale sa propratnim vežbama u celom mogućem opsegu na citri – austrijska citra.

Razlaganje akorda – arpežo sve moguće varijacije. Tremolo i ukrasni trozvuci – ornament.

TEHNIČKE VEŽBE

A. Vezali: Tehničke vežbe, 3. sveska – po izboru X. Prel: Škola za citre, 3. sveska

ETIDE

Vezali: Zbirka etida za citre, 3. sveska – 3761.

Hladki: Etide, 2. sveska – 3590.

V. M. Hladki: Sveska 3. (Klepe Ziske) A. M. Zaher: 32 etide za desnu ruku (156)

SONATINE I SONATE

J. Haustajn: Sonatine 4. i 5 – 3778. i 3779. J. Haustajn: Sonate 2 – 3769. (etge1p)

KOMPOZICIJE ZA IZVOĐENJE

Umlauf-H. Prel: Preludiji i Modulacije – 2312. Izbor klasično-romantičnih kompozicija i komada autora XX veka – Bah, Štraus, Veber

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA:

- a) studije i tehnički materijal po izboru nastavnika;
- b) durske i molske skale sa kadencama i propratnim vežbama – tonaliteti sa povisilicama – u opsegu tri oktave, iste skale u tercama, sekstama i oktavama kroz ceo mogući opseg citri;
- v) hromatske skale sa propratnim vežbama u celom mogućem opsegu na citri;
- g) šest etida;
- d) jedna sonatina ili cela sonata;
- đ) jedan preludij;
- e) šest kompozicija slobodne forme – austrijska citra;
- ž) šesta narodnih pesama ili igara – mađarska stolna citra.

ISPITNI PROGRAM

Austrijska citra:

Jedna skala sa odgovarajućom kadencom – tri oktave uz propratne vežbe, u tercama, sekstama i oktavama;

Jedna etida;

Jedna sonata;

Jedan preludij;

Jedna kompozicija po slobodnom izboru; Mađarska citra:

Dve narodne pesme;

Dve narodne igre.

ISPITNI PROGRAM SE IZVODI NAPAMET.

IV RAZRED

(3 časa nedeljno, 99 časova godišnje)

SKALE

Svirati skale u svim kombinacijama, u opsegu tri oktave, sa odgovarajućim kadencama i propratnim vežbama – tonaliteti sa snizilicama.

Skale u tercama, sekstama i oktavama – sa snizilicama kroz ceo mogući opseg na citri.

Hromatske skale sa propratnim vežbama kroz ceo mogući opseg na citri.

Ukrasni tonovi – ornament. Svi efekti na citri.

TEHNIČKE VEŽBE

A. M. Zaher: Škola za citru – 1160. Vezali: Tehničke studije, sveska 4, 5. i 6 – 3762. 3763. 3764.

ETIDE

Hladki: Etide, 3. sveska – 3591.

A. Vezali: 3. i 4. sveska

SONATE

J. Haustajn: Sonata 3 – 3770. D. Bogdanović: Sonata I i II

Sonatine i sonate iz šire svetske literature za citre a po izboru nastavnika

Svite iz šire svetske literature za citre a po izboru nastavnika

Varijacije iz šire svetske literature za citre a po izboru nastavnika

KOMPOZICIJE ZA IZVOĐENJE

A. Vezali: sveska 5. (– 3763.) i 6. (– 3764.)

Izbor renesansno-baroknih i klasično-romantičarskih kompozicija i komada autora XX veka – Bah. Hendl. Mocart, Šubert, Šopen, Štraus

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA:

- a) studije i tehnički materijal po izboru nastavnika;
- b) durske i molske skale sa odgovarajućim kadencama i pro– pratnim vežbama u opsegu tri oktave, kao i u tercama, sekstama i oktavama kroz ceo mogući opseg na citri;
- v) hromatske skale sa propratnim vežbama u celom mogućem opsegu na citri;
- g) šest etida;
- d) jedna sonata;
- đ) jedan preludij;
- e) šest kompozicija slobodne forme;
- ž dve kompozicije jugoslovenskih autora;
- z) četiri narodne pesme ili igre – za mađarsku stolnu citru.

ISPITNI PROGRAM

Austrijska citra:

Jedna etida;

Jedna sonata;

Jedan preludij;

Jedna kompozicija po slobodnom izboru;

Jedna kompozicija domaćeg autora;

Mađarska citra:

Dve narodne pesme;

Dve narodne igre.

ISPITNI PROGRAM SE IZVODI NAPAMET

NAČIN OSTVARIVANJA PROGRAMA (UPUTSTVO)

Sadržaj programa za citru – austrijsku i mađarsku stolnu – je tako sačinjen da odgovara psihičkim i fizičkim mogućnostima učenika. Pored vežbi – etida pomoću kojih učenik stiče tehniku – spretnost sviranja zastupljeni su i muzički komadi za izvođenje koji su napisani različitim stilovima. Pomoću njih učenici uče kako ih treba izvoditi u pogledu dinamike, fraziranja, vođenja glasova (ako je višeglasje) i kako dati komadu jasan oblik. Učenik će u tim komadima imati prilike da primeni izvođenje posebnih tonskih boja koje su svojstvene citri a tu spadaju flažoleti, gitarv tonovi, glisanda (klizanje po žicama), zvuci koji se izvode pomoću ključa, noktiju

Kad učenik savlada ovo gradivo u toku školovanja on je sposoban za dalje studije i sviranje, solističko i u ansamblima.

SOLO PEVANJE

CILJEVI

- Razvijanje višeglasnog (dvoglasnog) pevanja, stilom da camera, muziciranjem u kamernom ansamblu (acapella dvoglas, klavirski duo, duet uz pratnju klavira – komponovan, kamerni hor)
- Razvijanje kamernog muziciranja (praktičan rad)

– Razvijanje horskog muziciranja

ZADACI

Ovladavanje pevačkim aparatom i mehanizmom koji učestvuje u formiranju tona

Ovladavanje tehnikom disanja i pravilnim pevačkim stavom

Ovladavanje glasovnom impostacijom što je uslov za očuvanje zdravog glasa

Rad na razvijanju opsega i pokretljivosti glasa kroz složeniye tehničke vežbe

Upotrebljavanje daha u dinamičkom nijansiranju melodije

Upoznavanje sa različitim muzičkim stilovima i interpretacijom

Rad na dvoglasnim duetima „a kapela” (dvoglasni solfedo, starogradske pesme, narodne, ruske...), klavirskim duima (st. majstori, pesme...) i duetima uz pratnju klavira.

I RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

VOKALIZE – iz zbirki; Konkone or. 9, Lutgen, Zajdler, Vakai, Aprile, Mirzojeva i drugih zbirki sličnih izvođačkih zahteva.

STARI MAJSTORI – Skarlati, Kaldara, Pergolezi, Bonončini, Benčini, Gasparini, Đordano i drugi sličnih izvođačkih zahteva.

PESME – Šubert, Šuman, Mendelson ili Brams.

JUGOSLOVENSKI AUTORI – Milojević, Binički, Hristić, Marinković i drugi sličnih izvođačkih zahteva.

SLOVENSKI AUTORI – Glinka, Hace, Dvoržak, Čajkovski, Dargomižski i drugi sličnih izvođačkih zahteva.

OBAVEZAN MINIMUM PROGRAMA

a) Šest vokaliza;

b) četiri stara majstora;

v) dve pesme;

g) dve kompozicije jugoslovenskih autora;

d) dve kompozicije slovenskih autora.

ISPITNI PROGRAM

Dve vokalize različitog karaktera;

Jedan stari majstor;

Jedna pesma kompozitora XIX veka;

Jedna pesma slovenskog ili jugoslovenskog kompozitora.

ISPITNI PROGRAM SE IZVODI NAPAMET.

II RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

VOKALIZE – iz zbirki Konkone or. 9, Konkone or. 12, Lutgen, Markezi, Bordonji, Panovka i drugih zbirki sličnih izvođačkih zahteva.

STARI MAJSTORI – Hendl, Gluk, Pajzijelo, Durante, Kavali, Skarlati, Martini, Marčelo, Persel i drugi sličnih izvođačkih zahteva.

KOMPOZITORI XIX VEKA – Šubert, Šuman, Brams, Mendelson, List, Berlioz, Debisi i drugi sličnih izvođačkih zahteva.

JUGOSLOVENSKI AUTORI – Konjović, Hristić, Milojević, Marinković, Z. Jovanović, K. Babić i drugi sličnih izvođačkih zahteva.

SLOVENSKI AUTORI – Rahmanjinov, Čajkovski, Glinka, Rimski-Korsakov, Borodin, Musorgski, Dvoržak i drugi sličnih izvođačkih zahteva.

OPERSKA ARIJA – prilagođena uzrastu učenika.

OBAVEZAN MINIMUM PROGRAMA

a) osam vokaliza;

b) pet starih majstora;

v) četiri pesme XIX veka;

g) dve kompozicije jugoslovenskih autora;

d) dve kompozicije slovenskih autora;

đ) jedna operska arija.

ISPITNI PROGRAM

- Dve vokalize različitog karaktera;
- Jedan stari majstor;
- Dve pesme XIX veka;
- Jedna kompozicija jugoslovenskog autora;
- Jedna kompozicija slovenskog autora.

ISPITNI PROGRAM SE IZVODI NAPAMET.

III RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

ARIJA IZ ORATORIJUMA, MISE ILI KANTATE – Bah, Hajdn, Hendl, Pergolezi, Rosini, Fore i drugi autori sličnih izvođačkih zahteva.

STARI MAJSTORI – Hendl, Gluk, Marčelo, Durante, Loti, Česti, Pučini, Joneli i drugi autori sličnih izvođačkih zahteva.

KOMPOZITORI XIX VEKA – Šubert, Šuman, Brams, Volf, List, Berlioz, Debisi, Vagner i drugi autori sličnih izvođačkih zahteva.

KOMPOZITORI XX VEKA – Britn, Pulank, Stravinski, Hačaturijan, Fore, Dipark, Respigi, Ravel i drugi autori sličnih izvođačkih zahteva.

JUGOSLOVENSKI AUTORI – Rajičić, Marinković, D. Radić, K. Babić, D. Despić, V. Peričić, Konjović i drugi autori sličnih izvođačkih zahteva.

SLOVENSKI AUTORI – Rahmanjinov, Stravinski, Čajkovski, Rimski-Korsakov, Musorgski i drugi autori sličnih izvođačkih zahteva.

OPERSKA ARIJA – prilagođena mogućnostima učenika.

OBAVEZAN MINIMUM PROGRAMA

A Jedna arija iz oratorijuma, mise ili kantate;

b) četiri kompozicije starih majstora;

v) četiri kompozicija autora XIX veka;

g) jedna kompozicija autora XX veka;

d) dve kompozicije jugoslovenskih autora;

đ) dve kompozicije slovenskih autora;

e) jedna operska arija.

ISPITNI PROGRAM

- Jedan stari majstor;
- Jedna pesma XIX veka;
- Jedna pesma XX veka;
- Jedna pesma jugoslovenskog ili slovenskog kompozitora;
- Jedna operska arija.

ISPITNI PROGRAM SE IZVODI NAPAMET.

IV RAZRED

(3 časa nedeljno, 99 časova godišnje)

STARI MAJSTORI – Kaldara, Pajzijelo, Pergolezi, Skarlatti, Hendl, Marčelo, Jomeli, Česti i drugi autori sličnih izvođačkih zahteva.

ARIJA IZ ORATORIJUMA, MISE ILI KANTATE – Bah, Hendl, Hajdn, Pergolezi, Rosini, Fore, Reger, Mocart, Verdi i drugi autori sličnih izvođačkih zahteva.

PESMA SLEDEĆIH AUTORA – Šuman, Šubert, Brams, Volf, List, Maler, Reger, Debisi, Mendelson i drugi autori sličnih izvođačkih zahteva.

KOMPOZITORI XX VEKA – R. Štraus, Honeger, Ravel, Respigi, Dipark, Vebern, Liberman i drugi autori sličnih izvođačkih zahteva.

OPERSKA ARIJA – Mocart, Gluk, Pergolezi, Veber, Betoven Verdi, Belini, Doniceti, Rosini, Bojto, Korsakov, Čajkovski, Smetana, Dvoržak, Bize, Pučini i drugi autori sličnih izvođačkih zahteva.

JUGOSLOVENSKI AUTORI – Rajičić, Despić, D. Radić, V. Peričić, K. Babić, Milojević, Binički, Konjović, Marinković i drugi autori sličnih izvođačkih zahteva.

SLOVENSKI AUTORI – Čajkovski, Dvoržak, Slavicki, Rahmanjinov, Musorgski, Rimski-Korsakov i drugi autori sličnih izvodačkih zahteva.

OBAVEZAN MINIMUM PROGRAMA

- a) četiri stara majstora;
- b) jedna arija iz oratorijuma, mise ili kantate;
- v) jedna pesma navedenih autora;
- g) jedna pesma kompozitora XX veka;
- d) dve operne arije različitih perioda;
- đ) jedna pesma jugoslovenskog autora;
- e) jedna pesma slovenskog autora.

ISPITNI PROGRAM

- Jedna arija iz oratorijuma, mise ili kantate;
- Jedna arija starog majstora;
- Jedna pesma autora XIX veka;
- Jedna pesma autora XX veka;
- Dve operne arije različitih epoha;
- Jedna pesma jugoslovenskog autora;
- Jedna pesma slovenskog autora.

ISPITNI PROGRAM SE IZVODI NAPAMET.

NAČIN OSTVARIVANJA PROGRAMA

Predmet solo-pevanje zahteva vrlo poseban, specifičan pristup pedagoga svakom učeniku obzirom na različitost po pitanju vrste glasa, ličnosti, sposobnosti, zainteresovanosti i ambicije pojedinaca. Specifičnost i težina u ostvarivanju ovog programa je u tome što pevač nema ni vidljiv ni opipljiv instrument na koji može da prenese svoje zvučne predstave, on godinama pravi instrument od svog tela, razvijajući osećaj i vezujući ga za zvuk koji proizvodi.

Osnova pevačkog instrumenta jeste dah, i zato se pre traženja zvuka, počinje sa vežbama za disanje uz pravilno držanje tela. Na pravilnom disanju, postavljanju glasa, čistoj intonaciji, čvrstom izgovoru suglasnika, negovanju fraze i interpretaciji treba insistirati od početka do kraja školovanja.

Tehničke vežbe za postavku i razvoj glasa, vokalize koje obrađuju različite probleme kao i program, treba usklađivati prema sposobnosti i pevačkom uzrastu učenika. U početku vežbe su kraće, manjeg opsega, na vokalima koji učeniku najprirodnije zvuče i u tempu u kojem se najbolje oseća. Kako se vremenom povećavaju mogućnosti učenika, tako je potrebno dodavati složenije vežbe, sa većim intervalima, trozvuke, četvorozvuke, lestvice, raditi na legatu, stakatu i dinamičkom nijansiranju u okviru vežbe kao fraze.

Težiti ujednačavanju vokala i registara, ne gubeći pri tom na dikciji, naprotiv, insistirati na apodiranim suglasnicima kao nosiocima zvuka. Glas se ne sme forsirati ni veštački bojiti da bi se ubrzao napredak, naprotiv, treba slediti prirodu i olakšati emisiju tona koristeći isključivo snagu daha i prirodnu rezonancu za dobijanje zvuka.

Nivo tehničke spremnosti i glasovne stabilnosti učenika proveriti na javnom nastupu vodeći računa o scenskom izrazu kao posebnom talentu, pa najbolje učenike usmeriti ka daljem školovanju i usavršavanju.

ODSEK ZA DŽEZ

MALI ANSAMBLI

CILJEVI

- Usavršavanje zajedničkog muziciranja
- Negovanje i međusobno usklađivanje intonacije
- Poznavanje i slušanje drugih glasova u ansamblu
- Razvijanje sposobnosti komuniciranja, dijaloga, osećanja solidarnosti, efikasne saradnje sa drugima i sposobnosti za timski rad.

ZADACI

Rad na usaglašavanju individualnog sa grupnim muziciranjem.

Rad na usaglašavanju intonacije i artikulacije sa ostalim članovima u grupnom radu.

Osposobljavanje za dalji rad i školovanje u okviru nastave grupnog muziciranja.

I RAZRED

(2 časa nedeljno, 70 časova godišnje)

Svirati dela po izboru nastavnika zavisno od instrumenata koji su te godine zastupljeni na ovom odseku i od postojeće literature (koristiti postojeću literaturu iz nototeke RTV Beograda ili praviti odgovarajuće aranžmane).

UČENIK JE OBAVEZAN DA U SVAKOM POLUGODIŠTU
NASTUPI, KAO ČLAN MALOG ANSAMBLA,
NA JAVNOM ČASU ILI KONCERTU

II RAZRED

(2 časa nedeljno, 70 časova godišnje)

Svirati dela po izboru nastavnika zavisno od instrumenata koji su te godine zastupljeni na ovom odseku i od postojeće literature (koristiti postojeću literaturu iz nototeke RTV Beograda ili praviti odgovarajuće aranžmane).

UČENIK JE OBAVEZAN DA U SVAKOM POLUGODIŠTU
NASTUPI, KAO ČLAN MALOG ANSAMBLA,
NA JAVNOM ČASU ILI KONCERTU

III RAZRED

(2 časa nedeljno, 70 časova godišnje)

Svirati dela po izboru nastavnika zavisno od instrumenata koji su te godine zastupljeni na ovom odseku i od postojeće literature (koristiti postojeću literaturu iz nototeke RTV Beograda ili praviti odgovarajuće aranžmane).

UČENIK JE OBAVEZAN DA U SVAKOM POLUGODIŠTU
NASTUPI, KAO ČLAN MALOG ANSAMBLA,
NA JAVNOM ČASU ILI KONCERTU

IV RAZRED

(2 časa nedeljno, 66 časova godišnje)

Svirati dela po izboru nastavnika zavisno od instrumenata koji su te godine zastupljeni na ovom odseku i od postojeće literature (koristiti postojeću literaturu iz nototeke RTV Beograda ili praviti odgovarajuće aranžmane).

UČENIK JE OBAVEZAN DA U SVAKOM POLUGODIŠTU
NASTUPI, KAO ČLAN MALOG ANSAMBLA,
NA JAVNOM ČASU ILI KONCERTU

NAČIN OSTVARIVANJA PROGRAMA (UPUTSTVO)

U nedostatku literature za ove sastave u ovom žanru muzike, koja nažalost kod nas ne može da se nabavi u muzičkim radnjama, predlažu se dva načina realizacije programa ovog predmeta:

a) samostalno praviti aranžmane dogovorno (head arr) ili skicirano i na probi razrađeno ili striktno napisano. Aranžmane praviti po ugledu na postojeće profesionalne aranžmane – mogu se koristiti materijali iz nototeke RTV Beograd;

b) slušati strane aranžmane i „skidati” ih, odnosno zapisivati ih prema slušanju.

Najbolje se uči aranzirajući kompozicije klasika džez standarda – Kol Portera, Pordž Geršvina, Peroma Keran .. – kao i domaćih – Darka Kraljića

Sami zacisi kompozicija u ovom momentu se mogu nabaviti u nekim muzičkim radnjama, kao i privatno, ali su to samo melodije sa harmonkim šiframa koje svaki muzičar koji želi da svira džez mora dobro da zna.

Neophodno je slušati vrhunske svetske male sastave i njihov način aranžiranja kompozicija. Preporučuju se O. Peterson – trio, D. Brubek – kvartet, Pez mesendžer, M. Devis, a od domaćih Marković Gut sekstet, i vokalni kvartet Predraga Ivanovića.

Literatura za ovaj predmet se, za sada, lako može nabaviti u inostranstvu.

BIG BEND

CILJEVI

Razvijanje sposobnosti učenika za grupno muziciranje.

Usaglasiti individualno izvođenje sa potrebama grupnog.

Usaglasiti intonaciju i artikulaciju svih učenika u svim vidovima grupnog muziciranja.

Razvijati percepciju slušanja ostalih članova.

Razvijati želju za radom u grupnom muziciranju.

ZADACI

Rad na osposobljavanju za dalje orkestarsko muziciranje.

Rad na usaglašavanju individualnog sa grupnim muziciranjem.

Rad na usaglašavanju intonacije i artikulacije sa ostalim članovima u grupnom radu.

III RAZRED (2 časa nedeljno, 70 časova godišnje),

IV RAZRED (2 časa nedeljno, 66 časova godišnje).

Pošto se orkestar formira od učenika oba razreda program je jedinstven, ali se po razredu ostvaruje različit fond časova.

Učenike upoznati sa osnovnim principima kolektivnog muziciranja i osposobljavati ih da usavršavanjem svih elemenata aktivno učestvuju u uobličavanju dela – intonacija, ritam, dinamika, artikulacija....

Svirati dela po izboru nastavnika zavisno od instrumenata koji su te godine zastupljeni na ovom odseku i od postojeće literature (koristiti postojeću literaturu iz nototeke RTV Beograda ili praviti odgovarajuće aranžmane).

NAČIN OSTVARIVANJA PROGRAMA (UPUTSTVO)

Školski orkestar (Big bend) treba da vodi iskusni dirigent ili član Big benda, upoznat sa tehnikom rada na razvoju tona, artikulacije, fraziranja, balansa, stila i ritma. Probe se drže obavezno jednom nedeljno (tutti) ili dva puta nedeljno (seksijske). Za instrumente koji nedostaju mora se obezbediti angažovanje profesionalca. Javni nastupi, a povremeno i probe, se snimaju.

Obavezno slušati orkestre Glen Milera, Hari Pensa, Beni Gudmana, Kaunt Bejzija, Djuk Elingtona, a od domaćih aranžmane F. Jenča, Z. Skerla, V. Simića

RAZVIJANJE SLUHA

CILJEVI

Razvoj na razlikovanju različitih muzičkih karakteristika u odnosu na vremensku dinstancu

Razvoj na korelaciji sa ostalim muzičkim premetima

Razvoj na postavljanju osnove periodizacije

Razvoj na stvaralaštvu istaknutih kompozitora svake epohe

Razvoj na poznavanju muzičke literature

ZADACI

Rad na razlikovanju različitih muzičkih karakteristika u odnosu na vremensku dinstancu

Rad na korelaciji sa ostalim muzičkim premetima

Rad na postavljanju osnove periodizacije

Rad na stvaralaštvu istaknutih kompozitora svake epohe

Rad na poznavanju muzičke literature

I RAZRED

(2 časa nedeljno, 70 časova godišnje)

Istorija džez-a, I deo (rag time, predžez period, Nju Orleans, swing) – karakteristike, glavno predstavnici.

Nomenklatura, terminologija, tonalitet.

Dijatonski sistem, konstrukcija durske skale, stupnjevi (S, F, V#, E#, G, D, A).

Modusi durske skale.

Intervali – prosti i složeni, klasifikacija, šifre, stepeni.

Sistem pamćenja intervala.

Krugovi intervala: kvintni krug, dva kruga velikih sekundi, tri kruga malih terci, četiri kruga velikih terci, kvintni (kvartni) krug.

Akordi terčnih struktura – dijonski trozvuci u duru sa simbolima i obeležavanjem stupnjeva, odnois trozvuka i skale, obrtaji trozvuka, nazivi i simboli, zadržični trozvuk sus4 sa obrtajima i simbolima.

Funkcionalna harmonija – istorijat.

Klasifikacija dijonskih trozvuka.

Akordska progresija – definicija i tipovi, funkcionalna analiza akordskih progresija u duru.

Kadence – autentična i plagalna.

Konstrukcija prirodnog (paralelnog) mola i njegovi dijonski trozvuci sa simbolima (A, D, G, F, E, V i F#).

Harmonski i melodijski mol i njihovi dijonski trozvuci sa simbolima.

Četiri osnovna kvaliteta trozvuka.

Akordska progresija u molovima.

Kadence u molovima – autentična i plagalna.

Funkcionalna analiza akordskih progresija u molovima.

Konstrukcija četvorozvuka – septakorda, simboli i obrtaji.

Dijatonski septakordi u duru, simboli i obrtaji, odnos septakorda i skale, zadržični dominantni septakord.

Dijatonski septakordi u sva tri mola, simboli i obrtaji, zadržični septakord.

Šest osnovnih kvaliteta septakorda.

Osnovne funkcije dijonskih septakorada u akordskim progresijama u duru i molu sa zamenama.

Alterovani i supstitucionni akordi, sekundarna dominantna.

Tritonusna supstitucija i supstisucija po umanjenim serijama.

Nonakordi sa simbolima – alterovana nona.

Neterčne akordske strukture: kvartna, kvintna, sekundna (sluster), akordi sa horizontalnom crtom – polikordi, i akordi sa kosom crtom – akordi sa specifičnim basom.

II RAZRED

(2 časa nedeljno, 70 časova godišnje)

Istorija džez-a, II deo – swing, bi-bap, post bi-bap, modern – karakteristike, glavni predstavnici.
Konstrukcija durske skale, modusi i dijatonski četvorozvuci sa simbolima i obrtajima (Ab, Db, Gb, Cb, V, F#, S#, domaći rad).
Odnos akorada i akordske skale, modusi u duru – primena.
Modusi uzlaznog harmonskog mola – primena.
Lidijska prekomerna skala – primena.
Harmonki mol.
Umanjena skala.
Celotonska skala.
Prekomerna skala.
Većor skale.
Pentatonske skale.
Vebop skale.
Sintetičke skale.
Elementi melodije.
Analiza i razvoj melodije, rad sa melodijom.
Princip improvizacije – tipovi.
Funkcije septakorada i njihove zamene u duru i sva tri mola.
Alterovani i supstitucionni akordi – ponavljanje.
Tritonusna supstitucija i supstitucija po umanjenim serijama – ponavljanje.
Kadence varljiva – deceptivna kadenca.
Akordska progresija II – V – I.
Povratne progresije – turnaround.
Akordski obrasci i principi akordskih progresija.
Modulacija – pojam, tipovi.
Funkcionalna analiza i harmonski ritam.
Kontrapunktska obrada statične harmonije.
Hromaticizam u improvizaciji.

NAČIN OSTVARIVANJA PROGRAMA (UPUTSTVO)

Program džez teorija i razvoj sluha koncipiran je tako da učenicima pruži potpunu teoretsku osnovu za nastavak školovanja iz improvizacije, aranžiranja i kompozicije u džez, rok i pop muzici. Sistematski se učenici upoznaju sa skalama, intervalima, trozvucima, četvorozvucima, kao i njihovim džez simbolima, sa osnovama funkcionalne harmonije, funkcionalnom analizom, teorijom akordskih skala i odnosom akorada i skale, sa fraziranjem i notiranjem melodija, sa sinkopama i anticipacijama. Upoznaju formalne strukture u džez, rok i pop muzici, proučavaju melodiju, rad sa melodijom i principe improvizacije, kao i upotrebu alterovanih i supsticionih akorada u akordskim progresijama i modulacijama. Uz ovaj program koristi se za razvoj sluha metod relativnog solfeđa (tonika – DO sistem) pri čemu je težište na razvijanju harmonskog razumevanja strukture muzike i unutarnjeg sluha, bez čega se ne može razviti sposobnost za spontanu improvizaciju. Učenici u toku godine moraju da sviraju na klaviru kadence i akordske progresije sa pravilnim vođenje glasova. Povremeno se traži komponovanje 4–8 taktovnih melodija sa akordskim progresijama. Česti domaći zadaci su obavezni, kao i školski probni testovi. Svu potrebnu literaturu će učenici dobiti bilopočetkom godine (knjiga) ili tokom godine (skripta). Tokom rada u razredu koristi se, po potrebi, slušanje materijala sa kasete. Na početku godine, na polугоđu i pred kraj školske godine organizuju se pismeni i audio testovi uz ocenjivanje. Težište testova i ispita je na audio testovima.

Za sve učenike, pa i za klaviriste, je obavezno pohađanje nastave džez klavira.

ARANŽIRANJE

CILJEVI

Teorijsko ovladavanje funkcijom pojedinačnog instrumenta
Razvoj praktične upotrebe instrumenta u orkestru, solo i kamernoj muzici
Savladavanje notacije i traspozicije pojedinih instrumenata
Osposobljavanje za raspisivanje partitura za različite džez sastave
Savladavanje analize partitura i pojedinih instrumentalnih deonica

ZADACI

- Rad na muzičkoj literaturi
- Rad na prepoznavanju instrumenata po zvuku i izgledu
- Rad na anlizi partitura i instrumentalnih deonica
- Rad na savladavanju notacije pojedinih instrumenata
- Rad na osposobljavanju za raspisivanje partitura za različite džez sastave
- Rad na poređenju grupe instrumenata i njihove uloge u orkestru

III RAZRED

(2 časa nedeljno, 70 časova godišnje)

Osnovni elementi, notacija, ortografija, kaligrafija i muzička terminologija.
Konstrukcija akorada u uskom slogu (rekapitulacija), terminologija. Porodice akorada.
Konstrukcija akorada u poluširokom i širokom slogu.
Analiza melodije i blok harmonizacija.
Principi improvizacije.
Improvizacija na zadatu melodiju, ritmičke anticipacije.
Blok harmonizacija ritmičkih anticipacija i improvizovane melodije.
Poluširoki i široki slog blok harmonizacija.
Tenzija – razrešenje i njihova blok harmonizacija (Ni-Lo).
Varijacije tenzija-razrešenja i njihova blok harmonizacija.
Alterovane tenzije i njihova blok harmonizacija. Melodijska analiza.
Ritam sekcija: upoznavanje, karakteristike, uloga, pisanje.
Pisanje za male ansamble: Klavirski trio.
Pisanje za džez kvartet – jedan duvač.
Artikulacija i fraziranje melodije.
Pisanje za džez kvintet – dva duvača.
Pisanje za džez sekstet – tri duvača.
Razvoj melodije.
Pisanje za džez septet – četiri duvača kombinovano.
Upotreba tenzija u unutrašnjim glasovima poluširokog i širokog sloga. Supstitucije.
Pisanje za džez oktet – pet duvača kombinovano, vođenje glasova.
Princip pisanja i vrste pretnje.
Organizacija aranžmana, forma, trajanje, partitura.
Pez, rok, pop, latin i komercijalni stilovi.
Bluz i Ritam & Bluz.
U toku godine pored stalnih domaćih zadataka i školskih radova postoji na početku godine, na polugodu i na kraju godine test i GODIŠNJI ISPIT koji se sastoje iz pismenog dela i internog izvođenja učenikovog rada (na polugodištu) i javnog izvođenja učenikovog aranžmana sopstvene kompozicije (na kraju godine), napisane za orkestar sa pet kombinovanih duvača.
Prepis nota obezbeđuje učenik.

GODIŠNJI ISPIT

1. Pisanje kompozicije za orkestar sa pet kombinovanih duvača.

IV RAZRED

(2 časa nedeljno, 66 časova godišnje)

Sekcija saksofona (4-glasna): opseg, slogovi, artikulacija.
 Stilovi pisanja pratnje.
 Akordski obrasci – formule.
 Upotreba supstitucionih akorada – ponavljanje.
 Posebni načini harmonizacije rešavanja melodijskih tenzija.
 Sekcija limenih duvača (5-glasna): opseg, stilovi, artikulacija.
 Sekcija limenih duvača solo ili kao pratnja.
 Vrste i upotreba prigušivača u senjkiji limenih duvača.
 Upotreba unutarnjih tenzija u poluširokom i širokom slogu. Supstitucija.
 5-Glasna sekcija saksofona: načini i stilovi pisanja, dubinska ograničenja.
 Pisanje za 5 saksofona i 6 limenih duvača. Spajanje sekcija.
 Pisanje za 5 saksofona i 7 limenih duvača. Spajanje sekcija.
 Pisanje za 5 saksofona i 8 limenih duvača. Spajanje sekcija.
 Koncertantno pisanje za VI§ ćap^.
 Uvodi, modulacije, prelazi i krajevi u aranžmanu.
 Odnos akorada i skale – ponavljanje.
 Netercne akordske strukture: kvartni slog.
 Akordski grozdovi (cluster).
 Trozvuci – kvintakordi, sekstakordi i kvartsekstakordi – kao gornja struktura akorda.
 Reharmonizacija.
 Tipovi aranžmana po svrsi.
 Razvoj aranžmana: faktura, dinamika, harmonija i registri.
 U toku godine pored stalnih domaćih zadataka i školskih radova postoji na početku godine, na polugodu i na kraju godine test i GODIŠNJI ISPIT koji se sastoje iz pismenog dela i internog izvođenja učenikovog rada (na polugodištu) i javnog izvođenja učenikovog aranžmana sopstvene kompozicije (na kraju godine). Školski orkestar svira na internom i javnom izvođenju kao i povremeno na orkestarskim probama. Prepis nota obezbeđuje učenik.

GODIŠNJI ISPIT

1. Pisanje sopstvene kompozicije.

NAČIN OSTVARIVANjA PROGRAMA (UPUTSTVO)

Program ovog predmeta je koncipiran tako da ga mogu pratiti učenici koji su završili džez teoriju i razvoj sluha i pruža neophodna osnovna znanja iz pisanja aranžmana i kompozicija iz oblasti džez, rok, pop, latin i komercijalne muzike od klavirskog tria do Big benda.

U okviru predmeta se uči 4-glasna blok harmonizacija melodijske linije kao osnov za pisanje aranžmana za grupe duvača od 4 pa do 13 članova uz pratnju ritam sekcije (klavir, gitara, bas i bubnjevi).

Upoznaju se opseg i karakteristike instrumenata i instrumentalnih sekcija, njihovo međusobno povezivanje i zvuk.

Uči se karakteristična artikulacija i fraziranje za džez, rok, pop, latin i komercijalnu muziku, principi pisanja pratnje, tipovi i organizacija aranžmana kao i rad sa kompozicijom i melodijskom linijom.

Ispitne aranžmane (i eventualno kompozicije) izvodi školski ansambl (na III godini) ili školski Big bend (na IV godini) javno, a u toku godine domaće zadatke na orkestarskim probama.

Za učenike je obavezno pohađanje improvizacija, džez klavir i orkestar.

Budući da se od učenika u toku školovanja traži, sem pisanih domaćih zadataka po zadatim temama ili svojim kompozicijama i transkripcija postojećih snimaka i slušanje određenih orkestara, škola mora da obezbedi kvalitetan uređaj za slušanje u razredu (sa zvučnicima) i presnimavanje (dupli kasetofon). Takođe je potreban uređaj za projektovanje partitura na platno za upoznavanje sa literaturom. Škola obezbeđuje fotokopiranje svog neophodnog pisanog materijala (zadaci, teme, testovi itd.) a učenici sami obezbeđuju prepis svojih radova za izvođenje. Potrebno je obezbediti formiranje male fonoteke, nototeke (za orkestar) i eventualno biblioteke.

ISTORIJA DŽEZ MUZIKE

CILJEVI

Razvijanje muzičkog ukusa i sposobnost za diferenciranje različitih pravaca u džez muzici
Upoznavanje sa svim disciplinama koje čine ukupnost muzičke umetnosti i izvodaštva džez muzike

ZADACI

Rad na sticanju odgovarajuće veštine umetničkog izražavanja.

Rad na razvijanju sposobnosti za diferenciranje različitih pravaca u džez muzici.

Rad na sticanju sposobnosti objektivnog slušanja i kritike.

Tokom nastave upoznati učenike sa:

a) istorijskim razvojem i epohama džez;

b) savremenim tokovima u ovoj oblasti sa posebnim osvrtom na ostvarenja najboljih jugoslovenskih džez muzičara.

Temeljno poznavanje pojedinih džez epoha treba da doprinese kvalitetu i autentičnosti džez muziciranja učenika ovog odseka. Zato se creporučuje nastavnicima da tokom školske godine organizuju susrete sa našim najpoznatijim džez muzičarima koji će učenike upoznati sa svojim iskustvima i mišljenjem o džezu.

Učenike treba podsticati da cosećuju koncerte džez, učestvuju u „džezm-sešnima” i da sami sviraju džez u duhu i stilu pojedinih epoha.

I RAZRED

(1 čas nedeljno, 35 časova godišnje)

PRECI DŽEZA

Afrički koreni

Američko presađivanje – stapanje afričke i evropske muzičke tradicije na tlu SAD-a

Klasični bluz – sleci Lemon Peferson, Ledbeli, Big Bil Brunzi i drugi

Skot Džoplin i muzički regtajm

NjU ORLIENS – RAĐANJE KLASIČNOG STILA

Prvi zvuci – Kreolska subkultura; prvi ulični orkestri (1) Rasad iz Nju Orliensa – Oridžinel Diksilend Pez Bend, Kriol Pez Bend, Pozef King Oliver, Sidni Beše, Pimi Nun, Poni i Bejbi Dodz, Kid Ori i dr.

Veliki g. Dželi Lord – Peli Rol Morton i „KeJ No1 Re reg8”

Besi Smit i novi bluz – Besi Smit, Klara Smit, Ma Rekni Bela pritoka – Nju Orliens Ritm Kingz i dr. Prvi genije: Luj Armstrong – razni sastavi Biks Bajderbek i „Čikaška džez škola”

ERA SVINGA – SAZREVANJE DŽEZ MUZIKE

Pojava velikog orkestra – Flečr Henderson, Pin Goldket, Red Alen, Luis Rasel i dr.

Afirmacija klavira – Strajd klaviristi, Fets Voler, Erl Hajns, Pejms P. Ponson, „bugi vugi”

Dominacija saksofona – Kolman Hokins, Lester Jang, Ben Vebster, Bad Ponson, Don Bajas i dr.

Djuk Elington – razni orkestri, period 1923–1973, istaći niz njegovih značajnih solista

Navala swing orkestara – Beni Gudman, Tomi i Pimi Dorsi, Beni Moten, Kaunt Bejzi, Arti Šo, Glen Miler i dr.

Preporod diksilenda – Bank Ponson, Vajld Bil Dejvison, Bobi Heket, Maks Kaminski, Bili Baterfild, Magsi Spenijer i dr. Mali swing orkstri i vokalni džez – Roj Elridž, Beni Karter, Bili Holidej, Sara Von, Ela Fidžerald

Preko Atlantika – džez u Evroci; Pango Renart i dr.

II RAZRED

(1 čas nedeljno, 35 časova godišnje)

MODERNO DOBA DŽEZA I

Bi bap pobuna – opšti deo

Čarli Parker i njegov uticaj – razni ansambli Dizi Gilespi – mali sastavi i big bend . Tejtum i

Pauel prekravaju klavir – Art Tejtum, Bad Pauel, Telonijus Monk, Oskar Piterson, Erol Garner,

Bil Evans i dr. Čarlijevi i Dizijevi sledbenici – Kliford Braun, Fets Navaro, Soni Stit, Pej Pej Ponson i dr.

Zahlađenje na evropski način – „Soul” džez i „West coast” džez: Leni Tristano, Peri Maligen, Dejv Brubek i dr. Majls Dejvis – razni ansambli. Moderni Džez Kvartet

Pokušaj sinteze – „Third stream” („Treća struja”) u džezu – Pon Luis, Ginter Šuler, Gil Evans, Majls Dejvis i dr.

III RAZRED

(1 čas nedeljno, 35 časova godišnje)

MODERNO DOBA DŽEZA II

Hard bap i fanki džez – Horas Silver, Čarli Mangas, Art Blejki, Soni Rolins, Art Farmer, Beni Golson i dr. Fri džez – Sesil Tejlor, Ornet Kolmen i dr. Džez-Mesija: Pon Koltrejn – razni ansambli Gitara u džezu – od Čarlija Kristijana do danas Klavir u džezu posle 1970-te godine – Keit Paret, Herbi Henkok, Čik Koria, Mekoj Tajner i dr.

Big-Bend posle 1970-te godine – Gil Evans, San Ra, Ted Pons-Mel Luis, Don Elis, Badi Rič i dr.

Razni pravci i struje posle 1970 – soul džez, bosa nova, ritam i bluz, salsa, rok džez i dr.

Džez i ostale umetnosti – džez na filmu, pozorištu, TV, džez i književnost

IV RAZRED

(1 čas nedeljno, 33 časa godišnje)

DOPRINOSI RAZVOJU DŽEZA

Ostali kontinenti – Azija, Afrika, Australija, Južna Amerika

Značaj evropskog džeza – Francuska, Nemačka, Velika Bri-tanija, Italija, Švedska, Poljska, Austrija, Mađarska, Čehoslovačka, SSSR

DŽEZ U JUGOSLAVIJI DO 1990. Najznačajniji centri:

Ljubljana – Pez orkestri RTLJ, dirigenti i solisti Zagreb – Pez orkestar RTZ, dirigenti i solisti.

Beograd – Pez orkestar RTB, dirigenti i solisti, razni mali ansambli, beogradski džez muzičari u Evropi (Duško Gojković, Bora Rokvić, Branislav Kovačević i dr.)

Ostali centri: Novi Sad, Sarajevo, Skoplje

NAČIN OSTVARIVANJA PROGRAMA (UPUTSTVO)

Nastavniku se ostavlja veliki stepen slobode u izboru onoga što se sluša, a takođe se preporučuje i uključivanje učenika u kreiranje časa. Korišćenje tonskog i video materijala iz vlastitih diskoteka je ne samo preporučljivo, već i neizbežno jer se samo ovim putem mogu nabaviti dobri, a često i veoma retki dragoceni snimci koji osvetljavaju istorijski razvoj džeza.

Ovaj program treba shvatiti kao oopšti programski okvir, a nastavniku se prepušta da izvrši određena proširenja, ili skraćnja ukoliko oceni da je to celishodno. Važno je obratiti pažnju na korelaciju sa ostalim predmetima na ovom odseku, posebno sa predmetom „mali ansambli” i „Big bend” pa se u tom smislu preporučuje nastavniku saradnja sa nastavnicima ova dva predmeta.

Prilikom izrade programa imala se u vidu istorijska građa koju nudi Pejms Linkoln Kolijer u svojoj knjizi „ISTORIJA PEZA” (izdanje Nolit, Beograd, 1989) koja se, ujedno, preporučuje kao referentni udžbenik koji se može koristiti tokom sve četiri godine. Ova knjiga svojim kvalitetom, obiljem materijala i rasponom koji pokriva predstavlja najbolje što je do sada objavljeno, nanašem jeziku, iz ove oblasti.

Nastavnik može koristiti i sve ostale izvore prevedene ili u originalu. Posebno se ističu kapitalna dela kao što su knjige Maršala Sternsa, Martina Vilijamsa, Neta Hentona, Leonarda Federa, Joakima Berenta i drugih.

Podaci za poglavlje o jugoslovenskom džezu mogu se naći u ENCIKLOPEDIJI DŽEZA (zagrebačko izdanje), kao i u knjizi Mihajla Blama PEZ U SRBIJI 1927–1995.

Bogata diskografija data je u već navedenoj Kollijerovoj knjizi kao poseban prilog, a preporučuje se, između ostalog, i korišćenje izdatih LP albuma iz oblasti džeza u izdanju diskografske kuće PGP RTV.

UDARAČKI INSTRUMENTI

CILJEVI

- Razvijanje sposobnosti izvođenja na svim udaračkim instrumentima.
- Razvijanje tehničkih elementa potrebne za ovladavanje instrumentima.
- Razvijanje sposobnosti učenika ka razlikovanju muzičkih stilskih odlika u različitim vremenskim periodima.
- Razvijanje izvođačke tehnike: muzička fraza, precizno izvođenje svake ritmičke figure.
- Razvijanje sposobnosti učenika da razlikuje i izvodi različite karaktere ritmičkih tokova i pulsacije.
- Upoznavanje stilskih pravaca u muzici.
- Razvijanje sposobnosti učenika da izvodi raznovrsni repertoar na udaraljka kao solista, kamerni muzičar i član orkestra.

ZADACI

- Rad na upoznavanju sa istorijskim razvojem udaraljki od njihovog nastanka preko njihovog razvoja do danas.
- Rad na upoznavanju svih udaračkih instrumenata, njihovog sklopa i upotrebe.
- Rad na upoznavanju izvođačke tehnike.
- Rad na upoznavanju stilskih pravaca u muzici.
- Rad na sposobnosti učenika da izvodi raznovrsni repertoar na udaraljka kao solista, kamerni muzičar i član orkestra.

III RAZRED

(1 čas nedeljno, 35 časova godišnje)

Kroz rad u ansamblu udaraljki razvijati osećaj za perkusiju koji je važan za sve polaznike ovog odseka.

Svakom učeniku dati po jedan ritmički instrument (triangl, vud blok, kastanjete, klepetuše) i kroz sviranje određenih ritmičkih obrazaca razvijati osećaj za ritam i sviranje u grupi.

LITERATURA

Erih Bahtregel: Ritam škola

IV RAZRED

(1 čas nedeljno, 33 časova godišnje)

Kroz rad u ansamblu udaraljki razvijati osećaj za perkusiju koji je važan za sve polaznike ovog odseka.

Svakom učeniku dati po jedan ritmički instrument (triangl, vud blok, kastanjete, klepetuše) i kroz sviranje određenih usloženjenih ritmičkih obrazaca razvijati osećaj za ritam i sviranje u grupi.

Tokom rada potrebno je da svaki učenik upozna sve udaračke instrumentne i rad sa njima.

LITERATURA

Erih Bahtregel: Ritam škola.

KONTRABAS, BAS GITARA, GITARA, KLAVIR, KLAVIJATURA I SINTISAJZER

CILJEVI (zajedniči za KONTRABAS, BAS GITARU,
GITARU, KLAVIR, KLAVIJATURE I SINTISAJZER)

Permanentan rad na usavršavanju memorije i muzičkog sluha.

Razvijanje instrumentalne tehnike kroz muziku kao sredstva muzičkog izraza.

Razvijanje i usavršavanje veštine muzičkog načina razmišljanja.

Razvijanje instrumentalnih izvođačkih sposobnosti i savladavanje najznačajnijih džez standarda

Razvijanje smisla za kolektivno muziciranje u okviru malih ansambala i big benda

Razvijanje muzičkog ukusa i sposobnost za diferenciranje različitih pravaca u džez muzici

Razvijanje sposobnosti za koncertnu delatnost kao i smisao za zajedničko muziciranje.

Razvijanje afiniteta prema improvizaciji, kao jednom od načina razvoja muzičkog mišljenja

Pripremanje učenika za profesionalnu delatnost.

ZADACI (zajedniči za KONTRABAS, BAS GITARU,
GITARU, KLAVIR, KLAVIJATURE I SINTISAJZER)

Pronalaženje i planiranje pedagoških postupaka pomoću kojih će se optimalno podsticati razvoj individualnih kvaliteta učenika.

Usavršavanje memorije i muzičkog sluha.

Ovladavanje tehnikom sviranja instrumenta i fraziranjem i njihova primena u zadatom programu.

Upoznavanje učenika sa stilovima svih muzičkih razdoblja.

Negovanje kulture izvođačkih pokreta.

Osposobljavanje učenika za dalje školovanje i permanentno usavršavanje.

Osposobljavanje za samostalno kreiranje interpretacije dela različitih stilova.

KONTRABAS

I RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

Paralelno sa programom koji sledi uči se i program odseka za klasičan kontrabas u obimu 50%. Program odabira, prema potrebama savladavanja tehničkih problema i učeniku, profesor kontrabasa na džez odseku.

Početi sa jačanjem šake desne ruke zbog picikato sviranja. Vežbe se sastoje od stiskanja gumenih kolutova, koji se koriste u sportu, a zatim sledi jačanje kažiprsta desne šake. U kasnijem periodu se prelazi postepeno na ostale prste desne šake. Sve to vreme rade se skale, oktave, kvinte, kvarte i terce.

Učenje sviranja takizvane „toalk” – vok, šetajuća linije basa, koristešći durski bluz i molski bluz. Raditi na objašnjavanju šta znači triolski filing. Raditi vežbe sa nizom nealterovanih tonova.

U drugom polugodištu uvesti ritam čejndžiz (gću1ćtp scap de8), sa alterovanim skalama. Pojačati tempo sviranja durskog i molskog bluza sa proširenim harmonskim sklopom. Početi obradu džez standarda po kompozitorima (Geršvin, Karmankl, Eling-ton). Raditi džez standarde koji treba da se sviraju u malim ansamblima, u dogovoru sa ostalim profesorima. Ovi standardi se rade uz klavirsku pratnju profesora. Koristiti i audio zapise „M1pi8 Ope, uo1 1”, kao individualno vežbanje. Upoznavanje ritmičkih figura za bas (latin, rok itd.). Nastavu raditi paralelno picikato i sa gudalom.

LITERATURA

Mihailo Blam: Moji prvi bluzevi – br. 1 Rufus Rid: (Mihailo Blam: Male džez etide i skale S1ag R1ea (Dragiša Buha): 557 džez standarda A. Duplančić: Brazil – 200 Zopš8, uo11 M. Blam & M. Prodanović&M. Karlović: M1pi8 Ope, uo1 1 – audio kasete

Odgovarajuća literatura drugih autora

ISPITNI PROGRAM

Jedna skala;

Hromatske oktave od zadatog tona naviše ili naniže;

Jedan bluz;

Jedan džez standard – pratnja i eventualno tema.

II RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

Paralelno sa programom koji sledi uči se i program odseka za klasičan kontrabas u obimu 50%. Program odabira, prema potrebama savladavanja tehničkih problema i učeniku, profesor kontrabasa na džez odseku.

Razlaganje akorada. Korišćenje vođica za akorde koji slede. Vežbati pokrete oktava i umanjenih kvinti. Početi sa upznavanjem tehnike sviranja trilera i predudaraca za bazične akordske tonove. Skale do dve oktave. Proširene forme bluza. Pez standardi grupisani po kompozitorima, i standardi koji će se svirati u malim ansamblima.

Upoznavanje sa različitim muzičkim periodima preko načina pratnje i bas linije. Sa tempom ići na medijum.

LITERATURA

Mihailo Blam: Moji prvi bluzevi – br. 1

Rufus Rid: Tće euolušš Va8818(Rej Braun: Ehegs18e

S1ag R1ea (Dragiša Buha): 557 džez standarda A. Duplančić: Brazil – 200 bopš8

M. Blam&M. Prodanović&M. Karlović: M1pi8 Ope, uo1 2 – audio kasete

Odgovarajuća literatura drugih autora

ISPITNI PROGRAM

Jedna skala;

Razlaganje akorada sa korišćenjem umanjenih kvinti i oktava;

Jedan bluz – tema i pratnja;

Jedan džez standard – pratnja i eventualno tema;

Jedna latin kompozicija.

III RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

Paralelno sa programom koji sledi uči se i program odseka za klasičan kontrabas u obimu 50%. Program odabira, prema potrebama savladavanja tehničkih problema i učeniku, profesor kontrabasa na džez odseku.

Prelazak na brža tempa. Sviranje balada. Skale. Kvartni skokovi, kvintni skokovi, oktave, umanjene kvinte, blu tonovi. Sviranje bluza iz nekoliko tonaliteta. Rad na džez standardima koje treba svirati iz različitih tonaliteta (npr. svirati bit-teg(1te iz O, S, R i R). Transponovati i svurati standarde iz duvačkih tonaliteta.

Početak improvizacije. Prvi osnovi improvizovanih deonica. Baciti akcenat na sola. Analizirati sola značajnih kontrabasista.

Paralelan rad picikato sviranja i rad sa gudalom. Raditi literaturu velikih (V1d VapJ) orkestrara.

LITERATURA

Mihailo Blam: Prvi osnovi improvizacije za kontrabas

Pol Čembers (Rail Sćatćeg^); V1ie8 – bo1o8

Tod Kolman: Tće Va88 TgaJ111op

S1ag R1ea (Dragiša Buha): 557 džez standarda

A. Duplančić: Brazil – 200 bop§8

M. Blam&M. Prodanović&M. Karlović: M1pi8 Ope, uo1 3 – audio kasete

Odgovarajuća literatura drugih autora

ISPITNI PROGRAM

- Jedna skala;
- Balada sa improvizacijom;
- Bluz – tema, pratnja, solo improvizacija, tema;
- Jedan džez standard – pratnja, improvizacija, eventualno tema;
- Neki paterni za pratnju iz oblasti latino muzike ili roka – fanka.

IV RAZRED

(3 časa nedeljno, 99 časova godišnje)

Paralelno sa programom koji sledi uči se i program odseka za klasičan kontrabas u obimu 50%. Program odabira, prema potrebama savladavanja tehničkih problema i učeniku, profesor kontrabasa na džez odseku.

Rad u brzom tempu (fast tempo). Bluzevi i skale. Analiza atonalnih i alterovanih sola i improvizacija. Rad sa sve četiri prsta desne ruke. Sviranje sola i improvizacija gudalom i picikatom. Vežbanje sola u palčevoj poziciji.

Početi rad sa akordskom pratnjom na kontrabasu (od dva do četiri tona u akordu).

Raditi džez standarde u različitim tonalitetima. Svirati literaturu velikih džez orkestrara.

Improvizacija. Analiza sola značajnih kontrabasista.

Raditi paterne drugih muzičkih žanrova, počev od revijalne muzike do roka.

Rad na tremolo sviranju. Poseban akcent dati na sinhronizaciju leve in desne ruke. Obradivati kompozicije za male ansamble i veliki džez orkestar.

LITERATURA

Mihailo Blam: Prvi osnovi improvizacije za kontrabas

Pol Čembers (Rail Sćatćeg^); V1ie8 – bo1o8 Tod Kolman: Tće Va88 TgaJ111op S1ag R1ea (Dragiša Buha): 557 džez standarda A. Duplančić: Brazil – 200 bop§8

M. Blam&M. Prodanović&M. Karlović: M1pi8 Ope, uo1 4 – audio kasete

Odgovarajuća literatura drugih autora

ISPITNI PROGRAM

- Jedna skala;
- Bluz – tema, pratnja, improvizacija, tema – u brzom tempu;
- Jedan džez standard – pratnja, improvizacija, tema;
- Improvizacija na zadatu temu;
- Neki paterni za pratnju iz drugog muzičkog žanra.

BAS GITARA

I RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

Obnavljanje i dalji rad na upotrebi akordskih tonova. Arpeđa – horizontalne i vertikalne kretnje. Veze III–VII. Upotreba u kompozicijama: Ji81 RpepLJ, A11 1će 1ć1p§8 Uoi age, Jou brg1p§.

Harmonska upotreba skala u kompozicijama: T^ke 1će „A” Tga 1p, Tće O1g1 1got 1rapeta, Ogeep Ro1rć1p b1gee1. Čitanje džez – rok ritmike.

LITERATURA

Muzički institut – kompletan program, skripta

Dik Gruv: Škola muzike

Čak Šer: Inprovizacijski bas metod

Vilijem Kertis: Moderna metoda za bas

Dejvid Česki: Pez i Rok ritmovi za basiste

Rej Braun: Bas metod

Rufus Rid: Basista u razvoju

S1ag R1ea (Dragiša Buha): 557 džez standarda

A. Duplančić: Brazil – 200 bop§8

M. Blam&M. Prodanović&M. Karlović: M1pi8 Ope, uo1 1 – audio kaset

ISPITNI PROGRAM

1. Harmonska analiza i izvođenje dve od šest navedenih kompozicija, u malom sastavu

II RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

Proširivanje principa konstruisanja bas linije. Upotreba tonskih centara. Izvođenje klasičnih dueta (literatura za trombon).

Harmonska analiza i izvođenje u malom sastavu kompozicija: Ro1rć1p Rapse, Ree-R1-Ro-Rit, 500 tLe8 ć1šć. Čitanje aranžmana u malom sastavu.

LITERATURA

Muzički institut – kompletan program, skripta

Dik Gruv: Škola muzike

Čak Šer: Inprovizacijski bas metod

Vilijem Kertis: Moderna metoda za bas

Dejvid Česki: Pez i Rok ritmovi za basiste

Rej Braun: Bas metod

Rufus Rid: Basista u razvoju

S1ag R1ea (Dragiša Buha): 557 džez standarda

A. Duplančić: Brazil – 200 bop§8

M. Blam&M. Prodanović&M. Karlović: M1pi8 Ope, uo1 2 – audio kaset

ISPITNI PROGRAM

Harmonska analiza i izvođenje navedenih standarda;

Izvođenje jednostavnih aranžmana za mali sastav.

III RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

Izučavanje harmonskog i ritmičkog pristupa snačajnih kontrabasista: Oskar Petiford, Pimi Blanton, Rej Braun, Pol Čembers, Edi Gomez.

Izvođenje džez balada, prošireni bluz.

Harmonska, ritmička i dramaturška razrada improvizovanih solo deonica.

Čitanje aranžmana srednje težine i malom orkestru.

LITERATURA

Muzički institut – kompletan program, skripta

Dik Gruv: Škola muzike

Čak Šer: Inprovizacijski bas metod

Vilijem Kertis: Moderna metoda za bas
Dejvid Česki: Pez i Rok ritmovi za basiste
Rej Braun: Bas metod
Rufus Rid: Basista u razvoju
Slag R1ea (Dragiša Buha): 557 džez standarda
A. Duplančić: Brazil – 200 bop§8
M. Blam&M. Prodanović&M. Karlović: M1pi8 Ope, uol 3 – audio kaset

ISPITNI PROGRAM

- Analiza i izvođenje navedenih standarda.;
- Rg1ta U18 (a izvođenje aranžmana srednje težine u malom orkestru.

IV RAZRED

(3 časa nedeljno, 99 časova godišnje)

Stilovi značajnih bas gitarista: Pako Pastorius, Stenli Klark, Karol Kej, Čak Reni, Roko Prestia, Stiv Saloro.

Analiza i izvođenje fusion i novijih džez kompozicija – Bil Evans, Čik Korja, Herbi Henkok.

LITERATURA

Muzički institut – kompletan program, skripta
Dik Gruv: Škola muzike
Čak Šer: Inprovizacijski bas metod
Vilijem Kertis: Moderna metoda za bas
Dejvid Česki: Pez i Rok ritmovi za basiste
Rej Braun: Bas metod
Rufus Rid: Basista u razvoju
Slag R1ea (Dragiša Buha): 557 džez standarda
Duplančić: Brazil – 200 bop§8
M. Blam&M. Prodanović & M. Karlović: M1pi8 Ope, uol 4 – audio kaset

ISPITNI PROGRAM

- Analiza i izvođenje dva standarda iz programa;
- Prima vista izvođenje dva složenija aranžmana u školskom orkestru.

GITARA

I RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

Prstomet i sviranje u visokim pozicijama.

Sviranje i prstomet na jednoj žici.

Nepoziciono sviranje – najviše i naniže.

Ukrasno sviranje sa akcentom na levu ruku uz malo pomoći desne.

Tremolo (vrste).

Učenje i sviranje bas ključa.

Sinkope – učenje i sviranje šifri (akorda).

Poliritam 6/4.

Legato, stakato.

Stilsko sviranje, štimovanje gitare, dobar ton, ritam i tempo. Doterivanje pesama iz prethodnog školovanja i učenje novih (ritam čendžis)

LITERATURA

Po Pas: Gitarski stil Ted Grin: Pez gitara Mik Gudrik: Napredni gitarist Miloš Krstić: Pez praktikum

G. Levit: Studije čitanja za gitaru

Hervi Vinson: GeaJ dšIag D. Karamarković: RATTEKK1 za gitaru 1. i 2. S1ag R1ea (Dragiša Buha): 557 džez standarda

Duplančić: Brazil – 200 bopš8

M. Blam&M. Prodanović&M. Karlović: M1pi8 Ope, uo1 1 – audio kasete

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA:

a) 20 standarda i analiza njihovih akorada;

ISPITNI PROGRAM

1. Dva standarda.

II RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

Slušanje i sviranje različitih stilova u džezu: regtajm, dik– si, swing, bi-bap

Doterivanje pesama iz prethodnog školovanja i učenje novih standarda prema ličnom afinitetu učenika i izboru nastavnika.

Fraziranje, sinkope, anticipacija, ukrašavanje akorada, substitucije akorada, paterni durski i moltski.

Akordske progresije kroz primere u džez i evgrin standardima.

Nove forme akorda – akordi sa više značenja i njihovo mesto. Alterovani akordi – konstrukcija. Skale i primena.

Vežbanje stila kroz kratke melodije od 2 do 4 takta.

LITERATURA

G. Levit: Vegk1ee 8eg1e8 šil(ag 1, 2. i 3 V. G. Levit: Dueti

V. G. Levit: Studije čitanja

V. G. Levit: Melodije i ritam za gitaru

Pon Mehegan: Tonalni i ritmički koncept

Ted Grin: Pez gitara 1, 2.

Mik Gudrik: Napredni gitarist

Po Pas: Gitarski stil

S1ag R1ea (Dragiša Buha): 557 džez standarda

Duplančić: Brazil – 200 bopš8

M. Blam&M. Prodanović&M. Karlović: Minus One, vol2 – audio kasete

ISPITNI PROGRAM

Improvizacija na zadatu temu;

Poziciona improvizacija;

Sviranje tri standarda.

III RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

Hromatska skala i prstomet.

Dijatonski akordi i njihovo kretanje – krug 5, 3, 7 – i upotreba.

Nedijatonski akordi. Tritonusna supstitucija i upotreba.

Lidijska – osnovna, prekomerna, umanjena i druge i njihove primene.

Forme akorada, njihovo višeznačje (Št i 7 ili 9) simetrično kretanje i razrešenje. Njihove skale i arpeđa.

Upotreba gitare u komercijalnoj muzici i novi standardi iz džez i komercijalnog programa.

Pordž Rasel: Lid. Hrom koncept Po Pas: Gitarski stil Mike Ihde: Kosk §1G. Levit: Moderna metoda za gitaru Miloš Krstić: Pez praktikum

Rik Severson, S1ag R1ea (Dragiša Buha): 557 džez standarda

A. Duplančić: Brazil – 200 bop§8

M. Blam&M. Prodanović&M. Karlović: M1pi8 Ope, uo1 3 – audio kaset

ISPITNI PROGRAM

Dve komercijalne kompozicije;

Dva džez standarda.

IV RAZRED

(3 časa nedeljno, 99 časova godišnje)

Pentatonske skale.

Kvartna teorija – primena, prstomet.

Učenje novih standarda.

Slušanje poznatih gitarista i diskusija o njima. Sviranje, pamćenje sola i zapisivanje.

Doterivanje pesama iz prethodnog školovanja. Sviranje različitih stilova. Sviranje sa drugim gitaristima i instrumentima.

Tempo – dupli tempo.

Učenje uvoda i teme – sa osvrtom na slaba mesta u pesmi. Most – koda – krajevi. Čitanje gitarskih aranžmana. Čitanje dueta. Sviranje u swing i latinoameričkom maniru. Simetrija na gitari.

Upoznavanje sa dodatnim gitarskim priborom – eho, toač, distorzija, Nepdeg i drugo.

LITERATURA

V. G. Levit: Moderna metoda za gitaru 1, 2. i 3

V. G. Levit: Vežbe čitanja

V. G. Levit: Dueti za gitaru

V. G. Levit: Melodijski ritam

Mik Gudrik: Napredni gitarista

Dan Harli: Jezik džez

Po Das: Gitarski stil

Miloš Krstić: Pez praktikum

Ramon Riker: Kvartni pristup džez improvizaciji

Ramon Riker: Pentatonske skale u džez improvizaciji

S1ag R1ea (Dragiša Buha): 557 džez standarda

A. Duplančić: Brazil – 200 bop§8

M. Blam&M. Prodanović&M. Karlović: M1pi8 Ope, uo1 4 – audio kaset

ISPITNI PROGRAM

1. Izvođenje tri kompozicije – po izboru učenika – u malom sastavu.

KLAVIR

I RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

Rad na jačanju muskulature šake i podlaktice leve i desne ruke. Vežbe se sastoje u upotrebi gumenih loptica i krugova i lakših tegova. Radi dijapazona šake rade se vežbe oktava, decima po mogućnosti i prostih akorada. Obraćati pažnju na higijenu šake (odsecanje noktiju i zanoktica).

Rad na tušeu i dinamičkom dijapazonu – pažljivo postavljati položaj šake. Insistirati na pravilnom sedenju za instrumentom zbog opterećenja kičme.

SKALE

Rad na modusima durske skale, kvintnom krugu i početak obrade bluz kao forme bez progresija.

Rad na modusima molske skale – prirodni, melodijski i harmonski. Obrada prostih akorada u uskom slogu.

Odvojeno i paralelno sviranje levom i desnom rukom – sekunda, terca, kvarta, kvinta i oktava.

Rad na akordima sa upoznavanjem nomenklatura i čitanja džez simbola. Početak rada na spajanju leve i desne ruke, odnosno basa u levoj ruci i prostih akorada uskog sloga u desnoj ruci. Kao primer uzeti lakše džez standarde.

Kasnije proširiti rad na savlađivanju sviranja melodija u desnoj ruci sa akordskom pratnjom u levoj ruci.

Definitivno savlađivanje bluz forme i uvođenje ritam čejndžiz.

Raditi džez standarde koji treba da se sviraju u malim ansamblima, u dogovoru sa ostalim profesorima.

LITERATURA

Oskar Piterson: Pez vežbe i menueti br. 1 Milenko Prodanović: Bluz forme i akordske progresije S1ag R1ea (Dragiša Buha): 557 džez standarda A. Duplančić: Brazil – 200 bop§8, uo1. 1 M. Blam & M. Prodanović & M. Karlović: M1pi8 Ope, uo1 1 – audio kaset

Odgovarajuća literatura drugih autora

ISPITNI PROGRAM

Jedna skala – protivpomak, tercno razlaganje i paralelni mol;

Jedan bluz;

Jedan džez standard – tema i pratnja.

II RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

Rad na jačanju muskulature šake i podlaktice leve i desne ruke. Vežbe se sastoje u upotrebi gumenih loptica i krugova i lakših tegova. Radi dijapazona šake rade se vežbe oktava, decima po mogućnosti i prostih akorada. Obraćati pažnju na higijenu šake (odsecanje noktiju i zanoktica).

Rad na tušeu i dinamičkom dijapazonu – pažljivo postavljati položaj šake. Insistirati na pravilnom sedenju za instrumentom zbog opterećenja kičme.

Početak rada na triolskom filingu. Objasniti razliku između četvrtine u klasicima i četvrtine u džezu: svaka četvrtina se sastoji od triola (uslovno rečeno) i tako je treba tretirati.

Rad na skalama u triolskom filingu. Sviranje tema u istom filingu. Promena akorada u istom filingu.

Početi sa upoznavanjem tehnike sviranja trilera i predudaraca.

Početak rada na akordskim obrtajima. Ići postepeno sa uskog na široki akorski slog. Raditi na upoznavanju načina interpretacije melodije u džezu – artikulacija i akcentovanje.

Proširiti formu bluz i postepeno ići na alterovane skale. Upoznavanje sa tipičnim formama džez standarda (A, A, V, A). Postepeno upoznavanje načina sviranja različitih epoha džez preko značajnih pojanista.

Rad na džez standardima za male ansamble. Grupisanje džez standarda po kompozitorima.

Rad na memorisanju kompozicija: napamet napisati harmonije određenih džez standarda i to koristiti kao pismene tekstove tokom godine.

LITERATURA

Oskar Piterson: Pez vežbe i menueti br. 2 Milenko Prodanović: Bluz forme i akordske progresije S1ag R1ea (Dragiša Buha): 557 džez standarda A. Duplančić: Brazil – 200 bop§8
M. Blam & M. Prodanović & M. Karlović: M1pi8 Ope, uo1 2 – audio kaset
Odgovarajuća literatura drugih autora

ISPITNI PROGRAM

Jedna skala – protivpomak, terčno razlaganje i paralelni mol;
Jedan bluz;
Jedan džez standard – melodija i pratnja.

III RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

Rad na jačanju muskulature šake i podlaktice leve i desne ruke. Vežbe se sastoje u upotrebi gumenih loptica i krugova i lakših tegova. Radi dijapazona šake rade se vežbe oktava, decima po mogućnosti i prostih akorada. Obraćati pažnju na higijenu šake (odsecanje noktiju i zanoktica).

Rad na tušeu i dinamičkom dijapazonu – pažljivo postavljati položaj šake. Insistirati na pravilnom sedenju za instrumentom zbog opterećenja kičme.

Obrada brzih tempa u pratnji. Akordska obrada durske i molske porodice sa džez progresijama. Početak improvizacije – uvod. Pokušati objašnjenje tako što bi učenik izmenio svaku, npr, treću notu u originalnoj kompoziciji a na osnovu svog muzičkog ukusa, koristeći pri tom svoje teorijsko znanje.

Obrada blu tonova. Sviranje bluz u nekoliko tonaliteta. Rad na džez standardima koje treba svirati iz različitih tonaliteta – transpozicija. Transponovati i svirati standarde iz duvačkih tonaliteta.

Upoznavati različita tempa: balada, fast (brzi tempo), medijum, džez valcer, afro kuban, bossa nova.

Početak rada na solo deonicama – koristeći metodu improvizacije.

Raditi literaturu velikih (V1§ ćap^) orkestara.

LITERATURA

Oskar Piterson: Pez etide, br. 3

Milenko Prodanović: Bluz forme i akordske progresije Igor Bril: Praktični kurs džez improvizacije S1ag R1ea (Dragiša Buha): 557 džez standarda A. Duplančić: Brazil – 200 bop§8
M. Blam & M. Prodanović & M. Karlović: M1pi8 Ope, uo1 3 – audio kaset

Odgovarajuća literatura drugih autora

ISPITNI PROGRAM

Akordske progresije do none;
Bluz sa progresijama;
Jedan džez standard – tema, improvizacija;
Akordska pratnja džez valcera ili latina.

IV RAZRED

(3 časa nedeljno, 99 časova godišnje)

Rad na jačanju muskulature šake i podlaktice leve i desne ruke. Vežbe se sastoje u upotrebi gumenih loptica i krugova i lakših tegova. Radi dijapazona šake rade se vežbe oktava, decima po mogućnosti i prostih akorada. Obraćati pažnju na higijenu šake (odsecanje noktiju i zanoktica).

Rad na tušeu i dinamičkom dijapazonu – pažljivo postavljati položaj šake. Insistirati na pravilnom sedenju za instrumentom zbog opterećenja kičme.

Bluzevi i skale. Analiza atonalnih i alterovanih sola i improvizacije. Rad na paternima drugih muzičkih oblika – latin, rok, pank, soul, fjužn

Skokovi sa uskih na široke akordske slogove i obrnuto. Poseban akcenat dati na sinhronizaciju leve i desne ruke. Baciti akcenat na akordsku pratnju.

Uvod u blok improvizaciju. Raditi džez standarde i različitim tonalitetima.

Svirati literaturu velikih džez orkestara. Improvizacija. Analiza sola značajnih džez pijanista. Nastaviti rad na džez standardima.

LITERATURA

Igor Bril: Praktični kurs džez improvizacije Dan Haerle: Sopletrogagau keúoag^ r1aueg
Milenko Prodanović: Bluz forme i akordske progresije Slag R1ea (Dragiša Buha): 557 džez
standarda A. Duplančić: Brazil – 200 bop§8

M. Blam & M. Prodanović & M. Karlović: Minus One, vol4 – audio kaset

Odgovarajuća literatura drugih autora

ISPITNI PROGRAM

Akordske progresije do 13;

Bluz – tema, pratnja, improvizacija sa progresijama;

Jedan džez standard – tema, improvizacija, pratnja;

Neki paterni za pratnju iz drugog muzičkog žanra.

KLAVIJATURE I SINTISAJZER

I RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

Nastavak rada na bluzu sa složenijim harmonskim progresijama.

Osnove sviranja u bloku – Berkli metoda.

Osnove improvizacije – Berkli metoda.

Tipični šabloni za levu ruku sa posebnim osvrtom na „walking bas”.

Alterovani akordi i skale koji nisu obrađivani u osnovnoj muzičkoj školi.

Upoznavanje sa „Hammond” orguljama, Rhodes električnim klavirom i mini moog sintisajzerom.

LITERATURA

Vegklee: 15 svezaka

S1ag R1ea (Dragiša Buha): 557 džez standarda A. Duplančić: Brazil – 200 bop§8

M. Blam & M. Prodanović & M. Karlović: Minus One, voll – audio kaset

ISPITNI PROGRAM

Blues 12;

Balada;

Standard tempo MER10M TO OR;

Jedna modernija džez kompozicija;

Jedna pop ili rok komercijalna kompozicija.

II RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

Rad na fraziranju i težim ritmičkim frazama – triolski i šesnaestinski.

Široki slog akorada i stilsko razvrstavanje. Upoznavanje sa najranijim stilovima džez klavira – Tedi Vilson, Art Tatum, Erol Garner.

Upoznavanje sa ROK i ROK PEZ stilovima – osnove. Osnove programiranja sintisajzera.

LITERATURA

Vegklee: 10 svezaka

John Menegan: I i II sveska

S1ag F1ea (Dragiša Buha): 557 džez standarda

A. Duplančić: Brazil – 200 songs

M. Blam & M. Prodanović & M. Karlović: Minus one vol 2 – audio kaset

ISPITNI PROGRAM

Blues 12;

Balada;

Standard tempo Medium to up;

Jedna modernija džez kompozicija;

Jedna pop ili rok komercijalna kompozicija.

III RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

Dalji rad na upoznavanju stilova sa posebnim osvrtom na VE VOR (Bad Pael, Oskar Peterson, Horas Silver) – paterni, harmonija.

KOSK i KOSK JA22 stilovi II. Osnove programiranja kompjutera.

LITERATURA

John Menegan: III i IV sveska

S1ag R1ea (Dragiša Buha): 557 džez standarda

A. Duplančić: Brazil – 200 songs

M. Blam & M. Prodanović & M. Karlović: Minus one vol 3 – audio kaset

ISPITNI PROGRAM

Blues 12;

Balada;

Standard tempo Medium to up;
Jedna modernija džez kompozicija;
Jedna pop ili rok komercijalna kompozicija.

IV RAZRED

(3 časa nedeljno, 99 časova godišnje)

Pentatonski i kvartalni pristup improvizaciji i proučavanje „lidijskog” hromatskog sistema u improvizaciji.

Dalji rad na savremenijim i težim stilovima.

Programiranje kompozicija na kompjuteru uz pravljenje aranžmana za mali i veliki orkestar – sintisajzeri.

LITERATURA

Pentatonski i kvartni pristup improvizaciji Carl Flea (Dragiša Buha): 557 džez standarda A.
Duplančić: Brazil – 200 songs

M. Blam & M. Prodanović & M. Karlović: Minus one vol 4 – audio kasete

ISPITNI PROGRAM

Blues 12;

Balada;

Standard tempo Medium to up;

Jedna modernija džez kompozicija;

Jedna pop ili rok komercijalna kompozicija.

SAKSOFON I KLARINET, TRUBA, TROMBON

CILJEVI

Rekapitulacija tehnike disanja.

Postavka funkcionalne i fleksibilne ambažure.

Priprema za javni nastup i takmičenja.

Rad na tonu – intonacija, dinamika – kontrola, razvoj, nijansiranje.

Rad na kontrolisanoj tehnici prstiju.

Rad na fraziranju.

Obezbeđivanje reproduktivnog i muzičko-estetskog razvoj učenikove ličnosti uz osposobljavanje za profesionalno sviranje instrumenta i nastavak školovanja na visokim školama za džez muziku.

Razvijanje instrumentalnih izvođačkih sposobnosti i savladavanje najznačajnijih džez standarda.

Razvijanje smisla za kolektivno muziciranje u okviru malih ansambala i big benda.

Razvijanje muzičkog ukusa i sposobnost za diferenciranje različitih pravaca u džez muzici.

Upoznavanje sa svim disciplinama koje čine ukupnost muzičke umetnosti i izvođaštva džez muzike.

Razvijanje individualne kreativnosti.

Osposobljavanje učenika za solističko i grupno (orkestarsko) sviranje.

ZADACI

Osposobljenost za sticanje novih saznanja

Ovladavanje odgovarajućom tehnikom sviranja

Sticanje odgovarajuće veštine umetničkog izražavanja

Sticanje sposobnosti objektivnog slušanja i kritike

Usavršavanje jedinstva muzičkog i tehničkog razvoja učenika – kroz upoznavanje kompletne ličnosti učenika, njegovih opštih psihofizičkih osobina, muzičke i tehničke spremnosti

Ovladavanje tehnikom sviranja instrumenta i fraziranjem i njihova primena u zadatom programu

SAKSOFON I KLARINET

I RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

Utvrđivanje savladanog ukupnog raspona: alt saksofon od des do as², sopran saksofon od as do des³, tenor saksofon od As do es², klarinet od e do ge⁴. Artikulacija, subton, of bit (o[^] éea¹) fraziranja. „Blu” note (ć¹ie po(e⁸)) i način primene.

SKALE

Durske i molske skale u punom rasponu. Sekunde i terce. Dorski, frigijski, lidijski i miksolidijski modus (kao dijatonski niz nealterovanih tonova) u punom rasponu. Modusi se sviraju uz klavirsku pratnju nastavnika. Način upotrebe „evoid” nota

Proširena bluz skala (sa velikom i malom nonom). Obrazac (RaNegp) P[^]7.

LITERATURA – iz navedene literature vrši se izbor za oba instrumenta

Jozef Viola: Etide za saksofon I Hajnc Henig : Studije za saksofon Dejvid Beker: Modalne studije za saksofon.

Pemi Ebersold: Nov pristup džez improvizaciji – tom 1

Sten Sekler: Osnovni priručnik za alt saksofonistu u džez ansamblu

Beni Gudman: Klasika swinga, Beni Gudman: Kompozitor i umetnik

Milivoje Marković: Studije za saksofon

SarI F1ea (Dragiša Buha): 557 džez standarda A. Duplančić: Brazil – 200 songs

M. Blam & M. Prodanović & M. Karlović: Minus one vol 1 – audio kaset

Odgovarajući udžbenici drugih autora

ISPITNI PROGRAM

Jedna skala i jedan modus u punom rasponu;

Jedna etida iz škole Jozefa Viole. Za klarinetiste iz odgovarajućeg udžbenika;

Pez standard – ritam čejndžis forma A. A. B. A (32 takta);

Bluz – forma 12 taktova (3 h 4), sa improvizacijom, u zvučnom Be i Ef duru, uz pratnju klavira, konrtabasa i udaraljki sa učenicima na pratećim instrumentima.

II RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

Artikulacija, subton, of bit fraziranje. „Blu” note.

SKALE

Durske i molske skale u punom rasponu. Kvarte i kvinte. Lidijski, miksolidijski, eolski i lokrijski modus (kao dijatonski niz nealterovanih tonova) u punom rasponu. Modusi se sviraju uz klavirsku pratnju nastavnika. Način upotrebe „evoid” nota.

Proširene bluz skala (sa velikom i malom sekstom). Obrazac.

LITERATURA – iz navedene literature vrši se izbor za oba instrumenta

Jozef Viola: Etide za saksofon I Hajnc Henig: Studije za saksofon Dejvid Beker: Modalne studije za saksofon.

Pemi Ebersold : Svirajmo zajedno – tom 21 za saksofon i klarinet

Sten Sekler: Osnovni priručnik za alt saksofonistu u džez ansamblu

Beni Gudman: Klasika swinga Beni Gudman: Kompozitor i umetnik

Milivoje Marković: Studije za saksofon

I F1er R1ea (Dragiša Buha): 557 džez standarda A. Duplančić: Brazil – 200 songs

M. Blam & M. Prodanović & M. Karlović: Minus one vol 2 – audio kaset

Odgovarajući udžbenici drugih autora

ISPITNI PROGRAM

Jedna skala i jedan modus u punom rasponu;

Jedna etida iz škole Jozefa Viole ili nekog drugog udžbenika. Za klarinetiste iz odgovarajućeg udžbenika;

Pez standard-ritam čejndžis forma A. A. B. A (32 takta) u zvučnom Ce i Es duru;

Balada;

Bluz sa improvizacijom, uz pratnju klavira, konrtabasa i udaraljki u zvučnom Ce i Es duru, sa učenicima na pratećim instrumentima.

III RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

Artikulacija i fraziranje.

SKALE

Durske i molske skale u punom rasponu. Sekste i septime. Dorski, frigijski, lidijski, miksolidijski, eolski i lokrijski modus (kao dijatonski niz nealterovanih tonova) u punom rasponu. Modusi se na času sviraju uz klavirsku pratnju nastavnika.

Upoznavanje sa literaturom velikog džez orkestra. Sviranje jednostavnijih štimova uz audio snimak. Formiranje i sviranje u saksofonskoj sekciji.

Obrazac

LITERATURA – iz navedene literature vrši se izbor za oba instrumenta

Jozef Viola: Etide za saksofon II Pemi Ebersold: Ništa osim bluza – tom 2

Pemi Ebersold: Progresija tom 2

Beni Gudman: Klasika swinga Beni Gudman: Kompozitor i umetnik

Bil Smit: Pez klarinet Arti Šo: Koncert za klarinet – Prvi stav Čarli Parker: Sad je vreme. Tema i improvizacija Čarli Parkera iz udžbenika „Charli Parker Omni boock” (strana 74).

Sigard Rašer: Vežbe za saksofon.

Pol Devil: Univerzalni metod za saksofon

Milivoje Marković: Studije za saksofon II F1er R1ea (Dragiša Buha): 557 džez standarda

A. Duplančić: Brazil – songs

M. Blam & M. Prodanović & M. Karlović: Minus one vol 3 – audio kaset

Odgovarajući udžbenici drugih autora

ISPITNI PROGRAM

Jedna skala i jedan modus u punom rasponu;

Pez standard – izbor: Mack The Knife, Lady Be Good, All

The Thinga You Are, Summertime, Stella by Starlight, All Of Me, Blue...

Balada sa improvizacijom;

Bluz sa improvizacijom, uz pratnju klavira, konrtabasa i udaraljki u zvučnom Ge i De duru, sa učenicima na pratećim instrumentima.

Arti Šo: Koncert za klarinet I stav – uz pratnju klavira.

IV RAZRED

(3 časa nedeljno, 99 časova godišnje)

Artikulacija i fraziranje.

SKALE

Utvrđivanje poznavanja durskih i molskih skala, kao i modusa. Literatura velikog džez orkestra i sviranje u njemu.

LITERATURA – iz navedene literature vrši se izbor za oba instrumenta

Jozef Viola: Etide za saksofon II Pemi Ebersold: Ništa osim bluza – tom 2

Pemi Ebersold: Progresija tom 3

Beni Gudman: Klasika swinga Beni Gudman: Kompozitor i umetnik

Bil Smit: Pez klarinet

Arti Šo : Koncert za klarinet – Drugi i Trećistav

Čarli Parker: Sad je vreme. Tema i improvizacija Čarli Parkera iz udžbenika „Charli Parker Omni boock”

Izbor Confirmation, Moose The Mooche, Yardbird Suite, Now’s The Time, Billies Bounce

Pol Devil: Univerzalni metod za saksofon

Beri Heris: Video radionica – ovaj udžbenik je predviđen za višu školu; u srednjoj školi vrši se samo osnovno upoznavanje sa ovim metodom. F1er R1ea (Dragiša Buha): 557 džez standarda

A. Duplančić: Brazil – 200 songs

M. Blam & M. Prodanović & M. Karlović: Minus one vol 4 – audio kaset

ISPITNI PROGRAM

Jedna etida iz odgovarajućeg udžbenika;

Balada, bluz i jedan standard sa improvizacijom uz pratnju malog ansambla;

Za klarinetiste: Koncert za klarinet Arti Šoa uz pratnju klavira – ili odgovarajuće delo

Bluz i dva standarda kao solističke deonice uz veliki džez orkestar – isto važi i za klarinetiste.

TRUBA

I RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

Utvrđivanje gradiva iz osnovne muzičke škole. Rad na čitanju i fraziranju džez muzičkih kompozicija.

SKALE

Durske, molske skale, modusi, trozvuci, dominantni septakord.

Blues skale.

LITERATURA

P. Koker: Obrasci za džez P. Ebersold: II–V – obrasci za džez F1er R1ea (Dragiša Buha): 557 džez standarda A. Duplančić: Brazil – 200 songs

M. Blam & M. Prodanović & M. Karlović: Minus one vol 1 – audio kaset

Kompozicije (standardi) različitih autora

ISPITNI PROGRAM

Jedna skala;

Jedan standard;

Bluz ;

Sve uz pratnju ritam sekcije ili klavira.

II RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

SKALE

Skale – modusi, terce, kvarte. Bluz skale.

Pez obrasci II – V – ^ kadence (progresije)

GRADIVO

Pez standardi

Kompozicije Čarli Parkera, Ritam čeindžiz

LITERATURA

S1ag R1ea (Dragiša Buha): 557 džez standarda A. Duplančić: Brazil – 200 songs

M. Blam & M. Prodanović & M. Karlović: Minus one vol 2 – audio kaset

M. Doplančić: Non-stop Brazil

ISPITNI PROGRAM

Jedan standard;

Bluz.

Sve uz pratnju ritam sekcije ili klavira.

III RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

SKALE

Durske i molske skale u proširenom (maksimalnom) opsegu. Obrasci za džez.

Rad na fraziranju u velikom džez orkestru (big bendu). Sekcijske probe sa čitanjem aranžmana za veliki orkestar (4 trube).

LITERATURA

Bari Haris: BE-BOP WORKSHOP

Art Farmer: Pez škola

Duško Gojković: Improvizacija

S1ag R1ea (Dragiša Buha): 557 džez standarda

A. Duplančić: Brazil – 200 songs

M. Blam&M. Prodanović & M. Karlović: Minus One, vol 3 – audio kaset

ISPITNI PROGRAM

Jedna skala;

Jedan obrazac kroz sve tonalitete;

Rhythmn changes – balada – bluz.

IV RAZRED

(3 časa nedeljno, 99 časova godišnje)

SKALE

P. Koker: RaLegp8 1og jagg (džez obrasci) II – V – I (molske kadence) Celostepena, poluumanjena skala.

GRADIVO

Standardi od swinga do modernijeg džeza Molski bluz – kroz sve tonalitete

Rhythmn changes – kroz sve tonalitete S1ag R1ea (Dragiša Buha): 557 džez standarda A.

Duplančić: Brazil – 200 songs

M. Blam & M. Prodanović & M. Karlović: Minus One, vol 4 – audio kaset

ISPITNI PROGRAM

Jedna skala obrazac;

Transkripcija džez sola nekog trubača;

Molski bluz;

Balada – vlastita kompozicija;

Rhythmn changes(po mogućstvu u bržem tempu).

OBAVEZNO UZ PRATNJU RITAM SEKCIJE

TROMBON

I RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

Utvrđivanje pređenog gradiva. Ispravljanje eventualnih grešaka u načinu duvanja.

Čitanje i fraziranje džez muzičkih kompozicija. Rad na poboljšanju artikulacije kao najvažnije stvari za sviranje džeza.

SKALE

Durske, molske, trozvuci, četvorozvuci, septakordi i skale tipične za džez.

Sviranje intervala terce i kvarte u skalama. Upoznavanje sa preduvanjem po pozicijama.

LITERAURA

S1ag R1ea (Dragiša Buha): 557 džez standarda

A. Duplančić: Brazil – 200 songs

M. Blam&M. Prodanović&M. Karlović: Minus one vol 1 – audio kaset

Kompozicije raznih autora po izboru nastavnika Sviranje delova štimova big-band-a radi fraziranja i artikulacije

ISPITNI PROGRAM

Jedna skala;

Jedan standard (Kću1ćtp scápde8) uz pratnju ritam sekcije.

II RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

Razlaganje akorada lakših kompozicija. Rad na poboljšanju artikulacije kao najvažnije stvari za sviranje džeza. Vežbanje etida radi poboljšanja izdržljivosti. Upoznavanje sa raznim stilovima u džezu i razlike u sviranju. Sviranje improvizacija velemajstora trombona.

SKALE

Sve durske i molske skale sa trozvucima; četvorozvuci i septakordi kaso i akordi u džezu.

Akordi na svakom tonu u skali.

LITERATURA

David Beiker: Jagg 8o1o8 – transkribovani u bas ključu Ponson P. P.: Solos

S1ag R1ea (Dragiša Buha): 557 džez standarda A. Duplančić: Brazil – 200 songs

M. Blam&M. Prodanović & M. Karlović: Minus One, vol2 – audio kaset

Kompozicije raznih autora po izboru nastavnika Upotreba štimova Md-ćapJ-a radi fraziranja i artikulacije

ISPITNI PROGRAM

Razloženi džez akordi;

Balada;

Bluz (12) – uz pratnju ritam sekcije.

III RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

Čitanje i fraziranje džez muzičkih kompozicija. Rad na poboljšanju artikulacije kao najvažnije stvari za sviranje džeza.

Vežbanje etida radi poboljšanja izdržljivosti. Improvizacija, pojam i upotreba. Sviranje štimova. Sekcijsko vežbanje (trombona) big-band

Literature.

SKALE

Sve durske i molske skale sa trozvucima,; četvorozvuci i septakordi kao i akordi u džezu u maksimalnom opsegu. Džez obrasci (Patterns for jazz). Modusi i razlaganje.

LITERATURA

Oliver Nelson: Patterns for improvisation

Dan Harli: Scales for Jazz improvisation

Clar Flea (Dragi{a Buha): 557 džez standarda

A. Duplančić: Brazil – 200 songs

M. Blam & M. Prodanović&M. Karlović: Minus One, vol 3 – audio kaset

Kombinacije raznih autora po izboru nastavnika

Upotreba štimova big-band-a radi fraziranja i artikulacije

ISPITNI PROGRAM

Jedan džez obrazac u više tonaliteta;

Balada;

Jedan standard, sa improvizacijom – uz pratnju ritam sekcije.

IV RAZRED

(3 časa nedeljno, 99 časova godišnje)

Čitanje i fraziranje džez muzičkih kompozicija. Rad na poboljšanju artikulacije kao najvažnije stvari za sviranje džeza.

Sviranje težih štimova big-band literature. Sekcijsko vežbanje (trombona) big-band literature. Improvizacija.

Vežbanje poznatih standarda uz matricu.

SKALE

Utvrdjivanje znanja za sve durske i molske skale sa trozvucima, četvorozvucima i septakordima. Akordi u džezu u maksimalnom opsegu.

Kadence, progresije, razlaganje. Pez obrasci (RaIegp8 1og jagg).

LITERATURA

Oliver Nelson: Patterns for improvisation

Dan Harli: Scales for Jazz improvisation

Clar Flea (Dragi{a Buha): 557 džez standarda

A. Duplančić: Brazil – 200 songs

M. Blam&M. Prodanović & M. Karlović: Minus One, vol 4 – audio kaset

Kombinacije raznih autora po izboru nastavnika

Upotreba štimova big-band-a radi fraziranja i artikulacije

ISPITNI PROGRAM

Jedan džez obrazac u više tonaliteta;

Improvizacija nekog velikana džeza;

Balada;

Jedan standard, sa improvizacijom – uz pratnju ritam sekcije.

DŽEZ BUBNJEVI

CILJEVI

Obezbeđivanje reproduktivnog i muzičko-estetskog razvoj učenikove ličnosti uz osposobljavanje za profesionalno sviranje instrumenta i nastavak školovanja na visokim školama za džez muziku.

Razvijanje instrumentalnih izvođačkih sposobnosti i savladavanje najznačajnijih džez standarda.

Razvijanje smisla za kolektivno muziciranje u okviru malih ansambala i big benda.

Razvijanje muzičkog ukusa i sposobnost za diferenciranje različitih pravaca u džez muzici.

Upoznavanje sa svim disciplinama koje čine ukupnost muzičke umetnosti i izvođaštva džez muzike.

Razvijanje individualne kreativnosti.

Osposobljavanje učenika za solističko i grupno (orkestarsko) sviranje.

ZADACI

Ovladavanje odgovarajućom tehnikom sviranja bubnjeva.

Sticanje odgovarajuće veštine umetničkog izražavanja.

Sticanje sposobnosti objektivnog slušanja i kritike.

Usavršavanje jedinstva muzičkog i tehničkog razvoja učenika – kroz upoznavanje kompletne ličnosti učenika, njegovih opštih psihofizičkih osobina, muzičke i tehničke spremnosti.

Ovladavanje tehnikom sviranja instrumenta i fraziranjem i njihova primena u zadatom programu.

I RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

LITERATURA

Č. Memfis: „Contemporary Percussionist”

D. Agostini: Sveska II Drumm Rudiment

F. Dž Džons: „Art of playing bruches”

T. Rid: „Bass drumm technique”

E. Fain & M. Dalgrin: „Four way coordination” od 4 do 14 strane

Dž. Šapin: „Advanced modern drummer”

R. Latam: „Advanced funk studies”

Clar Flea (Dragiša Buha): 557 džez standarda

A. Duplančić: Brazil – 200 songs

M. Blam & M. Prodanović & M. Karlović: Minus One, vol 1 – audio kaset

Vežbe za čitanje s lista po izboru profesora Latinoamerički ritmovi (samba, bossa-nova) – literatura po izboru

ISPITNI PROGRAM

Etida za doboš;

Etida za komplet bubnjeva različitog karaktera;

Sviranje u ansamblu.

II RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

LITERATURA

Memfis: „Contemporary percussionist

D. Agostini: Sveska IIDrumm Rudiment

F. P. Pons: „Art of playing bruches”

T. Rid: „Bass drumm technique”

E. Fain & M. Dalgrin: „Four way coordination” od 14 do 24 strane

P. Šapin: „ Advanced modern drummer”

Latam: „Advanced funk studies”

Clar Flea (Dragiša Buha): 557 džez standarda

A. Duplančić: Brazil – 200 songs

M. Blam&M. Prodanović & M. Karlović: Minus One, vol2 – audio kaset

Vežbe za čitanje s lista po izboru profesora Ostali latinoamerički ritmovi

ISPITNI PROGRAM

Etida za doboš;

Etida za komplet bubnjeva različitog karaktera;

Sviranje u ansamblu.

III RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

LITERATURA

Kerigan: „12 Etudes for Snare Drum”

D. Agostini: Sveska II

Ed Uribe: „The Essence of Brazilian Percussion and Drum Set”

E. Fain&M. Dalgrin: „Four way Coordination” od 24 do 40 strane

G. Časter: „New Breed”

P. d Ponet & K. Peri: „The Art of Modern Jazz Drumming”

Clar Flea (Dragiša Buha): 557 džez standarda

A. Duplančić: Brazil – 200 songs

M. Blam & M. Prodanović & M. Karlović: Minus One, vol3 – audio kaset

ISPITNI PROGRAM

Etida za doboš;

Etida za komplet bubnjeva različitog karaktera;

Sviranje u ansamblu.

IV RAZRED

(3 časa nedeljno, 99 časova godišnje)

LITERATURA

Kerigan: „12 Etudes for Snare Drum”

D. Agostini: Sveska II

Ed Uribe: „The Essence of Brazilian Percussion and Drum Set”

E. Fain & M. Dalgrin: „Four way Coordination” od 40 do 56 strane

G. Časter: „New Breed”

P. d Ponet & K. Peri: „The Art of Modern Jazz Drumming”

Clar Flea (Dragiša Buha): 557 džez standarda

A. Duplančić: Brazil – 200 songs

M. Blam & M. Prodanović & M. Karlović: Minus One, vol4 – audio kaset

ISPITNI PROGRAM

Etida za doboš;

Etida za komplet bubnjeva različitog karaktera;

Sviranje u ansamblu.

PEVANJE

CILJEVI

Pozitivno doživljavanje i vrednovanje nastave džeza pevanja
Ovladavanje pevačkim aparatom i mehanizmom koji učestvuje u formiranju tona
Razvijanje opsega i pokretljivosti glasa kroz složeniye tehničke vežbe
Pravilna upotreba daha u dinamičkom nijansiranju melodije
Upoznavanje sa različitim stilovima džeza, interpretacijom i fraziranjem kroz program predviđen za četvorogodišnje školovanje

ZADACI

Rad na savladavanju tehnike disanja, impostacije glasa i fraziranje i njihova primena u zadatom programu
Rad na tehnici disanja i pravilnom pevačkom stavu
Rad na razvijanju opsega i pokretljivosti glasa kroz složeniye tehničke vežbe

I RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

Rad usmeriti ka umetničkom izrazu pevanja, posebno u baladama, uz obavezno prisustvo čiste intonacije i besprekorne dikcije. Objasniti razliku interpretacije džeza balade i swing kompozicija u ritmičko-melodijskom smislu, što podrazumeva i zadavanje kompozicija koje će se izvoditi i u formi balade i u swing formi.

Upoznavati učenike sa latinoameričkom muzikom na osnovu objašnjenja i ostvarenja ritma u ovoj muzičkoj strukturi. Omogućiti učenicima pristup tomskog materijala latinoameričkih kompozicija (bosanova) u izvođenju njihovih autentičnih velikih majstora (Žod Žilberto, Astrid Žilberto) kako bi bliže i jasnije ustanovili važnost pravilno interpretivnog ritma u bosanovi kroz tekst i melodiju.

Tehničke vežbe moraju biti konstantno prisutne, a one se sastoje iz vokaliza zasnovanih na razlaganju džeza harmonija (majeve, dimova, umanjenih, prekomernih i ostalih akorada), kao i na vežbama zasnovanim na starocrkvenim lestvicama (modusima), hromatskim skalama i bluz lestvicama (dvanaestice).

Za „sket” pevanje, koje se predviđa u II razredu, potrebno je u ovoj godini postaviti pravilne osnove, što podrazumeva pravino i intonativni besprekorno korišćenje tehničkih i artikulacijskih vežbi (vokaliza) kako u razloženim akordima, tako i u hromatskim, starocrkvenim i bluz lestvicama.

LITERATURA

Domaći autori: Darko Kraljić, Vojislav Simić, Aleksandar Korać, Predrag Ivanović, Mirko Šouc....

Strani autori: Djuk Elington, Žobim, Kol Porter, Porc Geršvin, Čarli Perker, Majls Dejvis, Rodžers

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

- a) dve kompozicije domaćih autora;
- b) četiri kompozicije stranih autora u formi balade;
- v) četiri kompozicije stranih autora u swing formi;
- g) četiri bosanove;
- d) dve kompozicije u bluz formi.

ISPITNI PROGRAM

Jedna kompozicija domaćeg autora;
Jedna kompozicija u formi balade – strani autor;
Jedna kompozicija u swing formi – strani autor;
Jedna bosanova.

ISPITNI PROGRAM SE IZVODI NAPAMET UZ KLAVIRSKU PRATNJU

II RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

Rad nastaviti na usavršavanju džeza fraziranja, tekstualne i improvizacijske artikulacije („sket” pevanje), kao i primena vežbi ritmičko-melodijskog variranja na zadatu temu ili motiv uz

obaveznu prisutnost čiste intonacije. Iz navedene, obavezne su i vežbe pevanja svih vrsta intervala, posebno umanjениh i prekomernih, u svim tonalitetima, kao i vežbe pevanja septakorada (sedmica, majeва, dimova). Nastavnik može zadavati, po želji i slobodnom izboru, povezane vežbe saptakorada u svim tonalitetima. Tokom vežbi potrebno je primenjivati durske i molske skale, kao i starocrkvene lestvice – moduse. Obavezni deo nastave su vežbe savlađivanja bluz forme – dvanaestice.

LITERATURA

Domaći autori: D. Kraljić, A. Korać, M. Šouc, B. Simić, P. Ivanović

Strani autori: D. Elinkton, Žobim, K. Porter, P. Geršvin, Č. Parker, Kern, Rodžers

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA:

- a) dve kompozicije domaćih autora;
- b) 12 kompozicija stranih autora i to:
- c) tri kompozicije u formi džez balade;
- d) tri kompozicije u swing formi;
- e) tri kompozicije u bluz formi;
- f) tri kompozicije latino-američkog podneblja.

ISPITNI PROGRAM

Jedna kompozicija domaćeg autora;

Jedna forma džez balade – strani autor;

Jedna swing forma – strani autor;

Jedna bluz forma – strani autor;

Bosanova – strani autor.

ISPITNI PROGRAM SE IZVODI NAPAMET

UZ INSTRUMENTALNU PRATNJU

III RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

Uz obavezne tehničke vežbe iz prethodnih razreda razvijati kod učenika izražajnost umetnosti u pevanju, posebno u džez baladama. Voditi računa o postizanju izražajne dinamike (r, l sge88sep^o, Jesge88sepJo), kao i kod oblikovanja visokih tonova kod kojih je potrebno napraviti razliku između falseta i pevanja punim glasom.

Posebnu pažnju obratiti na pojačan rad „sket” pevanja i po potrebi zadati da se cela numera u swing i balada formi peva u sketu, kasnije i sa improvizacijom.

Organizovati i časove na kojima će biti prisutni svi učenici na kojima će se upoznati sa radom ostalih i čuti mišljenje o svom radu. Na ovom času zadati jednu numeru svim učenicima i objasniti pristup i izvođenje.

Novina je, na zajedničkim časovima, višeglasno pevanje. Vežbe za ovakvo pevanje se sastoje iz različitih harmonsko-ritmičkih vežbi septakorada (majeва, sedmica, dimova). Obratiti pažnju na bi-bap numere.

LITERATURA

Domaći autori: Darko Kraljić, Vojislav Simić, Aleksandar Korać, Predrag Ivanović, Mirko Šouc....

Strani autori: Djuk Elington, Žobim, Kol Porter, Pordž Geršvin, Čarli Perker, Majls Dejvis, Rodžers

OBAVEZAN MINIMUM PROGRAMA

- a) dve kompozicije domaćih autora;
- b) 12 numera stranih autora:
- c) tri kompozicije u formi balade;
- d) tri kompozicije u svingu;
- e) tri kompozicije u bluz formi;
- f) tri bosanove;
- g) dve višeglasne numere.

ISPITNI PROGRAM

Jedna kompozicija domaćeg autora;

Jedna swing kompozicija – po mogućstvu sa malim sastavom;

Jedna džez balada;

Jedna bluz numera;

Jedna višeglasna numera zajednička za sve učenike klase.

ISPITNI PROGRAM SE IZVODI NAPAMET

UZ INSTRUMENTALNU PRATNJU

IV RAZRED

(3 časa nedeljno, 99 časova godišnje)

Osamostaljavati učenika u izvođačkom radu i proširivati njegov repertoar – brzo i efikasno raditi na numerama. Učenik sam bira numere koje će izvoditi, naravno uz saglasnost nastavnika.

Raditi balade, swing forme, dabl tajm – preko balada – u swingu, i obratno, u toku jedne numere. Akcenat stavljati na izražajnost u dinamičkom pogledu i besprekornoj dikciji.

Primenjivati zajednički rad učenika – izmena iskustava i mišljenja i uzajamna korekcija.

Obavezno raditi na višeglasnim numerama – učenici sami improvizuju (aranžiraju).

Koristiti saradnju sa ostalim izvođačima, odnosno sa malim sastavom i big-bendom.

Upoznati učenike sa studijskim radom.

LITERATURA

D. Ellington, P. Geršvin, K. Porter, Žobim, Mancini, Arlen, Č. Parker, D. Kraljić, Kotlić, B. Simić, M. Šouc

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

- a) dve kompozicije domaćih autora;
- b) 16 numera stranih autora;
- c) četiri balade;
- d) četiri numere u swing formi;
- e) četiri numere latino-američkog podneblja;
- f) četiri bluz kompozicije;
- g) dve višeglasne numere.

ISPITNI PROGRAM

Jedna kompozicija domaćeg autora;

Dve swing numere – sa malim sastavom ili big-bendom;

Jedna džez balada;

Jedna bluz numera;

Jedna bosanova;

Jedna višeglasna numera koju je izaranžirao sam učenik.

ISPITNI PROGRAM SE IZVODI NAPAMET

UZ INSTRUMENTALNU PRATNJU

NAČIN OSTVARIVANJA PROGRAMA

Bazični deo programa je postepeno učvršćivanje osnovnih interpretativnih elemenata i pristupanje konkretizovanom džez fraziranju, pri stabilnoj intonaciji i u okviru zadate harmonije. Tehničke vežbe moraju biti konstantno prisutne, pri čemu ih delom treba izvoditi bez pratnje bilo kakvog harmonskog instrumenta, radi postizanja stabilnosti u povezivanju unutrašnjih sluha i pevačkog aparata (zapravo glasovnog uobličavanja zamišljenog tona).

Obavezni deo nastavnog programa su organizovani odlasci učenika na džez i bluz koncerte, a posebno na koncerte stranih izvođača. Posle koncerta nastavnik je dužan da sa učenicima prodiskutuje o koncertu, da sasluša njihovo mišljenje i utiske.

Obaveza učenika je da u svakom polugodištu prisustvuje na po četiri džez i bluz koncerta.

Neophodnost predstavlja i čas sa pratnjom harmonskog instrumenta.

Takođe je potrebno omogućiti dodatni audio-vizuelni materijal i dostupnu džez literaturu.

TEORETSKI ODSEK

SOLFEDO

CILJEVI

Razumevanje sadržaja muzike i osposobljavanje za opažanje, izvođenje i tumačanje muzike. Kontinuirani razvoj muzikalnosti i muzičke pismenosti.

Korelacija i interakcija sadržaja rada na nastavi solfeda sa sadržajima na nastavi hora i svim drugim vidovima teoretske nastave.

Razvoj muzikalnosti i muzičke pismenosti i postavke osnova za dalji rad na izučavanju teorijskih disciplina u nastavi muzike, harmonija, analize muzičkog oblika, kontrapunkta, aranžiranja, komponiranja.

ZADACI

Rad na sposobnost razumevanja muzičkog sadržaja.

Rad na interpretaciji, pamćenju i zapisivanju muzičkog teksta.

Rad na praćenju latentne harmonija u instruktivnim primerima i primerima iz umetničke instrumentalne i vokalne literature.

Razvijanje funkcionalnog načina mišljenja, muzičke memorije i apsolutnog praćenja notnog zapisa.

Razvijanje sposobnosti zapisivanja muzičkog teksta i toka sa svim elementima za pravilno izvođenje.

Rad na korelaciji i interakciji sa sadržajem rada teoretske nastave.

Rad na razvoju apsolutnog sluha.

I RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

MELODIKA

1. Jednolasno pevanje

Dijatonika: fiksiranje stupnjeva u okviru harmonskih funkcija; tonaliteti do četiri predznaka;

Moldur i mutacije (de-De, Ef-ef, a-A, Ce-ce, e-E, Ge-ge);

hromatske prolaznice i skretnice;

dijatomske modulacije u paralelni, subdominantni i dominantni tonalitet; početni tonalitet do dva predznaka;

pevanje srpskih narodnih pesama sa tekstom 2. Dvoglasno pevanje

Dijatonika i diatomske modulacije na dominantu ili paralelu;

pevanje lakih dvoglasnih pesama sa tekstom.

INTONIRANJE I OPAŽANJE

Opažanje pojedinačnih tonova u celom registru klavijature, a prema datoj intonaciji, kadenca Ce-dura;

opažanje i intoniranje intervala/dvozvuka u tonalitetu bez analize intervala; težište ka opažanju 3–4 dvozvuka u nizu;

opažanje i intoniranje štimova od kamertona (tonaliteti do četiri predznaka);

harmonske veze: stroge i slobodne na glavnim stupnjevima.

RITAM

Ravnomerno čitanje u violinskom i bas ključu do 100 udara u minutu, a kroz inserte iz literature; promene ključeva;

parlato: primeri sa obeleženim tempima, akcentima i frazama u umerenim tempima;

ritmičke vrste i figure: četvorodelna podela ritmičke jedinice (diferenciranje ritmičkih figura sličnih po izgledu); veće korišćenje pauza i ligatura; trodelni ritmovi, prosta deoba trodela i punktirane figure sa i bez uzmaha; narodni ritmovi sa jednim trodelom;

određivanje metričke vrste u narodnim pesmama prema pevanju nastavnika.

DIKTATI

Zapisivanje dijatonskih tonova (pojedinačnih i grupe tonova) prema kadenci tonaliteta koji se obrađuje ili obnavlja;
zapisivanje apsolutnih visina (obim a1 – de2 i e1 – a1);
zapisivanje dijatonskih dvozvuka;
jednoglasni melodijski diktat: zapisivanje motiva i primera sviranih po dvotaktima, a u okviru gradiva iz melodike;
zapisivanje ritmičkih motiva i ritmičkog diktata po dvotaktima – uz opažanje metričke vrste;
zapisivanje narodne pesme sa tekstom prema pevanju nastavnika.

ISPITNI ZAHTEVI

Zapisivanje dijatonskih dvozvuka u tonalitetu jednoglasnog diktata;
Jednoglasni melodijski diktat: modulacije na dominantu ili mutacije;
Ritmička etida, umerena tempa, bez skokova u okviru ritmičkih figura kraćeg trajanja;
Pevanje s lista – u okviru pređenog gradiva iz melodike.

II RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

MELODIKA

Jednoglasno pevanje

Postavka alteracija u tonalitetima sa manje predznaka;
obnavljanje i postavka tonaliteta do sedam predznaka, dijatonika i hromatske skretnice;
dijatonske modulacije i mutacije; tonaliteti prve kvintne srodnosti;
upoznavanje modusa (pevanje lestvica i kadenci dorskog, frigijskog, lidijskog i miksolidijskog modusa);
pevanje srpskih narodnih pesama s tekstom.

Dvoglasno i troglasno pevanje

Dvoglasni primeri: dijatonika i dijatonske modulacije; homofone kompozicije i kanoni (primeri iz literature);
troglasni primeri: dijatonika, kanoni i primeri u vezi sa radom na harmonskim vezama.

INTONIRANJE I OPAŽANJE

Opažanje osnovnih tonova (prema kadenci Ce-dura) i hromatskih tonova FIS i BE u celom registru klavijature;
opažanje apsolutnih visina (kao u I razredu) od de1 do de2;
opažanje dvozvuka u tonalitetima koji se obrađuju; primena mutacija i modulacija (prema primerima za dvoglasno pevanje);
opažanje i intoniranje štimova prema kamertonu ;
opažanje i intoniranje četvorozvuka na I, V i VII stupnju sa razrešenjem;
harmonske veze: troglas i četvoroglas, stroge i slobodne veze akorada u tonalitetima do četiri predznaka (glavni i sporedni stupnjevi);

RITAM

Ravnomerno čitanje (do 120 udara u minutu) inserata iz literature, sa i bez promene ključeva;
ritmičke vrste i figure: trodelni ritmovi i duola; osmodelna podela i mala triola; narodni ritmovi sa jednim i dva trodela, a sa primenom promera iz muzičkog folklor;
promene vrste takta: izjednačavanje trajanja dvodelne sa trodelnom jedinicom brojanja.

DIKTATI

Zapisivanje apsolutnih visina u obimu oktave;
zapisivanje dvozvuka sa primenom mutacija i modulacija (prema primerima za dvoglasno pevanje);
jednoglasni melodijsko-ritmički diktat: alteracije i modulacije;
zapisivanje srpskih narodnih pesama sa tekstom (klasični i narodni ritmovi);
dvoglasni diktati – prema gradivu iz melodike.

ISPITNI ZAHTEVI

Pismeni deo: Jednoglasni i dvoglasni diktat iz okvira gradiva, kao i zapisivanje harmonskih veza

Usmeni deo: Ritmička etida za čitanje sa lista;
Melodijska etida za pevanje sa lista.

III RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

MELODIKA

Jednoglasno pevanje (violinski, bas i alt ključ)

Alteracije: skokovi u alterovane tonove (stabilne i labilne alteracije) i napuštanje alterovanih tonova skokom;

tehničke vežbe: alterovani akordi i njihova razrešenja (K6, Frigijski kvintakord i OR);

postavka alt ključa (ravnomerno čitanje i pevanje primera iz literature); transponovanje iz alt u violinski ključ i obrnuto, kao i iz bas u alt ključ i obrnuto;

modulacije u tonalitetu prve i druge kvintne srodnosti (veći melodijsko-ritmički zahtevi) i u udaljene tonalitetu; primeri iz literature za mutacije i modulacije;

srpske i crnogorske narodne pesme sa primenom hromatike.

Dvoglasno i višeglasno pevanje

Homofoni i polifoni primeri iz literature (period klasicizma i baroka);

dvoglasne i višeglasne narodne pesme;

troglasni primeri u okviru zahteva iz harmonskih veza.

OPAŽANJE I INTONIRANJE

Opažanje osnovnih i hromatskih tonova (FIS, BE, CIS, ES) u obimu od tri oktave (kadenca C-e-dura);

opažanje apsolutnih visina i njihovo zapisivanje od a (mala oktava) do de2;

sistematizacija štimova svih tonaliteta, njihovo opažanje i intoniranje;

opažanje i intoniranje septakorda sa razrešenjem;

harmonske veze: troglas i četvoroglas, stroge i slobodne veze akorda; opažanje i zapisivanje harmonskih veza na glavnim i sporednim stupnjevima – do četiri akorda u nizu; modulacije.

RITAM

Ravnomerno čitanje u alt ključu;

parlato: obrada brzih i laganih tempa, kao i promene tempa i metra;

poliritmija: 3:2, 2:3, 3:4, 4:3;

narodni ritmovi sa promenom metra – preko primera iz muzičkog folklor.

DIKTATI

Iz gradiva melodike: zapisivanje prema dvotaktima, prema muzičkim frazama i „vergl” diktat;

dvoglasni diktati, usmeni i pismeni sa alteracijama i modulacijama;

zapisivanje srpskih narodnih pesama sa promenom metra.

ISPITNI ZAHTEVI

Zapisivanje apsolutnih visina, dvozvuka i harmonskih veza;

Melodijsko-ritmički diktat (modulacije i alteracije);

Parlato – prema godišnjem gradivu čitanje sa lista;

Pevanje sa lista jedne srpske narodne pesme sa tekstom;

Melodijski primer – pevanje sa lista u okviru gradiva.

IV RAZRED

(3 časa nedeljno, 99 časova godišnje)

MELODIKA

Rekapitulacija gradiva kroz primere iz literatura i instruktivne vežbe;

hromatske i enharmonske modulacije (informativno);

alterovani akordi i njihova razrešenja (tehničke vežbe i prikaz preko inserata iz literature);

jednoglasno i dvoglasno pevanje srpskih narodnih pesama (promene metra i korišćenje hromatskih promena);

dvoglasno i višeglasno pevanje modulacija, mutacija i alteracija;

primena harmonskih veza u troglasnim i četvoroglasnim primerima iz literature;
postavka tenor ključa (ravnomerno čitanje i pevanje ilustrativnih primera; transponovanje iz tenor ključa u violinski i bas ključ i obrnuto).

INTONIRANJE I OPAŽANJE

Opažanje osnovnih i hromatskih tonova (prema primerima iz melodike);

opažanje slobodnih dvozvuka u tonalitetu i od kamertona;

harmonske veze: uski i široki slog, slobodno i strogo vezivanje akorada: dijatonika sa septakordima i dijatonske modulacije;

opažanje modusa i modalnih elemenata (usmeni diktat i analiza).

RITAM

Ravnomerno čitanje: tenor i alt ključ;

ritmičko čitanje: brza i lagana tempa; sve vrste triola i druge nepravilne ritmičke grupe (kvintola, sekstola);

obnavljanje celokupnog gradiva i proširivanje znanja iz oblasti promene metra i tempa;

nepravilne ritmičke grupe: sve vrste triola, kvintole i sekstole;

čitanje primera iz literature.

DIKTATI

Zapisivanje srpskih narodnih pesama sa tekstom (hromatske promene, elementi mutacija), silabične i melizmatične pesme;

melodijsko-ritmički diktat (prema muzičkim frazama) iz gradiva melodike;

dvoglasni diktat, dijatonika, hromatske sekvence i prolaznice, modulacije i mutacije, kao i alteracije;

ritmički diktat: promene metra i metričkih jedinica.

ISPITNI ZAHTEVI

Jednoglasi i dvoglasni diktat iz okvira gradiva (prema zahtevima za upis na muzičke studije); zapisivanje narodne pesme sa tekstom prema pevanju nastavnika;

Parlato – iz okvira gradiva iz ritma;

Melodijska etida za pevanje sa lista (prema zahtevima za upis na muzičke studije).

NAČIN OSTVARIVANJA PROGRAMA (UPUTSTVO)

Nastava solfeđa treba da obezbedi razvoj muzičkog sluha i muzičke pismenosti sinhronizacijom procesa opažanja i reprodukcije. Samim tim, metodologija i sadržaji programa usmeravaju se ka zamišljanju notne slike na osnovu slušnog muzičkog sadržaja i, suprotno, zamišljanje zvuka (glasom i na svom instrumentu) na osnovu uvida u notni tekst. Jedino tako instrumentalisti mogu čuti u sebi ono što treba da odsviraju, a teoretičari da budu pripremljeni za savlađivanje svih teorijskih disciplina.

Postojeći obrazovni smerovi imaju veoma slične sadržaje programa. Razlika se najviše ogleda u tome što se kod instrumentalista više forsira instrumentalno ritmičko čitanje i opažanje intervala i akorada, a kod teoretičara rad i na opažanju i na reprodukciji. Harmonski sluh, pevanje sa lista, čiste intonacije i instrumentalno ritmičko čitanje postupno se razvijaju tokom četvorogodišnjeg školovanja. Zahtev koji se postavlja vokalno-instrumentalnim izvođačima koncipiran je tako da omogućava učenicima produžavanje školovanja na svim odsecima fakultetske nastave, što, uostalom, potvrđuju i ispitni zahtevi u IV razredu i zahtevi za proveru ispunjenosti uslova na fakultetima u našoj zemlji (pa i u inostranstvu).

Organizacija časa solfeđa umnogome doprinosi uspešnoj realizaciji programa. Predlaže se ustaljeni rad na opažanju i intoniranju (na početku časa), pevanje sa lista i diktat (melodijski i ritmički, a sa kombinovanjem istih – jednog časa duži rad na ritmu, sledećeg na melodici) i ritmičko čitanje (u kombinaciji sa ravnomernim čitanjem).

Predmetni nastavnici mogu dobiti osnovnu orijentaciju za savlađivanje pojedinih nastavnih oblasti u datim uputstvima:

MELODIKA

Funkcionalna postavka tonova u tonalitetu i tonalno postavljanje modulacija, alteracija i ostalih tonalnih problema. Predlaže se rad na transponovanju motiva, naročito za utvrđivanje stupnjeva u okviru harmonskih funkcija i u pripremnom radu za pevanje modulacija (alteracija i modusa). Imenovanje tonova: solmizacijom – u pevanju sa lista i ritmičkom čitanju, a abecedom – u opažanju i intoniranju akorada, kao i usmenoj analizi intervala pre pevanja.

Priprema za pevanje jednog melodijskog primera izvodi se opažanjem tonova i melodijskih motiva (sa problematikom u melodijskom primeru), dakle – intoniranje tonova i motiva, ritmičko čitanje solmizacijom, uzimanje intonacije (štim) od kamertona i – pevanje primera. Preporučuje se nastavnicima da etide sa modulacijama harmonizuju na klaviru, bez sviranja melodijske deonice. Naravno, harmonizacija je poželjna i kod savlađivanja drugih melodijskih oblasti, ali je kod modulacija najpotrebnija.

Instruktivni primeri služe za pripremanje pevanja (ili ritmičkog čitanja) vokalno-instrumentalne literature, dakle, ne smeju biti dominantni u odnosu na umetničku muziku.

Dvoglasno i troglasno pevanje podrazumeva rad na čistoj intonaciji, a to će biti pripremljeno stabilnom fiksacijom lestvičnih stunjeva preko njihove uloge u glavnim harmonskim funkcijama. Dvoglasno i troglasno pevanje počinje se u osnovnoj školi, ali je i sada potrebno prvo raditi na kratkim motivima i na jednovremenom pevanju svih deonica. Za dvoglasne se preporučuje sledeći način rada:

grupno ili pojedinačno pevanje (po dvoje) oba glasa;

pevanje jedne deonice dok nastavnik drugu izvodi na klaviru (ili glasom);

pevanje jedne deonice, a sviranje druge na klaviru (pojedinačno).

Za obradu troglasa koristiti iste sadržaje rada koji se obrađuju u harmonskim vezama. Tako će se olakšati i troglasno pevanje i opažanje harmonskih veza (literatura A. Olujić: Razvoj harmonskog sluha).

INTONIRANJE I OPAŽANJE

U ovoj oblasti se napušta zastarela praksa opažanja i intoniranja bez imenovanja, bez oslanjanja na tonalitet i na apsolutnu intonaciju od kamertona. Do pojave odgovarajuće literature, za ovu oblast pomoćne sugestije nastavnika koji su odavno prešli na svesno opažanje tonova, intervala i akorada.

Rad na opažanju osnovnih tonova sa postupnim uvođenjem hromatskih odvija se sviranjem pojedinih tonova u dužem trajanju, a sa asocijacijom na Ce-dur. Dakle, tonovi se mogu imenovati solmizacijom. Poželjno je da se opaženi tonovi tokom godina i zapisuju u linijskom sistemu. Za opažanje apsolutnih visina (abecedom) koristi se suprotan način rada: sviranje tonova u kratkom trajanju sa dužom pauzom između dva tona, s tim da se u početku najviše pojavljuje sam kamerton, a kasnije se hromatski tonovi javljaju potpuno slobodno, sa i bez realterovanja istih. Da ne bi došlo do zabune oko enharmonskih tonova, najbolje je utvrditi tonske nizove: e-ef-fis-ge-gis-a-be-ha-ce-cis-de s tim da se u I razredu vežbanja odvijaju u okviru jedne čiste kvarte, pa posebno druge (e-a, a-de), bez povezivanja svih tonova u okviru jednog diktata. Opažanjem osnovnih tonova (na celoj klavijaturi) razvija se tonalni način mišljenja i opažanja onim istim redosledom uvođenja hromatskih tonova kojim su se pojavljivali na prelazu iz modalnosti u dur-mol sistem. Opažanje u malom obimu, sa čestim hromatskim promenama tonova, ne rešava se intervalski već pamćenjem tonskih visina sa orijentacijom prema tonu koji se prvi urezuje u svest čestim ponavljanjem. Spajanjem ova dva načina rada znatno se ubrzava rad na melodijskim diktatima i na pevanju sa lista. I u ovom programu umesto slobodnih dvozvuka traži se opažanje pojedinačnih tonova.

Intoniranje intervala i akorada vezuje se za tonalitet i za kamerton. Rad na štimovima (intoniranju i opažanju toničnog trozvuka na osnovu datog kamertona) treba negovati još od osnovne muzičke škole. Svesno opažanje i svesno imenovanje štimova i harmonskih veza znatno će doprineti razvoju sluha, a samim tim i razvoju muzikalnosti naših učenika. Ne treba zaboraviti da je u našim krajevima evidentna nerazvijenost harmonskog sluha, s obzirom na našu jednoglasnu folklornu muzičku tradiciju (literatura A. Olujić, navedeno delo).

RITAM

Inovacije ritmične nastave omogućavaju odvajanje današnje nastave solfeđa od jednog već zaboravljenog predmeta, notna pevanja koje je ostavilo traga u shvatanju i realizaciji solfeđa. Dakle, pojavljuje se instrumentalni solfeđo, okretanje nastave prema potrebama lakog čitanja instrumentalnog teksta „u tri dimenzije”, kako kažu instrumentalisti: ritmičke figure i vrste – atrikulacije i fraziranje – tempo. Naravno postupnost u radu i odgovarajuća literatura sa metodskim uputstvima za rad učiniće ovu disciplinu izvodljivom. Jedino tako solfeđo može u potpunosti da zadovolji potrebe korelacije i koordinacije sa instrumentalnom nastavom.

U nastavi ritma opredeljuje se za smer: od zvuka ka notnoj slici i tumačenju, i to preko melodijskih primera iz literature, a ne preko posebno pisanih vežbi. One služe u toku rada za usavršavanje nekih ritmičkih problema, ali samo kao most od prvih zvučnih impresija do čitanja instrumentalnog teksta.

Za ritam i za obradu melodike treba što više koristiti originalne kompozicije, sa eventualnim neznatnim adaptacijama za solfedo (bez menjanja tempa i bez transponovanja). U cilju približavanja potrebama nekih smerova muzičkih struka na studijama, uvodi se čiatnje alt i tenor ključa, ali tek od III razreda i pr ma mogućnostima pojedinih klasa.

Ritmičke vrste i figura prate od I do IV razreda razvoj nastave na ritmovima suprotnih vrsta: ritmovima parne distribucije (dvodelnim podelama ritmičke jedinice), trodelnim ritmovima i ritmovima naše narodne muzike. Treba posebno obratiti pažnju na razlike u akcentovanju suprotnih vrsta i figura, a prema uputstvima datim u ucbenicima autora Z. Vasiljević, Solfedo-ritam, I–III.

U oblasti ritmičkog čitanja predviđa se obrada dve vrste etida, jednih sa lakšim figurama i osnovnim vrstama taktova – da bi se preko njih uvodili teži zahtevi iz fraziranja. Artikulacije i akcentovanja, i, sa gradivom te godine, ali sa manjim zahtevima u pogledu tempa i svih onih oznaka koje prate instrumentalnu literaturu.

Za vreme ritmičkog čitanja, opažanje vrste takta, pevanja melodijskih primera, neophodno je koristiti precizno taktiranje sa jasno naznačenim početkom svake jedinice brojanja. Kod ritmičkih i melodijskih diktata takođe se predlaže taktiranje – sve do onog momenta kada većina učenika u razredu ne ovlada unutarnjim osećajem o proticanju vremena i ritmičkom pokretu u taktu, odnosno dvotaktu.

DIKTATI

Vežbe diktata treba sprovoditi na svakom času. Ne može se jednostavno reći „usmeni diktat prethodi pismenom” jer se pismeni ne priprema samo usmenim diktatom. Naime, opažanje pojedinačnih tonova i fiksacija stupnjeva u dijatonicu daje mogućnost da se priđe melodijskom diktatu bez nekih drugih priprema, s tim da se tonske visine zapisuju u jednakom trajanju.

Ritmički diktati i opažanje pojedinačnih tonova spaja se postepeno sa graduiranjem zahteva naizmenično iz melodike i ritma. Opažanje motiva, kao vid usmenih diktata, koristi se naročito kod opažanja modulacionih prelaza, tako da ova vrsta opažanja prethodi jednoglasnom diktatu sa modulacijama. Dakle, spajanje ritmičkog diktata i opažanja tonova – zajedno sa postavljanjem štima, slušanjem dijatonskih kretanja u harmonskim vezama (čime se učvršćuje u svesti tonalitet) daju snažnu osnovu za pismeni diktat. Opažanje intervala (ili slobodnih dijatonskih dvozvuka) u tonalitetu priprema rad na dvoglasnom diktatu. Paralelno sa tim, moguće je obraditi i polifono kretanje dvoglasa posebno praćenjem donjeg glasa koji se teže čuje iz fizioloških razloga (teže se primaju niski tonovi od viših).

U okviru organizacije časa, treba planirati 2/3 vremena za razne vidove opažanja, a samo 1/3 za pevanje melodijskih primera. Jedino se na taj način solfedu omogućuje uspešno ostvarivanje programskih zahteva i ciljeva same nastave.

KLAVIR – „A” PROGRAM

„A” program je namenjen učenicima teoretskog odseka koji su završili osnovnu muzičku školu sa klavirom kao glavnim predmetom.

CILJEVI

- Razvoj izvođačke tehnike: skale, sviranje kandeci, etide, tehničke vežbe, vežbe za polifoniju, sonatine, vežbe za čitanje s lista, vežbe za četvororučno sviranje.
- Razvoj sposobnosti učenika za povezivanje ovog predmeta sa glavnim predmetom koji učenik izučava

ZADACI

- Rad na izvođačkoj tehnici
- Rad na tehničkom nivou izvođenja treba da bude u funkciji uspešnijeg ovladavanja drugih teoretskih disciplina.

I RAZRED

(2 časa nedeljno, 70 časova godišnje)

TEHNIČKEDISCIPLINE

Dijatomske i hromatske skale kroz četiri oktave, u šesnaestinama, u paralelnom kretanju, u razmaku oktave.

Kvintakordi i septakordi u malom i velikom razlaganju, kroz četiri oktave paralelno.

Na svaku dijatonsku skalu autentična kadenca, uski slog – vežbati sviranje

ETIDE

K. Černi or. 299 – izbor Berens or. 61, or. 88 – izbor Kramer: I sveska – izbor Lešhorn or. 66 – izbor

Kršić–Ranković: Zbirka klavirskih kompozicija za savladavanje tehničkih problema, I sveska
POLIFONIJA

J. S. Bah: Dvoglasne invencije, Mali preludijumi, Francuske svite – pojedini stavovi

G. F. Hendl – pojedini stavovi iz svita Drugi autori XVII i XVIII veka

SONATNA FORMA I VARIJACIJE

J. Hajdn (red. Feler): Sonate E-dur i Ge-dur J. Hajdn: (red. Bogdanov) Sonata A-dur J. Hajdn: (red. Kršić) Sonate De-dur i A-dur J. Hajdn: Sonata-divertimento (red. Mišević) Ce-dur

A. Mocart: XV 545 Ce-dur „Fasil”; XV 283 Ge-dur L. van Betoven: Sonate or. 49, broj 1 i 2

R. Šuman: or. 116, Sonata za mladež Berkovič: Varijacije (na temu ruske narodne pesme)

Kabalevski: Varijacije or. 51, na temu ukrajinskih pesama L. van Betoven: 6 lakih varijacija na švajcarsku temu M. Klementi: Varijacije na temu španske igre

KOMADI

R. Šuman: izbor iz Spomenara or. 68 F. Šopen: Za najmlađe (Lorković) L. van Betoven:

Bagatele, 6 Ekoseza (or. 119) B. Bartok: Na selu, Mikrokozmos (izbor) Kabalevski: Varijacije a-mol F. Mendelson: Pesme bez reči M. Musorgski: Gopak, Suza

Prokofjev: or. 65 – izbor E. Grig: Lirski komadi

M. Tajčević: Srpske igre S. Rajičić: Svita

Vera. Bogdanović: Muzika predklasičara – izbor

KOMADI ZA ČETIRI RUKE

J. Kršić: Zbirka – izbor

Hrašovec: Zbirka „Dobra tovarišta Bradač”, sveska IV i V (na nivou) za čitanje i sviranje na času sa pedagogom

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

- sedam etida sa različitim tehničkim problemima;
- četiri polifone kompozicije;
- dve sonate, ili po jedan stav iz više sonata;
- četiri komada raznih epoha i karaktera

II RAZRED

(2 časa nedeljno, 70 časova godišnje)

TEHNIČKE DISCIPLINE

Dijatomske i hromatske skale kroz četiri oktave, u šesnaestinama, u razmaku oktave, paralelno i suprotno kretanje. U razmaku terce kroz četiri oktave, paralelno.

Kvintakordi i septakordi u malom i velikom razlaganju, kroz četiri oktave paralelno, u šesnaestinama. Simultano, četvoroglasno, kroz četiri oktave.

Autentična kadenca, uski slog, uz svaku dijatonsku skalu (kvintni, oktavni i terčni položaj).

ETIDE

Berens: or. 61 – izbor Lešhorn: or. 66 – izbor K. Černi or. 299, II sveska – izbor Kramer: II sveska – izbor Kršić–Ranković: II sveska – izbor Moškovski: or. 18 – izbor

Kompozicije drugih autora slične težine i obima

POLIFONE KOMPOZICIJE

J. S. Bah: Dvoglasne invencije J. S. Bah: Troglasne invencije J. S. Bah: pojedinačni stavovi iz Francuske svite G. F. Hendl: pojedinačni stavovi iz Svita

SONATNA FORMA I VARIJACIJE

L. van Betoven: Varijacije Ge-dur na originalnu temu

L. van Betoven: Varijacije Ge-dur na temu Paisiela

L. van Batoven: Rondo Ce-dur (Bagatele or. 33 Es-dur, A-dur)

V. A. Mocart: Rondo De-dur, Fantazija de-mol

G. F. Hendl: Koncert Ef-dur

J. S. Bah: Koncert ef-mol

J. S. Bah: Koncert De-dur, Ge-dur, Be-dur

Berković: Verijacije na temu Caganinija a-mol

J. Hajdn: Sonate (redakcija Rauks) – izbor

V. A. Mocart: Koncert De-dur

M. Mišević: 11 sonata J. Hajdna

A. Mocart: Sonate – izbor A. Hačaturjan: Sonatina Ce-dur

KOMADI

M. Tajčević: Srpske igre

Naši kompozitori za mlade pijaniste (Milošević, Trajković, Babić...)

J. Slavenski: Pesme i igre sa Balkana, Iz Jugoslavije Kunc: Mlado lišće

Pintarić-Stančić: Kompozicije za klavir F. Mendelson: Pesme bez reči – izbor B. Smetana: or. 8

Poetična polka, br. 2 F. Šubert: or. 142 Emprompti As-dur, or. 90 Es-dur E. Grig: Nokturno D.

Skarlati: Sonate – izbor D. Šostakovič: Preludijum or. 34 – izbor B. Bartok: 6 rumunskih igara

Prokofjev: or. 25 Gavota iz Klasične simfonije; or. 22 br. 1, 10

Debisi: Arabeska, E-dur, preludijum, Devojka sa kosom bojelana

J. Iber: N18 – izbor P. I. Čajkovski: Godišnja doba R. Šuman: Dečje scene or. 15 – izbor F.

Šopen: Mazurke, Valceri, Nokturna J. Kršić–R. Ranković: Zbirka klavirskih kompozicija za savlađivanje tehničkih problema, I sveska – izbor

KOMADI ZA ČETVORORUČNO SVIRANJE

Svirati na času sa profesorom

F. Šubert: Originalne četvororučne kompozicije (Varijacije, Sonata Be-dur)

R. Šuman: or. 66, I. Stravinski: Tri laka komada M. Ravel: Moja majka guska i drugi komadi iste težine

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

a) šest etida sa različitim tehničkim problemima;

b) četiri polifone kompozicije;

v) dve sonate ili po jedna stav iz koncerta, više sonata, varijacije ili ronda;

g) jedna kompozicija jugoslovenskog autora;

d) četiri kompozicije – komada raznih autora i karaktera;

ISPITNI PROGRAM

Jedna etida;
Jedna polifona kompozicija;
Stav sonate ili koncerta, ili varijacije ili ronda;
Kompozicija po izboru.

III RAZRED (2 časa nedeljno, 70 časova godišnje)

TEHNIČKE DISCIPLINE

Dijatomske i hromatske skale kroz četiri oktave u šesnaestinama, u paralelnom i suprotnom kretanju u razmaku oktave. Razmak terce, sekste i decime paralelno. Kvintakord i septakord u malom razlaganju, razlomljeno i simultano kroz četiri oktave, 12 arpeđa veliko razlaganje od istog polaznog tona kroz četiri oktave.

Varljiva kadenca, uski slog (uz svaku dijatonsku skalu) kvintni, oktavni i terni položaj (I, IV, V, VI, IV, VI, III, IV, IIIV, I)

ETIDE

K. Černi, or. 299 – izbor iz III i IV sveske; or. 636 i or. 365 – po izboru

K. Černi: or. 740 – izbor Kramer: III sveska – izbor

Virtuozne kompozicije od starih majstora do danas (izbor M. Mišević i S. Dimitrijević)

POLIFONE KOMPOZICIJE

J. S. Bah: Troglasne invencije – izbor

Francuske svite – cela da se pročita, a da se obrade 2–3 stava (izbor)

G. F. Hendl: Svite – izbor Pjaskovski: Fuge

SONATNE FORME I VARIJACIJE

M. Klementi: Sonate – izbor J. Hajdn: Koncert De-dur, Koncert Ge-dur J. S. Bah: Koncerti ef-mol, A-dur, E-dur G. F. Hendl: Koncert Ef-dur; Varijacije iz svite Ge-dur; Čakona Ge-dur; Varijacije Be-dur, V. A. Mocart: Koncert A-dur, KU 488 – I stav V. A. Mocart: Koncert Ef-dur

L. van Betoven: koncert Ce-dur, I stav J. Hajdn: Sonate – izbor V. A. Mocart: Sonate – izbor

L. van Betoven: Sonata or. 79 Ge-dur; Sonata or. 14 E-dur; Sonata or. 2 ef-mol – najmanje dva stava

A. Mocart: Varijacije Ce-dur

G. F. Hendl: Varijacije E-dur ,L. van Betoven: 9 varijacija A-dur L. van Betoven: Varijacije Be-dur

KOMADI

E. Grig: or. 52 Pesnikovo srce; Proleću; or. 43 Poema; or. 6 Humoreske: De-dur, gis-mol, Ce-dur, F. Mendelson: Pesme bez reči – izbor Pulank: Dva nokturna F. Šopen: Nokturna – izbor F. Šubert: Emprompti – izbor, R. Šuman: or. 28 Romansa Fis-dur; or. 124 Valcer i Listić; or. 15 – izbor, F. List: Uteha br. 1, 2 i 6 B. Bartok: „Mikrokosmos” – izbor

D. Šostakovič: Tri fantastične igre or. 1; or. 34 Preludiji, Prokofjev: or. 31 Priče stare bake K. Debisi: Dečji kutak – izbor Mokranjac: Igre br. 1, 2, 3, 4 i 5; Etida be-mol Papandopulo: Svita „Iz sela”, S. Rajčić: Etida; Humoreska; Igra V. Bogdanović: Muzika predklasičara – izbor Lutke u klavirskoj muzici XX veka (izbor i redakcija M. Mišević)

J. Kršić–R. Ranković: Zbirka klavirskih kompozicija za sa– vladivanje tehničkih problema, I sveska – izbor

KOMADI ZA ČETVORORUČNO SVIRANJE ILI DVA KLAVIRA

Za čitanje i sviranje na času sa nastavnikom J. Kršić: Zbirka za četiri ruke Bradač-Hrašovec: VI G. F. Hendl: Sonata ge-mol, A. Mocart: Sonata De-dur; Sonata Ef-dur K. Sen-Sans: izbor iz „Karnevala životinja”, Prokofjev: izbor iz Svite „Petar i vuk” L. van Betoven: Sonata De-dur, J. Brams: Mađarske igre K. Debisi: Valcer; U brodu V. A. Mocart: Sonata Be-dur

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

- a) pet etida sa različitim tehničkim problemima;
- b) četiri polifone kompozicije;
- v) dve sonate ili nekoliko stavova iz više sonata i koncerata i jedne varijacije ili rondo;
- g) dva veća ili četiri manja komada.

IV RAZRED
(2 časa nedeljno, 66 časova godišnje)

TEHNIČKE DISCIPLINE

Dijatomske i hromatske skale kroz četiri oktave u šesnaestinama, u paralelnom i suprotnom kretanju u razmaku oktave. Razmak terce, sekste i decime paralelno.

Kvintakordi i septakordi u velikom razlaganju kroz četiri oktave, paralelno.

Skale u duplim oktavama kroz tri oktave, paralelno. 12 arpeđa od istog polaznog tona: ge, a, ha. Vežba M. L. za polifoniju transponovano kroz sve tonalitete.

Po hromatskom redu: umanjeni i dominantni septakord, kvintakordi dura i mola, simultano četvoroglasno kroz dve oktave. Kadence autentične, varljive (svirati na kraju skale).

ETIDE

Kramer: or. 60 IV sveska – izbor za duple terce itd Berens: or. 61, III i IV sveska – izbor

Lešhorn: or. 136 II i III sveska, Mošeles: or. 70 – izbor K. Černi: or. 740 III sveska

Virtuozne kompozicije od starih majstora do danas (izbor M. Mišević i S. Dimitrijević)

Druga dela slične težine po izboru nastavnika.

POLIFONE KOMPOZICIJE

G. F. Hendl: Svite – izbor

J. S. Bah: Troglasne invencije – izbor; Francuske svite – pojedinačni stavovi iz svih svita;

Engleske svite – pojedinačni stavovi; Mali preludijumi i fuge i fugeta

SONATNA FORMA

J. Hajdn: 11 sonata (redakcija M. Mišević)

A. Mocart: Sonate – izbor

L. van Betoven: or. 14 br. 1 E-dur i br. 2 Ge-dur; or. 2 br. 1 ef-mol i druge

KOMADI

K. Debisi: Arabeske E-dur i Ge-dur; Dečji kutak, Kupren: Sestra Monik, Ž. F. Ramo: Gavota i Varijacije, R. Šuman: Arabeska or. 18; Dečje scene or. 15 (teže); Novelete

F. Šopen: Nokturna, Poloneze, Mazurke – izbor F. Šubert: Emprompti or. 142 Be-dur

Skrjabin: Preludijumi or. 11 i drugi opusi; Mazurka or. 3 br. 6 Fis-dur, Prokofjev: or. 22

Prolazne vizije – izbor B. Bartok: Sonatina; Bagatele (or. 6), Lutke u klasičnoj muzici XX veka (izbor i redakcija M. Mišević), F. List: Nokturno As-dur Reger: Gavota E-dur

Mokranjac: Etida be-mol Milošević: Mala svita, J. Slavenski: Iz Jugoslavije K. Babić: Prelidi đokozi Jevtić: 6 preludijuma, Rajičić: Skice; Igra de-mol D. Pejačević: Nokturno

J. Kršić–R. Ranković: Zbirka klavirskih kompozicija za savlađivanje tehničkih problema, I i II sveska – izbor Izbor dela Bjelinskog, Škerjanca i dr.

KLAVIRSKJE KOMPOZICIJE ZA ČITANJE SA LISTA

I ČETVORORUČNO SVIRANJE

100 godina muzike za klavir (redakcija M. Mišević)

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

a) četiri etide sa različitim tehničkim problemima;

b) dve polifone kompozicije;

v) dve sonate;

g) četiri kompozicije različitih stilova.

ISPITNI PROGRAM

Jedna etida – napamet;

Jedna polifona kompozicija – napamet;

Jedan komad XIX ili XX veka – napamet;

Jedna sonata ili koncert – može i iz nota.

KLAVIR – „B” PROGRAM

„B” program je namenjen učenicima teoretskog odseka koji u osnovnoj muzičkoj školi nisu učili klavir, već neki drugi instrument.

„A” program je namenjen učenicima teoretskog odseka koji su završili osnovnu muzičku školu sa klavirom kao glavnim predmetom.

CILJEVI

– Razvoj izvođačke tehnike: skale, sviranje kandeci, etide, tehničke vežbe, vežbe za polifoniju, sonatine, vežbe za čitanje s lista, vežbe za četvororučno sviranje.

– Razvoj sposobnosti učenika za povezivanje ovog predmeta sa glavnim predmetom koji učenik izučava.

ZADACI

– Rad na izvođačkoj tehnici

– Rad na tehničkom nivu izvođenja treba da bude u funkciji uspešnijeg ovladavanja drugih teoretskih disciplina.

I RAZRED

(2 časa nedeljno, 70 časova godišnje)

SKALE

Obraditi sve dijatonske i hromatske skale paralelno kroz dve oktave, kvintakord razloženo i simultano kroz dve oktave.

ŠKOLE

Nikolajev: Škola za klavir Jela Kršić: Škola za klavir

Druge škole slične težine – po izboru nastavnika

ETIDE

Divernua: Etide – izbor Lemoan: Etide – izbor

Nikolajev: Škola za klavir – Etide iz II dela

POLIFONE KOMPOZICIJE

Jela Kršić: Klavirska čitanka – vežbe za polifoniju J. S. Bah: Male kompozicije

SONATINE

Izbor sonatina, I sveska

KOMPOZICIJE RAZLIČITIH STILOVA

Gedike: 60 lakih kompozicija, or. 36

Gurlit: Prvi koraci mladog pijaniste or. 82 (Prvi koraci – DSZ – 1a i 1b)

Izbor lakih kompozicija (Prosveta), B. Bartok: Za decu; Klavirska muzika za početnike; Mikrokozmos I, Kabalevski: 24 lake kompozicije or. 39 Album jugoslovenskih klavirskih kompozicija sveska I V. Bogdanović: Muzika predklasičara – izbor

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

a) 60 vežbi;

b) 10 etida;

v) četiri polifone kompozicije;

g) dve sonatine;

d) tri kompozicije različitih stilova;

II RAZRED

(2 časa nedeljno, 70 časova godišnje)

SKALE

Obraditi sve durske skale paralelno i suprotno kroz dve oktave, a u triolama kroz tri oktave paralelno, a hromatske i sve molske skale samo paralelno kroz jednu oktavu a kroz tri oktave i u triolama. Kvintakordi i septakordi četvoroglasno razloženo i simultano kroz dve oktave.

ETIDE

Lemoan: or. 37 – izbor

J. Kršić: Muzička čitanka za III razred

K. Černi: or. 849 – izbor

POLIFONE KOMPOZICIJE

J. S. Bah: Male kompozicije J. S. Bah: 12 malih preludijuma

SONATINE

Betoven, Klementi, Dijabeli i dr

KOMPOZICIJE RAZLIČITIH STILOVA

Grečaninov: or. 98 – izbor R. Šuman: Album za mladež – izbor P. I. Čajkovski: Album za mladež – izbor Izbor lakih kompozicija (Prosveta) M. Tajčević: Deci F. Lotka–Kalinski: Iverje Album jugoslovenskih klavirskih kompozicija, sveska I V. Bogdanović: Muzika predklasičara – izbor

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

- a) 10 etida;
- b) četiri polifone kompozicije;
- v) dve sonatine;
- g) četiri kompozicije različitog karaktera i sadržaja.

ISPITNI PROGRAM

Dve durske i dve molske skale;

Jedna etida;

Jedna kompozicija J. S. Baha;

Jedna kompozicija po slobodnom izboru;

Jedan stav sonate.

III RAZRED

(2 časa nedeljno, 70 časova godišnje)

SKALE

Treba obraditi sve durske, molske i hromatske skale paralelno u šesnaestinama kroz četiri oktave. Kvintakorde i septakorde četvoroglasno, razložene i simultano i veliko razlaganje kvintakorada kroz dve ili četiri oktave paralelno. Autentična kadenca, uski slog, uz svaku dijatonsku skalu.

ETIDE

K. Černi: or. 849 – izbor Berens: or. 61 – izbor Lešhorn: or. 66 – izbor

POLIFONE KOMPOZICIJE

J. S. Bah: 12 i 6 malih preludijuma; Dvoglasne invencije

CIKLIČNA FORMA

J. Hajdn: Sonatine i sonate (J. Kršić-D. Šišmanović)

A. Mocart: Bečke sonatine

D. Kabalevski: Varijacije na slovačku temu

Majkapar: Varijacije na rusku temi

Kompozicije drugih autora iste težine, po izboru nastavnika.

KOMPOZICIJE RAZLIČITIH STILOVA

R. Šuman: Album za mladež – izbor S. Prokofjev: Muzika za decu – izbor D. Šostakovič:

Lutkine igre – izbor D. Skarlatti: Laki komadi – izbor L. van Betoven: Za Elizitu M. Tajčević:

Deci S. Rajičić: Mala svita

J. Kršić: Klavirska hrestomatija za IV razred V. Bogdanović: Muzika predklasičara – izbor J.

Kršić–R. Ranković: Zbirka klavirskih kompozicija za savlađivanje tehničkih problema I sveska – izbor

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

- a) 10 etida;
- b) četiri polifone kompozicije;
- v) dve sonatine ili sonatu i jedna varijacija;
- g) četiri kompozicije različitih stilova.

IV RAZRED
(2 časa nedeljno, 66 časova godišnje)

SKALE

Sve durske, molske i hromatske skale, paralelno i suprotno kroz četiri oktave u šesnaestinama. Kvintakordi i septakordi, četvoroglasno razloženo i simultano i veliko razlaganje kroz četiri oktave paralelno. Kadence.

ETIDE

K. Černi: or. 299 – izbor Kramer – izbor

Lešhorn: or. 66 – izbor

Virtuozne kompozicije od starih majstora do danas (izbor M. Mišević i S. Dimitrijević)

Druge kompozicije odgovarajuće težine, po izboru nastavnika

POLIFONE KOMPOZICIJE

J. S. Bah: Dvoglasne invencije – izbor; Francuske svite – pojedini stavovi

CIKLIČNA FORMA

J. Hajdn (Faler): Sonata E-dur, Ge-dur J. Hajdn (Bogdanović): A-dur L. van Betoven: or. 49 br. 1 i 2, V. A. Mocart: Sonate KU 454 Ce-dur i KU 286 Ge-dur L. van Betoven: Varijacije na švajcarsku temu

KOMPOZICIJE RAZLIČITIH STILOVA

L. van Betoven: Ekoseze; Bagatele F. Mendelson: Pesme bez reči – izbor R. Šuman: Spomenar, F. Šopen (Za najmlađe): Valceri, nokturna – izbor E. Grig: Lirski komadi – izbor M. Tajčević: Srpske igre – izbor J. Kršić: Klavirska hrestonacija za V razred V. Bogdanović: Muzika predklasičara – izbor J. Kršić–R. Ranković: Zbirka klavirskih kompozicija za savlađivanje tehničkih problema, I i II sveska – izbor

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

- a) osam etida;
- b) tri polifone kompozicije;
- v) jedna sonata i jedne varijacije;
- g) četiri kompozicije različitih stilova.

ISPITNI PROGRAM

Dve durske i dve molske skale;

Jedna etida;

Jedna kompozicija J. S. Baha;

Prvi stav sonate;

Jedna kompozicija po slobodnom izboru.

NAČIN OSTVARIVANJA PROGRAMA (UPUTSTVO)

Za muzičkog saradnika klavir spada u grupu opštetručnih predmeta i zajedno sa solfedom, harmonijom i muzičkim oblicima zauzima jedno od centralnih mesta.

Programi obuhvataju više područja: skale, sviranje kadenci, etide, tehničke vežbe, polifoniju, sonatnu formu, varijacije, ronda, komade raznih autora i stilova, transponovanje jednostavnih vežbi ili akorada, čitanje sa lista, četvororučno sviranje ili sviranje na dva klavira.

Nastavom klavira moraju se kod učenika stvoriti navike svakodnevnog vežbanja, svakodnevnog čitanja sa lista, zajedničkog muziciranja, u četiri ruke ili na dva klavira i lake pratnje sa drugim instrumentima ili glasom. U srednjoj školi mora se stvoriti uslov za dalje tahničko napredovanje i izražajno sviranje programa, za uspešnije ovladavanje svim teoretskim disciplinama i za dalje školovanje na fakultetima kod nas i u svetu.

HOR

Program ovog predmeta identičan je sa programom za vokalno-instrumentalni odsek i nalazi se u tom delu nastavnog programa

SVIRANJE HORSKIH PARTITURA

CILJEVI

- Razvoj izvođačke tehnike
- Razvoj sposobnosti učenika za povezivanje ovog predmeta sa predmetom dirigovanje

ZADACI

- Rad na razvijanju izvođačke tehnike
- Rad na stizanju znanja o postojećoj horskoj literaturi
- Razvoj sposobnosti učenika za povezivanje ovog predmeta sa predmetom dirigovanja

II RAZRED

(1 čas nedeljno, 35 časova godišnje)

Ovaj predmet obuhvata sviranje horskih partitura iz literature domaćih i stranih autora različitih stilova i perioda i to:

dvoglasni i troglasni dečji i ženski horovi u jednom i dva notna sistema;

četvoroglasni ženski i muški horovi u dva notna sistema;

troglasni dečji i ženski horovi u dva notna sistema;

troglasni dečji i ženski horovi u tri notna sistema;

četvoroglasni horovi sa tri notna sistema;

četvoroglasni ženski, muški i mešoviti horovi sa četiri notna sistema.

LITERATURA

J. Obrecht: Agnus Dei

B. Martini: In Monte Oliveti

de Marzi: Signore della cime

O. Veki: Fa una Canzone

G. F. Hendl: Canticorum iubilo

Laso di Orlando: Io ti voria Cantor

B. Donati: Canzoneta

J. Arkadelt: Ave Mari

St. Mokranjac: So svjatimi

K. Stanković: Gospodi vozvah – Da ispravitaja

K. Stanković: Tebe pojem

K. Stanković: Dostojno jest

Rahmanjinov: Tebe poem St. Mokranjac: Tebe pojem

St. Mokranjac: Tropar Roždestvo Hristovu

R. Tolinger: Carju Nebesni

L. van Betoven: Žrtvena pesma

St. Mokranjac: Devojka viče iz XIV rukoveti

St. Mokranjac: Do tri puški iz X rukoveti

St. Mokranjac: Što Morava iz VIII rukoveti

St. Mokranjac: I kliče devojka

St. Mokranjac: Kada mi se Radosave

St. Mokranjac: II rukovet – Iz moje Domovine

St. Mokranjac: IX rukovet – Pesme iz Crne Gore

M. Milojević: Dvoglasni, troglasni i četvoroglasni horovi

K. Manojlović: Zbirka dvoglasnih i troglasnih ženskih horova

M. Bajšanski: Mala horska svita

M. Tajčević: Narodne pesme za dvoglasne i troglasne horove M. Tajčević: 20 srpskih narodnih pesama za mešoviti hor S. Pašćan: 30 kompozicija za hor D. Čolić: Zbornik horskih pesama II

sveska J. Slavenski: Dve narodne, K. Babić: Dvoglasne i troglasne horske kompozicije J. S.

Bah: Izbor moteta i koralna i druga dela po izboru nastavnika.

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

a) 15 kompozicija.

III RAZRED

(1 čas nedeljno, 35 časova godišnje)

Osposobljavanje učenika da pravilno shvate i vizuelno usvoje partituru, kao i da je uspešno odsviraju.

Svirati četvoroglasna horska dela sa četiri notna sistema – ženske, muške i mešovite horove.

Sposobniji učenici partituru treba da odsviraju na času slista.

Osposobljavati učenika za pravilno interpretiranje horskih delova.

Pripremati učenika za studije na višim ili visokim školama.

LITERATURA

Palestrina: Benediktus, Telemann Sanctus, Klemens: Tu es Petrus, X. Pursel: Prolećna pesma St.

Mokranjac: Akatist S. Hristić: Svjati Bože iz Opela J. Marinković: Oče naš St. Mokranjac:

Četiri obredne pesme S. Pašćan: Zimski pastel I. Bajić: Srpkinja St. Mokranjac: Pazar S.

Binički: U kolu St. Mokranjac: Kozar S. Binički: Čini ne čini R. Petrović: Uspomena St.

Mokranjac: VI, VII, VIII i XI rukovet S. Hristić: Opelo, St. Mokranjac: Liturgija i Opelo

Madrigali i moteti XVI i XVII veka – Monteverdi, Laso, Marencio, Palestrina, Galus, Lukačić,

Klemens, Gastoldi, Hasler, Žaneken, Veki, Lili i dr.

I druga dela odgovarajuće težine.

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

a) 10 kompozicija.

NAČIN OSTVARIVANJA PROGRAMA

Nastava se izvodi u grupama od po dva učenika na jednom školskom času.

Nastavnik će iz predložene literature odabrati onu koja mu je dostupna ili dopuniti drugim kompozicijama koje odgovaraju nastavnom programu, vodeći računa o postupnosti i težini gradiva.

DIRIGOVANJE

CILJEVI

- Razvoj sposobnosti učenika za rad sa kamernim ansamblima, horovima, orkestrima
- Razvoj sposobnosti učenika za povezivanje ovog predmeta sa ostalim predmetima na teoretskom odseku

ZADACI

- Rad na razvijanju sposobnosti učenika za rad sa kamernim ansamblima, horovima, orkestrima
- Razvoj sposobnosti učenika za povezivanje ovog predmeta sa ostalim predmetima na teoretskom odseku

III RAZRED

(2 časa nedeljno, 70 časova godišnje)

Upoznavanje sa osnovnim zakonitostima dirigovanja. Upoznavanje sa istorijskim razvojem tehnike dirigovanja. Upoznavanje sa ulogom i značajem dirigenta kao vođe i pravilima koja vladaju u ansamblu.

Savladavanje različitih stilova dirigovanja u horu i orkestru – njihove sličnosti i razlike.

Savladavanjem dirigentske tehnike upoznavati horsku i orkestarsku literaturu.

Obrađujući različite i mnogobrojne tehničke probleme upoznavati se sa elementima interpretacije kao što su forma, slog, tempo, dinamika, fraziranje, ritam, agogika i dr.

HORSKO DIRIGOVANJE

LITERATURA

St. Mokranjac: odlomci iz Liturgije, odlomci iz II, VI, VII, XI, XII rukoveti, odlomci iz Primorskih napjeva, Slavsko. K. Stanković: Dostojno jest V. Đorđević: O kosidbi M. Topalović: U proleće K. Manojlović: Lele Nedo Homna Sv. Savi J. Galus: Ecce quomodo, Donati: Kanconeta, Gastoldi: Humorista Palestrina: Vigilate, L. van Betoven: Žrtvena pesma

KANONI

Orlando di Laso: Benediktus, L. Leo: Libera me, Pretorius: Viva la musica

E. Koseto: Nek čivi muzika; Pisma je drag i pouzdan drugar L. Kerubini: Pisma se ori J. Hajdn: Intervali L. van Betoven: Skala

ISPITNI PROGRAM

Rad sa horom jednog kraćeg horskog dela;

Izvođenje dirigovanjem jedne horske kompozicije.

IV RAZRED

(2 časa nedeljno, 66 časova godišnje)

ORKESTARSKO DIRIGOVANJE

Upoznavanje sa rasporedom instrumenata u orkestarskoj deonici.

Upoznavanje dirigentskog stava u radu sa orkestrom. Značaj dirigentske palice.

LITERATURA

Odlomci iz sledećih kompozicija: Pahelbel: Kanon i žiga, J. S. Bah: Muzička žrtva

J. Hajdn: Simfonije br. 88; br. 104; br. 93; br. 94; Dečja simfonija, V. A. Mocart: Mala noćna muzika; Simfonije br. 39; br. 36; br. 26; br. 40; Uvertira iz opere „Otmica iz Saraja”; Figarova ženidba, L. van Betoven: odlomci iz I, III, VII i VIII simfonije

F. Šubert: Tri laka komada za gudače; III simfonija, A. Dvoržak: Slovenske igre, J. Brams: Mađarske igre, R. Šuman: Četiri mala komada za gudački orkestar

ISPITNI PROGRAM

Rad sa orkestrom – kraće delo;

Izvođenje dirigovanjem jedne orkestarske kompozicije.

Za ispit se može koristiti i dečji orkestar ili orkestar škole.

NAČIN OSTVARIVANJA PROGRAMA (UPUTSTVO)

Cilj predmeta je da učenicima razjasni osnovne probleme i pravilnosti predmeta dirigovanje.

Podrazumeva se da je učenik upoznat sa predmetima kao što su harmonija, kontrapunkt, muzički oblici i solfeđo pa se ovaj predmet i obrađuje u završnim razredima srednje škole.

Predavač treba da bude dirigent sa praksom, što znači da je njegovo lično iskustvo sa pitanjima koja se obrađuju neophodno. Za sam početak učenici se upoznaju sa ulogom dirigenta i

njegovim zadacima u radu sa ansamblom. Nastava se održava u grupama, a sa učenicima se radi individualno.

Savladavanje tehnike dirigovanja u početnoj fazi rada predstavlja najvažniji segment. Počinje se od dirigentskog stava, odnosno početne pozicije. Vežba se u onom stavu u kome se u stvarnosti i nastupa. Pravilno savladani početni stav predstavlja glavni preduslov za dalje uspešno savladavanje složenijih zadataka. Ovome se mora posvetiti puna pažnja jer su kasnije izmene već usvojenog pogrešnog stava mukotrpne i spore. Učenik mora da uspostavi punu kontrolu nad svakim delom svoga tela i treba da radi vežbe za elastičnost tela. Učenici posmatraju stav profesora i upoređuju ga sa svojim kolegama i sa sobom.

Uvek postoji dilema – da li da se obrađuje prvo priprema ili taktiranje. Najsrećniju i najprirodniju varijantu predstavlja paralelno upoznavanje sa ovim problemima. Što se tiče metrike, učenik se prvobitno upoznaje sa taktiranjem dvodelnog takta. Grafički prikaz putanje ruke je vrlo značajan ne samo za dvodel već i za ostale mere. Kada se savlada mesto teze i arze učenici će vizuelizacijom brzo usvojiti metričke sheme. Za početak je dovoljno da učenici savladaju trodelnu i četvorodelnu shemu koja je izvedena iz dvodela.

Na ovom, a i na višim nivoima studiranja dirigovanja učenici rade na principu „preslikavanja” odnosno imitiranja pokreta predavača. Jednom usvojen pokret se mora marljivo uvežbavati. Dobro je da učenici, radi kontrole, vežbaju uz ogledalo.

Uzmah ili priprema: učenici treba da shvate da se u ovom impulsu izražava tempo, dinamika i karakter kompozicije, kao i ataka ansambla.

Dirigovanje se realizuje unapred. Svoj gest dirigent upravlja onome što predstoji, ali i prati trenutni tok muzike. Najbolji dokaz učeniku za ovu zakonitost je situacija piano-forte. Sve ove probleme treba „ozvučiti” odnosno proraditi kroz literaturu. Primere treba tražiti u muzici koja je poznata učenicima. Počinje se od dvoglasa. Veoma je korisno da se učenici na času organizuju tako da formiraju ansambl koji će pevati ova dela. Za početak su to odlomci, kasnije se obrađuju celine.

Korone, cezure, ritardanda, aceleranda, krešenda, dekrešenda, promene tempa i dr. se uče tek kada su gore navedeni zadaci savladani.

Svaki učenik treba da poznaje značenje dirigentskog glasa, da ga obeleži u literaturi i da ga peva dok diriguje. Kanoni su najdelotvorniji u proučavanju dirigentskog glasa. Predmet dobija svoj potpuni smisao kada učenik diriguje ansamblom. U početku će se učenici iznenaditi, možda i uplašiti zvuka koji stiže sa zakašnjenjem. Sa tim problemom treba da je teoretski već upoznat. Predavač može da napravi selekciju najuspešnijih učenika koji će dirigovati školskim horom na nekoj od redovnih proba uz punu kontrolu profesora. Ovim nastupiom profesor može neke učenike oceniti što predstavlja naročiti stimulans u radu. Profesor ocenjuje u toku godine kvalitet rada učenika a na kraju školske godine organizuje ispit sa unapred objavljenim i sastavljenim ispitnim programom. On ne sme biti teži od programa koji se obrađivao u toku školske godine a treba da sadrži sve probleme koji su prethodno obrađeni.

Tehnika dirigovanja orkestrom se izučava u četvrtom razredu. Učenik treba da poznaje orkestarske grupe i mesto na kome se svaka deonica instrumenta nalazi. Ovo je prilika da se proveriti znanje koje je učenik stekao na predmetu muzički instrumenti.

Dirigentski stav u radu sa orkestrom je izmenjen u odnosu na hor. Ruke stoje niže od horskog stava, jer muzičari u orkestru sede, pa se ovo mora uvežbavati.

Ukoliko se pododela u trećem razredu nije obradila neophodno je u četvrtom razredu to uraditi. I ovde važi princip: čim se usvoji shema prelazi se na primer iz literature koji profesor mora pripremiti.

Značaj dirigentske palice treba objasniti. Način na koji palica leži u ruci se vežba i na nju se ruka navikava kao violinista na gudalo. Za savladavanje treba vremena. Profesor ne sme da gubi strpljenje, ali ni da zanemaruje greške koje se eventualno načine u držanju palice. Dirigentsku palicu je teško nabaviti a ona nije neophodna učenicima koji se za dirigovanje ne opredeljuju. Može se vežbati olovkom.

Uloga leve i desne ruke je različita i u orkestarskom dirigovanju naročito izdiferencirana – obzirom da učenici poseduju predznanja usvojena na prethodnoj godini ovaj problem se može tretirati u četvrtom razredu.

Cilj je da se učenik uveri u delotvornost svoje tehnike na živom zvuku. Kako učenik ne poseduje živi instrument najbolje je obrađivati primere iz literature na dva klavira – sa

podeljenim deonicama koje mogu da sviraju profesor i neki od učenika. Ovo već predstavlja vid kamernog muziciranja. Što je delo lakše za sviranje učenici više reaguju na gest dirigenta.

Profesor ocenjuje kvalitet rada učenika u toku školske godine. Završnu ocenu daje na ispitu uz već objavljen ispitni program koji ne sme da bude teži od literature koja se obrađivala. Ispit se izvodi uz pratnju klavira i učenici mogu pratiti jedni druge.

Najtalentovaniji učenik se može nagraditi nastupom sa orkestrom škole na nekoj od redovnih proba uz kontrolu profesora.

ETNOMUZIKOLOGIJA

Program ovog predmeta identičan je sa programom za Vokalno-instrumentalni odsek i nalazi se u tom delu nastavnog programa.

AUDIOVIZUELNA TEHNIKA

CILJEVI:

- Osposobljavanje učenika da ovladaju sledećim veštinama i procesima u okviru područja osnovnim tehnikama snimanja zvuka
- osnovnim mikrofonskim tehnikama
- analognim režijskim stolom
- upotrebom mernih instrumenata
- snimanjem i reprodukcijom na dvokanalnom analognom magnetofonu
- snimanjem i reprodukcijom na višekanalnom analognom magnetofonu
- osnovama digitalnog audio fajla
- snimanjem i reprodukcijom na DAT-u (Digital Audio Tape)

ZADACI

- Rad na osposobljavanju učenika da ovladaju sledećim veštinama i procesima u okviru područja osnovnim tehnikama snimanja zvuka
- osnovnim mikrofonskim tehnikama
- analognim režijskim stolom
- upotrebom mernih instrumenata
- snimanjem i reprodukcijom na dvokanalnom analognom magnetofonu
- snimanjem i reprodukcijom na višekanalnom analognom magnetofonu
- osnovama digitalnog audio fajla
- snimanjem i reprodukcijom na DAT-u (Digital Audio Tape)

IV RAZRED

(1 čas nedeljno, 33 časa godišnje + blok 32 časa)

UVOD U AKUSTIKU

Fizički osnovi akustike. Rasprostiranje zvuka i njegove refleksije. Osnovne merne jedinice za zvuk. Akustika prostorija.

Slušna akustika. Karakteristike govornog i muzičkog zvuka. Razumljivost i kvalitet elektroakustičkog prenosa. Vrste izobličenja u prenosnom sistemu (linearna i nelinearna).

Određivanje položaja izvora zvuka. Stereofonija.

SNIMANJE ZVUKA

Analogno snimanje i reprodukcija audiosignala

Digitalno snimanje i reprodukcija audiosignala. Optičko snimanje (SR) i magnetsko digitalno snimanje (RAT).

Blok nastava:

1. Negovanje i arhiviranje ploča, startovanje ploča; podešavanje gramofona (gazna i protivklizna sila), regulacija brzine okretanja tanjira (stroboskop kontrola), zamena zvučnice; rukovanje trakama – lepljenje i arhiviranje traka, demagnetizacija, ušniravanje trake, startovanje traka.

2. Rukovanje SR – RRAUEK-om i RAT uređajem.

N10N – RGOEITU (VERNA REPRODUKCIJA ZVUKA)

1. Međunarodni standardi i norme. Prirodne granice (opseg učestanosti, snaga, dinamika, šum, izobličenja, koloracija). Blok nastava :

1. Komponovanje sistema (komponente, kriterijumi i način povezivanja); rukovanje N1 – R1 uređajima.

MIKROFON

Osnovne karakteristike mikrofona (princip rada, osetljivost, frekvencijska karakteristika, karakteristika usmerenosti, impedansa, dinamički opseg, izobličenja).

Akustička i električna podela mikrofona. Blok nastava (2):

1. Izbor mikrofona i postavljanje mikrofona (mikrofonski balans) u studiju i na otvorenom prostoru.

ZVUČNICI

Opšte o zvučnicima; osnovni tipovi zvučnih kutija; zvučničke kombinacije.

Tehničke karakteristike (frekvencijski opseg, izobličjenje, snaga (^), odnos prema snazi pojačavača).

Blok nastava:

1. Ozvučenje zatvorenih prostorija.

KONTROLA ZVUKA

1. Kontrola jačine zvuka. Merni instrumenti. Kontrola stereofonije; maksimalni nivo zvuka. Sistemi za smanjenje šuma.

MIKSOVANJE ZVUKA

1. Psihološki aspekti muzike. Miksovanje efekata, muzička tema, povezivanje muzike sa muzikom, dodavanje govora muzici. Blok nastava:

1. Montaža magnetofonskih traka; priprema magnetofonskih inserata.

VIŠEKANALNO SNIMANJE

Višekanalni magnetofoni (MORTITKASK)

Pet elemenata MORTITKASK sistema; zvučnici i slušalice, mikrofoni i RISKOR-I za instrumente.

Audiomikser. Razlika između miksera za višekanalno snimanje i ozvučenje.

Monitorski sistem. Efekti u snimanju. Blok nastava: 1. Demonstracija rada za tonskom miksetom.

ZVUK I SLIKA

Televizija. Princip (poluslike, analiza slike – razlaganje slike u tačke, signal osvetljenja – lumentni signal i signal boje (hromantni), signal za sinhronizaciju (horizontalnu i vertikalnu); kompletan signal. Sistem hromatske TU (KTbS, RAR, bESAM) Kablovska TU, sistemska TU i TERETEKbT.

Snimanje i reprodukcija video signala.

Kamera (nešto o optici kamere, balansiranje belog, kontrolni signali).

Videomikser (uloga miksera u TU režiji, njegove mogućnosti: digitalni sinhronizator, specijalni efekti, elektronske maske, mešanje slike i zvuka i dr.).

Blok nastava:

1. Rad sa kamerom i mikrofonom. Nega videouređaja. Startovanje video trake.

2. Funkcije na komandnoj ploči videomiksera, priključci – demonstracija rada.

Obavezno je godišnje uraditi dva jednočasovna školska pismena zadatka.

NAČIN OSTVARIVANJA PROGRAMA (UPUTSTVO)

Brz razvoj digitalne elektronike obavezuje na stalno praćenje aktuelnih tokova u audiovizuelnoj tehnici kako bi novim, savremenijim uređajima moglo pravilno da se rukuje.

UVOD U KOMPONOVANJE

CILJEVI

Razvoj uloge melodije i harmonije u muzici

Razvoj osnovnih elemenata harmonije

Razvoj promene tonaliteta

Razvoj na prepoznavanju i analizi različitih harmonskih stilova, klasične muzike, tako i ostalih muzičkih pravaca

ZADACI

Rad na razvoju uloge melodije i harmonije u muzici

Rad na razvoju osnovnih elemenata harmonije

Rad na savladavanju slobodnijih akordskih veza

Rad na modernizaciji date melodike i prerada motiva

Rad na savladavanju promene tonaliteta (dijatonska, hromatska modulacija, enharmonska modulacija)

Rad na prepoznavanju i analizi različitih harmonskih stilova, klasične muzike, tako i ostalih muzičkih pravaca

IV RAZRED

(2 časa nedeljno, 66 časova godišnje)

Građenje melodijskih motiva i tema različitog karaktera, zamišljenih za razne instrumente, uz uvažavanje njihovih opsega, tehničkih mogućnosti i zvučnih svojstava. Razvijanje melodijske misli u zadatom ili slobodnom obliku, u arhitektonskom ili evolutivnom načinu izgradnje. (4)

Preobražaj realnog harmonikos četvoroglasa u razne vidove slobodnije, instrumentalne (prevažodno klavirske) višeglasne fature. Izgradnja slobodnog klavirskog stava prema prethodno postavljenom harmonskom kosturu.

Izrada klavirske pratnje, u različitoj fakturi, za prethodno uobličenu melodiju, namenjenu konkretnom instrumentu.

Izrada slobodnih kontrapunktskih linija prema postavljenoj melodiji, u dvoglasu, troglasu, četvoroglasu, za određen sastav gudačkih, ili duvačkih, ili kombinovanih instrumenata. Isto to sa početnim imitacionim izlaganjem, ili u dosledno sprovedenom kanonu.

Komponovanje minijatura, u zadatom ili slobodnijem obliku i raznim vidovima fature, namenjenih klaviru ili različitim kombinacijama dva, tri ili više instrumenata, eventualno standardnom gudačkom orkestru.

Melodijska obrada poetskog teksta, u fragmentima i većim celinama, za određeni muški, ženski, dečji glas. Varijante melodijskog i ritmičkog rešenja istih reči i manjih smislenih celina.

Obrada poetskog teksta za glas i klavir, za troglasni ženski hor i četvoroglasni mešoviti.

Komponovanje instrumentalnih komada na osnovu inspiracije nekim poetskim predloškom.

Modernizacija melodike: njena izgradnja na osnovu specifičnih lestvičnih osnova – pantatonske, celostepene, umanjene, starih i novih modusa, dodekafonske serije, kvartnog razlaganja, intervalskih modela, oktavnih preloma. Specifična prerada motiva: inverzija, retrogradni oblik, retrogradna inverzija.

Usložnjavanje ritmike i metrike: nepravilne ritmičke podele, pomeranje akcenata, mešoviti taktovi, promenljiva metrika, slobodan, ametrični tok melodije.

Modernizacija harmonije: afunkcionalne veze klasičnih akorada, terni višezvući, akordi s dodatim disonancama, kvartni i kvintni akordi, klasteri – u sistematskoj i kombinovanoj primeni; savremenije oblikovanje kadencirajućih obrta.

Slobodnija građa linearnog stava („bezobzirna” polifonija), posebno u vidu kanona i primeni ostinata.

Komponovanje minijatura u slobodnom obliku, za klavir i kombinaciju nekog melodijskog instrumenta s klavirom.

NAČIN OSTVARIVANJA PROGRAMA (UPUTSTVO)

Za razliku od ranije prakse „vežbi u komponovanju”, ovaj predmet treba da učenike zaista uvodi u stvaranje muzike kao graditeljski proces, metodično i sistematski, po elementima njene fature (melodijskom, ritmičkom, harmonskom, polifonom, aranžmanskom) stavljajući ih uvek pred sasvim konkretne zadatke i omeđene uslove, kako bi se podstakla – i ispitala – njihova

muzička invencija i graditeljska mašta. Svaki zadatak treba najpre postaviti sa datim početnim „impulsom” koji treba dalje razviti, a potom istu vrstu zadatka u potpunosti prepustiti idejama učenika. U drugom delu rada na predmetu – uvodu u savremenije muzičko mišljenje – praktičnim pokušajima treba svakako da prethodi i analiza dobrih primera (odlomaka ili celih manjih komada) iz odgovarajućeg muzičkog stvaralaštva XX veka. Razume se da je veoma poželjno upriličiti i realno izvođenje uspelijih radova na javnim časovima.

U toku školske godine svaki učenik treba da ostvari najmanje tri samostalna rada iz ovog predmeta. Međutim, pošto u ovom slučaju uspešnost savladavanja takvih zadataka u velikoj meri zavisi od stvaralačkog dara i mašte pojedinca, kod onih učenika koji te sposobnosti poseduju u manjoj ili nedovoljnoj meri zahtev za sasvim samostalnim stvaralaštvom, može se donekle umanjiti tako što bi izvesni elementi kompozicije bili dati, ili čak i kompletan muzički tekst, koji onda treba samo aranžirati, ili manje-više preraditi za određen instrument, odnosno ansambl. Takođe, moglo, bi se zadovoljiti najjednostavnijim vidovima kompozicije – na primer horskim stavom po fakturi bliskim harmonskim zadacima, uz primenu teksta, ili pak troglasnim horom imitacione fature, koji bi značio samo primenjeni, stvaralački donekle osmišljen i zaokružen vid kontrapunktskog zadatka, i slično.

Sa prethodnim je u tesnoj vezi i problem ocenjivanja iz ovog predmeta: u tom pogledu treba pre svega ceniti trud, ravnost i zainteresovanost pojedinog učenika, kao irelativna uspešnost njegovih radova (u odnosu na objektivnu meru njegove kreativnosti). Pravi stvaralački dar biće nagrađen na drugi način: kroz isticanje njegovih ostvarenja u javnom izvođenju, kao i mogućan dalji razvoj u tom smeru na studijama kompozicije.

U prvom delu ostvarivanja programa ovog predmeta glavni oslonac treba tražiti u prethodno sabranim znanjima i praktičnim iskustvima iz predmeta harmonija, kontrapunkt i muzički oblici; za drugi deo – izvesno osavremenjivanje muzičkog jezika – potrebna osnovna građa i odgovarajući zadaci mogu se naći u priručniku Dejana Despića „Uvod u savremeno komponovanje” izdanje Fakulteta muzičke umetnosti, Beograd, 1991.

ETNOMUZIKOLOŠKI ODSEK

Programi za solfedo i uporedni klavir nalaze se u delu Vokalno-instrumentalnog odseka.

TRADICIONALNO SVIRANJE

CILJEVI

- Savladavanje tehničkih elemenata
- Upoznavanje sa različitim muzičkim formama
- Ovladavanje osobenostima izvođenja pojedinih formi
- Obogaćivanje repertoara

ZADACI

- Rad na savladavanju tehničkih elemenata
- Rad na upoznavanju različitih muzičkih formami
- Rad na ovladavanju sposobnosti izvođenja pojedinih formi
- Rad na obogaćivanju repertoara

TRADICIONALNO SVIRANJE

I RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

UVOD

Narodni instrument kao sredstvo muzičkog izražavanja; pojam etnoorganologija i etnoorganofonija; klasifikacija instrumenata i kriterijumi za njihovo razvrstavanje (saglasno opšteprihvaćenoj sistematizaciji instrumenata od strane K. Saksa i E. Hornbostela); upoznavanje sa opštim pricipima i metodama istraživanja narodnih muzičkih instrumenata.

Praktičan rad obuhvata izvođenje tradicionalnog repertoara na aerofonim instrumentima – svirali (fruli), okarini, dvojnicama – i kordofonim – tamburi samici. U okviru toga neophodno je upoznati učenika sa nastankom, razvojem i arealom prostiranja navedenih instrumenata, njihovim terminološkim određenjima, ergološkim i tehnološkim svojstvima, izvođačkim repertoarom i funkcijom, tehnikom izvođenja i muzičkim mogućnostima. Praktičan rad podrazumeva sagledavanje svih muzičkih žanrova iz postojećeg tradicionalnog repertoara, koji ishode iz odgovarajuće primene i autentične funkcije instrumenata. Proces ovladavanja izvođačkom tehnikom obuhvata sviranje po notnim zapisima i po sluhu (u skladu sa narodnom usmenom predajom), uz korišćenje netemperovanog tonskog sistema, kao neophodnog preduslova za adekvatno razumevanje tradicionalnog muzičkog mišljenja. Program podrazumeva i: štimovanje frule, dvojnice bordunskog tipa, razne vrste tambura sa različitim kombinacijama usaglašavanja žica.

U nastavi učenja sviranja na izvornim muzičkim instrumentima obavezno je korišćenje FONOMATERIJALA:

Neobjavljena zvučna građa iz:

a) fono-arhiva FMU

b) arhiva Muzikološkog instituta SANU

v) fonoteke Radio-Beograda

a) Zvučni primeri sa gramofonskih ploča:

Muzička tradicija; 20 godina smotre narodnog stvaralaštva „Homoljski motivi” Kučevo, Muzička produkcija na RTS, Kulturno prosvetna zajednica – Tetovo, NL 00069.

Pođo' niz polje, ne znam niz koje.... (Narodna muzika izvorničkog Podrinja 1), RTB, NL 00043, 1986.

Srpska narodna muzika, 2510057, Beograd, 1981.

Muzika i tradicija: Jugoslavija, RTB, LPV 190.

Muzika i tradicija: Srbija, RTB, LPV 192.

Narodna muzička tradicija: Jugoslavija, PRB, LP 22-2570 specijal, 1978.

Narodna muzička tradicija: Srbija – instrumenti, TRB, 2510030.

Narodna muzička tradicija: Srbija – instrumentalni ansambli, 2510049.

b) Gramofonske ploče priložene sledećim publikacijama:

D. Dević, Narodna muzika Dragačeva (oblici i razvoj), Beograd, FMU, 1986.

Dr D.O. Golemović: Narodna muzika Podrinja, Sarajevo, Drugari, 1987.

LITERATURA

Grupa autora: Narodna instrumentalna muzika, zbirka za osnovnu muzičku školu, I sveska

Golemović, Dimitrije: Etnomuzikologija, učenik za srednju muzičku školu, I sveska

Napraviti izbor iz sledeće literature: Vasić, Olivera-Golemović, Dimitrije: Narodne pesme i igre u okolini Bujanovca, Etnografski institut SANU, Posebna izdanja knj. 21, Beograd, 1980.

Vukičević-Zakić, Mirjana: „Dvojnice bordunskog tipa u muzičkoj tradiciji istočne Asrbije”, Razvitak, god. XXXII, br. 3–4 (188-189), Zaječar, 1992, 104–109.

Gavazi, dr Milovan: „Balkansko-karpatske dvojnice i problemi oko njih”, GEM u BEOGRADU, knj. 39–40, 1976, 265–269.

Gojković, Andrijana: Narodni muzički instrumenti, Beograd, Vuk Karacić, 1989.

Golemović, Dimitrije: „Instrumentalna tradicija Vlaha (prilog etnomuzikološkom proučavanju područja akumulacije HE „Đerdap II)”, Razvitak, 4–5, Zaječar, Novinsko-izdavačka organizacija OOUR „Timok”, jul–oktobar 1983, 87–93.

Golemović, mr Dimitrije O.: „Narodni muzičar Krstivoje Subotić”, Istraživanja 1., Valjevska Kolubara (etnomuzikologija i etnokoreologija), Beograd, 1984, 56-67.

Golemović, Dimitrije O.: „Graditelj dvoenica Proko Puzović”, Zvuk br.1, Sarajevo, SOKOJ, 1984, 56–67.

Golemović, Dimitrije: Narodna muzika užičkog kraja, Etnografski institut SANU, Posebna izdanja, knj. 30, sv. 2, Beograd, Etnografski institut SANU i Zavičajni muzej Titovo Užice, 1990.

Golemović, Dimitrije, O.: „Zvučno 'obogaćenje' u srpskoj narodnoj instrumentalnoj muzici”, Folklor i njegova umetnička transpozicija (Beograd, 1987), Beograd, FMU, 1987, 45–59.

Golemović, dr Dimitrije, O.: Narodna muzika Podrinja, Sarajevo, Drugari, 1987.

Dević, Dragoslav: „Okarina (selo Donja Mutnica, Srbija)”, Rad VII kongresa Saveza folklorista Jugoslavije (Ohrid, 1960), Ohrid, 1964, 207–215.

Dević, Dragoslav: „Savremene tendencije razvoja svirale u Srbiji u procesu akulturacije”, Razvitak br. 4–5, Zaječar, 1978, 69–71.

Dević, Dragoslav: Narodna muzika Dragačeva (oblici i razvoj), Beograd, 1986.

Dević, dr Dragoslav: Narodna muzika Crnorečja (u svtlosti etnogenetskih procesa), Beograd: JP ŠRIF Bor, Kulturno-obrazovni centar Boljevac, FMU Beograd, 1990.

Dević, dr Dragoslav: „Narodna muzika”, Kulturna istorija Svrlljiga II, Narodni univerzitet – Svrlljig, Prosveta – Niš, 1992., 427–539.

Đorđević, Vladimir R.: Srpske narodne melodije (južna Srbija), Skoplje, 1928.

Đorđević, Vladimir R.: Srpske narodne melodije (predratna Srbija), Beograd, 1931.

Murko, Matija: „Gusle i tamburica sa dvije strune”, Buličev zbornik, Zagreb/Split, MSMHHGU, 683–687.

Miljković, LJubinko: Banja (rukopisni zbornik – Etnomuzikološke odlike i zapisi arhaičke i novije vokalne i instrumentalne muzičke tradicije sokobanjskog kraja), Knjaževac, Nota, 1978.

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

a) po 10 izvornih melodija na svakom instrumentu koji je predviđen nastavnim programom.

ISPITNI PROGRAM

1. Po tri izvorne melodije na svakom instrumentu koji je predviđen nastavnim planom i programom.

II RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

Praktičan rad obuhvata dalji razvoj tehnike sviranja na instrumentima iz okvira nastavnog plana I godine – fruli, dvojnica, okarini, tamburi – i ovladavanje izvođačkom tehnikom na aerofonim instrumentima sa jednostrukim jezičkom – diplama, gajdama – i kordifinima – guslama. Program podrazumeva osvetljavanje istorijske prošlosti i zone prostiranja novih instrumenata, ukazivanje na njihova funkcionalna svojstva i izvođački repertoar, upoznavanje sa organografskim karakteristikama i načinom izrade sastavnih delova. U rad je uključeno savladavanje: osnovne postavke instrumenata; tehnike disanja; način dobijanja tona na različitim tipovima dipala i gajdi, kao i na jednostrunim guslama. Takođe, nužno je informisanje o načinu proizvodnje tona kod instrumenata sa dvostrukim udarnim jezičkom. U toku učenja sviranja (po notnim zapisima i po sluhu) preporučuje se povremeno uključivanje vokalne prakse, odnosno vidova pevanog tradicionalnog izražavanja koji odgovaraju oblicima instrumentalnog izvornog stvaralaštva (npr. Bordunski stil sagledan kroz svirku na gajdama i odgovarajući vokalni dvoglas). Od samog početka sviranja na guslama potrebno je insistirati da izvođač bude istovremeno i pevač, što je u skladu sa glavnim obeležjem guslarske tradicije.

FONOMATERIJAL i LITERATURA kao za I razred i izbor iz literature:

Vukičević, Mirjana: Diple stare Crne Gore, Beograd, Odeljenje za etnologiju Filozofskog fakulteta u Beogradu, 1990.

Vukosavljević, Petar D.: Gajde u Srbiji (njihova sazvučja i mogućnost uklapanja u savremeni orkestar), Beograd, Radio-Beograd, 1979.

Vukosavljević, Petar D.: Erske gajde, Beograd, Radio-Beograd (OOUR Muzička produkcija) i Narodni univerzitet u Svriljgu, 1981.

Golemović, Mr Dimitrije O.: „Gajdaš Dimitrije Perić (prilog proučavanju muzičke tradicije severnoistočne Srbije)”, Razvitak, god. XXV, br. 1, Zaječar, 1985., 83–90.

Karakašević, Vladimir: „Gusle i guslari”, Letopis matice srpske, knj. 195. Sveska treća, Novi Sad, 1898, 1-38.

Knežević, Milivoje: „Gusla javorove”, Rad VII kongresa SFJ (Ohrid 1960), Ohrid, 1964.

Linin, Aleksandar: „Gajdite na Balkanot”, Makedonski folklor (spisanie na Institutot za folklor), god. II, br. 3–4, Skoplje, 1969, 305–315.

Murko, dr Matija: Tragom srpskohrvatske narodne epike, knj. 1, Zagreb, JAZU, 1952.

Radović, Radmila: „Narodni guslar Pero Ostojić (Prilog proučavanju epskog stvaralaštva zborničkog Codrinja)”, Zbornik radova XXXIV kongresa SUFJ, Tuzla, 1987, 309–316.

Rihtman, Cvjetko: „Tradicionalni oblici pjevanja epskih pjesama u Bosni i Hercegovini”, Rad XV kongresa SUFJ (Jajce, 1968), Sarajevo, 1971, 97–105.

Širola, Božidar: Sviraljke s udarnim jezičkom, Zagreb, JAZU, 1937.

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

a) po šest izvornih melodija na svakom instrumentu koji je predviđen nastavnim programom.

ISPITNI PROGRAM

1. Po tri izvorne melodije na svakom instrumentu koji je predviđen nastavnim planom i programom.

III RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

Nastavni program podrazumeva složenije tehničke zahvate i obradu komplikovanih melodijskih primera na instrumentima iz prethodnih godina – fruli, okarini, dvojnica, diplama, gajdama, tamburi samici, guslama. Takođe u praktičan rad uključiti i gusle sa dve strune (potom i trostrune), što, zapravo, nalaže nastavak rada na epskim (uz jednostrune) i početak rada na lirskim narodnim pesmama.

Upoznati učenika sa konstrukcijom svakog instrumenta, načinom obrade materijala i izradom sastavnih delova.

Imajući u vidu osobenost nekih aerofonih instrumenata – kao što su šupeljka, kaval (specifičan način držanja, postavka usana, tehnika disanja, princip zatvaranja otvora, način dobijanja tona) – preporučuje se kraći osvrt, informativnog tipa, na ove vidove instrumentalnog izraza.

FONOMATERIJAL i LITERATURA kao za I i II razred

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

a) po šest izvornih melodija na svakom instrumentu koji je predviđen nastavnim programom.

ISPITNI PROGRAM

1. Po tri izborne melodije na svakom instrumentu koji je predviđen nastavnim programom.

IV RAZRED

(3 časa nedeljno, 99 časova godišnje)

Nastaviti rad na usavršavanju tehnike sviranja na instrumentima iz prethodnih razreda (frula, okarina, dvojnica, diplo, gajde, gusle, tambura samica), sa posebnom pažnjom na kompleksnije zahteve i obogaćivanje repertoara novim primerima raznovrsnih muzičkih žanrova.

Istovremeno, produbiti rad na tehnologiji izrade instrumenata, kao i omogućiti adekvatan uvid u različite forme tradicionalnog muzičkog stvaralaštva, odnosno u određene stilove instrumentalnog i vokalnog izraza.

FONOMATERIJAL i LITERATURA kao za prethodne razrede

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

a) po osam izvornih melodija na svakom instrumentu koji je predviđen nastavnim programom.

ISPITNI PROGRAM

Tri izvorne melodije na fruli;

Tri izvorne melodije na dvojnica;

Četiri izvorne melodije na gajdama – dve na dvoglasnim i dve na troglasnim;

Dve epske pesme uz gusle;

Dve izvorne melodije na tamburi samici.

TRADICIONALNO PEVANJE

CILJEVI

- Osposobljavanje za izvođenje jednoglasnih i dvoglasnih pesama (starije i novije seoske prakse)
- Razvijanje sposobnosti za prepoznavanje i eksplikaciju različitih vidova pevanja „na glas” i „na bas”
- Razvijanje potencijala za samostalno izvođenje jednoglasnih pesama sa ukrasnim tonovima kao i pojedinačnih deonica dvoglasnih pesama
- Razvijanje estetskih kriterijuma za izvođenje tradicionalnih pesama.

ZADACI

- Rad na osposobljavanju učenika za izvođenje jednoglasnih i dvoglasnih pesama (starije i novije seoske prakse)
- Rad na razvijanju sposobnosti za prepoznavanje različitih vidova pevanja „na glas” i „na bas”
- Rad na razvijanju potencijala za samostalno izvođenje jednoglasnih pesama sa ukrasnim tonovima kao i pojedinačnih deonica dvoglasnih pesama
- Rad na razvijanju estetskih kriterijuma za izvođenje tradicionalnih pesama.

I RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

Rad na složenijim izvođačkim zahtevima vezanim za jednoglasno i dvoglasno pevanje starijeg i novijeg sloja.

Učenje pesama po sluhu – na osnovu audio snimaka – i iz notnih zapisa.

Učenje solističkih pesama i savlađivanje izvođačkih elemenata: vibrata, izdržavanje dužih tonova i jednostavnijih ukrasa raznih vrsta.

Savlađivanje jednoglasnih obrednih pesama, uključujući i antifone primere – koledarske, lazaričke, kraljičke, dodlevke....

Rad na izvođačkim osobenostima u starijem pevanju heterofonog, heterofono-bordunskog i bordunskog tipa: usecanje, poniranje, kvicanje, izvikivanje. Treba posebno ukazati na stilske razlike između pesama zapadnih i istočnih srpskih krajeva. Obratiti pažnju na veličinu intervala velike i male sekunde u odnosu na finalis.

Kada su u pitanju pesme novijeg sloja preporučuje se savlađivanje primera sa jednostavnijom pratnjom. U solističkoj deonici savladati problem vibrata.

LITERATURA

Bušetić Todor–Mokranjac Stevan: Srpske narodne pesme i igre s melodijama iz Levča, SEZB knj. III, Beograd, SKA, 1902.

Đorđević Vladimir: Srpske narodne melodije – predratna Srbija, Beograd 1931.

Vasiljević Miodrag: Jugoslovenski muzički folklor I – narodne melodije koje se pevaju na Kosmetu, 1950.

Vasiljević Miodrag: Narodne melodije iz Sancaka, SAN, Posebna izdanja, knj. SS^A, Muzikološki institut knj. 5, Beograd 1953.

Vasiljević Miodrag: Narodne melodije leskovačkog kraja, SSAN, Posebna izdanja knj. SSSHHH, Muzikološki institut knj. 11, Beograd 1960.

Manojlović Kosta: Narodne melodije iz Istočne Srbije, SAN, Posebna izdanja knj. SSHI, Muzikološki institut knj. 6, Beograd 1965.

Mokranjac Stevan: Zapisi narodnih melodija, Muzikološki institut, Posebna izdanja knj. 13, Beograd 1966.

Stanković Živojin: Pesme u Krajini, SAN, Posebna izdanja knj. Muzikološki institut knj. 2, Beograd, Naučna knjiga, 1951.

Vasić Olivera-Golemović Dimitrije: Narodne pesme i igre u okolini Bujanovca, Etnografski institut SANU, Posebna izdanja knj. 21, Beograd 1980.

Vukosavljević Petar–Vasić O. Bjeladinović J.: Narodne melodije, igre i nošnje Peštersko-sjениčke visoravni, Beograd, Radio-Baograd 1984, 6-189.

Dević Dragoslav: Narodna muzika Dragačeva – oblici i razvoj, Beograd FMU 1986.

Dević Dragoslav: Narodna muzika Crnorečja – u svetlosti etnogenetskih procesa, Beograd, Jr ŠRIF Bor, Kulturno-obrazovni centar Boljevac, FMU Beograd, 1990.

Petrović Radmila: Srpska narodna muzika – pesma kao izrad narodnog muzičkog mišljenja, SANU, Posebna izdanja knj. RHSS, Odeljenje društvenih nauka knj. 98, Beograd, Muzikološki institut SANU, 1989.

Golemović Dimitrije: Narodna muzika užičkog kraja, Etnografski institut SANU, Posebna izdanja knj. 30, sv. 2, Beograd 1990.

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

a) 10 solističkih pesama;

b) pet jednoglasnih obrednih, od toga dve antifone pesme;

v) pet dvoglasnih pesama starijeg sloja;

g) pet dvoglasnih pesama novijeg sloja – primeri treba da predstavljaju tradiciju različitih krajeva Srbije: centralne, istočne, sa Kosova, zapadne Srbije i Vojvodine.

ISPITNI PROGRAM

Dve solističke pesme;

Jedna pesma starijeg muzičkog sloja;

Jedna pesma novijeg muzičkog sloja.

II RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

Nastavlja se sa učenjem jednoglasnih i dvoglasnih primera starijeg i novijeg pevanja, koji su zahtevniji u pogledu izvođačkih elemenata.

Učenje solističkih pesama u rubato ritmu, sa dosta ukrasa raznih vrsta.

Uz jednoglasne antifone, uvesti i dvoglasne antifone primere. Posvetiti pažnju izvođačkim elementima: kvocanju i izvikivanju.

Utvrđivati izvođačke elemente – postavljene u prvom razredu – na primerima starijeg pevanja heterofonog, bordunskog i heterofono-bordunskog tipa.

Primeri novijeg pevanja treba da sadrže složeniju pratnju. Pored problema vibrata u vodećoj deonici i kompaktnosti glasova u pratećoj deonici, treba insistirati na zvučnosti intervala čiste kvinte, posebno u završnim kadencama.

Upoznavanje sa hibridnim oblicima starijeg i novijeg pevanja uz kombinovanje elemenata u izvođenju ova dva muzička sloja.

LITERATURA

Đorđević Vladimir: Srpske narodne melodije – predratna Srbija, Beograd 1931.

Vasiljević Miodrag: Jugoslovenski muzički folklor I – narodne melodije koje se pevaju na Kosmetu, 1950.

Vasiljević Miodrag: Narodne melodije leskovačkog kraja, SSAN, Posebna izdanja knj. Muzikološki institut knj. 11, Beograd 1960.

Manojlović Kosta: Narodne melodije iz Istočne Srbije, SAN, Posebna izdanja knj. Muzikološki institut knj. 6, Beograd 1965.

Vukosavljević Petar–Vasić O. Bjeladinović J.: Narodne melodije, igre i nošnje Peštarsko-sjениčke visoravni, Beograd, Radio-Baograd 1984, 6-189.

Dević Dragoslav: Narodna muzika Dragačeva – oblici i razvoj, Beograd FMU 1986.

Dević Dragoslav: Narodna muzika Crnorečja – u svetlosti etnogenetskih procesa, Beograd, Jr ŠRIF Bor, Kulturno-obrazovni centar Boljevac, FMU Beograd, 1990.

Dević Dragoslav, Hibridni oblici starijeg i novijeg pevanja u Srbiji, rad u rukopisu

Cetrović Radmila: Srpska narodna muzika – pesma kao izrad narodnog muzičkog mišljenja, SANU, Posebna izdanja knj. Odeljenje društvenih nauka knj. 98, Beograd, Muzikološki institut SANU, 1989.

Golemović Dimitrije: Narodna muzika užičkog kraja, Etnografski institut SANU, Posebna izdanja knj. 30, sv. 2, Beograd 1990.

Golemović Dimitrije: Dvoglasno pevanje novije seoske tradicije u Srbiji, izdanje autira, Beograd 1981.

Vasić Olivera-Golemović Dimitrije: Takovo u igri i pesmi, Tipoplastika, Gornji Milanovac 1991.

Klase Rgas11e: Vokalni muzički folklor Srba i Rumuna u Vojvodini, Matica srpska, Novi Sad 1989.

U nastavnom procesu obavezno koristiti fono-zapise tradicionalnog narodnog pevanja preko čijeg slušanja učenik treba da savlada autentičnu interpretaciju narodnog pevanja.

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

- a) pet solističkih pesama;
- b) tri jednoglasne obredne;
- v) tri dvoglasne obredne – u obzir dolaze i svadbene i žetvarske – od toga dve antifone pesme;
- g) pet dvoglasnih pesama starijeg sloja;
- d) tri dvoglasne pesme najnovijeg sloja;
- đ) dve dvoglasne pesme hibridna oblika između starijeg i novijeg pevanja.

ISPITNI PROGRAM

Dve solističke pesme;

Jedna dvoglasna obredna pesma;

Jedna dvoglasna pesma starijeg muzičkog sloja;

Jedna dvoglasna pesma novijeg muzičkog sloja.

III RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

Nastaviti rad na osposobljavanju učenika da čitaju melografske zapise. Pored toga, vežbati zapisivanje narodnih pesama sa snimaka ili prema pevanju profesora. Uputiti učenike u melografski rad i zadati im da sami zabeleže narodne pesme i kazivanja o njima od starih ljudi iz neposrednog okruženja ili od rođaka na selu. Snimke preslušavati na času i diskutovati o njima.

Raditi na usavršavanju izvođenja različitih elemenata postavljenih u prva dva razreda i to kroz uvežbavanje heterofonih i heterofono-bordunskih primera iz zapadne Srbije – sa Zlatibora – gde se deonice kreću u paralelnim sekundama.

Nastaviti sa usavršavanjem izvođenja svih vrsta starijeg, novijeg pevanja i hibridnih oblika. Posebnu pažnju posvećivati izvođačkim elementima – postavljenim u prva dva razreda.

LITERATURA

Videti literaturu za I i II razred. Pored toga: Miljković LJubinko: Banja – rukopisni zbornik, Knjaževac

1978.

Golemović Dimitrije: Pevačice iz Ribaševine, Narodno stvaralaštvo, sv. 2–4, Beograd, 1983.

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

- a) tri solističke pesme;
- b) 10 dvoglasnih pesama starijeg sloja, od toga četiri sa paralelnim sekundama;
- v) pet dvoglasnih pesama novijeg sloja;
- g) pet dvoglasnih hibridnih oblika između starijeg i novijeg pevanja.

ISPITNI PROGRAM

Jedna solistička pesma;

Dve dvoglasne pesme starijeg sloja, od toga jedna sa paralelnim sekundama;

Jedna dvoglasna pesma novijeg sloja;

Jedna dvoglasni hibridni oblik između starijeg i novijeg pevanja.

IV RAZRED

(3 časa nedeljno, 99 časova godišnje)

Raditi dalje na osposobljavanju učenika da čitaju notne zapise i da beleže narodne melodije prema audio-snimcima ili pevanju profesora. Kao i u prethodnom razredu, raditi vežbe iz sakupljačkog rada.

Osposobljavati učenike da na osnovu audio-snimaka prepoznaju karakteristike narodnog pevanja određenih područja.

Usavršavati izvođačke elemente postavljene u prethodnim razredima, i to u primerima solističkog i grupnog pevanja, starijeg, novijeg i hibridnih oblika. Kao poseban izvođački zahtev uvesti pesme sa postepenim podizanjem intonacije tokom melostiha/melostrofe.

Upoznati učenike sa pevanjem ostalih balkanskih naroda, uključujući i pripadnike bivših jugoslovenskih republika.

LITERATURA

Videti literaturu za I, II i III razred. Pored toga:

Milošević Vlado: Bosanske narodne pjesme I i II, Narodni muzej Banja Luka, Odjeljenje za muzički folklor, knj. I i II, 1954. i 1956.

Milošević Vlado: Bosanske narodne pjesme III i IV, Narodni muzej Banja Luka, Odsjek za narodne pjesme i igre, knj. III i IV, 1961. i 1964.

Vasiljević Miodrag, Narodne melodije Crne Gore, Beograd 1961.

Kuhač Franjo, Južno-slovenske pučke popijevke, 4 sveske, 1871–81, i 5 sveska, 1941, sve izdate u Zagrebu.

Matetić Ronjgov Ivan: Zaspal Pave, Zbirka notnih zapisa narodnih pjesama Istre i Hrvatskog primorja, Izdavački centar Rijeka, 1990.

Zganec Vinko, Sremec Nada: Hrvatske narodne pjesme i plesovi, Seljačka sloga, Zagreb 1951.

Bicevski Trpko: Dvoglasni makedonski narodni pesni, Institut za folklor „Martko Cepenkov”, Makedonsko narodno tvoreštvo, Narodni pesni, Kn. 7, Skopje 1988.

Kaufman Nikolaj, Blgarskata mnogoglasna narodna pesen, Sofija, Nauka i iskustvo,

U nastavnom procesu obavezno koristiti fono-zapise tradicionalnog narodnog pevanja preko čijeg slušanja učenik treba da savlada autentičnu interpretaciju narodnog pevanja.

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

a) Pet solističkih pesama;

b) 10 dvoglasnih pesama starijeg sloja, od toga tri sa paralelnim sekundama i dve sa podizanjem intonacije;

v) pet dvoglasnih pesama novijeg sloja;

g) pet dvoglasnih hibridnih oblika između starijeg i novijeg pevanja.

ISPITNI PROGRAM

Dve solističke pesme;

Tri dvoglasne pesme starijeg sloja, od toga dve sa paralelnim sekundama i jedna sa podizanjem intonacije;

Dve dvoglasne pesme novijeg sloja;

Dva dvoglasna hibridna oblika između starijeg i novijeg pevanja.

NARODNI ANSAMBLI

CILJEVI

Razvijanje sposobnosti učenika za grupno muziciranje.

Usaglasiti individualno izvođenje sa potrebama grupnog.

Usaglasiti intonaciju i artikulaciju svih učenika u svim vidovima grupnog muziciranja.

Razvijati percepciju slušanja ostalih članova.

Razvijati želju za radom u grupnom muziciranju.

ZADACI

Rad na osposobljavanje za grupno muziciranje.

Rad na usaglašavanju individualnog sa grupnim muziciranjem.

Rad na usaglašavanju intonacije i artikulacije sa ostalim članovima u grupnom radu.

III RAZRED

(2 časa nedeljno, 70 časova godišnje)

U okviru manjih instrumentalnih skupina podrazumeva se formiranje sastava koji su u skladu sa tradicionalnim izvođaštvom: npr. Duet frula, duet okarina, svirka na gajdama uz tapan. Imajući u vidu instrumente na kojima učenici sviraju potrebno je obrazovati tamburaški orkestar, kao i orkestar frulaša. Početak rada sa ansamblima nalaže obradu najjednostavnijih izvornih melodija i savladavanje svih komponenata specifičnih za forme grupnog muziciranja (ritmičko i intonativno usklađivanje, melodijsko oblikovanje, artikulacija....). Sviranje po notnim zapisima i po sluhu.

FONO MATERIJAL – kao za glavni predmet – narodno sviranje

LITERATURA

Grupa autora: Narodna instrumentalna muzika, zbirka za osnovnu muzičku školu, I sveska

Golemović, Dimitrije: Etnomuzikologija, učenik za srednju muzičku školu

Dević, Dragoslav: Etnomuzikologija, skripta, III, Beograd, 1977.

Napraviti izbor iz literature za glavni predmet – narodno sviranje.

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

a) po 10 izvornih melodija izvedenih od strane manjeg instrumentalnog sastava;

b) pet izvornih melodija izvedenih od strane većih instrumentalnih sastava koji su predviđeni nastavnim programom.

SVAKI UČENIK JE OBAVEZAN DA JEDAN PUT
U TOKU POLUGODIŠTA, ILI DVA PUTA U TOKU
GODINE, JAVNO NASTUPI U ANSAMBLU BAREM
NA INTERNOM ČASU

IV RAZRED

(2 časa nedeljno, 66 časova godišnje)

Nastavni program podrazumeva rad manjih i većih instrumentalnih skupina koje ulaze u okvir plana prethodnog razreda, ali se zahteva obrada složenijih melodijskih primera iz domena tradicionalnog instrumentalnog stvaralaštva.

FONO MATERIJAL i LITERATURA kao za prethodni razred

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

a) po deset izvornih melodija izvedenih od strane manjeg instrumentalnog sastava;

b) pet izvornih melodija izvedenih od strane većih instrumentalnih sastava koji su predviđeni nastavnim programom.

SVAKI UČENIK JE OBAVEZAN DA JEDANPUT
U TOKU POLUGOĐA, ILI DVA PUTA U TOKU
GODINE, JAVNO NASTUPI U ANSAMBLU BAREM
NA INTERNOM ČASU

AUDIOVIZUELNA TEHNIKA

Program ovog predmeta je identičan sa programom za Teoretski odsek i nalazi se u tom delu nastavnog programa.

NARODNA IGRA

CILJEVI

Razvijanje razumevanja osnovnih pojmova etnokoreologije
Razvijanje razumevanja osnovnih karakteristika igranske prakse Srbije
Razvijanje razumevanja obredne i svetovne igranske prakse
Ovladavanje sistemom labanotacije

ZADACI

Rad na razvijanju razumevanja osnovnih pojmova etnokoreologije
Rad na razvijanju razumevanja osnovnih karakteristika igranske prakse Srbije
Rad na razvijanju razumevanja obredne i svetovne igranske prakse
Rad na savladavanju sistema labanotacije

I RAZRED

(2 časa nedeljno, 70 časova godišnje)

Pojam igre: šta je igra, kakve sve igre postoje. Podela narodnih igara.

Oblik igre: šta je oblik igre, kakvi oblici igre postoje, krug polukrug, linije, trojke, parovi....

Povezanost igrača u kolu: podrazumeva držanje igrača u kolu za ruke puštene niz telo, za ukrštene ruke spreda, pozadi, za pojas, za ramena, za ruke podignute ispred tela....

Pravci kretanja u toku igranja: za desnom, za levom rukom po kružnici, u kolo, iz kola....

Igranska terminologija: za prvog, poslednjeg igrača, za igru, za prvog igrača do kolovođe, za zapovednika igre....

Osnovni elementi orskih igara:

šta je korak, a šta je pokret i načini njihovog beleženja;

kakvi sve mogu biti koraci: običan, poskok, skok, treperenje, prepleti, zapleti;

pokreti delova tela: stopala, kolena, ruku, ramena i načini njihovog beleženja.

Ugrađivanje koraka i pokreta u takt motiv – osnovna jedinica igranskog obrasca.

Osnove labanotacije – znakovni sistem; zapisivanje pojedinačnih koraka i pokreta; zapisivanje igara u celini.

Sklapanje takt motiva u igranku celinu počevši od jednostavnijih igara ka složenijim: Devojačko kolo

Potam povam Stojane

A ajde lepa Maro gospodar te zoveŠeta

Stara vlaina

Čačanka

Sremica

Zaječarka

Niševljanka

Oficirsko kolo

Kolo ciganske omladine

Vračarka

Groznica

Zaplet

Šumadinka

Krnjevačko

Šumadijsko kolo

Srbijanka

Kolenike

Ruzmarin

Divna, Divna

Moravsko kolo

Moravap

Žikino kolo

Nebesko
Kriva
Jesam li ti, jelane
Rogo, rogo, rogozi
Oganj gori
Jednostranka
Osamputka
Tedena
Polomka
Rumenka
Cigančica

ISPITNI PROGRAM

Elementi orskih igara

Stil i tehnika igre uporedo kroz sledeće primere: Devojačko kolo, Stara Vlaina, Moravsko kolo, Kolanje, Jesam li ti Jelane, Osamputka, Polomka, Rumenka.

II RAZRED

(2 časa nedeljno, 70 časova godišnje)

Pratnja narodnim igrama: od nemog igranja do savremenih orkestara, kako u Srbiji, tako i u Jugoslaviji.

Stil igranja: njegova tehnička i psihička komponenta. Uticaj reljefa na stil igranja i na pokret uopšte. Zavisnost igre od njenih nosilaca.

Osnovna podela Srbije na etnokoreološke celine i učenje najkarakterističnijih igara iz tih celina. Učenje tipskih predstavnika za svaku celinu.

Transkripcija igre sistemom labanotacije.

Počeci zapisivanja igara u svetu i kod nas.

Naučiti sledeće igre:

Kraljevačko oro

Dunjeranka

Šestica

Gružanka

Kokonješte

Orijent

Bojerka

Čačko kolo

Učiteljsko kolo

Knez-Mihailovo kolo

Kolo kraljice Natalije

Sarajevka

Topcijsko kolo

Vlasinka

Bela rada

Zavrzlama

Podlituška

Šestorka

Leskovačka četvorka

Bangavela

Klecka

Basara

Pešačka

Sitan čačak

Bugarka

Vlainja
Pošuvaja
Omoljanka
Šokec
Tripazešće
Cuca
Kobiljana
Srdim se, dušo
Ja sam Jovicu
Logovac
Srpkinja
Keleruj
Zurka
Sirotica
Cigančica

ISPITNI PROGRAM

Pratnja narodnih igara;

Stil i tehnika igara uporedo kroz sledeće primere: Šestica, Kokonjljšte, Vlasinka, Leskovačka četvorka, Basara, Bugarka, Vlaina, Šokec, Logovac, Zurka, Cigančica.

III RAZRED

(2 časa nedeljno, 70 časova godišnje)

Prilike i mesta za igranje: obrađeno kroz životni i godišnji ciklus običaja.

Zapisivanje igara kod nas. Upoznati učenike koji sve sistemi zapisivanja postoje i koji su primenjivani.

Transkripcija igre sistemom labanotacije.

Čitanje postojećih zapisa igara u našoj zemlji.

Naučiti sledeće igre:

Šetnja
Garčanka
Ćurčevka
Zavrzlama
Koso moja
Kriva kruška
Moravac
Banjski čačak
Kolanje
Poravno
Šarano
Osmerac
Dirlija
Bruđa

Starokrajiško Starobosansko Koj žza kola Prolijeta Trojanap Sadi' jelu Svekrvino kolo Drugo po oro Prestupački Što gu nema cveta Doma li si, velo Selsko oro Krivka Deli Aguš Šilovačko oro Memedovo oro Oj, ti Dosto Đurđevo leto proleto U kavače

Ite, ite, dva junaka Pošla mi Milka za vode Poduna, mori poduna Bre, devojče Kalač I, II i III

ISPITNI PROGRAM

Zapisi igara kod nas;

Stil i tehnika igara uporedo kroz sledeće primere: Kolanje, Moravac, Poravno, Starokrajiško, Trojanac (Hercegovina), Sadi' jelu, Selsko oro, Deli Agušt, I'te, i'te dva junaka, Poduna, mori poduna, Kalač.

IV RAZRED

(2 časa nedeljno 66 časova godišnje)

Obredne igre životnog i godišnjeg ciklusa. Učenje najkarakterističnijih igara iz ova dva ciklusa. Podela Jugoslavije na igračke zone i njihove odlike – osnovni repertoar, pratnja, stil, terminologija, držanje igrača, pravci kretanja, osobenosti pojedinih oblasti i igara....

Učenje zapisivanja igara sistemom labanotacije i čitanje postojećih zapisa igara.... Naučiti sledeće igre: Kukuljiš Prekid kolo Trojanac Mala bašta Milje, moje Jovančica Tita, tita loboda Zetsko kolo

Đevojko, đevojko, zlatna jabuko Poiraj, poskoči Ta nevjesta divno igra Igraj momče što sitnije Zaskočica

Kolovođo, diko naša

Tiho duva

Škaljarsko

Crمنيčko oro

Vranjanka

Belo Lenče

Teško oro

Iz banju ide

Preševka

Daskalica

Pembe

Vlainja

Ungureana

Tobošanka

Đorđanka

Žok n'lok

Stnga

Batrna

Kapepek

Ketuš

Perinica

Grabac

Ficko

Numera

Čizme moje

Bačko veliko kolo

Bunjevačko momačko kolo

Tandrčak

Rokoko

Cupanaca

Mađarap

Čardaš

Tancuj, tancuj

Ardeljana

Pošovojka

Invertita

ISPITNI PROGRAM

Obredne igre;

Podela Jugoslavije na igračke zone;

Labanotacija;

Stil i tehnika igara uporedo kroz sledeće primere: Trojanac, Mala bašta, Zetsko kolo, Poigraj, poskoči, Kolovođo, diko naša, Crمنيčko oro, Vranjanka, Teško oro, Pembe, Vlaina, Ungureana, Krtuš, Bačko veliko kolo, Bunjevačko momačko, Cupanica, Čardaš, Ardeljana.

ETNOMUZIKOLOGIJA

CILJEVI

- Razvijanje razumevanja osnovnih pojmova etnomuzikologije
- Razvijanje učenika da vrednuje tekovine tradicionalne muzičke kulture i upoznavanje sa osnovnim principima srpske vokalne i instrumentalne muzike
- Razvijanje sposobnosti za analizu, razumevanje, sistematizaciju, prepoznavanje i vrednovanje kako srpske tako i tradicionalne muzike Balkana
- Savladavanje sistema transkripcije finskom metodom

ZADACI

- Rad na razvijanju razumevanja osnovnih pojmova etnomuzikologije.
- Rad na razvijanju učenika da vrednuje tekovine tradicionalne muzičke kulture i upoznavanje sa osnovnim principima srpske vokalne i instrumentalne muzike.
- Rad na razvijanju sposobnosti za analizu, razumevanje, sistematizaciju, prepoznavanje i vrednovanje kako srpske tako i tradicionalne muzike Balkana.
- Rad na savladavanju sistema transkripcije finskom metodom

I RAZRED

(1 čas nedeljno, 35 časova godišnje)

Uvod: etnomuzikologija kao nauka o muzičkom folkloru – razvoj u svetu i kod nas, prvi fonograf, cenzuriranje; institucije gde se proučava narodna muzika; publikacije, diskografija, arhivi.

FOLKLOR

Pojam, definicija; srodne nauke – folkloristika, etnologija; muzički folklor – podela prema akustičkim izvorima: vokalna, vokalno-instrumentalna i instrumentalna muzika; ostale naučne discipline: organologija, etnokoreologija....

VOKALNA MUZIKA

Narodna pesma – pojam, nastanak, varijante; klasifikacije narodnih pesama po raznim kriterijumima – namena, književne vrste, kalendar; sinkretizam kao važna osobenost vokalne tradicije.

INSTRUMENTALNA MUZIKA

Narodni instrument kao čovekova „produžena ruka”; klasifikacija narodnih muzičkih instrumenata sa posebnim akcentom na instrumentima na kojima se izvodi praksa u prvom razredu – svirala, okarina, dvojnica i vojvođanska tamburica. Idiofoni muzički instrumenti. Membranofoni muzički instrumenti.

LITERATURA I POMAGALA

D. Golemović: Etnomuzikologija, učenik za srednju muzičku školu

D. Dević: Etnomuzikologija, skripte MP, Beograd 1977. Izbor radova o raznim problemima iz oblasti etnomuzikologije

Diskografija naše narodne muzike, audio i video materijal iz iste oblasti

ISPITNI PROGRAM

1. Usmeni ispit sa tri pitanja iz pređenog gradiva

II RAZRED

(1 čas nedeljno, 35 časova godišnje)

VOKALNA TRADICIJA

U Srbiji: jednoglas, višeglas. Starije seosko dvoglasno pevanje. Novije seosko dvoglasno pevanje.

Pojam „glas” u srpskom narodnom pevanju i crkvenom pojanju. Vokalna tradicija Crne Gore.

Melo-poetska analiza narodnih pesama: stih, oblik, kadenca, ritam i tonski niz.

NARODNI MUZIČKI INSTRUMENTI

Aerofoni: klasifikacija. Jednostavni aerofoni instrumenti. Labijalni duvački instrumenti – flaute.

LITERATURA I POMAGALA

D. Golemović: Etnomuzikologija, učenik za srednju muzičku školu

D. Dević: Etnomuzikologija, skripte MP, Beograd 1977. Izbor radova o raznim problemima iz oblasti etnomuzikologije

Diskografija naše narodne muzike, audio i video materijal iz iste oblasti.

VEŽBE TOKOM GODINE

Melografisanje jednostavnih dvoglasnih narodnih pesama, melopoetska analiza pesama.

ISPITNI PROGRAM

Usmeni ispit sa tri pitanja iz predenog gradiva;

Jedna melopoetska analiza pesme zadata na licu mesta.

III RAZRED

(1 čas nedeljno, 35 časova godišnje)

VOKALNA TRADICIJA NEKADAŠNJIH

JUGOSLOVENSKIH REPUBLIKA

Vokalna tradicija Bosne i Hercegovine Vokalna tradicija Hrvatske. Vokalna tradicija Slovenije.

Vokalna tradicija Makedonije.

DUVAČKI INSTRUMENTI

Sa idioglotnim piskom – klarineti. Sa heteroglotnim piskom – oboe. Sa levkastim nausnikom – trube.

LITERATURA I POMAGALA

D. Golemović: Etnomuzikologija, ucbenik za srednju muzičku školu

D. Dević: Etnomuzikologija, skripte MP, Beograd 1977. Izbor radova o raznim problemima iz oblasti etnomuzikologije

Diskografija naše narodne muzike, audio i video materijal iz iste oblasti

VEŽVE TOKOM GODINE

Melografisanje jednostavnijih instrumentalnih melodija

ISPITNI PROGRAM

1. Usmeni ispit sa tri pitanja iz predenog gradiva

IV RAZRED

(1 čas nedeljno, 33 časa godišnje)

VOKALNA TRADICIJA BALKANSKIH NARODA

Vokalna tradicija Vlaha. Vokalna tradicija Bugarske. Vokalna tradicija Grčke. Vokalna tradicija Albanije.

INSTRUMENTALNI ANSAMBLI

Vokalno-instrumentalna tradicija: pevanje uz gusle.

GRADSKA FOLKLORNA MUZIKA

Novokomponovana narodna muzika.

LITERATURA I POMAGALA

D. Golemović: Etnomuzikologija, ucbenik za srednju muzičku školu

D. Dević: Etnomuzikologija, skripte MP, Beograd 1977. Izbor radova o raznim problemima iz oblasti etnomuzikologije

Diskografija naše narodne muzike, audio i video materijal iz iste oblasti

VEŽBE TOKOM GODINE

Melografisanje jednostavnijih vokalno-instrumentalnih narodnih oblika – pevanje uz gusle i sl.

ISPITNI PROGRAM

1. Usmeni ispit sa tri pitanja iz predenog gradiva

ETNOLOGIJA

CILJEVI

- Upoznavanje sa etnologijom kao naukom.
- Sagledavanje njenog istorijata, od početaka u 19. veku, kada se zasniva na idejama romantizma, pa sve do druge polovine 20. veka,
- Objašnjavanje pojma etnos, koji leži u samom nazivu etnologije kao nauke, i definisanje etničkog identiteta kao samoodređenja pojedinca kroz poistovećivanje sa grupom.
- Razumevanje etničkih identiteta na prostoru Balkana, analiza činilaca u njihovom konstruisanju i njihovih funkcija.

ZADACI

- Rad na upoznavanju sa etnologijom kao naukom.
- Rad na sagledavanju njenog istorijata, od početaka u 19. veku, kada se zasniva na idejama romantizma, pa sve do druge polovine 20. veka.
- Rad na objašnjavanju pojma etnos, koji leži u samom nazivu etnologije kao nauke, i definisanje etničkog identiteta kao samoodređenja pojedinca kroz poistovećivanje sa grupom.
- Rad na razumevanju etničkih identiteta na prostoru Balkana, analiza činilaca u njihovom konstruisanju i njihovih funkcija.

I RAZRED

(1 čas nedeljno, 35 časova godišnje)

UVOD U ETNOLOGIJU

Predmet i osnovni zadaci etnologije, Formiranje i razvoj etnologije, Etnologija i srodne nauke. Formiranje i razvoj etnološke nauke u Jugoslaviji i Srbiji. Društvena uloga etnologije i mogućnost njene primene u savremenom društvu.

ETNOGENEZA NARODA JUGOSLAVIJE

Poreklo naroda Jugoslavije i njihove tradicionalne kulture – stanovništvo Balkanskog poluostrva pre doseljavanja Slovena; doseljavanje Slovena i proces Slovensko-Balkanske kulturne simbioze

Razvitak tradicionalne kulture – orkentalni, mediteranski, romanski i srednjoevropski kulturni uticaj i proces diferencijacije tradicionalne kulture na tlu Jugoslavije

Etnički razvitak naroda Jugoslavije – Etnička imena

II RAZRED

(1 čas nedeljno, 35 časova godišnje)

SOCIJALNA KULTURA – DRUŠTVENA ORGANIZACIJA

Selo kao društveno ekonomska zajednica

Katunska organizacija

Plemenska i bratstvenička organizacija

Običajno pravo

Srodstvo i srodnički odnosi

Brak – Porodica – Domaćinstvo – Zadruga

Elementi socijalne kulture u savremenom društvu

DRUŠTVENI OBIČAJI

Običaji iz životnog ciklusa – običaji po rođenju, brak i ženidbeni običaji, pogrebni običaji

Običaji vezani za odnose među ljudima – gostoprimstvo, pobratimstvo, odnosi među susedima, svađe, kletve i dr.

Običaji uz pojedine poslove – izbor mesta i zidanje staništa, običaji uz poljske radove, uz stočarstvo i običaji uz pojedine zanate

III RAZRED

(1 čas nedeljno, 35 časova godišnje)

NARODNA RELIGIJA SRBA

Istraživanje narodne religije – izvori, publikacije, autori Osnovne karakteristike i osnovni slojevi narodne religije – određenje narodne religije, najstariji sloj, starobalkanski elementi, hristijanizacija, islamizacija i tragovi narodne religije u savremenom društvu Religijsko mišljenje kult vuka, medveda, zmije, vode, kamena, vatre, simbolika krsta, kruga, desne i leve strane demonologija – demoni, prirode, sudbine, bolesti i dr.,

Religijsko ponašanje religijski kompleks vezan za rađanje, kuvadu, inicijacije, svadbu, smrt i pogreb, vreme žalosti, ubijanje staraca i dr.

religijski kompleks vezan za praznike: Božić, Bele poklade, Uskrs, Đurđevdan, Duhovi, Vidovdan, Ivandan, Porodična i seoska slava

IV RAZRED

(1 čas nedeljno, 33 časa godišnje)

NARODNA NOŠNJA

Klasifikacija i tipovi narodne nošnje

NARODNA (USMENA) KNJIŽEVNOST

Uvod u usmenu književnost

Narodne pripovetke – beleženje i klasifikacija: basne, bajke, legende, novele i dr.

Narodne lirske pesme – karakteristike i podela: kalendarske, obredne, običajne, pesme o radu, religiozno-moralno poučne i dr. Poslovice, zagonetke i druge kraće umotvorine Pripovedne pesme – karakteristike i podela: bajke u stihovima, religiozno-moralno poučne legende u stihovima i dr.

JUGOSLOVENSKI MUZIČKI FOLKLOR (Narodna muzika)

O tekstu i melodiji

Pesme uz rad – za sejanje žita, za žetvu, čobanske pesme, uspavanke i dr.

Pesme uz praznovanje i svečanosti – koleda, Lazaričke pesme, Đurđevdanske pesme, Kraljice, Dodole, Krstonoše

Cesme uz porodične svečanosti – rođenje, svadba, ispratnica, tužbalice, pesme za Krsno ime

HOR

Program ovog predmeta je identičan sa programom za Vokalno-instrumentalni odsek i nalazi se u tom delu nastavnog programa.

ODSEK ZA RANU MUZIKU

**KRUMHORN, KORNAMUZA, ŠALMAJ, POMER,
DULCIJAN, RANKET, RAUŠHAJF, GEMSHORN, KORNET, SEGBAT, REBEKA,
FIDEL, VIELA, VIOLA DA GAMBA**

CILJEVI

Ovladavanje tehnikom sviranja naviše srodnih instrumenata;

Dalji rad na razvijanju specifične postavke tona, bez vibrata, sa primenom karakterističnog dimaničkog najsiranja koje je stilsko obeležje muzike srednjeg veka, renesanse i baroka;

Dalje upoznavanje sa delima iz epohe srednjeg veka, renesanse i baroka kroz muzičku interpretaciju dela i primenu prakse ornamentiranja naročito u muzici XV, XVI, XVII i XVIII veka;

Razvijanje sposobnosti sviranja u malim sastavima – od dva do osam članova – u najrazličitijim kombinacijama koje dozvoljava instrumentarij srednjeg veka, renesanse i baroka;

ZADACI

Rad na savladavanju tehnike sviranja naviše srodnih instrumenata;

Rad na razvijanju specifične postavke tona, bez vibrata, sa primenom karakterističnog dimaničkog najsiranja koje je stilsko obeležje muzike srednjeg veka, renesanse i baroka;

Rad na upoznavanju dela iz epohe srednjeg veka, renesanse i baroka kroz muzičku interpretaciju dela i primenu prakse ornamentiranja naročito u muzici XV, XVI, XVII i XVIII veka;

Rad na razvijanju sposobnosti sviranja u malim sastavima – od dva do osam članova – u najrazličitijim kombinacijama koje dozvoljava instrumentarij srednjeg veka, renesanse i baroka;

U okviru Nastavnog plana i programa za duvačke instrumente: krumhorn, kornamuza, šalmaj, pomer, dulcijan, ranket, raušfajf, gemshorn, kornet i segbat, uz blok flautu i traverzo flautu, i gudačke instrumente: rebeka, viela, fidel i viola da gamba, u sva četiri razreda srednje muzičke škole obuhvaćeno je sviranje na svim veličinama svakog od navedenih instrumenata – sopran, alt, tenor i bas – i obrada jednoglasnih i višeglasnih kompozicija iz epohe srednjeg veka, renesanse i baroka u najraznovrsnijim kombinacijama duvačkih, gudačkih i žičanih instrumenata – lauta, vihuela, orfarion, teorba, spinet, čembalo, harfa.

U okviru dva časa nedeljno obrađivati pojedine deonice višeglasnih kompozicija, svakako obraditi i one jednoglasne, na odgovarajućim instrumentima, dok na dva časa nedeljno koji su određeni za rad malih sastava – dua, trija, kvarteti, kvinteti sa i bez pevača – uvežbavati dela u celini.

I RAZRED

(2 časa nedeljno, 70 časova godišnje)

REBEKA, VIELA, ŠALMAJ, GEMSHORN

Anonimus, Engleska XIII vek: Oksfordska Estampida Anonimus, Engleska XIII vek: Tri dvoglasne Duktije – Kaude Anonimus, Francuska XIII vek: Rapse Keal I druge zbirke i komadi slične težine i sadržaja

**KRUMHORN, KORNAMUZA, ŠALMAJ, POMER,
DULCIJAN, RANKET, RAUŠFAJF, BLOK FLAUTA,
TRAVERZO FLAUTA, KORNET, SEGBAT, REBEKA, VIELA,
FIDEL, VIOLA DA GAMBA**

F. J. Gizbert: Zbirka Liber Fridolini Sichery(oko 1500 godi– ne) – komadi za tri, četiri i pet melodijskih instrumenata I i II sveska (B. Schott's Sohne Mainz)

E. Valentin: Zbirka Sonus literatus– komadi za dva, tri i četiri melodijska instrumenta od XIII do XVI veka J. K. Demancijus (XVI – XVII vek): „Igre iz Nirnberga” (1601) – za četiri i pet melodijska instrumenta

L. Zenfl (XVI vek): Četiri pesme – za glas i tri melodijska instrumenta (autor Zbirke N. H. Menkemajer, H. Moeck Veglag, Celle) K. Žervez, (XVI vek): Deset igara (1550) – za četiri melodijska instrumenta

V. Hausman, (1600): Dvanaest igara – za četiri i pet melodijska instrumenta ((H. Moeck Verlag, Celle)

P. Atenjan, (XVI vek): Igre iz Pariza, 1529. 1530. – za četiri melodijska instrumenta (Edicija Schott 3758))

I druge zbirke i komadi slične težine i sadržaja

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

a) 20 komada u različitim kombinacijama instrumentarija srednjeg veka i renesanse

ISPITNI PROGRAM

1. Pet kompozicija u različitim kombinacijama instrumentarija srednjeg veka i renesanse

Napomena: u svim razredima u sviranju instrumenata kojima su poverene vodeće deonice koristiti modele za ukrašavanje iz zbirke S. Ganazi (1535): „Ea Roplešaga”

II RAZRED

(2 časa nedeljno, 70 časova godišnje)

REBEKA, VIELA, ŠALMAJ, GEMSHORN

Anonimus, Francuska, XIII vek: Sedam jednoglasnih dvorskih Estampida

I druga dela slične težine i sadržaja

KRUMHORN, KORNAMUZA, ŠALMAJ, POMER,
DULCIJAN, RANKET, RAUŠFAJF, BLOK FLAUTA,
TRAVERZO FLAUTA, KORMET, SEGBAT, REBEKA, VIELA,
FIDEL, VIOLA DA GAMBA

A. de Kabezon (1557): Četiri fantazije – za četiri melodijska instrumenta (Edicija Moesk 3612)

L. V. de Henestroza (1557): Kancone – za četiri melodijska instrumenta (Edicija Moesk 347/348)

Đ. Freskobaldi (1615): Ričerkari i Kancone – za četiri melodijska instrumenta (Edicija Moesk 3614)

P. Falez (1583): Igre iz veka sveska – za četiri melodijska instrumenta (Edicija Moesk 3601)

P. Atenjan (1550): Pavane, Galjarde i Branle – za četiri melodijska instrumenta (Edicija Moesk 3604)

P. Atenjan (1547): „Va8-^apse, TigLop1, Vgap1e” – za četiri melodijska instrumenta (Edicija Moesk 3603)

F. Benduzi (1553): „Orega poua Je ćaŠ” – za četiri melodijska instrumenta (Edicija Moesk 3602)

I druge zbirke i komadi slične težine i sadržaja

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

a) 20 komada u različitim kombinacijama instrumentarija srednjeg veka i renesanse.

ISPITNI PROGRAM

1. Pet kompozicija u različitim kombinacijama instrumentarija srednjeg veka i renesanse

Napomena: u svim razredima u sviranju instrumenata kojima su poverene vodeće deonice koristiti modele za ukrašavanje iz zbirke S. Ganazi (1535): La Fontegara

III RAZRED

(2 časa nedeljno, 70 časova godišnje)

REBEKA, VIELA, ŠALMAJ, GEMSBORN

Anonimus, Italija, XIV vek: Igre iz Ars nove: Lamento diTristano; La Manfredina; Trotto; Saltarello I, II, III, IVI druge zbirke i komadi slične težine i sadržaja

KRUMHORN, KORNAMUZA, ŠALMAJ, POMER,
DULCIJAN, RANKET, RAUŠFAJF, BLOK FLAITA,
TRAVERZO FLAUTA, KORNET, SEGBAT, REBEKA, VIELA,
FIDEL, VIOLA DA GAMBA

F. d Ana, XVI vek: „Frotle, Stramboti i Lamentacije” I i II sveska – za četiri melodijska instrumenta M. Pretorijus (1612): Francuske igre iz „Terpsichore” I i II sveska – za četiri melodijska instrumenta (Edicija Moesk 3607, 3608)

M. Pretorijus (1612): Šest seoskih Branli iz „Terpsichore” – za pet melodijskih instrumenata (autor Zbirke M. Sanvazen Heugel) L. Cidra: Zbirka „Dela flamanskih autora XV i XVI veka” – za četiri melodijska instrumenta (Edicija Musica Budimpešta 8368)

J. K. non Papa (XVI vek): Stare flamanske narodne melodije – za tri melodijska instrumenta (Edicija Schott 5468)

S. Rosi, (XVI vek): Simfonije i Galjarde – za četiri melodijska instrumenta (Edicija Schott 4096)

J. X. Šajn (1586-1630): Svita – za pet melodijskih instrumenata T. Simpson (1612): „Tafel-Konsort” – 12 komada za četiri melodijska instrumenta (Heinrichshofen’s Verlag)

I druge zbirke i komadi slične težine i sadržaja

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

a) 20 komada u različitim kombinacijama instrumentarija srednjeg veka i renesanse.

ISPITNI PROGRAM

1. Pet kompozicija u različitim kombinacijama instrumentarija srednjeg veka i renesanse

Napomena: u svim razredima u sviranju instrumenata kojima su poverene vodeće deonice koristiti modele za ukrašavanje iz zbirke S. Ganazi (1535): „La Fontegara”

IV RAZRED

(2 časa nedeljno, 66 časova godišnje)

REBEKA, VIELA, ŠALMAJ

Anonimus, Italija, XIV vek: Igre iz Ars nove – Ghaetta; Chominciamento di gioia; Isabella; Tre fontane; Belicha; Parlamento; In pro; Principio di virtu

J. Skovron: Zbirka „Srednjovekovni komadi za vielu – rebeku” Les Editions Ouvrieres)

I druge zbirke i komadi slične težine i sadržaja

**KRUMHORN, KORNAMUZA, ŠALMAJ, POMER,
DULCIJAN, RANKET, RAUŠFAJF, BLOK FLAUTA,
TRAVERZO FLAUTA, KORNET, SEGBAT, REBEKA, VIELA,
FIDEL, VIOLA DA GAMBA**

B. Tomas: Zbirka „Antologija muzike za konsort krumhorna” I sveska – 21 komad za četiri krumhorna, XVI vek (Musica Rara, London)

Bertolini, Gabrijeli, Gusado: Tri kancone (1608) – za dupli četvoroglasni sastav (Heinrichshofen’s Verlag)

T. Suzato, (1551): Zbirka „Rapvegue” I i II sveska – za četiri i pet melodijska instrumenta (Edicija Schott 2435, 2436.) I druge zbirke i komadi slične težine i sadržaja

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

a) 20 komada u različitim kombinacijama instrumentarija srednjeg veka i renesanse.

ISPITNI PROGRAM

1. Deset kompozicija u različitim kombinacijama instrumentarija srednjeg veka i renesanse

Napomena: u svim razredima u sviranju instrumenata kojima su poverene vodeće deonice koristiti modele za ukrašavanje iz zbirke S. Ganazi (1535): „La Fontegara”

LAUTA I SRODNI INSTRUMENTI

CILJEVI

Dalji rad na razvijanju specifične postavke tonakoje je stilsko obeležje muzike srednjeg veka, renesanse i baroka;

Dalje upoznavanje sa delima iz epohe srednjeg veka, renesanse i baroka kroz muzičku interpretaciju dela i primenu prakse ornamentiranja naročito u muzici XV, XVI, XVII i XVIII veka;

Razvijanje sposobnosti sviranja u malim sastavima – od dva do osam članova – u najrazličitijim kombinacijama koje dozvoljava instrumentarij srednjeg veka, renesanse i baroka;

ZADACI

Rad na razvijanju specifične postavke tona koje je stilsko obeležje muzike srednjeg veka, renesanse i baroka;

Rad na upoznavanju dela iz epohe srednjeg veka, renesanse i baroka kroz muzičku interpretaciju dela i primenu prakse ornamentiranja naročito u muzici XV, XVI, XVII i XVIII veka;

Rad na razvijanju sposobnosti sviranja u malim sastavima – od dva do osam članova – u najrazličitijim kombinacijama koje dozvoljava instrumentarij srednjeg veka, renesanse i baroka;

U okviru Nastavnog plana i programa za lautu za sva četiri razreda navedeni su kompozitori koji su pisali i za druge instrumente srodne lauti – bandora, teorba, orferion, vihuela....– pa je i

sam izbor instrumenata i odgovarajućih kompozicija prepušten učeniku. Samim tim, neophodno je upoznavanje učenika sa različitim tabulaturama.

I RAZRED

(2 časa nedeljno, 70 časova godišnje)

Upoznavanje učenika sa španskom tabulaturom.

LITERATURA

S. Lungren: Škola za renesansnu lautu

P. Posidi: Uvod u studiju renesansne laute

A. Roli: The compleat beginner

I Roj: Fantazije i Igre

Lui d Narvez: Los seys libros del delphin de musica

X. Daulend: Zbirka muzike za lautu

P. Posidi: Italijanske igre za lautu

Bakfark: Opera omnia

P. Atanjan: Danze del rinascimento

J. A. Dalza: Intabulatura za lautu

R. Kesa: Antologija stare muzike

I druge zbirke i komadi slične težine i sadržaja

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

a) 10 komada za solo izvođenje;

b) 10 komada u manjim sastavima.

ISPITNI PROGRAM

Tri kompozicije za solo izvođenje – jedna pisana u španskoj tabulaturi;

Tri kompozicije za izvođenje u manjem sastavu.

II RAZRED

(2 časa nedeljno, 70 časova godišnje)

Upoznavanje učenika sa nemačkom tabulaturom.

LITERATURA

A. Roli: The compleat beginner

L. Romani: Trideset komada za lautu

A. I Roj: Fantazije i Igre

L. d Narvez: Los seys libros del delphin de musica

D. Lamsden: Antologija engleske muzike za lautu

Holborn: Muzika za lautu i bandoru X. Daulend: Zbirka kompozicija za lautu P. Posidi:

Italijanske igre za lautu

Bakfark: Opera omnia

M. Vaisel: Tabulatura 1573

P. Atanjan: Danze del rinascimento

J. A. Dalza: Intabulatura za lautu

R. Kesa: Antologija stare muzike R. Honson: Kompletna škola za solo lautu I druge zbirke i

komadi slične težine i sadržaja

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

a) 10 komada za solo izvođenje;

b) 10 komada u manjim sastavima.

ISPITNI PROGRAM

Tri kompozicije za solo izvođenje – jedna pisana u nemačkoj tabulaturi;

Tri kompozicije za izvođenje u manjem sastavu.

III RAZRED

(2 časa nedeljno, 70 časova godišnje)

Upoznavanje učenika sa tabulaturom iz epohe baroka

LITERATURA

T. Saton: Škola za baroknu lautu
L. Romani: 30 komada za lautu
A. I Roj: Fantazije i Igre
L. d Narvez: Los seys libros del delphin de musica
Holborn: Muzika za lautu i bandoru X. Daulend: Zbirka muzike za lautu
Bakfark: Opera omnia
M. Vaisel: Tabulatura 1573
J. A. Dalza: Intabulatura za lautu
R. Kesa: Antologija stare muzike
R. Honson: Kompletna škola za solo lautu
X. A. Losi: 19 komada za baroknu lautu
Ž. Bitner: Komadi za lautu
A. Beils: 32 laka komada za baroknu lautu
I druge zbirke i komadi slične težine i sadržaja

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

- a) 10 komada za solo izvođenje;
- b) 10 komada u manjim sastavima.

ISPITNI PROGRAM

Tri kompozicije za solo izvođenje – po mogućstvu jedna na baroknoj lauti;
Tri kompozicije za izvođenje u manjem sastavu.

IV RAZRED

(2 časa nedeljno, 66 časova godišnje)

LITERATURA

T. Saton: Škola za baroknu lautu
L. Romani: 30 komada za lautu
A. I Roj: Fantazije i igre
L. d Narvez: Los seys libros del delphin de musica
D. Lumsden: Antologija engleske muzike za lautu
Holborn: Muzika za lautu i bandoru
X. Daulend: Zbirka muzike za lautu
Bakfark: Opera omnia
M. Vaisel: Tabulatura 1573
J. A. Dalza: Intabulatura za lautu
R. Kesa: Antologija stare muzike R. Ponson: Kompletna škola za solo lautu J. A. Losi: 19 komada za baroknu lautu Ž. Bitner: Komadi za lautu
Beils: 32 laka komada za baroknu lautu D. Kelner: Fantazija
J. Laufenštajner: Partie in b flat major
L. Vais: Intabulatura za lautu
I druge zbirke i komadi slične težine i sadržaja

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

- a) 10 komada za solo izvođenje;
- b) 10 komada u manjim sastavima.

ISPITNI PROGRAM

Tri kompozicije za solo izvođenje – po mogućstvu jedna na baroknoj lauti;
Tri kompozicije za izvođenje u manjem sastavu.

RENEŠANSNE (MALE) HARFE

CILJEVI

Dalji rad na razvijanju specifične postavke tonako je stilsko obeležje muzike srednjeg veka, renesanse i baroka;

Dalje upoznavanje sa delima iz epohe srednjeg veka, renesanse i baroka kroz muzičku interpretaciju dela i primenu prakse ornamentiranja naročito u muzici XV, XVI, XVII i XVIII veka;

Razvijanje sposobnosti sviranja u malim sastavima – od dva do osam članova – u najrazličitijim kombinacijama koje dozvoljava instrumentarij srednjeg veka, renesanse i baroka;

ZADACI

Rad na razvijanju specifične postavke tona koje je stilsko obeležje muzike srednjeg veka, renesanse i baroka;

Rad na upoznavanju dela iz epohe srednjeg veka, renesanse i baroka kroz muzičku interpretaciju dela i primenu prakse ornamentiranja naročito u muzici XV, XVI, XVII i XVIII veka;

Rad na razvijanju sposobnosti sviranja u malim sastavima – od dva do osam članova – u najrazličitijim kombinacijama koje dozvoljava instrumentarij srednjeg veka, renesanse i baroka;

Pored savladavanja tehnike sviranja učenike upoznati sa istorijskim razvojem male harfe i literaturom pisanom za nju. Osposobiti učenika za štimovanje, zamenu žica i održavanje harfe

I RAZRED

(2 časa nedeljno, 70 časova godišnje)

SKALE

Durske skale do četiri povisilice i tri snizilice kroz dve oktave paralelno. Trozvuk u osnovnom položaju i obrtajima razloženo i harmonski.

Učenje skala je ograničeno zbog toga što na maloj harfi nema pedala te nije moguće moduliranje u sve tonalitete.

Kao i u nižoj školi preporučuje se rad na tehničkim i prstnim vežbama.

STUDIJE ZA MALU HARFU

B. Langnikel: Škola za malu harfu D. Megevand: Škola za irsku harfu J. Molnar: Praktične metode za irsku harfu br. 1 K. Robertson: Aranžmani za harfu

KOMADI ZA IZVOĐENJE

S. Vuds: Izbor komada – irske igre

Stivel: Renesansni komadi za keltsku harfu M. Grandjani: Tri mala komada

Smit: Muzika za harfu D. Friu: Renesansna muzika M. Vernjo: Balada i Rondo

Prat: Sonatina u klasičnom stilu

E. Polonska: Arija i Igra u renesansnom stilu V. A. Mocart: Tema s varijacijama M. Grandjani:

Mala harfina kutija V. T. Kameron: Minijature za harfu solo

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

a) skale;

b) 10 etida;

v) 10 kompozicija za izvođenje.

ISPITNI PROGRAM

Jedna skala;

Dve etide različitog karaktera;

Tema s varijacijom Dve kompozicije za izvođenje.

ISPITNI PROGRAM SE IZVODI NAPAMET

II RAZRED

(2 časa nedeljno, 70 časova godišnje)

SKALE

Durske i molske lestvice do četiri povisilice i tri snizilice kroz dve i tri oktave, trozvuk četvoroglasno harmonski, razloženo i arpeđirano. Dominantni i umanjeni septakord u svim kombinacijama.

Preporučuje se rad na tehničkim-prstnim vežbama.

STUDIJE ZA MALU HARFU

R. N. Boksa: 50 progresivnih etida F. Alberti: Etide i tehničke vežbe M. Rolin: Metode za keltsku harfu J. Molnar: Praktične metode za irsku harfu br. 2

KOMPOZICIJE ZA IZVOĐENJE

F. J. Naderman: Tema s varijacijama

I. Vetere: 12 malih kanona

P. Pon: Svita

P. Pon: Vetrovita ruža

E. Jones: 51 velška harfa

A. Lara: Granada

T. Pitfild: Sonatina

D. Ovens: 20 velških pesama za harfu solo

Denti: Klasičan komad br. 1 i br. 2 A. Šalan: Mali valcer

L. Šarpanie: 10 malih varijacija F. Kupren: Šest komada

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

a) skale;

b) 10 etida različitog karaktera;

v) 10 kompozicija za izvođenje.

ISPITNI PROGRAM

Jedna skala;

Dve etide;

Jedna sonatina ili tema s varijacijama;

Dva komada.

ISPITNI PROGRAM SE IZVODI NAPAMET

III RAZRED

(2 časa nedeljno, 70 časova godišnje)

SKALE

Skale u bržem tempu, posebnu pažnju posvetiti arpeđu, prstnim vežbama, glisandu prvog i četvrtog prsta i flažoletima.

STUDIJE ZA HARFU

Grifits: Škola za malu harfu B. Heler: Škola za malu harfu

J. Molnar: Metode za irsku harfu

Pozoli: Progresivne etide

KOMPOZICIJE ZA IZVOĐENJE

V. Kameron: Nokturno R. Ingfild: Solo za Sonju br. 1 i br. 2 P. Pon: Igra klovnova P. Pon:

Muzika za gotsku harfu V. Kameron: Tarantela V. Kameron: Pisma i arija V. Kameron: Marš u klasičnom stilu V. Kameron: Varijacije M. Karles: T. Karolan: Komadi za irsku harfu

OBAVEZNI MINIMUM GRADIVA

a) skale;

b) 10 etida iz različitih škola za malu harfu;

v) 10 kompozicija za izvođenje.

ISPITNI PROGRAM

Jedna skal;

Dve etide različirog karaktera;

Sonatina ili tema s varijacijama;

Dve kompozicije za izvođenje.

ISPITNI PROGRAM SE IZVODI NAPAMET

IV RAZRED

(2 časa nedeljno, 66 časova godišnje)

SKALE

Skale, arpeđa i tehničke vežbe

STUDIJE ZA MALU HARFU

M. Rolin: Metode za keltsku harfu

R. N. Boksa: Izbor etida or. 318 I i II sveska

R. N. Boksa: Izbor etida or. 62

Pozoli: Izbor progresivnih etida F. Alberti: Progresivne etide – izbor

KOMPOZICIJE ZA IZVOĐENJE

Vuds: Izbor komada za irsku harfu J. S. Bah: Četiri komada, J. M. Laruel: Igra i Tokata A.

Lemeland: Elegija J. Mami: Šest komada brevis D. Megevand: Keltska balada S. Miligan:

Komadi za malu harfu, Denti: Varijacije na Mocartovu temu, F. Đovanineti: 22 popularne

francuske šansone, M. Grandjani: Pastoral, Grut: Svita u Es-duru, G. F. Hendl: Koncert Be-dur

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

a) skale;

b) 10 etida;

v) 8 kompozicija za izvođenje.

ISPITNI PROGRAM

Dve etide različitog karaktera;

Ciklična forma – sonatina, koncert – ili tema s varijacijama;

Dve kompozicije za izvođenje.

ISPITNI PROGRAM SE IZVODI NAPAMET

NAČIN OSTVARIVANJA PROGRAMA (UPUTSTVO)

Renesansna harfa se u srednjoj školi uči fakultativno, uz neki drugi odsek. Sadržaj programa je tako sačinjen da odgovara psihičkim i fizičkim mogućnostima učenika. Pored etida pomoću kojih učenik stiče tehniku sviranja, zastupljeni su i muzički komadi za izvođenje kao i veće ciklične forme i teme sa varijacijama. Pomoću njih učenici uče kako ih treba izvoditi i to u pogledu dinamike, fraziranja, vođenja glasova (ako je višeglasje). Učenici se upoznaju kako sa izvođačkim mogućnostima harfe, tako i sa istorijskim razvojem i literaturom za malu harfu.

Creporučuje se od samog početka rad u kamernim sastavima. U skladu sa uputstvima iz priručnika „HARFA SA KUKICAMA”, part harfe, ukoliko ga nema u originalnim partiturama, može se lako dopisati vodeći računa o mogućnostima učenika. Po završetku srednje škole učenik je osposobljen za solističko i kamerno muziciranje na maloj harfi kao i za nastavak školovanja.

ČEMBALO

CILJEVI

Dalji rad na razvijanju specifične postavke tonakoje je stilsko obeležje muzike srednjeg veka, renesanse i baroka;

Dalje upoznavanje sa delima iz epohe srednjeg veka, renesanse i baroka kroz muzičku interpretaciju dela i primenu prakse ornamentiranja naročito u muzici XV, XVI, XVII i XVIII veka;

Razvijanje sposobnosti sviranja u malim sastavima – od dva do osam članova – u najrazličitijim kombinacijama koje dozvoljava instrumentarij srednjeg veka, renesanse i baroka;

ZADACI

Rad na razvijanju specifične postavke tona koje je stilsko obeležje muzike srednjeg veka, renesanse i baroka;

Rad na upoznavanju dela iz epohe srednjeg veka, renesanse i baroka kroz muzičku interpretaciju dela i primenu prakse ornamentiranja naročito u muzici XV, XVI, XVII i XVIII veka;

Rad na razvijanju sposobnosti sviranja u malim sastavima – od dva do osam članova – u najrazličitijim kombinacijama koje dozvoljava instrumentarij srednjeg veka, renesanse i baroka;

I RAZRED

(2 časa nedeljno, 70 časova godišnje)

LITERATURA

„Fic Viljemove zbirke za virđinal” – preludijumi, pavane i galjarde Bula i Viljema Berda ili igre i komadi Žila Farnabija i Martina Pirsona

A. Valentea: Tabulatura igara za čembalo

G. Freskobaldi: Tokate – pravila i stil „afeti kantabili”

J. J. Froberger: Tokate

Svite Kleramboa, Šambonjera, Maršana, Danglbera, F. Kuprena, Ramoa
J. S. Bah: Troglasne invencije; Francuske svite
G. F. Hendl: Svite i Sonate
B. Paskvini: Sonate
D. Skarlati: Sonate
S. Albero: Sonate
K. B. Balbastra: Komadi
Daken: Komadi
V. A. Mocart: Fantazija

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

- a) tri kompozicije iz perioda renesanse;
- b) jedna tokata;
- v) tri komada francuske škole klavsenista;
- g) jedno delo J. S. Baha;
- d) jedno delo G. X. Hendla;
- đ) dve sonate italijanske ili španske škole;
- e) jedno pretklasično delo.

ISPITNI PROGRAM

Jedno delo iz perioda renesanse ili XVII veka;
Dva komada francuske škole;
Jedno delo J. S. Baha ili G. F. Hendla;
Jedno virtuosno delo – italijansko, špansko ili predklasično.

II RAZRED

(2 časa nedeljno, 70 časova godišnje)

LITERATURA

„Fic Viljemova zbirka za virdžinal” – fantazija ili mizerere Bula ili Viljema Berda
Luj Kupren: Nemetrički prelud – teoretski obraditi interpretaciju ovakve vrste preludijuma)
Kleramboa: Svite Šambonjer: Svite F. Kupren: Svite Ramo: Svite – obavezna alemanda J. S. Bah: Engleske svite J. S. Bah: Koncert Ef-mol J. S. Bah: Koncert A-dur G. F. Hendl: Šakone i pasakalje G. F. Hendl: Koncert Ef-dur G. F. Hendl: Koncert ge-mol D. Skarlati: Sonate K. B. Balbastra: Komadi V. A. Mocart: Sonate J. Hajdn: Sonate

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

- a) tri kompozicije iz perioda renesanse;
- b) jedan nemetrički prelud;
- v) jedna cela lakša svita škole klavsenista ili tri stava iz svite Kuprena ili Ramoa – obavezno alemanda;
- g) dva stava iz engleske svite ili jedan stav koncerta J. S. Bah;
- d) jedno delo G. F. Hendla;
- đ) dve sonate Skarlatija;
- e) jedan pretklasičan komad ili jedna stav iz sonate Mocarta ili Hajdna.

ISPITNI PROGRAM

Jedno delo iz perioda renesanse ili XVII veka;
Dva komada francuske škole;
Jedno delo J. S. Baha ili G. F. Hendla;
Dve sonate D. Skarlatija ili jedan stav iz sonate V. A. Mocarta ili J. Hajdna.

III RAZRED

(2 časa nedeljno, 70 časova godišnje)

LITERATURA

Renesansna dela Bula, Viljema Berda i Đovanija Pikija
Freskobaldi: Tokate
Floberger: Tokate
Luj Kupren: Prelidi

Ramo: Svita A-mol
F. Kupren: Svite
G. F. Hendl: Preludijumi i fuge
J. S. Bah: Dobro temperovani klavir
D. Skarlati: Sonate
A. Solera: Sonate
X. Ferera: Sonate
Blask de Nevr: Sonate
K. F. E. Bah: Sonate, fantazije i ronda
OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

- a) jedno teže renesansno delo;
- b) jedna tokata ili jedan složeni prelud sa polifonim srednjim delom;
- v) cela lakša sveta francuske škole klavsenista ili četiri stava iz duže svite – alemanda, kuranta, sarabanda i žiga;
- g) jedan preludijum i fuga G. F. Hendka;
- d) jedan preludijum i fuga J. S. Baha;
- đ) dve sonate;
- e) jedna sonata, fantazija ili rondo K. F. E. Baha.

ISPITNI PROGRAM

Jedno delo iz perioda renesanse ili XVII veka;
Odabrano delo francuske škole;
Jedan preludijum i fuga J. S. Baha ili G. F. Hendla;
Jedno delo K. F. E. Baha ili španske škole

IV RAZRED

(2 časa nedeljno, 66 časova godišnje)

LITERATURA

„Fic Viljemova zbirka za virđžinal”
Freskobaldi: Tokate i Partite
Froberger: Tokate i Partite
Mokelandelo Rosi: Tokate i Partite
Ramo: Svita Ge-dur
F. Kupren Svite br. 7, 13, 24
A. Forkere: Svite
Ž. Difli: Svite
J. S. Bah: Umetnost fuge
G. F. Hendl: Svite
D. Skarlati: Sonate
Soler: Sonate Jedno delo K. F. E. Bah: J. Hajdn: Sonate
A. Mocart: Varijacije
J. K. Bah: Koncerti po sonatama De-dur, Ge-dur, Es-dur

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

- a) jedno značajno delo iz „Fic Viljemove zbirke za virđžinal”;
- b) tokata ili partita-varijaciono delo;
- v) cela svita francuske škole klavsenista ili tri stava iz svite Forkerea ili Diflija;
- g) jedan preludijum i fuga, ili fantazija i fuga, ili fuga iz „Umetnost fuge” J. S. Baha;
- d) jedna cela svita G. F. Hendla;
- đ) dve sonate;
- e) jedna sonata, varijacije ili koncert.

ISPITNI PROGRAM

Jedno delo iz perioda renesanse;
Jedno delo ili XVII veka;

Odabrano delo francuske škole;
Jedan delo J. S. Baha ili G. F. Hendla;
Dve sonate D. Skarlatija ili A. Solera;
Odabrano predklasično delo.

NAČIN OSTVARIVANJA PROGRAMA (UPUTSTVO)

Kroz razrede osnovne škole učenici su se upoznali sa sopecifičnostima tušea i artikulacije na čembalu. Predložene vežbe F. Kuprena iz „Umetnost sviranja na čembalu” mogu se, po potrebi, obnavljati ili se na osnovu njih mogu samostalno konstruisati vežbe za ornamente koji predstavljaju najveći tehnički pr blem na čembalu.

Pojam etide još nije ustanovljen u periodu baroka, ali renesansne kompozicije u velikom broju sadrže sistematično tretiranje problema pasaža, ornamentata i nizova paralelnih terci i sekta, pa se mogu koristiti kao etide za čembalo; takođe, prelud jumi i dvoglasne invencije J. S. Baha i na najvišem nivou „Eserčizi” D. Skarlatija.

Specifičnost čembalističke literature je u velikoj različitosti stilova pojedinih epoha (renesansa; rani barok– XVII vek; barok – XVII; rokoko; predklasika) i škola (engleska, italijanska, nemačka, španska). Pravilnim izborom programa tokom četiri godine treba izgrađivati svaki stil pojedinačno, polazeći od najlakših fa sve težim belima.

Po tipu kompozicione tehnike u čembalističkoj literaturi mogu se razlikovati dela u kojima dominira improvizacioni, varijacioni, polifoni ili homofoni način komponovanja. Svaki od ovih tipova treba postepeno savlađivati, tj:najpre raditi renesansne preludijume, zatim Freskobaldijeve tokate, preludijume Luja Kuprena i na kraju preludijume i tokate J. S. Baha;na polifona dela J. S. Baha ne treba preći dok se nije pre-šla bar neka fantazija iz perioda renesanse, kancina, kapričo ili ričerkar Flobergera i fuga G. F. Hendla;varijacije najpre raditi renesansne, zatim partite Freskobaldija ili Frobergera;renesansne igre – alemande, kurente i žige – treba da budu baza za upoznavanje baroknih igara istog naziva, a često pri– lični različitih kad kompozitora italijanske, francuske škole, Hendla i Baha;razvoj homofonije treba pratiti Šreko dela Ramoa, Balbastra, Skarlatija, Solera, do Mocarta i Hajdna.

ORGULJE

CILJEVI

Dalji rad na razvijanju specifične postavke tonakoje je stilsko obeležje muzike srednjeg veka, renesanse i baroka;

Dalje upoznavanje sa delima iz epohe srednjeg veka, renesanse i baroka kroz muzičku interpretaciju dela i primenu prakse ornamentiranja naročito u muzici XV, XVI, XVII i XVIII veka;

Razvijanje sposobnosti sviranja u malim sastavima – od dva do osam članova – u najrazličitijim kombinacijama koje dozvoljava instrumentarij srednjeg veka, renesanse i baroka;

ZADACI

Rad na razvijanju specifične postavke tona koje je stilsko obeležje muzike srednjeg veka, renesanse i baroka;

Rad na upoznavanju dela iz epohe srednjeg veka, renesanse i baroka kroz muzičku interpretaciju dela i primenu prakse ornamentiranja naročito u muzici XV, XVI, XVII i XVIII veka;

Rad na razvijanju sposobnosti sviranja u malim sastavima – od dva do osam članova – u najrazličitijim kombinacijama koje dozvoljava instrumentarij srednjeg veka, renesanse i baroka;

I RAZRED

(2 časa nedeljno, 70 časova godišnje)

Kompozicije BAROKNOG PERIODA

Engleska: Georg Fridrih Hendl;

Francuska: Fransoa Kupren;

Italija: Antonio Vivaldi, Benedeto Marčelo;

Nemačko podneblje: Johan Sebastijan Bah, Georg Filip Teleman;
drugi autori

Kompozicije perioda PREDKLASICIZMA i KLASICIZMA

Španija: Padre Antonio Soler;

Italija: Domeniko Čimaroza;

Nemačko podneblje: Georg Filip Telemann, Mihael Hajdn, Jozef Hajdn, Wolfgang Amadeus Mozart, Bahovi sinovi, Ludvig van Beethoven;

drugi autori

MINIMUM PREĐENOG GRADIVA

a) pet kompozicija iz perioda muzike autora do XVII veka;

b) pet kompozicija baroknog perioda.

ISPITNI PROGRAM

Dve kompozicije perioda XVII veka ili pre;

Jedna kompozicija perioda XVIII veka.

II RAZRED

(2 časa nedeljno, 70 časova godišnje)

Kompozicije BAROKNOG PERIODA

Engleska: Georg Fridrih Hendl;

Francuska: Fransoa Kupren;

Italija: Antonio Vivaldi, Benedeto Marčelo;

Nemačko podneblje: Johan Sebastijan Bah, Georg Filip Telemann;

drugi autori

Kompozicije perioda PRETKLASICIZMA i KLASICIZMA

Španija: Padre Antonio Soler;

Italija: Domeniko Čimaroza;

Nemačko podneblje: Georg Filip Telemann, Mihael Hajdn, Jozef Hajdn, Wolfgang Amadeus Mozart, Bahovi sinovi, Ludvig van Beethoven;

drugi autori

MINIMUM PREĐENOG GRADIVA

a) pet kompozicija iz perioda muzike autora do XVII veka;

b) pet kompozicija baroknog perioda.

ISPITNI PROGRAM

Dve kompozicije različitih škola iz perioda XVII veka ili pre;

Dve kompozicije perioda XVIII veka.

III RAZRED

(2 časa nedeljno, 70 časova godišnje)

Kompozicije BAROKNOG PERIODA

Engleska: Georg Fridrih Hendl;

Francuska: Fransoa Kupren;

Italija: Antonio Vivaldi, Benedeto Marčelo;

Nemačko podneblje: Johan Sebastijan Bah, Georg Filip Telemann;

drugi autori

Kompozicije perioda PRETKLASICIZMA i KLASICIZMA

Španija: Padre Antonio Soler;

Italija: Domeniko Čimaroza;

Nemačko podneblje: Georg Filip Telemann, Mihael Hajdn, Jozef Hajdn, Wolfgang Amadeus Mozart, Bahovi sinovi, Ludvig van Beethoven;

drugi autori

MINIMUM PREĐENOG GRADIVA

a) pet kompozicija iz perioda muzike autora do XVII veka;

b) pet kompozicija baroknog perioda.

ISPITNI PROGRAM

Dve kompozicije različitih škola iz perioda XVII veka ili pre;

Dve kompozicije perioda XVIII veka od kojih jedna obavezno od Johana Sebastijana Baha;

Jedna kompozicija po izboru.

IV RAZRED

(2 časa nedeljno, 66 časova godišnje)

Kompozicije BAROKNOG PERIODA

Engleska: Georg Fridrih Hendl;

Francuska: Fransoa Kupren;

Italija: Antonio Vivaldi, Benedeto Marčelo;

Nemačko podneblje: Johan Sebastijan Bah, Georg Filip Teleman;

drugi autori

Kompozicije perioda PRETKLASICIZMA i KLASICIZMA

Španija: Padre Antonio Soler;

Italija: Domeniko Čimarozza;

Nemačko podneblje: Georg Filip Teleman, Mihael Hajdn, Jozef Hajdn, Wolfgang Amadeus Mocart, Bahovi sinovi, Ludvig van Betoven;

drugi autori.

MINIMUM PREĐENOG GRADIVA

a) pet kompozicija iz perioda muzike autora do XVII veka;

b) pet kompozicija baroknog perioda.

ISPITNI PROGRAM

Dve kompozicije različitih škola iz perioda XVII veka ili pre (Đ. Freskobaldi, J. P. Svelink, D. Bukstehude i sl.);

Dve kompozicije perioda XVIII veka od kojih je jedna obavezno od Johana Sebastijana Baha;

Jedna kompozicija predklasičnog odnosno klasičnog perioda (G. F. Teleman, V. A. Mocart, J. Hajdn, M. Hajdn i sl.);

Jedna slobodna obrada /protestantskog/ koralna na zadati kantus firmus.

NAČIN OSTVARIVANJA PROGRAMA

Upoznati učenika sa istorijskim karakteristikama instrumenta, razvojem instrumenta, kao i vrstama i specifičnostima instrumenata u različitim podnebljima (Italija, Nemačka, Engleska itd.). Upoznati učenika sa tehničkim karakteristikama instrumenta, sviraonikom, delovima instrumenta, i upotrebom komandi. Posebnu pažnju posvetiti registraciji, upoznavanju osnovnih zvučnih boja i primenom registara na kompozicije različitih stilova. Potrebno je da učenik od samog početka posebnu pažnju posveti pedalnoj tehnici i vežbama za što brže savladavanje pedalnog sviranja, uz upoznavanje različitih tehnika pedalnog sviranja u ranoj muzici, kao i prstoreda kod manualnog sviranja. Objasniti bliskost tehnike manualnog sviranja kod orgulja sa drugim klavijaturnim instrumentima rane muzike (čembalo, klavikord) i s tom svrhom omogućiti učeniku i upotrebu ovih instrumentata.

Prilikom obrade kompozicije učenika upoznavati sa glavnim karakteristikama dela, datumom i mestom nastanka, kao i razlogom nastanka istog. Nakon postepenog savladavanja starih notacija, kompozicije svirati iz originalnih ključeva. Obavezno koristiti URTEKST izdanja.

Obavezno je slušanje rane muzike putem audio sredstava kao i posećivanje koncerata i upoznavanje sa istorijom i umetnošću navedenih perioda.

Osposobljavanje učenika za zajedničko kamerno muziciranje je od posebnog značaja. Stoga učeniku od samog početka istaći važnost kontinua u ranoj muzici, i osposobiti ga za sviranje i samostalno tumačenje istog. Takođe, poželjno je aktivno učešće učenika u kamernom muziciranju sa drugim instrumentima i pevačima.

Program obuhvata dela kompozitora od najranijih zapisa za klavijaturne instrumente do klasicizma. BASO KONTINUO (GENERALBAS) se izučava i kao poseban predmet po zajedničkom programu za čembalo i orgulje.

ŠKOLE ZA ORGULJE

F. Đermani, X. Riman i M. Dipre

LITERATURA – kompozicije za klavijaturne instrumente perioda rane muzike (srednjeg veka, renesanse, baroka i klasicizma):

KOMPOZICIJE AUTORA DO HUI VEKA

Engleska: Orlando Gibbons, Vilijam Berd, Henri Persel Francuska: Luj Kupren, Luj Nikolas Klerambo, Žan Fransoa Dandrije, Pjer di Maž, Nikolas de Grinji, Luj Klod Dakenl Flamanske

zemlje: Jan Pierson Svelink Italija: Andrea Gabrieli, Đovani. Gabrieli, Đirolamo Kavaconi, Bernardo Paskvini, Đirolamo Freskobaldi, Erkole Paskvini, Tarkvinio Merula, Bankijeri Adrijano, Boneli Aurelio, Domeniko Cipoli, Đovani Batista Martini

Nemačka: Johan Tobias Krebs i Johan Ludvig Krebs (8 malih preludija i fuga J.S. Baha), Johan Jakob Froberger, Johan Pahelbel, Ditrih Bukstehude

Španija: Karlos Seišas, Huan Antonio de Kabezon, Huan de Arauho, S. Albero Drugi autori

BLOK FLAUTE

CILJEVI

Dalji rad na razvijanju specifične postavke tonakoje je stilsko obeležje muzike srednjeg veka, renesanse i baroka;

Dalje upoznavanje sa delima iz epohe srednjeg veka, renesanse i baroka kroz muzičku interpretaciju dela i primenu prakse ornamentiranja naročito u muzici XV, XVI, XVII i XVIII veka;

Razvijanje sposobnosti sviranja u malim sastavima – od dva do osam članova – u najrazličitijim kombinacijama koje dozvoljava instrumentarij srednjeg veka, renesanse i baroka;

ZADACI

Rad na razvijanju specifične postavke tona koje je stilsko obeležje muzike srednjeg veka, renesanse i baroka;

Rad na upoznavanju dela iz epohe srednjeg veka, renesanse i baroka kroz muzičku interpretaciju dela i primenu prakse ornamentiranja naročito u muzici XV, XVI, XVII i XVIII veka;

Rad na razvijanju sposobnosti sviranja u malim sastavima – od dva do osam članova – u najrazličitijim kombinacijama koje dozvoljava instrumentarij srednjeg veka, renesanse i baroka;

U okviru Nastavnog plana i programa za blok-flautu, u sva četiri razreda srednje muzičke škole, obuhvaćeno je sviranje na svim veličinama blok-flaute: sopranimo, sopran, alt, tenor i bas – štimovi 1p S i 1p R, u različitim sastavima (od jedne do pet blok-flauta, sa i bez kontinua), sa delima iz epohe srednjeg veka, renesanse i baroka.

I RAZRED

(2 časa nedeljno, 70 časova godišnje)

LITERATURA

Anonimus, Engleska XIII vek: Oksfordska Estampida – jednoglasna

Anonimus, Engleska XIII vek: Tri dvoglasne Duktrije – Kaude Anonimus, Francuska XIII vek: Rapse Keal – jednoglasna X. Kestner-H. Spiter: Zbirka „Stare engleske arije i igre – alt-flauta i čembalo

X. Isak, XVI vek: Četiri komada za tri blok flaute – sopran, alt, tenor

X. Isak, XVI vek: Četiri komada za četiri blok flaute – sopran, alt, tenor, bas

K. Žervez: Deset igara za četiri blok flaute – sopran, alt, tenor, bas X. Menkemajner: Zbirka „Dvanaest komada iz baroka” – dve sopran blok flaute i čembalo ili dve sopran blok flaute i jedna alt blok flauta

V. Hileman: Zbirka „Kvarteti iz XVI, XVII i XVIII veka” I i II sveska – sopran, alt, tenor i bas blok flauta

I druge zbirke i komadi slične težine

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

a) 10 komada za solo izvođenje uz pratnju čembala ili laute;

b) 10 komada za izvođenje u manjim sastavima.

ISPITNI PROGRAM

Tri kompozicije solo ili uz pratnju čembala, laute ili harfe;

Tri kompozicije za trio, kvartet ili kvintet sastavljen od različitih kombinacija duvačkih, gudačkih i žičanih instru– menata srednjeg veka i renesanse – uz kombinacije i sa jednim ili više pevača.

Napomena: u svim razredima u sviranju instrumenata kojima su poverene vodeće deonice koristiti modele za ukrašavanje iz zbirke S. Ganazi (1535): „La Fontegara”

II RAZRED

(2 časa nedeljno, 70 časova godišnje)

LITERATURA

Anonimus, Francuska XIII vek: Sedam jednoglasnih dvorskih Estampida

X. Konor: Zbirka „Igre Škspirovog doba” – jedna i dve blok flaute sa pratnjom laute (Nordijska Musikforlaget, [tokholm])

D. Degen–A. E. Sajman: Zbirka „Igre špilmana iz Flandrije” – jedna, dve, tri i više blok flauta uz pratnju laute ili bez kontinua (Edicija Schott 2653)

M. Frank (1604): Osam igara za četiri blok flaute – sopran, dva alta, tenor blok flauta (VEB Deutscher Verlag, Lajpcig)

P. de Eskober-F. de Peneloza: Zbirka Vilansika za tri blok flaute – sopran, alt, tenor blok flauta (Edition Moeck 3611)

Anonimus, 1540: Šest venecijanskih igara za četiri blok flaute – sopran, alt, tenor, bas blok flauta (Edicija Heinrichshofen, Verlag)

P. Rubart: Zbirka „Šest fuga iz XVII i XVIII veka” za kvartet blok flauta (VEB F. Hofmeister Musikverlag, Lajpcig)

I druge zbirke i komadi slične težine i sadržaja

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

a) 10 komada za solo izvođenje uz pratnju čembala ili laute;

b) 10 komada za izvođenje u manjim sastavima.

ISPITNI PROGRAM

Tri kompozicije solo ili uz pratnju čembala, laute ili harfe;

Tri kompozicije za trio, kvartet ili kvintet sastavljen od različitih kombinacija duvačkih, gudačkih i žičanih instrumenata srednjeg veka i renesanse – uz kombinacije i sa jednim ili više pevača.

Napomena: u svim razredima u sviranju instrumenata kojima su poverene vodeće deonice koristiti modele za ukrašavanje iz zbirke S. Ganazi (1535): „La Fontegara”

III RAZRED

(2 časa nedeljno, 70 časova godišnje)

LITERATURA

G. Rav (1545): Bacinia gallica et latina (za sopran i tenor blok flautu) autor zbirke X. Menkemajer Heinrichshofen's Verlag)

Anonimus, Italija, XIV vek: „Igre iz Ars nove” – za jednu blok flautu – Lamento di Tristano; La Manfredina; Trotto; Saltarello I, II, III, IV

Anonimus, XVII vek: „Zeleni rukavi” – blok flauta i lauta (Verlag Doblinger, Minhen)

Džon Daulend, 15–17. vek: „Galjarda grofa Eseksa”; „LA KRIME PAVANA”; „Galjarda danskog kralja” – blok flauta i lauta

Frančesko d Ana, XVI vek: „Frotole, Stramboti i Lamentacije” I, II knjiga – za kvartet blok flauta

Frančesko Bendusi, XVI vek: „Opera nova de balli” – za kvartet blok flauta (Edicija Moesk 3602)

I. Hekler: Zbirka „Kvarteti za četiri blok flaute iz XVI, XVII i XVIII veka” (Edicija Moesk 2073)

I druge zbirke i komadi slične težine i sadržaja

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

a) 10 komada za solo izvođenje uz pratnju čembala ili laute;

b) 10 komada za izvođenje u manjim sastavima.

ISPITNI PROGRAM

Tri kompozicije solo ili uz pratnju čembala, laute ili harfe;

Tri kompozicije za trio, kvartet ili kvintet sastavljen od različitih kombinacija duvačkih, gudačkih i žičanih instrumenata srednjeg veka i renesanse – uz kombinacije i sa jednim ili više pevača.

Napomena: u svim razredima u sviranju instrumenata kojima su poverene vodeće deonice koristiti modele za ukrašavanje iz zbirke S. Ganazi (1535): „La Fontegara”

IV RAZRED

(2 časa nedeljno, 66 časova godišnje)

LITERATURA

Anonimus, Italija, XIV vek: „Igre iz Ars nove” – za jednu blok flautu – Ghaetta; Chominciamento di gioia; Isabella; Tre fontane;

Belicha; Parlamento; In pro; Principio di virtu

Henri VIII, XVI vek: Fantazija „Taunder naken” – za tri blok flaute

M. Pretorijus (1612): Francuske igre iz zbirke „Terpsichore” I i II sveska – za kvartet blok flauta (Edicija Moesk 3607, 3608)

P. Atenjan, (1547): „Bas-dance, Turdioni i Branle” – za kvartet blok flauta (Edicija Moesk 3603)

P. Atenjan, (1550): „Pavane, Galjarde i Branle” – za kvartet blok flauta (Edicija Moesk 3604)

P. Falez (1583): „Igre XVI veka”, I knjiga – za kvartet blok flauta (Edicija Moesk 3601)

Druge zbirke i komadi slične težine i sadržaja

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

a) 10 komada za solo izvođenje uz pratnju čembala ili laute;

b) 10 komada za izvođenje u manjim sastavima.

ISPITNI PROGRAM

Tri kompozicije solo ili uz pratnju čembala, laute ili harfe;

Tri kompozicije za trio, kvartet ili kvintet sastavljen od različitih kombinacija duvačkih, gudačkih i žičanih instrumenata srednjeg veka i renesanse uz kombinacije i sa jednim ili više pevača.

Napomena: u svim razredima u sviranju instrumenata kojima su poverene vodeće deonice koristiti modele za ukrašavanje iz zbirke S. Ganazi (1535): „La Fontegara”

TRAVERZO FLAUTA

CILJEVI

Dalji rad na razvijanju specifične postavke tonakoje je stilsko obeležje muzike srednjeg veka, renesanse i baroka;

Dalje upoznavanje sa delima iz epohe srednjeg veka, renesanse i baroka kroz muzičku interpretaciju dela i primenu prakse ornamentiranja naročito u muzici XV, XVI, XVII XVIIIveka;

Razvijanje sposobnosti sviranja u malim sastavima – od dva do osam članova – u najrazličitijim kombinacijama koje dozvoljava instrumentarij srednjeg veka, renesanse i baroka;

ZADACI

Rad na razvijanju specifične postavke tona koje je stilsko obeležje muzike srednjeg veka, renesanse i baroka;

Rad na upoznavanju dela iz epohe srednjeg veka, renesanse i baroka kroz muzičku interpretaciju dela i primenu prakse ornamentiranja naročito u muzici XV, XVI, XVII XVIII veka;

Rad na razvijanju sposobnosti sviranja u malim sastavima – od dva do osam članova – u najrazličitijim kombinacijama koje dozvoljava instrumentarij srednjeg veka, renesanse i baroka;

U okviru Nastavnog plana i programa za traverzo flautu u sva četiri razreda je obuhvaćeno sviranje na sopran, alt i naročito tenor traverzo flauti, u različitim sastavima – od jedne do tri traverzo flaute sa ili bez kontinua – kao i sviranje traverzo flaute u okviru manjih sastava koji sadrže odgovarajuće instrumente (duvačke, gudačke i žičane) iz epohe srednjeg veka, renesanse i baroka.

I RAZRED

(2 časa nedeljno, 70 časova godišnje)

LITERATURA

Anonimus, Francuska, XIII vek: Dance Real – jednoglasna Anonimus, Engleska, XIII vek: Tri dvoglasne Duktije – Kaude

X. Kestner-H. Spiter: Zbirka „Stare engleske arije i igre” – traverzo flauta i čembalo (bsćol So. CGO GopJop)

P. Donat: Zbirka „Igre iz XVIII veka” I i II sveska – traverzo flauta i čembalo (VEB F. Hofmeister Musikverlag, Lajpcig)

G. F. Teleman, XVIII vek: 13 Menueta – traverzo flauta i čembalo (autor zbirke V. Voel, Barenreiter Ausgabe 977)

X. Menkemajer: Zbirka „12 komada iz baroka” – dve traverzo flaute i čembalo (Barenreoter Verlag Kasell druge zbirke i komadi slične težine i sadržaja

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

- a) 10 komada za solo izvođenje uz pratnju čembala ili laute;
- b) 10 komada za izvođenje u manjim sastavima.

ISPITNI PROGRAM

Tri kompozicije solo ili uz pratnju čembala, laute ili harfe;

Tri kompozicije za trio, kvartet ili kvintet sastavljen od različitih kombinacija duvačkih, gudačkih i žičanih instrumenata srednjeg veka i renesanse – uz kombinacije i sa jednim ili više pevača.

Napomena: u svim razredima u sviranju instrumenata kojima su poverene vodeće deonice koristiti modele za ukrašavanje iz zbirke S. Ganazi (1535): „La Fontegara”

II RAZRED

(2 časa nedeljno, 70 časova godišnje)

LITERATURA

Anonimus, Francuska XIII vek: Sedam jednoglasnih dvorskih Estampida

X. Konor: Zbirka „Igre Šekspirovog doba” – za jedni i za dve traverzo flaute i lautu (Nordijska Musikforlaget, Stokholm) G. Keler: Zbirka „Igre iz baroka” – za dve traverzo flaute (Edicija Peters9231/a Lajpcig)

D. Degen A. E. Sajman: Zbirka „Igre špilmana iz Flandrije XVI i XVII veka” – izbor igara za traverzo flautu i lautu i dua, trija i kvarteta traverzo flaute sa blok flautama (Edicija bscoN 2653)

I druge zbirke i komadi slične težine i sadržaja

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

- a) 10 komada za solo izvođenje uz pratnju čembala ili laute;
- b) 10 komada za izvođenje u manjim sastavima.

ISPITNI PROGRAM

Tri kompozicije solo ili uz pratnju čembala, laute ili harfe;

Tri kompozicije za trio, kvartet ili kvintet sastavljen od različitih kombinacija duvačkih, gudačkih i žičanih instrumenata srednjeg veka i renesanse uz kombinacije i sa jednim ili više pevača.

Napomena: u svim razredima u sviranju instrumenata kojima su poverene vodeće deonice koristiti modele za ukrašavanje iz zbirke S. Ganazi (1535): „La Fontegara”

III RAZRED

(2 časa nedeljno, 70 časova godišnje)

LITERATURA

G. Rav (1545): Bacinia gallica et latina – za traverzo flautu i tenor blok flautu (autor zbirke H. Menkemajner Heinrichshofen's Verlag Wilhelmshaven)

Anonimus, Italija, XIV vek: „Igre iz Ars nove” za traverzo flautu – Lamento di Tristano; La Manfredina; Trotto; Saltarello I, II, III, IV

Anonimus, XVII vek: Varijacije „Zeleni rukavi” – za traverzo flautu i lautu (Verlag Doblinger, Minhen)

Džon Daulend, XVI XVII-vek: Galjarda grofa Esekxa; Lakrime Pavana; Galjarda danskog kralja – za traverzo flautu i lautu

Frančesko d Ana, XVI vek: „Frotle, Stramboti i Lamentacije” – za četiri instrumenta, kombinacija traverzo flaute sa tenor i bas blok flautama – I i II sveska (ŠsogŠ)

I druge zbirke i komadi slične težine i sadržaja

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

- a) 10 komada za solo izvođenje uz pratnju čembala ili laute;
- b) 10 komada za izvođenje u manjim sastavima.

ISPITNI PROGRAM

Tri kompozicije solo ili uz pratnju čembala, laute ili harfe;

Tri kompozicije za trio, kvartet ili kvintet sastavljen od različitih kombinacija duvačkih, gudačkih i žičanih instrumenata srednjeg veka i renesanse – uz kombinacije i sa jednim ili više pevača.

Napomena: u svim razredima u sviranju instrumenata kojima su poverene vodeće deonice koristiti modele za ukrašavanje iz zbirke S. Ganazi (1535): „La Fontegara”

IV RAZRED

(2 časa nedeljno, 66 časova godišnje)

LITERATURA

Anonimus, Italija XIV vek: „Igre iz Ars nove” za traverzo flautu – Ghaetta; Chominciamento di gioia; Isabella; Tre fontane; Belicha;Parlamento; In pro; Pricipio di virtu

J. Malina: Zbirka „Rani barok” – za traverzo flautu i čembalo (Edicija Musica Budimpešta)

M. Pretorijus (1612): Francuske igre iz zbirke „Terpsichore” I i II sveska – za traverzo flautu sa tenor i bas blok flautama (Edicija Moesk 3607, 3608)

P. Atenjan, (1547): – za traverzo flautu i blok flaute (Edicija Moesk 3603)

P. Atenjan, (1550): „Pavane, Galjarde i Branle” – za traverzo flautu i blok flaute (Edicija Moesk 3604)

I druge zbirke i komadi slične težine i sadržaja

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

a) 10 komada za solo izvođenje uz pratnju čembala ili laute;

b) 10 komada za izvođenje u manjim sastavima.

ISPITNI PROGRAM

Tri kompozicije solo ili uz pratnju čembala, laute ili harfe;

Tri kompozicije za trio, kvartet ili kvintet sastavljen od različitih kombinacija duvačkih, gudačkih i žičanih instrumenata srednjeg veka i renesanse uz kombinacije i sa jednim ili više pevača.

Napomena: u svim razredima u sviranju instrumenata kojima su poverene vodeće deonice koristiti modele za ukrašavanje iz zbirke S. Ganazi (1535): „La Fontegara”

PEVANJE

CILJEVI

Dalji rad na razvijanju specifične postavke tonakoje je stilsko obeležje muzike srednjeg veka, renesanse i baroka;

Dalje upoznavanje sa delima iz epohe srednjeg veka, renesanse i baroka kroz muzičku interpretaciju dela i primenu prakse ornamentiranja naročito u muzici XV, XVI, XVII XVIII veka;

Razvijanje sposobnosti sviranja u malim sastavima od dva do osam članova u najrazličitijim kombinacijama koje dozvoljava instrumentarij srednjeg veka, renesanse i baroka;

ZADACI

Rad na razvijanju specifične postavke tona koje je stilsko obeležje muzike srednjeg veka, renesanse i baroka;

Rad na upoznavanju dela iz epohe srednjeg veka, renesanse i baroka kroz muzičku interpretaciju dela i primenu prakse ornamentiranja naročito u muzici XV, XVI, XVII XVIII veka;

Rad na razvijanju sposobnosti sviranja u malim sastavima od dva do osam članova u najrazličitijim kombinacijama koje dozvoljava instrumentarij srednjeg veka, renesanse i baroka;

Interpretacija rane muzike obuhvata sve glasove, što znači da podrazumeva i kontratenorsko pevanje kao i dečačko (prijemnom ispitu mogu pristupiti i dečaci pre mutacije od minimum sedam godina starosti, koji uporedo pohađaju instrument u osnovnoj muzičkoj školi).

Upoznati učenika sa istorijskim karakteristikama pesama od srednjeg veka do baroka, sa razvojem solo-pevanja u ovom periodu i specifičnostima pevanja različitih podneblja (Italija, Francuska, kastratsko i kontratenorsko pevanje itd.). Osnovni princip rada je primena klasične vokalne tehnike na dela rane literature kroz interpretaciju na autentičan način i izraz. Posebnu pažnju posvetiti elementima stila kao što su agogika, dinamika, tempo, a posebno ornamentika i primerena upotreba vibrata. Voditi računa od pravilnom izgovoru teksta, naročito pesama na starim jezicima tj. starom engleskom, francuskom i španskom jeziku. Učenike obavezno

upoznavati sa prevodom tekstova radi pravilnog dočaravanja kroz interpretaciju. Pesme obavezno pevati na originalnim jezicima i po mogućnosti koristiti URTEKST izdanja.

Obavezno je slušanje rane muzike putem audio sredstava kao i posećivanje koncerata i upoznavanje sa istorijom i umetnošću navedenih perioda.

Osposobljavanje učenika za zajedničko kamerno muziciranje je od posebnog značaja. Poželjno je udvajanje vokalnih deonica autentičnim instrumentima.

Kroz edukaciju pevača u maniru perioda rane muzike obuhvaćeni su sve vrste glasova, što znači i kontratenori (falsetisti).

I RAZRED

(2 časa nedeljno, 70 časova godišnje)

Osposobiti učenike da pevaju dela autora iz perioda srednjeg veka, ars nove, renesanse i baroka.

LITERATURA

Kompozicije za pevanje perioda rane muzike (srednjeg veka, renesanse i baroka):

a) Kompozicije SREDNJEG VEKA i ARS NOVE

„Cantigas de Santa Maria” španskog kralja Alfonsa X el Sabia (Mudrog)

„Libre Vermell” iz manastira Monserat (Katalonija) Kompozicije kralja Ričarda Lavljeg Srca Provansalske i francuske pesme trubadura i truvera frančesko Landini i njegovi savremenici (Italija)

b) Kompozicije RENESANSNIH AUTORA

Italija: Bartolomeo Trombonćino, Oracio Veki, Andrija Motovunjanin, Đulio Kaćini, Đovani Pjerluidi da Palestrina, Jakobus Galus i drugi

Engleska: Vilijam Bird, Tobias Hjum, Kralj Henri VIII, Pon Daulend, kao i autori engleske madrigalske škole;

Francuska: Žan Batist Bezar, Klod Sermizi, Klod le Žen i drugi

Flamanske zemlje: Pon Danstejbl, Gijom Difaj, Arnold de Lantines, Orlando di Laso.

v) Kompozicije BAROKNOG PERIODA

Italija: Klaudio Monteverdi (bali, arije iz opera, duhovna muzika iz XV knjige, madrigali), Bjađo Marini, Antonio Skarlatti, Frančesko Durante, Đovani Batista Pergolezi, Antonio Vivaldi, Đovani Bononcini, Nikola Porpora i drugi

Engleska: Henri Persel (arije iz opera i scenska muzika, pesme), Pon Blou i drugi

Nemački autori: porodica Bah i Johan Sebastijan, Georg Filip Teleman, Georg Fridrih Hendl, Georg Fridrih Hase – rećitativi i arije iz kantata, opera i oratorijuma Drugi autori evropskog podneblja

Napomena: Navedena literature se koristi kako u individualnoj nastavi tako i na ćaovima kamerne muzike.

OBAVEZNI MINIMUM GRADIVA

a) 5 kompozicija iz perioda srednjeg veka i renesanse;

b) 5 kompozicija baroknog perioda.

ISPITNI PROGRAM

Jedna kompozicija iz perioda srednjeg veka, ars nove ili renesanse;

Jedna kompozicija iz perioda baroka.

II RAZRED

(2 časa nedeljno, 70 časova godišnje)

Osposobiti učenike da pevaju dela autora iz perioda renesanse i baroka.

LITERATURA

Kompozicije za pevanje perioda rane muzike (renesanse i baroka):

a) Kompozicije RENESANSNIH AUTORA

Italija: Bartolomeo Trombonćino, Oracio Veki, Andrija Motovunjanin, Đulio Kaćini, Đovani Pjerluidi da Palestrina, Jakobus Galus i drugi

Engleska: Vilijam Bird, Tobias Hjum, Kralj Henri VIII, Pon Daulend, kao i autori engleske madrigalske škole;

Francuska: Žan Batist Bezar, Klod Sermizi, Klod le Žen i drugi

Flamanske zemlje: Pon Danstejbl, Gijom Difaj, Arnold de Lantines, Orlando di Laso.

b) Kompozicije BAROKNOG PERIODA

Italija: Klaudio Monteverdi (bali, arije iz opera, duhovna muzika iz XV knjige, madrigali), Bjađo Marini, Antonio Skarlatti, Frančesko Durante, Đovani Batista Pergolezi, Antonio Vivaldi, Đovani Bononcini, Nikola Porpora i drugi

Engleska: Henri Persel (arije iz opera i scenska muzika, pesme), Pon Blou i drugi

Nemački autori: porodica Bah i Johan Sebastijan, Georg Filip Teleman, Georg Fridrih Hendl, Georg Fridrih Hase – rečitativi i arije iz kantata, opera i oratorijuma. Drugi autori evropskog podneblja

Napomena: Navedena literature se koristi kako u individualnoj nastavi tako i na čaovima kamernе muzike.

OBAVEZNI MINIMUM GRADIVA

a) 5 kompozicija iz perioda srednjeg veka i renesanse;

b) 5 kompozicija baroknog perioda.

ISPITNI PROGRAM

Jedna kompozicija iz perioda renesanse;

Jedna kompozicija iz perioda baroka.

III RAZRED

(2 časa nedeljno, 70 časova godišnje)

Osposobiti učenike da pevaju dela autora iz perioda renesanse i baroka.

LITERATURA

Kompozicije za pevanje perioda rane muzike (renesanse i baroka):

a) Kompozicije RENESANSNIH AUTORA

Italija: Bartolomeo Trombonćino, Oracio Veki, Andrija Motovunjanin, Đulio Kaćini, Đovani Pjerluidi da Palestrina, Jakobus Galus i drugi

Engleska: Vilijam Bird, Tobias Hjum, Kralj Henri VIII, Pon Daulend, kao i autori engleske madrigalske škole;

Francuska: Žan Batist Bezar, Klod Sermizi, Klod le Žen i drugi

Flamanske zemlje: Pon Danstejbl, Gijom Difaj, Arnold de Lantines, Orlando di Laso.

b) Kompozicije BAROKNOG PERIODA

Italija: Klaudio Monteverdi (bali, arije iz opera, duhovna muzika iz XV knjige, madrigali), Bjađo Marini, Antonio Skarlatti, Frančesko Durante, Đovani Batista Pergolezi, Antonio Vivaldi, Đovani Bononcini, Nikola Porpora i drugi

Engleska: Henri Persel (arije iz opera i scenska muzika, pesme), Pon Blou i drugi

Nemački autori: porodica Bah i Johan Sebastijan, Georg Filip Teleman, Georg Fridrih Hendl, Georg Fridrih Hase – rečitativi i arije iz kantata, opera i oratorijuma. Drugi autori evropskog podneblja

Napomena: Navedena literature se koristi kako u individualnoj nastavi tako i na čaovima kamernе muzike.

OBAVEZNI MINIMUM GRADIVA

a) 5 kompozicija iz perioda srednjeg veka i renesanse;

b) 5 kompozicija baroknog perioda.

ISPITNI PROGRAM

Jedna kompozicija iz perioda renesanse;

Dve kompozicije iz perioda baroka.

IV RAZRED

(2 časa nedeljno, 66 časova godišnje)

Osposobiti učenike da pevaju dela autora iz perioda renesanse i baroka. Veću pažnju obratiti na operski i oratorijumski repertoar baroknih autora, sa akcentom na stilsku interpretaciju.

LITERATURA

Kompozicije za pevanje perioda rane muzike (renesanse i baroka):

a) Kompozicije RENESANSNIH AUTORA

Italija: Bartolomeo Trombonćino, Oracio Veki, Andrija Motovunjanin, Đulio Kaćini, Đovani Pjerluidi da Palestrina, Jakobus Galus i drugi

Engleska: Vilijam Bird, Tobias Hjum, Kralj Henri VIII, Daulend, kao i autori engleske madrigalske škole;

Francuska: Žan Batist Bezar, Klod Sermizi, Klod le Žen i drugi

Flamanske zemlje: Danstejbl, Gijom Difaj, Arnold de Lantines, Orlando di Laso.

b) Kompozicije BAROKNOG PERIODA

Italija: Klaudio Monteverdi (bali, arije iz opera, duhovna muzika iz XV knjige, madrigali), Bjado Marini, Antonio Skarlatti, Frančesko Durante, Đovani Batista Pergolezi, Antonio V valdi, Đovani Bononcini, Nikola Porpora i drugi

Engleska: Henri Persel (arije iz opera i scenska muzika, pesme), Blou i drugi

Nemački autori: porodica Bah i Johan Sebastijan, Georg Filip Teleman, Georg Fridrih Hendl, Georg Fridrih Hase – rečitativi i arije iz kantata, opera i oratorijuma

Drugi autori evropskog podneblja

Napomena: Navedena literature se koristi kako u individualnoj nastavi tako i na čaovima kamerne muzike.

OBAVEZNI MINIMUM GRADIVA

a) 5 kompozicija iz perioda srednjeg veka i renesanse;

b) 5 kompozicija baroknog perioda;

v) dve operske arije;

g) dve arije iz oratorijume.

ISPITNI PROGRAM

Jedna kompozicija iz perioda renesanse;

Jedna kompozicija iz perioda baroka po izboru;

Jedna operska arija;

Jedna arija iz oratorijuma.

UVOD U RANU MUZIKU

CILJEVI

Razvoj na razlikovanju različitih muzičkih karakteristika u odnosu na vremensku dinstancu

Razvoj na korelaciji sa ostalim muzičkim premetima

Razvoj na stvaralaštvu istaknutih kompozitora

Razvoj na poznavanju muzičke literature

ZADACI

Rad na razlikovanju različitih muzičkih karakteristika u odnosu na vremensku dinstancu

Rad na korelaciji sa ostalim muzičkim premetima

Rad na stvaralaštvu istaknutih kompozitora

Rad na poznavanju muzičke literature

I RAZRED

(1 čas nedeljno, 35 časova godišnje)

ISTORIJA RANE MUZIKE

Muzika u periodu do XIV veka:

jednolasje;

gregorijansko pojanje;

počeci višeglasja, rani oblici višeglasja;

stara notacija.

Muzika srednjeg veka i ars nove:

trubaduri i truveri (provansalske i francuske pesme trubadura i truvera)

rani polifoni oblici;

muzika u Španiji;

muzika na engleskom dvoru

Muzika renesansnog doba:

muzika i višeglasje u Italiji, Đulio Kačini, Đovani Pjerluidi da Palestrina;

engleske muzika i engleska madrigalska škola;
muzika u Francuskoj, škola „Notr Dam», Gijom d' Mašo;
flamanske zemlje, Gijom Difaj, polifonija Orlanda diLasa.

INTERPRETACIJA RANE MUZIKE

Uvod:

savremeni (moderni) i istorijski pristup interpretaciji rane muzike;
istorijska autentičnost dela;
tumačenje rane muzike;
autentičnost rane opere;
fleksibilnost u tumačenju muzičkog dela;
kontinuo;
različite mogućnosti kontinuo pratnje;
šta dati kontinuo instrumentima;
pravila za uspešnu realizaciju muzičkog dela.

Stil:

pristup ranomuzičkoj partituri;
elementi emocionalnosti u muzičkom delu;
osnovni problemi: vreme/datum, mesto i razlog nastanka kompozicije;
muzika kao ekspresija;
značaj tehnike;
razlike u amaterskom i profesionalnom standardu;
faktor muzičkog ukusa.

Ekspresija:

ekspresija u ranoj muzici kao spontani impuls. Repetitive i izostavljanje notnog teksta:
obavezne repetitive ili izostavljanja bez izvođačevog izbora;
uobičajeni znaci za repetitive u ranoj muzici;
repetitive u plesovima;
izostavljanje stavova ili delova kompozicije.

Tempo:

tempo u ranoj muzici;
rana tempa mogu biti procenjivana samo uz dobro muzičko znanje;
tempa kod Johana Sebastijana Baha.

INSTRUMENTI

Istorijski instrumenti u ranoj muzici:

muzika i instrumenti;
potreba što adekvatnije zamene instrumenata;
značaj rane tehnike. Kamerton (štimiton):
efekti kamertona na izvođenje;
visina kamertona danas i nekad;
kamerton u kasnoj renesansnoj i ranobaroknoj muzici;
kamerton u muzici zrelog baroka;
kamerton u post-barokovskoj muzici;
kamerton u praksi. Temperacija:
neophodnost temperacije;
vrste temperacije: nejednaka (min-ton) i jednaka temperacija;
temperacija u praksi.

II RAZRED

(1 čas nedeljno, 35 časova godišnje)

ISTORIJA RANE MUZIKE

Muzika bliska našim prostorima:
vizantijsko pojanje;

sličnosti i odlike ranog srpskog pojanja;
rana polifonija.

Muzika renesanse i ranog baroka:
engleska madrigalska škola i muzika virginalista;
Klaudio Monteverdi i Bjado Marini;
Henri Persel i njegova dela;
rana opera;
kamerna muzika i drugi muzički oblici;
porodica Bah pre Johana Sebastijana.

INTERPRETACIJA RANE MUZIKE

Ispisana tempa:
ranobarokna tempa;
ispisana tempa u zreloom baroku;
metronomski ekvivalenti za tempa opisana rečima.

Plesovi (tempa plesova):
naziv plesa kao vodič u tempo;
alman, alemanda itd., branla, brando, itd., bure, kanari, kurante, koranto itd., čakona, entre, furi, galjarda, saltarelo itd., gavota, hornpajp, žiga, lure, marš, minuet, menuet, muzet, pasakalja, paspi, pavana, rigadon, rodno, sarabanda, tamburin, volta;
metronomske zamene za plesna tempa.

Oznake takta:
poreklo označavanja takta u savremenoj proporcionalnoj notaciji;
osnovne greške zamene ritma sa tempom;
kontradiktorna upotreba S i S;
oznaka takta u trodelnoj meri;
barokno označavanje takta u praksi.

Puls:
četvorodelni i dvodelni puls;
termin „Alia Vgeve” i „asarrelia”, itd.
„Alia Vgeve” u praksi; Hemiola.

Varijacije u tempu:
potreba za ekspresivnom fleksibilnošću u baroknom tempu;
fleksibilnost tempa u preludijumu sa označenim ili neoznačenim ritmom;
fleksibilnost tempa u monodijskom stilu;
fleksibilnost tempa u rečitativu;
uopšteno o fleksibilnosti tempa u ranoj muzici;
promena tempa među delovima kompozicije;
varijacije u tempu kod pasaža;
ostale odlike promene tempa u kompoziciji. Ritam u ranoj muzici

Dužina nota:
načini prikazivanja različitih notnih vrednosti u savremenoj proporcionalnoj notaciji;
barokna i moderna metoda prikazivanja različitih notnih vrednosti;
dužina note na kraju fraze, kompozicije, itd.
rečitativ.

Nota s tačkom:
barokna tačka uz notu kao promenljiva oznaka;
produžavanje barokne note sa tačkom;
barokna uputstva za note sa tačkom.

Ostali oštri ritmovi:
pikantni kontrast stila francuskeuvertire;
pauze pred figure sa tačkama. Nejednaki ritmovi

Fraziranje:

znakovi za fraziranje;
fraziranje ostavljeno izvođaču.

Artikulacija:

grupisanje s obzirom na ligature;
reči i znakovi za artikulaciju;
artikulacija izazvana prstometom kod instrumenta s dirkama;
artikulacija ostavljena izvođaču.

Dinamika:

prikladna glasnoća u muzici;
reči i znakovi za glasnoću;
raspon i fleksibilnost rane dinamike;
glasno i meko, krešendo i diminuendo.

Ravnoteža:

preporuke za muzičku ravnotežu prikazane u notaciji;
pisani znaci;
izbor od strane izvođača.

Akcentuacija:

reči koje sugerišu na akcentuaciju;
akcentuacija sugerisana od muzike same;
agogički naglasak, teško doba, sforzando, akcent za naglašeno doba.

INSTRUMENTI

Glas:

italijanski belkanto;
rana vokalna tehnika;
triler, vibrato, portamento;
glavni elementi grudnog pevanja;
kastratski i kontratenorski glas;
tretman teksta, deklamacija artikulacija;
polifonijska muzika takođe deklamatorna;
beli glas.

Viola:

porodica viola;
konsort viola;
gamba kao solistički instrumenat i gamba kao baso-kontinuo;
čelamba;
svrha pragova;
gamba u post-baroknom dobu.

Violina:

stil sviranja na violini u baroknoj muzici;
odlike barokne violine;
gudalo barokne violine;
upotreba crevnih žica;
držanje violine i gudala;
tehnika leve i tehnika desne ruke;
akordi i polifonija na violini;
dupla-bas violina-violbas.

Instrumenti sa dirkama:

čembalo, klavikord, klavir, orgulje;
prstomet.

Horovi i orkestri:

kasno renesansni i rano barokni ansambli;
standardna barokna osnova gudača;
nестandardizovani drveni duvači;
nezamenjivi kontinuo;
dirigent;
tipični barokni horovi i orkestri.
Grupe ostalih instrumenata:
žičani (tržalački) instrumenti;
drveni duvački instrumenti;
flaute;
instrumenti sa piskom (jezičnjaci);
metalni duvački instrumenti;
udaraljke.

III RAZRED

(1 časa nedeljno, 35 časova godišnje)

ISTORIJA RANE MUZIKE

Muzika baroknog perioda:
opera kao najvažnija odlika baroka;
opera u Engleskoj i Francuskoj sličnosti i razlike;
uticaj kastrata i kontratenora na solo pevanje;
Georg Fridrih Hendl i njegova dela;
Johan Sebastijan Bah i njegova dela;
oratorijum, kantata, pasija, misa;
ostali barokni kompozitori i njihova dela.

INTERPRETACIJA RANE MUZIKE Notni zapis – oznake:

tonalitet i ključ;
nepoznati hromatski simboli;
nepoznati simboli modalnosti;
nepoznati ključevi;
pisane i nepisane oznake (akcenti, ornament, kadenca).

Tumačenje pisanih oznaka:

rane osobitosti vezane prvenstveno za jednu notu;
efekti taktne crte, heksakorda i repeticije;
osobitosti u šifrovanom basu.

Tumačenje nepisanih oznaka:

nepisane oznake zbog potrebe i lepote;
pikardijska terca;
pravilo vodeće note;
„Landini kadenca»;
oznake sugerisane po izvođačevom ukusu;
različite ideje u različitim izdanjima istog dela.

Ukrašavanje:

izvođačev ukus u figuraciji;
ornamentalna figuracija;
efekti ukrašavanja;
neki rani termini za ukrašavanje. Ornamentacija u XVI veku:
ornamentacija XVI veka – melodijska umetnost;
XV i rani XVI vek; kasni XVI vek;
ornamentacija polifonih dela danas.
Ranobarokna ornamentacija:
ranobarokna ornamentacija još uvek uglavnom melodijska;

vokalna ornamentacija muzike ranog baroka;
instrumentalna ornamentacija u muzici ranog baroka.

Ornamentacija u zreloom baroku:

kasnobarokna ornamentacija – i harmonijska i melodijska;

vokalna ornamentacija u kasnobaroknoj muzici;

intrumentalna ornamentacija u kasnobaroknoj muzici;

primerena ornamentacija u kamernoj i orkestarskoj muzici;

nacionalne razlike u načinu ukrašavanja;

generalni saveti.

Ornamentacija nakon baroknog doba Kadenca:

tipična barokna kadenca kao najava kraja;

kadenca kao deo pokreta;

stil baroknih kadenci.

Ornamenti (vrste):

neka radna pravila za ornamentaciju baroknog dela;

glavni barokni ornamenti grupisani po porodicama;

apođatura, dupla apođatura, ligatura, tremolo i vibrato, triler, mordent, zadržnica, prolaznica, anticipacija, razloženi akord, koloratura, itd.

kombinovani ornamenti.

INSTRUMENTI

Žičani (trzalački) instrumenti:

lauta i teorba, vihuela, gitara, citra, harfa. Grupa drvenih duvača:

promenjeni karakter velikog broja drvenih duvačkih instrumenata;

efikasnost drvenih duvača;

rani drveni duvački instrumenti u praksi.

Flaute:

vrste flauta i odlike;

traverzo flauta;

blok flaute;

ostale vrste flauta i frula.

Instrumenti sa piskom (jezičnjaci):

glavne odlike;

porodica šalmaja, oboa, fagot, krumhorn, klarinet.

Metalni duvači:

vrste i odlike;

kornet, serpent, tuba, horna, trombon, truba.

Udaraljke:

vojni, plesni i orkestarski udarački instrumenti;

vrste udaraljki i odlike.

IV RAZRED

(1 čas nedeljno, 33 časa godišnje)

ISTORIJA RANE MUZIKE

Muzika baroka i klasicizma:

Georg Filip Telemann – barokni i klasični kompozitor;

razvoj opere u klasicizmu – sličnosti i razlike sa baronom operom;

Wolfgang Amadeus Mocart i njegova dela;

simfonija, misa, drugi oblici;

Padre Antonio Soler, Domenico Čimarozza;

Jozef i Mihael Hajdn i njihova dela;

Ludvig van Betoven – rane simfonije i druga rana dela;

ostali kompozitori poznog baroka i klasicizma i njihovadela.

INTERPRETACIJA RANE MUZIKE

Muzička pratnja:

šifrovani bas – glavne odlike šifrovanog basa.

Figuriranje – kontinuo:

nešifrovani bas;

znakovi korišćeni za šifrovani bas;

pozicija akorda;

vrste i način figuriranja;

akordi u kontinuu;

prolaznice u basu.

Izgled deonice kontinua:

važnost dobre pratnje;

bez pratnje;

neharmonizovana pratnja (svi unisono, itd.)

visina i dubina deonice u kontinuo pratnji.

Struktura deonice:

strukturalni aspekt pratnje;

razbijena pratnja u rečitativima;

dupliranje glavne melodije i nezavisna melodija u kontinuu;

kontrapunkt u pratnji.

Instrumenti u kontinuo pratnji:

ranobarokni instrumenti u kontinuu;

podrška harmonijske pratnje sa melodijskim bas instrumentom;

gamba ili čelo;

dodavanje viol-basa;

ostali efekti i podela izvođenja kontinuo pratnje;

izbor harmonijskih instrumentata.

Dobar pratilac:

šta odlikuje dobrog pratioca;

praćenje rečitativa;

pratnja kao kompozicija (komponovanje).

LITERATURA

Robert Donington „Interpretacija rane muzike”

Arnold Dolmeč „Interpretacija muzike XVII i XVIII veka” (određena tumačenja iz ove knjige, savremenim istraživanjem, kasnije su nešto izmenjena ili opovrgnuta)

Druga uobičajena literatura:

Roksanda Pejović: „Istorija muzike I i”

Muzička enciklopedija i sl.

Različiti notni materijal od srednjeg veka do klasicizma

Kompakt diskovi, audio i video kasete i ploče sa muzičkim delima u izvođenju vokalnih i instrumentalnih solista i ansambala koji tumače ranu muziku na istorijskim instrumentima.

NAČIN OSTVARIVANJA PROGRAMA

Upoznavanje učenika sa istorijskim karakteristikama muzike od srednjeg veka do baroka i klasicizma, razvojem instrumenata u ovom periodu, interpretacijom, specifičnostima muzike različitih stilova i različitih podneblja, notacije i tumačenja notnog zapisa, kao i slušanje muzike.

Obavezno koristiti takozvana URTEKST izdanja notnog materijala.

Pored obaveznog slušanje rane muzike putem audio sredstava i putem posećivanja koncerata upoznavati učenike sa istorijom i umetnošću navedenih perioda.

Odseci obrađivanja nastavnog programa podeljeni su tokom svake godine učenja u tri glavne grupe: (1) istorija rane muzike, (2) interpretacija rane muzike, i (3) instrumenti, a prema udžbeniku – knjizi Roberta Doningtona „Interpetacija rane muzike”, s tim da je redosled učenja

nešto izmenjen prema potrebi savladavanja gradiva kod učenika. Nastavu obrađivati istovremeno, uz neizostavno slušanje muzike.

SVIRANJE U ANSAMBLU

CILJEVI

Razvijanje sposobnosti učenika za grupno muziciranje.

Usaglasiti individualno izvođenje sa potrebama grupnog.

Usaglasiti intonaciju i artikulaciju svih učenika u svim vidovima grupnog muziciranja.

Razvijati percepciju slušanja ostalih članova.

Razvijati želju za radom u grupnom muziciranju.

ZADACI

Rad na osposobljavanju za dalje grupno muziciranje.

Rad na usaglašavanju individualnog sa grupnim muziciranjem.

Rad na usaglašavanju intonacije i artikulacije sa ostalim članovima u grupnom radu.

I RAZRED

(2 časa nedeljno, 70 časova godišnje),

II RAZRED

(2 časa nedeljno, 70 časova godišnje),

III RAZRED

(2 časa nedeljno, 70 časova godišnje),

IV RAZRED

(2 časa nedeljno, 66 časova godišnje)

Ansabl se formira od učenika iz sva četiri razreda pa je program jedinstven, ali se fond časova po razredima razlikuje. Programom su obuhvaćeni instrumenti blok-flauta, traverzo-flauta, krumhorn, kornamuza, gemshorn, raušfajf, šalmaj, pomer, ranket, dulcijan, kornet, segbat, rebeka, viela, fidel, viola da gamba, lauta, vihuela, orfarion, teorba, harfa, spinet, čembalo i pevanje. Za navedene instrumente obuhvaćena su dela koja su u nastavnim planovima i programima duvačkih i gudačkih instrumenata Srednjeg veka. U okviru malih sastava (dua, trija, kvarteti, kvinteti sa ili bez pevača) i u različitim kombinacijama jednorodnih instrumenata (konsort) i raznorodnih instrumenata (razbijeni konsort) uvežbavati dela koja su u nastavnim planovima i programima navedena i čije su deonice na odgovarajućim instrumentima – po zvučnosti i opsegu – već obrađene na časovima individualne nastave.

U toku četvorogodišnje nastave sviranja u ansamblu učenici treba da se upoznaju i sa sledećim vidovima muziciranja:

- Praćenje solo glasa ili instrumenta;
- Izvođenje kontinuo deonice u baroknom orkestru;
- Izvođenje deonice u trio sonati;
- Izvođenje kompozicije za dva melodijska instrumenta – dva čembala...

ČEMBALO

Kompozicija za glas ili instrument uz pratnju čembala Pesme i arije starih italijanskih majstora (A. Skarlati, Đ. B. Pergolezi, A. Stradela);

Renesansne kompozicije za flautu, obou i gambu Stav kontinuo deonice u orkestru: Koncerti i koncerti grosi A. Vivaldija, A. Korelija Kompozicije za solo glas ili oratorijumske atije J. S. Baha, G. F. Hendla

Ciklično delo za instrument uz pratnju čembala Trio sonate G. M. Telemana, A. Korelija, X. Persla Kompozicije za dva čembala F. Kuprena – alemanda, mizeta – , J. K. Baha – sonate za dva čembala Tri koncerta Ž. M. Ramoa

J. S. Bah: Sonate za flautu ili violinu i čembalo F. Kupren: Kraljevski koncert za flautu J. S. Bah: Koncert za dva čembala ce-mol, Ce-dur – I ili II i III stav

J. S. Bah: Umetnost fuge – fuga za dva čembala A. Soler: Koncert za dva čembala – jedan stav Kontinuo deonice u ansamblu

Kontinuo deonice u orkestru samostalno ispisane na osnovu šifriranog basa

OBAVEZNI MINIMUM PROGRAMA

a) 20 kompozicija u različitim kombinacijama instrumentarija srednjeg veka, renesance i baroka

OBAVEZAN PO JEDAN JAVNI NASTUP UČENIKA
TOKOM POLUGOĐA, ODNOSNO DVA TOKOM ŠKOLSKE
GODINE U SVAKOM RAZREDU

GENERALBAS samo za ČEMBALO, ORGULJE i LAUTU

III RAZRED

(1 čas nedeljno, 35 časova godišnje)

LITERATURA

F. T. Arnold: Umetnost praćenja na osnovu generalbasa P. Vilijams: Praćenje na osnovu šifriranog basa

TEMATSKE CELINE

OPŠTE KARAKTERISTIKE PRAĆENJA NA OSNOVU
ŠIFRIRANOG BASA

Uvod

Instrumenti koji su u upotrebi

Forma praćenja s obzirom na broj deonica

Gradacija tona

Ukrštanje deonica

Improvizacija i ornamentacija

RAZVOJ STILOVA PRAĆENJA

Najraniji baso kontinuo

Baso kontinuo u XVII veku

Italijanski stil

Francuski stil

Nemački stil

Engleski stil

AKORDI I UPOTREBA ŠIFRI

Zabranjena skretanja

Kvintakordi

Udvajanje glasova u kvintakordu

Figuriranje kvintakorda

Umanjeni kvintakord

Prekomerni kvintakord

Sekstakordi

Udvajanje glasova u sekstakordu

Figuriranje sekstakorda

Kvartsekstakordi

Udvajanje glasova u kvartsekstakordu

Figuriranje kvartsekstakorda

OBAVEZAN PO JEDAN JAVNI NASTUP UČENIKA

U ULOZI KOREPETITORA TOKOM POLUGOĐA,
ODNOSNO DVA TOKOM ŠKOLSKE GODINE

IV RAZRED

(1 čas nedeljno, 33 časova godišnje)

LITERATURA

F. T. Arnold: Umetnost praćenja na osnovu generalbasa P. Vilijams: Praćenje na osnovu šifriranog basa

TEMATSKE CELINE

AKORDI I UPOTREBA ŠIFRI

Septakordi

Kretanje i razrešavanje glasova u septakordu

Zadržane septime

Nerazrešene septime

Kvintsektakordi
Terckvartakordi
Sekundakordi
Akordi sa prekomernom sekstom
SAVETI ZA PRAĆENJE NA OSNOVU ŠIFRIRANOG BASA
Svrha kontinua
Tipovi praćenja
Figuriranje
Linija basa
Oktave u basu
Raspodela glasova po rukama
Arpežiranje akorada
Dodavanje ornamenata
Ačakature
Improvizovanje melodije
Imitacija
Pedal
Rečitativ na čembalu
Kontinuo na orguljama
OBAVEZAN PO JEDAN JAVNI NASTUP UČENIKA
U ULOZI KOREPETITORA TOKOM POLUGOĐA,
ODNOSNO DVA TOKOM ŠKOLSKE GODINE

ISTORIJA IGRE I KOSTIMA

CILJEVI

– Upoznati učenike sa epohom koju izučavaju u što široj dimenziji kako bi mogli verno da ilustruju proteklo doba.

ZADACI

Rad na savladavanju prepoznavanja i upotrebe kostima u odnosu na vremensku odrednicu

III RAZRED

(1 čas nedeljno, 35 časova godišnje)

Poreklo igre. Igra i rad. Igra i religija.

Antička igra, povezanost sa vaspitanjem, mitologijom, politikom.

SREDNJI VEK

VIZANTIJA

Nastavak antičke igre. Muški kostim – obuća, frizura. Ženski kostim – obuća, frizura, nakit. Carski kostim.

HRIŠĆANSTVO I IGRA

Evropski kostim X i XI veka – odela, obuća, kape.

Evropski kostim XII i XIII veka – odela, obuća, nakit, kosa.

Evropski kostim XIV i XV veka.

Seoske, gradske, dvorske igre.

Pokloni: Dama i Kavaljera, hod, poze, figure.

IV RAZRED

(1 čas nedeljno, 33 časa godišnje)

NOVI VEK

Igre u doba renesanse, prve balske igre.

RENEŠANSNI KOSTIM

Italija. Španija. Nemačka.

Pokloni XVI veka: Dama i Kavaljer. Brana, Farandola, Pavana – osnovne figure.

BAROK

Francuski kostimi XVII veka. Pokloni XVII veka: Dama i Kavaljer. Ponašanje; držanje tela, kretanje, manir, rekviziti. Menuet: „Igra Kraljeva” ili „Kralj igara” ALEMANDA – osnovni koraci.

NAČIN OSTVARIVANJA PROGRAMA (UPUTSTVO)

Struktura predmeta je dvojaka:

Teorijski deo i

Praktičan rad.

Od ukuptnog fonda časova 30% obuhvata praktičan rad koji se može organizovati u bloku, po jednom u svakom polugodištu.

Ocena je jednistvena i obuhvata oba dela nastave. Nema ispita.

ODSEK ZA MUZIČKU PRODUKCIJU I SNIMANJE ZVUKA

SOLFEDO

Zahtev za muzičku produkciju istovetan je programu vokalno-instrumentalnog odseka muzičkih škola

TEORIJA

Zahtev za muzičku produkciju istovetan je programu vokalno-instrumentalnog odseka muzičkih škola

HARMONIJA

Zahtev za muzičku produkciju istovetan je programu vokalno-instrumentalnog odseka muzičkih škola

KONTRAPUNKT

Zahtev za muzičku produkciju istovetan je programu vokalno-instrumentalnog odseka muzičkih škola

MUZIČKI OBLICI

Zahtev za muzičku produkciju istovetan je programu vokalno-instrumentalnog odseka muzičkih škola

UPOREDNI KLAVIR

Zahtev za muzičku produkciju istovetan je programu vokalno-instrumentalnog odseka muzičkih škola

ISTORIJA MUZIKE SA UPOZNAVANJEM MUZIČKE

LITERATURE

Zahtev za muzičku produkciju istovetan je programu vokalno-instrumentalnog odseka muzičkih škola

NACIONALNA ISTORIJA MUZIKE

Zahtev za muzičku produkciju istovetan je programu vokalno-instrumentalnog odseka muzičkih škola

MUZIČKI INSTRUMENTI

Zahtev za muzičku produkciju istovetan je programu vokalno-instrumentalnog odseka muzičkih škola

SVIRANJE HORSKIH PARTITURA

Zahtev za muzičku produkciju istovetan je programu terotskog odseka muzičkih škola

HOR

Zahtev za muzičku produkciju istovetan je programu vokalno-instrumentalnog odseku muzičkih škola, za prvi, drugi i treći razred.

TEHNOLOGIJA ZVUČNO-MUZIČKOG PROCESA – MIDI

CILJEVI

- Usvajanje znanja iz dva različita područja rada koje obuhvata predmet Tehnologija zvučno muzičkog procesa – Audio i Midi (Musical Instrument Digital Interface).
- Osposobljavanje učenika da ovladaju osnovnim veštinama i procesima.
- Osposobljavanje učenika da stvaraju i programiraju muziku uz pomoć računara, kao sredstva koje će da beleži i pamti njihove ideje.
- Pružanje mogućnosti da učenici praktično isprobaju znanja stečena u prethodnom školovanju, kao i da brzo razviju sopstveni način razmišljanja i kreiranja.
- Osposobljavanje učenika da se koriste navedenim procesima: Osnovama MIDI komunikacionog sistema;
- Kanalskim MIDI prukama; MIDI modovima; Karakteristikama multi-timbralnih instrumenata; Osnovnim tehnikama i postupcima unosa nota u računar; Oblikovanjem i gradnjom simetričnih muzičkih oblika (dvotakt, rečenica, period, pesma).

ZADACI

- Rad sticanju znanja i sposobnosti vezane za unos i programiranje muzike u računar kao i osnovne tehnike vezane za ovakav način rada.
- Rad na sticanju znanja i sposobnosti, da komponuju i unesu simetrične muzičke oblike u računar.
- Moraju ovladati svim načinima i tehnikama računarskog unosa i editovanja notnog teksta, tuđeg ili vlastito komponovanog.
- Rad na editovanju i MIDI reprodukcija kraćeg klasičnog muzičkog dela u obliku trodelne pesme.

I RAZRED

(2 časa nedeljno, 70 časova godišnje)

Osnove i istorijat

„MIDI IN”, „OUT”, „THRU”, sve o „MIDI” kablju i povezivanju, pojam sekvensera i njegova primena, istorijat „Receive modes” Mono, poly, omni, multi, kao i primeri na različitim sintisajzerima i modulima, Osnovne karakteristike Multi-Timbralnih

Instrumenata. Multi mode na različitim sintisajzerima i modulima, primeri i primena

Kanalske poruke # 1

Channel Messages . Note on, note off, velocity, release velocity; primeri i analiza u „Event Editoru”

Kanalske poruke # 2 .

Control Change: realtime i switch-type, undefined control numbers; primeri i analiza u „Event Editoru”,

Kanalske poruke # 3.

„Pitch Bend»: rezolucija i ambitus; „After-Touch”:

„channel key pressure» i „polyphonic key pressure”; primeri i analiza u „Event Editoru”.

Kanalske poruke # 4 .

Program Change, controller #0; primeri i vežbe u „Event Editoru”.

Kanalske poruke # 5.

„All notes off” (panic button); „Reset all controllers”(kontroleri # 121–123) Primeri i vežbe u „Event Editoru”.

Kanalske poruke # 6.

„Local Control” (on-off); „midi loop” i posledice. primeri i vežbe u „Event Editoru”.

Opis i primena „MIDI hardware-a”

Opisati i praktično prikazati mogućnosti: „Multi-port

MIDI interface”, „MIDI thru box» i „MIDI merge box”.

Midi problemi i njihovo prevazilaženje

II RAZRED

(2 časa nedeljno, 70 časova godišnje)

Rad sa sekvinsrom #1

Unošenje nota u: „real time” i „step time”

Rad sa skvinserom #2

Osnove editovanja „events» u sekvinsru (copy, paste, cutfunkcije)

Rad sa skvinserom #3

Kvantizacija; vrste i primena; dužina nota i „legato” funkcija

Rad sa skvinserom #4

Upotreba osnovnih funkcija: cycle, overdub, replace, mute.

Rad sa skvinserom #5 MIDI parametri.

kompresor i expander

Rad sa skvinserom #6

Transpozicija i „kvantizacija” parametri.

Rad sa skvinserom #7

Eksportovanje i importovanje „Midi fajla”; standardi.

Rad sa skvinserom #8

Vrste „MIDI” editora; opis i primena

Rad sa skvinserom #9

„Midi filteri”; prilikom usnimavanja ili samo nadispleju.

Rad sa skvinserom #10

Programiranje promene tempa i vrste takta

Rad sa skvinserom #11

„Midi” automatizacija MIX i napredna upotreba

kontrolera (npr. controler 7 i 10); optimizacija „MIDI” jačina „GM” i „XG” standardi

Programiranje simetričnih muzičkih oblika

Izgradnja i oblikovanje simetričnih muzičkih oblika na kompjuteru (dvotakt, rečenica, period, pesma)

III RAZRED

(2 časa nedeljno, 70 časova godišnje)

Sistemske poruke # 1 – „System Messages”

Osnovne sinhronizacije; „sync mode”: internal, midi clock, MTS, LTS, SMPTE, MMC, Manual.

Sistemske poruke # 2

Rad u „Midi Clock Mode/SPP”; primeri, analiza karakteristike.

Sistemske poruke # 3

Rad u „MTC Mode”; primeri, analiza, karakteristike; „Frame rate”; Smpte View Offset.

Sistemske poruke # 4

Sinhronizacija između Audija u „SMPTE/MTC MODE”; Devijacija; „Audio Sync Mode” (MTC continuons, MTC Trigger/Auto Speed detection, External-digital-Word Clock, Asio 2.0 audio drajveri i njihove prednosti).

Sistemske poruke # 5

Problem 2 „Mastera” i razrešavanje problema; „MTC» kašnjenje; Midi Machine Control” i „ADAT” sinhronizacija.

Sistemske poruke # 6

Sinhronizacija „Film” fajlova (Avi, Quick Time Movies).

Sistemske poruke # 7

Sinhronizatori: vrste, mogućnosti i način rada; audio hardware i sa implementiranim sinhronizovanim sposobnostima, njihove prednosti i rezultati.

Sistemske poruke # 8

Taktovno i vremenski orijentisana sinhronizacija; razlikovanje i vežbanje.

Sistemske poruke # 9

Sinhronizacija kompjuterom.

Sistemske poruke # 10

Sinhronizacija dva ili više kompjutera/softvera; sinhronizacija 2 softvera unutar istog kompjutera.

Sistemske poruke # 11

„VST System Link” sinhronizacija između 2 ili više kompjutera; audio i midi veze.

Sistemske poruke # 12

Utjecaj sistema „OMS”, „Free midi”, „IAC” u okviru Mac OS platforme na sinhronizaciju; primeri organizacije MIDI Setup-a u okviru gore navedenih sistema.

Sistemske poruke # 13

Promena tempa i vrste takta u procesu sinhronizacije; vežbanje povezivanja „Audio” i „Midi” uređaja u složenom okruženju multihardverske sinhronizacije (nekoliko zvučnih kartica, nekoliko Midi interfejsa sa analognim višekanalnim magnetofonom ili video recorderom).

Sistemske poruke # 14

Osnove „System Exclusive Messages”; primena; „Bulk” i „MIDI Dump” pojmovi; „save/load” ili „receive/transmit”.

Sistemske poruke # 15

Primeri „Sysex” komunikacije između različitih klavijatura, modula i kompjutera.

Sistemske poruke # 16

Primeri „Sysex» komunikacije između „Editor/Lib. softvera i raznih „midi” uređaja (korišćenje „Sound Driver” softvera).

Sistemske poruke # 17

„Sample Dump Standard” – osnove i primena; komunikacija između 2 semplera; komunikacija između samplera i Audio Software-a (primeri na softveru „Sound Forge” i „Recycle”); „Midi Buffer” i transport zvuka preko Midi kabla; transport zvuka preko „SCSI” ili preko „MIDI + SCSI” kablova; mane i prednosti.

Sintisajzer kao instrument i izvor zvuka

Istorijat i podela; analogni/digitalni; uloga i osnovne karakteristike oscilatora, filtera, amplifikatora, envelop generatora, LFO; najčešće vrste osnovnih talasnih oblika; šum i vrste šuma umesto ili kao dodatak talasnim oblicima; vrste klavijatura; osnovne programiranja zvučnih boja.

Sampler kao instrument i izvor zvuka

Istorijat

(analogni/digitalni);

arhitektura „Akai” semplera; podela na: single, keygroup, program kao osnovne molekule arhitekture semplera; midi funkcije i parametri; disk funkcije i parametri; konfigurisanje semplova:

single, layer, split načini u okviru programa; selektovanje uzoraka na osnovu „Velocity»

Dinamike sviranja; selektovanje uzoraka na osnovu registra-pozicije na klavijaturi; editovanje uzorka:

pravac reprodukcije (normal/reverse), početak i kraj uzorka, petlja i dužina petlje;

renzorkovanje; ukrštanje uzoraka; slanje uzoraka na separatne analogne ili digitalne izlaze – DA konvertere.

„VST” instrumenti kao izvor zvuka

Istorijat i podele; načini rada i zavisnost od hardvera; prednosti i mane; „MIDI” ulaz i izlaz kod „VST” instrumenata i zavisnost od MIDI hardvera; zavisnost od audio hardvera; zavisnost od vrste i kvaliteta audio drajvera; multiplicirani audio izlazi u okviru softvera „Cubase SX” ili „Logic Audi Platinum”; „MIDI” i AUDIO procesovanje „VST” instrumenata; niz primera na različitim VST instrumentima.

Zvučno-muzički proces oblikovanja muzičko-estetske celine

Kao izražajno sredstvo koristiti isključivo „MIDI” fajl tj. „MIDI” instrumente: sintisajzere, semplere kao i „VST” instrumente. Ovi časovi su zapravo uvod u „savremenu midi kompoziciju” i svode se na oblikovanje kratkih simetričkih muzičkih formi: dvotakt, rečenica, period, pesma uz pomoć kompjutera i već gore navedenim „MIDI” instrumenata. Na ovaj način praktično dolazi do spoja i praktične primene gradiva učenog na predmetu „muzički oblici”.

Učenici treba da komponuju pre svega „elemente” simetričnih muzičkih oblika, ali da na kraju

svoga rada ipak dođu do „pesme”, kao muzičko-estetske celine (prelaznog oblika, trodelne, složene), koristeći kompjuter i naprednu „Midi” tehnologiju. Muzički stil ovih radova treba da bude „savremen”, a ne „klasičan”.

ZAHTEVI NA GODIŠNjEM ISPITU

Ispitni zahtev na kraju školske godine bio bi komponovanje simetričnog, savremenog muzičkog „MIDI» dela u obliku pesme. Bila bi to zaokružena muzičko-estetska celina koja kao izražajno sredstvo koristi kompjuter i „Midi”

tehnologiju isključivo. Muzička forma treba da se oslanja na „klasičnu” – simetričnu formu pesme, ali umetnički izraz – jezik mora biti savremen.

Trajanje „Midi” kompozicije treba ograničiti na 3–4 minuta.

Ispitni rad treba da nastane kao proizvod vežbi obavljenih tokom nastave ali i kao proizvod samostalnog učeničkog rada tokom godine.

Ispit organizovati kao „audio” prezentaciju.

Poželjno je da ova dela, u skladu sa učeničkim talentom, poseduju autorski pečat i originalnost izraza.

NAČIN OSTVARIVANjA PROGRAMA

Predmet: Tehnologija zvučno-muzičkog procesa obuhvata dvarazličita područja rada:

AUDIO i MIDI (Musical Instrument Digital Interface).

a) U prvom i drugom razredu u okviru predmeta Tehnologija zvučno-muzičkog procesa: AUDIO 1 i 2 učenici bi se bavili sledećim:

osnove tehnike snimanja zvuka;

osnovne mikrofonске tehnike;

rad sa dvokalnim i višekanalnim analognim mašinama;

višekalna tehnika snimanja;

analogni procesori zvuka.

Kao što se vidi iz priloženog učenici bi se na ovom predmetu u toku prve dve godine bavili klasičnim-analognim načinom snimanja zvuka i osnovnim tehnikama vezanim za ovakav način rada.

Predmet bi imao karakter vežbi i i praktičnog učenja na konkretnim zvučnim primerima, kompozicijama i ansamblima.

Muzikalno-producentski i muzičko-kritički odnos bio bi stalno prisutan tokom učenja.

b) U trećem razredu, u okviru predmeta Tehnologija zvučno-muzičkog procesa: AUDIO 3, učenici bi se bavili isključivo zvukom na kompjuteru, takozvani „Desktop Digital Audio”.

U tu svrhu učenici bi naučili da koriste 3 platforme i 3 operativna sistema na 3 različita kompjutera:

PC/Windows;

Macintosh/ Mac OS;

Atari/ Atari.

Rad sa audijom na kompjuteru bi obuhvatio sledeće:

Upoznavanje i optimizacija operativnog sistema za bavljenje audijom;

Audio hardware;

Osnovne tehnike snimanja i editovanja zvuka na kompjuteru;

„DSP” procesovanje zvuka;

„MIX” na kompjuteru;

Mastering i post-produkcija.

Veoma je važno istaći da bi se digitalni audio izučavao na najnovijem audio softveru koji u svetu trenutno postoji: Sound Forge 6.0, Wavelab 4.0, Cubase VST i SX, Logic Audio 5.0, Triple DAT, Pro Tools 5.0 (ili više verzije navedenih programa). Na ovaj način bi učenici bili u kontaktu sa najnovijim dostignućima u oblasti audija.

Paralelno sa izučavanjem zvučnog procesa učenici bi sprovodili i muzički proces oblikujući muzičko-estetske celine, forme, kratke kompozicije zvučno-kolažnog tipa, kratka radiofonska dela ili slične audio kreacije. Samo na ovaj način je moguće da čitav odsek postigne smisao i afirmaciju ostvarujući simbiozu muzičkog i tehničkog načina razmišljanja.

v) U prvom i drugom razredu u okviru predmeta Tehnologija zvučno-muzičkog procesa: MIDI 1 i 2 (Musical instrument Digital interface 1, 2) učenici bi izučavali sledeće:

osnove MIDI sistema;

MIDI sekvenci i programiranje muzike;

Izgradnja i oblikovanje simetričnih muzičkih oblika (dvotakt, rečenica, period, pesma).

Cilj ovog predmeta je da učenike osposobi da stvaraju muziku uz pomoć kompjutera kao sredstva koje će da beleži i pamti njihove ideje. Na ovaj način će se omogućiti učenicima da praktično isprobaju znanja stečena na muzičkim oblicima, harmoniji i kontrapunktu kao i da brzo razviju i sopstveni način razmišljanja – kreaciju. Sva teorijska pa i sviračka znanjastečena u muzičkoj školi na ovaj način mogu naći praktičnu primenu i proveru kreativnih sposobnosti učenika.

g) U trećem razredu u okviru predmeta Tehnologija zvučno– muzičkog procesa: MIDI 3 (Musical instrument Digital interface

3) učenici bi izučavali sledeće:

Programiranje sintisajzera tj: zvučnih boja;

Semplovanje i korišćenje semplera;

Upotreba VST instrumenata;

Midi sinhronizacija.

Na ovakvom predmetu učenici bi naučili kako da koriste sintisajzer, sempler i ostale MIDI/VST instrumente kao izvor zvuka, a ne samo sredstvo za stvaranje muzike.

Danas se sintisajzeri i sempleri više ne koriste samo kao verne simulacije postojećih akustičkih instrumenata, već i kao novi, sasvim samosvojni izvori najrazličitijih zvukova i boja.

Sve te zvukovne mogućnosti povećavaju kreativne potencijale a stvaranje najrazličitijih boja na tim instrumentima u direktnoj je sprezi sa muzičkom produkcijom i dizajnom zvuka.

TEHNOLOGIJA ZVUČNO-MUZIČKOG PROCESA SAVREMENA „MIDI” KOMPOZICIJA I PRODUKCIJA

CILJEVI

- Usvajanje znanja iz dva različita područja rada koje obuhvata predmet Tehnologija zvučno muzičkog procesa – Audio i Midi (Musical Instrument Digital Interface).
- Osposobljavanje učenika da ovladaju osnovnim veštinama i procesima.
- Osposobljavanje učenika da stvaraju i programiraju muziku uz pomoć računara, kao sredstva koje će da beleži i pamti njihove ideje.
- Pružanje mogućnosti da učenici praktično isprobaju znanja stečena u prethodnom školovanju, kao i da brzo razviju sopstveni način razmišljanja i kreiranja.
- Osposobljavanje učenika da se koriste navedenim procesima: Osnovama MIDI komunikacionog sistema; Kanalskim MIDI prukama; MIDI modovima; Karakteristikama multi-timbralnih instrumenata; Osnovnim tehnikama i postupcima unosa nota u računar).

ZADACI

- Rad sticanju znanja i sposobnosti vezane za unos i programiranje muzike u računar kao i osnovne tehnike vezane za ovakav način rada.
- Rad na sticanju znanja i sposobnosti, da komponuju i unesu simetrične muzičke oblike u računar.
- Moraju ovladati svim načinima i tehnikama računarskog unosa i editovanja notnog teksta, tuđeg ili vlastito komponovanog.
- Rad na editovanju i MIDI reprodukcija odgovarajućeg muzičkog dela.

IV RAZRED

(3 časa nedeljno, 99 časova godišnje)

Komponovanje primenjene muzike #1

Komponovanje kraćih oblika i formi u oblasti

primenjene muzike: džingl, reklama, spot, špica itd.

Za ovu svrhu neophodno je obezbediti video materijal u obliku „AVI” fajla, dakle sliku na kompjuteru, kako bi se prema njoj komponovala odgovarajuća primenjena muzika;

reprodukcovanje konkretnih, već urađenih primera i uputstava sa savetima;

vežbanje učenika da na ponuđenu sliku samostalno komponuju kraće oblike u oblasti primenjene muzike.

Komponovanje primenjene muzike #2

Komponovanje dužih i slobodnih oblika i formi u oblasti primenjene muzike: muzika za pozorište, muzika za kratkometražni ili crtani film, muzika za igrani film.

Za komponovanje muzike za pozorište neophodno je obezbediti odgovarajući dramski tekst a za komponovanje muzike za kratkometražni crtani ili igrani film neophodno je obezbediti video materijal u obliku „AVI” fajla, dakle sliku na kompjuteru, kako bi se prema njoj komponovala odgovarajuća primenjena muzika. Obezbeđena slika mogla bi pokrivati samo određeni broj scena a ne i čitav igrani film. Nekoliko ključnih dramskih fragmenata i scena izvučenih iz konteksta igranog filma kao celine, bili bi dovoljni za realizaciju ovih vežbi: reprodukcovanje koncertnih, već urađenih primera i uputstava sa savetima; vežbanje učenika da na ponuđenu sliku ili dramski tekst samostalno komponuju slobodne oblike u oblasti primenjene muzike.

Komponovanje autorske muzike

Na ovi vežbama učenici bi, uz konsultacije sa profesorom, morali da komponuju najmanje jedno samostalno, autorsko delo.

Upravo jedno ovakvo delo, u trajanju 4–6 minuta činilo bi cilj i krunu svega što su učenik na ovom odseku naučili i stekli tokom 3 godine. To bi zapravo bio i njihov „Diplomski ispit” prikazan na „javnom slušanju” na kraju školske godine.

Ovakve kreacije treba da nastanu kao kombinacija „Midija” i „Audija” tj. kao kombinacija „kompjuterskog” i „živog”.

Ova nastava bi imala u drugom polugodištu gotovo isključivo karakter vežbi i odvijala bi se samo povremeno kao grupna nastava dok bi individualna nastava dominirala.

Individualna nastava bi u ovom slučaju podrazumevala nedeljne konsultacije sa svakim učenikom radi usmeravanja i kanalsanja učeničkih ideja po pitanju stila, forme, postupaka i izražajnih sredstava.

Obnavljanje i utvrđivanje gradiva

ZAHTEVI NA MATURSKOM ISPITU

Samostalno, autorsko delo u trajanju 4–6 minuta.

Delo mora imati originalnu ideju i autorski pečat.

Ono takođemora biti, od strane učenika, samostalno realizovano, odsvirano, programirano, snimljeno, maksimalno i producirano. Delo mora biti osmišljeno kao radiofonsko, elektronsko, konkretno ili multimedijalno, a zapisano klasičnom ili nekom drugom notacijom, grafički projektovano. Način ostvarivanja programa (uputstvo).

Nastava iz ovog predmeta bila bi organizovana samo u poslednjoj godini i to kao kombinacija grupne nastave i individualnih konsultacija. Ovaj predmet bi trebalo da sintetiše sva znanja, stečena u muzičkoj školi kao i na ovom odseku, u jednu celinu koja bi trebala da iznedri stvaralaštvo kod učenik i omogući mu da se stvaralački izrazi.

To bi u suštini bilo komponovanje i „MIDI” orkestriranje tj. stvaranje raznih muzičkih oblika i formi u oblasti savremene muzike uz pomoć kompjutera. U nastavi bi dominirale kraće forme i primenjena muzika: muzika za džingl, reklamu, scenske numere, komponovanje „na sliku” koje bi se izdodilo uz odgovarajući video materijal, ali i rad na samostalnom autorskom delu slobodne forme u trajanju od 4 do 6 minuta.

Upravo jedno ovakvo delo činilo bi cilj i krunu svega što su učenici na ovom odseku naučili i stekli tokom 3 godine. To bi bio njihov „Diplomski ispit”. Jedno takvo autorsko delo moralo bi imati originalnu ideju i autorski pečat. Ono bi takođe moralo od strane učenika biti samostalno realizovano, snimljeno, miksovano i producirano.

Delo može biti zapisano klasičnom ili nekom drugom notacijom ili pak grafički projektovano ukoliko se radi o konkretnom, elektronskom, radiofonskom ili multimedijalnom delu. Takođe delo može biti izvedeno od strane samog autora ili pak drugih izvođača. Ovakve ili slične buduće učeničke kreacije treba da nastaju i kao kombinacija „Midija” i „Audia” tj. kao kombinacija „kompjuterskog” i „živog” .

Ovakav koncept zahteva određenu zrelost kod učenika i zato bi praktično bio moguć samo u poslednjoj godini srednje muzičke škole.

TEHNOLOGIJA ZVUČNO-MUZIČKOG PROCESA – AUDIO

CILJEVI:

– Osposobljavanje učenika da ovladaju sledećim veštinama i procesima u okviru područja – AUDIO

osnovnim tehnikama snimanja zvuka

osnovnim mikrofonskim tehnikama

analognim režijskim stolom

upotrebom mernih instrumenata

snimanjem i reprodukcijom na dvokanalnom analognom magnetofonu

snimanjem i reprodukcijom na višekanalnom analognom magnetofonu

osnovama digitalnog audio fajla

snimanjem i reprodukcijom na DAT-u (Digital Audio Tape)

ZADACI

– Rad na sticanju znanja i sposobnosti vezane za klasični-analogni način snimanja i reprodukcije zvuka kao i osnovne tehnike vezane za ovakav način rada.

– Rad na sposobnosti da obave mikrofonsko ili višemikrofonsko snimanje pravilnim korišćenjem mikrofona, režijskog stola kao i uređaja za snimanje i reprodukciju zvuka.

– Rad na snimaku akustičnog instrumenta ili vokala ili manjeg ansambla, načinjen mikrofonskom tehnikom po izboru.

I RAZRED

(2 časa nedeljno, 70 časova godišnje)

Analogni režijski sto. Upoznavanje sa sledećim pojmovima: mikrofoni i linijski ulazi, podešavanje ulaznog stepena, putanja signala kroz analogni režijski sto, kanalska i monitorska sekcija na režijskom stolu, „insert” tačke, EQ, sendovi, vraćanja, napajanje i dr.

Očitavanje nivoa signala – merenje . Rad sa „Peak” i „VU” mernim instrumentima, vršni i prosečni nivo signala; analogno i digitalno merenje/merni instrumenti.

Dvokanalni analogni magnetofon

Digitalni Audio Tape (DAT). Snimanje i reprodukcija na „DAT-u”, vrste analognih i digitalnih ulaza i izlaza, izbor frekvencije uzorkovanja; rad sa ostalim funkcijama: daljinski upravljač, programiranje i brisanje „ID” brojeva.

Višekanalni analogni magnetofon. Vrste ulaza i izlaza, merni instrumenti, redukcija šuma, brzina trake, sinhronizacija i monitoring pri višekanalnom snimanju, osnovne osobine i rad sa daljinskom komandom – lokatorom višekanalnog magnetofona, usnimavanjelinijskih signala na višekanalni analogni magnetofon; monitoring već snimljenih kanala; potpuno ili delimično brisanje kanala „punch in” i „pinch out”; raspored magnetofonskih glava i održavanje magnetofona.

Mikrofoni i rad sa mikrofonomima. Vrste i karakteristike mikrofona, višemikrofonske tehnike, usnimavanje mikrofonskog signala: vokala raznih i brojnih solističkih instrumenata; pozicioniranje mikrofona; korišćenje „pop” filtera i dr.

II RAZRED

(2 časa nedeljno, 70 časova godišnje)

Obrada zvučnog signala – procesovanje. Podešavanje i rad sa kompresorom, limiterom, expanderom gejtom, reverbom, dilejom i ekvilajzerom .

Studijsko-mikrofonsko snimanje. Sticanje iskustava u snimanju različitih „solo”

instrumenata: violina, viola, violončelo, kontrabas, flauta, klarinet, horna, truba, harmonika, glas-sopran, glas-alt, glas-tenor, glas-bas, klavir, hor, kamerni sastavi, manji orkestar.

Tehnologija mešanja – miksovanja višekanalnog snimka. Simbioza svih prethodno stečenih znanja sa posebnim akcentom na „muzičko uvo”. Muzikalno producentski i muzičko

kritički odnos naročito bi u ovoj finalnoj fazi došao doizražaja. Učenici bi bili praktično u prilici da tonsko-estetski uobliče zvučnu sliku nekog prethodno usnimljenog

višekanalnog snimka koristeći pritom notni tekst ili partituru i na taj način sprovesti kompozitorovu zamisao u delo.

III RAZRED

(2 časa nedeljno, 70 časova godišnje)

Optimizacija kompjuterskih operativnih sistema za rad sa „Audiom”

Optimizacija se odnosi na opservativne sisteme „Windows” i „Mac OS”. Optimizacijom treba da budu obuhvaćeni sledeći operativni sistemi: Windows 98 SE, Windows XP, Mac OS 9, 2 i Mac OS X; optimizacijom treba da budu obuhvaćeni „sistem” tj. setovanja u okviru operativnog sistema: diskovi; CD-romovi, virtualna memorija, keširanje, video kasete, audio drajveri; apple tack i dr..

Instalacija i sinhronizacija zvučne karte i njenih drajvera

Sem hardverske instalacije posebna pažnja mora biti posvećena vrsti i podešavanju audio drajvera. Sem dvokanalnih zvučnih karti potrebno je demonstrirati i instalaciju jedne višekanalne zvučne karte i uspostaviti ispravnu pažnju na neželjene nuzefekte: pucketanja, gubljenja audio kanala, gušenja i zaustavljanja audio softvera itd.

Snimanje zvučnog fajla na tvrdi disk. Osnovni postupci i podešavanja, karakteristike očitog audio fajla/display-a.

Osnovno upoznavanje sa dvokanalnom audio editorom „Sound Forge”. Pregled menija i osnovnih funkcija.

Način i vrste prikaza/display-a zvučnog fajla u okviru audiosoftvera. Prikazati Waveform Display, Amplitude i Time axes, sonografski prikaz, FFT prikaz, trodimenzionalni FFT prikaz.

Arhiviranje zvučnog fajla. Aktiviranje delimično urađenog i završnog zvučnog fajla, arhiviranje sa i bez kompresije zvučnog fajla. Vrstekompresije i eventualni gubici u kvalitetu.

Dinamika i rezolucija zvučnog fajla. Objasniti rezolucije od 8 bita, 16 bita, 32 bita, 64 bita i sa njima u skladu i teorijsku dinamiku fajla; spoljašnjuticaji i faktori degradacije dinamike; praktični saveti i uputstva.

Frekvencija uzorkovanja i frekventna karakteristika zvučnog fajla 32 KHz; 44, 1 KHz; 48 KHz; 88, 2 KHz; 96 KHz; 192, KHz; objasniti Nikvistovu frekventnu zakonitost.

Destruktivno i nedestruktivno editovanje. Osnovni „editing” postupci i alati: copy, paste, cut, delete, remove, makaze, gumica; Nedestruktivni postupci kao i razlikovanje restruktivnih od nedestruktivnih postupaka (delete/remove; undo; normalize/promena jačine itd.).

Digitalno procesovanje signala (DSP) i osnovni postupci (Volume, normalize, DC offset, Fade in, Fade Out).

Optimizovanje nivoa intenziteta izvođenja signala sa posledicama

Povezati rezoluciju Audio Fajla od 16 bita ili 24 bita sa procesom menjanja volumena ili normalizovanja zvučnog fajla.

„Difhering” i „Noise Shaping” Vrste i njihova neophodnost i povezanost sa dinamičkom rezolucijom audio fajla.

Prikaz i tumačenje univerzalnih pojmova vezanih za audio Napraviti razliku ili sličnosti u tumačenju sledećih pojmova: region, part, segment, audio track, audio chanel i slično. Primere dati u okviru različitih višekanalnih audio softvera zbog spoznaje terminoloških sličnosti i razlika.

„Mixing” i „Merging” dva ili više zvučnih fajlova Objasniti postupak mešanja/miksovanja ili štampanja/sjedinjavanja dva ili više zvučnih fajlova sa ili bez primene efekata.

Apsolutni i relativni nivoi zvučnih fajlova u procesudigitalnog miksovanja/mešanja.

Problem posmatrati sa aspekta dinamike i rezolucije zvučnog fajla. Povezati sa znanjima o „normalizaciji” i „diteringu”.

Konverzija audio fajla u različite standarde semplovanja. Objasniti eventualne nedostatke i probleme koji u ovom procesu mogu nastati. Izvršiti probe i eksperimente istog fajla u različitim Audio softverima i čuti razlike;

„DSP” podešavanje zvučnog fajla # 1. Primena parametric EQ sa 5 filtera (High-pass, Low-pass, Low shelf, Peak/Notch).

„DSP” podešavanje zvučnog fajla # 2 . Kontrola i podešavanje funkcije dinamike; opšte dinamičke funkcije i upotreba dinamičkih efekata u digitalnom domenu: kompresor/limiter, expander/gate, nivo šuma itd.

„DSP” podešavanje zvučnog fajla # 3. Kompresija i ekspanzija vremenskog trajanja fajla kao i podešavanje frekvencije tj. visine tona (pitch shift) zvučnog fajla.

„DSP” podešavanje zvučnog fajla # 4. „DSP” efekti u okviru programa „Sound Forge” (reverb, delay, chorus, flanger).

Furijeove i „Fast Fourier” transformacije. Različiti standardi prikaza; očitavanje FFT prikaza; podešavanje parametara za FFT analizu.

Digitalno i analogno mešanje/miksovanje („Mixdown”). Razlike, prednosti i nedostaci; kombinacija oba postupka.

Osnove „Mastering-a” i post-produkcije. Primere dati u okviru programa „CD Architect”; primeniti sva prethodna stečena znanja; saveti u pogledu globalne dinamike kao i redosleda numera; pauza između numera; pretapanje (crossfade) između numera; „fade-in” i „fade-out”; normalizacija i „dithering” sa „noise-shapeing”; finalni medij i konverzija audio fajlova. Post produkciju objasniti kao slobodan kreativni postupak; prikazati primenu EQ i kompresije, „multi band” kompresije u procesu post produkcije.

Zvučno muzički proces oblikovanja muzičko-estetske celine .Oblikovanje muzičko-estetske celine, kratke forme, kompozicije zvučno-kolažnog tipa; kratka radiografska dela (3–4minuta) ili slične audio kreacije; dela treba da budu slobodne forme uz slobodno korišćenje raznih izvora zvuka: efekti, šumovi, glas, „živi” instrumenti, „midi” instrumenti itd.

ZAHTEVI NA GODIŠNJEM ISPITU

Ispitni zahtev na kraju školske godine bio bikomponovanje ili oblikovanje kratke muzičko-estetske forme, celine otelotvorene i prikazane kao zvučni fajl, dakle kao „audio kreacija». Zvučno muzičko delo moralo bi biti u trajanju od 3-4 minuta, jednostavne i slobodne forme. Ovo zvučno muzičko delo moglo bi biti i kraće radiofonsko delo ili slična „audio»kreacija po izboru. Ispitni rad treba da nastane kao proizvod vežbi obavljenih tokom nastave, ali i kao proizvod samostalnog učeničkog rada tokom godine.

Ispit organizovati kao „audio” prezentaciju.

Poželjno je da ova dela, u skladu sa učeničkim trendom, poseduju autorski pečat i originalnost izraza.

OSNOVE DIZAJNIRANJA ZVUKA ZA MEDIJE

CILJEVI

– Usvajanje postupaka za potrebe pozorišnih i radio emisija

ZADACI

– Rad na savladavanju primene stečenog znanja iz osnove dizajniranja i njegova primena na pozorišnu i muziku za radio

III RAZRED

(1 čas nedeljno, 35 časova godišnje)

Semiotika

Zvuk i muzika kao izražajno sredstvo; semiotika – način mišljenja – nauka o tumačenju značenja izražajnih umetničkih sredstava; semiotički kodovi: ikona, indeks, simbol;

kondenzacija, supstitucija, metafora i metonimija – relacija poznatog i nepoznatog mentalnog koncepta; semiotička analiza teksta, govora, reči (analiza primera); semiotička analiza pokretnih slika: film, televizija (analiza primera). Zvuk i muzika u procesu komunikacije – zvučna informacija: nastanak, priroda, značenje, tretman, ideja – roba, zadovoljstvo, zaštita, medijska i multimedijaska interpretacija, masmediji; zvuk i muzika kao znak (subznak, znak, hiperznak i metaznak); savremena, moderna i nova muzika: odnos publike i novog muzičkog dela; semiotika izražajnih sredstava na relaciji: reč – zvuk – slika – pokret; semiotička analiza zvučno-muzičkog dela: „čitanje filma, televizije” i „gledanje radia”.

Pozorište i radio

Prvi medij: dizajniranje zvuka i muzike za POZORIŠTE: scenskamuzika, song, opera, mjuzikl, opereta, zingšpil, kabare, revijski program, itd.; dizajniranje zvuka muzike za programe

RADIJA: džingl, špica, vokal, instrumental, efekti, govor; radio drama, pojam radio fonskog dela; prezentacija muzike na programima radija: opera, mjuzikl, koncert itd.)

OSNOVE DIZAJNIRANJA ZVUKA ZA MEDIJE #2 – FILM, TELEVIZIJA I MEDIJ RAČUNARA

CILJEVI

– Usvajanje postupaka za potrebe filma, televizije i računara kao media

ZADACI

– Rad na savladavanju primene stečenog znanja iz osnove dizajniranja i njegova primena na filmsku i muziku za televiziju

IV RAZRED

(1 čas nedeljno, 33 časova godišnje)

Film i televizija

Masmediji (film, radio i televizija; dizajniranje zvuka i muzike za FILM; istorija zvuka i muzike u filmu; epoha nemog filma);

zvučni film: dokumentarni, igrani, crtani i muzički film;

dijalog: produkcija i automatska zamena (ADP); zvučni efekti u filmu („background”, „hard”, „foley”); filmska muzike (score, source, song); audio post-produkcija: sinhronizacija, montaža imiks (synchronization, dubbing, diaphones, effects, music, ambiental sound); dizajniranje zvuka i muzike za programe Televizije; TV kao audio-vizuelni fenomen; korespondencija slike i zvuka: TV spot, foršpan, TV špica, zvučni i muzički efekti, TV prezentacija opere, mjuzikla, koncerta i drugih zvučno-muzičkih formi; uloga zvučnih efekata u filmu: simulacija realnosti, stvaranje iluzije, raspoloženje; želite da budete filmski kompozitor; – kreativne sposobnosti, strpljenje, naporan rad, zvuk „niskog budžeta”, izražajna sredstva, probuđivanje vremena i prostora, psihološko nijansiranje, neutralni prateći sloj, kontinuitet i obezbeđivanje toka dramske radnje.

Medij računara

Dizajniranje zvuka i muzike za medij RAČUNARA; Audio-vizuelni aspekti kompjuterske umetnosti; zvuk i muzika u okviru globalne računarske mreže (internet), neizbežna koegzistencija audio i video fajla, tehnika dizajniranja zvuka i muzike računarom i koegzistencija AUDIO I MIDI fajla; MP3, WMA, OGG, neizbežna kompresija audio zapisa za internet komunikaciju; kako plasirati sopstveni zvuk i muziku u medijsku (multimedijisku) produkciju;

Prezentacija umetničke muzike

Radionica zvuka, okrugli sto, koncert, muzička edukacija:

(ne)zainteresovanost i pažnja publike (Attention! Musique!)

Kič, šund

Kič, šund i ostale negativne zvučno-muzičke tendencije;

zastupljenost muzičkog kiča i šunda na programima medija

Zaštita intelektualne svojine

Muzička autorska prava; velika i mala prava, mehanička i prava javnog izvođenja (muzička košuljica – „Music cue sheet”).

Šta odlikuje uspešnog dizajnera zvuka;

Izoštren sluh; samouverenost u sopstvenu ideju ili projekt; dobro poznavanje i vladanje elektroakustičkim uređajima a posebno za snimanje i obradu zvuka; sposobnost za tehnička poboljšanja i manje popravke; umeće u radu sa ljudima a naročito sa filma i TV; strpljenje i želja za stvaranjem uvek novog zvuka; samodisciplina i održavanje opreme u dobrom stanju.

Kako ovladati umetnošću dizajniranja zvuka;

Kako učiti audio-dizajn na lokaciji;

Umetničko oblikovanje zvuka i osnovna metodologija snimanja zvuka

Pažljivo slušanje: karakteristike željenog zvuka, mesto zvučnog izvora u prostoru; slušanje svih zvukova koji se ne snimaju;

obavezno razmatranje: karakteristika mikrofona i postavke mikrofona; početak snimanja: izbegavati „komplikovan” zvuk;

postavljanje mikrofona kod stereo snimanja; proveriti: udare vetra (zaštita), kvalitetno „zahvatanje” zvuka (akustički paravani i potpuno okruženje), fiksiranje mikrofona i izolacija od vibracije zvuka koji se snima.

Umetnost dizajniranja zvučnih efekata

Kako postići zvuk „udara pesnicom” i efekat „tuče”; zvučni efekti kao „domaća radinost”: kako opisati, snimati i dizajnirati tzv. „živ” žvučni efekt, zvuk tanke crvene laserske linije, zvuk srednjovekovnog ratnog sukoba; „pevajući” zvuk reke ili potoka koji žubori, zvuk divlje životinje, zvuk hodanja miša, itd.

Dijalog (monolog)

Kako snimiti dijalog (monolog) i efekte udaljenog zvuka, kako snimiti dijalog (monolog) uz pucnjeve pištolja;

Zvučna hermeneutika – zvučni motiv

Proces pitanja i odgovora gledaoca/slušaoaca; Odakle dolazi ovaj zvuk; emiter zvuka sa slike ne odgovara realnom zvučnom izvoru;

asocijacija (spajanje) i reasocijacija (razdvajanje) zvuka i slike.

NAČIN OSTVARIVANJA PROGRAMA (UPUTSTVO)

Predmet Osnove dizajniranja zvuka i muzike za medije predstavlja kombinaciju teorijsko-praktične nastave ovladavanja umetničkim oblikovanjem (dizajniranjem) zvuka i muzike za sve medije koji po definiciji uključuju fenomen zvuka, poput pozorišta, filma, radija, TV i globalne računarske mreže (interneta), i slično. Izučava se u II i III godini srednje muzičke škole odseka za Snimanje i obradu zvuka.

Dizajner zvuka (Sound Designer) je novo kreativno zanimanje koje obuhvata specifičnu vrstu poslova umetničkog oblikovanja tj., dizajniranja zvuka i muzike za pozorište, film, radio, TV i globalnu računarsku mrežu. Nastavno gradivo prema razredima i temama sadrži dva osnovna segmenta:

dizajniranje zvuka/muzike za pozorište i radio.

dizajniranje zvuka/muzike za film i televiziju, odnosno medij računara.

Učenici se kroz semiotičku analizu (tumačenje značenja pojedinih izražajnih sredstava na relaciji reč – pokret – slika – zvuk) zvučno-muzičkih sadržaja upoznaju sa osnovama dizajniranja zvuka i muzike za medije:

A . Zvučno-muzički koncept (semiotika zvuka i muzike)

Dijalog (monolog);

Zvučni efekti;

Muzika;

Ambijetalni zvuk;

Ostali zvučni signali Dijalog (monolog);

Zvučni efekti;

Muzika;

Ambijetalni zvuk;

Ostali zvučni signali Dijalog (monolog);

Zvučni efekti;

Muzika;

Ambijetalni zvuk;

Dijalog (monolog);

Zvučni efekti;

Muzika;

Ambijetalni zvuk;

Ostali zvučni signali.

Dijalog (monolog);

Zvučni efekti;

Muzika;

Ambijetalni zvuk;

Dijalog (monolog);

Zvučni efekti;

Muzika;

Ambijetalni zvuk;

Realizacija zvučno-muzičkog koncepta

(Obuhvata tehnike stvaranja – komponovanja, tehnike izvođenja – reprodukcije, tehnologija zvučno muzičkog procesa, analogno i digitalno snimanje i reprodukcija zvuka, pre-produkcija i post-produkcija zvuka i muzike).

C . Zvučno-muzička praksa medija

(Semiotičko-analička praksa dizajniranja zvuka i muzike za POZORIŠTE, FILM, RADIO, TV i medij RAČUNARA zasnovana na primerima semiotičke analize zvučno-muzičkih sadržaja koji su primenjeni u najpoznatijim medijskim

projektima, i koji na očigledan i za učenike razumljiv načinD . Metodologija predavanja
Zasnovana je na primeni principa:

1. „Gledanje zvuka” (looking radio)
2. „Slušanje slike” (reading television):

I faza – tumačenje značenja umetničkih izražajnih sredstava na relaciji: reč – pokret – slika – zvuk;

II faza – semiotička analiza audio-vizuelnih primera, slušanje zvučno-muzičkih primera uz projekciju TV i filmske slike;

III faza – učenici su aktivno uključeni u semiotičku analizu i diskusiju od početka i kroz tumačenje značenja teksta (dramskog) – reči, zatim pokreta, slike, izvuka, tj. muzike, obrazuju se u pravcu spoznaje veštine dizajniranja, tj. praktične primene zvuka i muzike u okviru određenog medijskog konteksta – projekta.

SAVREMENA HARMONIJA SA IMPROVIZACIJOM I ORKESTRACIJOM

CILJEVI

Razvoj uloge savremene harmonije u muzici
Razvoj osnovnih elemenata harmonije
Razvoj vanakordskih tonova
Razvoj akordskih veza
Razvoj promene tonaliteta
Razvoj na prepoznavanju i anlizi različitih harmonskih stilova.

ZADACI

Rad na razvoju uloge savremene harmonije u muzici
Rad na razvoju osnovnih elemenata harmonije
Rad na upotrebi vanakordskih tonova
Rad na savladavanju akordskih veza
Rad na savladavanju promene tonaliteta (dijatomska, hromatska modulacija, enharmonska modulacija)
Rad na prepoznavanju i anlizi različitih harmonskih stilova

III RAZRED

(1 časa nedeljno, 35 časova godišnje)

Četvorozvuci sve tri funkcije
(tonična, subdominantna, dominantna)

Izgradnja na svakom toku hromatske lestvice, kroz sve tonalitete; kontinuitet glasova u okviru četvoroglasa; izgradnja „major sixth”, „major seventh”, „minor sixth”, „dominant seventh”. Akorskih „blokova” u četvoroglasnom stavu; na zadatu harmonsku produkciju napisati originalnu melodiju – solo uz korišćenje samo akordskih tonova; izgradnja „augmented seventh”, „diminished seventh” i poluumanjenih akordskih „blokova” od svakog tona i u svim tonalitetima; korišćenje svih obrtaja gore spomenutih akorada u formiranju harmonskog kontinuiteta; stvaranje širokog sloga tj. „open harmony”

„Swing” ritmovi

„Off-beat” akcenti; notiranje i čitanje-reprodukcija ritma;

„Double-time” ritam; ritmičke anticipacije. Četvoroglasna harmonizacija za date melodije (10)

Poseban osvrt na harmonizaciju akordskih i vanakordskih melodijskih tonova; analiza akordskih i vanakordskih tonova u melodiji; četvoroglasna „Block” armonizacija zadatih soprana; izrada četvoroglasne „block” harmonizacije na nekoliko „jazz stanadard” melodija.

Principi improvizacije #1

Akordski tonovi; hromatski i dijatonski vanakordski tonovi;

akordi i njima odgovarajuće lestvice – modusi; komponovanje i zapisivanje originalnih improvizacija na adatu akordsku progresiju; upoređenje melodije-teme sa odgovarajućom improvizacijom na dotičnu temu; četvoroglasna „block” harmonizacija zadatih tema u širokom slogu; opisna razrešenjavannastavnih tonova i njihova upotreba u improvizaciji; duple hromatske prolaznice u improvizaciji (melodiji); upoređenje

zadate teme sa njenom vlastitom improvizacijom i želja za prepoznavanjem osnovnih kontura teme.

Moderna „block” harmonizacija #1

Melodijska analiza i podela akordske, neakordske, lestvične i figurativne tonove (hromatske i dijatonske); moderna „block” harmonizacija akordskih i vanakordskih tonova, hromatskih i dijatonskih; analizirati i „block” harmonizovati nekoliko „jazz standard” melodija; harmonizacija ritmičke anticipacije; harmonizacija duplih hromatskih prolaznica; harmonizacija opisnih razrešenja vanakordskih tonova; alteracije u okviru dominantnog septakorda („dominant seventh chord”); sve već gore

navedene „block» harmonizacije, ali u širokom slogu.

Principi improvizacije i moderna „block” harmonizacija #2

Tenzije u okviru SVE TRI FUNKCIJE; „block” harmonizacija tenzija; tenzija-razrešenje (Hi-Lo); „block” harmonizacija odnosa „Hi-Lo”; varijacije odnosa „Hi-Lo”: Lo-Hi-Lo, Hi-chromatic, Lo-Mi-chromatic-Lo; „block” harmonizacija „Hi-Lo” varijacija (Lo-Mi-Lo, Hi-chromatic-Lo; Lo-Hi-chromatic. Lo); alterovanje tenzije; melodijske analize i „block” harmonizacije improvizacija koje poseduju tenzije i odnose „Hi-Lo” i varijacije tih odnosa.

Drveni duvači #1

Bb klarinet; Eb alto sax; Bb tenor sax; Eb bariton sax; obimi, notacija, transpozicija; „Voicings” za četvoroglasnu saksofonsku sekciju (alt, alt, tenor, tenor, ili alt, tenor, tenor, bariton); pregled agogičkih, dinamičkih i ostalih oznaka u partituri (tabela); četvoroglasna „block” harmonizacija zadatih melodija za sekciju saksofona.

Osnovni principi pisanja za prateći ansambl

Harmonski ritam; pisanje kontrapuntskih melodijskih linija;

nerazrešene tenzije; primena „Hi-Lo” principa i njegovih varijacija; vežbe (komponovanje „background» pratnje na nekoliko „jazz standard” melodija); upotreba vanakordskih tonova, pauza, sekvenci, „Swing” ritma; stilovi „background” pratnje (Smooth ballad, Waltz, Swing, Beguine itd.).

Limeni duvači

Bb truba, notacija, transpozicija; Bb trombon; obimi; voicing!

Za četvoroglasni „brass” sekciju (3 trube + trombon – uzani slog i 2 trube + 2 trombona – široki slog); „voicing” za petoglasnu „brass” sekciju (3 trube + 2 trombona – uzani i široki slog); „brass” sekciju (3 trube + 2 trombona – uzani i široki slog); „brass” petoglasna pratnja; upotreba sordine; petoglasna „block” harmonizacija zadatih melodija za sekciju limenih duvača.

Drveni duvači #2

„Voicing” za petoglasnusaksofonsku sekciju (2 alta + 2 tenora + bariton); „voicing” za petoglasnu drveno duvačku sekciju (klarinet + 2 alta + 2 tenora) petoglasna „block” harmonizacija zadatih melodija za sekciju drvenih duvača.

IV RAZRED

(2 časa nedeljno, 66 časova godišnje)

Moderne akordske progresije # 1

Terminologija; osnovni principi moderne harmonije; akordski „paterni” (šabloni); vežbanja.

Akordske zamene („substitute chords”)

Zamena za I stupanj; zamena za IV molski; zamena za V7 variranje i zamena bazičke progresije I-VI-II-V.

Kadence

Plagalna; plagalna molska; autentična; osnovne kadence i njihove zamene – substitucije.

Moderne akordske progresije #2

Ponavlanje veze II^m7 – V7; prolazni umanjeni četvorozvuci; varljive kadence; dodatne metode u harmonizaciji figurativnih – ukrasnih tonova; harmonizacija figurativnog tona alterovanom dominantom.

Muzički oblik

Oblici „pesme” koji se koriste u kompozicijama tipa „jazz standards”; komponovanje uvoda i modulacija;

Re – harmonizacija

Korekcija neispravnih akordskih promena i stvaranje interesantnih akordskih progresija pomoću akordskih zamena – substitucija; reharmonizacija poznatih melodija – „jazz standard”; bluz i reharmonizacija bluza.

Ritam sekcija

Notacija i osnovni principi pisanja za bubnjeve i perkusije; notacija i osnovni principi pisanja za bas gitaru, gitaru, klavir; formiranje partiture i akolada;

Komponovanje za „mali sastav” #1

Fakture komponovanja za 2, 3, 4, 5 i 6 duvača: unis, duet stil, melodija i njen kontrapunkt, tri nezavisne linije, melodija i četvoroglasna pratnja itd.

Široki slog

Različite vrste četvoroglasnog i petoglasnog širokog sloga; četvoroglasni i petoglasni široki slog za saksofonsku sekciju.

Komponovanje za „mali sastav” # 2

Pet saksofona; šest bleh duvača; 7 bleh duvača; „brass” i saksofoni-partitura i „voicing”.

Planiranje i konstrukcija aranžmana

Planiranje dužine trajanja i sa tim u vezi metronomske oznake i broja taktova; konstrukcija oblika aranžmana; formiranje partiture; generalne sugestije; vežbanja.

Kvartne akordske strukture

Konstrukcija i vrste; veza sa modalnošću; funkcije; vežbanja.

NAČIN OSTVARIVANJA PROGRAMA

Ova harmonija zasnivala bi se na znanjima stečenim u okviru već postojeće „klasične harmonije”. Ona bi trebala da omogući učeniku da je selektivno koristi kroz različite muzičke stilove od ozbiljne muzike pa sve do JAZZ-a i popularnih muzičkih formi.

To bi doprinelo sposobnosti učenika da se prilagodi najrazličitijim zahtevima muzičkog tržišta i učini ga prilagodljivim za bavljenje stilovima u danas veoma raznovrsnoj muzičkoj produkciji. Nastava iz ovog predmeta izučavala bi se kroz poslednje dve godine srednje škole. Ovaj predmet obradio bi u prvoj godini sledeće teme: „Nove” akordske konstrukcije (npr: predstavljanje petozvuka u troglasnom i četvoroglasnom stavu).

„Swing” ritam (notacija i reprodukcija).

Osnovni principi improvizacije.

Moderna „Block” harmonizacija (uzan i širok slog u četvoroglasnom stavu).

Akordske tenzije i njihova razrešenja.

Principi orkestriranja za prateći ansambl.

Orkestriranje za drvene duvače.

Orkestriranje za limene duvače.

Isti predmet obradio bi u drugoj sledeće teme:

Zamena akorada i reharmonizacija.

Principi savremene akordske progresije.

Orkestriranje za ritam sekciju.

Orkestriranje za gudače.

Orkestriranje za mali ansambl.

Moderna „Block” harmonizacija (uzan i širok slo u petoglasnom stavu).

Kvartne akordske strukture.

OSNOVE PROJEKTOVANJA ELEKTROAKUSTIČNE KOMPOZICIJE

CILJEVI

- Usvajanje znanja iz dva različita područja rada koje obuhvata predmet Tehnologija zvučno muzičkog procesa – Audio i Midi (Musical Instrument Digital Interface).
- Osposobljavanje učenika da ovladaju osnovnim veštinama i procesima.
- Osposobljavanje učenika da stvaraju i programiraju muziku uz pomoć računara, kao sredstva koje će da beleži i pamti njihove ideje.
- Pružanje mogućnosti da učenici praktično isprobaju znanja stečena u prethodnom školovanju, kao i da brzo razviju sopstveni način razmišljanja i kreiranja.
- Osposobljavanje učenika da se koriste navedenim procesima: Osnovama MIDI komunikacionog sistema; Kanalskim MIDI prukama; MIDI modovima; Karakteristikama multi-timbralnih instrumenata; Osnovnim tehnikama i postupcima unosa nota u računar; Osposobljavanje za projektovanje.

ZADACI

- Rad sticanju znanja i sposobnosti vezane za unos i programiranje muzike u računar kao i osnovne tehnike vezane za ovakav način rada.
- Rad na sticanju znanja i sposobnosti, da komponuju i unesu simetrične muzičke oblike u računar.
- Moraju ovladati svim načinima i tehnikama računarskog unosa i editovanja notnog teksta, tuđeg ili vlastito komponovanog.
- Rad na editovanju i MIDI reprodukcija kraćeg klasičnog muzičkog dela u obliku trodelne pesme
- Rad na sticanjusposobnosti za projektovanje, montažu, miks.
- Rad na sticanju sposobnosti korelacije sa ostalim predmetima na odseku.

IV RAZRED

(1 čas nedeljno, 33 časova godišnje)

Upoznavanje učenika sa predmetom i nastavnim gradivom, projektivne metode.

Značaj i važnost primene metode projektovanjaelektroakustičke kompozicije

5 faza projektivne metode

I povod i rađanje namere za stvaranje zvučno-muzičkog dela(elektroakustičke kompozicije)

II ideja i kreativna masta spojenesa izborom osnovnih izražajnih umetničkih sredstava

III grub i detaljan grafički kompozicioni plan

IV zvučno muzička realizacija grafičkog kompozicionog plana

V korekcija detalja i celine zvučno-muzičkog dela

Elektroakustičko delo kao stvaralački projekt

Promišljanje elektroakustičkog dela: objektivno – studijsko.

Predstavljanje EAK (elektroakustičke kompozicije)

Tradicionalno (muzički instrumenti i ljudski glas);

Tehničko (sredstva tehničke muzike – elektroakustične – konkretna, elektronska, kompjuterska).

Kombinovano (tradicionalno-tehničko).

Predstavljanje grafičkog zapisa – partiture

elektroakustička dela grafičkog zapisa – partiture (ilislisličinog vida zapisa);

Tradicionalni notni zapis (petolinijski sistem sa ključevima i menzuralnom notacijom);

Grafički zapis (sve moguće vrste grafičkog prikaza uključujući i ekstremne tipove avangardnih partitura grafičke muzike);

Elektroakustička dela sa kombinovanim grafičkim zapisom konvencionalnog i eksperimentalnog tipa, ili posebnom metodom grafičkog prikaza i simbola.

Tektonika EAK

Monoformalni princip;

Biformalni princip;

Poliformalni princip.

Osnovni izraz dramaturgije tempa EAK

Opšta naznaka tempa (npr. Andante);

Određena naznaka tempa (npr. Andante m. M. = 69);

Agogička naznaka tempa (npr. Recitativo).

Estetika EAK

Za muzičku umetnost ne smatraju se sledeće pojave:

Neorganizovan zvučni milje;

Zvučne formacije takve varijabilnosti, gde slučajnost i nedostatak kontrole konstantno preovlađuje (velika aleatorika – aleatorika spoljašnje forme);

Ekspresije – izražajna sredstva koja ne insistiraju na atributima muzike, tj. Njenog zvuka – zvučna (grafičkamuzika);

Sve akustičko-optičke atrakcije, estradni nastupi, gdeoptičko-kinetička komponenta preovlađuje i jasno nadilazi atraktivno-umetničku, i zbog tih razloga poseduju Dinamička složenost

Stalna ili nepromenljiva dinamika (konstantna);

Promenljiva dinamika (varijabintelna);

Postupna (cresc. E descresc.);

Stupnjevita (terasasta, subito, echo).

Dinamička različitost (diferenciranost)

Petočlani, tzv. „klasični tip”: pp, p, mf, f, ff.

Šestočlani tip: pp, p, mp, mf, f, ff.

Osmočlani tip: ppp, pp, p, mp, mf, f, ff, fff.

Novi termini kompoziciono-tehničkog postupka

Kompozicioni impuls (model), mikroimpuls (mikromodel), makroimpuls, makromodel, transformacija, modifikacija

Kompozicioni sloj, kompoziciona vrsta, kompoziciona ravan (podloga), kompozicioni deo, kompoziciona celina formalno zaokružena zvučno-muzička rečenica)

Horizontalno zvučno-muzički sloj;

Vertikalni zvučno-muzički sloj;

Spajanje (montaža) – postupno horizontalno i sukcesivno kombinovanje delova zvučno-muzičkog događaja;

Mešanje (miksaža) – vertikalna kombinacija elemenata zvučno-muzičkog događanja, delova ili odseka, u okviru određene celine.

Opšti principi i postupci

Opšti principi simplifikacije – partitura „in Do (C)”

Sprovođenje i usredsređenje svih grafičkih znakova i prikaza u jedan tok, relevantan za datu partituru

Kvalitetno pojednostavljenje oznaka vrste takta-krupne i jasne naznake – redukcije znakova;

Konstantna eliminacija nepotrebnih taktova (celina) odseka, delova, i zamenjivanje belinom; kada se notni sistem zamenjuje belinom;

Svesno izbegavanje transpozicije – oktavna transpozicija (postizanje željenog zvučnog (tonskog opsega)

Limitirana upotreba notnih ključeva – sprovođenje na dva tipa: violinski i bas ključ

Upotreba relevantnih znakova za definisanje agogike posebno znakova iz okvira dirigentske prakse

Proširenje – obraćanje pažnje na metrički deo zvučno- muzičkog zapisa = akcentovanje/vezivanje

Eliminacija nepotrebnih i različitih oznaka /iklanjanje izbegavanje enharmonijskih ekvivalenata tonova hromatske lestvice, itd

Uvođenje različitih grafičkih naznaka za aleatorijsko – aproksimativne delove zvučno-muzičkog materijala

I – približno određivanje trenutka nastupa zvuka/tona i njegovog trajanja

II – naznačavanje približnog razvoja melodijskog toka adekvatnom krivom

III – označavanje vertikalnom linijomaleatorijske izmene zvuka/tona u istom ili različitim glasovima

IV – označavanje trajanja zvuka/tona, ili tonske grupe, pravom ili krivom/kosom do mesta završetka nastupa, ili prlaska u neki drugi zvučni sloj

V – označavanje završetka nekoliko kompozicionih delova aleatorijskog tipa u odnosu na dati vremenski tok

VI – naznake za dinamiku potrebno je uneti u odnosu na celinu kompozicije u okviru jednog izrazitog zvučno-muzičkog toka, dok je promene u određenom glasu potrebnonaznačiti samo za taj glas.

Teorijsko-tematski aspekti projektovanja i pripreme za izradu individualnog zvučnog muzičkog projekta učenika – ideja, namera, motiv i vrsta zvučno-muzičkog žanra

Praktična uputstva i pripreme za izradu grafičkih planova individualnog zvučnog muzičkog projekta učenika

Projektivna elektroakustička praksa i organizovanje individualnih konsultacija sa učenicima u vezi projektovanja i izrade sopstvenog elektroakustičkog dela.

Grafički planovi i elektroakustička praksa u direktnoj su korelaciji sa predmetom Tehnologija zvučno – muzičkog procesa #4 – Savremena „MIDI” kompozicija i produkcija.

Simbioza ova dva predmeta treba da iznedre učenikov „diplomski rad” i omoguće mu uspešan „diplomski ispit”.

Način ostvarivanja programa (uputstvo)

Osnove projektovanja elektroakustičke kompozicije u završnoj godini, jeste ovladavanje osnovama projektivne kompozicione metode, tj. postupka koji čine nekoliko radnih faza, i koji je neophodan u procesu kreativnog i stvaralačkog oblikovanja i praktične realizacije zvuka i muzike prema ideji, odnosno konceptu autora – kompozitora. Suština izvođenja nastave ima za cilj da kaže, tokom 5 radnih faza, obuči u smislu ispravnog redosleda, postupaka i praktičnih radnji neophodnih da bi se zaokružio proces stvaranja od ideje do njene realizacije.

Metoda projektovanja elektroakustičke kompozicije

I faza: povod i rađanje namere za stvaranje zvučno-muzičkog dela (elektroakustičke kompozicije).

II faza: ideja i kreativna masta spojene sa izborom osnovnih izražajnih umetničkih sredstava.

III faza: grub i detaljan grafički kompozicioni plan.

IV faza: zvučno-muzička realizacija grafičkog kompozicionog plana.

V faza: korekcija detalja i celine zvučno-muzičkog dela.

Tokom nastave predviđa se da učenici upoznaju i ovladaju teorijskim aspektima metode Projektovanja elektroakustičke kompozicije, odnosno osnovnim načelima sintetičko-analitičkog kreativnog postupka, da sopstvenu ideju pretvore u realističnu zvučnu priču i savladaju tehniku izrade grafičkog kompozicionog plana, tako što će svoju ideju zabeležiti na grafičko-muzički način. U drugom polugodištu učenici realizuju svoje grafičke planove „knjige snimanja” i ovladavaju praktičnim aspektima dizajniranja zvuka/muzike za različite medije, u smislu samostalnog rada u studiju – kreativnog stvaralačkog rada koji je ispunjen praktičnim preporukama profesora i rešenjima konkretnih zadataka, sa svim specifičnostima koje podrazumeva stvaranje, predstavljanje i zvučna realizacija originalne elektroakustičke kompozicije kroz 5 faza ove projektivne metode. Ovako nastala „knjiga snimanja” tj grafičko kompozicioni plan u direktnoj su korelaciji sa predmetom Tehnologija zvučno-muzičkog procesa #3 – Savremena „MIDI” kompozicija i produkcija. Simbioza ova dva predmeta treba da iznedre učenikov „diplomski rad” i omoguće mu uspešan „diplomski ispit”.

AUDIO TEHNIKA

CILJEVI

- Usvajanje znanja iz dva različita područja rada koje obuhvata predmet Tehnologija zvučno muzičkog procesa – Audio
- Osposobljavanje učenika da ovladaju osnovnim veštinama i procesima.
- Osposobljavanje učenika da stvaraju i programiraju muziku uz pomoć računara, kao sredstva koje će da beleži i pamti njihove ideje.
- Pružanje mogućnosti da učenici praktično isprobaju znanja stečena u prethodnom školovanju, kao i da brzo razviju sopstveni način razmišljanja i kreiranja.
- Osposobljavanje učenika da se koriste navedenim procesima.

ZADACI

- Rad sticanju znanja i sposobnosti vezane za unos i programiranje muzike u računar kao i osnovne tehnike vezane za ovakav način rada.
- Rad na sticanju znanja i sposobnosti, da komponuju i unesu simetrične muzičke oblike u računar.
- Moraju ovladati svim načinima i tehnikama računarskog unosa i editovanja notnog teksta, tuđeg ili vlastito komponovanog.
- Rad na editovanju i audio reprodukcija kraćeg klasičnog muzičkog dela u obliku trodelne pesme
- Rad na sticanjusposobnosti za projektovanje, montažu, miks.
- Rad na sticanju sposobnosti korelacije sa ostalim predmetima na odseku.

II RAZRED

(2 časa nedeljno, 70 časova godišnje)

Osnovni pojmovi i istorijat

Uvodno predavanje o audio tehnici;

šta je audio tehnika;

razvoj audio tehnike kroz istoriju;

audio tehnika kao elektrotehnika.

Audio tehnika i mediji

Značaj i uloga audio tehnike u medijima

Zvuk, ton i šum

Šta je zvuk; Kako nastaje i kako se širi; Ispitivanje itestiranje; zvučno polje; frekvencija zvuka; talasna dužina; ton i visina tona; periodične, složenoperiodične i neperiodične zvučne pojave; prost i složeni zvuk; šumovi; osnovni ton i harmonici; boja i jačina zvuka; ispitivanje i testiranje; nivo zvuka i merenje jačine zvuka.

Buka

Koristan i štetan zvuk (buka); kiarakteristika buke i štetna dejstva buke; prihvatljivi nivoi buke; putevi prenošenja buke; izolacija od buke; uticaji buke u audiotehnici.

Obnavljanje i utvrđivanje gradiva

Radio i televizijska stanica

Radio stanica; podela studija u radio stanici;

televizijska stanica; podela studija u televizijskoj stanici; studio za snimanje govora; studio za emitovanje govora;

studio za snimanje muzike; studio za emitovanje muzike; studio za snimanje radiofonskih dela; studio za snimanje nota za film.

Elektroakustički pretvarači

Mikrofon i zvučnik kao elektroakustički pretvarači.

Intenzitet zvuka i boja tona

Untenzitet zvuka; fiziološka boja tona.

Snimanje i reprodukcija zvuka

Osnovi analogne audio tehnike; osnovi digitalne audio tehnike; uređaji za analogno i digitalno snimanje i reprodukciju zvuka;

Radio i televizijski prijemnik

Radio program

Amplitudno modulirani radio program; frekvencijski modulirani radio program; digitalni radio programi; prijem radio programa; radio prijemnik za AM program; radio prijemnik za FM program;

Osobine televizijskih audio uređaja

III RAZRED

(2 časa nedeljno, 70 časova godišnje)

Audio uređaji #1 – osobine i primena

Magnetofon; kasetofon; digitalni magnetofon;

digitalni kasetofon (DAT); gramofon; digitalni gramofon (CompactDiscPlayer); digitalna ploča (CompactDisc); MP3 player.

Zvuk i računar

Snimanje i reprodukcija zvuka računaram

Zvuk i internet

Zvuk i „MP3” format

„MP3” format, kodeci, drugi vidovi kompresije (OGG, WMA); flashman; mini ploča (MD).

Zvuk i multimedija

Zvučnici #1

Princip rada zvučnika; tehničke karakteristike zvučnika; električna podela zvučnika; akustička podela zvučnika; slušalice.

Pojačivač i regulatori nivoa signala Korektori i filteri ,
vrste; osobine; primena

Mikrofoni

Osobine mikrofona; princip rada mikrofona;

tehničke karakteristike mikrofona; akustička podela Reprodukcija #1

Monofonija i stereofonija; kvadronija i efekt putujućeg zvuka; ambiofonska i ambisonka reprodukcija zvuka;

AB stereofonija; XY stereofonija; razdvajanje kanala;

kompatibilnost stereo/mono; kompatibilnost 5.1/stereo; položaj izvora zvuka u prostoru.

IV RAZRED

(2 časa nedeljno, 66 časova godišnje)

Šum i njegovo potiskivanje

Akustičko preslušavanje; uređaji za potiskivanje šuma (expander/gate); „Dolby” uređaji: DolbyB, Dolby A, Dolby C, Dolby HX PRO, DBX i drugi postupci za potiskivanje šuma.

Gramofonske ručke i zvučnike

Elektrodinamička i elektromagnetna zvučnica;

kristalna (keramička) zvučnica; zvučnice za teške i lagane ručke.

Audio kasete

Podela audio kasete prema sastavu feromagnetika i prema nameni.

Ekvilajzeri

Grafički i parametarski ekvilajzeri; ekvilajzera i međusobne razlike

Audio uređaji #2 – Analogni i digitalni audio uređaji

Frekventni opseg analognih i digitalnih audio uređaja; odnos signal/šum analognih i digitalnih audio uređaja;

Digitalni radio programi

Digitalni radio programi DSB i DPM; digitalni radio program DAB; prijem radio programa; akustički doživljaj radio programa; razlozi za promenu postojećih načina snimanja i emitovanja; tehnički zahtevi za DAB; kvalitet zvuka DAB; dometi čujnost DAB; sveukupne prednosti digitalnog radija, DAB;

istovremeno emitovanje DAB i postojećih radio programa.

Zvučnici #2

Akustičke razlike zvučnika i slušalice; faktor pretvaranja; frekventijska karakteristika; efikasnost; karakteristike usmerenosti; frekvencija rezonance; impedanca; stepen iskorišćenja i nazivna snaga; izobličenja; slušalice;

postavljanje zvučnika u prostoriji; ugrađivanje zvučnika; ugradnja u ploču; zatvorena kutija; kutija sa otvorom; bas-refleks; ugradnja u otvorenu kutiju; kutija sa pasivnom membranom; kutija sa jednosmernim zračenjem; ugradnja srednjetonkog i visokotonkog zvučnika; reprodukcija zvuka pomoću zvučnika i slušalice.

Reprodukcija #2

Monofonska i stereofonska reprodukcija; stereofonska i kvadrofonska reprodukcija; okružujuća reprodukcija zvuka za DAB ;okružujuća reprodukcija zvuka: Home Theatre; Dolby Surround; Dolby Digital; Dolby Prologic; DTS; Binauralna stereofonija.

OSNOVI AKUSTIKE

CILJEVI

- Upoznavanje učenika sa osnovnim fizičkim zakonima vezanim za prostiranje zvuka i njegovo ponašanje u različitim sredinama.
- Upoznavanje učenika da se fizičke pojave vezane za zvuk praktično povežu sa umetničkim izvođenjem na instrumentima, da bi učenici shvatili kako se zvuk sa ovog instrumenta generiše, menja i prostire do slušalaca.

ZADACI

- Rad na sticanju osnovnih saznanja o fizici zvuka i njegovim parametrima;
- Rad na upoznavanju sa različitim instrumentima u cilju upoređivanja akustičkih osobina određenih grupa instrumenata;
- Rad na upoznavanju učenika sa elektronskim instrumentima i principom rada istih;
- Rad na sticanju osnovnih znanja o akustici prostora i pravilnog ozvučavanja prostorija.

II RAZRED

(2 časa nedeljno, 70 časova godišnje)

Fizička akustika

Akustika kao deo fizike, šta se sve proučava u akustici: definicija zvuka; složen i prost zvuk; intenzitet zvuka; zvučni izvori i njihove osobine; snaga izvora; prostiranje zvučnih talasa; brzina i smer; Sferni i kavni talasi; zvučni pritisak; pomeraj čestica vazduha; prostoperiodične oscilacije; usmereni izvori; usmerenost muzičkih instrumenata; nivo zvuka; decibeli; slabljenje zvuka pri prostiranju; zakoni slabljenja; uticaj sredine na slabljenje; uticaj pojedinih parametara medijima; zračenje više izvora; sabiranje nivoa zvuka; merenje nivoa zvuka, principi i instrumenti za merenje.

Prostorna akustika

Oblast proučavanja; prostiranje zvuka u prostoriji; apsorpcija i refleksija; zvučno polje u prostoriji; direktni talas; reflektovani talasi i uloga prve refleksije; reflektori zvuka i njihova uloga; pojam vremena reverberacije i Sabinov obrazac; vremena reverberacije u prostorijama različite namene.

Obnavljanje i utvrđivanje gradiva

Prostorna akustika #2

Intenzitet zvuka u prostoriji; apsorpcioni materijali; osobine i frekvencijska zavisnost apsorpcije;

uticaj izvođača na akustiku sala kao i uloga sedišta i njihov doprinos apsorpciji; spregnute prostorije; binski prostor i njegov uticaj na vreme reverberacije; buka i njene karakteristike; spoljni i unutrašnji izvor buke; zaštita od buke, pregrade: jednostruke i višeslojne.

Fiziološka akustika

Čime se bavi ova delatnost akustike; audiologija kao deo fiziološke akustike; objektivni osećaj zvuka; građa i osobine čula sluha; jačina, visina, boja i dinamika, melodija i ritam; objektivna i subjektivna jačina zvuka, izofonske linije; decibel i fon i način pretvaranja jednog u drugo; subjektivna jačina složenog zvuka; lokalizacija zvučnog izvora i greške pri lokalizaciji; stereofonski zvuk i binauralno slušanje; orijentacija čoveka u prostoru na osnovu zvučnih informacija i greške u orijentaciji; čovek kao prijemnik i kao generator zvuka (govor i pevanje).

NAČIN OSTVARIVANJA PROGRAMA

Fizička akustika

Osnovni pojmovi o veličinama koje karakterišu zvuk i njegovo prostiranje;

Intenzitet zvuka;

Zvučni pritisak;

Nivo zvuka, decibeli;

Zvučni talasi i njihove osobine.

Prostorna akustika

Osnovni pojmovi o pojavama koje prate nastajanje i širenje zvuka u prostoriji;

Direktni i refleksni talasi;
Asorpcija prostorije;
Vreme reverberacije i njegov značaj;
Zvučni izvori i njihove osobine (snaga, usmerenost);
Akustičke osobine prostorija različite namene (studija za govor i muziku, slušaonice, bioskopi, koncertne sale, pozorišta, opere, crkve).
Fiziološka akustika
Građa i osobine čula sluha;
Jačina, visina i boja zvuka;
Dinamika, melodija i ritam;
Objektivna i subjektivna jačina zvuka;
Opažanje mikrointervala;
Lokalizacija zvučnog izvora;
Stereofonski zvuk, način percepcije.

ODSEK CRKVENA MUZIKA

Nastavni programi na Odseku crkvena muzika za nastavnepredmete: Teorija muzike, Muzički instrumenti, Harmonija, Istorija muzike sa upoznavanjem muzičke literature, Muzički oblici, Kontrapunkt i Nacionalna istorija muzike, su isti kao i zavokalno-instrumentalni odsek muzičke škole. Nastavni programi na Odseku crkvena muzika za nastavnepredmete Solfedo i Uporedni klavir su isti kao i za vokalno-instrumentalni odsek muzičke škole. Nastavni programi na Odseku crkvena muzika za nastavnepredmete: Etnomuzikologija, Dirigovanje, Sviranje horskih partiturai Hor su isti kao i za teoretski odsek muzičke škole.

CRKVENO POJANJE SA TIPIKOM

CILJEVI

- Osposobljavanje učenika za izvođenje tradicionalnih napeva po kojima se peva u našoj, srpskoj bogoslužbenoj praksi
- Osposobljavanje učenika da te iste napeve mogu primenjivati (krojiti) i na tekstove koji nisu potpisani notama.

ZADACI

- Razvijanje sposobnosti zasamostalno pevanje pojedinih pesama i napeva na crkvenoslovenskom jeziku po Tipiku (pravilu),
- Razvijanje sposobnosti za samostalno „krojenje” na zadati tekst na crkvenoslovenskom jeziku po Tipiku (pravilu) u skladu sa programom odgovarajuće godine učenja

I RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

Osnove bogoslužbenog poretka (azmatski pevani poredak) i odgovaranje na jektenije;
Liturgija Svetog Jovana Zlatoustog;
Vaskrsni tropari, Bogorodični i kondaci svih osam glasova;
Tropari Gospodnjih i Bogorodičnih praznika;
Prokimen na Jutrenju i Liturgiji svih osam glasova;
Sjedalni svih osam glasova;
Heruvimske pesme nekoliko različitih glasova;
Dostojno jest četvrtog glasa, Pričasten nekoliko različitih glasova. Psalmi 134. i 135;
Stihire na stihovnje svih osam glasova;
Stepena na Vsja koje dihanije pred Jevandelje svih osam glasova;
Otpustiteljni tropari svih osam glasova.

II RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

Gospodi vozvah i Da ispravitsja molitva moja sa stihirama, svih osam glasova;
Dogmatici svih osam glasova;
Stihire na hvalite svih osam glasova;
Veličit duša moja Gospoda svih osam glasova;
Slavoslovlje sa Preblagoslovena jesi svih osam glasova;
Tropari Po neporočnih;
Po Jevandelju Molitvami i Pomiluj mja Bože;
Blažena svih osam glasova;
Veliko Povečerje, S nami Bog;
Egzapostilari sa jevandelskim stihirama;
Liturgija Svetog Vasilija Velikog.

III RAZRED

(3 časa nedeljno, 105 časova godišnje)

Veličanije;
Časovi;
Izobraziteljna;
Malo povečerje;
Polunoćnica;
Tropari, Kondaci i Prokimeni svakidašnji;
Tropari, Kondaci i Prokimeni opšti;
Tropari na rezanju kolača;
Predeosvećena liturgija;
Katavasije sve;
Antifoni (Molitvami Bogorodici i Spasi ni);

Posni Triod; Da molčit i veliko Svjatij Bože;
Malo i svakidašnje večernje. Vaskrsno večernje. Prazničnovečernje;
Svakidašnje jutrenje sa malim i velikim Slavoslovljem.
Vaskrsno jutrenje;
Praznično jutrenje;
Svenočno Bdenije.

IV RAZRED

(3 časa nedeljno, 99 časova godišnje)

Minejsko pevanje: Praznici od Male Gospojine do Sretenja;
Otpustiteljni tropari na Večernji;
Pevanje pesama posle 50. psalma;
Pevanje Katavasije;
Svjetilni;
Pevanje Antifona i Blažena;
Svjati Bože, Jelici vo Hrista, Krestu Tvojemu, O Tebje radujetsja,
Večeri Tvojeja;
Minejsko pevanje od Blagovesti do Usekovanja;
Pentikostar;
Jevandelske stihire;
Poredak tropara i kondaka posle malog vhoda;
Prizivanje Svetog Duha, Blagodarenje;
Opelo, Veliki Irmosi;
Arhijerejska liturgija. Velikoposno bogoslužjenje: večernje, jutrenje, časovi.

LITERATURA

- Stevan St. Mokranjac, Sabrana dela knj. 1–8.
- Nenad Barački, Zbornik srpskog narodnog crkvenog pojanja po karlovačkom načinu, Novi Sad 1923, fototipsko izdanje, Beograd 1995.
- Kornelije Stanković, Srpsko narodno crkveno pojanje, knj. 1–3, fototipsko izdanje, Beograd 1994.
- Đorđe Trifunović, Azbučnik srednjevekovnih književnih pojmova, Beograd 1990.
- Đorđe Trifunović O Srbijaku, Srpska književna zadruga, Beograd 1970.
- Dimitrije Stefanović, Primeri starog srpskog pojanja, Posebna izdanja Muzikološkog instituta, knj. 15, Beograd 1975.
- Danica Petrović, Osmoglasnik u muzičkoj tradiciji Južnih Slovena, Posebna izdanja Muzikološkog instituta knj. 16, Beograd 1982.

ZAHTEVI NA GODIŠNjem ISPITU

Pevanje napamet osnovnih melodijskih obrazaca i primenjivanje iste melodije na drugi tekst. Zapisivanje muzičkog diktata (crkvene pesme sa tekstom) uz analizu napeva i „glasa” (iz osmoglasnika).

NAČIN OSTVARIVANJA PROGRAMA

Sve napeve iz Osmoglasnika potrebno je podrobno objasniti. Objasniti istorijsku i stilsku epohu koja je uticala na oblikovanje ovakvih napeva. Radi sagledavanja evropskih okvira srpskog crkvenog pevanja po narodnom napevu, ukazivati i na primere istočnog – vizantijskog i zapadnog – latinskog pevanja, odnosno pojedine primere starog ruskog, bugarskog i rumunskog pevanja. Sve crkvene pesme pevati tradicionalnim, narodnim, jednoglasnim napevom po zapisima St. Mokranjca odnosno K. Stankovića, N. Baračkog, S. Lastavice i dr. Učenike treba informativno upoznati sa ostalim napevima naših i stranih autora (Tajšanović, Živković, Grdanički i dr.).

STARI ZAVET

CILJEVI

Upoznavanje učenika sa tematikom Starog zaveta,
Upoznavanje sa ulogom i značajem u crkvenoj muzici i umetnosti u celini.

ZADACI

Usvoje saznanja o poznavanju nastanka,
Steknu znanja o glavnim knjigama, ličnostima, događajima Starog zaveta

I RAZRED

(1 čas nedeljno, 35 časova godišnje)

Opšte napomene o Starom zavetu; o starozavetnim knjigama, jezik na kome su napisane

Šestodnev

Adam i Eva

Potop

Avram

Melhisedek

Jakov

Josif

Mojsije

Isus Navin

Gedeon

Samson

Car Saul

Car David

Avesalom

Pisci psalama; podela

Analiza psalama

Car Solomon

Priče Solomonove

Kwiga o Jovu

Pesma nad pesmama

O prorocima

Prorok Isaija

Prorok Jeremija

Prorok Jezekilj

Prorok Danilo

Prorok Jona

Muzika u Starom zavetu

Biblijski motivi u istoriji muzike

NAČIN OSTVARIVANJA PROGRAMA (UPUTSTVO)

Obraditi najvažnije događaje i ličnosti Starog zaveta. Nastavu izvoditi u smislu doprinosa opštoj kulturi učenika. Posebno obraditi ličnosti i događaje koji su bili inspiracija u muziciodnosno crkvenom pesništvu. Potrebno je što više analizirati originalni biblijskitekst. Koliko je moguće da pojedini događaji (npr. Josifovi doživljaji ili psalmi) postanu izvor umetničkog uživanja.

NOVI ZAVET

CILJEVI

Upoznavanje učenika sa tematikom Novog zaveta,

Upoznavanje sa ulogom i zančajem u crkvenoj muzici i umetnosti u celini.

ZADACI

Usvoje saznanja o poznavanju nastanka,

Steknu znanja o glavnim knjigama, ličnostima, događajima Novog zaveta

II RAZRED

(2 časa nedeljno, 70 časova godišnje)

Pojam o Svetom pismu Novoga zaveta i uopšte o Novom zavetuu odnosu na Stari; nazivi Svetoga pisma; broj novozavetnih knjiga, njihova podela i raspored u Bibliji; jezik na kome su napisane;

Bogonadahnutost sveštenih knjiga; verbalna i dinamičkainspiracija; pravoslavno gledište o bogonadahnutosti;

Vrste književnih sastava zastupjenih u Novom zavetu: Jevandelje, Dela apostolska, poslanica (epistola) i otkrivenje (apokalipsa);

razlika između poslanice i pisma; način pisanja poslanica, početak i kraj;

Pojam kanona novozavetnih knjiga i njegovo konačno utvrđivanje od strane sv. Atanasija Velikog (Pashalna poslanica iz 387.g.) i Peto-šestog sabora 692. g.; razlika između kanonskih i apokrifnih knjiga i uticaj ovih drugih na srpsku srednjovekovnu književnost;

Sveto pismo u srpskoj i u svetskoj književnosti;

Slovenski prevod svete braće Kirila i Metodija; njegov odnos prema izvorniku na grčkom jeziku i upliv na bogoslužbeni jezik Crkve;

Vukov prevod Novoga zaveta iz 1847. g., prijem u crkvenim i ne crkvenim krugovima; Vukov prevod kao početak osiromašenja bogoslovsko-filosofskog rečnika i uopšte srpskog jezika; misionarski značaj ovog prevoda od Vuka do našeg vremena; Vladimir Mošin kao ocenjivač Vukovog prevoda. Popravka od strane Komisije Svetog arhijerejskog sinoda i ozvaničenjenog prevoda kao Crkvom odobrenog prevoda 1984.g.;

Rodjenje sv. Jovana Krstitelja (Lk 1,5–25.57–60);

Blagovest Presvetoj Djevi Mariji (Lk 1,26–38); Marija pohodi Jelisavetu (Lk 1,39–56);

Rodoslov Gospoda Isusa Hrista (Mt 1,1–17; Lk 3,23–38) i Rođenje Hristovo (Lk 2,1–7; Mt 1,18–25). Pozdrav pastira i anđela sneba, i obrezanje Isusovo (Lk 2,8–21), poklonjenje mudraca (Mt 2,1–17), bekstvo svete porodice u Egipat i povratak u Nazaret (Mt 2,13–23);

Sretenje Gospodnje u hramu (Lk 2,23–39), (naučiti napamet Ninje otpušćajući na crkvenoslovenskom jer je rado komponovano), Dete Isus u hramu (Lk 2,49–52);

Propoved Jovana Krstiteca; značaj metanoje (konverzije) uživotu današnjeg čoveka danas kao put u bolje društvo;

Krštenje Isusa Hrista (Mt 3,13–17; Mk 1,9–11; Lk 3,21–23);

Iskušavanje Isusa Hrista u pustiwi (Mt 4,1–11; Mk 1,12–13; Lk 4,1–13);

Prvi učenici Isusa Hrista (Jn 1,35–51; Mt 4,18–23); simbolika broja 12 apostola i uputstva za njihovu delatnost (Mt 10,1–31);

Prvo čudo Isusa Hrista: pretvaranje vode u vino na svadbi u Kani Galilejskoj (Jn 2,1–12);

Beseda na gori (Mt gl. 5–7); društveno moralne implikacije ove propovedi za današnje doba; hrišćanska ljubav u međusobnim odnosima kao merilo savršenstva (Mt 22,37.39; Mk 12,30–31)

Molitva Gospodnja – Očenaš (Mt 6,9–13; Lk 11,2–4). Izneti značaj ove molitve koju učenici imaju da nauče na crkvenoslovenskom srpskom jeziku;

Priča o sejaču i semenu (Mt 13,3–9.18–23);

Vaskrsenje Jairove kćeri (Lk 8,41–56);

Hodanje Isusa i apostola Petra po moru (Mt 14,22–34);

Vera žene Hananke (Mt 15,21–28);

Ispovedanje vere sv. apostola Petra u Kesariji Filipovoj (Mt 16,13–19);

Preobraženje Isusa Hrista (Mt 17,1–9; Mk 9,2–9);

Hristova čuda u načelu; da li su ona samo potvrda njegovog Božanstva ili su dela iz ljubavi prema čoveku (pročitati Mt gl.13 i druge jevanjelske izveštaje o Hristovim čudima);

Priča o talantima (Mt 25,14–30); umnožavanje talanata kao umnoženje talenata i Bogom danih sposobnosti u čoveku;

Hristos o Poslednjem sudu (Mt 25,31–46);

Priča o milostivom Samarjaninu (Lk 10,25–37);

O cariniku i fariseju (Lk 18,9–14); carinik – metafora preporodenog čoveka, farisej – gordi čovek današnjice (obraditiko su bili carinici; fariseji, sadukeji i književnici kao vodeći sloj društva u tadašnjem jevrejskom narodu);

Vaskrsenje Lazara (Jn g. 11); Vrbica kao spomen na ovaj događaj;

Hristov ulazak u Jerusalim – Cveti (Mt 21, 1–17; Mk 11,1–11; Lk 19,29–48);

Veliki četvrtak – Tajna večera, Molitva Hristova u Getsimaniji i hvatanje Hrista (Mt 26,17sl. vidi druge jevanjelske izveštaje);

Veliki petak – Raspeće na Golgoti (Mt 27,31–66; Mk 15,20–47, Lk 23,26–56; Jn gl. 19);

Vaskrsenje Hristovo i njegova javljanja (Mt 28,1–15; Mk 16,1–11; Lk 24,1–12, Jn 20,1–18; i dalje u nastavku u jevanđeljima);
 Tomino neverovanje (Jn 20,19–29);
 Vaznesenje Isusovo (Mk 16,19; Lk 24, 49–53; Dap 1,4–12);
 Silazak Svetog Duha na apostole – Pedesetnica – rođendan Crkve (Dap gl. 2);
 Arhiđakon Stefan – prvi mučenik za veru (Dap gl. 7);
 Obraćanje (konverzija) apostola pred Damaskom (Dap gl. 9);
 Prvo, Drugo, Treće misionarsko putovanje apostola Pavla i odvođenje na suđenje u Rim (Dap gl. 17–28);
 Himna ljubavi apostola Pavla (1 Kor 13) (himnu više putapročitati i njen sadržaj proučiti sa učenicima);
 O opštem vaskrsenju mrtvih (1 Sol 4, 13–17);
 Jakovljeva saborna poslanica – poruka o značaju dobrih dela;
 Prva Jovanova saborna poslanica – poslanica ljubavi;
 Opšti pregled razvoja rane Crkve (apostoli kao propovednici potvrdili veru svojim stradanjima – koren Crkve je u mučeništvu za nju).

NAČIN OSTVARIVANJA PROGRAMA (UPUTSTVO)

Prema programu, nastava Svetog pisma Novog zaveta izvodi se u drugoj godini kao logičan nastavak nastave iz Staroga zavetakoja se izvodi u prvoj godini. U sadržaju programa nastave navedenisu najvažniji segmenti iz Novoga zaveta, kao jedna do dve priče, jedno do dva čuda, najvažniji događaj, pa se od nastavnika očekuje da kod učenika nastoji na njihovom redovnom čitanju Novog zaveta u celini, posebno Jevanđelja i Dela apostolskih. Nastavnik mora da prikaže pozadinu nastanka novozavetnih knjiga, njihovo svrstavanje u kanonski zbornik, prevođenje na važne tadašnje jezike, kao i na savremene jezike koji su mnogi postali književni upravo zahvaljujući svojevremenom prevodu Svetog pisma. Kao udžbenik preporučuje se Istorija Starog i Novog zaveta od P. Sokolova (izdanje Patrijaršije), kao i druge biblijske istorije koje popularno prikazuju biblijske događaje. Što se tiče tumačenja, skrećemo pažnju na dela profesora Emilijana Čarnića, *Gospod Isus Hristos, Život i delo*, Kragujevac 1993. Prilježniji učenici mogu koristiti tumačenja Justina Popovića, Teofilakta Ohridskog (Tumačenje Matejevog i Markovog Jevanđelja), Emilijana Čarnića, Dimitrija Stefanovića, Mitropolita Nikolaja Mrđe, i dr. Najvažnije pri izvođenju nastave jeste to da se učenicima omili čitanje Svetog pisma kao takvog; zato se preporučuje povremeno čitanje naglas tekstova koji su postali klasični, kao Besedana gori, Hristova prvosveštenička molitva, Himna ljubavi ap. Pavla, i dr. po nahođenju profesora i po želji učenika. Tokom izvođenja nastave, prilikom izučavanja tekstova o stradanjima Hristovim, skrenuti pažnju na najznačajnija muzička ostvarenja, pasije, mise, rekvijeme i dr. (npr. Mocarta, Verdija, Baha, Hendla, Bruknera...), i njih dovoditi u vezu sa biblijskim tekstom.

Poželjno je da nastavnik i učenici imaju pri ruci isti tekst Svetoga pisma, odnosno isto izdanje. Preporučuje se Svetopismo Staroga i Novoga zaveta u izdanju Srpske patrijaršije (Beograd 2004) – Stari zavet u prevodu Đure Daničića, a Novi zavet u prevodu Komisije Svetog arhijerejskog sinoda.

CRKVENOSLOVENSKI JEZIK

CILJEVI

- Osposobljavanje učenika za pravilno razumevanje crkvenih tekstova
- Osposobljavanje učenika za pravilan izgovor (dikciju) prilikom pevanja crkvenih napeva i melodija.

ZADACI

- usavršavaju literaturnu recepciju, razvijaju književni ukus i stvaraju trajne čitalačke navike;
- razvijaju i neguju metodičnost i metodička postupanja prilikom ovladavanja složenim i obimnim znanjima;
- stiču funkcionalna znanja iz teorije i istorije književnosti radi boljeg razumevanja i uspešnijeg proučavanja crkvenih tekstova.

I RAZRED

(2 časa nedeljno, 70 časova godišnje)

Pojam i podele slovenskih jezika; Crkvenoslovenski jezik i njegovo ime

PISMO

FONETIKA

Napomene o čitanju;

MORFOLOGIJA

(Promenljive i nepromenljive vrste reči);

Participi i njihova promena

SINTAKSA

Čitanje, prevođenje i gramatička analiza tekstova iz Osmoglasnika (Zbornik, Crkveno pesništvo), Časoslova Jevanđelja

LITERATURA

- Slavko LJ. Zorica, Osnovi Crkvenoslovenskog jezika, Sremski Karlovci 1996.
- Dragan Protić, Crkveno pesništvo, Beograd 2001.
- Sava Petković, Rečnik Crkvenoslovenskog jezika, Beograd 2002.

NAČIN OSTVARIVANJA PROGRAMA (UPUTSTVO)

Gramatiku obrađivati na školskoj tabli. Za tekstove, njihovoobrđivanje i analizu, koristiti potrebne bogoslužbene knjige. Prilikom prevođenja insistirati na smislu rečenice u tekstu, a ne da se doslovno prevodi. Prilikom čitanja reči u Crkvenoslovenskom jeziku naglašavati kao u srpskom danas. U svakom polugodištu obavezno uraditi po jedan pismeni zadatak.

LITURGIKA

CILJEVI

- upozna učenika sa osnovnim pojmovima o bogoslužjenju (službama) Pravoslavne crkve;
- postigne razumevanje najčešće upotrebljanih stručnih izraza grčkog porekla;
- upozna učenika sa ulogom crkvenih pesama i svih drugih napeva u bogoslužjenjima.

ZADACI

- Usvajanje i proširivanje znanja o crkvenoj hijerarhiji
- Razvijanje sposobnosti da postigne razumevanje najčešće upotrebljanih stručnih izraza grčkog porekla;
- Razvijanje sposobnosti da učenik upozna ulogu crkvenih pesama i svih drugih napeva u bogoslužjenjima.

III RAZRED

(1 čas nedeljno, 35 časova godišnje)

LITURGIKA KAO NAUKA O BOGOSLUŽENJU

PRAVOSLAVNE CRKVE

BOGOSLUŽBENA LICA – CRKVENA JERARHIJA

Osnovni crkveni činovi: đakon, jerej – prezviter (sveštenik), episkop;

Viša jererhijska zvanja: protodakon, arhidakon, protonamesnik, protojerej – prota, protojerej stavrofor;

Monaška zvanja: jerođakon, sindel, protosindel, iguman, arhimandrit;

Episkopska zvanja: vikarni episkop, eparhijski arhijerej (episkop), mitropolit, arhiepiskop, egzarh, patrijarh;

Crkvenoslužitelji – niža crkvena zvanja: ipodakon, čtec (čitač), pojac i crkvenjak.

BOGOSLUŽBENA MESTA

Katakombe, Hram (crkva);

Glavni delovi hrama: Oltar i njegovi predmeti, naos – lađacrkve, priprata i zvonici;

Kapele i groblja;

Grdevinski stilovi hrama: ranohrišćanska bazilika, centralninačin građenja. Sv. Sofija carigradska. Petokupolne vizantijske crkve;

Srpska crkvena arhitektura: Raška stilska grupa, doba kralja Milutina, Moravski stil;

Zapadni način građenja crkava: starohrišćanska bazilika, romanika, gotika, renesansa i barok, renesansno i barokno slikarstvo.

BOGOSLUŽBENI PREDMETI

Putir, diskos, pokrovci, kadinica, svećnjaci i drugo.

BOGOSLUŽBENE ODEŽDE (ODEĆA)

\đakonske, sveštene, episkopske (elementi i simbolika).

BOGOSLUŽBENE KNJIGE

Sveštene (iz Svetog pisma): psaltir, apostol i Jevandjelja;

Crkvene knjige: tipik, časoslov, minej, oktoih, triod i pentikostar.

SV. IKONE (IKONOGRAFIJA)

Slikanje Sv. Trojice, Bogorodice, anđela i svetitelja Starog i Novog zaveta, slikanje sv. Krsta (stavografija); živopis crkve: freskopis i mozaik.

ČITANJE SVETOG PISMA NA BOGOSLUŽENJU

Apostol i Jevandjelje.

PONAŠANJE U HRAMU

IV RAZRED

(2 časa nedeljno, 66 časova godišnje)

BOGOSLUŽENJA PRAVOSLAVNE CRKVE: DNEVNA,

SEDMIČNA I GODIŠNJA

Svakodnevno večernje;

Svakodnevno jutrenje;

Nedeljno i praznično večernje i jutrenje;

Praznično bdenije (svenopna služba);

Sveta Liturgija – Evharistijska žrtva;

Liturgije Pravoslavne crkve: Sv. Jovana Zlatoustog, Sv. Vasilija Velikog i Preosvešenih darova.

Vreme vršenja liturgije priprema sveštenika i vernika. Hleb i vino kao evharistijski darovi.

Glavni delovi liturgije Sv. Jovana Zlatoustog i Sv. Vasilija Velikog: Proskomidija (pripremi deo), Liturgija reči (oglapenih) i Liturgija vernih;

Velikoposno večernje i jutrenje;

Liturgija Preosvešenih (ranije osvešenih) darova.

ZAPOVEDNI PRAZNICI

Podela praznika po veličini službe;

Gospodnji praznici: Vaskrs (praznik nad praznicima), Veliki Petak, Krstovdan, Božić, Bogojavljanje, Sretenje, Vrbica i Cveti, Spasovdan – Vaznesenje Hristovo, Trojice – Duhovi – Pedesetnica, Preobraženje Gospodnje; Bogorodičini praznici: Rođenje Presvete Bogorodice – Mala Gospojina, Vavedenje (Uvođenje u Jerusalimski hram Presvete Bogorodice), Blagovesti, Velika Gospojina – Smrt i Uspenje Bogorodice; Veliki svetiteljski praznici i njihove službe: Sv. Dimitrije, Sv. Nikola, Sv. Jovan, Sv. Đorđe i dr;

Veliki srpski svetitelji: Sv. Simeon Mirotočivi, Sv. Sava, Sv. Vasilije Ostroški, Vidovdan i dr.

Rezanje Slavskog kolača.

SVETE TAJNE (MISTIRION)

Krštenje i Miropomazanje;

Ispovest i pričešće, priprema za pričešće;

Venčanje (tajna braka);

Rukopoloženje (posvećenje) u zvanje (čin) đakona, sveštenika, episkopa;

Opelo i parastosi.

LITIJE I KRSNI HODOVI NA DAN SLAVE HRAMA

(SLAVE MESTA)

LITERATURA

– L. Mirković, Liturgika I i II, Beograd, više izdanja

– R. Milošević, Pravoslavna eorologija (O praznicima), Smederevo, 2004.

– P. Simić, Crkvena umetnost, Beograd, 2002.

– N. Kavasila, Tumačenje Svete Liturgije, Novi Sad 2002.

– A. meman, Liturgija i život, Cetinje, 1992.

– S. Bulgakov, Ikona i ikonopoštovanje, Beograd, 1998.

NAČIN OSTVARIVANJA PROGRAMA

Učenike je neophodno upoznati sa strukturom bogoslužjenaročito onih najvažnijih kao što su večernje i jutrenje, liturgije službe velikih godišnjih praznika (Gospodnjih, Bogorodičinih i Svetiteljskih). Na ovim bogoslužjenjima su horovi najviše angažovani. Potrebno je da učenici nauče i poredak drugih službi na kojima treba da pevaju kao pojci ili u horu a to su najčešće: venčanje, opelo i parastosi. Ostvarivanje ovog programa najlakše se može postići kombinovanjem teoretske i praktične nastave, odnosno predavanja i prisustvovanja bogoslužjenjima i učenjem određenih molitava i pesama na pamet.

ISTORIJA HRIŠĆANSTVA

CILJEVI

– Upoznavanje učenika sa osnovnim istorijskim okvirima hrišćanske civilizacije od njenog postanka do savremenog doba.

– Usavršavanje sposobnosti za klasifikaciju perioda hrišćanske civilizacije.

ZADACI

– Usvoje i prošire saznanja o hrišćanskoj civilizaciji od njenog postanka do danas.

– Unapređivanje sposobnosti za klasifikaciju perioda.

I RAZRED

(2 časa nedeljno, 70 časova godišnje)

Svet u doba pojave Hrišćanstva

Postanak Crkve, Gospod Isus Hristos, apostolska Crkva u Novom zavetu;

Progoni hrišćana u Rimskom carstvu. Uzroci progona, načini kažnjavanja hrišćana, mučenici za veru sa primerima Sloboda Hrišćanstva. Car Konstantin Veliki i Milanski edikt Doba Vaseljenskih sabora Crkve. Kratak pregled svih jeresi.

Najpoznatiji hrišćanski pisci, Sveti Oci.

Postanak hrišćanskog monaštva Egipat, Sveta zemlja, Svetagora, rano zapadno monaštvo.

Misija Svete braće Kirila i Metodija među Slovenima. Krštenje Srba, Bugara, Rusa. Slovenska pismenost.

Veliki raskol 1054. godine, srednjevekovno papstvo, monaški redovi u katolicizmu: benediktinci, dominikanci, franjevci, isusovci i dr.

Reformacija i njene posledice

Crkva na Istoku u Srednjem veku; monaštvo, isihazam

Prodor islama, hrišćani pod Turcima

Pravoslavne crkve na Istoku u Novom veku. Obnova crkvenih autokefalija: Ruska, Bugarska, Rumunska, Grčka, Kiparska.

Istočne patrijaršije: Carigradska, Aleksandrijska, Antiohijska, Jerusalimska.

Samostalne crkve u dvadesetom veku: Albanska, Čehoslovačka, Poljska, Američka, Japanska.

Pravoslavna dijaspora – rasejanje danas: Evropa, Amerika, Australija

II RAZRED

(2 časa nedeljno, 70 časova godišnje)

Vera starih Slovena

Sloveni na balkanskom poluostrvu, zatečeno stanje Crkve Prvo krštenje Srba u III veku;

Car Iraklije

Konačno krštenje Srba u drugoj polovini IH veka; Sv. Kirilo i Metodije i njihovi učenici

Najstariji Srbi svetitelji

Vreme Svetog Save – život, delo, crkvena samostalnost, manastiri Studenica, Hilandar, Žiča; spisi Svetog Save

Naslednici Svetog Save, arhiepiskopi i pisci u HIII veku.

Zadužbine Nemanjića u HIII veku.

Doba kraljeva Dragutina i Milutina – arhiepiskopi Nikodimi Danilo. Pisci HIII i HII veka i njihova dela

Postanak patrijaršije 1346. godine u doba Cara Dušana.

Patrijarsi HII veka: Joanikije, Sava, Spiridon, Jefrem, Danilo.

Prodor Turaka. Sveti Knez Lazar, njegove zadužbine i dela

Crkva pod turskom vlašću

Obnova Pečke patrijaršije 1557. godine, patrijarh Makarije Sokolović, manastirske štamparije

Ustanci u III i HIII veku, patrijarh Jovan Kantul i Pajsije

Velika seoba – patrijarh Arsenije Černojević. Crkva u Austriji manastiri, škole, Sremski Karlovci

Ukidanje patrijaršije 1766. godine i posledice Karlovački mitropoliti u HIII i HII veku

Prvi i Drugi srpski ustanak i crkva. Obnova autonomije i autokefalije 1879. godine. Mitropoliti Petar Jovanović i Mihajlo Jovanović

Crkva u Kraljevini Srbiji

Obnova patrijaršije 1920. godine i patrijarši između dva svetska rata

Crkva u Drugom svetskom ratu. Doba komunizma (4);

Srpska pravoslavna crkva danas u zemlji i inostranstvu.

Razlike i odnosi sa rimokatolicima, protestantima, stav prema ekumenizmu.

LITERATURA

– Radomir Popović, Pojmovnik crkvene istorije, Beograd 2000, Izvori za crkvenu istoriju, Beograd 2001, Vaseljenski sabori

– odabrana dokumenta, Beograd 2002, Pravoslavne pomesne crkve, Beograd 2004.

– X. Linč, Istorija sredvekovne crkve, Beograd 1999.

– R. Veselinović, Istorija Srpske pravoslavne crkve sa narodnom istorijom,

– Đoko Slijepčević, Istorija Srpske pravoslavne crkve

NAČIN OSTVARIVANJA PROGRAMA (UPUTSTVO)

U prvom razredu obraditi opštu istoriju hrišćanstva, a u drugom nacionalnu u smislu istorije Srpske pravoslavne crkve u okvirima opšte istorije. Tokom izvođenja pojedinih metodskih jedinica treba koristiti dela srpskih crkvenih i drugih pisaca (Sv. Sava, Domentijan, Teodosije, arhiepiskop Danilo drugi, patrijarh Pajsije Janjevac odnosno Dušanov zakonik i dr). Poželjna je upotreba istorijskih geografskih karata, slika manastira, fresaka i najznačajnijih ličnosti crkve. Osim opštih istorijskih podataka posebnu pažnju posvetiti crkvenoj umetnosti.

FAKULTATIVNI PREDMETI

Programi za predmete MATEMATIKA, HEMIJA i GEOGRAFIJA nalaze se u „Prosvetnom glasniku”, br. 6/90 i 4/91 godine.

Programi za DUVAČKE INSTRUMENTE, UDARAČKE, KONTRABAS, CIMBALO, TRADICIONALNO PEVANJE, TRADICIONALNO SVIRANJE i SOLO PEVANJE nalaze se u „Prosvetnom glasniku”, broj 6/94 godine.